Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ددې اثر پر دوهم چاپ د ژباړن خو کرښې

الحمد لله د اروابساد نسیم "حجازي" د تاریخي ناولونو پښتو ژباړې دومره تودې استقبال شوې، چې ما یې تصور نشو کولی.

په اردو ژبه کې چې ددې آثارو څومره هرکلی شوی و، په همغه پیمانه یې افغاني ځوانانو هر کلی کړی دی. چې زه پرې د ستر پروردګار شکرونه ادا کوم.

دادی ددې آثارو د بیا خپراوی په لړ کې د میوند خپرندویې ټولنې په زیار د "تر ورمې مسافر" په نوې بڼه دوهم ځل دچاپ ویاړ مومي چې زه یې د داستاني ادب مینه والو ته مبارکي وایم او د میوند خپرندویې ټولنې ته د همدغې رغنده آثارو دخپراوي برې غواړم.

"شفیقي"

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سینتافی

په ۱۴۹۱ م د وروستي میاشتي یو سهار په ختیځ غرونو لمر د خپلو زرینو وړانګو جال خپراوه، د جنوب په غرنیو سیمو کي ویدو تیارو ورو ورو خپله لمن ورنغښتله او د سیرانویدا، الفجاره او الحمه په لوړو څوکو د واورو تاجونه ځلیدل.

• د سینتافی په پوځي قرارګاه کي ګرځیدل راګرځیدل پیل شوی وو، ملکه ازابیلا له شاهي خیمي نه لږ لري پر یوه غونډۍ ولاړه وه او د غرناطي شنه منظره یې په مخکي وه، کله کله به ددې سترګي په شاوخوا غځیدلیو خیمو او یا له پړاوه بیرته د «ویګا» په لوړو ژورو کي په هغو ویجاړو کلیو او کورونو میخ شوي چي هلته سوځیدلیو او کنډواله کورونو د جګړي د تباهي ګواهي ویله.

خو څو شیبې وروسته به دغه له سحره ډك ښار چي دی ته په شپږ میلي کي پروت ؤ او په وار وار یې لیدلی ؤ او لوړ لوړ منارونه او ګنبزي یې په ذهن کي انځور وو بیرته د دې د سترګو مخي ته راغي.

د جګړي په ورځو کي چي دې لومړي ځل له دې غونډۍ نه دغه ښار لیدلی ؤ، هغه مهال لمر په لویدو ؤ او دې ته داسي ښکاریدله چي د «سینتافی» او الحمرا» فاصله یو په یو ختمه شوه، له هغي شیبې وروسته دغه غونډۍ د دې د ځانګړي میل یو مقام ؤ. د دې د اساني لپاره یې د ورختلو لاره صافه او پراخه کړه، او په څوکه یې یوه ښکلي خیمه هم ودروله. په عام ډول به چي کله هغه بهر ته وتله نو د خدمتګارانو او وینځو بشپړ لښکر به ورسره ؤ، خو چي کله به څه ذهني پریشاني ور پیدا شوه نو دې ته به د خاصو همزولو ملګري هم ګرانه پریوتهنن هم د دې همدغسي حالت ؤ چي کله له شاهي خیمي نه ووتله یوازي دوی خدمتګاري ورسره وي چي کله غونډۍ ته ورسیدله هغوی یې هم رخصت کړي.

«ازابیلا» پردي خبره اندیښمنه وه چي د قسطلي پادري او د کلیسا د احتساب

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د څانګی مشر په خپل لیك کی د اوربند پر ترون سخت احتجاج کړی ؤ او فردیناند ته یی دا مشوره ورکړی وه چی د اوربند ترون زر تر زره فسخه او په غرناطه یرغل وکړی.

د دی لیك ځواب ضروری ؤ خو فردیناند د «زیمنس» پرلیك له سرسری نظر اچولو پرته نور هیڅ ارځښت ورنکړ، د شپی د ډوډی پر وخت د دریم ځل لپاره ملکی! د هغه لیك یادونه وکړه، خو فردیناند دا وویل او خبره یی شاته وغورځوله چی : پردی به سهار غور کوو... اوس ډیر ستومانه یم.
او چی کله سهار شو هغه په چکر وتلی ؤ.

*****

ازابیلا تر لږ ځنډه خیمی ته نژدی ولاړه وه. بیا شاته شوه په یوه کرسۍ کښیناسته، ناڅاپه یی د اس د پښو ترپهار واورید، جګه شوه بښی لوری ته یی وکتل، فردیناند د غونډۍ سرته ور وخوت له اس نه پلی شو ور وړاندی شو د ملکی لاس یی ښکل کړل بیا یی وویل:
نن ډیره یخنی ده تا باید په خیمه کی استراحت کړی وای.
ملکی ځواب ورکړ: کله چی منزل دومره لنډ شی بیا مسافر آرام نشی کولی.
نن سهار ما غوښتل تاته دا در په یاد کړم چی د اوربند لس ورځی تیری شوی او د ترون له مخی باید موږ د غرناطی او سینتافی ترمنځ دغه ٦ میله لاره په شپیتو نورو ورځو کی ووهو.
فردیناند ځواب ورکړ: ملکی ! ته ولی داسی نه وایی چی دغه شپږ میله او شپیته ورځی د هغه اولس د مرګ او ژوند ترمنځ وروستی واټن دی چی پردی ځمکه یی اته سوه کاله حکومت کړی دی. ماته معلومه ده چی ستا پر ذهن تر اوسه د «زیمنس» د لیك اغیزه شته، خو هغه بوډا پادری ته څه معلومه ده چی کوم اولس چی موږ د مرګ وروستی څنډې ته راوستی دی، په څو کلونو کی یی د جبل الطارق څخه د پیرنی تر غرونو پوری د کلیسا بیرغونه رانسکور کړی وو.
«زیمنس» پردی ځوك پوهولی شی چی کله د دی اولس زوال پیل شوی ؤ هم د کلیسا متحد ځواك د الکبیر تر دری پوری څو پړاوه ایله په څلورو پیړیو کی ووهل، او په دی څلورو پیړیو کی چی کله د دوی د دفاع جذبه را ویښه شوی ده نو د کلونو حساب یی په ورځو کی بیرته پری کړی دی.
دوی دواړه په کرسیو کښیناستل، ازابیلا وویل: زما مقصد ستا له رایی سره

Downloaded from: The Digital Library

اختلاف نه ؤ، زه پردی خبره وياړم چې په کومو لاسونو چې د اندلس ديوه مړه کيږي هغه زما د ميړه دی، زه هسې خپل جذبات او احساسات ښکاروم، که تا د «زيمينس» ليك تر پايه ټول لوستی وای دا بدګومانی به درسره نه وه چې هغه ستا سترو ډيرو ته اهميت نه ورکوي.

: ما د هغه ليك لوستی دی. هغه غواړي چې زه زر تر زره اوربند مات او په غرناطه حمله وکړم، هغه يوازي يو پادري دی.او زه د ټولو حالاتو څارونکی يو سپاهی يم.

هغه داسی ګڼي چې د غرناطي خلك مړه شوي دي او اوس د دوی د مړيو د شکولو خبره پاتي ده، خو زما په نظر غرناطه په همدی حالت هم يوه اور غورځوونکی غره ته ورته ده، چې په تل کی يی لا لاوا خوټيږي، د دی اور غورځوونکی پرځوکه د کليسا د تخت ايښودلو نه وړاندي د دی ډاډ ضروري دی چې هغه «لاوا» سړه شي.

دا سهی ده چې زموږ پوځونه اوس له غرناطی نه يوازي شپږ ميله لري پراته دی. خو د اوربند له تړون نه وړاندی ما دا ډاډ ترلاسه کړی چې زموږ جګړه به اوس د غرناطی د شاوخوا پرځای د ديوالونو دننه وی، او کوم کار چې زموږ پوځ په کلونو کی ونکړای شو. هغه اوس د هغو خلکو په لاس پوره کيږي چې په غرناطه کی دننه اوسيږی او د خپل اولس فکری حصار ماتولی شی، آيا زما دا بری ووکی دی کوم هدف چې موږ د زرګونو سپاهيانو د قربانولو په صورت کی ترلاسه کولای شوای هغه د هغه سړی په لاس پوره کيږی چې زموږ دښمنان يی د کلا وروستی ساتونکی ګڼي.

ازابيلا وويل : زه هره شيبه دا دعا کوم چې کومی هيلی تا په ابو عبدالله پوری تړلی هغه ترسره شي. خو کله کله ما دا خبره انديښمنه کړی چې هغه يو ځل له تا سره وعده خلافی کړی ده. ځکه خو پر هغه دويم ځلی اعتماد کول هوښياری نه ده.

فرديناند وويل : د قسطلی پادری هم همدا خبره په ليك کی ليکلی ده، خو دا بلکل غلطه ده چې زه پر هغه اعتماد کوم، هغه يو عياش، سست او د (بدليدونکي)مزاج خاوند دی. خو زما ورته اړتيا ده، ماته ځکه د هغه ضرورت دی چې د خپل قوم د ذليلولو کومی وسيلی چې ده پيدا کړی دی هغه نور څوك نشی برابرولی، نن د غرناطی حالت هغه زمری ته ورته دی چې له ټيټي کيدو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وروسته د یوه بوټی په بیخ کی خپل زخمونه څټي، اوس زه د وروستی گوزار لپاره له وړاندی کیدو دمخه ابو عبدالله ته دا فرصت ورکول غواړم چی دغه تپی زمری وتړی او زما په پښو کی یی وغورځوی.

ملکی وویل : ستا باور دی چی کـه په راتلونکو شپیتو ورځو کی دننه د غرناطی اولس د جگړی پریکړه وکړه نو ابو عبدالله بـه د هغوی د احساساتو په مقابل کی ودریدای شی؟

فردیناند: ابو عبدالله غوندی خلك د هری تالندی سره د الوتو او د هر سیلاب سره د بهیدو لپاره تیار دی، دوی تل یوی تکیی ته ضرورت لری، کله چی موږ هغه ته تکیه ورکړه نو هغه له خپل پلار نه هم بغاوت وکړ، او کله چی موسی بن ابی غسان تر لاس ونیو نو زموږ پرخلاف ودرید.

اوس په غرناطه کی بل موسی نشته او ابو عبدالله د یوه داسی سړی په واك کی دی چی زه یی د خپل بری ضمانت گنم، هغه دی داسی ځای ته رسولی دی چی د بیرته راتلو لاره نه لری، موږ باید د خدای «ج» شکر ادا کړو چی کوم سړی موسی بن ابی غسان ترکانو او بربریانو ته د خپل استازی په حیث واستاوه هغه د مالتا په جیل کی پروت دی. کـه هغه له بهرنی نړۍ نه دمرستی په ترلاسه کولو بریالی شوی وای نو زموږ جوړه لوبه به ویجاړه شوی وه.

: د خدای «ج» شکر دی چی ستا دا وروستۍ اندیښنه هم لری شوی.

فردیناند ځواب ورکړ: دا اندیښنه به هغه مهال لری شی چی هغه د یوه بندی په څیر زما مخی ته وړاندی شی، او د هغه پیژندونکی دا گواهی ورکړی چی حامد بن زهره همدی دی.

ملکه اندیښمنه شوه ویی پوښتل : ایا دا امکان هم شته چی د مالتا خلکو بل څوك د حامد بن زهره په نامه نیولی وی، او زموږ سفیر هم د هغه په اړه د زیاتی پوښتنی ضرورت نه وی احساس کړی؟

: نه! په مالتا کی زموږ سفیر ډیر هوښیار سړی دی، زما یوازی دا اندیښنه ده چی کومه کښتی موږ د بندی د راوستلو لپاره استولی ده د هغی د بیرته راستنیدو څه احوال تر اوسه نه دی راغلی.

ملکی په اندیښنه وویل : تا ویل چی د ترکانو جنگی بیړۍ په دی وختونو کی د روم په بحیره کی گرزمی کوی، خدای «ج» د نه کوی چی زموږ کښتی ته کومه پیښه نه وی شوی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فردیناند ځواب ورکړ: کـه د یوی کېښتی په له لاسـه ورکـولو هغـه خطر لری کـیدای شی چی د حـامد بن زهره د ژوندی را ستنیـدو په صورت کی مـوږ ته را پیښیدای شی نو دا سودا گرانه نه ده.

: ته هغه دومره خطرناك گنې؟

: کله کله د شپی په چوپتیـا کی د یوه پهره دار چیغه ټول کلی را ویښ کړی. دا زما ږومبنی ذمه واری ده، چی زه په کوم کلی شوا خون وروړم هلته باید د کوم ویښ پهره دار کرېږه له کومی روانه وزی. چی موږ د گټلی جنگ له سره جگړی ته اړ نه شو.

ملکه آزرده شوه خپل میړه ته یی وکتل، ددی حالت هغه مـاشوم ته ورته ؤ چی له لاسه یی یوه ښکلی نانځکه بیرته اخلی.

فـردیناند دی ته د تسلی په دود وویل : ازابیـلا! زمـا دا مـقـصـد نه ؤ چی تا اندیښمنه کړم، زما باور دی چی د نوی کال له پیلیدو سره به زه تاته په تحفه کی غرناطه درکوم، خو بیا هم ځینی جگړه ایز تدبیرونه داسی وی چی یوازی د لښکر مشر باید پری خبـر وی. زمـا په زړه کی ډیری داسـی خبری دی چی تـر اوسـه می تاته نـه دی ویلی، ددی لپـاره نه چی زه پـه څـه خبـره سـتـا اعـتـمـاد ترلاسـه کـول ضروری گنم. بلکی زما هیله وه چی زه کومورځ ناڅاپه زیری درکړم او ته زیاته پری خوښه شی.

د ازابیـلا بنه له خوښۍ وځلیده، جگـه شوه ځوگامـه وړاندی ولاړه او فـردیناند د ختیځ په لوری اشاره وکړه ویی ویل ته د دری له مخ څورنه لږ وړاندی وگوره!

ملکی څو شیبی په ځیـر ځیـر وکـتل بیـا یی وویل : هلتـه زیات خلك ښکاری هغوی څه کوی؟

: هغوی سرك جوړوی، سـتـا پـام نه دی شوی دا کـار له دری ورځـو راسی روان دی. او که ستا سترگی یو میل وړاندی نور هم لیدای شی نو ته به هلته د غرناطی خلك وگوری چی خپله برخه کار یی نژدی پای ته رسولی دی.

ملکی په حیرانی وپوښتل : سـتـا دا مطلب دی چی ابو القاسم هغوی زمـوږ د بری د لاری په هوارولو او پراخولو گومارلی دی؟

فـردیناند ځواب ورکړ: ابو القاسم د غرناطی خلکو ته ډاډ ورکړی دی چی دوی له سینتهافی څخه د ضروری شیـانو د رانیولو اجازه ترلاسه کـوی او دوی به بیا کـولی شی چی خپل جوړ شـوی شیـان هم هلتـه وپلوری، اوس لږ دی بل لوری ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راشه! ازابیلا له فردیناند سره د غونډۍ‌پهل اړخ ته ولاړه،

هغه ورته وویل : د شمال او لویدیز له لوړیو سینتافی لوری ته راغلیو لارو ته وګوره، تا به تر اوسه په دی لارو هیڅکله هم دومره ګاډی‌نه وی لیدلی.

: مګر هغه څه شی راوړی؟ ملکی هغی لوری ته له ځار وروسته وویل.

فردیناند په موسکا ځواب ورکړ: غله، میوه، سابه، لرګی، واښه، چرګان، هګی، او بنایی د وزواو پسونو رمی هم وګوری! پرون ما امر کړی ؤ چی سینتافی باید ډیره لویه مندېی شی، او ابو القاسم ته دا پیغام ور رسیدلی دی چی بله ورځ به د «سینتافی» لاره پرانیزو، زما یوازی پردی خبره افسوس دی چی دا کار لږ ځنډنی شو.

ملکی په ډیر زحمت د خپلی پریشانی د پټولو هڅه کوله په اندیښنه یی وپوښتل:

آیا رښتیا هم د سوداګری دا لاره پرانیزی؟

: هو! زه د دی خبری عملی ثبوت ورکوم چی د قسطلی زړه سواندی ملکه دا نه خوښوی چی نوی رعیت یی له لوږی مړه شی، هسی هم «زعینس» دا کار هم بنایی خوښ نه کړی،

ملکی وویل : زما خو دا ګومان دی چی که هغه پر دی خبرو خبر شی ځان وژلو ته به چمتو شی.

فردیناند وموسکل: آیا هغه ته دا بس نه دی چی ورته ووایو د غرناطی خلکو ته د څو ورځو بنه خوراك په بدل کی د تل لپاره دوی د فقر او بی وسی جهنم ته ورغورځول زمونږ لپاره ګرانه سودا نه ده.

ته به خبرانه شی چی دا واوری چی دغه تجویز هم د ابو القاسم ؤ. د هغه دا شکایت ؤ چی که د غرناطی اولس د جنوب له غرنیو سمو ځخه د خوراك وسایل برابروی د قبایلو سره یی اړیکی ځواکمنی کیږی، ما د هغه دا شکایت لری کړ، اوس باید مونږ دا هڅه وکړو چی د غرناطی خلکو ته د خوراك ښباك څیزونه په ډیره غوره او مناسبه بیه ورکړو، وږی انسان له مړیدو وروسته د جګړی پر ځای خوب زیات غوره ګڼی.

ملکی وویل : که ماته د دی پروګرامونو معلومات وای نو دومره به اندیښمنه نه وای، مګر یوه خبره می ذهن ته نه راالویږی چی زمونږ دښمن اته سوه کاله دلته د واکمنی کولو نه وروسته له خپل راتلونکی نه ولی نا خبره دی، ایا هغوی دومره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فکر هم نه شي کولی چې کله زموږ لپاره د غرناطي دروازې خلاصي شي، نو د دوی د حساب کتاب ورځ به پيليږي؟

فردیناند ځواب ورکړ:

هغوی پر هر څه پوهيږي، خو کله چې پر کوم اولس زوال راځي نو هغوی د خپلې سلامتيا د نيغې لارې نه د کړيدو بهانې لټوي او تل ځان ته دا فريب ورکوي چې د دوی حيلې د دوی د زور او ځواك بدل کيدای شي. او د اولسونو د لويدو وروستي پړاو داسې وي چې د مقابلې او مقاومت پرځای ځان وژنه ورته اسانه ښکاري، نن زموږ د دښمن حالت همدغسې دی. دوی د ټولنيز ژوند د ذمه واريو نه د ځان ساتلو په خاطر د ټولنيز مرګ له خطر نه سترګې پټول ډير اسانه ګڼي، دا زموږ نيکمرغي ده چې د کومو خلکو هوښياري او عقل دوی خپله وروستي تکيه ګڼي همغوی خپل برخليك پر موږ پورې تړلي دي.

ازابيلا وويل : ابو عبدالله ته دا معلومه ده چې څو اوني وروسته به يې پاچاهي پای ته رسيږي، او د دې په بدل کې به په الفجاره کې د يوې وړوکې ځمکې ترلاسه کولو نه وروسته دې د يوه وړوکي زميندار په حيث وي. او چې کله موږ وغواړو نو لرې کولای او شړلای به يې شو، ابو القاسم هم په دې ټه نشي پاتي کيدای چې کله د ابو عبدالله پاچاهي رنګه شي نو د ده وزارت هم ورسره ځي، بيا دوی په کوم اميد دا لوبه لوبوي؟

فردیناند وموسکل : لوبه يوازې زما ده، هغوی دواړه خو يوازې د شطرنج دانې دي، ابو عبدالله د هغو کسانو له ډلې څخه دی چې که د ځنکندن په حالت کې وي هم مرګ ته به د دوکې ورکولو هڅه کوي، او ابو القاسم غوندي چالاك سړي ته دا داډ ورکول ګران نه وو چې موږ دا هر څه کوو د ده د ښيګڼې لپاره يې کوو. کله چې د اوربند په اړه خبرې کيدې نو د ده تر ټولو لويه هيله دا وه چې د وسلې له ايښودلو سره سره بيا لږ تر لږه تر يوه کاله هغه له الحمرا څخه ونه ويستل شي.

: او تا زما د اعتراض سره سره د ده دا غوښتنه ومنله؟

: تاته د احتجاج ضرورت نه ؤ. ما د ده ددې غوښتنې له منلو نه مخکې د دې ډاډ حاصل کړی ؤ چې کله زموږ لښکر غرناطي ته ننوزي نو ابو عبدالله به په غرناطه کې نه وي

: مګر دا څنګه امکان لري، موږ په کومه پلمه له خپل ليکلي ترون نه سرغړونه کولی شو؟ ملکې په حيراني پوښتنه وکړه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

موږ ته به د کومی پلمی ضرورت نه شی، کله چی وخت راشی نو ابو القاسم به په یوه ورځ کی داسی حالات رامنځته کړی چی هغه په خپله رضا له الحمرا څخه ووزی، خو سمدستی هغه باید په همدی ځان غولولو کی پاتی وی، همدغه لامل دی چی زه د هغه هیڅ غوښتنه نه ردوم. بلکی د ده استازو ته داسی ښکاره کوم چی موږ هغه ته نور هم ډیر څه ورکول غواړو، د تړون په دوهمه ورځ ما پټ دا پیغام ور واستاوه چی د غرناطی د مسلمان رعیت د اعتماد د ترلاسه کولو لپاره ماته د دوی څخه د پاچاهی د یوه نایب ضرورت دی او اوس هغه احمق داسی گومان کوی چی په الفجاره کی هغه ته د حُمکو ورکولو اعلان هسی د ده د وفاداری د ازموینی لپاره وو، که نه نو ما د هغه د نایب کولو پریکړه کړی ده، هغه په ځان تیر ایستلو روږدی دی، او زه پردی پوهیږم چی هغه همدغسی روږدی وساتم.

فردیناند څو شیبی ازابیلا ته په داسی نظر کتل چی شاباس پری ووایی بیا یی په ډاډمنه لهجه وویل:

تر کومه چی په ابو القاسم پوری مربوطه ده ماته له هغه سره د څه وعدی ضرورت نشته، هغه د خپل اولس کښتی په گرداب کی ولیده زموږ کښتی ته راوخوت، او هغه پوهیدلی دی چی د ژوندی پاتی کیدو لپاره هغه زموږ تکیی ته اړتیا لری. ځکه خو له خپل اولس سره په خیانت کی دومره وړاندی تللی چی اوس د بیرته راگرځیدو لپاره لاره نه لری. زما په گومان به اوس ته ډاډه شوی وی؟

ملکی وموسکل : هوکی! زه هر ډول ډاډ احساسوم چی زما ټولی دعاگانی قبولی شوی دی. نن به زه پادری «زیمینس» ته لیکم چی زما میړه په سیاست او جگړه کی ستا مشورو ته اړتیا نه لری، ته یوازی دعا کوه، کاشکی نن موږ ته د حامد بن زهره په اړه هم کوم خبر راشی.

فردینانډوویل : تاته د هغه په اړه د څه اندیښنی ضرورت نشته، ما ډیری ورځی پخوا دا فکر کړی چی که د غرناطی اولس کوم لاربنود وموند او هغه خلک د ابو عبدالله او ابو القاسم پرخلاف را وپارول او له دی سره جوخت، د بربر او ترکانو څو ډلگی لښکر هم د دوی مرستی ته راغئی نو زموږ دا ټولی نقشی به له خاورو سره برابری کړی.

ملکی په اندیښنه پاچا ته وکتل: نو تا د دی د علاج لپاره څه فکر کړی دی؟ زه دا زیری درته اورولی شم چی ما د دی بندوبست کړی دی تاته معلومه ده

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چي د اوربند د ترون سره ما د پوځ لپاره له دي ځایه لر لري د یو نوي ځای د جوړولو امر کړی ؤ. اوس هلته په سلګونو تنه شپه ورځ کار کوي.

: هوکي! مګر زه اوس هم وایم چي هغه تنګه دره د پوځ د ځای په ځای کولو لپاره مناسبه نه ده. او بیا چي ته د غرناطي فتحه دومره باوري ګڼي نو د زیات لښکر راوستل خو ضروري نه دي نو بیا هلته د چوڼۍ جوړولو ضرورت څه دي؟

: که زه درته ووایم چي کله دغه چوڼۍ جوړه شوه نو د غرناطي کنجي به ستا په لاس کي وي نو باور به دي شي؟

ملکي د شکایت په لهجه وویل : ته د یوه ښه خبر د اوریدو نه وړاندي زما د هوښیاري امتحان ولي ضروري ګڼي! د خدای «ج» لپاره ووایه هلته څه لوبه روانه ده؟

فردیناند څو شیبي هغي ته په فاتحانه نظر کتل بیا یي وویل:

زه د خپل پوځ لپاره نوي چوڼۍ نه بلکي د دښمن لپاره کپس جوړوم، چي د غرناطي د آزادي روح به پکي بندي وي. د دي میاشتي تر پای ته رسیدو وړاندي به د غرناطي څلور سوه تنه یرغمل موږ ته سپارل کیږي، دغه څلور سوه تنه به د پوځ نه علاوه د هغو سردارانو او مشرانو له ډلي څخه وي چي په اولس کي د دوی له ملاتړ پرته هیڅ خوځښت نشي بریالی کیدای.

ازابیلا څو شیبي هکه پکه ولاړه وه او خپل خاوند ته یي کتل، بیا یي وویل:

ستا مطلب دا دی چي ابو عبدالله او د هغه وزیر ابو القاسم به یي د وزو او پسونو په څیر لاس او پښي تړلي تاته سپاري؟ د پوځ او اولس لخوا به یي هیڅ مزاحمت نه کیږي؟

: نه! دا د ابو القاسم ذمه واري ده، چي هلته به څه مزاحمت نه وي، او هغه په دي ذمه واري کي هغه وخت کامیابیدای شي چي د غرناطي خلکو د امن خواته د مایل کولو په خاطر زما تجویزونه بریالی شي د سوداګري لاري خلاصول او د سمدستي دوي ته د ژوند د اسانتیاوو له برابرولو نه هدف دا دی چي دوی موږ د دښمني پرځای خپل نیکي کوونکي وبولي.

: «څلور سوه عزتمن خلك!»

: هو! څلور سوه داسي خلك چي د ژوندي بیرته ورستنیدو مسأله یي زرګونو دوستانو ته د غرناطي د آزادي او غلامي له مسألي نه مهمه وي او موږ پر هغوی هره خبره ومنلای شو.

Downloaded from: The Digital Library

ملکي وویل : زه داسې فکر کوم لکه خوب چې وینم، ایا ستا دا باور دی چې ابو القاسم به ستا دا غوښتنه ومنې، او له اولس نه به هیڅ خطر احساس نه کړي؟

: هغه دا غوښتنه منلې ده او د هغه په وړاندې له اولس نه د خلاصون بوازینې لاره دا ده، د ده دا گومان دی چې که کوم سر شوخه د هغوی د راپارولو هڅه کوي نو د نفوذ خاوندان به یې د خپلو زامنو او ورونو د سلامتۍ دښمنان بولي او د دوی پرخلاف به توري راوباسي.

ازابیلا وویل : اوس د زعیمنس د لیك په باب موږ ته د څه بحث ضرورت نشته، د هغه استازی د بیرته ستنیدو لپاره سخت ناکرار دی، که تاسو هغه ته څو دقیقې اجازه ورکړې نو سبا سهار ته به یې رخصت کړو.

ابو القاسم : زه به یې سبا ته د لیدو لپاره راوغواړم، زه نن ډیر مصرف یم د استازي انتظار کوم.

Downloaded from: The Digital Library

د ماضي روښنايي او د راتلونکې تيارې

د غره په لمنه يوه کلي کې دري خـواو ته په پراخـه باغـونو د خـزان اغـيـزې راښکاره شوې وې، جنوب لورې ته د سيرانوادا په لوړو څوکو تر لرې لرې ځايه لومړې واورې اوريدلې وې.

سلما د خپلې کلا پر بام لمر ته پرته وه، په پنځوس کلنې هم ددې په څيره کې د ځوانې د تازگې نخښې وې، عـاتکه يوه څـوارلس پنځلس کلنه نجلۍ چې د بربريانو، هسپانيي او عربو د ښايست گډې نخښې يې په ښکلې څيره کې وې يو کـتـاب په لاس کې په زينو کې راښکاره شوه، وړاندې ولاړه او له سلمـا سـره په قالينه کښيناستله.

هغې کتاب پرانست ويې ويل : کاکا ناويي!

زه د کتاب لپاره د سعيدې دوی کره تللې وم، ماويل زر به راستنه شم خو له زبيدې سره په خبرو وخندېدم، سعيد تر اوسه له غرناطې، نه دی راستون شوی.

منصور ډير خفه ؤ، جعفر او زبيده هم ډير پريشانه وو، جعفر ويل، چې که هغه تر ماښامه رانه غی نو زه پخپله غرناطې ته ورپسې ځم، او احوال يې اخلم، د هغه دا انديښنه وه چې د غرناطې د آزادې معـامله گرو دي هم عـيـسـويانو ته نه وي سپارلې.

سلما جگه شوه کيناستله، هغې ځوانې نجلې ته يې په تسلې وويل:

عـاتکې! ماته مـعلومـه ده چې د سعيد په اړه د هغـه د وراره او نوکرانو څخه ستا انديښنه زياته ده، خو ته ډاډه اوسه چې ډير زر به ابو عبدالله څلور سوه تنه د يرغمل په توگه فرديناند ته وسپاري، له دې وروسته به دا انديښنه امکان نه لري

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې د غرناطې اوسېدونکي به د سولې د تړون پرخلاف چاته د خولې چوله کولو اجازه ورکړي.

زموږ په کلي کې د هغوی ستا د کاکا په اړه تشویش ؤ، ځکه خو د غرناطې د مشرانو دا ټینګار ؤ چې امین او عبید هم باید په هغه څلور سوه کسانو کې شامل شي، بیا هم دا هڅه کیږي چې د عمیر په خیر دوی هم له دې لست څخه وګڼګل شي.

عاتکې وویل : کاکاناوې! زه د سعید په باب ځکه پرېشانه یم چې له هغه پرته د منصور څوك نشته.

سلمی وویل : لورې! زه به ستا کاکا ته ووایم چې کوم نوکر غرناطې ته واستوي او د هغه پوښتنه وکړي، خو ته باید دومره ډېره د سعید دوی کره ولاړه نه شې، ته اوس پېغله شوې یې، سعید ډیر ښه هلك دې ستا پر تره هم هغه د زامنو په څېر ګران دې، خو د عمیر نه خوښیږي چې ته له هغه سره راشه درشه کوې.

د عاتکې څېره له غوسې نه وځلیده کتاب یې یوی خواته کیښود ویې ویل :

: تاته خو معلومه ده چې زه د عمیر نوم اوریدل هم نه غواړم.

سلمی وموسکل ویې ویل : ماته معلومه ده او زما هم د ده عادتونه خوښ نه دي، خو ستا کاکا هغه ته تر امین او عبید هم زیات ناز ورکوي، د هغه دا نظر دې چې کله ته لویه شې امکان لرې هغه بیا دومره د کرکې وړ ونه ګنې.

: کاکاناوې! دا ته څه وایې؟

: لورې زما دا مطلب نه دې چې تا څوك مجبوروللې شې، خو ستا کاکا جان ویل چې عمیر ترڅو ورځو پورې کور ته راځي د هغه په موجودیت کې ته لږ باید پام وکړې، هسې هم اوس ستا له کوره وتل ښه نه ښکاري، زه به د جعفر میرمن ته ووایم چې هغه زموږ کره راځي.

عاتکه لږ چوپه شوه بیا یې وویل: که کاکا جان د عمیر سپارښت کولې شي نو امین او عبید ورونو څه ګناه کړې وه؟

سلمی ځواب ورکړ : هغه هغوی هم راخلاصول غوښتل، خو وزیر ابو القاسم ویلي وو چې که ستا درې واړه زامن ویاسو نو نور به هم داسې غوښتنه وکړي، ځکه خو په دوی کې یوازې د یوه د پاتې کیدو وعده کولې شي.

عاتکې وویل : او کاکا جان د امین او عبید پرځای د عمیر نوم ورکړ؟

: هو زما ناسکه زوی پر هغه ډیر ګران دې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: او د هغه مور هم پر ده ډيره گرانه وه؟

سلمي ووېل : هو! هغه زما لپاره يو قيامت ؤ، كه ستا كاكا د حامد بن زهره له ملامتي نه ويرېداى نو په دې كور كي زما ژوندې اوسيدل گران وو، خو اوس هغه مړه شوې ده او موږ بايد دعا ورته وكړو.

عاتكي ووېل : زبيدې ويل چي هغه د اشبيليې د يوې يهودي كورنۍ څخه وه او مور او پلار يې په غرناطې كي له پناه اخستلو وروسته مسلمانان شوي وو. پلار جان له هغوى نه سخته كركه كوله، اودمورجانۍ هم هيڅ خبري ورسره زړه نه غوښتلو.

: لورى! ستا پلار او مور زما پلويان وو، او يو ځل چي دوى ته معلومه شوه چي ستا كاكا زما له بچيانو سره ښه سلوك نه كوي نو هغه غرناطي ته بوتلل.

ستا كاكا ستا له پلار نه يوازي يو نيم كال كشر ؤ خو د نصير دوراندې د هغه هيڅ دم نه ؤ. هغه ډير د هيبت خاوند ؤ، د دې سيمې هيچا هم له هغه سره سترگي په سترگو خبري نشواى كولى.

عاتكي! كله چي ته په غوسه شې نو ښيره دې همغسې ځليږي، سترگي دې كټ مټ د نصير په څېر دې.

كاكا ناوې! زما لږ لږ هغه ورځې راياديږي، خو تاسو ډير زر بيرته له غرناطي نه راغلې.

: هوكې! د عمير د مور له وفات وروسته ستا كاكا په خپل زياتي پوه شو او زه بيرته ورسره راغلم.

: كاكا ناوېې! كه بده نه منې زه يوه پوښتنه درڅخه كوم؟

: ووايه!

: ايا دا امكان لرې چي كاكا جان د دښمن په غلامي ډاډه شي؟

: نه لورى! هغه سرې چي درې ورونه يې شهيدان شوي وي، چي پر بدن يې د تورو او نيزو نخښې وي، او يو لاس يې هم غوڅ شوى وي هغه د عيسويانو پر غلامي څرنگه راضي كيداى شي؟

: مگر هغه خپل زامن يرغمل استولي دي. ايا له دې نه دا نه څرگنديږي چي هغه له زړه نه د غرناطي ماته منلي ده؟

سلمي ځواب وركړ : دا خبره د چا په خيال او گومان كي هم نه وه چي ابو عبدالله او د هغه مشاور به د اوربند د تړون د مودې له پاى ته رسيدو نه دمخه

Scanned by CamScanner

(c) Downloaded from: The Digital Library

څلور سوه تنه د يرغمل په ډول عيسويانو ته سپاري، کاشکي ستا تره د غرناطې د مشرانو او د ابو عبدالله د پريکړې د ماتولو اختيار درلودلای.

عاتکې وويل : کاکا ناوې! فرض کړه چې که حامد بن زهره په خپل مقصد کې بريالی شي او موږ ته يوه ورځ ناڅاپه دا خبر راشي چې د مراکش، ترکانو او يا مصريانو د مرستې لښکر د اندلس په خوا راخوځېدلی دی نو کاکا جان به څه وکړي؟ سعيد وويل چې اندلس بيا د يوه يوسف بن تاشفين د راتلو انتظار کوي، د هغه باور ؤ چې حامد بن زهره به ناکام نه راستنيږي.

سلمى څو شيبې په دردناك نظر عاتکې ته کتل بيا يې ځان راقابو کړ ويې ويل : ته په دې فکر کې مه کيږه چې د اسلام غازيان ميدان ته راووزي نو ستا تره به د اندلس د آزادۍ پرځای د خپلو زامنو غم کوي خو اوس د اميدونو ټولې ډيوې مړې شوېدې، اوس به هيڅوك هم له بهر نه زموږ مرستې ته رانشي، له موږ نه پخوا د قرطبې، اشبيلې، او طليطلې مسلمانانو همدغسې خوبونه ليدل چې د تقدير کومه معجزه به دوی د عيسويانو له مرئيتوبه وژغوري. خو په دې نړۍ د هغو خلکو لپاره د پناه هيڅ ځای نه و چې په خپلو لاسو يې ځان ته د مرگ سامان برابر کړی ؤ.

يوسف بن تاشفين د هغو خلکو د قربانيو انعام ؤ چې په توپان کې يې ډيوې بلې کړې وې، هغه غازي ميره د هغو زړښتنيو علماؤ بلنې ته لبيك ووايه چې د اسلام د سرلوړې لپاره يې جيلونه او بنديخانې گاللې د هغه وخت سردارانو او مشرانو يې لارې غوره کړې وه، د هغوی خپلمنځي سياليو او رقابتونو اندلس د بربادۍ پر گړنگ درولی ؤ. خو د اولس زياتره .تلك له خپل حال او راتلونکي څخه ناخبره نه ؤ، اولس د خپلې آزادۍ داخلي او بهرنې غليمان پيژندل او د هغوی په صفونو کې هغه لاربنوونکي و چې د ډلو، قبيلو او نسلونو ترمنځ يې راپورته کيدونکې د کينې او کرکې ديوالونه نړولې شوای. همدغه سبب ؤ چې کله يوسف بن تاشفين د اندلس پر ساحل پل کيښود نو ټول اولس يې هرکلي ته ورغلی ؤ د اولس ټولنيز شعور دومره ويښ ؤ چې د ډلو واکمن هم د هغه تر بيرغ لاندې ټوليدو ته مجبور شول. خو د غرناطې اميران نن د امن لپاره د خپلې آزادۍ سودا کولو ته چمتو دي، د اولس ټولنيز شعور او احساس لوټ شوی دی، او زموږ علما په داسې ځان تير ايستلو باندې روږدي شوي دي چې که فرديناند پر غرناطه قبضه وکړي نو دوی به آرام خوب وکړای شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د اسلام غازیانو خپلې وینې نذرانه کړې، خو د غرناطې اولس له دې وینو ځخه د خپلې خپلواکۍ ډیوې بلې نکړای شوې، که په دې اولس کې د ژوند کومه ساه پاتې وه نو د موسی بن ابی غسان حوصلو دوی ته د یوه اوسپنیز دیوال کار ورکولای شوای، خو کله چې هغه ستر غازي د خپلې وروستې وینا نه وروسته د ابو عبدالله له درباره راووت سترګې یې له اوښکو لمدې وې.

عاتکې وویل : کاکا ناوې! مورږ باید نا امیده نه شو، تاته معلومه ده چې بدر بن مغیره له خپل لږ شمیر سربښندویانو سره تر اوسه جنګیږي او دښمن په دې حالت کې هم د هغوی حوصلې ورماتې نکړای شوې چې د شاهین دره له ځلورو واړو لوریو کلابنده ده؛

: ماته معلومه ده، خو دا د ګوتو په شمیر غازیان د ټول قوم د ګناهونو کفاره نشي ادا کولې. ستا کاکا ویل چې د شاهین درې او غرناطې ترمنځ لاره غوځه شوې ده، اوس مورږ ته دا هم معلومه نه ده چې هغوی به په څه ډول ستونزمنو حالاتو کې له دښمن سره لاس او ګریوان وي؟. د هغوی په رګونو کې څومره وینې پاتې دي او په دې وینو به تر کومه پورې د ازادۍ د یوه بله وساتي؟

: مورږ یوازې پردې خبر یو چې هغوی د غلامۍ پرځای د شهادت لاره غوره کړه او دوی د هغه انسانې عظمت امانت داران دي چې یو مسلمان د برې او ماتې څخه بې پروا کوي.

د غرناطې په اولس کې دومره همت نشته چې د هغوی پر پله ولاړ شي، مورږ یوازې ژوندي پاتې کیدل غواړو او ژوند له مورږ نه لمن نغاړي. زمورږ حالت د هغه انسان په څیر دی چې د مرګ له ویرې خپل ځان غرغره کوي.

د غرناطې د اوسیدونکو د بې حسۍ تر دې لوی بل ثبوت څه کیدای شي چې د موسی غوندې د سترو ارادو غازي چیغو هم د دوی ضمیرونه راویښ نکړای شول. او کله چې هغه د شهادت له ارزو سره د ابو عبدالله له درباره راووت نو یوازې ؤ.

عاتکې وویل : مګر د غرناطې څو علما، او امیران د ټول اولس د برخلیک پریکړه نشي کولې، مسلمان ته یوازې د کوم حوصله ورکوونکې ضرورت دی، خدای «ج» دې وکړي چې حامد بن زهره په خپل هدف کې بریالی شي. بیا به وګورې چې د سیرانوادا په لمن کې د مسلمانانو هرکلې د آزادۍ غوښتونکو سنګرونه، او د غرناطې اولس به هم پاڅیدلی وي، سعید وویل چې د غرناطې خلک اوس هم د یو چا د اشارې انتظار کوي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: د غرناطې خلك د هغه ورځې انتظار كوي چې فردیناند الحمرا ته ننوزي او له څو اونیو وروسته د دوی د برخلیك هغه توري شپې پیل شي چې هیڅ سهار نه لري، له الله نه دعا غواړه چې كه د دې هیواد نه بهر زموږ څوك خواخوږي وي نو د اوربند د مودې له پوره كیدو څخه مخكې راورسیږي، تر كومه چې د غرناطې په اولس پورې اړه لري نو هغوی پردې خبره هم باور نه لري چې حامد بن زهره تر اوسه ژوندی دی.

: د خدای «ج» لپاره داسې مه وايه. هغه ژوندی دی هغه به خامخا راځي.

: لوري! زه تا د ناڅرگندو امیدونو د ډیوو له بلولو څخه نه ایساروم. خو زما د سترگو مخې ته داسې تیاري دي چې د هیڅ ډول رڼا تصور نشم كولی.

: كاكا ناوي! زه به د فردیناند غلامۍ ونه گورم، په كومه ورځ چې زه پردې وپوهیږم چې نور موږ ته له غلامۍ پرته بله لاره نشته، نوزه به دلته ونه اوسیږم. زه به خپل ماما ته ورشم او د الفجاره له غازیانو سره به ورېږ ترې هستوگنه غوره كړم.

پلار جان به ویل چې په دې دنیا د بوه مسلمان لپاره د آزادۍ تر ژوند لوی انعام د شهادت مرگ دی د عاتكې په سترگو كې اوښكې وځلیدې، هغه ناڅاپه جگه شوه اوښكې يې پاكې كړې د بام څنډې ته ولاړه د جنوب ختيز لوري ته يې د سیرانوادا واورینو څوكو ته وكتل.

سلمی جگه شوه ويې ویل : عاتكې راځه! نوره هوا سړه شوه، عاتكې بیله دې چې مخ ور واړوي ځواب وركړ: كاكا ناوي ته درځه زه درپسې یم.

سلمی د زینو په لوري ولاړه.

عاتكه لږ څند وروسته بنې لور ته وگرځیده او د بام په بله څنډه يې په یو گز لوړ دیوال څنگلې تكیه كړې لویدیځ لوري ته يې وكتل او د ماضي په تیارو كې وركه شوه.

اوس د دې په مخكې هغه ژور خوړ ؤ چې هغه غرنی كلی يې په دوو برخو ویشه د شمال د وادي په مخ ځوړي كې تر یوی ویالی پوري غځیدلی ؤ.

خوړ دیر ژور نه ؤ، د كلي د دواړو غاړو ترمنځ له لږ لږ فاصلې وروسته د تگ راتگ لارې وې، خو سپاره بیا مجبور وو چې بیا د كلي نه لرې د درې د مخ ځوړي نه په جلا جلا لارو كلي ته راشي او یا نیم میل پاس د غونډۍ پر سر راوگرځي چې دغه خوړ ترې راغلی ؤ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هغی سترگی د خوږ په هله غاړه په یوه هل کور ښخی وی، او دی د هغو ورځو تصور کاوه چی دی به د مورگو ته نیولی وه او گرځیدله به.

دا د محمد بن عبدالرحمن کور ؤ، د هغه مور آمنه د دی د مور ملگری وه او د کلی خلکو به ویل چی د دی پلار حامد بن زهره د غرناطی ډیر لوی عالم دی، د عاتکی پلار هم هغه ته زیات عقیدت درلود. کله چی دا په غرناطه کی له خپل پلار او مور سره اوسیدله نو د حامد بن زهره کور دوی ته ډیر نژدی ؤ. سعید د حامد دریم زوی له دی نه یوازی دری کاله مشر ؤ او د دی د لوبو او ساعت تیری وخت له هغه سره شریك تیر شو، د سعید دوه مشران ورونه د جگړی په لومړیو ورځو کی شهیدان شوی وو، او د عاتکی پلار او مور د هغوی د جهادی کارنامو او د بودا پلار د صبر او حوصلی کیسی کولی.

د حامد بن زهره په کور کی د عاتکی لپاره تر ټولو زیاته دلچسپی او خوښی د هغه لور آمنه وه، چی دی به خاله بلله، آمنی به خپل کور کی د گاونډیو نجونو ته سبقونه ویل، او په پنځه کلنی عاتکه هم د هغی شاگرده شوه.

محمد بن عبدالرحمن د همدی کلی د یوه عزتمن کور ځوان ؤ، هغه له نصیر نه څو کاله کشر ؤ، او که کله به هغه غرناطی ته ولاړ نو له نصیر کره به خامخا ورتلو، بیا د نصیر په سبب د هغه اړیکی له حامد بن زهره سره پیدا شوی او بیا عاتکی یوه ورځ واوریدل چی د دی سابښته استاده چی دی به ورته خاله جانه ویل د محمد بن عبدالرحمن د ژوند ملگری کیدونکی ده.

کله چی دا شپږ کلنه وه نصیر ته د یوی سرحدی کلا قومانده ورکړل شوه، هغه عاتکه او مور یی هماغه کلا ته ورسره بوتلل، دواده نه څو میاشتی وروسته محمد بن عبدالرحمن هم خپله میرمن په کور کی پریښودله او پخپله د جگړی محاذ ته ولاړ ، د هغه له رخصتیدو نه دوی میاشتی وروسته منصور وزیږید.

حامد بن زهره خپل وفادار نوکر جعفر او د هغه میرمن د آمنی کره ور واستول. عاتکی په دی کلی کی هم د غرناطی په څیر له آمنی نه سبق وایه، او د هغی په لیدو د کلي نورو خلکو هم خپل ماشومان د آمنی کور ته ور واستول، تر دی چی د دوی د کور لاندینی پوړ د یوی مدرسی بڼه غوره کړه.

سعید به له غرناطی نه چی کله د حامد بن زهره او کله د کوم نوکر سره د خپلی خور د لیدو لپاره راتلو نو د دی وړوکی دنیا به د خوښیو ځځه ډکه شوه، دا به سهار وختی د آمنی کره ورغله که به د کور دروازه بنده وه نو جعفر کاکا ته به

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یې ناري کړې، جعفر به په موسکا دروازه خلاصه کړه او عاتکه به په منډه کور ته ورننوته او په سعید پسې به یې ناري وهلې، سعید به چیرته غلی شو، هغه به بیا آمنې ته ورغله او تري پوښتل به یې چې سعید چیرته دی؟

آمنې به ځان ناګاره واچاوه یوې او بلې خواته به یې وکتل او عاتکې به بیا د کور په کونجونو او کوټو کې د هغه لټون کاوه، لږ ځنډ وروسته ټول کور کرسندو خنداګانو لړزاوه، په دې کلې کې د سعید اوسېدل ټولو ته په زړه پورې وو، او چې عاتکې به سبق ووایه نوره ټوله ورځ به یې له هغه سره په ساټ تیري تیروله، کله کله به یې هغه خپل کور ته ورسره بیوه او له هغه ځایهٔ کله کله د کلي له نورو هلکانو سره یې یا خوړ او یا غونډیو ته ولاړل.

کله چې بیا لږ رالوی شول بیا به په اسونو سپریدل او سپاره به په چکر وتل، سعید په لس کلنۍ کې ښه سپور ؤ او په سختو غرنیو لارو یې اس زغلولی شوای. او چې کله به عاتکې هغه ولید خپلې مور ته به یې ویل، چې زه هم په همدغو لارو پر اس چکر وهم، عماري به تر یوه وخته دا را ایساروله خو چې ځیل او ضد یې زیات شو نو اجازه یې ورکړه، خو له دې شرط سره چې د اس جلب به د یوه نوکر په لاس کې وي نوکر به هم ورسره ځي.

یو ځل نصیر څو ورځې په رخصت راغی، هغه چې د خپلې لور مینه ولیده یو ورکې بهیانې یې ورته راونیو، او دری ورځې وروسته هغه خپلې میرمن ته ویل چې نور زموږ لور ته د کوم نوکر د ساتنې او څار ضرورت نشته،ځکه خو سبا ته چې نصیر پر اس سپور له کوره ووت عاتکه هم ورسره ملګرې وه، تر دې وروسته به چې کله سعید کلي ته راغی د هغه سره به یې یوځای پر اس سپارلۍ کولې.

بیا دا ورځې هم د یوه خوارږه خوب په څیر تیرې شوې او دې داسې احساسوله چې د هوښیاریدو په پیل کې دې د ژوندانه په ښه کې دکور کرسندو خنداګانو تصور کاوه اوس یې ورووړو لمن ورټولوله، د خوږ نه پورې غاړې ته هغه کور اوس هم د دې تر سترګو لاندې ؤ. خو د حامد بن زهره لور او زوم چې دې له فخره خاله جانه او ماما جان ورته ویل هلته نه وو.

*****

د منصور د زیږیدو په دریم کال محمد بن عبدالرحمن د جنوب جبهې ته تللی ؤ او د مالقه په خښتیځ کې د سمندر د غاړې د څو سیمو د ساتنې ذمه واري ورسپارل شوې وه، یوه ورځ آمنه خبره شوه چې هغه ټپي شویدی او د سمندر له

Downloaded from: The Digital Library

خنډي نه څو ميله لرې يوې کلا ته رسول شويدي. آمنې دغه خبر خپل پلار ته واستاوه او دايي هم ورته وليکل چې زه منصور جعفر او زبيدې ته پرېږدم او پخپله خپل خاوند ته ورځم، عاتکه او د هغه مور به هم منصور ته پام کوي، بيا هم سعيد د څو ورځو لپاره دلته راواستوئ، زه چې د منصور د پلار له حالت څخه داده شم بيرته به راستنه شم.

ددې تره هاشم له آمنې سره څلور سپاره له کلي نه واستول او هغوی څو ورځې وروسته بيرته راستانه شول دا خبر يې راوړ چې د محمد بن عبدالرحمن حالت ډېر د انديښنې وړ نه ؤ خو بيا هم د هغه د ټپ حالت داسې دی چې دوې درې اونۍ وروسته ايله د ګرځېدو راګرځېدو شي.

دا او مور به يې هره ورځ د آمنې دوی کره ورتلې او چې کله تر يوې مياشتې پورې څه احوال را معلوم نه شو نو هاشم بيا نوکر واستاوه چې احوال يې راوړي. خو د هغه د خوځېدو په دريمه ورځ د دې کلي يو مجاهد له هغه جبهې نه راستون شو هغه د کلي خلکو ته د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د ميړنې د شهادت کيسه کوله ويې ويل:

عيسويانو د ساحلي سيمو د نيولو نه وروسته پر غرنۍ کلا څو حملې وکړې خو بريالي نه شول، محمد بن عبدالرحمن چې مخ په رغېدو شو د کلا د دفاع قومانده يې په غاړه واخستله ځوابي حملې يې وکړې او دښمن يې بيرته د سمندر د ځنډو په لوري ورټولېدو ته مجبور کړ، خو په دې موده کې دښمن پر مالقه د يرغل لپاره نور پوځونه هم ساحل ته راورسول يو لښکر په ساحل د ختيځ او بل د لويديځ په لوري پر مخ ولاړ، پر دې سربيره د سپرو ډلې هم د مالقه په لوري پرمختګ پيل کړ، ځکه خو د مالقه سردار د شاوخوا چونيو د پريښودلو پريکړه وکړه، هغه محمد بن عبدالرحمن ته هم امر وکړ چې هغه دې له منظم پوځ سره مالقې ته ځان ورسوي او د کلا د ساتنې ذمه واري درضا کارو قبايلو ته پرېږدي.

په کلا کې دننه تر درې سوه تنو پورې سرتيري او نژدې څلوېښت تنه ښځې وې.

محمد بن عبدالرحمن د ملر لويدونه وروسته هغوی ته د تياری حکم وکړ،، او د ماسختن له لمانځه نه وروسته مورږ د مالقې په لور وخوځېدو، د سمندر پر غاړه په پراخه لاره د دښمن د يرغل امکان ؤ، ځکه مو غرنۍ سخته او اوږده لاره غوره کړه. د شپې په وروستي برخه کې موږ تر يوه تنګه لاره تيريدو چې ناڅاپه د ښي

Downloaded from: The Digital Library

لوری له غونډۍ‌ړنه د غشو او ډېرو باران پیل شو. د سترګو په رپ کی زموږ زیات خلك شهیدان او زیات ټپیان شول، یو شمیر سپاره له اسونو سره د لاری ترڅنګ خوړ ته ور وغورځیدل.

محمد بن عبدالرحمن په زوره زوره چیغی وهلی چی پلی سرتیری دی د غونډۍ سر ونیسی او سپاره دی له ښځو او ماشومانو سره خپل مزل ته دوام ورکړی. خو د شپی په تیاره کی د ښځو او ماشومانو په هیبتناکو کریږو کی د هغه چیغو ته د چا پام نه شو.

له نیکه مرغه له شانه راتلونکو سپرو سرتیرو خپله ذمه واری احساس کړه او هغوی پر غونډۍ ور وختل، د شپی په تیاره کی د دښمن لټول اسانه نه وو خو چی کله حمله راوړونکو تر شا د تکبیر ناری واوریدی نو وتښتیدل، په تیاره کی موږ ته د زخمیانو او شهیدانو سهی شمیر معلوم نه شو، میړونو خپلو ماینو ته، بچیانو خپلو پلرونو او میندو ته او سرتیرو خپلو سالارانو ته چیغی وهلی خود محمد بن عبدالرحمن څه درك نه لګیده، موږ ګومان کاوه چی د ماشومانو او تور سریو د ساتنی له دلی سره وړاندی تیر شوی دی، د هغه مرستیال یوه سپاره ته امر وکړ چی د وړاندی تللیو احوال معلوم کړی. که سالارو رسره ؤ مشوره ورکړه چی په دی تیاره کی موږ ته تر وړاندی تګه دا غوره ده چی د دی غونډۍ پر سر شپه تیره کړو، بیا یی څو نورو خلکو ته امر وکړ چی د شاوخوا کلیو خلك د مرستی لپاره راوغواړی.

لږ څه وروسته وړاندی تللی سپاره له ښځو او ماشومانو سره بیرته راستانه شول د هغوی له خولی معلومه شوه چی دوه میله وړاندی د ویالی پل نړیدلی دی، او څو تنه سپاره په بی خبری لاندی پریوتل، د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د میرمنی هیڅ درك معلوم نه شو، د سپیده چاود نه دمخه د شاوخوا کلیو په سلګونو تنه خلك هلته ور ورسیدل، د مشالونو، په رڼا کی یی د شهیدانو مړی او ټپیان راټول کړل. څو تنه له مشالونو سره خوړ ته ښکته شول او څو تنو نورو د ویالی په لوری منډه واخستله، په خوړ کی نژدی دڅلویښتو تنو مړی شاوخوا پراته وو، د آمنی مړی هم د هغی د آس تر تنه لاندی وموندل شو هلته پنځه تنه ټپیان هم وو خو محمد هلته هم نه ؤ.

کله چی سهار شو یوه سپاهی چیغی کړی: دلته راشی محمد بن عبدالرحمن دلته دی.

Downloaded from: The Digital Library

مور چې په منډه ورغلو د محمد بن عبدالرحمن مړی د څوکی پلې ږدې ته پروت ؤ. د هغه ترڅنګ د دوو مسلمانو او پنځو عیسوي سرتیرو لاشونه هم پراته وو. یو نصراني له ده نه څو ګامه لرې د ځنکدن په حال کې ؤ. د محمد پر بدن پنځلس ټپونه وو او توره یې تر اوسه په لاس کې وه. مرستیال یې خپله چپنه وویستله او پر هغه یې وغوړوله بیا یې مور ته وویل:

زه نن د خدای «ج» او د هغه د بندګانو په وړاندې شرمنده یم. ما دا سوچ هم باید نه وی کړی چې محمد له څه خطره تښتیدلی شي. ما تر اوسه پورې داسې ګومان کاوه چې حمله کوونکو زمور د شانه راتلونکو د تکبیر چیغې اوریدلې دي او تښتیدلي دي. د داسې خلکو سره په مرګ او ژوند ملګرتیا یو ویاړ دی. د هغه د میرمنې مړی راورسوی.

د ډلې مرستیال ته دا معلومه وه چې مور د یوه کلي یو ځکه یې ماته امر وکړ چې ته سملستي روان شه او توره یې کورنۍ ته ور ورشوه.

*****

حامد بن زهره او سعید چې د آمنې او محمد بن عبدالرحمن له شهادت څخه خبر شول کلي ته راغلل. حامد څو شپې تیرې کړې او بیا بیرته ستون شو هغه منصور هم له ځانه سره بیوه؛ خو د عاتکې مور د هغه د پالنې ذمه واری پخپله واخستله.

د محمد بن عبدالرحمن د کښتونو باغونو او کور څارنه د جعفر په غاړه وه. د هغه میرمن زبیده به کله کله د منصور د پام غلطولو لپاره د «عماره» دوی کره تله او کله به یې هغه رابلله. عماره غوښتل منصور تل له همدوی سره واوسي، خو هغه ویل چې د خپل آغا کور به ویجاړیدو ته پرې نږدي. همدغه حالت د سعید هم و. هغه د عاتکې او د هغې د مور د ټینګار سره سره له څو ورځو زیات پاتې نه شو. بیا هم د خپل خوریه د لیدو لپاره په ورځ کې یو. دوه ځله د هغوی کره خامخا ورتلو. او چې کله به بیرته تلو منصور به له هغه سره د تلو ضد کاوه.

عاتکې به ویل: ورورکیه له مور سره نه پاتې کیږې؟

: نه زه مې له ماما سره ځم.

: تاته به کیسې څوك کوی؟

: ماما جان به یې راته کوی.

سعید به هغه په اوږه کیناوه او ورسره به ولاړ. خو چې کله به خپل کور ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ورسید عاتکه به یې ورپاده شوه او هغه به لږ څند وروسته بیرته راووست:
عاتکې! واخله دې درسره سنبال کړه.
هغې به ترې پوښتل : ولې منصوره له ماما سره دې جنګ کړی؟
: هوکې! هغه به شونډې بوڅې کړې او ځواب به یې ورکړ.
: ماما جان مې کیسې نه راته کوي.
زه مې د ماما کیسې نه اورم!!

*****

د هغو ورځو د خومره پیښو انځورونه د عاتکې په زړه پاتې وو، خو زمانې یو بل لټ وخوړ او د موسکا ګانو او کرسندو خنداګانو دغه ښایسته شېبې په هغو اوښکو کې ډوبه شوه چې د قوم د ټولنیز احساس هنداره وه. نور د راتلونکې پر افق تیارو غلبه کړې وه، او د کلي د نورو ځوانو او هلکانو په څیر سعید او عاتکې هم د هغو وطن پلورو کیسې اوریدې چې بې حسي او غداري یې د غرناطې د لښکر او د غرنیو قبایلو د غازیانو ستري فتحې په ماتو بدلې کړې وې.

بیا د غمونو او مصیبتونو هغه دوران پیل شو چې پر غرناطې د فردیناند د کلابندۍ کړۍ ورځ په ورځ تنګیده.

د عاتکې پلار نصیر بن عبدالملك ته چې په ډیرو محاذونو یې غیرت او زړوتیا ښکاره کړې وه د دې کلي په شمال کې نژدې پنځه میله لرې د یوې کلا او د هغه بنې او کیڼ لور ته چوڼیو قومانده ور سپارلې وه، چې اصل مقصد یې د «سیرا ورمیجا» او الفجاره او غرناطې ترمنځ د اکمالاتو د لارو ساتنه او خلاص پاتې کیدل . وو، نصیر ته د دې مهم مسئولیت د سپارلو یو دلیل دا و چې هغه د دې سیمې د یوې بانفوذه کورنۍ غړی ؤ او د خطر په وخت کې یې د خپل شخصي نفوذ په سبب هم له شاوخوا کلیو څخه په زرګونو تنه رضاکار د پوځ مرستې ته رابللی شوای.

د عاتکې پلار د نوي مسئولیت له قبلولو سره په غرنیو قبایلو کې د جهاد د جذبې د تازه کولو لپاره د حامد بن زهره د خدمتونو ضرورت احساس کړ، ځکه هغه د غرناطې د پوځې سالار حضور ته ورغی او دا غوښتنه یې وکړه چې که حامد بن زهره د غرناطې پرځای زموږ کلي خپل مرکز او د اوسیدو ځای غوره کړي نو تر سیرانوادا پورې به ټول قبایل د ده غږ ته لبیك ووایي، کله چې زموږ کلي د

Downloaded from: The Digital Library

رضاکارانو مرکز شي نو د غرناطې د لارې پهرې به له شانه نورې هم په امن او خوندي شي.

حامد بن زهره هسې هم کلي په کلي د مجاهدینو د حوصلې د اوچتولو په خاطر گرځېده. هغه ته د پوځ د سالار اشاره کافي وه او غرناطه یې پرېښوده کلي ته راغی.

په کلي کې کاکا هاشم د حامد بن زهره غوره ملاتړ کوونکی شو، عاتکې د پلار په څېر حامد بن زهره له کلونو کلونو راسې پېژاند، د هاشم مشران زامن په پوځ کې تر شاملېدو وراندې د ده شاگردان وو، په غرناطه کې د اوسېدو په وخت کې هاشم پخپله هم څو ځلې د هغه اروا پالې وېناوې اورېدلې وې، ځکه خو چې کله ده له خپل ورور څخه واورېدل چې هغه به له غرناطې نه دلته کلي ته راځي نو زیات خوشاله شو. هغه د خپلې سیمې تولو مشرانو ته احوال ورکړ چې له ویالې نه پورې غاړې ته د دغه ستر مجاهد هرکلي ته راټول شي.

بیا عاتکې د تصور په سترگو هغه اروا پاله منظره لیدله چې په زرگونو خلکو د بې دریغه خوښۍ په څپو کې حامد بن زهره ته هرکلی وایه.

لږ څنډ وروسته بیا دې، مور یې او د کلي نورو تورسریو د کورونو د دروازو له درشل څخه د حامد بن زهره د راتلو ننداره کوله، هاشم د هغه د اس جلب نیولی ؤ، او گڼ شمیر خلك تر شا وروسې روان وو، د گڼې گونې مخه د خوړ په بله غاړه د محمد بن عبدالرحمن د کور پرځای د هاشم د کور په لورې وه.

بیا هغه دروازې ته نږدې ودرید، حامد له اس نه پلی شو ښې لورې ته په یوه لوړه وخوت او دوې د هغه اروا پاله وینا اورېده.

د هغه په خبرو کې یو سحر پروت ؤ، په حاضرینو کې یو داسې نه ؤ چې سترگې یې اوښلنې نه وې، د هغه د خبرو وروستې جملې د عاتکې په زړه لیکلې وې چې ویل یې:

زما دوستانو! :

د اولسونو په ژوند کې یو داسې مهال هم راځي چې د تولنې د بقا غوښتنه هر سړی د دښمن مخې ته په ټېټر سپر کولو مجبوروي د ځوانانو په څېر بوډاگان، واړه او ښځې هم توري اوچتوي او نن د الحمرا دېرې هم دا وایي چې نن د غرناطې د آزادې د مړو شویو ډیوو د بلولو لپاره یوازې د قوم د زامنو وینې کافي نه دي. بلکې د قوم لوراني هم باید خپلې وینې تویې کړي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او عاتکې په زړه کې دا ویل چې کاشکې زه د قوم د یوې لور په حیث خپلې ذمه واري پوره کړای شم.

او کله چې دوې ورځې وروسته یې پلارد څه وخت لپاره کور ته راغی نوورته وېې وویل: پلار جانه! حامد بن زهره ویل چې نن د اولس هر فرد ته د جنګې زده کړې ضرورت دی.

: هو لورې! مونږ له ډیرو حساسو حالاتوسره مقابله کوو. او زه په دې خبره خوښ یم چې لور مې د اس سپارلې او غشې ویشتل زده کړې دي.

: مګر پلاره زه له دې زیات څه زده کول غواړم.

: ته څه زده کول غواړې؟

: زه د جهاد عملي تجربه ترلاسه کول غواړم ، ته ما له ځانه سره کلا ته دې نه درسره بیایې، هلته ماته ښوونکې هم پیدا کیدای شي.

: ستا کلا همدا کور دی لورې! او که خدای مه کړه کوم بد مهال راغی نو زما باور دی چې ته به د ځان ساتنه وکړای شې. خو إن شاء الله داسې وخت به نه راځي او تاته تر سعید ښه استاد چیرته پیدا کیدای شي؟

ما له رضا کارانو سره هغه د غشې ویشتو په مشق لیدلی دی، هغه په توره وهلو کې پوره مهارت لري، د عمر په سبب هغه دوه کاله نور هم په پوځ کې نشي شاملیدای او زه به ورته ووایم چې تر څو دلته اوسې تاته دې منظم وخت درکړي، عمیر هم اوس فارغ شوی دی، هغه به سبا ته راورسیږي او تر درې اونیو پورې به په کور کې وي. ته له هغه نه هم ډیر څه زده کولی شې.

: پلار جانه! هغه خو زه له سعید سره داس له سپارلې نه هم ایسارولم. یوه ورځ مې په انګړ کې د غشیو ویشتلو مشق کاوه هغه مې لینده ماته کړه.

پلار یې وموسکل ویې ویل : هغه لږ ساده دی.

: ډیر زیات احمق دی پلار جانه! هغه مې مور جانې ته ویل چې عاتکه ډې بې لارې کړې ده، یوه ورځ یې سعید پرمخ په څپیړه وواهه.

د هغې پلار وویل : سعید تر ده کشر دی، که نه دا امکان نه لري چې د حامد بن زهره زوی پرمخ څپیړه وخوري او چوپ پاتې شي.

: پلار جانه! سعید هم دې ډیکه کړ او په لښتې کې یې وغورځاوه.

: لورجانې دا به د وروکتوب خبرې وي اوس هغه ډیر هوښیار شوی دی.

: نه پلار جانه په غرناطه کې په هستوګنه هغه نور هم بې عقل شوی دی. وایي

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې زه کله لوی شم د پوځونو سالار به شم.

: دا خو بده خبره نه ده.

: مګر هغه دا هم ویل چې کله د پوځ سالار شم نو سعید به پر خره سپروم او په ټول ښار به یې راګرځوم.

: پلار یې په خندا شو ویې ویل : تا به خوروی لوری!

عماره وویل : عاتکې ته د درس جاري ساتل هم ضروري دي. زما په ګومان خو یې د حامد بن زهره کره ورواستوه.

نصیر ځواب ورکړ : که هغه لږ وخت دې ته وقف کړي نو دا به د دې نیکمرغي وي، خو دلته د هغه د کار ځرنګوالي داسې دي چې په عام ډول باید له کوره بهر وي، بیا به هم زه نن له هغه نه وغواړم چې که یې فرصت وموند نو دا د ورغواړي، هسې هم دې ته زما د سپارښت اړتیا نشته، د حامد بن زهره ورسره زیاته مینه ده.

له دې وروسته به چې کله حامد بن زهره په کلي ؤ د دې لپاره یې لږ وخت ایسته او چې کله به په دوره روانیده نو دلوستلو لپاره به یې دې ته کتابونه پریښودل. سعید هم پر لپسې غشي ویشتل او توره وهل ور وښودل. خو د دوی د ملګري دغه نوی پړاو ډیر لنډ ؤ.

*****

د فردیناند پوځونو د شمال د حاصلخیزو ځمکو او سیمو له تباه کولو وروسته د غرناطې په مخکې پړاو واچوه، دوی ته د جنوب لوری د هغو کلاګانو ارځښت او اهمیت زیات شو چې له غرنیو سیمو سره د تړاو په لارو کې پرتې وې، نصیر ته خو ځو ورځې کورته د راتلو فرصت نه برابریدو، ځکه خو هغه خپله میرمن او لور هلته ور وغوښتل.

هغه کلا ډیره لویه نه وه، دننه یوازې پنځه سوه تنه پکې اوسیدای شوای. خو کلا په داسې ځای کې وه چې ډیره خوندي او یرغل کوونکي له څو ډوله ستونزو سره مخ کیدای شول.

دغه کلا په یوه لوړه غونډۍ جوړه وه، شمال لوری ته نژدې دوه سوه ګزه وړاندې لاندې یوه ویاله وه، جنوب لوری ته غرناطې ته تللې سړک له کلا نه سل متره لرې تیریده او همدغه سړک شمال ختیځ ته دومره کلا ته نژدې ؤ چې د کلا له برجونو نه لاندې د ډبرو باران تر غشو زیات خطرناک ؤ، او بیا دغه سړک د غره په لمنه

Downloaded from: The Digital Library

کې وړاندې تللې ؤ او د وياڼي تر پله پورې غځېدلې ؤ. له کلا نه د وياڼي تر پله پورې د سرك څوړ دومره خطرناك ؤ چې غرناطې ته د اکمالاتو هغه ګاډي چې غوبانو کشولې له کلا نه، دوياڼي تر پله پورې بايد خلکو په تکيه رسولې واى او له هغې لورې تشې ګاډي بايد په پيچومې خلکو په تيل وهلو راخيژولې واى. د پله د ساتنې لپاره د وياڼي پورې غاړې ته هم يوه ډله سرتيرې پهره وو.

د کلا لويديځ لورې ته يو نيم ميل لرې هم يوې ژورې کندې د طبيعي کندې کار ورکاوه، جنوب لورې ته کلا د هغو سيمو او غرونو په سبب خوندي وه چې د جنګياليو قبايلو کلي د نه فتحه کيدونکو کلاګانو کار ورکاوه، له کوم لورې چې د ناڅاپي برغل لږ امکان ؤ هلته د پوځ پهرې ولاړې وې.

د کلا په جنوب لويديځ کونج کې د يوه دوه پوړه کور پاسني پور د عاتکې د پلار د هستوګنې لپاره غوره کړاى شوى ؤ. په لاندينې پوړ کې د نورو افسرانو کوړونه وو، دوى ته د کلا چاپيرېال د خپل کلي له چاپيرېال څخه ډير توپير نه درلود، په کلي کې له يوې مودې راسې د اس په سپارلې شرميدله، څکه خو به سهار وختې د چکر لپاره وتله، خو دلته دې ته پوره آزادي وه، هره ورځ به يې څو څو ميله سپارلې کوله، او دې ته شاوخوا خوړونه، کندې او شيلې د خپل لاس د کرښو په څير معلوم وو.

د کلا په څير به د بهر پهره دارانو هم چې دا له لرې وليده وبه يې پيژندله، په پيل کې به چې له کلا نه وتله نو يو نوکر به ورسره ؤ، خو څو ورځې وروسته دې ته د ساتونکي اړتيا نه وه. دې به له زغليدونکې اس نه د غشو ويشتلو تمرين کاوه، او سرتيرو به چې دا ليدله په مړاؤ څيرو به يې تازګي راغله.

د خپل سالار د لور حوصلې او ارادې به په دوى دومره ژوره اغيزه وکړه چې ډير خلك د خپلو اولادونو او کډو راوستلو ته چمتو شول. خو په کلا کې دننه دومره ځاى نه ؤ د دې پلار زياتره غوښتنې رد کړې.

د يوه افسر ميرمنې د دې لپاره د «غرناطې لور» نوم غوره کړ او څو ورځې وروسته همدغه نوم په کلا او شاوخوا پهرو کې مشهور شو.

مګر لويدو ته نژدې به هغې زياتره د کـور له بام نه او کله له وياڼي نه پورې غاړې د يوې غونډۍ‌نه د جنوب مخ څوړ لورې ته کتل چې تر غرناطې پورې شنه فصلونه او باغونه غځيدلي وو.

کله کله به يې اس د جنوب په لورې وزغلاوه او خپل کلي ته به ولاړه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هغې کاکا به زیاتره له حامد سره په سفر وتلی ؤ. دی به د کاکا ناوی سره ولیدل، بیا به د منصور د لیدو په پلمه د هغوی کره ورغله او بیا به یې په بیرته راستنیدو کې د حامد له کتابونو څخه کوم یو ورسره راوړ.

سعید په هغو رضاکارانو کې شامل شوی ؤ چې غرناطې ته یې د غذایي او نورو ضروري شیانو کاروانونه رسول. او چې هغه به له غرناطې نه راستون شو، عاتکې به تر لږ څنډه د هغه د لیدو موقع موندله.

د غرناطې له کلابندۍ نه وروسته فردیناند ددغه کلا د نیولو لپاره څو ځلې هڅه وکړه خو کامیاب نشو. یوه شپه عیسویانو له زیاتو سرتیرو سره له دری لوریو حمله وکړه او د هغوی د سپرو ډلې پله ته نژدې راورسیدې خو د درنو زیانونو ګاللو وروسته بیرته په شا شول.

د کلا ساتونکو پر دې برې خوښي کوله چې د ختیځ لوري د یوې پهرې د غفلت په سبب د دښمن پلیو پوځونو حمله راوړه او تر ویاله پورې وتل، د یوې اوږدې لارې له وهلو وروسته دغه سپاهیان کلا ته نژدې راورسیدل، هغوی څو ځلې په زینو او کمندونو پر کلا د ورختلو هڅې وکړې خو د غشو په باران کې یې هیڅ ونه کړای شول. یو ساعت وروسته د شاوخوا کلیو رضاکاران ورورسیدل او دښمن د سختو ځاني زیانونو نه وروسته ماته وخوړه خو په بیرته تلو کې چې تر ویالې پورې وتل دریمه برخه پوځ یې وژل شوی ؤ.

عاتکې د لومړي ځل لپاره په همدې جګړه کې عملاً برخه واخستله خو تر لمر ختو پورې د دې پلار ته دا نه وه معلومه چې هغه غیشي ویشتونکې چې د ده ترڅنګ ولاړ ؤ او د هر غشي له ویشتو سره به یې لاندې د دښمن د یوه سرتیري کریږې پورته کړې دده خپله لور وه.

دې د نارینه ؤ جامې اغوستې وې او مخ یې په خول کې پټ ؤ، نصیر دې ته د شاباسي په اراده وراندې ورغی چې ناڅاپه یې له خول نه په تاورا تاو شکلو ویښتانو سترګې ولګیدې او بیا یې سترګې په هغو نازکو لاسونو میخ شوې چې له ګلونو سره لوبیدلو ته جوړ شوي وو.

د دې د پلار تندې ګونځې شو او بیله دې چې څه ووایي مخ یې واړاوه. دا لږ په دوو کې حیرانه ودریده او بیا یې زړه نا زړه وویل : پلار جانه! ته لکه چې خفه شوی ؟!

پلار یې مخ راوګرځاوه پر شونډو یې موسکا وه او په سترګو کې یې اوښکې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ډنډ وي.

يو سپاهي را وړاندې شو ويې ويل : جنابه! دا سرتيرى د انعام حقدار دى، زه نژدې ورسره ولاړ وم او زما باور دى چې د شپې د تيارى سره سره د دې يو غشى هم خالي نه دى وتلى.

پلار يې په مينه په خول لاس راتير کړ او ويې ويل : دا ځوان زما لور ده، د دې د غرناطې له ازادۍ نه زيات د بل انعام هيله نشته.

*****

اوس د ماضي هغه شيبې دي ته د ژوند شتمتې ګرځيدلې وه، بيا هغه ورځ هم راغله چې کله د غرناطې په شاوخوا د کلابندۍ کړۍ تنګه شوه او دې به د خپل با همته پلار په څيره کې د ستومانۍ او اندېښنې نخښې ليدلې.

د کلا پر شاوخوا دفاعي پهرو د دښمن حملې زياتې او زور ورې شوې. له بهر څخه زيات تېښيان کلا ته راوړل شول. او د هغوى پر ځاى له کلا نه سرتيرې هلته واستول شول، د دې پلار د سرتيرو د کمبود پوره کولو لپاره له شاوخوا کليو څخه رضا کاران راټولول پيل کړل او پر دې سربيره يې له غرناطې څخه هم د مرستې غوښتنه وکړه.

دوې ورځې وروسته شل تنه پلي او اته تنه سپاره وروسيدل د هغوى سالار د عتبه په نامه ورسره معرفي شو، د هغه سترګې بورې او د ږيرې ويښتان يې سره رنګې وو.

عـاتکې د پلار نـه واوريدل چې دى د مـالقـه په جنګ کې اسيـر شـوى ؤ او نصرانيانو اشبيلې ته ورسره بيولى ؤ، دوى اونۍ وړاندې له پنځو نورو بنديانو سره را تېښتيدلى او غرناطې ته رارسيدلى دى.

د پوځ له قرارګاه نه ځرګنده شوه چې دى ښه او هوښيار افسر دى او يو ملګرى يې ډير ښه توپچي دى.

دوى هفتې وروسته عتبه په خپله هوښيارۍ او چستۍ د عاتکې د پلار اعتماد ترلاسه کړ او د پنځوس تنو يوه ګروپ قومانده يې په اوږه ور واچوله.

په کـلا کې د هغـه په باب دا مـشـهـوره وه چې يوازې په حکم اوريدو او حکم ورکولو پوهيږي او بس، او د هغه پر شونډو موسکا هيڅکله نه راتله.

يوه ورځ هغه د يوه تپي په پټي بوخته وه، ناڅاپه يې احساس کړه چې څوك په دروازه کې ولاړ دى، ورويې وکـتل عـتبـه ؤ، هغـه چې ولـيدل ددې ورپام شـو يوى

Downloaded from: The Digital Library

خوا ته ولاړ.

یوه ورځ عاتکه په اس سپره شوه او له کلا را ووتله او ختیځ لوري ته ووتله، له کلا نه دري میله لرې هغې عتبه ولید چې په یوه ګړندي اس سپور دی هغې په تنګه لاره کې خپل اس یوې خواته کړ او هغه ته یې لاره ورکړه خو عتبه چې ور نژدې شو ناڅاپه یې د اس قیضه ورکش کړه هغې ته یې یو ځل وکتل او بیا یې سترګې ښکته واچولې ویې ویل:

ویخښه ته باید یوازې دې خواته رانه شي. پرون زموږ پهره دارانو لږ وړاندې د دښمن د کسانو تګ راتګ لیدلی ؤ. په عادي حالت کې هم د کلا د ساتونکي لور پهرې ته وزي نو باید د امنیت بشپړ تضمین یې وشي. تاسو دا ګستاخي مه ګڼې له خطره ستاسو خبرول زما ذمه واري وه، د جنوب لوري تر دې خوندي دي خو هغه لوري ته هم باید له تاسو سره کوم ساتونکي ضرور وي.

هغې ځواب ورکړ : ته زما غم مه کوه زما د ډیر لرې تلو اراده نه وه، او کومه مشوره چې ته ماته راکوې پخپله هم بایدعمل پرې وکړې.

: زه ستا په مطلب ونه پوهیدم.

: زما مطلب دا دی چې د پوځ یو اعلی افسر باید د ځان خیال وساتي.

عتبه وویل : ته به ما هیڅکله هم غافل ونه وینې، اوس هم څلور تنه له ماسره شته، دوه تنه غشي ویشتونکي لاندې په خوړ کې دي او دوه پاس پر غونډۍ، د دې لارې څارنه کوي، نور په شاوخوا سیمه کې د دښمن څارنه کوي، خو که زه ونیول شوم هم د دښمن جیل راته نوې خبره نه ده مګر تاته ښایي معلومه نه وي چې هغوی له ښځو سره څه وړ سلوك كوي، ته د یوه زړور پلار لور یې، او ما ستا په باب ډیر څه اوریدلي دي. مګر ته بده مه منه زه مشوره درکوم چې په دې حال کې باید په کلا کې هم ونه اوسې، ستا سو کلي تر دې زیات خوندي دي.

زه به ستا له پلار نه وغوارم چې تا هماله واستوي؟

: نه، نه! د هغه د اندیښمن کولو هیڅ ضرورت نشته، زه د پام کولو وعده درکوم.

: ماته د دې اجازه شته چې درسره پاتې شم! عتبه په پوره سپین سترګې دې ته کتل خو د عاتکې څیره له غوسې تکه سره وخوتیده، د اس جلب یې راوګرځاوه او ویې ویل:

نه ته دې خپل کار کوه.

Downloaded from: The Digital Library

اوّ بیا د سترګو په رپ کې د دې اس له هوا سره خبرې کولې.

له دې وروسته عاتکې هغه ته له دې سره د څهرو موقع ور نکړه د سپرلۍ لپاره به دا د لرې تلو پر ځای د کلا شاوخوا راوګرځېده او بیرته به راغله، خو بیا به هم کله چې له کلاوتله دا به یې احساسوله چې د پورو سترګو او سرو وینښتانو خاوند دغه سړی یې له کومې ګوښې څخه څاري.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

حمله او خیانت

او بیا دی د هغو شیبو تصور کاوه چي په کلا کې دننه ددی د خوبونو او خیالونو نړۍ ناڅاپه په تیارو کې ډوبه او ړنګه شوه. یوه شپه دا په درانه خوب ویده وه چي د درنې او ویروونکې چاودنې په غږ راویښه شوه، په کوټه کې تیاره وه، عاتکه تر لږ ځنډه د ویرې او اندیښنې په څپو کې پر بستره غځیدلې وه، چي بیا یې د خلکو د کریږو او فریادونو غږونه واوریدل نو جګه شوه کیناسته او بیا یې خپلې مور ته ناري کړې.

دمخامخ کوټې دروازه بیرته شوه او «عماره» په ویریدلی غږ وویل زه دلته یم.

: مور جانی دا څه وشول؟ پلار جان چیرته دی؟

: ماته هیڅ معلوم نه دی. هغه همدا اوس لاندی کوز شو ښایی دښمن حمله راوړې وی. مګر ما یوه ویروونکې چاودنه واوریده داسی می ګڼله لکه چی زلزله وی.

عاتکه له بستری نه راپورته شوه په مخامخ دیوال یې خپلې جامې او وسله ولټوله، عماره په تیاره کې ورغله او هغه یې تر لاس ونیوه ویې ویل:

: لوری! ته څه کوی. ستا د پلار امر دی چي ته باید له کوره بهر ته ونه وزی. هغه د زینې دروازه له بهر نه وتړله ویل یې چي زه هم همدا اوس بیرته راستنیږم.

: مور جانی! زه د پلار له امر نه غاړه نه غړوم. خو د هغه تر بیرته راتلو پوری خو باید جامې بدلې کړم.

عماره څه ځواب ورنکړ. د هغې زړه بې دریغه ټکانونه خوړل، لږ ځنډ وروسته عاتکې د جامو له بدلولو وروسته وسله وتړله، چي یو عمر خوړلې نوکر مشال په لاس کې له څلورو تور سریو او لږو ماشومانو سره کوټې ته ورننوت.

عاتکې تری وپوښتل : پلار جان می چیرته دی؟

: هغه لاندی دی او دا امر یې کړی چي تاسو دروازی بندی کړی.

دی لینده راپورته کړه او د روازی پلو ته یې مخه کړه، خو بوډا نوکر ور وړاندی شو تر مټ یې ونیوه ویې ویل : لوی! ته بهر ته نشی تلای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دښمن د لویدیځ دیوال له سوري کولو نه وروسته کلا ته د ننوتلو هڅه کوي.

موږ هغوی شاته تیل وهلی دي، خو حالت ډیر د اندیښنې وړ دی.

: د دښمن توپخانه دلته څه وړ راورسیده؟

: لوري دیوال یې په باروتو والوزاوه. او د برج نه لاندې د باروتو لپاره سوري له بهر نه نه بلکې کوم خاین دننه څخه کړی دی.

: دا څنګه امکان لري، څنګه کیدای شي چې تول پهره داران دې ویده وي؟

: لوري د برج سره لاندې د سرتیرو کوټې دي او سوري له یوې کوټې څخه شوی دی، د دیوال سوري ډیر لوی نه دی خو له هغه سره ډیرې کوټې په څمکې لویدلې دي.

: زه لاندې نه ځم خو له برج نه غشې ویشتلای شم.

عاتکې دا وویل او د خپل مټ د خلاصولو هڅه یې وکړه. خو عماره ورسره غاړه غړې شوه وې ویل : لوري! د خدای «ج» په خاطر د ده خبره ومنه!

بودا سپاهي وویل : کله چې د دیوال سوري بند کړای شي نو بیا زه تانه ایساروم، خو په دې حالت کې باید د خپل پلار له امر نه سرغړاوی ونه کړې.

هغه خفه شوه ویې ویل : ډیر ښه زه برج ته نه خیژم مګر د کور بام خو خوندي دی لږ تر لږه خو مې هنلتهٔ پریږده!

: لوري! دښمن دې طرف ته نه هغه بل لوري ته دی او ګوره ته ما د جهاد څخه را ایساروې دا یې وویل او بیا یې مشال په دیوال کې چوخ کړ بهر ته ووت او دروازې ته یې زنځیر واچاوه.

لږ ځند وروسته د کلا لویدیځ لوري ته د خلکو ګنه ګونه لږ شوه، عاتکې خپل زړه ته تسلي ورکوله چې دښمن په شاشو خو ناڅاپه د کلا ختیځ لوري ته شور ماشور پورته شو او د دې زړه ولوید. هغې د جګړه کوونکو د کریزو سره د تورو شرنګهار هم اوریده، په کوټه کې ماشومانو او ښځو په ویره ویره یو بل ته کتل.

د عاتکې په زړه کې ناڅاپه یو خیال راوګرځید. په منډه د شا کوټې ته ولاړه، په کوټه کې دننه د کور سامان او د لرګیو دوه صندوقونه وو، دا په صندوق ودریده او د شا د دیوال کړکې یې خلاصه کړه، بهر ته یې وکتل، خولاندې یې د دښمن هیڅ نښه ونه لیده.

عماره ور نږدې شوه ورته ویې ویل: لوري ته څه کوې؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هیڅ نه موري ما بهر ته کتل خو دلته هیڅوك هم نشته. هغې زر کړکۍ بېرته بنده کړه او له خپلې مور سره بلې کوټې ته ولاړه، بیا یې د زینو له لوري د څو تنو د پښو له غږ سره د خبرو غږونه واوریدل او دې په حیراني بلې کوټې ته کتل. د زینې او مجلس د کوټې دروازه بیرته شوه او د دې د پلار غږ اوچت شو.

: د خدای «ج» لپاره وخت مه ضایع کوئ، اوس به دښمن تر دې ځایه په را رسیدو کې ځنډ ونکړي. له تاسو نه دوه تنه زینه ساتي. او نور بام ته اوچت شي د جنوب برج پهره دارانو ته غږونه کوئ، که هغوی له همت نه کار واخست نو دښمن به د شپې پر ځای تر سهار رڼا پورې انتظار وکړي. ته هغوی بهر ته وباسه او ټولې دروازې وتړه.

ده مشال را پورته کړ بلې کوټې ته ننوت، څو شیبې وروسته نصیر دملاقات له کوټې نه راښکاره شو، د هغه په لیدو عماره چې خپله لور یې تر مټ نیولې وه یوه چیغه وکړه او پر غولې راولویده.

عاتکې په حیراني د خپل پلار په وینو لمبیدلې وجود ته کتل، نصیر ور وړاندې شو عماره یې په خپلو لاسو راپورته کړه پر بستره یې وغورزوله او بیا یې سیکه پریوه کرسۍ کیناست، د هغه سترګې د عماره پر مخ ښخې وې او ویل یې : عماره عماره! زه روغ یم، بالکل رك روغ یم. یوې ښځې چیغې کړې تاسو څه ته ګورئ د هغه وینې بهیږي او بیا راوړاندې شوه په ټیکرۍ یې د هغه وینې پاکې کړې.

عاتکې خپل اعصاب راقابو کړل او بلې کوټې ته ولاړه د ملهم او پټۍ د سامان کڅوره یې راواخستله او یوې ښځې ته یې دیوه په لاس ورکړه کڅوره یې پرانستله چې د دوی بوډا نوکر عبدالله کوټې ته ورننوت دروازه یې بنده کړه ویې ویل :

تاسو ماشومان بلې کوټې ته بوزئ او چوپ یې وساتئ. یوې ښځې وویل : د خدای «ج» لپاره طبیب راولئ د ده زخم ډیر ژور دی.

: اوس د طبیب لټول امکان نه لري، عاتکې لورې! دا کار باید ته وکړې.

هغې په لړزیدلیو لاسونو د خپل پلار د سر پر زخم ملهم کیښود او پټۍ یې پرې وتړله، بیا یې پلار خپل کمیس وشلاوه په پښتیو کې یې یو بل تپ وروښود ویې ویل : لورې! زر کوه زما ملګرې زما د ورتلو انتظار کوي.

لږ ځنډ وروسته هغه د دوهم تپ له تړلو څخه هم وزګاره شوه او د پلار یې بیا عماره ته پام شو: عماره، عماره! عماره سترګې وغړولې. او تر لږ ځنډه یې خپل

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

میره ته حیران حیران کتل. د هغې شونډې خوځېدلې خو له کومې نه یې غږ نه راوت. نصیر خپل لاس د هغې پر سر کېښود او د موسکې کېدو هڅه یې وکړه لو له دې سره یې سترګې اوښلنې شوې.

عماره د هغې لاس ونیو او ښکل یې کړ، او په سلګیو کې یې وویل: ستا زخم؟!

هغه ځواب ورکړ: زما زخم ډېر معمولي دی ته هسې وویریدې، عماره جګه شوه کیناستله.

: پلار جانه اوس به څه کېږي؟ عاتکې په ډېر زحمت وویل:

نصیر مخ وروګرځاوه هغې ته یې وکتل او خپل لاس یې وغځول هغې په غولي ګونډه ووهله او سر یې د پلار پر سینه ورکېښود او په ډېر زحمت یې خپلې سلګې راتم کړې.

د هغه پلار لکه چې له ځانه سره وایي: زما لورې عاتکې! زما غیرتي لورې! اوس ته باید له زیات همت څخه کار واخلې، موږ د بهرنی دښمن غابش ماتولی شو، خو پخپلو کورونو کې د پټو غدارانو مقابله نشو کولی. موږ هغوی زغلولی وو، زما ملګریو د حصار سورې پخپلو مړیو پټ کړ، خو غدارانو ته د دروازې پرانستلو فرصت برابر شو مـاتل د هغـه په اړه په زړه کې اندېښنه احسـاسوله پلارجانه! ستا خو به پر هغه سرو وینبتانو خاوند سرې شك نه وي؟

: زما شك نه بلکې پوره باور دی چې هغه د دښمن جاسوس دی. په کوم ځای کې چې دیوال په باروتو الوزول شوی دی په هماغه ځای د ده د ملګرو کوټې وې چې له چاودنې نه لږ مخکې پهره دارانو له هغو کوټونه دوه تنه لیدلي وو چې دروازې ته تللي وو، دا زموږ بد مرغي وه چې عتبه نن پر دروازه پهره کوله. هلته څو وفادار سرتیري هم وو او د هغوی په موجودیت کې د دروازې پرانستل ممکن نه وو خو کله چې په دیوال کې سورې جوړ شو له هغوی نه زیات د غلیم د یرغل د مخنیوی لپاره هلته ورغلي وو.

عاتکې د لومړي ځل لپاره احساسوله چې د دې حیثیت د یو کمزورې او بې وسې نجلې نه زیات نه دی، هغې سر راپورته کړ خپل پلار ته یې وکتل او ویې ویل:

پلار جانه اوس به څه کېږي؟

: لور جانې! زه اوس هیڅ نشم ویلای. کیدای شي دښمن زموږ په وینو د خپلې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تندي ماتولو لپاره تر سهاره انتظار وکړي او له بهر نه موږ ته مرسته راورسېږي. خو که هغوی جګړي ته دوام ورکړ نو دلته په رارسيدلو کي به ځنډونه کړي، زما له خپلو ملګرو سره اوسيدل ضروري دي. خو پخوا له دی چي بهر ته ووزم له تانه يوه وعده اخلم ايا ته د يوی نيکمرغه لور ثبوت راکولی شی؟

: پلار جانه! ما هيڅکله هم ستا اعتماد ته زيان نه دی رسولی، خو ته په دی حالت کی بهر ته نشی تلای.

: زه بام ته ځم د بهر احوال اخلم، که خدای مه کړه دښمن پر کور حمله وکړه نو بيرته به راکوز شم خو ته بايد له خپلی مور سره پاتی شی او ستاسو لپاره د شا کوټه تر دی غوره ده، عبدالله به له تاسو سره وی. ماشومان به په تياره کی ويرېږي ځکه هلته بل مشال بل کړی خو کړکۍ بنده کړی چي رڼا بهر ته ونه وزی.

دی څه ويل خو پلار يی په خوله کی ور ولويد: لوری! اوس د خبرو وخت نه دی، عبدالله ته څه ته ګوری! زر کوه د ماشومانو لپاره ډوډی او اوبه هم دننه يوسه. عماره استراحت ته اړتيا لری د هغی بستره هم دننه وغوړوه.

: نه زما بستری ته ضرورت نشته. عماره په خپ غږ وويل.

لږ ځنډ وروسته ماشومان او ښځی د شاکوټی ته تللی وی. خو عماره او عاتکه تر اوسه پوری زړه نا زړه د نصير په مخکی ولاړی وی. نصير اوبه وغوښتی او له څو غوړيه څښلو وروسته ناځاپه ودريد ويی ويل: نوروخت مه تيروی وفاداری ميرمن خپل ميره ته وکتل، د خپلی لور لاس يی ونيو او په لړزيدليو ګامونو بلی کوټی ته ولاړه.

د هغی پلار خپل وفادار ملګری عبدالله ته وکتل: اوس ته درځه او دروازه بنده کړه. نوکر دننه ولاړ دروازه يی زنځير کړه او نصير وراندی شو د بهر دروازی ته يی له بهر نه کولپ واچاوه.

عاتکی په وارخطايی چيغه کړه: پلار جانه! تا وعده کړی وه چي بام ته به ځی او بيرته به راښکته کيږی!

: لوری! زه هڅه کوم چي خپله وعده تر سره کړم، اوس زما خبری په غور واوره، عبدالله به درته ووايی چي ما دروازه ولی بنده کړه. او زه غوارم کـه وځنډيدم نو تاسو د ده په وينا عمل وکړی. عبدالله! هغه سامان د صندوق شاته پروت دی.

: پلار جانه! پلارجانه! هغی غږونه پسی وکړل خو پلار يی څه ځواب ورنکړ او

Downloaded from: The Digital Library

څو شیبې وروسته یې د هغه د ګامونو غږ اورید.

* * * * *

عبدالله وویل : لوري په زوره چیغې مه وهه.

هغې خپلې مور ته وکتل ویې ویل : مور جانې ماته معلومه ده چې د صندوق تر شا څه شی دی، پلار جان غواړي چې مورږ د کلا نه ووزو او دی له موږ سره نه ځي. د هغه باور ؤ چې موږ به تر مرګه د ده ملګرتیا پرینږدو ځکه هغه دروازه له بهر نه وتړله.

عبدالله د صندوق له شانه د پړی زینه راوایستله ویې ویل : لوري! کله چې موږ دلته راغلو نو دا زینه دلته پرته وه، ښایي د دې کلا پخواني ساتونکي ته دا خیال ور غلی وي چې دا به یې د بال بچ کومه ورځ په ښه راشي، خو ستا پلار جان په دغسې خبرو فکر ته هم چمتو نه ؤ، که نن هغه ته یوازې ستا د مرګ او ژوند مسأله وای نو دومره به اندیښمن نه ؤ، خو ته پوهیږې چې له بندي ښځو سره نصرانیان څه ور سلوك کوي؟

د دې کلا ساتونکي تا د «غرناطې لور» په نامه پیژني، تن سبا د ژوند ستر ازمویښت دی، که تا له همت څخه کار واخست نو امکان لري دا ښځې او ماشومان د دښمن د وحشیانه ظلمونو څخه وژغورل شي. اوس به د جنوبي برج ساتونکو اور بل کړی وي او زما باور دی چې بهر ته به د اور د لمبو رڼا دننه وضعیت ښه روښانه کړی وي، هغوی به دلته په رارسیدو کې ځنډ نه کوي خو که دښمن د هغوی د راتګ نه وړاندې زموږ دفاعي ځواکونه وځپل بیا خو زموږ ټوله هڅه دا ده چې تاسو او ماشومان باید له کلا نه وباسو.

د شپې مهال به تاسو ته د جنوب سیمه خوندي وي او زموږ تر کلې پورې به د لارې ټول خلك له تاسو سره مرسته خپل فرض ګڼي، اوس تاسو باید بهر ته تلو ته چمتو شي. کله چې زه د زینې د ځوړولو لپاره کړکۍ خلاصوم نو مشال باید مړ شي چې رڼا یې بهر ته ولاړه نه شي. ستاسو څخه چې هر څوك مخکې کوزیږي هغه به یوې او بلې خواته له منډو او تیښتې ډډه کوي او ځای پر ځای به دیوال ته نژدې د نورو دورکوزیدو په انتظار پاتې کیږي.

* * * * *

لږ ځنډ وروسته عبدالله زینه کړکۍ ته نژدې پر دیوال په اوسپنیزو میخونو وتړله.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

په کلا کې د جنګیدونکو چیغې او کوکارې د دوی هستوګن ځای ته ور نژدې کیدې، ښځو او ماشومانو حیران دربان یو بل ته کتل، عاتکې سترګې په وره خښې کړې وې او له یوه وړوکي درز څخه یې بلې کوټې ته کتل. ناڅاپه دا په شا شوه او له درشل نه یې پاس محراب ته وکتل، بیا یې یو لوی صندوق راکش کړ دروازې ته یې کیښود. او یو بل وړوکي صندوق یې را واخست د هغه پر سر یې د کیښودو هڅه وکړه خو صندوق درووند ؤ ونه توانیدله، عبدالله ورته وویل : لورې څه کوې؟

: هیڅ هم نه، ته مرسته راسره وکړه، زه د پاس دریڅې نه هغه کور ځارم. زر کوه پر دې کور هم حمله وشوه لکه چې لاندې دروازې ماتې شوې عبدالله تر اوسه زړه نا زړه ولاړ ؤ چې دوو نورو ښځو له هغې سره مرسته وکړه وړو کې صندوق یې پورته کړ د لوی پر سر یې کیښود.

عاتکه په بیړه د صندوقونو پر سر ودریده او له جالې نه یې بلې کوټې ته وکتل، د جالې سورې دومره وړوکې وو چې دې ایله د بلې کوټې نیمایي غولې لیدلې شو، دې خنجر را ویوست او دوراسته لرګي یوه برخه یې ماته کړه.

عبدالله همغسې چیغې وهلې : ته څه کوې؟ له هوښیارې نه کار واخله، او اوس د هغه مور او نورې ښځې هم د بوډا نوکر له اعتراض سره ملګرې شوې، هغې د نیم بالښت په اندازه په لرګي کې له سورې جوړولو وروسته خنجر په تیکې کې کیښود شاته یې راوکتل او ویې ویل : تاسو دومره ولې پریشانه یاست؟ تاسو ګورې که زه دا ټول محراب مات کړم هم دا دومره وړوکې دې چې یو درې کلن ماشوم نشي ترې تیریداې. ما یوازې دا غوښتل چې که مې پلار جان راشي زه یې ښه ولیداې شم.

عماره په ډوبیدونکې غږ وویل : هغه تر اوسه ولې رانغې ولې دومره وځنډیده؟

په کوټه کې تر لږ ځنډه چوپتیا خپره شوه بیا د هغو خلکو شور پورته شو چې د زینو په لور یې منډې وهلې او عبدالله چیغې کړې : هغوی د زینې لاندینې دروازه ماتوې، اوس تاسو چمتو کیږئ. عاتکې تر ټولو دمخه ستا نوبت دی.

هغه زر لاندې کوزه شوه لینده یې راواخستله او ویې ویل : نه! تر ټولو دمخه د هغو ماشومانو میندې باید کوزې شي، بیا به ماشومان کوز کړو بیا به مور جانه او وروستې به زما نوبت وي.

د ځنګ له کوټونه د خلکو د منډو رامنډو غږونه راغلل او بیا د درې وروڼو د

Downloaded from: The Digital Library

خلاصېدو او پورې کېدلو غږونه راغلل، هغه بېرته زر پر صندوق ودرېده او تر سورې یې وکتل.

د هغې پلار له شپې اوو تنو سره کوټې ته راننوت او په بېړه راغې د دروازې زنځیر یې خلاص کړ وېې ویل : عبدالله‌زر کوه نور ستاسو سره زیات فرصت نشته. عاتکه راکوزه شوه عبدالله صندوق له دروازې نه کش کړ دروازه یې بېرته کړه. له نصیر سره دری تنه نور له خپلو مېرمنو او بچیانو سره د خدای پامانی لپاره ورننوتل. هغه یوې ښځې ته وویل : خورې! موږ ستا خاوند ونه موند، تاسو اوس بېړه کوی، دښمن به دلته په رارسیدو کی ځنډ ونه کړي! عبدالله مشال په پله کوټه کی پل ملګری ته ورکړ بیا یې دروازه بنده کره او ور پورته شو.کړکی یې پرانستله زینه یې لاندې وغورځوله.

د عاتکی پلار وویل : عبدالله یو ماشوم درسره واخله او لاندې کوز شه عبدالله یوه شیبه په اوښلنو سترګو ده ته وکتل بیا یې وویل : تاسو عاتکی ته ووایی چی په راکوزیدو کی ځنډ ونه کړي.

هغې خپل سر د پلار پر اوږه ورکیښود په هیله منه لهجه یې وویل : پلار جانه! زه ستا امر منم زه یوازې دومره غواړم چی د ټولو نه وروسته کوزه شم، ستا لور د ځان ساتنی په لاره کی باید لومړۍ نه وی.

: لورې! دا تا ولی داسی ګومان کړی چی زه بـه ستا ژوند د نورو پر ژوند غوره بولم. زما باور دی چی تر ځنډه به دښمن را ایسار کړای شو، او تاسو ټول به په پوره ډاډ د ښکته کوزیدو فرصت ترلاسه کړي. که موږ له بهر نه څه مرسته تر لاسه نه کړه هم دښمن به ستاسو د لټون پر ځای تر سهاره په کلا کی په مرګ ژوبله بوخت وی، بیا هم تاسو باید له سرك نه لرې اوسی دغه ښځې او ماشومان کورته درسره بوزه، هلته به ستا کاکا د دوی لپاره مناسب بندوبست وکړي، که تا په خپل کلی کی څه خطر احساس کړ نو له خپلې مور سره د ماما کره ولاړه شه، عـاتکې ډیر په زحمت خپلې سلګۍ را تم کړې وېې ویل : پلار جانه موږ به تر وروستۍ سلګۍ ستا د راتلو انتظار کوو.

*****

لږ ځنډ وروسته چی له دوو وړوکو لجونو د هغوی مینډو او عماره نه پرته نورې ښځې او ماشومان ښکته شوی وو حمله راوړونکو د زینی دوهمه دروازه ماتوله.

یو ځوان مشال له لاسه په بلې کوټی کی وغورځاوه او نصیر یې تر مټ ونیو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چیغه یې کړه : دښمن مونږ ته د مرستې را رسیدو د انتظار فرصت نه راکوي، د خدای «ج» په خاطر ته هم له دوی سره ولاړ شه. غرناطه تاته زیاته اړتیا لري.

نصیر له کوټې راووت وي ویل :غرناطه د شهیدانو وینو ته ضرورت لري او زما په رګونو کې لا څو څاڅکي وینه شته. بیا یې د کوټې دروازه له شانه بنده کړه غږ یې وکړ : عاتکې له شانه ته هم دروازه زنځیر کړه او په ښکته کیدو کې پېره کوه.

دی د پلار وروستی امر عملي کاوه چې د زینې څخوا د دروازې د ماتیدو غږ یې واورید او له دې سره یې د خپل پلار غږ واورید چې مونږ به په بله کوټه کې د دوی د ایسارولو هڅه کوو.

دا څو شیبې چوپه او حیرانه ودریده بیا یې زر دروازه زنځیر کړه، صندوق یې ور تیل واهه دروازې ته یې پرېښود پر هغې ودریده او بلې کوټې ته یې ور وکتل چې اوس خالي شوي وه، په دې څنډ کې حمله راوړنکو د دوهمې دروازې د ماتولو هڅه کوله یوه ښځه کرکۍ ته نژدې ولاړه وه دوی ته یې راکتل. بیا یې غږ وکړ: عاتکې، عماره! زر راشي تول ښکته شول.

دې مور ته وویل : مور جانې ورځه هغوی به ډیر زر ور رامات کړي.

: ته به څه کوې؟

: زه هم راځم، لور جانې زر کوه د خدای «ج» لپاره! په دروازه کې د خلکو چیغې او د تېرونو غږونه اوچت شول، عماره په ته زړه کړکۍ لورې ته ولاړه، خو یو درز یې پښتو ته زولنې واچولې. له دې سره یې د جنګیالیو چیغې او د تورو شرنګهار واورید. عماره څو شیبې حیرانه ودریده بیا یې زړه ولوید او لاس یې پرې ونیو او کښیناسته.

عاتکې وویل : مور جانې! خو چې غږ یې وانه ورید ډاډه شوه فکر یې کاوه چې تللې ده، د دې د زړه غږ. دا ژ چې اوس باید په تلو کې څنډ ونه کړي، اوس زه د هغوی هیڅ مرسته نشم کولی. خو د پلار مینې د عقل تولې پرېکړې رد کړي. د هغې اوس هم دا هیله وه چې د تقدیر کومه معجزه به یې پلار وژغوري.

له بهر نه ناڅاپه د دوی مرستندویان را ورسیدل، او بیا بنایي د دوی د تیښتې اړتیا هم نه وي.

په دې څنډ کې څلور تنه له بلې کوټې نه دوهمې ته د دښمن د تورو د ګوزارونو په دفاع کې په شا راغلل وروستی سړی د دې پلار ؤ، هغه چې دهلیز ته

Downloaded from: The Digital Library

نژدی راغی ځوابی حمله یی وکړه، حمله راوړونکو دوه مړی پرځای پریښودل او په شا شول. یوه ځوان زر دروازه پوری کړه او زنځیر یی ور واچاوه.

*****

حمله راوړونکو اوس دا دروازه هم ماتوله نصیر دیوال ته شا کړی وه او ولاړ ؤ. جامی یی په وینو سری وی او سترګی یی له بی سیکی نه پټیدی او غړیدلی. پاتی دری نور کسان هم زخمی زخمی وو، یو زلمی چی د ورمیږ له زخم نه یی وینی خوټیدی ناڅاپه وغورځید.

عاتکی پلار ته فریاد کول غوښتل خو د خولی چوله کولو جرئت یی ونه کړ. بیا یی غشی په لینده کی سم کړ او د ماتیدونکی دروازی په لوری یی وکتل. چا له بلی کوټی نه په عربی ژبه ویل : نصیره! ځان وژنه مه کوه! تالوبه بابللی ده، اوس ستا یو مرستندوی هم دلته نه راځی وسله وغورځوه زه اوس هم ستا د سر د امن ذمه واری اخلم.

نصیر چیغی کړی : عتبه! ته غدار یی، تا د اولس د آزادی معامله کړی ده، مګر زما توره یوازی مرګ رانه اخستی شی. ته یوازی زما د مړی بیه اخستی شی. زما د عیسویانو د مربی کیدو قیمت نشی ترلاسه کولی.

او بیا دا دروازه هم ماته شوه، یو دیو صورته نصرانی له تبر سره وړاندی راغی او ورسره سم د عاتکی غشی د هغه په ورمیږ کی ښخ شو. هغه وغورځید او وریسی نور را روان یوی او بلی خواته تیت پرك شول. خو د حمله راوړونکو یوه بله ځپه د خپل ملګری په مړی وروختل او کوټی ته ورغلل.

د دی پلار دوه تنه ټپی کړل او بیا یی د شا کوټی دروازی ته ډډه ولګوله، د ده یو ملګری پر غولی راوغوځید او ساه یی ورکړه، پاتی دوه نورو د زخمی زمریانو په څیر د ده ښی او کیڼ لوری ته حملی کولی. د عاتکی په غشیو دوه تنه نور نصرانیان هم ټپیان شول، او نصیر چیغی وهلی: عاتکی! زما خبره واوره، زر کوه، ته باید زما نافرمانی ونه کړی، بیا ناڅاپه د هغه آواز چوپ شو. عاتکی د سوری نه هغه توری او نیزی لیدلی چی د خپلو رقیبانو له لاسونونه یی وروستی بدلن اخست. د عاتکی زړه له دی ویروونکی ننداری نه ولړزیده، په سترګو کی یی اوښکی ډنډ شوی نژدی وه چی بی هوښه شی خو د وضعی نزاکت دی ته اړه کړه چی ځان راقابو کړی.

عتبه د حمله کوونکو په ګڼه ګونه کی لاره وکړه او وړاندی ولاړ، عاتکی پر

Downloaded from: The Digital Library

هغه د غیشی د ویشتلو هڅه وکړه خو ناڅاپه بېچ شو، هغه خپلو ملګرو ته وویل:
- تاسو لیونیان یاست ما درته ویل چی تاسو داسی سړی وواژه چی که مو ژوندی نیولی وای ډېر لوی کار مو تری اخستلای شوای!!!
یو سړی راوړاندی شو دروازه یی ټیله کړه ویی ویل : په دی کوټه کی دننه هم خلك شته.

عتبه وویل : ته احمق کېږه مه! په دی کوټه کی له تور سریو او ماشومانو پرته نور څوك نشته او د هغوی ژوندی نیول ضروری دی.

د عتبه له ملګرو نه یوازی دوه تنه عاتکی سهی لیدای شوای، د هغوی شاته د عتبه څېره هم زیاته د دی له نظره پناه وه.

عتبه له لږ چوپتیا وروسته وویل : ماته معلومه ده چی ته دننه یی، او ستا په غشی یو داسی سړی وژل شوی دی چی ژوند یی ډېر ارځښتناك ؤ، زه افسوس کوم چی ستا پلار می ونه ژغورلای شو. تاته په یاد دی چی ما خپل کور ته د تلو مشوره درکړی وه، اوس زه له تانه پرته ستا مور او نورو ماشومانو او ښځو ته هم پناه درکولی شم. موږ دا دروازه د سترګو په رپ کی ماتولای شو خو زه تا د یوه بربنډ لښکر له ظلم نه ژغورل غواړم. موږ دا جګړه بایللی ده او زه ستانه پرته د اندلس د لکونو لورانو له مرګه ژغورل غواړم، ته یوه با تدبیره نجلی یی، زه د اندلس د مسلمانانو د نوری تباهی د مخنیوی لپاره ستا د مرستی غوښتونکی یم. پر ما اعتماد وکړه او دروازه خلاصه کړه، زه دا نه غواړم چی ته د یوی زندانی په څیر دی لښکر ته را وړاندی شی. زه په عزت ستا کور ته د استولو ذمه واری اخلم، ستا په سبب به ستا کلی هم خوندی او په امن وی، د خدای «ج» لپاره زما پر وعده اعتبار وکړه که نه نو زه به دا دروازه ماتوم. د خبرو په وخت کی د عتبه مخ تول دی ته ښکاره شو، خو کله چی دی غوښتل غشی ورخوشی کړی له شا نه یی د چا ټوخی واورید:

عاتکی! عاتکی ته! عبدالله په ویریدلی لهجه وویل او له دی سره سم د دی له لړزیدونکو لاسونو غشی خوشی شو. عتبه زخمی شو او یوی خواته یی ځان وغورځاوه، دی د سترګو په رپ کی د هغه بنی وروځی ته نژدی غوځ پوستکی او سوری غوږونه پرته نور ونه لیدای شو.

عتبه چیغی کړی : یو لوری ته شی او بیا ټیټ ټیټ وړاندی ورشی دروازه ماته کړی!!

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه په بېړه راکوزه شوه.

عبدالله چيغې وهلې : عاتکې، عاتکې! ته څه کوې د خدای«ج» لپاره له عقل نه کار واخله، ستا مور چېرته ده؟

: مور مې! دا وارخطا شوه زياته يې کړه:

لاندې نه ده کوزه شوې!

: نه د خدای «ج» لپاره ووايه هغه چېرته ده؟

هغه په وارخطايي وراندې ولاړه خو درېڅې ته نژدې يې پښه بنده شوه ټوك يې وخوړ او د يوې شيبې لپاره يې ساه بنده شوه، بيا يې چيغه کړه:

کاکاجانه! مور مې دلته ده ماته معلومه نه ده ما فکر کاوه چې کوزه شوې ده، دا بې سده وه، ما د تلو نه مخکې غوښتل يو ځل مې پلار جان ووينم خو هغه شهيد شو.

عبدالله زر عماره په اوږه کړه او ويې ويل:

لوري ته زر ځان لاندې ورسوه، زه ستا مور دلته نشم پرېښودلای، وخت مه ضايع کوه هغوی دروازه ماتوي.

عاتکه له کړکې نه ووتله ويې ويل : ته به هغه را کړای شې؟

: ته د هغې فکر مه کوه اوس د خبرو وخت نه دی.

عاتکې په بوه لاس کې لينده نيولې وه او لاندې کوزه، شوه، خو د زينو په منځ کې ناڅاپه ودريده او درېڅې ته يې وکتل، عبدالله درېڅې نه راوتلی ؤ او دی په تياره کې دا احساسوله چې هغه يوازې نه دی.

دا زر لاندې کښته شوه ديوال ته نژدې څوك نه وو، څوګامه شاته ولاړه او د کندې په څنډه يې د عبدالله د راتګ انتظار کاوه عبدالله عماره په اوږه ورو ورو ښکته کوزيده او په زينو کې يې په احتياط پل ايښودو د عاتکې زړه درزيده او په لينده کې يې غشی ايښی ؤ او پاس يې درېڅې ته کتل، ناڅاپه له درېڅې نه رڼا ښکاره شوه او يو سړي چې مشال يې په لاس کې ؤ سر له درېڅې بهر راوېوست او شور يې ګډ کړ له دې سره د دې له لينده غشی ووت او مشال ځمکې ته راولوېد، په دې ځنډ کې عبدالله ځمکې ته را رسيدلی ؤ، هغه وويل عاتکې په کنده کې کوزه شه، اوس به هغوی خامخا په موږ پسې راځي. ښۍ لاس ته وګرځه هلته د زيتون د ونو ترڅنګ يوه لاره لاندې کښته شوې ده.

دی له څه ويلو پرته لاره ونيوه او څو شيبې وروسته دوی تول په يوه تنګه لاره

Downloaded from: The Digital Library

لاندې کوزیدل، عماره تر اوسه بې سده وه.

عاتکې په وار وار د هغې په نبض لاس نیوه بیا یې له عبدالله نه پوښتل چې تر اوسه ولې په هوښ نه ده راغلې. هغه به د تسلې ورکولو هڅه کوله ویل به یې : لورې له حوصلې نه کار واخله إن شاء الله روغه به شي.

نژدې نیم میل چې ولاړل عبدالله عماره په ځمکه پرې ایستله ویې ویل : زموږ ملګرې به دلته شاوخوا چیرته وي، ته دلته ودریږه زه به یې شاوخوا ولټوم، یوې ښځې له نژدې بوټونه سر راوویست ویې ویل:

تاسو ډیر ځنډ وکړ موږ ویریدو چې تاسو په کومه بله لاره نه وي تللي.

لږ ځنډ وروسته ټولې ښځې او ماشومان راټول شول، یوې ښځې د عماره په نبض لاس کیښود ویې ویل : ددې بدن لړزیږي موږ باید زر له دې ځایه روان شو.

عبدالله په بیړه هغه په اوږه کړه.

*****

نژدې درې میله یې چې په کنده کې مزل وکړ دوې بلې غاړې ته په یوه غونډۍ د ختلو په وخت کې د عبدالله توان پای ته ورسید او له لږ لږ لارې وروسته یې د دمې جوړولو اړتیا لیدله.

کله چې د غونډۍ سرته وختل سپیدې وچاودې او د سهار سترګه په راختو وه، عبدالله عماره په ځمکه څملوله ویې ویل: اوس موږ لږ استراحت کولی شو..

موږ چې درې ته ورښکته شو یو کلي ته به ورسیږو. که خلک ترې تښتیدلي نه وي نو زموږ ملاتړ به وکړي.

عاتکې وویل : ته ډیر ستومانه شوې که ماته اجازه راکوې د کلي خلک به راولم. امکان لري په کلي کې کوم طبیب هم پیدا شي.

عبدالله په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: لورې! ستا تګ ته اړتیا نشته زه به پخپله ولاړ شم مګر ستا د مور نور طبیب ته ضرورت نشته، ما چې راپورته کړه دا مې احساس کړه چې د هغې د ژوند سفر پای ته رسیدلی دی، ستا په خیرما هم ټوله لاره ځان ته دا دوکه ورکوله، ستا پلار دې ته چمتو نه ؤ چې تا ځان ته ورویولي، خو ستا د مور جانې پردې ټینګار ؤ چې دواړه به په مرګ او ژوند یو د بل ملګرې وي.

دې په حیرانۍ یوه شیبه خپلې مور ته کتل بیا یې سر پورته کړ آسمان ته یې وکتل او له سترګو نه یې د اوښکو سیلاب رامات شو. عبدالله جګ شو ویې

Downloaded from: The Digital Library

ویل:

زه څم، سهار کیدونکی دی، موږ تر اوسه د خطر څخه نه یو راوتلی څکه خو تاسو باید د بوټو له منځه راونه وزی، عبدالله ددری لوری ته ولاړ، خو څو گامه وراندی ناڅاپه د بوټیو په منځ کی کیناست، د عاتکی سترگی د خپلی مور پر مخ میخ وی خو نورو ښځو او ماشومانو عبدالله ولید چی غلی شو، د هغوی په زړونو کی د یوی ناڅاپی خطری احساس راپورته شو.

چا په لوړ آواز وویل : که ته له کلانه راتښتیدلی یی نو د غلی کیدو ضرورت نشته، موږ ستا خبری اوریدلی دی.

له دی سره د ښی او کیڼ لوري نه له بوټیو نه څو کسان راووتل، عبدالله چی پومخی خپلو ملگرو خواته بیرته را ښوییده ودرید پوښتنه یی وکړه: تاسو څوك یاست؟

یو سړی ورمخکی شو ویی ویل : مه ویریږه، موږ مسلمانان یو، له دی کلی نه راغلی یو.

عبدالله وویل : تاسو ته معلومه ده چی په کلا حمله وشوه؟

: هوکی موږ چی د چاودنی غږ واورید دا خطر مو احساس کړ، او بیا مو چی په برج کی د اور لمبی ولیدی زموږ باور شو چی حمله شوی ده، زموږ سردار د رضاکارو له ډلی سره د جنوب کلا ته ولاړ، تر سهاره به د شاوخوا نورو کلیو رضاکاران هم هلته ور ورسیږی.

عبدالله وویل : اوس دوی د کلا د ساتونکو هیڅ مرسته نشی کولای.

یو سپور راوړاندی شو ویی پوښتل: ستا مطلب دا دی چی دښمن کلا نیولی ده؟

: دښمن کلا فتحه نه کړه بلکی یوه خاین دروازه خلاصه کړه، دا زموږ د سالار د میرمنی مړی دی. او هغه یی لور ده، سواره له اسونو پلی شول او د هغوی د پوښتنو په ځواب کی عبدالله د تیرو پیښو کیسه لنډه لنډه ورته تیره کړه. بیا یی وویل : اوس کلی ته د مړی رسولو لپاره ستاسو مرستی ته اړ یو.

رضا کار خپل یوه ملگری ته امر وکړ: په بیړه له کلی نه څوك راوله.

عاتکه زر جگه شوه ویی ویل : ستاسو باور دی چی په جنوبی کلا کی د سیمی رضاکاران راټولیږی؟

: هوکی! زموږ مشر هغوی ته همدا امر کړی دی، او په کلا کی د چاودنی دا

Downloaded from: The Digital Library

اغیزه وه چی په شاوخوا کلیو کی خلکو نغاری وږغولی.

دی وویل : تاسو ماته یو اس راکولی شی؟

: دلته زموږ سره څلور اسونه دی، کـه د خبر رسولو لپاره یوه آس ته زموږ ضرورت نه وای نو څلور واړه به مو درته سپارلی وو.

نه! ماته یوازی یو اس ضرورت دی. زه خپل کور ته خبر ورکول غواړم، تاسو د دی تور سریو او ماشومانو سره زما د مور مری کلی ته ورسوی.

رضاکار وویل : د خبر لپاره ستا تگ ته ضرورت نشته، دا کار زه پخپله کوم.

تاسو زموږ د سردار کورته تشریف یوسی، که بیا هم تاسو تر ایساریدو سفر کول غوره بلل نو د کلی هر سړی ستاسو ملگرتیا ته چمتو دی. ستا د مور مری به له تا سره یوځای کورته ورسول شی.

عبدالله د رضاکار له رایی سره موافق ؤ، خو عاتکی وویل : نه زه په بیړه کلی ته ځان رسول غواړم.

زما د پلار او مور مری باید په جلا جلا هدیرو کی خاورته ونه سپارل شی. زما باور دی چی موږ به بیا کلا ونیسو او د ټولو شهیدانو قبرونه به همالته وی. زه سمدستی خپل کلی ته ځکه ځان رسول غواړم چی که زموږ د سیمی خلك له خپلی ذمه واری نه غافل وی نو راویښ به یی کړم، کـه دښمن څو ورځی په کلا کی دپښی ټینگولو فرصت ومونډ نو زموږ لپاره به یی بیرته نیول ډیر گران وی، او دا به بیا یوه بله سینتافی شی او د جنوب لوری ته به دوه مهمی لاری بندی شی.

:که ستا اراده دا وی نو یوه شیبه هم باید له لاسه ورنکړو.

زه به له تا سره ولاړ شم.

هغی یو ځل خپلی مور ته وکتل او بیا یی پر اس پښه واړوله.

ځوان په بیړه خپلو ملگرو ته له لارښوونی وروسته ورسره روان شو. لږ وروسته چی دوی تر یوه تنگی تیر شول په دره کی یی د نغارو غږونه او د آس د پښو ترپهار اوریده.

: له لږ ختو سره یی د یوی غونډۍ پر دده د پلیو او سپرو مجاهدینو ډله ولیده، له دی سره یی د کـلا له لوری د ویروونکو چاودنو غږونه واوریدل. زړه یی د آس مخه هغه لوری ته ور واړوله او ورو یی کـتل د شمال پر افق دودونه او گردونه خپاره وو. دی بیا اس پونده کړ او لږ څند وروسته یی د لښکر په منځ کی د خپل کاکا په غیږ کی سلگی وهلی.

Downloaded from: The Digital Library

سعيد دی ته نژدی ولاړ ؤ او په زحمت يی خپلی اوښکی راتم کړی وی.

هاشم په داوه زره ددی داستـان اوریدو فرصت ونه موند، څو تنه سپاره چی د حملی نه وروستـه د کلا د وضعی د احوال لپاره استول شوی وو اسونه یې چارګام زغلول او راورسیدل، هغوی خبر راوړ چی دښمن کـلا پریښودله مـوږ د دوی څو تولګی د ویالی پر پله د تیریدو په حال کی ولیدل او راغلو.

هاشم لښکر ته د وړاندی تلو امـر وکړ، او لږ څند وروستـه هغوی د سرك ښی لوری ته د یوی غونډۍ له څوکی نه د کلا ننداره کوله.

د ګردونو او دوږو سیلی ناستـه وه، د هغی پرځای ... اور لمبی پورته وی، په دیوالونو او برجونو کی ځای ځای چاکونه راغلی وو، او په کوم ځای چی دروازه وه هلتـه د ایرو او خاورو یو انبـار پروت ؤ، د نورو زیاتو کـوټو او ودانیـو په څیر هغه ودانی هم پر ځمکه رالویدلی وه چی عاتکی ته د خوښیو زانګو وه.

دا په منډه کلا ته ننوتله، او لږ څند وروستـه هلتـه نور سرتیری هم راټول شول چی د عامی وژنی په وخت کی په یوه او بله خوا تښتیدلی او غلی شوی وو.

د دی په ورښو د لویې له خاورو نه مړی راوویستـل د نصیـر مـړی یی بلکل مسخه ... ی ؤ.

هاشم عوښتل چی د ورور مړی یی کلی ته یوسی، خو د عاتکی پردی تینګار ؤ چی د نورو شـهـ . دانو په څیـر دی د دی مـور او پلار هم همـدلتـه په کـلا کی ښخ کـړای شی، بالاخره هاشم څو تنه واستـول چی د عمـاره مړی راوړی او مـازدیګر مهال یی هغه د خپل میره ترڅنګ خاوروته وسپارله.

د خپل تره په کـور کی دی ته هر وخت د هغی کـلا ویروونکی منظری سترګوته دریدی. او دی به تل د خپل مـور او پلار پر وروستی آرام ځای د اوښکو مرغلری ښندلی.

نن هم د شمال لوری ته دې همغه کاږه واږه سرك ته کتل. د دی سترګو ته به د اوښکو پردی حـایل شـوی، ورو ورویی سلګۍ وکـړی او په زړه کې یې وویل : مـورجانې! تا پر دی بی رحمه نړۍ یوازی ولی پریښودم؟ او له دی سره سم د دی له سترګو د اوښکو دوه غټ څاڅکی لاندی وڅڅیدل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د آزادي روح

ددی کلا له ورانیدو وروسته غرناطي ته ورغلي یوه مهمه لاره بشپړه خطرناکه شوه.

پر سرك پوازې د شپې ځوا د موادو کاروانونه تلای شول چې د هغوی د ساتنې لپاره به شاوخوا د غیشو ویشتونکو ګروپونو تل پهره کوله.

د ختیځ لوري ته نوري غرني لاري لږ خوندي او په امن وې خو هغه بیا دومره سختې او تنګې وې چې غله پوازې په کچرو پرې ورل کیدای شواى. په شمال کې د «ویګا» حاصلخیزه سیمه د دښمن د پرله پسې یرغلونو په سبب شاړه شوې وه، په دې ورځو کې موسی بن ابی غسان له ښاره راوت او پر دښمن به یې ځوابي یرغل کاوه، د هغه حملې به دومره زورورې او سختې وې چې دښمن به د سینتافي او غرناطي ترمنځ خپلې ټولې مورچلې پریښودلې او پر شاته تلو به مجبوریده. پر دې به د اندیښمن قوم مورال را اوچت شو او هیلې به یې بیرته را ژوندی شوی چې دښمن سبایی په ځو اونیو یا میاشتو کې یو ځل بیا پر کلا بندي ماتولو مجبور شي، وضعه به بدله شي، او د غرناطي پر اولس به د غذایي کمبود راغلي ستونزې لرې او لارې به خلاصې او د مصیبتونو روان دوران به پای مومي.

عاتکه د هغو خلکو له ډلې څخه وه چې اوس یې هم پر دې خبره باورو ؤ چې د ملت د شهیدانو وینې به بې ځایه نه ځي او د غرناطي اولس به د غمونو او مصیبتونو له دې توپانونو څخه سرلوړی وزي.

حامد بن زهره په لرې لرې سیمو کې د جهاد لپاره تبلیغ کاوه او ځو ځو ورځې به له کلي نه لرې ؤ.

سعید د هغو رضاکارانو د یوې ډلې مشر و چې ځانونه یې خطر ته غورځولي وو او د غرناطي اولس ته به یې د ضروري شیانو قافلې رسولې، کله به چې هغه

Downloaded from: The Digital Library

د هاشم کره ورغی نو عـاتکې ته به یې د غـرناطې د خلکو د همت او زړورتیـا کیسې کولې.

یو ځل هغـه پنځه ورځې وځنډېده له ده سره چې څوك د قـافلې د ساتنې لپاره تللي وو بیرته راغلل هغوی وویل چې کله دوی قافله غرناطې ته ورسوله نو موسی بن ابی غسـان له ښاره راوتلی ؤ او پر دښمن یې برید کړی ؤ، سعیـد د بیرته را ستنیدو پرځای له هغه سره په جګړه کې شریك شو.

سعید پنځمه ورځ بیرته راسـتون شو، هغـه هاشم ته خبر ورکړ چې درې واړه زامن یې په غـرناطه کې روغ رمټ وو، عبـیـد او امین د سر لښکر په توپانی ډلو کې د شهرت خاوندان شوی دی، او عـمـیـر د خوندي پوځ د یوی ډلې مشر غوره شوی دی، او هغه ویل چې که می فرصت وموندو یوه ورځ د څو ورځو لپاره کورته درځم.

یوه شپـه عـاتکه په خپله کوټه کې ناسته وه کتاب یې لوست چې خدمتګاره ورننوته او ویې ویل : د سعید پلار راغلی دی، او سعید وروړ هم ورسره دی.

حامد بن زهره له دوو هفتو راسی په کلي کې نه ؤ، او چې په عامو حالاتو کې به کله له سفر څخه راستـون شـو نو لومړی به یې تر هر څه وړاندې د عـاتکې د خیریت پوښتنه کوله، دې زر کتاب بند کړ او په بیړه لاندې کوزه شوه.

لږ ځنډ وروسته دا د یوې کوټې د نیم خلاصي دروازې شاته ولاړه وه، د هاشم او حامد غږونه یې اوریدل، لږ ودریده او شرمیدلې کوټې ته ورننوته، هاشم دې ته وکتل ویې ویل : عاتکې ته ولاړه شه، موږ لږ ضروري خبرې کوو.

عاتکه بیرته وګرځیده خو حامد وویل:

نه لورې! ته کښینه، کومې خبرې چې د سعید د وړاندې کیدای شي هغه ستا په وړاندې هم کیدای شي.

عـاتکې هاشم ته وکتل او د هغـه د لاس اشاره یې چې ولیـده د حـامـد ترڅنګ کیناسته.

حامد تر لږ ځنده سر ښکتـه واچاوه او تر سوچ وروستـه یې هاشم ته وویل : د غرناطې اوسنی وضعه ډیره د اندیښنې وړ نه ده، مـوسی ثابته کړې ده چې موږ په دې اوسنی وخت کې هم د خپلو پلرونو روایات ژوندي ساتلی شو، خو اوس ژمی پیلیـدونکی دی، چې واوری پیل شي نو د ضـرورت وړ مـوادو د راوړو پاتې لارې به هم بندې شي مـوسی بن ابی غـسـان هم دا خطر احسـاسوی چې کـه له بهـر نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مرستی راونه رسیږي نو د کلابندۍ په حالت کې به د غرناطې د اولس مصیبتونه هم زیات شي. هغه چې کوم استازي له سمندر نه پورې غاړې اسلامي هیوادونو ته استولي ؤ تر اوسه پورې یې هیڅ پیغام ندی را رسیدلی.

داسې اټکل کیږي چې هغه تر اوسه له سمندر څخه نه وي پورې وتلي، امکان لري چې نصرانیانو هغه نیولي وي، اوس د هغه هیله ده چې زه د شمالي افریقا او ترکیې واکمنو ته دده پیغام یوسم.

: تا له موسی سره لیدلي دي؟

: نه هغه ماته لیك را استولی ؤ.

: مگر ته خو په سفر وتلی وې لیك چیرته در ورسید؟

: د هغه لیك سعید راوړی ؤ، او زه غواړم چې له څه ځنډ پرته روان شم.

هاشم سعید ته وکتل ویې ویل : مگر تا خو له غرناطې نه تر راتلو وروسته ماته ونه ویل چې موسی د ده په نامه کوم لیك را استولی دی.

سعید ځواب ورکړ : هغه ماته امر کړی ؤ چې له دوی پرته یې چاته ونه وایم.

حامد وویل : زه له تلو مخکې دا ویل غواړم چې اوس به زما له تگ وروسته زما پاتې کار سرته ورسوی.

د غرناطې د اولس د اخلې گډوډۍ، د ابو عبدالله د نا اهلۍ، او د خاینانو د پرلپسې دسیسو په سبب د جنوب آزاد قبایل مایوسه شوي دي. موسی یوازې په دې صورت کې جگړه جاري ساتلای شي چې له هغو سیمو څخه مرسته او د ضرورت وړ شیان ور رسیږي.

تاته به دا گرانه نه وي چې قبایل وپوهوې که د غرناطې اولس له موږ نه مأیوس شو نو د ابو عبدالله په دربار کې به د امن غوښتونکو پله درنه شي، موسی په خپل لیك کې لیکلي دي چې اوس هم ځیني سرداران ابو عبدالله ته د وسلې ایښودلو مشوره ورکوي او د علماؤ یوه بانفوذه ډله هم له دوی سره همنظره شویده.

زه په دې ټمه خم چې زموږ وروڼه به موږ نه مایوسه کوي. هغوی د اندلس د حکومت د دعوه دارانو د خپلمنځي جگړې نه بې پروا کیدای شوای خو اوس فردیناند ته ماته ورکول د لکونو مسلمانانو د بقا سوال دی.

زما په غیاب کې به د منصور پاملرنه هم ستا په ذمه وي، او زما باور دی چې سعید هم ته ځوی وبولې، ما چې د موسی بن ابی غسان لیك ولوست د جعفر په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لاس مي پيغام د هغه خدمت ته واستاوه چي زه به ډير زر روان شم.

هاشم وويل : زما دعاګاني درسره دي. خو ستا باور دي چي بهرني مسلمانان به زموږ ملاتړ ته تيار شي. او د غرناطي اولس به د هغوی په انتظار جګړه جاري وساتلای شي؟

حامد ځواب ورکړ: که موږ ځانونه د الله د نصرت حقدار ثابت کړل، نوموږ ته د مايوسي هيڅ دليل نشته د غرناطي اولس په هر صورت بايد د خپلو تيرو ګناهونو کفاره ادا کړي. اوس دوی د ابو عبدالله د تخت او تاج د دفاع لپاره نه بلکي د خپلي بقا لپاره جنګيږي او دوی پردې پوهيږي چي که يې حوصله ماته شوه نو په اندلس کي به يې هيڅ د پناه ځای پاتي نه وي.

زموږ ترکي ورونو د اروپا د خلکو غرور په خاورو کي را نسکور کړ. د هغوی د برباو سيلاو د پولينډ او اطريش تر سرحدونو پوري رسيدلي دي، د دوی په لاسو پر قسطنطنيه د اسلام د بری بيرغ رپيدلي د روم په بحيره کي د دوی سمندری ځواکونه د اندونيزيا او ايتاليا پر څنډو اورونه بل کړي دي.

زما پوره باور دي چي که هغوی زموږ لوری ته لږ پام راواړاوه او څو بيړی يې د اندلس څنډو ته را ورسيدی نو په ټول قوم کي به د ژوند نوی ساه وچليږي.

زه دا دعوا نه کوم چي ترکان به تر څو ورځو او مياشتو پوري زموږ مرستي ته راورسيږي خو دا په پوره ډاډ وايم چي که د غرناطي اولس د بری او شهادت له لاري پرته کومه بله لاره غوره نکړه نو هغوی به خامخا را ورسيږي. د اميدونو د سهار رڼا يوازي د هغو قافلو برخه ده چي د مايوسي په تيارو کي د عزم او ارادي ډيوی بلوی.

د غرناطي د اولس دا فرض دي چي تر څو د بری او نصرت د مالك په دربار کي د دوی د عاګاني نه دي قبولي شوی دوی دي د اميدونو د ډيوو د بلو ساتلو لپاره خپليويني ورکوی. يوه مسلمان ته د شهادت لاره د بری لاره ده، زه د غرناطي له اولس نه خطر نه احساسوم، هغوی ته د غلامی د ذلت پرځای د عزت او شهادت لاره ورښودل کيدای شي. زه د اندلس تر څنډو پوری راګرځيدلي يم، د هغو کليو او ښارونو احوال راته معلوم دي چي د هغو په اړه دا تصور کيده چي نصرانيانو پر غلامی قانع شوی دي. زه دا په ځغرده وايم چي د هغوی په سينو کي د آزادي ولولي نه دي سړي شوی. کله چي له کوم افق نه د اميد يوه وړانګه وځليږي دوی به بيا راپورته شي.

Downloaded from: The Digital Library

زه یوازې د غرناطې د هغو مشرانو په باب اندېښمن یم چې خپل تدبیر ورته سمه لاره ښکاري.

زه له هغه آرامي خوښوونکو ویریږم چې داسې ګڼي چې کله د غرناطې سرتیرې توري وغورځوي نو فردیناند به د امن له پیغام سره راشي. د هغوی کورونه او شتمنې به خوندي پاتې شي او د نصرانیانو په پهره کې به آرام خوب کوي.

که کومه ورځ تا دا احساس کړه چې په غرناطه کې د هغو ځان غولوونکو کسانو زور شونو ته باید هلته ورشې او سمې لارې ته یې راولې، د غرناطې آزادي غوښتونکې اولس او حقپال علما به درسره ملاتړ وي، اوس زه له تانه اجازه غوارم.

ته باید له خپلو ډیرو اعتمادي دوستانو څخه پرته زما په باب چاته څه ونه وایې چې څه پروګرام لرم. عاتکې ته هم باید پام وکړې.

حامد جګ شو ودرید.

هاشم وویل: ته سهار ته روانیږې؟

: نه زه همدا اوس ځم، په کور کې مې اس تیار ولاړ دی.

: ستا سره به نور څوك حي؟

زه له دې ځایه یوازې ځم په مخه کې به له بل کلي نه څوك راسره روان کړم.

: زه تا ستا له کوره رخصتوم.

هغه تولنه ننداره اوس د دې په سترګو کې وه چې کله حامد بن زهره د کور په دروازه کې په ډلدو سترګو او موسکې خوله خدای پاماني کوله او بیا دې سر په سجده کیښود او د غرناطې د دغه ستر میړه د برې د عاګانې یې کولې.

*****

د حامد بن زهره له روانیدو نه وروسته هم تر څو اونیو پورې د غرناطې اولس ته د مرستې د سامان په رسولو کې پوره برخه واخستله. خوچې کله له یوه پلوه د بخنې د موسم او واورو اوریدو له لامله لارې بندې او له ستونزو سره مخ شول له بل لورې د دښمن د چاپه غورځوونکو ډلو یرغلو نه زیات شول نو عاتکې د ده په کړو وړو کې هم یو ژور بدلون احساس کړ، عمیر په هغو شپو ورځو کې دوه ځله کورته راغی، لومړی ځل یې دوې شپې تیرې کړې او د غرناطې د اولس د بې وسې او بې چارګې کومې کیسې یې چې وکړې ډیرې مایوسوونکې وې. دویم ځل هغه د شپې مهال کورته راورسید، عاتکې ته معلومه شوه چې د غرناطې دوه د

Downloaded from: The Digital Library

نفوذ خاوندان ورسره راغلي دي.
دا د غرناطې د نويو حالاتو اوريدوته ناکراره وه خوله عمير سره يې د ليدو فرصت ترلاسه نه کړ، ده خپل ميلمانه ميلمستون ته ورسول خپل پلار ته يې احوال ورکړ چې هغوی د ابو القاسم له لوري يو مهم پيغام راوړی دی. هاشم له ده سره ميلمستون ته ولاړ.
لږ څنډ وروسته عمير په انګړ کې نوکرانو ته ويل: تاسو زر ډوډۍ تياره کړئ اسونو ته واښه واچوئ زينونه مه لرې کوئ، موږ چې ډوډۍ وخورو بيرته ستنيږو، د پلار جان اس هم تيار کړئ هغه هم له موږ سره ځي.
عاتکې تر لږ ځنډه په انديښنه خپلې کاکا ناوي ته کتل، بالاخره يې ورته وويل : د عمير له خيرې نه داسې معلوميږي چې کوم ښه خبر يې نه دی راوړی. او اوس چې د ابو القاسم استازي شپه په شپه کاکا جان له ځانه سره بيايي نو د دې سبب د دې پرته هيڅ نشي کيدای چې په غرناطه کې يوه مهمه پيښه شوې ده.
سلمې ځواب ورکړ : لورې! ته بايد دومره پريشانه نه وې ته عمير پيژنې، که کوم بد خبر وای دننه به راغلی و او شور به يې ګډ کړی و. ته ډاډه اوسه که کومه مهمه خبره وه نو ستا کاکا به يې ماته له ويلو پرته غرناطې ته نه ځي، ما د عمير نه د امين او عبيد په باب هم ونه پوښتل.
لږ ځنډ وروسته عاتکه د انديښنې په حال کې بالاخانې ته خپلې کوټې ته روانه وه، د زينې په منځ کې د پاسنې پوړ نه دوه ګامه لاندې يوه کړکېږد هستوګنې کوټو او ميلمستون ترمنځ د هغو کوټنيو بام ته خلاصيده چې نوکران پکې اوسيدل.
عاتکه دې کړکۍ ته ودريده، بيا يې زړه نا زړه کړکۍ پرانسته او د کوټو پر بام ورو ورکوزه شوه او په چوپو ګامونو وړاندې ولاړه.
نژدې ديرش ګامه وړاندې د دې بام يوه څنډه د ميلمستون د شاديوال سره پيوست وه .خو د ميلمستون د پراخه کوټو بامونه له دې بام نه تر يو نيم ګز پورې اوچت وو. تر بام لاندې دوې وړې وړې دريڅې وې. يوه دريڅه پرانستې وه او له هغې نه د کوټې تته رڼاراوتله، عاتکه په ګونډو شوه او دننه يې دورکتلو هڅه وکړه خو ديوال دومره پلن و چې د دې نظر لاندې نشو لويدلی، دې يوازې خبرې اوريدې.
يو چا ويل : ګوره که دا معامله دومره مهمه نه وای نو صدر اعظم ابو القاسم

Downloaded from: The Digital Library

به د شپې مهال تاته د سفر زحمت نه درکاوه، هغه به خپل ليك کې ټول تفصيلات نشوای ليکلی. بيا هم ته د وضعی د نزاکت لږ او ډير احساس کولی شی. موږ ته د غرناطی د ژغورنی وروستی فرصت دی او که موږ دا فرصت هم بايلو د نو زموږ راتلونکی نسلونه به مو معاف نه کړی.

د هاشم غږ اوچت شو: ما د ابو القاسم د امر له تعميل نه غاړه نه ده غړولی، زه غرناطی ته د تلو لپاره چمتو يم خو که ابو القاسم دا غواړی چی زه د دی سيمی د ټولو قبايلو مسئوليت واخلم نو لومړی بايد د دی قبايلو د مشرانو سره مشوره غواړم.

: که يی ته قانع نکړای شوای نو امکان لری ته هغه قانع کړی، ته —

يی د همدی لپاره غوښتی يی چی هغه ستا رابی ته زيات اهميت ورکوی.

هاشم ووېل : ډير ښه زه تيار يم.

عمير ووېل : پلار جانه! زما باور ؤ چی ته به انکار نه کوی ځکه خو چی راغلم ستا د اس د زين کولو امر می وکړ.

هاشم ووېل : ته ورشه مور ته دی تسلی ورکړه چی ستا ورونه به خيريت کی دی.

په کوټه کی د ګامونو غږ واوريدل شو، او عاتکه زر جګه شوه او د خپلی کوټی په لوری روانه شوه، د دی د زړه بار سپك شوی ؤ او زړه ته يی تسلی ورکوله چی وزير ابو القاسم پر دښمن له پريکنده بريد نه وړاندی د اولس له مشرانو سره مشوره کول غواړی، خو پردی کار شکمنه وه چی د موسی بن ابی غسان په موجوديت کی دا پيغام د وزير لخوا ولی راغی او د دی د کاکا د دوه زړه توب سبب څه دی؟

*****

غرناطی ته د هاشم له تلو نه لس ورځی تيری شوی او په کلی کی هيڅا ته معلومه نه وه چی هلته څه کيدونکی دی، په دی موده کی سعيد هم په کلی کی نه ؤ، منصور به هره ورځ د عاتکی کورته راتلو خو د سعيد په باب هغه هم څه داډمن خبر ورنکړای شو. يوه ورځ عاتکی زبيده راوغوښته او ټينګار يی پری وکړ چی سعيد بيرته راستون شو خامخا يی دلته را واستوه.

دوی ورځی وروسته دا د سهار له لمانځه نه فارغه شوه چی منصور په منډه کوټی ته ورننوت او ويی ويل:

Downloaded from: The Digital Library

ماما جان راغی.

چیرته دی؟

: په جومات کی له خلکو سره خبری کوی، اوس به دلته راشی د شپی کورته راورسید.

عاتکه په بیړه له منصور سره لاندی بنکته شوه، هغی له برنډی نه د کاکا ناوی کوټی ته ورو کتل چی د قرآنکریم تلاوت یی کاوه. عاتکه په بیړه له انګړ نه تیره شوه او درشل ته نژدی ودریده او د سعید د راتلو انتظار یی کاوه.

لږ ځنډ وروسته سعید رابنکاره شو، عاتکه څو ګامه دبڼ لوری ته چپه ودریده، سعید چی ورنژدی شو ویی ویل :

زه چی د شپی راغلم ستا پیغام راورسید، مګر ډیره ناوخته وه، ته ډیره پریشانه یی څه خبره ده؟

عاتکی وپوښتل : ته غرناطی ته تللی وی؟

: نه! ماته هلته د تلو فرصت په لاس نه دی راغی. زه له څو ورځو راسی په الفجاره کی مصروف وم. ماته یی هلته د رضاکارانو راټولولو کار سپارلی ؤ.

عاتکی وویل : تاته معلومه ده چی په غرناطه کی کومه مهمه پریکړه کیدونکی ده؟

سعید ځواب ورکړ: زه یوازی دومره پوهیږم چی موسی بن ابی غسان به ډیر زر له سپاره راووزی او پر دښمن به بریدوکړی، او له دی سره سم به د سمندر ترڅنډو پوری په ټولو نیول شویو سیمو کی خلك پر دښمن ور پورته شی. د غرناطی وضعه دومره نازکه شوی چی نور موږ تر ډیری مودی پوری په یو نیم ټکر اکتفا نشو کولی.

تا یوه ورځ ویلی ووچی ابو عبدالله او د هغه وزیر ابو القاسم د جګړی په باب زیات امیدوار نه دی او که یی وس ورسیږی نو د جګړی دوام به خوښ نه کړی.

: هوکی د غرناطی اولس همداسی احساسوی خو د موسی بن ابی غسان په موجودیت کی د هغوی وس نه رسیږی.

: تاته معلومه ده چی هاشم کاکا له څو ورځو را سی په غرناطه کی دی؟

: هو زه چی کورته راغلم دغه خبره می واوریده.

: مګر تاته دا معلومه نه ده چی هغه د ابو القاسم په بلنه هلته تللی دی، د هغه له لوری دوه تنو پیغام راوړی ؤ چی صدر اعظم ته د لویی مشوری لپاره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ورغوښتې يې، عمير له هغوی سره يوځای راغلی ؤ.
: مګر په دې کې د اندېښنې څه خبره ده، تاته معلومه ده چې ستا تره د لوی سالار سره همنظره دی او هغه ابو القاسم ته کومه غلطه مشوره نشي ورکولی.
عاتکې ورېل: که د حملې په باب خبره وای نو د ابو القاسم پرځای بايد د موسی بن ابی غسان لخوا کاکا جان ته پيغام راغلی وای، زه دا خطر احساسوم چې ابو القاسم د موسی بن ابی غسان د نفوذ راکمولو په خاطر د قوم د مشرانو راټولو او له ځان سره د هم نظره کولو پروګرام نه وي پيل کړی.
سعيد ځواب ورکړ: په موجوده حالاتو کې بايد موږ دغسې فکر ونه کړو، که د ابو القاسم په ذهن کې داسې خيال راوګرځي هم نو ستا کاکا به خپل همراز نکړي.
که هغه له هاشم کاکا سره د مشورې ضرورت احساس کړی وی نو د هغې يوازينی سبب دا کيدای شي چې حالاتو دی هم د موسی په څير فکر کولو ته اړ کړی دی او هغه له دښمن سره د وروستې جګړې لپاره د اولس د مشرانو ملاتړ غواړي. که نه نو ستا د کاکا جان په اړه هغه څه بد ګوماني نشي کولی چې د سولې په کوم پروګرام به ورسره خبرې غوره وبولي.
عاتکه هيله منه شوه ويې ويل : که ته دلته وای نو زه به دومره اندېښمنه نه وای، زما په زړه کې ډول ډول اندېښنې سر را اوچتوي، ما دا فکر کاوه چې ښايي د پوځ يو ټولګی له اوږدې جګړې نه مايوس او ستومانه شوی او د سولې ملګرتيا کوي او اوس له مخې نه د موسی دلرې کولو لپاره کوم ژور سازش کوي.
سعيد ومو سکل : د اندېښنې هيڅ چاره نشي کيدای ستا د ډاډ لپاره ايا دا بس نه دی چې ستا کاکا جان همدا اوس په غرناطه کې دی؟
عاتکې ځواب ورکړ: زه په هاشم کاکا بدګوماني نه کوم، خو له تيرو څو اونيو راسې يې په کړو وړو کې زيات بدلون راغلی، د جهاد د تبيلغ په اړه د هغه احساسات ساړه شوی دی او د جګړې پر ځای اوس د خپلو زامنو په باب فکر کوي.
: عاتکې! هر پلار د خپل اولاد په باب فکر کوي.
: پخوا خو دا حالت و چې که به چا لږ مايوسې ښودله نو دی به پرې په غوسه شو، له عمير نه به په همدې خفه ؤ چې هغه د دښمن د ځواک نه ويريدلی ؤ. خو اوس عمير د هغه په وړاندې پر موسی هم انتقاد کوي او دی چوپ وي.
سعيد ځواب ورکړ: هغه پوهيږي چې عمير بې عقل دی..

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نو آیا دُ حیرانی خبره نه ده چی د ابو القاسم استازی له عمیر سره راغلی وو؟

: عاتکی ته دی ځایه اندیښنی کوی، ته دا فکر ولی نه کوی چی د غرناطی نه راتلونکی ایلچی ته به د یوه لاربښوونکی ضرورت ؤ او ستا د تره زوی به دومره احمق هم نه ؤ چی هغوی ته بی د خپل کور لاره نه وای وربښودلی.

عاتکی وخندل، د هغی له زړه نه د تشویش پاتی بار هم لری شو.

سعید وویل : راځه زه کاکا ناوی ته سلام ته ورځم.

*****

بلی ورځی ته هاشم له غرناطی نه بیرته راستون شو.

سعید بی چی په راتلو خبر شو کور ته یی ورغی، هاشم پر بستره غځیدلی ؤ سلمی او عاتکه نژدی ورته ناستی وی عاتکی خپله چوکی سعید ته پریښوده او شاته ولاړه.

سعید چی کښیناست پوښتنه یی وکړه:

ماته همدا اوس منصور خبر راکړ چی ته له غرناطی نه راګرځیدلی یی او سمدستی ستا خدمت ته راغلم. ته څه وخت راورسیدلی؟

: ډیر وخت نه کیږی چی راورسیدم. هاشم له ستومانی نه په ډکه لهجه ځواب ورکړ.

: ستا طبیعت څنګه دی؟

: ډیر ستړی شوی یم، په غرناطه کی د خوب او آرام فرصت راته نه ؤ.

: ډیر وځنډیدی، کاکا ناوی ستا په باب ډیره اندیښمنړوه،

: ګومان می کاوه چی یو دوی ورځی به پاتی شم او بیرته به راشم خو دغرناطی حالت داسی ؤ چی زه له مجبوری پاتی شوم.

: کاکا ناوبی ویل چی له هغه ځایه دوو تنو پیغام درته راوړی ؤ او ته ناڅاپی روان شوی.

هاشم سلمی ته وکتل او بیا یی سعید ته مخ واړاوه ویی ویل:

زه ابو القاسم وربللی وم، په غرناطه کی د خوراکی موادو کمبود خطرناک حالت راوستلی دی که دښمن د یخنی د موسم تر پایه کلابندی ته دوام ورکړی نو په زرګونو تنه به له لوږی مړه شی، او د اولس په خیر به په لښکر کی هم مایوسی خپره شی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د موسی بن ابی غسان ټینګار دا دی چې موږ بې له ځنډه باید له بشپړ پوځ سره بهر ته ور ووزو او پر دښمن کلکه حمله وکړو، خو د غرناطې د مشرانو یوه بانفوذه ډله د حملې مخالفت کوي.

: ته وزیر اعظم ورغوښتی وې آیا هغه هم د موسی د پلان مخالف دی؟

: نه! هغه یوازې دا غواړي چې له غرناطې نه د وروتلو او د پریکنده جګړې نه وړاندې باید څو نور محاذونه هم پرانستل شي، چې د دوی قوت څو ټوټې شي.

له مانه هغوی پوښتل چې د غرنیو سیمو قبایل به د غرناطې د اولس د بار سپکولو لپاره څومره مرسته ورسره وکړي.

ما هغوی ته دا ځواب ورکړ چې زه د خپلې قبیلې او د خپلو څو ګاونډیو نورو قومونو ذمه واری اخستلای شم خو د نورو سیمو قبیلې چې د جګړې ډګر ته راکاږي باید له سردارانو سره یې مشوره وشي.

اوس د حکومت استازي هغوی ته ورغلي دي.

سعید وویل : قبایلو موږ هیڅکله‌ته یو مایوسه کړي او اوس هم د غرناطې له اولس سره چې لږ او ډېره مرسته کیږي هغه هم د همدوی د اخلاص او قربانۍ نتیجه ده، له موسی بن ابی غسان سره دې ملاقات وشو؟

: هوکې! هغه ماته وویل چې د غرناطې امن خوښوونکي د وسلې ایښودلو له خطرونو ښخه پوه کړم، همدغه سبب ؤ چې زه بیرته زر راستون نه شوم.

سعید تر لږ ځنډه له چورت وهلو وروسته وویل:

که ته بده نه منې نو په ډېر ادب درنه پوښتنه کوم چې سلطان ابو عبدالله او ابو القاسم خو به د موسی بن ابی غسان په ناخبرۍ کې کومه ځانګړې خطرناکه پریکړه نه وي کړې؟

هاشم ځواب ورکړ: د هغوی په اړه زه د داسې خبرې فکر نشم کولی خو زما سره دا اندیښنه خامخا شته چې که موږ ته له بهرنیو هیوادونو ښخه ملاتړ راونه رسیږي نو په غرناطه کې به د سوله خوښوونکو خلکو پله درنه شي، تر اوسه پورې ستا د پلار له لوري هم کوم پیغام نه دی راغلی خدای «ج» پوهیږي هغه چیرته دی!

موسی چې زه ولیدم د هغه په اره یې پوښتنه راځخه وکره او ما له دې زیات څه ځواب ورنکړای شو چې که هغه ژوندی وي نو ان شاء الله ډېر زر به بیرته راشي.

: سعید بچیه ! د هغه د برۍ لپاره دعا کوه، که هغه له ترکانو نه د څو بیړیو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

په راوستلو بریالی شو نو د غرناطی د اولس په منځ کی به نوی روح وچلیږی او بیا به وګوری چی د اندلس د هر مسلمان کور به په یوه مزبوط مورچل بدل شی. ما د خپل توان او استعداد په اندازه پوره هڅه وکړه چی اولس د هغوی تر راتلو پوری د دښمن پرخلاف خپلی سینی سپر کړی. خو د اولس په رګونو کی اوس ډیره وینه نه ده پاتی.

سعید وویل : ته باید نا امیده نه شی، زما باور دی چی پلار جان به زر بیرته راستون شی او د غرناطی خلك به د هغه تر راتګه جګړی ته دوام ورکړی.

: خدای «ج» د وکړی چی ستا هیلی پرځای ثابتی شی.

خو زما دا حالت دی چی کله د اولس د راتلونکی په فکر کی شم نو ساه می بنده شی.

هاشم دا وویل او د حسرت په حالت کی یی سترګی پټی کړی.

لږ څند وروسته چی سعید له کوټی نه بهر ووت عاتکی په انګړ کی د هغی انتظار کاوه سعید دی ته نژدی پښه ونیوله ویی ویل : عاتکی رښتیا ووایه اوس هم ته د خپل کاکا په باب ډاډمنه نه یی؟

: نه! اوس له ما سره د هغه په اره څه بدګومانی نشته، زه یوازی د عمیر په سبب اندیښمنه وم.

سعید وویل : ما د هغه له خبرو نه دا احساس کړه چی د غرناطی له وضعی نه ډاډه نه دی، ځکه خو زما اراده ده چی زه یو ځل هلته ولاړ شم او بیرته راشم، تر نن ماښام به پنځوس تنه رضاکار چی له جنوب نه غله راوړی دلته راورسیږی، زه به هم ان شاء الله ورسره شامل شم او ان شاء الله چی هلته ورسیږم تا زه احوال به راوړم.

: مګر اوس خو د غرناطی هیڅ لاره خوندی نه ده.

: ماته معلومه ده خوله څو هفتو راسی د دښمن شواخون راوړونکو ګروپونو زیات تاوانونه زغملی دی. اوس دوی غرنیو سیمو ته په ننوتلو دا خطر احساسوی چی د هری ډبری ترشا او د هر بوټی په بیخ کی به زموږ یو تن کمین نیولی وی. او دوی چی کوم مناسب ځای ته ورسیږی نو د غشو او ډبرو تر باران لاندی به راځی. دغرناطی دسرك وروستی څو میله لاره زموږ لپاره ډیره خطرناکه وه خو اوس موږ هغه لاره پریښی ده، او د خوراکی شیانو قافلی اوس د ګاډیو پرځای په کچرو باروو او په هغو تنګو او سختو لارو یی راوړو چی دښمن هلته هیڅ خند

Downloaded from: The Digital Library

نشی جوړولی.

زموږ پوځ ته معلومه ده چی د اکمالاتو کاروان په کومه لاره راځی او څه مهال به را رسیږی ځکه خوکه د ښار ښاو خوا د دښمن د یرغل امکانات وی هم د قافلی د ساتنی لپاره سرتیری ور استول کیږی.

عاتکی وویل : زه د غرناطی په اړه زیاته اندیښمنه یم. تاسو زر د بیرته راتلو هڅه وکړی.

*****

عاتکی گومان کاوه چی د غرناطی خطرناك حالت به هاشم خوب او آرام ته پری نږدی او هغه به له نویو احساساتو او جذبی سره په غرنیو قبایلو کی د جهاد لپاره تبلیغ وکړی، خو اوس د هاشم وضعه داسی وه چی تبلیغ خو پرځای پریږده له کوره وتل یی هم نه خوښول.

د غرناطی له وضعی نه پریشانه خلك به د پوښتنی په خاطر ورته راتلل، له ده سره د هغوی د ټولو پوښتنو بوازی یو ځواب و چی غرناطه اوس د بوډاگانو د القاظو پرځای د ځوانانو وینی ته ضرورت لری. که تاسو وینی ورکولی شی نو دلته د خبرو پرځای هلته ولاړشی. که نه نو دا دعا کوی چی له بهر نه څوك ستاسو ملاتړ ته راورسیږی. ما د غرناطی له مشرانو سره کتلی دی اوس دا خبره له دوی نه پټه نه ده چی حامد بن زهره د اسلامی هیوادونو د ملاتړ ترلاسه کولو لپاره تللی دی. زما باور دی چی دوی به د هغه تر کامیاب راتلو پوری د وینی تر وروستی څاڅکی جنگ کوی. خو د غذایی موادو د کمبود په وجه د غرناطی حالات ډیر خراب شوی دی. ځکه خو دا دعا کوی چی حامد بن زهره بیرته راستون شی او د غرناطی مشران داسی کومه غلطی ونه کړی چی زموږ د بربادی سبب شی.

د هاشم میرمن د هغه په باب ډیره اندیښمنه وه او هغی عاتکی ته ویل : لوری! خپل کاکا جان ته دی دعا کوه، دی له هغی ډلی نه ؤ چی حوصله وبایلی خو اوس یی کوم غم دننه خوری، د شپی لټ په لټ اوړی. او کله کله په ناکراری راپورته شی او قدم وهی.

عاتکی به هغی ته په تسلی کی ویل : کاکا ناوی! په دی ورځو کی د اولس هر غمخور اندیښمن دی، کاکا جان ته می په غرناطه کی د اوسیدو په وخت کی د هغو خلکو له خبرو څخه صدمه رسیدلی ده چی د خپلی آزادی په قیمت امن

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غواړي، د هغه د ناکارۍ سبب دا هم دی چې تر اوسه د سعید د پلار جان احوال نه دی راغلی. خو زما باور دی چې کله هغه له کوم امیدوارونکی پیغام سره راورسیږي نو ګډه حوصله به هم بیا را ژوندی شي.

*****

غرناطی ته د سعید له تلو یوه هفته پوره شوې وه، خو هغه هم د هغه ځای په باب هیڅ احوال نه ؤ را استولی.

بیا یوه ورځ د غرناطی د لښکر د سالار موسی بن ابی غسان په باب ډول ډول آوازې خپرې شوې.

یوه آوازه داسې وه چې هغه له ډیرې مایوسی نه د عبدالله له دربار څخه راووت او بیا لږ ځنډ وروسته یوازې له ښاره بهر شو پر دښمن یې برید وکړ د دښمن لیکې یې خیرې کړې او چیرته ورک شو.

یو خبر دا ؤ چې هغه له دښمن سره لاس په ګریوان په جګړه کیوت څو تنه یې ووژل او بیا د سیند غاړې ته ورسید او بیا چې ښه تپي شو نو له اس سره یې ځان سیند ته واچاوه، چې د وسلې او زغرې د وزن له امله په سیند کې ډوب شو او مړې یې هم بهر ته را ونه وت.

ځینې خلکو دا هم ویل چې هغه پر دښمن له برید نه وروسته غرونو ته ولاړ او د جنګیالیو قبایلو له لښکر تیارولو وروسته به بیرته راوګرځي.

خو سبا ته دی خبر په کلي کې غوغا ګډه کړه چې سلطان ابو عبدالله د لنډ مهالی سولې په خاطر د دښمن ټول شرطونه ومنل.

د دغه دردوونکی پیښې نه درې ورځې وروسته ماسپښین مهال سعید پر اس سپور د هاشم د کور مخې ته ورسید، هغه د برنډې مخې ته لمر ته پروت ؤ او سلمی نږدې ورته ناسته وه.

سعید له اس نه پلی شو ور ورانډې شو، هاشم راپورته شو، کیناست، دوارو څو شیبې په چوپه خوله یو بل ته کتل بیا د سعید له سترګو اوښکې راتویې شوې او هاشم د بې وسی په حالت کې سر ښکته واچاوه.

سلمی وویل : کښینه زویه!

هغه د هاشم ترڅنګ کیناست.

خالده د سلمی پنځه کلنه خور څه په برنډه کې ولاړه وه او عاتکې ته یې چیغې وهلې : خورې! هغه راغی، د منصور ماماجان راغی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه له خپلې کوټې نه راووتله، ورو ورو یې ګامونه اخستل او وړاندې ورغله چې نژدې ورغله ودریده، د هغې د مخ رنګ تك زیړ اوښتی ؤ او د ژړا له لاسه یې سترګې پړسیدلې وې.
د سلمی د لاس په اشاره ور وړاندې شوه او سعید ته نژدې کیناسته، تر لږ ځنډه هغوی چوپه خوله یو بل ته کتل، بالاخره سلمی په خپ غږ له سعید نه وپوښتل:
سعیده اوس به څه کیږي؟
: کاکا ناوې! ماته ښکاري چې د اولس د آزادي روح یې ترنې واخست او اوس به د خپلې راتلونکې په باب د هرې پوښتنې ځواب د دښمن د څیرې په ګونځو کې لټوو.
سلمی وپوښتل : ستا باور دی چې موسی بن ابی غسان شهید شویدی؟
: هوکې!دښمن د هغه اس ښار ته راولیږلی ؤ. هغه یې په بازارونو او کوڅو کې وګرځاوه، د ښار پر خلکو ویره او ترهه خپره ده او حکومتي چارواکی اولس ته دا ډاډینه ورکوي چې سلطان یوازې د اویا ورځو لپاره د اورښد ترون کړی دی، په دې موده کې که له موږ سره له بهر نه ملاتړ وشو نو بیرته به جګړه پیل کړو.
هاشم وویل : که موسی بن ابی غسان د اویا ورځنی اوربند څخه وروسته د بیا جګړې پیلیدو امید درلودای نو دومره به نه مایوسه کیدو، فردیناند دومره احمق نه دی، هغه پر دې پوهیږي چې اویا ورځې په امن کې تیرې کړي د غرناطې اولس به بیا د توری اوچتولو لپاره تیار نشي.
سعید زړه نا زړه له هاشم نه وپوښتل : تاته معلومه وه چې سلطان ابو عبدالله او وزیر ابو القاسم د وسلې اینبودلو پریکړه کړې ده؟
: نه ! زه یوازې پر دې پوهیدم چې د ابو عبدالله د تصمیم نیولو اراده فلج شوې وه او د ابو القاسم لاس دومره مضبوط نه دی چې جګړې ته دوام ورکړای شي. ځکه خو که د ابو عبدالله په دربار کې د امن غوښتونکو پله درنده شوه او ده د هغوی د خبرو تر اغیزې لاندې کومه غلطه پریکړه وکړه نو هغه به د یوه وزیر په حیث مخالفت ونکړای شي.
کله چې ما له هغه سره ولیدل ډیر مایوس ؤ. هغه ما ته وویل چې د موسی بن ابی غسان د میړانې او اتلولې سره سره موږ له دې حقیقت څخه سترګې نه شو پټولی چې د غرناطې د امن خوښوونکو امیرانو او علماؤ په څیر د پوخ ځینې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

افسران هم د دی جګړی له پای نه مایوسه شوی دی او زما اندېښنه ده چی یوه ورځ ابو عبدالله ماته دا امر ونه کړی چی موږ باید په هر قیمت سوله وکړو.

سعید وویل : مګر په غرناطه کی خو داسی آوازی خپری وی چی د غرناطی د امن غوښتونکو ملاتړ ابو القاسم کاوه او له موسی سره د ده اختلافونه ډیر زیات شوی وو.

هاشم ځواب ورکړ : تر اوسه اولس دننه حالاتو څخه ناخبره دی. خبره اصلاً داسی وه چی موسی بیله ځنډه له ټول پوځ سره بهر پر دښمن برید کول غوښتل او د ده دا ګومان ؤ چی په اوسنیو حالاتو کی به د غرناطی یو سړی هم د ده د پلان مخالفت ونه کړی. څکه خو ده ابو عبدالله ته دا مشوره ورکړې وه چی زر تر زره د غرناطی مشران په الحمرا کی راټول کړه چی د پریکنده جګړې لپاره د دوی تائید او ملاتړ ترلاسه کړو، خو له ابو القاسم سره دا ویره وه چی د امن خوښوونکو امیرانو د علماؤ یوه بانفوذه ډله به د هغه له دی تجویز سره مخالفت کوی. ابو القاسم د موسی د پوهولو هڅه کړی وه چی که ستا دا تجویز په ډك دربار کی رد شی نو پر اولس به ډیره بده اغیزه وکړی. څکه خو د دغسی معاملی په دربار کی د راپورته کولو پرځای یو ځل باید دا تسلی وکړو چی هلته باید ستا د طرحی پلویانو پله درنه وی.

او دا په هغه صورت کی امکان لری چی تاسو د ماتی خوړلی ذهنیت خاوندانو ته داډ ورکړی چی کله د غرناطی اولس میدان ته را ودانګی نو یوازی به نه وی.

د دوی جګړه به په ټول اندلس کی خپره شی او بیا به بهرنی اسلامی هیوادونه هم د دوی ملاتړ کوی، تر څو داسی یو حالت پیدا نشی د غرناطی اولس باید له خپل حصار څخه زاونه وزی، خو د غرناطی د مشرانو په اړه دموسی اټکل غلط ؤ چی هغوی به د ځان وژنی پریکړه نه وی کړی، چی زه له غرناطی نه بیرته راستون شوی وم تا به په وار وار رانه پوښتل، ته ولی دومره پریشانه او خفه یی او ما به د ځان تیرولو هڅه کوله، خو نن زه درته ویلی شم چی زه له دی خبری څخه ویریدم چی که دغه معامله په دربار کی راپورته شی نو د غرناطی زیاتره مشران به د موسی مخالفت کوی.

زه دا نه وایم چی موسی له بیړی نه کار اخست، د غرناطی وضعی هغه مجبور کړی ؤ چی په بیړه ګام واخلی خو د هغه ارادی او عزم ته په درناوی برسیره زه پردی ویریدم چی اوس به د غرناطی اولس د دغه ستر انسان د حوصلو ملاتړ ونه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کړی.

د ابو القاسم د ملامتولو هیڅ ګټه نشته، هغه د یوه داسی حاکم وزیر دی چی د غرناطی پر اولس د یوه عذاب په بڼه را نازل شویدی. اوس به د هغه وروستی هڅه دا وی چی د اوربند په وخت کی له دښمن نه زیات امتیازات واخلی. تر دی وروسته که غلامی زموږ په تقدیر کی نه وه نو ښایی د الله کوم بنده مو مرستی ته راشی. خو اوس موږ ته تر جوش او احساساتو زیات هوښیاری او تدبیر ته ضرورت دی.

اوس د غرناطی د اولس پریکړه اورول زموږ له توان څخه وتلی، او تر څو داسی امیدواروونکی حالت رانشی موږ باید داسی خبره ونه کړو چی دښمن ته پردی سیمه د یرغل پلمه په لاس ورشی.

ته د حامد بن زهره زوی یی او تاته زیات د پام کولو ضرورت دی اوس ستا ساتنه زما تر ټولو لویه ذمه واری ده، او زه له تانه دا ژمنه غواړم چی د اوربند پر مهال به د احساساتی خلکو نه یوازی اوسی.

په غرناطه کی د هغه سربښندویانو کمبود نشته چی هره شیبه احساساتی کیدای شی، کله چی داسی خلك درته راغلل نو ته به د دی خبری خیال ساتی چی له هغوی سره د دښمن د جاسوسانو هم امکان شته. زما باور دی چی اوس به د غرناطی د اولس لپاره لاری پرانستل شی او ستا پرته به هم دا کار وشی. که ته هلته ولاړی نو له امین او عبید نه پرته باید له بل چا سره ایسار نشی.

زه اوس هم ستا د پلار د راتلو په انتظار یم، زما امید پای ته نه دی رسیدلی چی هغه به د ځنکدن په حالت کی قوم ته د نوی ژوند له پیغام سره راستون شی. خو تر څو موږ داسی څه تکیه نه وی موندلی نو یوازی په سوله کی اوسیدل د نوی ازموینت د تیاری فرصت راکولی شی.

سعید وویل : کاکا جانه! نه بیغمه اوسه، زما له لوری به هیڅ بی احتیاطی ونه ګوری، خو زه داسی احساسوم چی په دی ورځو کی ستا موجودیت په غرناطه کی ضروری دی. هلته به آزادی غوښتونکی ستا مشورو ته ضرورت لری.

هاشم ځواب ورکړ: زه نه پوهیږم چی اوس زما مشوری څه ګټه رسولی شی. بیا هم زه غواړم په دوو دری ورځو کی غرناطی ته ولاړ شم او ژر به د بیرته راستنیدو هڅه کوم. خو که په کوم سبب زما دیری ورځی تیری شوی او په دی موده کی ستا د پلار څه پیغام راغی نو دا خبره به بل چاته نه کوی. که هغه پخپله راغی نو

(c) watanbook.com : The Digital Library

د څه کولو نه وړاندې باید له ما سره مشوره وکړي، زه چې د ده د راتلو څخه خبر شم سمدستي به راشم. د تازه حالاتو له معلوماتو وروسته به پخپله وپوهيږي چې سمدستي د هغو خلکو له نظره پټ باید خپلې ذمه واري ترسره کړي.

*****

څلورمه ورځ هاشم غرناطي ته ولاړ، د هغه له تلو نه دوي هفتې وروسته د کلې درې کسه چې په پوځ کې شامل ؤ کوررونو ته په رخصتي راغلل، هغوی دا خبر راوړ چې په غرناطه کې ځينې خلك د اورېند پرخلاف زيات خفگان ښيي، او خلك ځای ځای د ابو عبدالله پرخلاف مظاهری کوي.

تيره هفته د «البسين» له محلی نه د الحمرأ ماڼي په لوری د خلکو يوه مظاهره ولاړه، د هغوی د تيت پرك کولو لپاره پوځ راميدان ته شو.

په ښار کې دا آوازه هم توده ده چې فرديناند هم له دې وضعيت نه زيات پريشانه دی. هغه د پخواني تړون له مخې له سلطان ابو عبدالله نه غوښتي دي چې د پوځ کوم افسران او د غرناطي د اميرانو د کورنيو کوم کسان سينتافي ته د يرغمل په ډول استول کيږي باید زر تر زره يې ور واستوي که نه نو دی به د اوربند د تړون پابند نه وي.

د ځينو خلکو دا گومان دی چې د غرناطي امن غوښتونکي د بيا جگړې وروستي امکانات هم ختمول غواړي، هغوی ابو عبدالله ته مشوره ورکړې ده چې د هغو با نفوذه اميرانو څخه چې د بغاوت خطر احساسيږي د هغوی د راقابو کولو همدا يوه لاره ده چې د يرغمل په بڼه يې ژر تر ژره فرديناند ته وسپاري او ابو عبدالله د دوی د مشوری عملی کولو ته چمتو شويدی.

سعيد چې دا خبر واوريد د هاشم کره ورغی او عاتکې ته يې وويل : ماته دا خبره منلو نه ښکاري، بيا هم زه غواړم غرناطي ته ولاړ شم، د هاشم کاکا احوال اخستل هم ضروري دي. د هغه د تلو هم ډېرې ورځې تيرې شوی، له کلي نه څلور کسه نور هم له ما سره روانيدو ته تيار دي او موږ به تر لږ ځنډه وخوځيږو.

عاتکې او د هغه د کاکا ميرمنې له سعيد سره د دې ژمنې اخستلو وروسته چې پام به کوی! خدای پاماني وکړه او لږ ځنډ وروسته پنځه پر بربنا ډوله گرنديو اسونو سپاره د غرناطي په لور وخوځيدل.

د سعيد له تلو دوی ورځې وروسته هاشم راغی، او خپلې کوټې ته چې ننوت بې حاله پريوت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لږ څنډ وروسته هغه سلمی ته وویل:
زما تر اوسه پورې دا امید ؤ چې ښایي ابو القاسم د یرغملو له لست نه د امین او عبید نومونه وباسي، خو پر دې پریکړه د سلطان مهر لګېدلی دی او د لست یو نقل فردیناند ته استول شویدی، اوس به څه وخت ناڅاپه هغوی سینتهافی ته واستوي.
سلمی خپلې اوښکې پاکې کړې ویې ویل: مګر ابو القاسم خو ستا دوست دی.
: زما له ابو القاسم نه څه ګیله نشته، که د هغه وس وای نو خامخا به یې زما مرسته کړې وای، خو د پوځ د سالار دا ټینګار ؤ چې د پوځ د آرام ساتلو لپاره دښمن ته د عبید او امین په څېر د بانفوذه افسرانو سپارل ضروري دي. بیا هم ابو القاسم له ماسره دا وعده کړې چې هغه به څو ورځې وروسته بېرته را وغواړي.
سلمی! حوصله وکړه، زما په وړاندې د خپلو زامنو نه زیات د دې سیمې د ساتنې ذمه واري وه، ما نه غوښتل چې فردیناند مې یو دښمن او عبدالله مې باغي وبولي، خپل پوځونه دلته راواستوي او زه د زرګونو انسانانو د وژنې مجرم شم.
کوم څلور سوه تنه یې چې د فردیناند کمپ ته ور استولي دي د هغوی حیثیت به د بندیانو نه، د میلمنو وي. زما سره یوازې د دې خبرې غم دی چې د راتلونکو امیدونو ټولې ډیوې مړې شوې دي.
عاتکې په حیراني خپل کاکا ته کتل بیا یې په خپ غږ وویل : سعید ستا د احوال لپاره غرناطې ته درغی، هغه دې ونه لید ؟
: هوکې ومې لید، غوښتل مې بېرته یې راسره راولم، خو د هغه یو څه ضروري کارونه وو څکه له ما سره رانه غی، زما باور دی چې کومه خطرناکه لاره به نه غوره کوي او زر به بېرته راستون شي.
او اوس د عاتکې سترګې د ګنډې پورې غاړې ته په هغه ودانۍ ګنډلې وې چې د وخت په تیاروتوپانونو کې دې اوس هم هلته د امید کومه وړانګه لیدلې شواې.
دې ډېر په ناکراري د سعید انتظار کاوه، له زینې نه یې د کاکا ناوې غږ واورید: عاتکې! عاتکې لورې! ته تر اوسه دلته ولاړه یې؟ ډېره یخنې ده لورې!
دې په ژړه غونې غږ ځواب ورکړ: درځم کاکاناوې!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هاشم میلمه

د اوربند پنځه ویشت ورځې تیرې شوې وې، خو د پنځه ویشتو ورځو دغه پیښې عـاتکې ته د یوه ویروونکي خوب په څیـر ښکاریدې. کله به چې د هغو خوبونو لړې وشلیده نو دې به د بې وسې او بې کسې په حالت کې له خپل زړه نه پوښتل:

آیا په راتلونکو پنځه څلویښت ورځو کې داسې کومـه معجزه امکان لري چې زموږ مظلوم قوم د غلامۍ له ذلت نه وژغورل شي! آیا دا امکان لري چې حامد بن زهره ناڅاپي راشي، او موږ ته پیغام راکړي چې د ترکیې، مراکش او الجزایر نه د اسلام د غازیانو لښکر زموږ د مرستې لپاره راخوځیدلی دی.

د دې پوښتنو په ځواب کې به کله د دې څیره د ډاډ او باور په رڼا ویرقیده او کله به د بې باورۍ او مایوسۍ تیارې پرې خپرې شوې.

یوه ورځ چې لمر لویده او په لویدیځ افق خـپـرې ورانګې سـرې سـرې ځلیـدلې ناڅاپه دې د خالدې غږ واورید:

خورجانې ! خورجانې د منصور ماما راغې.

عاتکې ټکان وخوړ زینې ته یې وکتل، خالده په منډه ورغله او د هغې لاس یې ونیـو ورکش یې کړه، عـاتکه لاندې ورسره ښکته شوه خو په انګړ کې هیڅوک هم نه وو، خالدې چې دا اندیښمنه ولیده ویې خندل.

: هغـه دلتـه نشتـه، راشـه زه یې در وښیم، مـا چې هغـه ولیـد ومې پیـژاند، پر هغې پسې یو بل سـپـور هم را روان دی، خـالدې عـاتکه د انګړ د درشل په لورې ورسره بوتله چې دروازې ته نژدې شوه ویې ویل:

پاس وخیـژه خـوږ جـانې هغـوی له دې ځایه نه ښکاري. عـاتکه چې درشل ته ورغله یوې او بلې خوا ته یې وکتل بیا یې په اندیښنې وپوښتل:

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

: چېرته دی؟

خالدی په خندا ځواب ورکړ: خورجانی! پاس وخېژه هغه به له هغه ځایه ووینې.

عـاتکه په یوه نرۍ زینه د دالان بام ته وخـتله، خـالده په منډه د بام څنډې ته ولاړه او یو ځل یې له لاندې کتلو وروسته په ورو وویل:

خورجانی! هغه دی راغلل.

عـاتکه ور وړاندې شـوه او بیـا یی ناڅاپه سـترګی پر سنعیـد ولګیدی، هغـه د حـویلی لویدیځ کـونج ته رارسـیدلی ؤ ورپسی یو بل سـپـور هم و، چی دروازی ته راورسیـدل له اسونو پلی شول، عـاتکی چی د سعید ملګری ولید نو د یوی شیبی لپاره یی وینه په رګونو کی ودریده.

د هغـه پر سـر سـپین پتکی ؤ، بوړې سـترګې يې وې او د یـوه غـوړ منځ یی تر څنډې پوری شلیدلی و، دسترګی له کونج څخه د غوږ تر مینځ پوری د زخم یو تت خـاپ اوس هم د هغـه پر مخ ښکاریده. ږیره یې خـریبلی او د سـرویښـتـان یی په پتکی کی پټ وو که د هغه د بریتونو او وروځو د ویښتو رنګ د تور پر ځای سور وزمـه وای نو بیـله کـوم شکه دی ویلای شوای چی دا د همـاغـه څیـری نخښی دی چی د دی په زړه نقش دی.

نوکران ور ووتل او د دوی د اسونو جلبونه یی ونیـول، سعیـد وویل : د ده اس په طبیـله کی وتړی او زمـا اس کـورته واستـوی، جعفـر ته ووایی چی تر لږ څنډه درځم هاشم کاکا خو په کور دی که نه!

یوه نوکـر ځواب ورکـړ: هغـه ګـاونډی کلی ته د یوی جنازی لپـاره تللی ؤ، تر اوسه نه دی راغلی تاسو دننه کښینی هغه به راشی.

دوی چی له درشل نه تیر شول او انګړ ته ننوتل نو عاتکی د بام له بلی څنډې نه ورته کتل.

میلمه له سعیـد سره میلمستون ته ننوت خالدی له عاتکی څخه وپوښتل : خور جانی هغه راوغواړم؟

: نه ته لږ صبر وکړه.

څو دقیـقی وروسته سعید له میلمسـتون نه راووت عاتکه په بیړه له بامـه ښکته شوه د هغه په لاره کی ودریده ویی ویل:

سعیده! له تا سره څوك راغلی دی؟

: د هغـه نوم طلحـه دی او زه تر دی زیات هغـه نه پیـژنم چی له قـرطبی نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غرناطي ته راتښتيدلی دی او اوس د ابو القاسم په دفتر کې د قسطايي ژبې د ترجمان په حيث کار کوي. اوريدلي مې دي چې د اوربند د تړون د خبرو اترو په وخت کې يې هم د سلطان په دربار کې د يوه ترجمان ذمه واري سرته رسولې. څو ورځې وړاندې له هغه سره زما لومړی ملاقات وشو، هغه له عمير سره راغلی و. عمير چې را پيژاند ويې ويل چې هاشم کاکا دې پيژني. په تيرو ورځو کې چې هغه غرناطي ته راغلی ؤ نو له ده سره يې ليده کاته شوي وو هاشم کاکا چې د ده داستان اوريدلي ؤ ډيره اغيزه يې پرې کړې وه، تر دې وروسته به چې کله عمير امين او عبيد ته ورتلو نو دی به ورسره ؤ، ماته يو مظلوم سړی ښکاري، نن سهار ماته معلومه شوه چې د کومو خلکو په باب چې پريکړه شوې وه چې دښمن ته به يې د يرغمل په څير سپارې هغوی يې د شپې په وروستي برخه کې سينتافې ته استولي دي.

: امين او عبيد هم په هغوی کې وو؟

: هوکې! ما چې دا خبر وارید د هغوی له دوستانو سره مې وليدل او بيا عمير هم دا خبره تصديق کړه، زما اراده وه چې کور ته راشم هاشم کاکا ته داډ ورکړم. خو د آزادي غوښتونکو په يوه غونډه کې شريك شوم او هلته راباندې ناوخته شوه. بيا نژدې دوې بجې بيرته راغلم او د سفر تياري مې کاوه چې عمير طلحه راوست او ويې ويل چې ته که کلې ته ځې نو طلحه هم درسره بوزه. لوی وزير د پلار جان د تسلي لپاره هغه ته يو ليك ورکړی دی، عمير پخپله د ده سره راتلو خو د غرناطې د موجوده وضعې په خاطر هغه د رخصتي اخستل لازم ونه بلل.

عاتکې لږ فکر وکړ بيا يې وويل:

: ستا باور دی چې د ده نوم طلحه دی؟

: هوکې ما د ده همدا نوم اوريدلی دی مگر ته دومره انديښمنه ولې يې؟

عاتکې ځواب ورکړ:

د تيرو وختونو پيښو ماته پر هر انسان بد گوماني راښودلې ده ما تا.ته د عتبه يادونه کړې وه ، هغه په همدې څيره ؤ، هغه زما په غشي ټپي هم شو او کټ مټ په همغه ځای د دغه سړي غوږ هم شليدلی دی خو د هغه د سر او ږيرې وينښتان سره وو. د ده ږيره نشته او د سر وينښتان مې يې ونه ليدل، خو که يې ورورځې او بريتونه د تور پر ځای سره وزمه وای نو ما به داسې گڼله چې هغه خپل نوم اړولی دی.

Downloaded from: The Digital Library

: عاتکې! تا چې کومه پیښه په خپلو سترګو لیدلې ده هغه د ډیر قوي زړه خاوند لپاره هم له زغم نه وتلې ده، خو ددغه سړي په باب ته بدګوماني مه کوه، ستا د پلار قاتل ستا کور ته د راتلو جرئت چیرته کولی شي، او ته بیا پخپله وایې چې د هغه وروځې او بریتونه سره وو، زما په ګومان د هغه د زخم خاپ ته شکمنه کړې، خو داسې پیښې له امکان نه وتلې نه دي، د ډیرو خلکو د زخمونو نخښې یو شان کیدای شي.

عاتکې ډاډمنه ساه واخستله وېې ویل:

سعیده ! زه رښتیا هم بدګومانه شوې یم، ما دا فکر کاوه چې ښایې هغه په څه طریقه خپل ویښتان تور کړي وي، راځه دننه، کاکاناوېې ډیره خفه ده.

سعید له عاتکې سره روان شو او لږ څنډ وروسته د سلمی په مخکې ناست ؤ.

سعید هغې ته د غرناطې د وضعې په باب خبرې وکړې او د عبید او امین په باب یې د تسلې نه وروسته لږ څنډ د هاشم انتظار وکړ او بیا اوچت شو وېې ویل : کیدای شي هغه د شپې مهال تم شي، ځکه خو ماته اجازه راکړئ، زه به سهار وختي د هغه خدمت ته حاضر شم. عاتکې! که ستا سره د میلمه په باب تر اوسه پورې څه تشویش وي نوزه به یې راسره بوزم.

: نه، نه! زما د هغه په باب څه اندیښنه ده! پرې یې ږده که کاکا جان راشي بده به پرې ولګیږي.

*****

سلمی د ماسختن تر لمانځه د هاشم انتظار وکړ او بیا یې یوې خدمتګارې ته وویل :

اوس ښایې هغه رانه شي، میلمه ته ډوډې ور واستوه، لږ څنډ وروسته هغې له عاتکې سره خبرې کولې چې خدمتګاره کوټې ته ورننوته وېې ویل:

آغا راغی او سیده میلمستون ته ولاړ، د ډوډې په باب یې وویل چې له میلمه سره تر لیدو وروسته یې خوري.

عاتکه ناڅاپه جګه شوه وېې ویل:

کاکا ناوېې! زه څُم خوب راځي.

: دومره زر؟

: کاکا ناوېې! زما طبیعت وران دي، ښایې لمونځ وکړم او ویده شم.

خالده له بلې کوټې نه راغله او وېې ویل :

Downloaded from: The Digital Library

خور جانی! تا له ما سره د کیسی کولو وعده کړی ده. زه درسره ځم.
: نه، نه! هغه پریشانه شوه وبی ویل : ته دی په خپله بستره کی پریوزه، زه چی لمونځ وکړم درته راځم.
خالدی شونډی بوڅې کړی وبی ویل:
: ته به له لمانځه وروسته ویده شی.
عاتکی د خفگان په حالت کی هغه تر مټ ونیوه بلی کوټی ته یی بوتله او زر یی پر بستره څملوله برسټن یی پری وغوړوله او په لږ غوسه ناکه لهجه یی ورته وویل:
ډیری رغړیدونکی نجلی آرامه ویده شه که نه نو بیا به هیڅ کیسه نه درته اوروم.
خالدی چی د هغی حالت ولید وویریده، عاتکه له کوټی راووته دزینی په لوری ولاړه زړه یی په درزا ؤ.
لږ ځنډ وروسته دڅپه خپله کوټه کی د لمانځه ادا کولو پځای د هغی دریڅی سره غوږ نیولی ؤ چی د مزدورانو د کوټو څو بالښته اوچته وه او د میلمه او کاکا خبری یی اوریدی.
هاشم ویل:
دا څنگه کیدای شي چی هغه بیرته راستون شوی وی او زه پری خبر نه وم. ابو القاسم باید په داسی آوازو باور ونه کړی.
میلمه وویل : جنابه ! د حامد بن زهره په باب لومړنی خبر داسی ؤ چی هغه د مالتا په جیل کی پروت دی.
: ابو القاسم ته دا معلومه وه چی هغه بندی دی.
: نه! فردیناند دا خبر پټ ساتلی ؤ، او د هغه د راوستلو لپاره یی بوه جنگی بیړی ور استولی وه، په دی گومان چی په مالتا کی د ده سفیر په کوم بل سړی د حامد بن زهره گمان نه وی کړی. د هغه په بیړۍ کی هغه دوه تنه جاسوسان هم د حامد بن زهره د پیژندلو په خاطر استولی وو.
هغه بیړۍ له ډیرو ورځو راسی بی درکه وه او اوس دمالتا نه دا خبره معلومه شوه چی کوم بندی په هغه کی راوړل کیدو هغه حامد بن زهره ؤ.
په هغو ورځو کی د روم د سمندرگی په لویدیځو برخو کی د ترکانو او د هغو د بربری خلیفانو بیړیو گزمې کولې او دا خبره له اټکل نه لری نه وه چی دغه بیړۍ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته به څه پېښه ور شوي وي، د فردیناند دا ګومان و چې که د بربریانو او یا ترکانو په مرسته حامد بن زهره ژغورل شوي وي نو هغه لومړنی هڅه به همدا وي چې د جنګ بندي د ترون له مودي پوره کېدو نه دمخه غرناطي ته راورسېږي.
اوس وروستی خبر دا دی چې د کوم بهرني یرغلګر دري بېړۍ په تیاره کي ساحل ته نژدي راغلي او د قسطلي د دوو کښتیو له ډېرولو وروسته په کوم لور تښتېدلي دي.-
د ډوبو شویو کښتیو ماڼوګان چې بچ شوي دي وايي چې یوه لویه کښتي چې ډزي یې ډیري وژونکي او خطرناکي وي ساحل ته ډېره نژدي راغله،
هاشم پوښتنه وکړه : ستا دا مطلب دی چې نا معلومي بېړۍ حامد بن زهره پر ساحل کښته کړی دی؟
: د فردیناند همدا اندېښنه ده چې یرغل کوونکو د کوم مهم ضرورت نه پرته دومره لوی خطر نه شواي زغملی په کوټه کي تر لږ څنډه چوپتیا حاکمه شوه بالاخره هاشم وویل: زما اوس هم باور نه راځي، خو که حامد بن زهره رښتیا هم پر څنډه پلي شوي وي نو د هغه په رارسېدو کي به ځنډونه شي.
میلمه وویل : امکان لري چې هغه په اوسنیو حالاتو کي غرناطي او یا خپل کلي ته تر تګ دا غوره وبولي چې کوم بل چېرته غلي شي او د یوه مناسب وخت انتظار وکړي. په هر صورت دا مسئله ډېره مهمه ده، هغه باید داسي فرصت ونه مومي چې فردیناند ته د اوربند ماتولو پلمه په لاس ورشي.
هاشم وویل که هغه له بهر نه کوم امیدواروونکي پیغام راوړي وي نو همدلته به راشي او بیا به نیغ غرناطي ته ځي. که هغه د خلکو له نظره غلي کېدل غواړي نو ابو القاسم باید د هغه په باب اندېښنه ونه کړي.
: ابو القاسم ځکه پرېشانه دی چې پر هغه د هغو ځلور سوه تنو د ژغورني بار پروت دی چې د یرغملو په څېر دښمن ته سپارل شوي دي او ستا دوه بچیان پکي شامل دي.
ابو القاسم دا هیله لري چې که تاسو د نورو په اړه نه وي نو لږ تر لږه د خپلو بچیانو په خاطر خپلي ذمه واري احساس کړي.
: آیا ابو القاسم اوس هم دا ګومان کوي چې زه به حامد بن زهره ته د خپل کور د سوځولو لپاره اور تیاروم؟
: نه! له هغه سره یوازي د دې خبري اندېښنه ده چې که تا هغه سمي لاري ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رانه وست او هغه کومه هنګامه جوړه کړه نو نصرانیان به تر ټولو دمخه په همدې سیمه کې وحشت ښکاروي او د غرناطې خلک به له تا سره هیڅ همدردي هم نه کوي. بیا به د فردیناند په جیل کې ستا د زامنو څه حال کېږي ته پردې ښه فکر کولی شې. په کوته کې یو ځل بیا چوپتیا خپره شوه.

لږ ځنډ وروسته هاشم وویل:

مګر زه څه کولی شم، زه څه وړ هغه سمې لارې ته راوستلی شم؟ که هغه د قبایلو په راپارولو بریالی شو نو ددې سیمې یو سړی به هم برالا د هغه پر خلاف د غړ اوچتولو جرئت ونه کړي.

: لوی وزیر همدا ویل چې هغه باید د خلکو د پارولو فرصت ترلاسه نه کړي. تاسو هغه ولټوئ او وبې پوهوئ او بیا که تاسو له هغه نه د څه خطر احساس کاوه نو په داسې تجویزونو فکر کیدای شي چې څو اونۍ او یا څو میاشتې د هغه خوله بنده شي.

: ستا په خیال هغه باید ونیول شي؟

: هوکې! که د هغه سمې لارې ته راوستلو ته نورې لارې نه وي نو ته باید له دې اقدام نه هم ډډه ونه کړې.

هغه په داسې یوه ځای کې ساتل کیدای شي چې له هغه ځایه یې غږ خلکو ته ونه رسیدای شي، که هغه غرناطې ته ورسید نو موږ به مناسب ګام اوچت کړو، او بیا به تا ته د زحمت درکولو ضرورت نه وي. خو که هغه بهر اوسیدو او د څه بغاوت خورولو هڅه یې وکړه نو دغه بې خونده ذمه واري به ته تر سره کوې، موږ ته معلومه ده چې سعید د هغه زوی دی، موږ ته دا هم معلومه ده چې یو کشر لمسی یې هم دلته اوسي او ته پوهیږې چې هغه په حامد بن زهره څومره ګران دی.

: زه یوازې دومره پوهیږم که حامد بن زهره د بغاوت د جنډې اوچتولو پریکړه کړې وي نو د لسو بچیانو او شلو لمسیانو ژوند که په خطر کې ووینې هم په چلند کې به یې کوم بدلون را نشي.

همدغه لامل ؤ چې سعید مو په غرناطه کې ونه نیو ، لوی وزیر کوم داسې ګام پورته کول نه غواړي چې خلک پرې وپارېږي.

: نو بیا هغه څه غواړي؟

: هغوی دا غواړي چې تاسو له هغو بانفوذه خلکو سره اړیکې ونیسئ او په هر قیمت چې وي له حامد بن زهره نه یې د لرې ساتلو هڅه وکړئ. ځینې سرداران د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فردیناند له انتقام نه ویرول کیدای شی، حُینې نور د انعامونو په طمع راقابو کیدای شی. ابو القاسم د دی خبری ذمه واری اخلی چی تاسو له هغوی سره هر ډول وعدی وکړی هغه به ترسره کیږی. د زیاتی ډاډینی لپاره به هغوی دوی ته داسی لیکونه ور واستوی چی د ابو عبدالله او فردیناند مهرونه پری لگیدلی وی.

په کوټه کی دننه لږ څنډ چوپتیا خپره وه، عاتکی غوښتل چی تره ته یی په چیغو چیغو ووایی چی د ابوالقاسم استازی زما د پلار قاتل دی او اصلی نوم یی عتبه دی، خو د هغه له کومی نه غږ ونه وت، دی له هغه ځایه تښتیدل غوښتل خو د گام اوچتولو سیك پکی نه ؤ.

هاشم وویل : که حامد له بهر نه د کوم امیدواروونکی خبر سره راغلی وی او خلکو ته دا معلومه شی چی زه د هغه مخالفت کوم نو په دی سیمه کی به زما لپاره د ساه کښل گران شی.

· که تاته کوم خطر پیښ شو د ابو القاسم پر دوستی اعتماد کولی شی. هغه تاسو ته دا مشوره نه ده درکړی چی تاسو بی تدبیر او بی اټکله د هغه پرخلاف رامیدان ته شی، ترڅو ټول حالت معلوم نه شی ته باید له پوره احتیاط نه کار واخلی.

د ابو القاسم پردی باور دی چی حامد به د کوم گام اوچتولو نه وړاندی خامخا له تا سره مشوره کوی که تاسو هغه ته دا مشوره ورکړای شوه چی د بیرون د قبایلو له راپارولو نه د مخه د غرناطی آزادی غوښتونکی له ځان سره ملگری کول ضروری دی نو ستا ټول تشویشونه به لری شی.

حامد بن زهره یوازی له غرناطی نه بهر زموږ لپاره سر درد جوړیدلی شی. چی سهار شو تاسو د هغه لټون پیل کړی. دا خبره ډیر وخت له هغه نه پټه نشی پاتی کیدای چی څلوږ سوه تنه با نفوذه خلك فردیناند ته د یرغمل په توگه سپارل شویدی، او کله چی تاسو د هغه په وړاندی دا اندیښنه ښکاره کړی چی که فردیناند د اوربند د مودی له پوره کیدو وړاندی پر غرناطه د قبضی اراده وکړی نو د غرناطی اولس به یی مقابله ونکړی، نو زما باور دی چی هغه به ستا سره له مشوری پرته هیڅ ونه شی او هغه هلته کوم لوی خطر نه شی راپیدا کولی.

هاشم وویل : ماته د څه پریکړی نه وړاندی د فکر کولو ضرورت دی. کیدای شی تر سهاره تاته یو ډاډمن ځواب درکړای شم، خو یوه خبره همدا اوس هم کولی شم چی زه په هیڅ حالت کی هم دا نشم زغملی چی په غرناطه کی له هغه سره د

Downloaded from: The Digital Library

دښمن په خیر چلن وشی.

که هغه ته هلته د سر کوم خطر پیښ شو نو زه به د سلطان ابو عبدالله او وزیر ابو القاسم د ملګری په حیث تر ژوندی پاتی کیدو د حامد بن زهره په ملګری مرګ غوره ګنم او عبید او امین ته هم زه تر دی بله غوره لاره نه وینم.

میلمه وویل : تاسو داسی فکر ولی کوی چی که هغه ته په غرناطه کی کوم خطر پیښ شی نو ابو القاسم به یوه شیبه هم وزیر پاتی کیدل غوره ونه ګنی او زما په ګومان په غرناطه کی د هغه ډیر سخت مخالف هم پر هغه ظلم نشی زغملی، زموږ اصلی رېړه دا ده چی هغه په امن او چوپ وساتلی شی، او زما باور دی چی په دی مسئله کی ته له ابو القاسم سره همنظره یی.

اوس ته ویده شه، زه به د شپی په وروستی برخه کی له دی ځایه روان شم، هغه وخت بنایی له تا سره ونه لیدای شم.

: نه ته چی راویښ شی نو ما به همدلته وینی، او امکان لری چی د شپی کومه داسی خبره زما ذهن ته راشی چی زه هم درسره روان شم، په هر صورت له تا سره د خدای پامانی لپاره خامخا راځم.

*****

لږ څنډ وروروسته عاتکی په خپله کوټه کی د ډیر خفګان په حالت کی قدم واهه.

: زما خدایه! څه وکرم، زه کمزوری او بی وسه یم، په دی کور کی زما حیثیت د یوی یتیمی او بی وسه نجلی نه زیات نه دی. په دی کلی کی یو څوک هم د کاکا پر خلاف زما په خبره باور نه کوی، ای د جزا او سزا مالکه! ماته همت راکړه چی کاکا می له دی ګناه نه وژغورم.

بیا چی هغه په لمانځه ودریده نو سترګی یی نمجنی وی.

له لمانځه نه چی وزګاره شوه جګه شوه او بی سیکه پر خپله بستره وغځیده، بهر لری د وریځو دتنا غړونه راتلل، دا تر ډیره په ناکراری لټ په لټ اوښته، بیا یی ناڅاپه داسی احساس کړه چی لاندی څوک دروازه ټکوی. هغه څو شیبی چوپه او بی حرکت پرته وه، بیا ناڅاپه راجګه شوه زر یی یو دریڅه خلاصه کړه او انګړ ته یی ور وکتل.

هاشم ګرندی له انګړ نه تیریده او د هغه په لاس کی یو بهره دار مشال نیولی روان ؤ. د سترګو په رپ کی هغه د دی له سترګو الونیه شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هغه چیرته ولاړ، آیا هاشم کاکا ناڅاپه میلمه ته څه ویل ضروري ویلل؟ آیا دا امکان لري چې د کاکا ضمیر ناڅاپه راویښ شوی دی. او هغه د یوه غدار د مړه خپه کولو ته چمتو شویدی او یا هغه د سهار پر ځای همدا اوس د حامد بن زهره د لټولو پریکړه کړې ده. د عاتکې په زړه کې ډیرې پوښتنې راپورته شوې خو هیڅ ډاډمن ځواب یې ونه موند.

ناڅاپه د برښنا له پرق سره د کور دیوالونه ولړزیدل او بیا ورسره د شمال توندده څپه راغله، او شرکند باران پیل شو، عاتکې ـ زر کړکۍ بنده کړه بیا د خپلې بسترې ترڅنګ ودریده او په چورتونو کې ډوبه شوه.

په دې تالنده او برېښنا کې به هغه سفر ونه کړي، او که تر سهاره باران اوریده نو امکان لري میلمه هم پاتې شي، چې کاکا وي ښایي د سعید دوی کره تګ راته آسانه نه وي خو د سعید خبرول ضروري دي، اوس که هغه له میلمه سره تر ډیره خبرې کوي نو سهار به د خوب کولو ضرورت لري، او زه به د دروازې له خلاصیدو سره بهر ته ولاړه شم.

سعید ویلي وو چې زه به سهار ته کاکا ته راشم امکان لري تر سهاره باران ودریږي. او هغه په جومات کې تر لمانځه وروسته سیده زموږ کور ته راشي. په هر صورت چې هر څنګه وي زه به خامخا هغه ته ورځم. ماته له هغه غدار سره د کاکا د خبرو اوریدل ضروري وو، امکان لري ما له هغوی نه نوی څه اوریدلي وای. خو اوس د باران او توند شمال په شور کې د هغوی غږونه زما تر غوږ نشي رارسیدای.

عاتکه بیرته پر بستره وغځیده او تر یوه ساعته لټ پر لټ اوښتو، وروسته خوب ورغی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عاتکې تشويش

عاتکه د درانه خوب نه ويښه شوه، په کوټه کې تر اوسه تياره وه، بيا يې سترګې پټې کړې او په اړخ واوښته خو ناڅاپه يوه ويروونکي خيال د هغه بدن ټول ولړزاوه، له بسترې نه راجګه شوه. زر زر يې څادر پر سر کړ او د زينو په لور ګړندۍ شوه، څو شيبې وروسته دا په انګړ کې ولاړه وه.

باران تم شوی ؤ، په فضا کې دومره ګردونه وو چې څو ګامه لرې څه ليدل ګران وو، دا له انګړ نه تيره شوه او د حويلۍ د دروازې درشل ته ورسيده، دروازه ترلې وه، دې چې درنه پله وخوځوله وپوهيده چې دننه خوانه زنځير ده، بيا يې ناڅاپه دروازې ته نژدې په ختې کې تازه د اسونو د پښو خاپونه وليدل، دا يې چې وليدل په بيړه د ميلمستون په لورې ولاړه، د منځ کوټه خلاصه وه، هلته يوه شيبه ودريده او بيا د اسونو د طبيلې په لورې په منډه ولاړه، هلته يوازې درې اسونه وو د ميلمه له اس نه پرته د دې د تره اس هم نه ؤ. اوس دې ته په دې کې د شک ځای نه و پاتې چې هغوی تللي وو، دا په بيړه بيرته دروازې ته راغله او په زوره زوره يې له ټکولو وروسته نوکرانو ته غږ وکړ.

يوه نوکر دروازه خلاصه کړه او په حيرانۍ يې عاتکې ته کتل.په بيروني انګړ کې يو بل نوکر په بړستن کې ځان نغارلی ؤ، عاتکې تری وپوښتل: کاکا جان چيرته لاړ و؟

: هغه دا ونه ويل چې چيرته درومي، هغه نيمه شپه د سعيد دوی له کوره بيرته راستون شو او د شپې په ورستې برخه کې له ميلمه سره يوځای بهر ته ووت.

: تاته معلومه ده چې هغه له سعيد دوی کره تللی ؤ؟

: هو صيب! هغه له ميلمه سره تر ليدو وروسته لږ ځنډ آرام وکړ چې جعفر

Downloaded from: The Digital Library

راغی، ما ډېر ورته وویل چې هغه ویده دی خو هغه ټینګار کاوه چې زه همدا اوس ورسره ګورم.

: تا ته معلومه ده چې جعفر ولې راغلی ؤ؟

: نه هغه یوازې دا ویل چې مایو ضروري پیغام ورته راوړی، په کور کې نور څوك باید خبر نه شي چې زه یې لیدو ته راغلی وم.

زه وېرېدم چې که هغه له کوټې راووزي پر ما به منت وکړي او بیا به د جعفر وار راځي، په وېره وېره مې د هغـه د کـوټې ور ورو ټکاوه، هغـه په غـوسـه بهر راووت خو چې ما د جعفر نوم واخست نو د هغه ټوله غوسه سړه شوه.

په خدای «ج» سوګند! دا هغه ته یوه له مصیبته ډکه شپه وه، دې چې له کوره ووت باران پیل شو، تر نیمې شپې پورې یې موږ د راتلو انتظار وکړ، بیا چې بیرته راستون شو نو موږ، داده شوو خو د شپې په وروستی برخه کې یې بیا پاڅولو او د اسونو د زین کولو حکم یې راته وکړ.

هغه میمله هم د سعید دوی کره ورسره تللې ؤ؟

: نه هغه په مزه خپل خوبونه غورول.

: ښه ده بهر دروازه خلاصه کړې.

: دومره زر، تر اوسه خو سهار شوی هم نه دی.

: ساده کیږې مه، سهار شوی دی ځنډ مه کوی!

: ته چېرته ځې؟

: هوکی! تاسو بېړه کوی وخت مه ضایع کوی.

نوکـر زړه نا زړه بهرنی دروازه خلاصـه کـړه، عـاتکه په منډه بهـر ته ووته او د سترګو په رپ کې د نوکر له سترګو پناه شوه.

لږ ځنډ وروسته دا په یوه کنده کې ټیټه شوه، په مخ خوړې نرۍ لاره ختې ډېرې وې او دا د بنوئیدو له سببه ورو ورو ښکته تله، د کندې په منځ کې تر اوسه لږ لږ اوبه بهیدلې، دې په راوتلیو ډبرو پښې ایښودلې او وړاندې تله، خو په یوه ډبره یې پښه ولړزیده، او په اوبو کې پرېوته، تر ملا پورې یې جامې لندې شوې، خو دا زر راپورته شوه او د اوبو او ختو نه بې پروا یې بیا منډه واخستله.

څو شیبې وروسـتـه دا د کندې په بله غاړه د سـعیـد دوی د کـور په مخ کې دریدلې وه، بهـرنـی د پاټك دروازه تړلې وه، دې په زوره زوره دروازه وټکوله او سعید ته یې چیغې وکړې خو دننه څخه هیڅ ځواب رانه غی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کور په څیر د حجرې دیوال هم ډیر لوړ نه ؤ، عاتکې څو شیبې یوې او بلې خوا ته په اندیښنه له کتلو وروسته د حجرې پر دیوال ور توپ کړل او له لږ جنجال وروسته بل لورې ته ترې کوزه شوه، د پراخ انګړ نیمایي لاره یې چې ووهله د ګردونو له منځ یې په دوه پوړه کور سترګې ونښتې، بیا یې په تته رڼا کې د یوې کوټې تر دریځې د ډیوې رڼا ولیده، دا وړاندې ولاړه دروازه یې ټیله کړه چې بیرته شوه عاتکه د شمال د څپې په څیر تونده ورننوته او سعیده، سعیده! چیغې یې وهلې. یو سړی مخ پر قبله ناست ؤ او دعا یې کوله، عاتکې یې مخ ونه لید، هغه په بیړه دعا پای ته ورسوله او عاتکې ته یې مخ ور واړاوه خو هغه سعید نه ؤ.

عاتکه وارخطا شوه ویې ویل : ته څوک یې، سعید چیرته دی؟ پردي سړي سر تر پښودي ته وکتل او له ځایه جګ شو هغه له سعید نه په ونه جګ ؤ اود وږیو له درانه څادرنه یې عاتکې دا احساس کړه چې هغه یو عادي سړی نه دی، هغه په ډاډ ځواب ورکړ:

سعید دلته نشته،.

: هغه چیرته دی؟ عاتکې په اندیښنه وپوښتل:

: هغه په یوه داسې مهم کار پسې تللی دی چې له یادولو نه دمخه یې زه باید تا وپیژنم چې څوک یې؟

عاتکه وارخطا غوندې شوه ویې ویل : هغه زما له کاکا سره تللی دی؟

: ما ته نه دی معلوم چې ستا کاکا څوک دی، زه په دې کلي کې نابلده یم.

: زما تره یې د شپې دلته راغوښتی ؤ، د خدای «ج» لپاره مامه پریشانه کوه جعفر چیرته دی؟

پردي سړي بیا وپوښتل : ته عاتکه نومیږې؟

عاتکه تر یوې شیبې پورې حیرانه ودریده بیا یې ځان راقابو کړ ویې ویل : هوکې مګر تا ته څه معلومه شوه؟

: ماته ستا په باب ډیر معلومات دي، زه تر یوې مودې د حامد بن زهره د سفر ملګری وم، هغه د خپل زوی او لمسي سره ستا نوم هم زیات یاداوه، ما د هغه کلا په باب هم زیات اوریدلي دي چې ستا مور او پلار پکې ښخ دي. زه دې کور ته د یوه دوست په حیث راغلی یم او که تا ته څه پریشاني وي نو د سعید او جعفر په شان پر ما هم اعتماد کولی شې.

Downloaded from: The Digital Library

: جعفر هم له هغوی سره تللی دی؟: هوکی! هغه ځواب ورکړ.
: تاسو ویل چې د حامد بن زهره سره د سفر انډیوال وی؟
: هوکی!
: د هغوی له لوری مو کوم پیغام راوړی ؤ؟
هغه دوه زړی شو دروازی لوری ته یی وکتل، په دروازه کی د چا د پښو غږ اوچت شو او عاتکی هم مخ ور واړاوه، زبیده کوټی ته ور ننوته او په حیرانی یی وویل:
: لوری ته په دی وخت کی؟
: عاتکی په وارخطایی وویل : ترورې! دا د خبرو وخت نه دی زه پردی ځان پوهول غواړم چی د سعید پلار جان اوس چیرته دی؟
: لوری! هغه د شپی مهال ناڅاپه روان شو او زما په گومان به اوس غرناطی ته رسیدلی وی، خو ته باید دا خبره چاته ونه کړی.
د عاتکی رنګ تك زیړ شو او په مایوسونکی لهجه یی وویل :
هاشم کاکا له هغه سره ولیدل؟
: هوکی! هغه چی دلته راغی را ویی غوښت او د ملاقات نه لږ څنډ وروسته ناڅاپه له دی ځایه روان شوی ؤ.
عاتکی نا بلده سړی ته مخ ور واړاوه ویی پوښتل: ته له هغه سره راغلی وی؟
: هوکی! زه د هغه د رارسولو په خاطر ورسره راغلی وم.
: هغه ، چی په مالتا کی بندی ؤ او دښمن خپله جنگی بیړۍ د هغه د راوستلو لپاره ور استولی وه؟
بیگانه سړی حیران شو ځواب یی ورکړ: هوکی! خو دا خبری تاته څه ور معلومی شوی!
عاتکی د هغه د پوښتنی پروا ونه کړه پوښتنه یی وکړه:
زه له تانه دا پوښتم چی هغه د قسطلی له بیړۍ نه څه ډول وتښتید او هغه دری بیړۍ چی د اندلس پرځنډو یی د دښمن دوی بیړی ډوبی کړی او حامد بن زهره یی پر ځنډه پلی کړ، له کومه ځایه راغلی وی؟
: نابلده «پردی» ځواب ورکړ: زه ستا هری پوښتنی ته ځواب ویلی شم خو تاته دا خبره دومره زر څه ور راورسیده چی د دښمن دوی کښتی ډوبی شوی دی؟
عاتکی ځواب ورکړ: تیر ماښام د وزیر ابو القاسم استازی زما کاکا ته راغلی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ؤ. د هغوی خبری چی ما واوریدی نو دا خطر می احساس کړ چی که حامد بن زهره غرناطی ته ولاړ شی نو وبه نیول شی، ماته دا معلومات نه ؤ چی دلته رارسیدلی که نه نو د شپی به زه د ده د خبرولو لپاره راغلی وم.

نابلده دی ته تسلی ورکړه ویی ویل : ته دومره اندیښنه مه کوه، حامد بن زهره په دغو خطرونو پوه دی چی په غرناطه کی ورپیښیدای شی، بیا هم هغه په دی داډه ؤ چی که دی د غدارانو د خبریدونه دمخه غرناطی ته ننوت نو اولس به له ده سره وی همدا سبب ؤ چی په دی مسئله کی هغه ستا له کاکا سره هم راز شریك نه کړ.

: مگر تاته دا معلومه نه ده چی زما کاکا هم د شپی په وروستی برخه کی چیرته تللی دی او د ابو القاسم استازی هم ورسره تللی دی. زما باور دی چی هغوی له غرناطی پرته بل ځای ته نه دی تللی، او د هغه همدا هدف دی چی په غرناطه کی د حامد بن زهره پرخلاف له غدارانو سره په دسیسی کی شریك شی.

دی بیا شاته وکتل زبیدی ته یی وویل : تروری! زه غرناطی ته ځم، تاسو زر تر زره یو نوکر راوبښ کړی چی له دری نه وړاندی پر سرك زما انظار کوی، زه به تر لږ ځنډه اس راولم او ځان به راورسوم.

نابلده وویل : ودریږه!دی شاته ورروکتل.

: ستا باور دی چی کاکا دی...!

عاتکی خبره ورغوځه کړه ویی ویل : زه پوهیږم چی که می د خپل کاکا پر خلاف څه ووایم نو خلك به می لیونی وبولی. خو که تا د حامد بن زهره نه زما د پلار د شهادت او د کلا د الوزولو کیسه اوریدلی وی نو ښایی هغه د هغه غدار په اړه هم څه درته ویلی وی چی په باروتو یی د کلا له الوزولو وروسته دښمن ته لاره خلاصه کړی وه. اوس تا ته همدومره کافی ده چی همغه غدار د ابو القاسم ایلچی په بڼه تیره شپه زما د کاکا میلمه ؤ، هغه خپل نوم بدل کړی دی، د ویښتانو رنگ یی بدل کړی دی خو د هغه غوږ پر بدلیدو نه دی توانیدلی چی زما په غشی زخمی شوی ؤ، ما چی هغه ولید ومی پیژاند مگر که هغه بل څوك وای هم له خپل تره سره می یی چی خبری واوریدی په دی کی راسره شك پاتی نه دی چی هغه یو خاین دی، او د غرناطی معامله گرو زما د کاکا د ضمیر د قیمت ورکولو لپاره را استولی ؤ.

نا پیژندوی وویل : په دې حالاتو کی ستا تگ غرناطی ته مناسب نه دی، زه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ستا د پيغام رسولو ذمه واري اخلم، که حامد بن زهره ته په غرناطه کي د کوم سربښندوي ملګري ضرورت ؤ نو ته پر ما اعتماد کولی شې، ما قصداً ستا د پوښتنو ځواب نه درکاوه، اوس ستا د تسلي لپاره دا ویل ضروري بولم چي د هسپانيې په کومه بېړۍ کي حامد بن زهره سپور ؤ پر هغو د ترکانو يوې کښتي حمله وکړه او په همغه کښتي کي هغه د اندلس څنډو ته راورل شو.

عاتکي وويل : او ته په همغه کښتي کي د ده سره د سفر ملګري وې؟

: هوکي! هغه سترګي ښکته واچولې زياته يې کړه:

زه د هغه کښتۍ کپتان یم، او دوی نوري کښتۍ زموږ د مرستي لپاره راغلې وې.

عاتکي د لومړي ځل لپاره د زور، شرافت، او سادګي يوې مجسمي ته په ځير ځير وکتل، او دي داسي احساس کړه چي د ويرې، مايوسي او خفګان په تيارو کي ناڅاپه د رڼا يو ځلې راپورته شوی دی.

دې بيا وويل : مګر ته خو ترکی نه يې!

زبيدې وويل : لوري! د منصور بابا ویل چي دی د اندلس د يوې عزتمندې کورنۍ څخه دی او دوه ځله يې زما ژوند ژغورلی دی، خو دی غرناطي ته نشي تلای، آقا زما د وراندي وويل چي غرناطي ته د ده تګ ډېر خطرناك دی، هغه به زر بيرته راستون شي او دی به رخصت کړي، که هغه په څه سبب وځنډېده نو سعيد به راواستوي او سعيد هم پر ما ټينګار کړی ؤ چي دی په کلي کي له چا سره بايد ونه ګوري.

نا آشنا وويل : د هغه دا خبره نه خوښيده چي زه بې سببه غرناطي ته د تلو خطر قبول کړم، خو اوس بايد خامخا ولاړ شم، تاسو نوکر ته ووايې چي زما اس زين کړي.

عاتکه ناکراره غوندي شوه ويې ويل : تروري د خدای «ج» په خاطر زر کوه!

زبيده بهر ته ووتله.

عاتکي نا آشنا ته وويل : تاسو په غرناطي کي څوك پيژني؟

: نه! زه په وړوکتوب کي يو ځل له خپل پلار سره هلته تللی وم، هغه څلور ورځي له يوه دوست کره پاتي شو خو اوس زما دا هم په ياد نه دي چي هغه څوك ؤ؟

: بيا ته يو خدمتګار درسره بوزه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! که حکومت دومره را وبښ شوی وی نو د دی کلی یو سړی هم باید له ماسره ولاړ نه شی.

: زما په گومان بنایی د هغوی لټول تاته گران نه وی، تاسو د «البسین» لوی چوك ته ورشی، هلته له جومات سره جوخته د هغه مدرسه ده، د هغه د کور یوه دروازه جومات او بله یی شاته یوی تنگې کوڅې ته وتلې ده، کور یی له یری مودی راسی تړلی دی، امکان لری چی هغه د اوسېدو لپاره له کوم دوست کره پاتی شوی وی، په هر حال د هغه درك له مدرسی نه ترلاسه کولی شی، اوس زر کوه تیاریږه، زه بهر ستا انتظار کوم.

عاتکی دا وویل او له کوټی نه بهر ووتله.

څو دقیقی وروسته نا آشنا هم له کوټی نه راووت د هغه پر سر سپینه پگړی او نور بدن یی په یوه پراخه چپنه کی پټ شوی ؤ د چپنی د پاسه یی پر ملا یو د څرمنی کمربند ؤ چی توره له تیکې سره پرې ځړېده.

په انگړ کی د زبیدی او عاتکی نه پرته دوه نوکران هم وو چی د یوه په لاس کی د هغه د اس قیضه وه، هغه اوږده اوږده گامونه واخستل وړاندی ورغی او د نوکر نه یی د اس جلب واخست پښه یی پری واړوله او د سترگو په رپ کی د انگړ له چمبر نه ووت.

ناڅاپه منصور له یوی کوټی نه راووت وړاندی راغی او په غړیو نیولی غږ یی وویل : هغه ولاړ؟

زبیدی هغه ته تسلی ورکړه ویی ویل : زویه ! هغه د یوه ضروری کار لپاره ولاړ.

: ماما جان خو می ویل چی زما تر راتگه به دی دلته وی، تا زه ولی راویښ نه کړم، هغه به بیا رانشی.

: هغه به خامخا بیا راشی بچیه! که دی زما پر خبره باور نه کیږی نو کوټی ته ورشه د هغه سامان وگوره. هغه خپل زیات شیان همدلته پریښی دی.

منصور لږ امیدوار شو د «سلمان» د کوټی په لوری یی منډه واخستله عاتکی له زبیدی نه وپوښتل:

تاسو ته د ده نوم معلوم دی؟

: نوم یی سلمان دی.

: هاشم کاکا ته معلومه شوه چی دی د ترکانو له سمندری پوځ څخه دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! آغا ستا کاکا ته یوازې دا وویل چې دغه سړی د الفجاره د یوې عربي قبیلې د مشر زوی دی او ده ته یې په لاره کې زما د ساتنې ذمه واري ورسپارلې وه.

تا یې ټولې خبرې اوریدلې وې؟

: هوکې! کله چې دوی خبرې کولې زه یې د څنګ په کوټه کې وم. ستا د کاکا د خبرو له اوریدو وروسته ما دا تصور هم نشو کولی چې هغه له غدارانو سره ملګری کېدای شي. د سعید پلار پر دې ډېر خفه ؤ چې ده خپل دوه زامن په یرغملو کې استولي وو. هغه ده ته د بې غیرتۍ او بې زړه توب پیغور ورکاوه، خو ستا کاکا په وار وار دا ویل چې دا یوه مجبوري وه، موږ د تیارۍ لپاره فرصت ته ضرورت درلود .اوس که تا له بهر نه د څه ملاتړ کوم امید راوړی وي نو زه درسره ملګری یم، د دښمن پرخلاف په توره اوچتولو کې به له ما سره پردې هیڅ افسوس نه وي چې دوی به زما له دوو زامنو سره څه ور سلوك کوي. تاسو وایې چې په غرناطه کې یوه خطرناکه دسیسه په کار لویدلې ده، خو که ستا کاکا د هغه دښمن وای نو هغه به په وار وار دا نه ورته ویل چې په اوسنیو حالاتو کې غرناطه ستا لپاره بالکل خطرناکه ده.

: هاشم کاکا دا وویل؟

: هوکې!

: هغه څه ځواب ورکړ؟

: هغه ورته وویل چې زه به په دې خبره فکر وکړم، اوس ماته د خوب ضرورت دی.

عاتکې وویل : ترورې! د دې مطلب له دې پرته بل څه نشي کېدای چې هاشم کاکا غوښتل خبرې تري راوباسي، ځکه چې د سعید پلار له هغه سره مشوره نه ده کړې او اعتماد یې نه دی پرې کړی. د هغه د ناڅاپي تګ سبب همدا دی چې هغه هاشم کاکا ته د دې موقع ورکول نه غوښتل چې هغه ابو القاسم او نور غداران خبر کړي چې کله هغه غرناطې ته ور ورسیږي وبې نیسي. اوس هم زما پوخ باور دی چې هغه به نیغ غرناطې ته تللی وي.

زبیدې له لږ فکر وروسته پوښتنه وکړه: تاته معلومه ده چې هغه څه وخت وخوځېدل؟

: نوکرانو راته وویل چې د شپې په وروستي برخو کې روان شول.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د سعيد پلار نژدې نيمه شپه چې ستا کاکا رخصت کړ ولاړ، د دې مطلب دا دې چې هغه به ستا له کاکا نه ډېر وړاندې غرناطې ته رسيدلی وي.

منصور موسکی بیرته راغی او ويې ويل : هغه خپله لينده، د غيشو کڅوړه او يوه جوړه جامې پريښې دي، خو توره او تومانچه يې ورسره وړې دي.

عاتکې وپوښتل : تا له هغه سره تومانچه ليدلې وه؟

: هو! هغه زما دوړاندې پر خپل ورانه ايښې وه.

ما له هغه سره يوه د باروتو ډکه کڅوړه هم وليده.

عـاتکې تروري! هغـه خـو به دا پاتې شيـان هسې بې کـاره نه وي گڼلې چې پريښې يې دي ستا باور دې چې هغه به بيرته راستون شي؟

: که د خدای «ج» خوښه وه خامخا به راشي، مگر زه پردې نه پوهيږم چې ته دومره ولې پريشانه يې؟

: زه پريشانه نه يم، پردې غوسه يم چې هغه له ما سره له ليدو پرته ولې ولاړ، او زبيدې ترور ولې ورته راويښ نه کړم، کله چې بابا روانيده نو راته ويې ويل چې نور ته د ده کوربه يې.

: ته هغه وخت ويښ وې؟ عاتکې وپوښتل؟

: هوکې! او د بابا جان له رخصتيدو وروسته هم هغه له ما سره ډېرې خبرې وکړې.

: هغه خو به ستا د بې معنی خبرو نه په تنگ شوی نه وي؟

: له چانه؟

: ستا له خبرونه!

: منصور په غوسه شو ويې ويل : ولې؟

: ته پردې هم نه پوهيږې چې خلك په نيمه شپه کې تر خبرو ويده کيدل زيات خوښوي. عاتکې هڅه کوله چې خپله موسکا پټه کړي.

منصـور نور هم غوسـه شـو ويې ويل : زبيـدې ترورې! ته خو لږ ددې جامـو ته وگوره! داسې ښکاري لکه ټوله شپه يې چې کښان نيولې وي.

عاتکه په خندا شوه.

زبيدې وويل : لورې ! يخ دې ونه وهي، دننه راځه زه اور درته بل کړم.

: نه زه اوس کورته ځم! منصوره! ووايه ته راسره ځې که نه؟

منصور د خواب پرځای د هغې لاس ونيو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

*****

د غرناطي اته تنه مهم مشران د وزیر ابو القاسم په شانداره ماڼۍ کې په یوه پراخه کوټه کې ناست وو، هاشم د یوه خدمتګار سره د کوټې په دروازه کې ودریده او له لرې دریدو وروسته یې السلام علیکم! وویل او د درناوی لپاره ټول پاڅیدل خو هاشم چاته له لاس ورکولو پرته دروازې ته نژدې په یوه کرسۍ کیناست، د هغه تندی تروش ؤ.

په کوټه کې تر لږ څنډه چوپتیا خپره شوه، بیا د غرناطي یوه سوداګر وپوښتل : څه خبره ده ته ډیر اندیښمن ښکاری!

هاشم په ډك غږ ځواب ورکړ: اوس د اندیښنې کلمه زموږ د احساساتو د ترجمانۍ لپاره بس نه دهٔ، ابو القاسم څه وخت راځی؟

: که په الحمرا کی څه مهمه پیښه نه وی نو اوس به راورسیږی، موږ یی هم له ډیر وخته انتظار کوو، یو ساعت وروسته څلور کسان نور هم پر هغوی ور زیات شول، هاشم په ډیره حیرانی د ابو عبدالله د تدبیر او د ابو القاسم د هوښیاری او د فردیناند د سخاوت او لورینی په اړه د دوی خبری اوریدی.

یوعمر خوړلی سړی چی له جامو نه د کومی مدرسی ښوونکی ښکاریدو ویل : زموږ اندیښنه وه چی ځینی بی تدبیره به د سولی د شرطونو پرخلاف د اولس د راپارولو هڅی وکړی. خو د خدای «ج» شکر دی چی د غرناطی خلکو د شر اچوونکو نه مخ اړولی دی، کومو خلکو چی تر پرونه لوی وزیر ته د بی غیرتی او بی حسی پیغورونه ورکول اوس یی د قوم احسان کوونکی ګڼی، اوس د غرناطی میندی لوی سلطان ته هم دعاګانی کوی چی اولس یی له زیاتی بربادی نه وژغوره.

د حکومت یوه چارواکی وویل : موږ باید د لوی وزیر شکر ګزار وو، چی د ښار د ډیرو با نفوذه کورنیو غړی یی فردیناند ته وسپارل، د راتلونکی لپاره یی د جګړی د پیښیدو امکانات ختم کړل، اوس که څوك شر جوړونکی د اولس د راپارولو هڅه وکړه نو په خوله به ګوزار وخوری.

یوه بل وویل : څو ورځی پخوا چا داویلی شوای چی د دښمن پوځی قرارګاه به موږ ته د یوی منډیی حیثیت غوره کوی او د غرناطی په بازارونو کی به د غلی، سونګ موادو او میوو انبارونه جوړ شی. آبله ورځ له لمر ختو تر ماښامه له سینتبافی نه غرناطی ته شپیته ګاډی راغلل، پرون د هغو شمیر تر سلو زیات ؤ،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پر کـچـرو او خـرو هم زيات شـيـان راځي، د غـرناطي په بازارونو کي د ژوند د ضروروي شيانو نرخونه په توندي سره ټيټيږي.

پردی سربيره فـرديناند چی د جنوب لاره وتړله مـوږ ته يی نوری اسـانتـيـاوی جوړی کړی، د ابو القاسم دغـه کارنامه له يوی سياسی معجزی نه کمه نه ده چی هغـه اولس د مـرگ له منگولو نه وژغـوره او د امن او خوشـحـالی په لاره کی يی ودراوه.

ناڅاپه د هاشم زغم او صبر پای ته ورسيد او ويی ويل : د خدای «ج» لپاره ځانونه مه غولوی!

د ټولو سترگی پر هاشم ميخ پاتی شوی، او په کوټه کی د لږ څنډ لپاره چوپتيا شوه.

بيا يوه سړی ويوښتل : ستا مطلب؟

هاشم ځواب ورکړ : زمـا مطلب دا دی چی زمـوږ څلور سـوه تنه به ځو اونی د دښمن د ميلمستياو مزه وڅکی او بيا به د هغی په بدل کی د ټول اولس په غاړو کی د غلامۍ کړۍ واچول شی. تاسو به ځو ورځی د فرديناند د سخاوت او د خپلو مشرانو د تدبير او عـقل ترانی ووايی او وروسـتـه به بيا سـتـاسـو نور نسلونه تر پيړيو پيړيو پوری پر تاسـو لعنتونه وايی، تاسـو پردی خبـره خـوښ ياست چی د سينتهافی لاره خلاصـه شوه او سـتـاسـو لپـاره د امن او خـوښی يـو نوی دوران پيل شو، خو دا درته معلومه نه ده چی پردی لاره پر تاسـو څومره بلاگانی نازليدونکی دی او سـتـاسـو راتلونکی نسلونه به سـتـاسـو د څو ورځو خـوښی څومره درونـد قيمت ادا کوی! ټول څو شـيبی حيران وو او هاشـم ته يی کـتـل، بيـا د غـرنـاطی يـوه لوی سوداگر ووېل : هاشمه! پر تا څه وشول؟ ايا ته په اوريند خوښ نه يی؟

هغه ځواب ورکړ: يو مـاته خوړلی او مايوس انسـان له خپلو مصيبتونو څخه د خلاصون لپاره د مرگ آرزو کولی شی خو د ټول قوم پر غلامی او مرگ خوښيدای نه شی.

يوه پوځی افسر ووېل : مگر پخوا خو ستا نظر داسی نه ؤ. او تر کومه چی زما ياديږی تا دی فرديناند ته د دوو زامنو په يرغمل استولو هم اعتراض نه کاوه، اوس بايد داسی خبره ونه کړی چی د غرناطی د امن پرخلاف وی.

هاشم ځواب ورکړ: آيا زه پر خپله اشتباه د پښيمانی حق هم نه لرم؟

يوه په عمر پوخ سړی ځواب ورکړ: ته د زړه له تله پښيـمانه کيدای شی خو د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دی لپاره د لوی وزیر هستوګن ځای مناسب نه دی.

هاشم شونډې وچیچلې ویې ویل : تر کومه چې ماته معلومه ده شپږ اونۍ وروسته به فردیناند پر غرناطې قبضه وکړي او بیا به دا ځای زموږ د مدبر او هوښیار وزیر کورنه وي.

یو بل سړي وویل : تاسو له هاشم سره خبره مه کوئ، دی د خپلو بچیانو لپاره اندیښمن دی، خو زما باور دی چې د هغه اندیښنه به ډېر زر لرې شي.

موږ به له ابو القاسم نه وغواړو چې ستا سره دی د زامنو د ملاقات بندوبست وکړي.

هاشم چیغې کړې : د خدای «ج» لپاره په وار وار زما زامن مه یادوئ. او بیا له ده سره چا د خبرو جرئت ونه کړ.

لږ څنډ وروسته ابو القاسم کوټې ته ورننوت او ټول کسان یې په درناوي ودریدل، ابو القاسم په ولاړه له یوه ځوان نه وپوښتل:

اوس د ښار وضعه څنګه ده؟

: ښاغلیه داسې څه خبر نه دي راغلي چې څه اندیښنه پرې ښکاره شي، ابو القاسم وړاندې ولاړ د مجلس د حاضرینو په مخکې په یوه کرسۍ کیناست او ویې ویل : تاسو ښاغلیو ته د خپلو عزیزانو د احوال لپاره په وار وار ماته د راتلو د زحمت اړتیا نشته هغوی د فردیناند په قرارګاه کې تر تاسو زیات ارام دي، که موږ فردیناند ته دا ډاډ ورکړای شو چې موږ د زړه له کومې د اوربند د شرایطو پوره پابندي کوو نو د هغوی د ډېر یرغمل ساتلو ضرورت به ونه ویني، له سینټافې سره د سوداګرۍ د لارې پرانستل یو ډېر لوی بری دی او زما هیله ده چې تر څو ورځو پورې به تاسو له بندیانو سره د ملاقات اجازه هم ترلاسه کړای شي. اوس باید تاسو د بېځایه وخت تیرولو پرځای اولس ته ورشئ او هغوی ته دا ډاډ ورکړئ چې حکومت څه وایي ستاسو په خیر دي.

هاشم تر ډېره پورې سرځوړند اچولی ؤ او د هغوی خبرې یې اوریدلې ناڅاپه ابو القاسم هغه ته وکتل تکان یې وخوړ ویې ویل : هاشمه! وبخښه زما پام نه ؤ چې ته هم شته یې، ته څه وخت راغلی؟

: زه همدا اوس راغلم. هغه په سړه لهجه ځواب ورکړ.

یوه سړي وویل : ښاغلیه! دی ستا پر برباو ډاډه نه دی، د هغه دا نظر دی چې د غرناطې په لارې خلاصولو سره مو ډېر لوی خطر ته اوږه ورکړه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: تاسو ته خو باید معلومه وي چې زه د ده نظر ته احترام لرم، اوس که تاسو ښاغلی اجازه راکړي زه له ده سره څو خبرې کوم.

ابو القاسم ودرید او هغوی ټول په وار وار ورغلل، خدای پاماني یې ورسره وکړه او له کوټې ووتل.

ابو القاسم بیرته په کرسۍ کیناست او له هاشم نه یې وپوښتل: تاته زما پیغام در ورسید؟

: هوکې!

: نو بیا غرناطې ته د راتلو پرځای باید پر خپل کور کې پاتې وای، امکان لري د حامد بن زهره د راتلو په باب زما اندیښنې بې بنیاده وي خو د اندلس پر ساحل د فردیناند د دوو کښتیو تباهي کومه معمولي واقعه نه ده، له دې نه وړاندې د فردیناند له خوا دا خبر مونږ ته راکړل شویدی چې کومه کښتۍ مالتا ته د حامد بن زهره د راوستلو لپاره استول شوې وه په سمندر کې یې درکه شوې ده، ځکه خو دا له قیاس نه لرې نه ده چې په لاره کې ترکې یا بربري کښتیو پرې حمله کړې وي او د حامد بن زهره د ژغورلو نه وروسته یې د اندلس پر غاړه د هغه د پلي کولو هڅه کړې وي. زما گومان ؤ چې حامد بن زهره به غرناطې ته له راتلو دمخه له تا سره خامخا اړیکې نیسي او ستا د مشورې نه پرته به کوم مهم گام اوچت نه کړي.

که حامد بن زهره بیرته راستون شو نو د قبایلو په پارولو کې به څند ونه کړي، ځکه خو تاسو زر بیرته ولاړ شي او د قبایلو د آرام ساتلو هڅه وکړي، فردیناند به ستا دا خدمت نه هیروي، ماته پر دې پوهیدل گران نه دي چې ته دې زامنو ته ډیر په اندیښنه کې یې، خو ته پر ما باید اعتماد وکړې، چې د حامد بن زهره خطر لرې شي زه به د هغوی د راخلاصولو هڅه وکړم.

هاشم هیله من شو ویې ویل : ښاغلیه په ما احسان وکړه همدا نن یې راته راوغواړه.

: مگر زه ستا د ناځایې اندیښنې په سبب ونه پوهیدم.

: ښاغلیه ما له اندلس نه د هجرت پریکړه کړې ده.

: په څه سبب؟

: زه ویریږم چې غرناطې ته د دښمن ننوتل به ماته له زغم نه وتلې وي، تاسو زما په باب دا ډاډ غوښت چې آرام واوسم، او چې زه له خپل کلي نه هجرت وکړم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نو زما په باب به ستا تولي اندیښني لرې شي.
ابو القاسم ځواب ورکړ: زما شخصاً هیڅ اندیښنه نشته، خو ته پوهیږې چې هغه څلور سوه تنه د فردیناند د ډاډ لپاره هغه ته تسلیم شوي دي، که زه د چا د بیرته راوستلو لپاره منډې رامنډې وکړم نو فردیناند به څه گومان کوي —
او د غرناطي د نورو خلکو د خپلوانو او عزیزانو عکس العمل به څه ډول وي؟
هاشم پخپلو وچو شونډو ژبه رانیره کړه ویې ویل : د خدای «ج» لپاره زما مرسته وکړه! د خپلو بچیانو پرځای زه پخپله د فردیناند قرارگاه ته ورتلو ته چمتو یم.
ابو القاسم په بې پروايي ځواب ورکړ: له دې نه وړاندې ته هیڅ پریشانه نه وې، ستا د دې اندیښني لپاره باید کوم معقول لامل وي.
: تر دې وړاندې ما دا سوچ کاوه چې هجرت نه کوم، خو اوس په اندلس کې د یوې ورځې تیرول هم راته گران ښکاري، زه تر مرگ وړاندې د خپلو زامنو په اړه دا ډاډ غواړم چې دوی په یوه خپلواک هیواد کې هستوگن دي.
ابوالقاسم په ځیر هغه ته وکتل او ناڅاپه یې لهجه بدله کړه ویې ویل : ته له مانه کومه خبره پټوې، ستا سترگې د کوم سملاسي خطر د احساس غمازي کوي، ته د کوم داسې مجلس نه زما مخې ته راغلې یې چې هلته د امن پرخلاف خبرې شوې دي.
: زه نیغ له خپل کلي نه ستا حضور ته راغلی یم.
: ماته معلومه ده خو ته سهي خبره ولې نه کوې؟
: سهي خبره! ؟
: هو! ته ولې دا نه وایې چې زموږ خبرونه رښتیا وو، حامد بن زهره بیرته راغلی دی، تا له هغه سره لیدلي دي او له هغه سره له لیدو وروسته اوس ته له خپلو ذامه واریو نه د تښتیدو د لارې لټولو په فکر کې یې، هاشمه ته ما تیر ایستلی نه شې، ما چې ستا څیره ولیدله وپوهیدم چې حامد بن زهره راغلی دی، او ته د هغه راتگ د یوه نوي توپان د راتلو خبر گڼې. اوس لږ له همت نه کار واخله، که هغه غرناطي ته ننوتلی وي نو دا د تا ذمه واري ده چې هغه د نوي فتنې له راویښولو نه ایسار کړې موږ په یوه کښتۍ کې سپاره یو او د دې کښتۍ د ډوبیدولو مخنیوی زموږ ټولو لومړنی فرض دی، ووایه هغه چیرته دی؟
: ښاغلیه! هغه غرناطي ته نه دی رارسیدلی که رارسیدلی وای هم ما به دا نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځ درته ویلي چې هغه چیرته دی.

: ته تیره شپه په خپل کور کې وې، که حامد بن زهره دلته نه وی راغلی نو پخپل کور کی به وی.

زه ستا ډېره مننه کوم.

هاشم چیغه کړه : ته هغه په کلي کې نشی نیولی.

: هلته د هغه د نیولو هیڅ ضرورت نشته، زه یوازې هغه د ښار له دروازو نه لرې غواړم، او که ته د خپلو زامنو دښمن نه وې نو زما سره باید مرسته وکړې.

ابو القاسم دا وویل او بیا یې لاسونه ورپړقول، پهره دار کوټې ته ورننوت ابو القاسم امر ورته وکړ:

سمدستي کوتوال ته ورشه ورته ووایه چې د ښار پرتولو لارو پهرې ودروه، که حامد بن زهره ښار ته د ننوتلو هڅه وکړه نو ویې نیسی او سمدستی یې ماته راولی.

چې پهره دار ولاړ هغه بیرته هاشم ته وکتل: که هغه غرناطی ته تر راتلو د مخه د قبایلي خلکو د پارولو هڅه وکړه نو ماته به ګام په ګام ستا د مرستې ضرورت وی، که ته د خپلو زامنو خیر غوښتونکی وی نو د حکومت سره به پوره مرسته کوی، زه درسره وعده کوم چې یو ویښته به یې نه زیانیږی. زما هدف له بربادی څخه د غرناطی ژغورل دی. که ته ماته دا وویلی شی چې د بربریانو او ترکانو بیړی د اندلس پر څنډو د لنګر اچولو په حال کې دی نو زه به د هغوی د هر کلي لپاره تر هر چا وړاندی وم، خو که هغه یوازې راغلی دی نو د غرناطی خلکو ته به له هغه سره د موهومو امیدونو او خوشحالوونکو خبرو پرته هیڅ نه وی.

هاشم ځواب ورکړ: ښاغلیه! زه دا هڅه کوم چې هغه غرناطی ته د راتلو اراده پریږدی. مګر د هغه په نیولو کې درسره مرسته نشم کولی.

ابو القاسم لږ نرم شو ویې ویل : زه له تاسره وعده کولی شم چې زما له لاسه به حامد بن زهره ته کوم تاوان نه رسیږی، او که تاسو غواړی نو هغه له نیولو نه ژغورلی هم شی. خو دا ضروری ده چې هغه ته د خلکو د پارولو زمینه برابره نه شی.

یو نوکر کوټې ته ورننوت او ویې ویل :

ښاغلیه! د غرناطی کوتوال درسره لیدل غواړی، هغه کوم مهم خبر راوړی دی

Downloaded from: The Digital Library

: هغه دلته راولی.

نوکر له کوټې نه بهر ووت او لږځنډ وروسته یو د قوي مټو خاوند چې د پنځوس کلونو نه په عمر زیات معلومېده کوټې ته ورننوت او بیله څه مقدمې یې وویل:

: ښاغلیه! زه دې لوري ته راروان وم چې ستا استازي په مخه راغی، ما ستا د حکم سره سم پهره دارانو ته هدایت ورکړ، ابو القاسم په غوسه شو ویې ویل : اوس ته زما د حکم د سبب معلومولو لپاره راغلی یې؟

: نه ښاغلیه! زه دومره په خبره پوهېږم چې ستا په امر کې به خامخا کوم مصلحت وي، خو ما یو مهم خبر اورېدلی دی.

: څه دول خبر؟

: کوتوال د خوب پر ځای په شك هاشم ته وکتل، ابو القاسم وویل:

ته ولې چوپ شوې، له هاشم نه د غرناطې یوه خبره هم پټه نه ده.

کوتوال وویل : ښاغلیه! زه تاته ددې خبرې لپاره راتلم چې حامد بن زهره ښار ته ننوتلی دی. هغه په البسین کې له چا کره اوسي. خپل کور یې تش دی، پخپله مدرسه کې هم نشته، کیدای شي چې دا هسې آوازه وي خو د ښار خلك د البسین په څلور لارې کې راټولېږي او زموږ خلکو له دېرونه دا اورېدلي دي چې حامد بن زهره بیرته راستون شوی دی او نن د البسین په جومات کې د ښار خلکو ته وینا کوي. په ښار کې داسې خبرې هم کېږي چې هغه د اسلامي هیوادونو له مشرانو څخه کوم امیدواروونکی پیغام راوړی دی.

ابو القاسم هاشم ته وکتل خو هغه وویل:

دا امکان نه لري، زه دا تصور هم نشم کولی چې هغه دې دلته را رسیدلی وي.

ابو القاسم وویل : تا هغه غرناطې ته له راتګه ایسار کړی ؤ؟

: هوکې!

: تا دا هم ورته وویل چې ستا د بچیانو په شمول د غرناطې څلور سوه کسان د یرغمل په څیر تللي دي؟

: دا خبره هغه ته زما سره له لیدو وړاندې معلومه وه.

ابو القاسم له لږ فکر وروسته وویل : په دې حالاتو کې دا له اټکل نه لرې نه ده چې هغه ستا په اړه بد اعتمادي احساس کړې وي او غرناطې ته د راتګ د ارادې په باب یې تاته څه ویل مناسب نه وي بللي، په هر حال که هغه دلته را

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رسیدلی وی نو د سهی احوال په معلومولو څنډ نه وزی.

ابو القاسم دا وویل او کوتوال ته یی پام واړاوه: ستا پردی پوهول ضروری نه دی چی په اوسنیو حالاتو کی دی ذمه واری څه دی؟ ته په البسین کی د داسی خلکو څخه کار اخستی شی چی د هری شیبی احوال درکړی خو ستا له لوری باید داسی څه گام اوچت نه شی چی خلك پری وپاریږی.

اوس به زه بیا سلطان ته ورځم، او زما به دا هڅه وی چی د غرناطی ټول با نفوذه خلك په ځانگړی توگه هغه خلك چی وروڼه او زامن یی د یرغمل، په توگه استول شوی دی په الحمرا کی راټول شی، سمدستی باید د ښار دروازی وتړل شی.

کوتوال په ویره ویره وویل : ښاغلیه! زما اندیښنه ده چی که حامد بن زهره غرناطی ته رارسیدلی وی نو آرام به نه کښیني، که ستا اجازه وي په البسین کی هم داسی کسان پیدا کیږی چی چاره یی وکړی.

هاشم جگ شو ودرید او له غوسی نه په ریږدیدونکی غږ یی وویل:

په غرناطه کی پر حامد بن زهره لاس اوچتول د ماشومانو لوبه نه ده، که د هغه د وژلو هڅه وشوه نو د ښار هیڅ گوټ به درته په امن نه وی.

بیا هغه په هیله منه څیره ابو القاسم ته وکتل : ښاغلیه! ماته اجازه راکړی.

: ته چیرته روانیږی؟

: زه د حامد بن زهره د پیدا کولو هڅه کوم، امکان لری زه هغه د بربادی له لاری راوگرځوم.

: نه ته نور بهر ته نشی تللی.

هاشم څو شیبی هغه ته په حیرانی کتل، بیا یی په خپ غږ وویل:

ستا مطلب دا دی چی زه ستا بندی یم؟

: نه زما مطلب دا دی چی اوس ستا ساتنه زما ذمه واری ده. که د حامد بن زهره کوم ملگری ته زما له کوره د تلو په حال کی ولیدی نو ژوندی به بیرته راستون نه شی، ځکه خو تر څو ستا په اړه بله پریکړه نه وی شوی ته به همدلته اوسی.

هاشم څه ویل غوښتل خو ابو القاسم او کوتوال د کوټی نه ووتل او دی یی حاله پر کرسی پرولوید، لږ څنډ وروسته جگ شو دروازی پلو ولاړ خو هلته دوه تنه وسله وال پهره داران ولاړ وو. هغه ځان ملامتاوه بیرته راوگرځید او په کرسی کیناست.

Downloaded from: The Digital Library

د سلمان سفر

له غرناطې نه نژدې دوه میله لرې سلمان یوه کلي ته ننوت چې په دیوالونو او ورونو یې د تیرې جګړې نخښې براالاوې، د پراخه سرك دواړو غاړو ته کورونه زیاتره ویجاړ شوي وو او بامونه یې پر ځمکه رانسکور شوي وو، یوازې څو داسې کورونه تر سترګو کیدل، چې د ژوند نخښې پکې لیدې شوې.

چپ لورې ته د جومات بام لویدلی ؤ او نژدې هلته دوه تنه په یوه ګاډي کې د وښو پر راوړو بوخت وو.

ګاډي په دوو کچرو پورې تړلی وه، او کوچوان چې یو د څوارلس کلو په شاوخوا کې هلك ؤ پاس پرې ناست ؤ. ښي لورې ته د یوې پراخې حویلي دیوال ؤ چې ځای ځای درزونه پکې راغلي وو. سلمان چې د حویلې دروازې ته نژدې شو ناڅاپه یو بوډا سړی چې لکنه یې لګوله راووت د اس مخې ته راغی د اس تګ ډیر ګړندی نه ؤ سلمان په وخت د اس جلب راکش کړ او ښي اړخ ته یې تری کوږ کړ خو بوډا سړی چې هغه یې د اس سره ډټکر هڅه کوله د مخامخ وړاندې تلو پرځای شاته شو او له اس سره د ټکر په سبب یوې خواته وغورځید.

سلمان له اس نه راکوز شو هغه ته یې تکیه ورکړه ويې ويل:

ویخښئ تاسو خو به ډیر ژوبل شوي نه یاست؟

زه پر خپله بې احتیاطۍ پښیمانه یم.

یو ځوان په منډه بهر ته راووت او په غوسه یې وویل: تاسو په یوه پراخه میدان کې باید د اس د سپارلې مشق وکړې، او سترګې هم باید وغړوې.

کوچوان راکوز شو او په منډه ورغی ويې ويل: مسعوده!

په ادب خیال کوه ما ورته کتل د هغه غلطي نه وه.

بوډا هم راپورته شو ويې ويل: مسعوده ته ډیر احمق یې زه بالکل روغ یم، د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغه هیڅ گناه نشته اشتباه زما وه، له حویلی نه یوه نجلی راښکاره شوه او وړاندې راغله له بوډا نه یې وپوښتل : څه خبره ده بابا؟

: هیڅ نه لوری!

د نجلی عمرد لسو کلونو په شاوخوا کی ؤ، د هغې کمزوری او د نګر بدن د تیرو جګړو د مصیبتونو هنداره وه، هغې سلمان ته وکتل او په شرمیدلی لهجه یې تری وپوښتل :

ته له غرناطې نه راغلی؟

: نه زه هلته روان یم.

سلمان دا وویل او بیا یې مسعود ته وکتل : دی ناڅاپه د آس مخی ته راغی او زه افسوس کوم چی [illegible] بخښه می وکړه خو ونه شوه هغه می له غورځیدو ونه ژغورلای شو.

مسعود ځواب ورکړ: ښاغلیه زه پخپله خبره پښیمانه یم، او بخښنه درڅخه غواړم.

د سلمان آس په خولو لوند خیشت ؤ او له ستومانی سلیده کوچوان یې جلب ونیو وېی ویل:

ښاغلیه ! ستا اس ډیر تږی ښکاری که دی اجازه وی زه اوبه پری وڅښنم.

: ډیره ښه ده خو زر بیرته راستون شه چی پر ما ځنډ وزی.

: ښاغلیه !دا دی زر بیرته راځم.

هلك آس جومات ته نژدی د کوهی په لوری بوت.

نجلی وویل : ښایی ته له لری راغلی وی؟

: هوکی!

: ښایی تر اوسه دی سبا ناری هم نه وی کړی، زموږ په کور کی ډوډی تیاره ده راځه!

: نه مننه زما بیړه ده.

بوډا وویل : راځه بچیه د دی کلی د سردار لور بلنه درکوی، له جګړی وروسته په دی ویجاړ کور کی ته لومړنی میلمه یې.

د اسماً حوصله مه ماتوه.

: سلمان د نجلی پرسر د مینی لاس کیښود وېی ویل : که زما بیړه نه وای ستا بلنه می نه ردوله، پلار جان ته دی زما سلام ووایه او ورته ووایه چی که په بیرته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راستنیدو کی فرصت په لاس راغی نو دلته به دوړی وخورم او بیا به ځم.
مسعود وویل : ښاغلیه ! د هغه پلار شهید شوی دی.
سلمان اسماً ته وکتل ، د هغی په سترګو کی اوښکی ځلیدې.
بوډا وویل : د جګړی په ورځو کی دغه کلی ړنګ شوی ؤ، زموږ آغا خپل زامن او میرمن «اندراش» ته استولی وو، اوس یوه هفته وړاندی موږ بیرته راغلی یو، څو تنه زموږ نه وړاندی دلته را رسیدلی وو او که جګړه بیا پیل نه شوه نو امید دی چی پاتی کورونه هم زر بیرته ودان شی.
اسماً په ستومانی خپلی اوښکی پاکی کړی ویی ویل : بابا جګړه به خامخا پیلیږی. مور جانی می ویل چی دا ځل به موږ «اندراش» ته د تلو پرځای په غرناطه کی پاتی کیږو.
کوچوان چی د اس له اوبولونه وروسته بیرته راستون شو ویی ویل:
: ښاغلیه ! ستا آس ډیر تږی ؤ، ته باید د دومره ښکلی حیوان ډیر خیال وساتی.
سلمان د هغه له لاسه جلب ونیو اسما ته یی وکتل : اسماً زه ژمنه درسره کوم چی بیرته راوګرځیدم دلته به راګرځم تا به وینم او بیا به ځم.
: ته له کومه ځایه راغلی یی؟
: زه له ډیر لری ځایه راغلی یم، او سلمان پر اس سپور شو.
اسماً وویل : لږ ودریږه زه اوس بیرته راځم، او هغه بیا په منډه بیرته په کور ننوته، سلمان اندیښمن ودرید یوی او بلی خواته یی کتل.
بوډا وویل : د دی نجلی په خاطر ته خامخا باید راشی، اوس خو را سنبال شوی ده خو په اندراش کی یی دا حالت ؤ چی له لری به یی هر سپور ولید د خپل پلار ملګری به یی ګانه.
کوچوان وویل : په غرناطه کی به ته د کوم دوست کره اوسی که په سرای کی؟
: ماته نه ده معلومه، دا د هغه ځای په وضعی پوری اړه لری. امکان لری ماته د ایساریدو فرصت په لاس رانه شی.
: ښاغلیه! زه د دی لپاره دا پوښتنه کوم چی په غرناطه کی د اسونو لپاره پروره ډیر په زحمت موندل کیږی، او ستا آس داسی نه دی چی وږی دی وساتل شی، که ته زموږ په سرای کی اوسیدل خوښوی نو هلته به د ویښو زحمت درته نه وی، موږ د دی خبری ځانګړی خیال ساتو، او همدغه سبب دی چی اوس خلك

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زموږ په سرای کی شپه تیرول خوښوی، زه پرون دلته د وښو د پیرلو لپاره راغلی وم، او اوس می ایله څو گیډی پیدا کړل.

: مننه، کـه زه هلتـه پاتی کـیـدم، نو د اس په وړی سـاتلو به خـوښ نـه شم، ستاسو سرای چیرته دی؟

: تاسو له جنوبی دروازی نه سیده پر سرك ولاړ شی، کیڼ لوری ته به د سرای دروازه ووینی، د مالك نوم عبدالمنان دی، خو له چانه د پوښتنی حاجت نشته، دروازه دومره لویه ده چی گاډی هم تری تیریدای شی، د سرك بلی غاړی ته سرای ته مخامخ حمام دی او څو گامه وړاندي به یو لوی چوك ووینی، زما نوم عثمان دی.

اسمـاً په منډه راښکاره شوه او وړاندی ورغله دوی دانی منی یی سلمـان ته ورکـړی: مـوږ په خپل ونجاړ بن کی منی ولتولی، کـه ته مـخکی راغلی وای نو څولی به می ډکـه درته راوړی وای، مـور جانی می تولی وویشلی یوازی همدغه دوی دانی اوس پاتی وی.

سلمان زړه نا زړه نجلۍ ته کتل او بیا یی د هغی له لاسه یوه منه واخستله او اس یی پونده کړ، او بیا لږ څنډ وروسته یوه معصومه، خفه، او هوښیاره څیره چی د اندلس د مـاضی د وړانگو او د راتلونکو تیـارو هنداره وه د ده په سـتـرگـو کی تاویدله.

*****

سلمان چی د ښار دروازی تـه نژدی شو نو یوه گاډی‌درشل ته ننوتله، له هغی څوگامه شاتـه د وښـو، خسـو او غلې نه ډکې گاډی‌کـتـار ولاړې وې، کله چې په گـاډی پسـی د وښـو یوه بله گـاډی هم د درشل په لور ور نژدی شوه نو پهـره دار راوړاندی شو او نیزه یی ور اوږده کړه هغه یی بیرته په شا کړه. یو سړی چی پر سر یی د چرگانو کپس ؤ په ویره ویره راوړاندی شو، خو پهره دار هغه په زوره په شا تیله کړ چی له ټوکری سره شاپه تخته وغورځید.

یو لرگی مـاتوونکی خپل خر پریښود منډه یی کړه او هغه یی راپورتـه کړ، په غوسه یی بیا پر پهره دارانو پټکی وکړی:

تاسـو له یوه بی وسی سړی سره په زوږ ازمویلو باید وشرمیږئ. د هغه په لیدو نورو خلکو هم شور گډ کړ، د چرگـانو خاوند په بیړه ټوکری راپورته کړه څوگامه شاته شو اوپهره دارانو ته یی سختی بدی ردی پیل کړی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان خو ګامه لرې اس ودراوه او له یوه کوچوان نه یې د دې هنګامې سبب وپوښت، هغه وویل:

: ښاغلیه ! دا پهره داران ډېر ظالمان دي، کله یې چې زړه وغواړي دروازه تړي موږ له یوه ساعت راسې دلته ولاړ یو، همدا اوس د کوم امیر سرې بګۍ راغله د یوې شیبې لپاره یې دروازه ورته پرانسته، اوس بیرته دروازه تړي.

سلمان په څیر درشل لوري ته وکتل، دوو تنو د دروازې پلې پوري کولې، هغه په بیړه اس پونده کړ د دروازې په مخه کې د درشل دننه چې کوم پهره داران په مخه کې ولاړ وو هغوی په چیغو او شور یوی او پلې خواته ځانونه شاته کړل، او دوو وسله والو ساتونکو خپلې نیزې سمې کړې، بیا هغوی په ده پسې منډې وهلې، خو سلمان یو ځل شاته ورپسې راوکتل او بیا یې هغوی ته د پام اړلو اړتیا نه لیده او اس یې له هوا سره خبرې کولې. لږ ځنډ وروسته یې کیڼ لوري ته یوه لویه دروازه ولیده هغه اس ودراوه او د یوې شیبې لپاره یې شاته وکتل او بیا یې اس راوګرځاوه او د دوه پوړه ودانۍ پر لویه دروازه ورننوت. هلته د منځنۍ عمر یو د ښکلې ځیرې خاوند پر کرسۍ ناست ؤ، سلمان له اس نه پلې شو له مخامخ برنډې نه یو نوکر په منډه راغی او د ده له لاسه یې د اس جلب واخست.

سلمان وپوښتل : دا د عبدالمنان سرای دی؟

: نوکر ځواب ورکړ: هو صیب!

: هغه چیرته دی؟

پر کرسۍ ناست سړي راپورته شو ویې ویل : صیب امر کوی زه عبدالمنان یم.

: ماته عثمان ستا درك راکړ، سلمان دروازې پلو وکتل او زیاته یې کړه : د لارې پر سر [illegible] یوه کلې کې مې ورسره ولیدل، زما په ښار کې یو ضروري کار دی، خو زما اس ستومانه دی، ځکه خو غواړم دلته یې پرېږدم.

عبدالمنان نوکر ته وویل : اس طبیلې ته بوزه!

خدمتګار آس ورسره بوت، سلمان په بیړه د درشل په لوري ولاړ.

عبدالمان غږ پرې وکړ : ودریږه!

سلمان ودرید او په اندیښنه یې مخ ورته راوګرځاوه:

ګوره زما ډیره بیړه ده.

عبد المنان ورغی او له سلمان سره روان شو ویې ویل : زه ؟ ددې بې ادبی بخښنه غواړم ، خو که تاته څه خطر درپیښ وی یا څوك درپسی وی نو یوی او

Downloaded from: The Digital Library

بلي خواته دي د تلو اړتيا نشته، زه مرسته درسره کولی شم.

سلمان ځواب ورکړ: زما دا اندیښنه ده چې د دروازې پهره داران به مې تعقیبوي کله چې زه هلته راورسیدم هغوی غوښتل دروازه وتړي، زما بیره وه د دوی نه راتیر شوم او دلته راغلم، هغوی مې ډیر شاته پریښودل، که د هغوی د مرستې لپاره سپاره ورونه رسیدل نو ماته سمدستي څه خطر نشته، په ښار کې د یوه ضروري کار د ترسره کولو نه وروسته بیا زه د دې پروانه لرم چې هغوی له ما سره بیا څه ور سلوك کوي.

که یوازې دومره خبره وي نو هیڅ پریشانی ته دې ضرورت نشته، پهره داران تر دې ځایه د تعقیبولو جرئت نشي کولای، اوس د ښار دا حالت دې چې ته په بازار کې چیرته د حکومت پر ضد یو شعار ورکړې شاوخوا خلك به ټول ستا د ملاتړ لپاره راټول شي، تاسو چیرته تلل غواړې؟

: غواړم تر البسین پورې ولاړ شم.

: په راتلونکي چوك کې به ګاډی درته پیدا شي.

سرك ته چې ورسید سلمان وویل : زه ستا ځخه مننه کوم.

اوس ماته اجازه راکړه.

عبدالمنان هغه ته لاس ورکړ ورته ویې ویل : عثمان دا درته ونه ویل چې څه وخت به راشي؟

: هغه د خوځیدو لپاره تیار ولاړ ؤ، خو که پهره دارانو دروازه ورته بیرته نه کړه نو له ښاره بهر به ولاړ وي.

: زه هلته ور روانیږم او چې تاسو بیرته راځئ ان شاء الله عثمان به دې هر کلي ته ولاړ وي.

سلمان چې چوك ته نژدې شو یوه وړوکې ډله يې ولیده چې په مخ کې يې یوه سړي نغاره ډنګوله، سلمان چې وړاندې ورغی نو نغاره والا دا اعلان کاوه:

د غرناطې آزادۍ خوښوونکو!

حامد بن زهره تاسو ته د یوه نوي ژوند پیغام راوړی، هغه غرناطې ته رارسیدلی دی او نن د ماښام له لمانځه وروسته د البسین په جامع جومات کې اولس ته وینا کوي، که تاسو د اولس د خاینانو دسیسې ناکامول غواړئ نو د هغه تر بیرغ لاندې راټول شي.

د دې اعلان له اوریدو وروسته د حامد بن زهره په اړه د سلمان اندیښنه تر څه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

څېړه کمه شوه او لږ څنډ وروسته هغه په يوه بګۍ کې سپور ؤ او البسين ته روان شو.

*****

ګاډی د مدرسې د دروازې په مخه کې ودرېده او سلمان ترې ښکته شو کوچوان ته يې يو دينار په لاس کې ورکيښود او د بندې دروازې په لورې ولاړ، څو ځلې يې د درنې دروازې له ټکولو وروسته تېل وهله وې ليدل چې دننه له خوا زنځير شوی ده.

له لږ څنډ دروازې ټکولو وروسته يې غږ وکړ:

څوک شته دروازه خلاصه کړې! څوک شته!! هلته څو هلکان او درې تنه وسله وال ځوانان ولاړوو په هغوی کې يوه دنګ او د ښکلو جامو خاوند وويل:

ښاغليه! دننه هېڅوک نشته، مدرسه رخصت شوې ده، سلمان مخ راوګرځاوه کوچوان ته يې وويل: د هغه د هستوګنځای يوه دروازه د شا کوڅې ته وتلې ده هلته به کوم نوکر خامخا وي.

کوچوان وويل : راځه زه تا د هغې کوڅې خولې ته رسوم. سلمان په بېړه په بګۍ کې کيناست، کوچوان د ګاډي مخه راوګرځوله او د جومات نه پاس د کوڅې خواته راوګرځېد او د تنګې کوڅې په مخه کې ودريد وې وېل:

ښاغليه! وړاندې کوڅه تنګه ده، بګۍ نشي پکې تلای ته پخپله ورشه پوښتنه يې وکړه، امکان لري د مدرسې په خير يې کور هم تش وي او ستا بيرته تګ ته ضرورت شي، تا ماته له دوه طرفه کرايي نه هم زياتې پيسې راکړي دي په خوښه ستا تر راتلو پورې انتظار کوم.

: نه ته درځه! زما دلته لږ څنډ وزي، سلمان دا وويل او روان شو.

کوچوان ګاډي راګرځوله چې هغه درې ځوانان چې د جومات په مخه کې يې ليدلي وو په مخه کې ورته ودريدل او لاره يې ونيوه په هغوی کې هغه د لوړ قد خاوند وويل : دا څوک ؤ؟

کوچوان ځواب ورکړ: نه يې پېژنم خو داسې ښکاري چې له بهر نه راغلی دی، د البسين لاره ورته نه وه معلومه د کومې شريفې کورنۍ سړی ښکاري ماته يې يو دينار راکړ.

: دی څوک لټوي؟

: ماته نه ده معلومه، لومړی يې راته وويل چې د البسين جامع جومات ته مې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ورسوه، بیا یې وویل چې د جومات ترڅنګ یوه مدرسه ده ما هلته ښکته کړه، زه هلته د خپل یوه دوست پوښتنه کوم.

: ساده سړیه تاته معلومه نه ده چې په دې کوڅه کې د حامد بن زهره کور دی او نن د غرناطې هر غدار د هغه په لټه کې دی، ځه له دې ځایه زغله!

کوچوان اندیښمن شو اس ته یې متروکه ورکړه اوهغه درې ځوانان په کوڅه ورننوتل.

سلمان لږ وړاندې له یوه عمر خوړلي سړي نه پوښتنه کوله: ته په همدې کوڅه کې اوسیږې؟

: هوکې! وړاندې اوم کور زما دی.

: دا د حامد بن زهره کور دی؟

: هوکې!

: تاته معلومه ده چې د دې دروازه له کومه وخته راسې تړلې ده؟

: زه چې سهار له لمانځه راوګرځېدم نو دروازه یې بیرته وه، وروسته مې د حامد بن زهره د راتګ خبر واورید او په منډه راغلم چې دلته پر دروازه کولپ، پروت و او ډیر خلك بهر ولاړ وو. زه د مدرسې د دروازې په لوری ولاړم هلته مې یې پوښتنه وکړه خو معلومه شوه چې مدرسه رخصت شوې ده، زما په ګومان به ساتونکې د مدرسې د دروازې له تړلو نه وروسته د شا له خوا په دې کوڅه راوتلی وي.

سلمان وویل : زه له حامد بن زهره سره لیدل غواړم. ته د داسې چا درك راکولی شې چې د ده د اوسیدو ځای ورته معلوم وي؟

: ښاغلیه ما له څو کسانو د هغه د هستوګنې د ځای پوښتنه کړې ده خو هیچا ته هم معلومه نه وه.

د اوږده قد خاوند چې له دوی نه لرې ولاړ ؤ، او خبرې یې اوریدې ور وړاندې شو ویې ویل:

که څه ضروري خبره وي زه درسره مرسته کولی شم زما باور دی چې دلته یو سړی ته به د هغه د هستوګنې ځای معلوم وي راځه!

: هغه چیرته دی؟

: د هغه کور ډیر لرې نه دی تاسو په ما پسې راځئ!

سلمان له هغه سره روان شو او پاتې ځوانان له شانه ورپسې ورغلل، نژدې دوه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سوه ګامه وړاندی بنی خواته وګرځید او یوی پراخی کوڅی ته ورننوتل د سلمان لاربنود ناڅاپه وپوښتل:

: ته له کومه ځایه راغلی یی؟

: له اندراش څخه!

: ته نن راغلی؟

: هوکی!

: د حامد بن زهره د راتګ نه هڅه خبر شوی؟

: سلمان لږ پریشانه شو ځواب یی ورکړ:

زه تولی خبری نشم درته ویلی، ستا د ډاډ لپاره دومره عرض کول کافی بولم چی حامد بن زهره زه ډیر ښه پیژنم او زه هغه ته یو ضروری پیغام رسول غواړم.

: وبخښنی! زه پر تا شك نه کوم خو په دی ورځو کی موږ له داسی وضعی سره مخ یو چی یو ورور بل ته د لاس په ورکولو ویرېږی.

: ماته معلومه ده اوس په خبرو وخت مه تیروه.

بل ځوان وویل : ولیده! دی سهی وایی موږ باید وخت ضایع نه کړو.

په کوڅی کی چی دوی بنی لوری ته وګرځیدل څو تنه یی ولیدل چی د مدرسی زده کوونکی معلومیدل یوه تن د حامد بن زهره د راتلو اعلان کاوه او خلك له شاوخوا کوروڼو راوتل او پر هغوی ورتولیدل. یوه تن د سلمان ملګری ولید چیغی یی کړی:

وګوری ولید را روان دی هغه ته به یی خامخا هستوګنځی معلوم وی، هغوی د سترګو په رپ کی پر ولید راتول شول، یوه تن تری وپوښتل:

تاته معلومه ده چی حامد بن زهره چیرته دی؟

: نه!

: ایا هغه رښتیا غرناطی ته راغلی دی؟

: تاسو په شعار ورکونکیو باید اعتماد وکړی، زما باور دی چی هغه د وینا لپاره جومات ته راشی تاسو به یی پخپلو سترګو ووینی، خو اوس که چاته د هغه د اوسیدو ځای معلوم وی هم نه یی درته ښیی، تاسو باید همدومره پوه شی چی اوس تر تاسو زیات د حکومت جاسوسان او غداران د هغه په باب په فکر کی دی. چی د هغه د راتلو په سبب د جګړی د بیا پیلیدو په ویره کی دی، موږ څو تنه غداران ولیدل چی د جومات شاوخوا ګرځیدل، کیدای شی له هغوی نه کوم یو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دلته هم وي، ځکه خو باید تاسو تر ماښامه صبر وکړی، نور زما وخت مه ضایع کوی زما ضروری کار دی، ولید وړاندی ولاړ او خلك بوی او بلی خواته تیت شول، سلمان چی لږ پخوا د خپل لاربنود له پوښتنو نه پریشانی احساسوله بیرته لږی شوه.

*****

لږ ځنډ وروسته هغوی یو زاړه کورته ننوتل چی د کور پرځای بوی مسافرخانی ته ورته ؤ، د درشل دننه د پراخه غولی دری لوریو ته وړی وړی کوټې وی.

سلمان هلته له یوه بوډا نوکر نه پرته چی د درشل نه بهر لمر ته پروت ؤ او خرُیده هیڅوك ونه لیدل.

: تاسو زه چیرته راوستم؟ سلمان له خپل لاربنودنه وپوښتل، ولید ځواب ورکړ: دا د شاګردانو هستوګنځای دی خو اوس هغوی ټول تللی دی د حامد بن زهره د وینا لپاره خلك خبروی.

: مګر تاسو زه ولی دلته راوستم؟

: تاسو لږ ځنډ د جمیل په کوټه کی استراحت وکړی. زه به اوس د هغه درك راپیدا کړم او تاته به راشم.

: جمیل څوك دی؟

: ښاغلیه! جمیل زما نوم دی راځه! یوه ځوان ځواب ورکړ.

سلمان ولید ته وکتل ویی ویل : ګوره که ته د حامد بن زهره د ژوند په ارځښت پوهیږی نو وخت مه ضایع کوه، او ما زر تر زره هغه ته ور وله.

: ستا مطلب دا دی چی د هغه پرخلاف څه دسیسه په کار لویدلی ده؟

سلمان خفه شو ویی ویل : ما یو ځل درته وویل چی د هغه ژوند په خطر کی دی.

ولید وویل : که ته هغه ته دا ویل غواړی چی په غرناطه کی د غدارانو ډله د هغه د وینو تږی ده نو دا هغه ته، نوی خبره نه ده، بیا هم زه هڅه کوم چی تا بی له ځنډه هغه ته ورسوم، ما چی د هغه د کوم دوست خبره کوله د هغه کور ډیر لری نه دی، که هغه د حامد بن زهره د هستوګنځی د درك راکولو ته چمتو شو نو زه به سمدستی هلته ورشم او که هغه ته د اعتماد وړ وبللی نو ور رسوم دی. امکان لری هغه پخپله دلته راشی، تاسو یوازی خپل نوم ماته ووایی.

: زما نوم سلمان دی، مګر که ستا په زړه کی څه شك وی هم ماته باید د دی

Downloaded from: The Digital Library

خبری فرصت راکړی چی زه خپل برائت وړاندی کړم، او زه په غرناطه کی د حامد بن زهره نه پرته بل گواه نشم وړاندی کولی.

: گوره دغه بحث هیڅ گټه نه لری، که تاسو نور وخت ضایع کول نه غواړی نو لږ څه صبر وکړی، ولید دا وویل او په بیړه بیرته وگرځید او د سترگو په رپ کی تر درشل ووت، سلمان د اندیښنی او بی وسی په حالت کی د هغه ملگرو ته کتل.

جمیل خپل ملگری ته وویل : اویس! ته د درشل دروازه بنده کړه او له بهر نه څوك دننه مه را پریږده.

بیا یی سلمان ته مخ واړاوه: ښاغلیه! د اندیښنی هیڅ خبره نه ده، که حامد بن زهره تاسو پیژنی نو ډیر زر به مو ان شاء الله ورسره ملاقات وشی، راځی!

سلمان د مجبوری په حالت کی له هغه سره ولاړ جمیل د انگړ نه تیر شو او د یوی کوټی دروازه یی خلاصه کړه ورننوتل.

د کوټی دننه سامان ډیر لږ و، پر مځکه یوه معمولی سطرنجی غوړیدلی وه، ښی لاس ته د دیوال ترڅنگ پر یوه کټ بستره غوړیدلی وه، پاس د دیوال په یوه تاخچه کی د ډیوی دودونو دیوال تور کړی ؤ، د چپرکټ ترڅنگ یوه وړوکی صندلی او منقل ایښی وو.

د کوټی په یوه گونج کی یو د لرگی صندوق او د اوبو صراحی ترسترگو کیدل چی پاس پری یوه ختهینه پیاله نسکوره وه، ښی لاس ته دروازی ته نژدی په یوه لویه الماری کی کتابونه ایښودل شوی وو، مخامخ په دیوال کی یوه وړوکی دریځه وه.

تشریف راوړی! جمیل صندلی ته اشاره وکړه.

سلمان د توری د راځړولو پرځای کمربند سست کړ او پر صندلی کیناست، جمیل د هغه په مخکی پر چارپایی کیناست ویی ویل: کله چی زه لومړی ځل دی کوټی ته راننوتم داسی راته ښکاریده لکه کوم زندان ته چی راغلی وم، او زما باور دی چی ته به هم همدغسی احساسوی.

: هوکی! سلمان په بی پروایی ځواب ورکړ، ماته دا ودانی عجیبه غوندی ښکاری.

جمیل وویل : د دی عمر تر سلو کالو زیات دی، رومبی دا یو وړوکی جیل ؤ، نژدی شلویښت کاله پخوا چی مرکزی جیل پراخه کړای شو حکومت دغه بیا په یوه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یهوذي سوداګر باندې وپلوره، هغه بیا سرای تري جوړ کړ، بیا هغه یهودي سوداګر مړ شو کونډې یې دغه سرای پر یوه مسلمان سوداګر باندې وپلوره، د جګړې په لومړیو شپو کې د هغه سوداګر زوی شهید شو او هغه خپل زیات جایداد نیمايي برخه د مدرسې د مستحقو زده کوونکو لپاره وقف کړه او پخپله «طنجي» ته ولاړ.

سلمان ظاهراً په ډېر غور د جمیل خبرې اوریدې خو هغه د ودانۍ له تاریخ سره هیڅ مینه نه درلوده.

جمیل ناڅاپه اوچت شو وې ویل : وبخښې ما له تانه د ډوډۍ په اړه پوښتنه ونه کړه، زما په ګومان دی تر اوسه پورې سبا ناري نه دي کړې زه یې همدا اوس درته راغواړم.

سلمان وویل : نه، نه ته زما د ډوډۍ غم مه کوه، زه د خپلې ذمه وارۍ له سرته رسولو دمخه د لوږې هیڅ احساس نه کوم.

: د یوه سرتیري لومړۍ ذمه واري دا وي چې خپل څواک او صحت پرځای وساتي، جمیل دا وویل او بهرته ووت. څو دقیقې وروسته چې بیرته راغی نو په لاس کې یې کوزه وه.

هغه کوزه په دهلیز کې کیښوده وې ویل : راشه لاس دې ومینځه.

سلمان راپورته شو وړاندې ولاړ او یوه نوکر په پتنوس کې ډوډۍ راوړه، جمیل د هغه لاس پرې ومینځل وې ویل:

ماته له بیرون نه د ډوډۍ راوړو اړتیا نه وه، شاګردانو چې د حامد بن زهره د راتلو خبر اوریدلی دي بهر ته وتلي دي او د هغوی ډوډۍ ځای په ځای پاتې ده.

نوکر پتنوس پر سطرنجۍ کیښود او بهر ته ووت او سلمان او د هغه کوربه بیا هم یوځل ته مخامخ کیناستل.

جمیل له پتنوس نه ټوکر لرې کړ وې ویل : بسم الله کړی!

سلمان ترې وپوښتل : تاسو یې نه خورئ؟

: ما د یوه دوست په کور کې ډوډۍ خوړلې ده.

: بیا دې هغه ملګرې راوغواړه!

: هغه هم خوړلې ده.

سلمان: په خوراك بوخت شو، لا یې دوې ګولې تر کومې تیرې کړې وې چې په انګړ کې یې د چا د پښو غږ واورید څو دقیقې وروسته اویس په دروازه کې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ودرید وېی ویل:

جمیله! بهر راووزه! د محلی څو ساده خلك د حویلی مخی ته راغونډ شوی دی، چا دا آوازه گډه کړی ده چی حامد بن زهره دلته غلی شوی دی، هغوی دننه راتلو ته‌ینگار کوی، ما هغوی وپوهول چی دننه څوك نشته خو هغوی زما خبری اوریدو ته نه دی چمتو، بنایی ته هغوی وپوهوی.

جمیل چی بهر ته وتلو وېی ویل ته راځه! او چی دواړه ووتل ناڅاپه اویس دروازه پوری کړه او له شانه یی زنځیر کړه.

سلمان وارخطا راپورته شو او دروازی ته یی منډه واخستله هغه د دروازی د خلاصولو له ناکامی هڅی نه وروسته چیغی کړی : اویسه! جمیله! دا تاسو څه کوی دروازه خلاصه کړی!

خو هغو هیڅ ځواب وانه ورید، څو ځلی یی دروازی ته ډیکی ورکړی خو ټولی هڅی یی بی نتیجی وی، بهر دیوال ډیر پلن ؤ، د دروازی چوکات او پلی دومره مزبوتی وی چی سلمان په زور ازمویلو کی هیڅ گټه نه لیده.

له بهر نه د اویس غږ واوریدل شو: ښاغلیه! ته باید په زور د بهر راوتلو خیال پریږدی، کله چی په ښار کی د حامد بن زهره کار پای ته ورسیږی نو تا به د یوی شیبی ځنډه پرته خوشی کړو.

سلمان چیغی کړی: احمقه! که د حکومت جاسوس او د حامد بن زهره دښمن نه وی نو زما خبره واوره!

: چی څومره دی زړه غواړی هومره کنځلی راته کوه خو هیڅ گټه نه لری، موږ ته دا امر شوی چی په البسین کی به هر نا آشنا خپل دښمن گڼی، او تاسو موږ ته سر تر پایه نا آشنایاست.

امکان لری زموږ په زړه کی ستا له خبرو راپیدا شوی شکونه غلط وی او وروسته به پری پښیمانه شو، خو اوس زموږ په مخکی له دی پرته بله مسأله نشته چی حامد بن زهره جومات ته ورسیږی. او اولس ته خپله وروستی وینا واوروی.

سلمان چیغی کړی: د خدای جل جلاله لپاره ولیډ. راوغواړی زه له هغه سره څه خبره کوم.

د ولید غږ اوچت شو : گوره تاسو به له ما سره په خبرو کی هم څه گټه ونه کړی. تاسو به په هر حال تر ماښامه‌دلته پراته یاست. موږ د حامد بن زهره د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راتگ اعلان څکه کاوه چي له دي پرته د خلکو راټولولو بله کومه لاره نه وه، که نه نو موږ په هغـو زيانونو ښـه پوهيـږو چي هغـه ته د اولس د غـدارانو لخـوا ورپيښيداى شي. غداران به خامخا پوره هڅه وکړي چي د ده غږ له کومي راوانه وزي، په منار کي داسي خلك لږ نه دي چي په لږ تمه د هغه د وژلو لپاره تيار شي خو که ته د حامد بن زهره خيرغوښتونکي يي او د ده د سلامتي په اړه درسره انديښنه ده نو ستا لپـاره دا داډ کـافي دي چي د هغـه سربښندويان له خپلو ذمـه واريو څخـه غـافل نه دي. موږ هسي موهوم خطر هم له پامـه نه دي غـورځولي. داخبري مي د دي لپاره درته وکړي چي زه شخصاً ستا په باب دوه زړي يم، اوس درته په ادب عـرض کوم چي په داډه زړه تر ماښام انتظار وکړه، زمـوږ او د ځان لپاره زياته بد مزگي مه پيدا کوه، چي کله وخت راشي تا به هغه ته ورانـدي کړو.

وروستي خبره مي چي درته کوم يي دا ده چي تر مـاښام د مـخـه ستـا د دي کوټي نه هر ډول هڅي بي گټي دي. که ته د دروازي لـه چاکونو بهرته کتلي شي نو اته تنه وسله وال به وگوري ته به خامخا داته خوښوي چي د دوي په لاس دي بي گناه وينې تو يي شي، خداى پامان.

سلمـان په دردناکه لهجه وويل : وليده! د خداي جل جلاله لپاره زمـا يوه خبره واوره، زه د حـامـد بن زهره دوست يم د هغـه زوي سـعـيـد او نوکـو يي جعـفـر مـا پيژني، که له ماښام نه وړاندي له هغوي نه د کـوم يوه سره ستـا د خبرو فـرصت برابر شو نو هغوي ته خامخا دومره ووايه چي پر هاشم اعتماد ونه کړي، هاشم د هغوي د کلي يو مشر دي.

زه د دي خبر وژکولو لپاره راغلي وم چي هغه له غداراانو سره ملگري شويدي. هغه په هيڅ صورت هم بايد حامد بن زهره ته نژدي ورنشي.

وليـد وويل : د دي مطلب دا دي چي تـه د «اندراش» پر ځـاى د دوي له کلي راغلي يي او ستـا لومړي خبره غلطه وه، په هر صورت زه د دي خبري ذمـه واري اخلم که ماته فرصت برابر شو ستا دا پيغام به ورسوم. تر کومه چي په هاشم پوري اړه لري تاسو بايد هيڅ انديښنه ونکړي، په غرناطه کي تر هغـه خطرناك دښمنان شتـه، او ته د هغوي په اړه مـا له خپلو ذمـه واريو نه را ايساروي خدا ي پامان!

سلمان تر لږ ځنده له دروازي نه د لري کيدونکو گامونو غږ اوريد او بيا يي سيکه کيناست.

لږ ځنډ وروسته د هغـه دا حالت ؤ چي کله بـه جگ شـود دروازي د يوي پلي له

Downloaded from: The Digital Library

چاګونو به ... نه د کتلو هغه کوله او کله به یې د ناکراری په حال کې قدم واهه، له دی ... د وتلو لپاره د ده په ذهن کې ډېر تدبیرونه راغلل او کله هغه پردې خبره ... درلودای چې دی به د ولید او د هغه د ملګرو له مرستی پرته حامد وموندلی شي نو له دې کوټې څخه د وتلو لپاره یې له لوی څخه لوی خطر قبلولی شوای.

د توری، خنجر او تومانچې نه ... د باروتو بوډ کڅوړه له ده سره وه، او په دی هم پوهیده چې د دیوال په ... کې پر باروتو سوری جوړول ګران نه دی. په دې کې خو خامخا خطر و مګر ... فطرتاً بو نه ویریدونکی انسان و، هغه د ولید له دې ګواښ څخه ... چې بهر ته له راوتلو سره سم به د غشو په باران د ده هرکلي وشي.

د هغه ذهني کیفیت ... سي و چې کله به یې د یوې خطرناکې ارادې سره وینې په رګونو کې تودې ... او بیا به ناڅاپه د ده د پریکړې قوت ځواب ورکړ. ده به له خپل زړه څخه پوښتل ... د حامد بن زهره په اړه د ولید او د هغه د ملګرو احساسات زما له احساساتو څخه توپیر لري؟ ... هغوی د احتیط سبب دا ندي چې په هر صورت یو ناپيژندوی یم. او دغه ... له داسې حالاتو سره لاس او ګریوان دي چې له خپل سیوری څخه هم ویریږي که زه د دوی پرځای وای نو ایا زما چلن به د دوی سره توپیر درلود؟

او بیا به سلمان داسې احسـوله چې ولید یې په مخکې ولاړ دی او ورته وایي:

ورورهٔ! زموږ له تا سره هیڅ دښمني نشته، موږ یوازې خپل مسئولیت ترسره کوو، او تا دا ولې ګڼلې چې له تا پرته بل چا ... : حامد بن زهره ژوند ګران نه دی؟

ستا په څیر د غرناطې به زرګونو تنه د هغه ... لته کې دي، په هغوی کې آزادي غوښتونکي هم دي او غداران هم، له موږ سره د دې تولو د پیژندلو فرصت نشته، موږ یوازې دومره پوهیږو چې حامد بن زهره د قوم د ضمیر ورستی غږ دی، او د قوم مجرمان د هغه د وینو تږي دي. زموږ د اخلاص او د مسئولیت د احساس تر دې لوی بل ثبوت څه کیدای شي چې هغوی لا تر اوسه د ده ځای ونه موندلی شو.

د سلمان ذهني خفګان ورو ورو لرې کیده او نژدې یو ... سهال وروسته هغه په

Downloaded from: The Digital Library

بستره غحيدلی ؤ او د ډاډ احساس يې کاوه چې ده د خپل عقل او توان په اندازه خپل مسئوليت ترسره کړی دی. له دې زيات د ده له وسه وتلی خبره وه. او بيا لړ څنډ وروسته خوب ورغی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغام

د البسین په جومات کی د حامد بن زهره غږ وکړنګیده:

: د اولس بچیانو! که د غفلت له خوبه ستاسو د راویښولو او له دی هدیری څخه ستاسو د راپورته کولو لپاره زما چیغو ته اړتیاوی نو زه د دی وروستی ذمه واری د ترسره کولو پوره هڅه کوم. ستاسو د آزادی د مړ ژواندو ډیوو لپاره نن وینی ته اړتیا ده، خو یو بوډا او کمزوری سړی تاسو ته له اوښکو پرته څه نشی درکولی، او یوازی د یوه تن اوښکی د یوه اولس د ګناهونو کفاره نشی کیدای.

په دی نړۍ کی د کومی سیاسی اشتباه جبران ممکن دی، بایللی جګړی له سره ګټل کیدای شی. ویجاړی کلاګانی بیرته جوړیدای شی. په تیارو شپو کی سرګردانه قافلی د سهار په رڼا کی خپلی لاری موندلای شی: خو یوه داسی هم ده چی هیڅ کفاره نه لری، او د لار ورکو قافلو لپاره یوه داسی شپه هم شته چی هیڅ سهار نه لری.

د غرناطی اولسه ! زه تاسو د هغی وروستی ګناه څخه را ایسارول غواړم چی له هغی وروسته د اولسونو پر مخ د رحم او کرم دروازی تړل کیږی.

زه تاسو د هغی توری شپی له هیبتونو خبرول غواړم چی هیڅ پای نه لری.

د یوه اولس وروستی ګناه دا وی چی هغوی د ظلم پرخلاف د جګړی او مقابلی له حق څخه لاس واخلی، او له بده مرغه ستاسو مشران اوس په دی ګناه ککړ شوی دی.

هغوی د خدای جل جلاله د رحمت دروازی د تل لپاره پر تاسو تړلی دی. هغوی راتلونکی تولی هیلی زیندی کړی دی. هغوی هغه ذهنی او خلاقی حصار مات کړی دی چی بی وسه او مظلومو خلکو ته د پناه وروستی مقام وی.

که د دی ګناه سزا ستاسو تر موجوده نسل پوری محدوده وای نو زه به دومره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندیښمن نه وای خو ستاسو واکمنو هغه تولی ډیوې مړې کړې دي چې ستاسو راتلونکو نسلونو ته د سلامتی لاره وربښودلای شی.

په یاد ولری! کله چې دوی د غـوناطی راتلونکی، سـتـاسـو آزادی او بقـا دښمنانو ته وسپاری نو ستاسو د دردونو او مصیبونو نه ختمیدونکی شپه به پیل شی. زما اروا د هغی شپی د تیارولـه تصور نه په لړزه شی.

دوسـتـانو ! مـاتـه پر هغـه ترون د څـه ویلو ضـرورت نشـتـه چې تاسـو یی د راتلونکی د امن او خوښی ضـمـانت ګڼی، دا د هغی بلا د څیـری ښکلی پرده ده چې وینی زبیښونکی لاس یی ستاسو تر شاه رګونو پوری رسیدلی دی.

کـه تاسـو دا ګڼی چی د پسونو په څیر بـه د لیـوانو په څنګ کی هوسێ ژوند وکړی نو زمـا له تاسو سره د خبرو هیڅ اړتیا نشته، خو کـه د انسانیت له تیرو پیښو څخه څه درس اخستلی شی نوزه به په وار وار وایم چې تاسـو د هغـه دوزخ دروازی تکوی چی د بی لاری او ذلت ورروستی پړاو دی. له مـا سـره بوازی د دی خبری اندیښنه نه‌ده چی تاسو به د هغه دوزخ په اور کی خوړین شی بلکی زه وینم چی سـتـاسـو راتلونکی نسلونـه بـه هم کلونـه بلکی تر پیـړیو پوری د دی دوزخ خاشاك وی.

تاسـو یوازی د ژوندی پاتی کیـدو لپـاره د دښـمن پر غـلامی منلو راضی شوی یاست، خو ستاسو زامن او لمسیان به په لاسو کی د غلامی پرکړیو پرویاړ برسیره له خپلو بادارانو څخه د ژوندی پاتی کیدو حق نه شی ترلاسه کولی.

زما سره یوازی دا اندیښنه نه ده چی تاسو به په ډیره بده غلامی مجبور کړی بلکی دا وینم چی تاسو به دخپلو ارواو او بدن له ټولو آزادیو څخه په محرومی برسیره هم د ژوندی پاتی کیدو حق دار نه شی ګڼل کیدای.

تاسـو د قـسطلی او ارغـون د سرتیـرو ظلم لیدلی دی خو تر اوسـه پوری مـو د کلیسا د پادریانو بی رحمی نه ده لیدلی. تاسو د احتساب د اداری هغه شکنجه ځابونه نه دی لیدلی چی په اوسپنیزو شکنجو کی راګیـر انسـانان په نه کړیو ګناهونو اعتراف ته مجبور وی. تاسو ... اور په سکروټو د ډاډه شویو خلکو کریږی ... اوریدلی خو ... هر څه ...

په غونډه کی څو ... احساساتی ... او چیغه یی وکړه : ابو عبدالله غدار دی! ابو القاسم د دښمن جاسوس دی. ... بیا د جومات له هر ګوټ نه د هغوی پرخلاف نوری چیغی راپورته شوی. له څو شیبو سکوت وروسته د حامد بن زهره غږ بیا

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اوچت شو:

زماعزيزانو! ستاسې چيغې هغوی سمې لارې ته نښې راوړولای، هغوی د امن په لټون پسې د هديرې دروازې ټکوي، د هغوی جګړې د خپل اقتدار لپاره دي، ابو عبدالله خپل زړه ته په دې دوکه ورکولی شي چې ده ته به د خپل خيانت انعام ورکړل شي. د هغه وزير او نور چارواکي هم په دې ځان تير ايستنه مبتلا کيدای شي چې د بادارانو بدلون د دوی پر راتلونکې اغيزه نه کوي. او دوی به له ابو عبدالله څخه وروسته د فرديناند خدمتګاران وي او د خپل سر او مال ساتنه به وکړي. او ښايي ځينې د دين هغه مفتيان چې د خپلو بد عمله او نا اهله چارواکو د هيلو په چوکاټ کې د دين د احکامو په اچولو عادت شوي دي، همدا فکر وکړي چې د زمانې نوې حالات د الهي احکامو د نوې تعبير، غوښتنه کوي، اوس به دوی د ابو عبدالله پر ځای د فرديناند د چپنې ښکلول د وضعې سره سم ګڼي، خو ستاسو جګړه د خپلې بقا او آزادي جګړه ده، دا هغه انساني مسئوليت دی چې د تيښتې هره لاره يې پر بشپړه بربادي پای ته رسيږي.

که تاسو د انسانيت د لوړو هدفونو څخه مخ واړاوه، که تاسو له اسلام نه کاږه شوی نو يوازې د حيواناتو په څير د ژوندي پاتې کيدو لپاره هم بايد له هغو ځناورو سره جګړه وکړی چې ستاسو د وينو له څښلو، د غوښو له شکولو او د هډوکو له شپيلو څخه وراندې دا داړ ترلاسه کول غواړي چې تاسو بشپړ د دوی په منګولو کې ايسار شوي ياست، او ستاسو په زړونو کې هغه حيواني شعور هم نه دی پاتې شوی چې کمزوری وزی هم ښکرغورځولو ته اړې کړي.

غرناطه د اندلس د مسلمانانو وروستې مورچل دی، دا هغو مجبورو او تر جبر لاندې انسانانو ته هم وروستې د اميد، ځای دی چې په قرطبه، بلنسيه، اشبيليه، طليطله او د شمال په نورو سيمو کې يوازې په دې اسره ژوند کوي چې له دې ځايه به کوم مجاهد ميړه راښکاره شي او د هغه د ارادې او عزم په رڼا کې به د غلامې تيارې لرې شي.

خو چې کله دښمن ستاسو پردې وروستي مورچل او پناه ځای هم برلاسي شي. نو د اندلس په ساره او اوږدو کې به د هغو لکونو انسانانو لپاره هيڅ د پناه ځای نه وي.

تاسو پر دې خبره بايد خوښ نه شي چې د ترون شرطونه نرم دي. او د آزادۍ له معاملې وروسته به تاسو د خپلې شاندارې ښګلې، مال او دولت ، ځمکې او

Downloaded from: The Digital Library

کښېنتو نه وژغوري.
په ياد ولري!
کله چې دښمن پردي ډاډه شو چې ستاسو د ځواك او زور ټول بوټي وچ شول، ستاسو د هيلو ټولې ډيوې مړې شوې او ستاسو ارواوې نورې د کوم ظلم پرخلاف بغاوت نشي کولی نو بيا به دې بلا ته د مکر، و فريب تر پردو لاندې دخپلې ځيرې د پټولو اړتيا نه وي.
بيا به تاسو د وحشت او ځناورتوب هغه سيلاو وګورئ چې د ځمکې پر مخ به تر اوسه پورې کوم شوم نه وي ليدلی. د دغه ترون د ښکليو الفاظو معنی به بدله شي، هغه وخت به تاسو دا احساس کړئ چې د ظلم او وحشت د اور په سکروټو مو د امن د ګلانو ګومان کړی ؤ او ځولې مو ترې ډکې کړې وې.
زما يوازې پردې انديښنه نه ده چې ستاسو مدرسې به وتړل شي، ستاسو کتابتونونه به وسوځول شي، او جوماتونه به مو په کليساګانو بدل شي، بلکې زه خو دا وينم چې د مرګ او تباهي د لارې هر نوی پړاو به مو له پخوانی څخه ډير زيات تياره وي.
بيا به د راتلونکي تاريخ ليکونکی ستاسو د ويجاړو شويو ښارونو د کنډوالو په ليدو وايي چې دا کنډوالې د هغه بد مرغه اولس يادګار دی چې د اسمان تر څنډو د عروج څخه وروسته يې د ذلت او پستی لاره غوره کړې وه.
دا د هغه قافلې وروستی پړاو دی چې لارښوونکو يې پر خپلو سترګو پټې تړلې وې. دا د هغه قوم هديره ده چې په خپلو لاسو يې خپلې مړې خپه کړې وې.
زما دوستانو! له مانه دا پوښتنه په وار وار شويده چې ما د سمندر نه پورې غاړې ورونو څخه څه پيغام راوړی دی. زما ځواب دا دی چې که د غرناطې اولس د عزت لاره غوره کول غواړي او د الله تعالی له رحمت څخه مايوسه نه وي نو زه دا تسلي ورکولی شم چې د اسلامي نړۍ ټولې خواخوږې به له دوی سره وي. که تاسو د دين په حصار کې پناه واخستله او نړۍ ته مو دا ثابته کړه چې په اندلس کې د کفر او اسلام وروستی جګړه پيل شوې ده او تاسو به د فتحې او يا شهادت نه پرته بله لاره نه غوره کوئ نو تاسو به بې ملاتړه او مرستندويه پاتې نه شئ.
مسلمانان به ستاسو ملاتړ خپله فريضه وبولي يوازې افريقايان نه بلکې د ترکانو هغه ستره پاچاهي به هم ستاسو تر شا دريږي چې د بيرغ سيوري يې د دجلې او فرات له سيندونو څخه د دانيوب تر سينده پورې غځيدلی دی. که تاسو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د خپلو قربانیو او خپلونه ماتیدونکو ارادو په سبب د غرناطی د آزادی جګړه د کفر او اسلام معرکه ثابته کړای شوه نو د روم له سمندرګی څخه به د اندلس ساحل ته د ترکانو د سمندری بیړیو په رارسیدو کی هیڅ خنډ ونه شی.

خو که تاسو مایوس او نا امیده شوی او یا مو داسی وګڼله چی د نورو مرسته ستاسو د خپل قوت بدله کیدای شی نو هیڅوك به هم ستاسو مرستی ته رانشی.

تاسو که د بیرون مسلمانانو ته دننه لاره وربښیی نو لومړی د خپلو وینو ډیوی بلې کړی، خو که تاسو د مرګ په خوب ویده شوی نو هغوی به پر تاسو په دی هدیره کی غړونه کړی.

په دی وخت کی یو سړی جګ شو ویی ویل : ښاغلیه! زه ستا هره خبره منم، خو که بی تاسو ګستاخی نه بولی نو دا پوښتنه کوم چی تاسو د هغو بندیانو په اړه څه فکر کړی دی؟

د جومات له هر ګوټ څخه د پاریدلیو خلکو غږونه را اوچت شول : کینه! چوپ شه! دی وباسئ، دا د حکومت جاسوس دی، حامد بن زهره دواړه لاسونه اوچت کړل او په لوړ غږ یی چیغه کړه:

ښاغلیو! تاسو مه راپاڅیږئ، زه د ده پوښتنی ته ځواب ورکولای شم، تر اوسه ما خپلی خبری پای ته نه دی رسولی. خلکو یو د بل د چوپولو هڅه کوله.

حامد بن زهره لږ ځنډ چوپ ؤ او بیا یی پوښتونکی ته مخ واړاوه:

زما وروره! دا پوښتنه واقعاً ډیره مهمه ده، او زه یی د ځواب نه ډډه نه کوم. خو زما سره تر دی ډیر مهم یو بل سوال دی، او هغه دا چی هغو کسانو چی د دښمن د خوښی ترلاسه کولو په خاطر بندیان سینتافی ته واستول هغوی د قوم په اړه څه فکر کړی ؤ؟

زه هغه زلمی نه تورن کوم چی ستاسو تش په نامه واکمنو او لاربښوونکو د یوی شرموونکی پیښی د بشپړیدو په خاطر دښمن ته ورسپارلی دی. هغوی ته یی دا دوکه ورکړی ده چی که تاسو څه مړه د دښمن په لاس کی یرغمل پاتی کیدل ومنی نو هغوی به ږاوه شی او ستاسو اولس به د تیاری فرصت ترلاسه کړی.

اوس ستاسو په ذهن کی دا خبره اچوی چی که تاسو ولله ایزی ځان وژنی ته چمتو نه شی او بیرته مو جګړه پیل کړه نو ستاسو هغه وروڼه به بیرته رانشی خو موږ به دغه دسیسه بریالی کیدو ته پری نږدی.

دوستانو! هغه څلور سوه تنه ځوانان د غرناطی د پوځ د ژوند ارواوه. خو د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغوی بیرته راوستـل د هغوی له وسه وتلی ده، اوس یوازی ستاسو همت او اراده او ستاسو عزیمت هغوی بیرته راوستلای شی. اوس تاسو باید عملی ثبوت وړاندی کـړی چی د اندلس پر خاوره د آزادی د ژوند حق لری. او کـه مـو د پسـونو لاره غوره کړه نو وینی څښونکی لیوان به مو ووژنی.

زما هیوادوالو! د اوربند د تړون کوم شرطونه چی ماته معلوم شوی دی، د هغو له مخی د وسلی ایښودلو او یا د جگړی د بیا پیلولو د پریکړی لپاره او یا ورځی مهلت ایښودل شوی دی، خو دا یوه دوکه وه، کومو غدارانو چی خپله راتلونکی له فردیننـد سره تړلی ده هغوی دا ډاډ ورکړی ؤ چی د اویا ورځو له پوره کیدو څخه د مخه به داسی وضعـه جوړه کړی چی د اولس په زړونو کی به د جگړی حوصله پاتی نه شی.

ماته معلومـه شوی ده چی د اولـس غداران اوس په الحمرا کی راټول شـوی دی، له هغـوی نه دا لری نه ده چی نا څاپه دښمن ته د ښار دروازی خلاصی کـړی، او تاسـو ته باید دا معلومـه وی چی تاسو غـلامان شوی یاست. ځکه خو تاسو باید د دوی له دسیسو څخه یوه شیبه هم غافل پاتی نشی.

زه همدا نن غرناطی ته رارسیدلی یم، ماته د هغو خلکو د مشورو ضرورت دی چی په جنگی امورو تر مانبه پوهیږی. د حال او راتلونکی له خطر څخه ستاسو خبرول زما لومړنی ذمـه واری وه او تاسـو شاهدان یاست چی مـا د خپل توان او استعداد سره سم خپله ذمه واری تر سره کړه.

د خبرو په پای کی حامد بن زهره لاس په دعا اوچت کړل بیا د البسین خطیب جگ شو ویی ویل:

ښاغلیو! اوس د ښار مشران په یوه ځای کی را غونډ شوی دی او ستاسو د عالیقدر لاربنود انتظار کوی ځکه خو حامد بن زهره رخصت درڅخه غواړی، زه له تاسو څخه غواړم چی ده ته لاره ورکړی او له شانه مه وریسی زغلی، یوازی څو تنه ملگری به یی ورسره ولاړ شی، د جومات نه بهر هم د ده د ساتنی لپاره کسان شته، اوس د ماسختن لمانځه وخت دی تاسو ډاډه پر خپلو خپلو ځایونو کښینی.

لږ ځنډ وروسته حامد بن زهره له جومات څخه ووت او په یوه بگی کی سپور شو.

* * * * *

سلمان چی له خوبه را ویښ شو په کوټه کی تیاره خپره وه، هغه په بیړه جگ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شو د کوټې دوره په لوری ولاړ، او له درزونو څخه یې بهر ته وکتل، خو په انګړ کې هم تیاره وه، له یوه لوري د خلکو غږونه راتلل خو سلمان یې خبرې نه شوای اوریدای. لږ څنډ وروسته هغوی په څه خبره په کړس کړس خندل، د سلمان لږ او ډیره پاته اندیښنه هم لرې شوه، په ډاډه زړه یې دیوال ته تکیه وکړه او کیناست، د ورځې په حالاتو یې فکر کاوه او ذهن ته یې ډول ډول خیالونه راغلل:

آیا دا امکان لري چې عاتکې کوم سړی لیدلی ؤ هغه د دې د پلار د وژونکې سره په څیره کې ورته وي او عاتکې د کومې فرضي اندیښنې په سبب زه په پریشانۍ کې غورځولی وم؟

که زه حامد بن زهره ته ور رسیدلی وای هم دا څه ور ممکنه وه چې ما د یوې نجلۍ پیغام ور رسولی وای او د یوې داسې فریضې څخه مې ایسار کړی وای چې د هغې لپاره هغه هر ډول خطر قبلولو ته تیار ؤ؟

ولید ربښتیا وویل: په غرناطه کې د حامد بن زهره سر ښندونکو او ملاتړ کوونکو څخه د قوم د غدرانو هیڅ خبره پټه نه وه، د هغوی ترتیبات دومره بشپړ وو چې که ما د عاتکې پیغام ورسولی وای هم د نورو ترتیباتو نیولو ضرورت نه ؤ، ما تر دې زیات نور څه کولی شوای؟ بنایي په دې کې څه غوره والي وي چې هغوی زه یو شکمن سړی وګڼلم او دلته یې بندي کړم.

بیا هغه په تصور کې له عاتکې سره خبرې کولې:

ناپوهې نجلۍ! تا هسې زه پریشانه کړم، تا دا ولې ګڼلې وه چې هغه حق پال چې په غرناطه کې د قوم غدارانو ته چیلنج ورکوي او د فردیناند پر خلاف د جهاد د اعلان حوصله لري ستا د کاکاګډسیسې څخه به وویریږي او خپله لاره به بدله کړي؟

دده پوره باور ؤ چې ولید به د ده پیغام حامد بن زهره ته رسولی وي. او هغه چې له جومات څخه وزګار شي یا به پخپله دلته راشي او یا به ما ور وغواړي.

تر یو ساعت پورې نور انتظار څخه وروسته هغه بله ناکراري احساس کړه:

آیا دا امکان لري چې ولید زما د پیغام رسول ضروري نه وي بللی او هغه چې له وینا څخه وزګار شوی وي له غرناطې څخه وتلی وي. او بیا هغو غدارانو چې په غرناطه کې یې له څه تکړ څخه ویره احساسوله په لاره کې د هغه د دړولو هڅه کړې وي؟

نه نه! داسې نشي کیدای! داسې باید ونشي، دغه بدمرغه اولس حامد بن زهره

Downloaded from: The Digital Library

ته اړتیا لري. هغه بایدژوندی واوسي.

بیا یې په انګړ کې د بوټونو غږ واورید، او لږ ځنډ وروسته چا دروازه خلاصه کړه، سلمان چې بهر ته ورووت، د غوسې پرځای یې په ګیله منه لهجه وویل: تاسو ظالمان هم یاست او ساده ګان هم.

په ځواب کې د جعفر غږ اوچت شو: ښاغلیه زه جعفر یم، او زما باور نه کیده چې ته به غرناطې نه را رسیدلی وې. د جعفر په لیدو د سلمان ټوله غوسه سړه شوه، هغه زر ور وړاندې شو تر مټ یې ونیو او له نورو پنځو کسانو څخه یې یوې ګوښې ته کړ په ټیټ غږ یې ترې وپوښتل:

هغه به په خیریت وي؟

هوکې د الله احسان دی، زه افسوس کوم چې تا یې وینا وانه وریدله، که ماته دمخه احوال راغلی وای نو دلته به راتلم او راسره بیولی مې. ولید هغه وخت سعید ته ستا خبره وکړه چې موږ له جومات څخه راوتلو. سعید پر دې ډیر خفه ؤ چې ته غرناطې ته راغلی یې، که له خپل پلار سره د هغه موجودیت ضروري نه وای نو سمدستي به دلته راتلو. اوس هغه پر ما ټینګار کړی دی چې ولید دوی ته دې ورسوم او سهار وختي له تا سره کلي ته روان شم. ولید دا غوښتنه هم کړې ده چې زه د ده له خوا له تانه بخښنه وغواړم.

: هغه چیرته دی؟

: هغه هم له هغوی سره په بګۍ کې سپور شو.

: هغوی چیرته ولاړل؟

: د کوم دوست کره ولاړل خو اوس ستا لیدل ورسره ممکن نه دي. هلته د غرناطې د مشرانو غونډه ده او هغه به تر ډیره مشغول وي. سعید ویل چې د پلار جان اندیښمن کول ضروري نه دي. هغه چې وزګار شي پخپله به درته راشي، راحه چې زه تا د ولید دوی کره ورسوم،

زه بل لور ته روانیږم.

ستا آس چیرته دی؟

. ما خپل آس د جنوبي دروازې څخه لږ لرې په یوه سرای کې پریښی دی. د سرای د خاوند نوم عبدالمنان دی، هغه به زما انتظار کوي.

جعفر وویل : زه عبدالمنان پیژنم، هغه یو مخلص سړی دی، تا که د هغه سرای ته په رسیدو ویلی وای چې د حامد بن زهره دوست یم نو دومره له پریشانیو سره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

به نه وي مخ شوي. هغه تا ته دا ډاډ درکولی شوای چې هغه ته په غرناطه کې هیڅ خطر نشته، اوس راځه چې تا د ولید کور ته ورسوم، بیا به دی په اس پسې ځوك واستوم.

سلمان وویل : که تاسو عبدالمنان اعتمادي بولی نو ایا دا غوره نه ده چې زه هم سرای ته ولاړ شم او هلته د حامد د هدایت انتظار وکړم. که ماته د بیرته ستنیدو اجازه شوه نو چې سهار شو له همغه ځایه به ولاړ شم، اوګوره ستا خو پوره باور دی چې په غرناطه کې حامد بن زهره ته څه خطر نشته؟

جعفر ځواب ورکړ: که تا د هغه له وینا وروسته د خلکو احساسات او جوش لیدلی وای نو د دی پوښتنې ضرورت به دی نه ؤ احساس کړی. اوس د ښار داسی وضعه ده چې که بوازې ځوك پر سرك روان وي هم غداران به د حملې جرئت پرې ونکړي. خو زما دا ګومان دی چې هغه به په غرناطه کې ډیر پاتې نه شي. خو تا دا ونه ویل چې ته د هغه د هدایت پرخلاف دلته ولې راغلی او د هاشم په اړه تا ته څه وړ معلومه شوه چې هغه کوم خطرناکه لوبه لوبوی؟ سلمان لنډه کیسه ورته تیره کړه، جعفر له لږ چورت وروسته وویل:

: موږ چې دلته راغلو هاشم مو نه دی لیدلی، که هغه غرناطی ته راغلی وای نو د حامد بن زهره تلاش به یې خامخا کاوه، بیا دا خبره هم زما ذهن ته رانه غله چې کله حامد بن زهره غرناطی ته د تلو اراده ظاهره کړه هغه په وار وار ورته ویل چې اوس دی د تلوراده وځنډوه، که هغه له غدارانو سره ملګری شوی وای نو د هغه د ژوند او سلامتیا په اړه دومره اندیښمن ولی ؤ؟ زما په ګومان دا ټولی خبری د عاتکې هسې تشویش او وهم دی. که د هغې اندیښنې رښتیا وي هم موږ ته د ډیر تشویش ضرورت نشته، نن د اولس هر غدار د حامد بن زهره د وینو تږی دی که هاشم هم له هغوی سره ملګری شوی وي نو څه فرق نه کوی؟

حامد بن زهره به غرناطه کې خپل مسئولیت سرته رسولی کله چې هغه د جنوب په لور وخوځیږي نو قبایل به ورسره وي.

سلمان وویل : ماته معلومه ده چې هغه به د ځان د خطر په اړه اندیښنه ونه کړي خو ما له عاتکې سره وعده کړی ده چې زه به یې پیغام ور ورسوم. اوس که تاله هغه سره ونه لیدای شوای لږ تر لږه سعید ته دا خبره ور ورسوه.

جعفر ځواب ورکړ: ته ډاډه اوسه زما له لوری به هیڅ تنبلی ونه شي. سعید په وار وار پر دی ټینګار کاوه چې دلته باید ځوك ونه پوهیږي چې ته ځوك یې په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غرناطه کې له حامد بن زهره څخه ستا لرې ساتل هم په همدې خاطر دي. ستا په زړه کې داسې تیره نه شي چې هغه اوس له کومو خلکو سره ګوري نو تر تا زيات ارځښت ورکوي، ولید هم په خپلو کړو وړو ډېر خفه او پښیمانه ؤ او له تاسو څخه يې بخښنه غوښته.

: ولید خپله ذمه واري پوره کړې او زما له هغه څخه هیڅ ګیله نشته، خو زه له تانه یوه ژمنه غواړم.

: وفرمايي!

که حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطې څخه د وتلو اراده وکړه نو ماته خامخا خبر راکړه، زه غواړم چې هغه خپل کور او یا کوم بل خوندي ځای ته نه وي رسيدلی ورسره وم.

: زه دا وعده کوم.

: زه به دې انتظار کوم

*****

لږ څنډ وروسته سلمان له دوو ځلميانو سره د سرای په لور روان ؤ. له تنګې کوڅې څخه ووتل او په پراخ سرك ځای ځای دوې د هغو خلکو ډلې ليدلې چې د ابو عبدالله او ابو القاسم پر خلاف يې چيغې وهلې. له خپلو ملګرو څخه يې چې پوښتنه وکړه ورته معلومه شوه چې د غرناطې اولس د غدارانو پرخلاف د مظاهرې لپاره د الحمرا په مخکې راټوليږي. سرای ته نژدې يې په يوه پراخ چوك کې ډېره لويه غونډه وليده، ده خپلو ملګرو ته وويل : نور تا سو زحمت مه باسئ، ماته لاره معلومه ده.

څو دقيقې وروسته چې دی د سرای پر درشل ورننوت عثمان دننه ولاړ و، هغه ده ته هر کلی ووايه او ويې ويل : ښاغلیه زه ستا په انتظار وم، د سرای مالك هم ستا په باب زيات په انديښنه کې ؤ. هغه ماته دا حکم کړی چې ستاسو تر راتلو په دروازه کې ودريږم.

: هغه چيرته دی؟

: هغه د حامد بن زهره خبرو اوريدو ته البسين ته تللی ؤ او اوس ښايي په کوم جلوس کې شامل شوی وي الحمرا ته به تللی وي، هغه ښايي هلته ډېر ځنډونه کړي که ماته معلوم وای چې ته دومره ناوخته راځې زه به هم خامخا البسين ته تللی وم، ته د ويښا له اوريدو وروسته راغلی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! افسوس چې ما د هغه وینا وانه وریدای شوه!

: راځه، ته به شپه همدلته تیروې که نه؟

سلمان له هغه سره روان شو ویې ویل : کیدای شي زه شپه همدلته تیره کړم خو تر اوسه پورې مې دا پریکړه نه ده کړې، زه د یوه ملګري په انتظار یم، کله چې هغه راشي زه به یې په مشورو عمل کوم.

هغه بهر د درشل نه تیر شو او انګړ ته ورننوت عثمان یوه نوکر ته غږ وکړ: ته د میلمه لاسونه ومینځه پاس یې بوزه زه ډوډې ورته راوړم.

سلمان وویل : د ډوډۍ ارتیا نشته، یوازې د اوداسه لپاره اوبه راوړه.

عثمان وویل : ښاغلیه : د سرای مالك ستا لپاره په کور کې د ډوډۍ تیارولو امر کړی ؤ، تاسولږ خامخا وخورې که نه نو هغه به هم خفه شي او د کور نور غړي به یې هم، تاسو اودس او لمونځ وکړې وروسته به زه ډوډۍ درته راوړم، راشه زه غلسخانه دروښیم.

*****

د پاسنۍ پوړ هغه کوټه چې سلمان پکې ؤ د درشل د لويې دروازې پر سر وه چې یوه دریڅه یې بهر سرك لورې ته خلاصیدله. عثمان ده ته یوه ښکلې قالینه وغوړوله او بهر ته ولاړ.

سلمان چې لمانځه ته اوچت شو نو د کړکۍ نه یې لږ لږ ځنډ وروسته د اسونو د پښو تربهار اوریده، وروسته بیا چې دی له لمانځه نه وزګار شو نو د سرك له لورې یې د څو تنو غږونه واوریدل، ورجګ شو کړکۍ یې خلاصه کړه او لاندې یې وکتل، څو کسان د سرك په یوه او بله خوا ولاړ وو او خبرې یې کولې. یوه تن وویل:

وروره هغه غدار ؤ، او زما باور دی چې هغه ښار پریښود او بهر ته تیښتی، وګوره هغه نیغ دروازې لورې ته روان دی.

دوهم تن وویل : وروره! غداران له څو ورځو راسې له کورونو د وتلو جرئت نشي کولی. امکان لري هغه د حامد بن زهره ملګری وي او د څه کار لپاره یې استولی وي.

دریم وویل : د حامد بن زهره ملګري دومره بې غیرته نه دي چې د غرناطې پر سرکونو هم پر حیدو ځیږو پردې . حېرې کړي ! ب دا کله کیدای شي چې د شپې په مهال د درو.ږی ساتونکی دروازه ورته خلاصه کړي.

Downloaded from: The Digital Library

څلورم وویل : نن د حامد بن زهره د یوه وړوکی خدمتګار لپاره هم څوك دروازه نشي ترلی، پهره دارانو ته دا معلومه ده چی نور وضعه بدله شوی ده، که هغوی غداران وای نو هغوی له دی دروازی څخه د وتلو پر ځای باید سینتهافی ته تللی وای، ځکه چی هغوی ته یوازی فردیناند پناه ورکولی شي.

بیا یو بل غږ.واوریدل شو: وروره! تاسو هسی وخت تیروی راځئ الحمرا لوری ته ور شو. راځئ!!

*****

سلمان دریڅه بنده کړه او پر کرسۍ کیناست، عثمان دروازه وټکوله او بیا کوټی ته ور ننوت او بیا یی د ډوډی پتنوس د هغه په مخ کی په یوه وړوکی میز کیښود.

سلمان وپوښتل : عثمانه! تا په سرك څو تنه سپاره ولیدل؟

: هوکی! ما له سرای نه د وتلو په وخت کی دری ډلی ولیدی چی ټول شمیر یی د شلو تنو په شاوخوا کی ؤ هغوی ټولو پر مخونو نقابونه غوړولی وو. که شپه نه وای نو ما به په هغوی کی کوم یوله اس څخه خامخا پیژندلی وای، ما ستا له راتګ څخه لږ وړاندی هم اته تنه سپاره ولیدل چی د ښار د دروازی په لور روان وو.

: آیا دا امکان لری چی هغوی په څه کار پسی وتلی وی او پهره دارانو دروازه ورته خلاصه کړی وی؟

عثمان ځواب ورکړ : ماته هم دا خبره عبجیه ښکاری... د شپی له خوا یوازی هغو خلکو ته دروازه خلاصیږی چی له کوم افسر سره بی شخصی اړیکی وی، خو نن هغوی د ورځی هم دروازه بنده کړی ده.

که په لاره کی زموږ لیده کاته نه وای شوی او تاسو د سرای مالك ته زما په باب یادونه نه وای کړی نو ښایی چی تر اوسه به همالته پاتی وم.

: نو د دی مطلب دا دی چی ماته نا څاپی له ښاره د وتلو ضرورت شی عبدالمنان راسره مرسته کولی شی.

: هوکی د پهره دارانو مشر له هغه سره پیژنی، نن د هغه په واسطه زما په شمول نورو خلکو ته هم ښار ته د ننوتلو اجازه وشوه.

سلمان وویل : ایا ته دا معلومولی شی چی کوم سپاره همدا اوس له دی ځایه تیر شول هغوی ته د ښار دروازه خلاصه کړای شوه که نه، که هغوی د حکومت

Downloaded from: The Digital Library

خلك وي نو ښنايي پهره دار درته څه حال ونه وايي، خو دا امكان لري چې هلته شاوخوا چا دوی له دروازی نه بهر ته د وتلو په حال کې ليدلی وي.

: که دا ضروري وي نو زه به سمدستي ووزم او دا معلومات به راوړم.

: ته زما آس درسره بيولی شي!

: نه ښاغليه ! د اس ضرورت نشته زه همدا اوس بيرته راستنيږم.

عثمان په منډه له کوټې نه ووت او سلمان د ډوډۍ څخه خو نمری په خوله کړی، يا جګ شو، په کوټه کې يې قدم وهل پيل کړل. لږ څنډ وروسته هغه لري د نالندی او بريښنا ګرزهار اوريده.

عبدالمنان کوټې ته ورننوت او ويې ويل : د خدای شکر دی چې ته راغلی، ماتر مابنامه ستا انتظار کاوه، بيا مې دا ګومان وکړ چې ښايي ته به د حامد وينا ورې او بيا به راځې.

ما د هغه د وينا اوريدو فرصت ونه موند، سلمان ځواب ورکړ.

عبدالمنان د هغه په مخکی کيناست ويې ويل : دا وينا تا بايد خامخا اوريدلی وای. ما داسی احساسوله چې د ده له ژبې د موسی بن ابی غسان فرياد اورم هغه د يوی ډوبيدونکی کښتۍ د ماتو وروستی فرض ادا کړل.

: آيا ستا هيله شته چې د ده له دی وينا وروسته به د غرناطي خلك را په خود شي؟

عبدالمنان تر لږ څنډه سر په ګريوان شو او بيا يې ځواب ورکړ: سمدستي دی پوښتنې ته ځواب ډير ګران دی. تر کومه ځايه چې د خلکو د خوځولو او د راتلونکو خطرونو څخه په خبرولو پوری اړه لري نو هغه خپل فرض ادا کړی دی. بيا هم د ده دوينا په وخت کې ماته دا خيال په وار وار ذهن ته راتلو چې که بود سړی د قوم د ګناهونو کفاره ادا کولی شوای نو د غرناطي پر خلکو به د موسی بن ابی غسان وينا بې اغيزی نه ثابتيدله آه په څومره دردناك غږ هغه ويل:

«موږ تر خپلې آزادۍ او د خپل راتلونکی نسل تر بقا څو چنده له خپل دولت، ځمکو، ماڼيو او باغونو سره مينه لرو، د آزادۍ مړه کيدونکی ډيوه د هغو وينو غوښتنه کوی چې زموږ د نيکونو په رګونو کې يې پريمانی دی ځمکی ته د پيړيو پيړيو سرې ور وبخښل خو نن زموږ زينې په اوښکو بدلی شوی دی او زموږ په سينو کې د ژوند اور ونه مړه شوی دی.

که حامد بن زهره څو اونی دمخه دلته را رسيدلی وای او موږ ته يې د اسلامی

Downloaded from: The Digital Library

هیوادونو له خوا د مرستی په باب کوم امیدوارونکی پیغام راوړی وای د دی اولس په سینو کی د ژوند د ولولو راویښول به بیا هم یوه معجزه وه، اوس بنایی پر نامعلومو امیدونو د تکیی کولو مهال هم تیر شوی وی. موږ دښمن ته د دی اجازه ورکړی ده چی زموږ پر ورمیږونو خنجر کیږدی اوس موږ ځانونو ته دا دوکه ورکوو چی بنایی زموږ شارګونه خوندی پاتی شی او یا مو که شارګونه غوڅ شی هم موږ به ژوندی پاتی وو.

زموږ اخلاقی برجونه را نړیدلی دی. زموږ د ژوند او څواك ټولی سرچینی زهرجنی شوی دی.

تاسو دا مه ګڼی چی زه د غرناطی د امن خوښوونکو ملګری شوی یم، زما د کورنی اته تنه شهیدان شوی دی، او زه پردی خبره ویاړم چی زما یو ورور د اوربندله تړون نه وروسته دومره مایوسه شو چی له هغو غازیانو سره ملګری شو چی له څلورو خواو را کلابند کیدو سره سره یی د خپلی خپلواکی بیرغ نسکوریدو ته پرینښود. هغه د ذلت د ژوند پر ځای د عزت مرګ غوره کړی دی، خوزه له هغه سره توپیر لرم زه یوازی ژوندی پاتی کیدل غواړم.

وضعی زه دی فکر ته اړ ایستی یم چی د کوم اولس واګی د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندی خلکو په لاس کی وی چی مشرانو یی له دی ویری څلور سوه بچیان د یرغمل په توګه دښمن ت سپارلی چی خلك هغوی بیا په جګړه پیلولو مجبور نه کړی، نو د هغوی په زړونو کی د ژوندی پاتی کیدو هیله هم غنیمت ده.

د اندلس د مسلمانانو په تاریخ کی راتلونکی څو ورځی ډیری مهمی دی. زه ویریږم چی د حامد بن زهره وینا د تقدیر لخوا موږ ته وروستی جتکه نه وی.

له دی وینا وروسته به په غرناطه کی په هیڅ ګوښه کی هم هغه په امن نه وی، د اولس غداران به د هغه دله منځه وړو لپاره له هیڅ ګام اوچتولو څخه ډډه ونه کړی او که هغه ته څه پیښه وشوه نو پر اولس به هغه عذاب پیلږی چی نخښنی یی را برسیره شوی دی.

د غونډی له پای ته رسیدو وروسته چی ما له کومو دوستانوسره خبری کړی وی هغوی ټول دی خبری ته اندیښمن وو چی د غرناطی اولس به په بوه وخت کی څه ډول د بهرنیو او داخلی دښمنانوسره وجنګیږی. د کوم قوم لپاره تر دی لوی عذاب بل کوم دی چی د هغوی د آزادی ساتونکی د دښمن د پوځ لومړنی صف جوړ کړی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالمنان تر لږ څنده نور هم د قوم د غدارانو د دسیسو په اړه خبری کولی بالاخره جګ شو وبی ویل :

: ویخښی ! ما دا هیر کړل چی ته بو میلمه یی او زما حیثیت د یوه سرای د مالك نه زیات نه دی، زه د لږ څند لپاره الحمرا ته ځم. که تاسو د غرناطی د اولس احساسات لیدل غواړی تاسو هم راسره ولاړ شی.

سلمان ځواب ورکړ: تاسو لږ صبر وکړی ما عثمان په څه کار پسی لیږلی دی، زه دلته د یوه بل چا په انتظار هم یم.

عبدالمنان بیرته پر کرسی کیناست.

لږ څنډ وروسته عثمان ساه نیولی کوټی ته ورننوت او وبی ویل:

: بناغلیه هغوی له ښاره بهر وتلی دی.

عبدالمنان وپوښتل : څوك له ښاره بهر وتلی دی؟ عثمان د ځواب پرځای سلمان ته وکتل او هغه د مول وهلیو سپرو لنډه یادونه ورته وکړه.

عبدالمنان وویل : که دغه سپاره آزادی غوښتونکی وی او حامد بن زهره په څه کار پسی لیږلی وی نو زه یی زر معلومولی شم. خو که هغوی د حکومت جاسوسان وی نو په دی وخت کی د هغوی له ښاره وتل دوه سببه کیدای شی چی زما ذهن ته راځی لومړی دا چی غرنیو قبایلو ته یی استولی دی چی د حامد بن زهره له ملاتړ څخه یی ایسار کړی، او دوهم دا چی حکومت د حامد بن زهره لاره بندول غواړی.

· مګر د پنځلس شل تنو لپاره د جنوب د ټولو لارو بندول آسانه نه دی.

سلمان وویل : خو دا هم امکان لری چی حکومت د دی لپاره تر اوسه دکوزو دروازو له لاری نور کسان هم استولی وی، نن به ټوله ورځ د سولی غوښتونکی آرام نه وی ناست، ځکه خو حامد بن زهره ته دا ویل ضروری دی چی د خپل حفاظت له بندوبست پرته د سفر خطر قبول نه کړی.

عبدالمنان جګ شو وبی ویل : ماته اجازه راکړه.

: ته چیرته روان شوی؟

: زه په دی تشویش کی یم چی سهار هغه روان نه شی ځکه د هغه خبرول ضروری دی.

: تاته معلومه ده چی هغه چیرته دی؟

: نه ما قصداً د هغه د ځارلو هڅه ونه کړه، زما کاروبار داسی دی، دا خطرنه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شم قبلولی چی د حکومت جاسوسان په ځان پسی کړم. خو زما دا پیغام به خامخا هغه ته ورسیږی، زه به کوم داسی دوست وګورم چی د هغه د هستوګنی ځای ورته معلوم وی.

: ماته نه ده معلومه چی هغه به ستا پیغام ته څومره ارځښت ورکړی خو که تاسو ما هغه ته ورولی نو دغه ربړه به ډیره اسانه حل شی.

: ډیره ښه ده، زه هڅه کوم راځه!

سلمان جګ شو عثمان ته یی ووېل : ته زما آس تیار کړه، امکان لری زه ناڅاپی روان شم، که څوك زما پوښتنی ته راغلل نو همدلته یی ایسار کړه.

عثمان په منډه بهر ته ووت څو شیبی وروسته سلمان او عبدالمنان په زینو کی ښکته کیدل چی دوی د یوی ګاډۍ غږ واورید. او چی دوی انګړ ته ښکته شول بګی «ګاډۍ» هلته ولاړه وه او یو سړی تری راکوزیده، سلمان چی ولید غږ یی پری وکړ: جعفره!

جعفر په منډه ورغی او عبدالمنان ته یی له سلام وروسته سلمان ته ووېل : هغه ماته دا حکم وکړ چی زه سبا ته کلی ته درسره ولاړ شم.زه چی له ماښځه نه وزګار شوم را به شم ته ځان تیاروه.

سلمان ووېل : مور د هغه په لټه پسی را روان وو اوس مو بیله څنډه هلته وروله.

:مګر هغه خو...!

سلمان په اندیښنه وپوښتل : اوس د خبرو وخت نه دی بیړه کوه، که هغه چیرته لری وی مونږ به په دی ګاډۍ کی ورشو، زه د دی خبری ذمه واری اخلم چی هغه به له تانه نه خفه کیږی.

جعفر یوی او بلی خواته وکتل او ورو یی وویل : ښاغلیه! په غرناطه کی ستا له هغه سره ملاقات امکان نه لری هغه له دی ځایه روان شوی دی.

: چیرته؟

: دایی ونه ویل چی چیرته خو ناڅاپی روانیدل یی ماته هم سوال وو. کله چی ما له تا سره ولیدل او بیرته ولاړم نو کور به یی په کور کی نه و یوه ملازم زه ډیر ښه پیژندلم هغه ماته وویل چی هغوی د الحمرا په لور ولاړل.

: د الحمرا په لوری؟

: هوکی! هغه ته دا خبر ور رسیدلی ؤ چی مظاهره کوونکی له قابو وتلی دی،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او دا خطر پیدا شویدی چې هغوی د امارت مانۍ ته اور واچوي. د مظاهره کوونکو د پوهولو لپاره ورغلی دی، او کوم خلك چې د ده د ملاقات لپاره ورغلي وو هغه هم ورسره تللي وو، په هغوی کې کوم یوه زما اس هم ورسره بیولی و. زه پلې پسې ورغلم هغه د الحمرا د دروازې په مخه کې وینا کوله، د خلکو د احساساتو له سړولو او له هغوی نه د آرام اوسېدولو ژمنې اخستلو وروسته له وسله والو رضاکارانو سره له هغه ځایه ولاړ. په زرگونو مظاهره چیان د جلوس په څېر له هغه سره روان شول، زه ډېر په زحمت لنډ ورغلم خو په دې ځنډ کې وسله والو رضاکارو خلك نژدې نه ور پرېښودل او په شایي تېل وهل. بیا چې ما هغوی ته وویل چې زه د هغه خدمتگار یم نو لاره یې راکړه. لږ وړاندې پر سرك دوې گاډۍ ولاړې وې او آغا په هغوی کې سپرېده. ما منډه کړه او په وروستۍ بگۍ کې سپور شوم. آغا له درې نورو کسانو سره دننه کیناست. ما ستا یادونه وکړه بیا راته معلومه شوه چې سعید هر څه ورته ویلي دي.

سعید له هغه سره ؤ؟

: نه هغه د مخې په گاډۍ کې ؤ، له اغا سره د ولید نه پرته دوه نور کسان مانه پیژندل.

: د زیاتو خبرو ضرورت نشته د خدای جل جلاله په خاطر دا راته ووایه چې هغه چیرته ولاړ؟

: بناغلیه ! گاډۍ چې ختیځې دروازې ته ورسیدلې نو پهره دارانو بیله دې چې څه پوښتنه ترې وکړي دروازه یې خلاصه کړه، اوه اسونه له دروازې بهر ولاړ وو په هغو کې زما اس هم ؤ، پر هغو ولید سپور شو، هغه راته وویل چې ته د دې په بدل کې زما له کوره زما اس راوستلی شې.

سلمان مخ راواړاوه عثمان ته یې چې څو گامه لرې له یوه نوکر سره ولاړ و وویل:

ته دلته د څه لپاره ولاړ یې ولاړ شه زما اس راوله، عثمان د طبیلې په لوري منډه واخستله وبې ویل : جنابه! اوس به یې راولم.

جعفر وپوښتل : ته چیرته ځې؟

سلمان په ترخه لهجه ځواب ورکړ: دا به وروسته درته ووایم لومړی ته دا راته ووایه چې ته تر الحمرا پورې په هغه پسې ورتلی ولې دې لومړی زه نه خبرولم؟

: آیا دا کیدای شوای چې ما هغه له کوم خطر څخه خبر کړی وای او زما خبرې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته یې اهمیت نه وای ورکړی! اوس صفا ووایه هغه چیرته ولاړ؟
: صیب! ما له هغه نه وپوښتل خو هغه ماته دا ووېل او ځان یې تیر کړ چې ته له میلمه سره ځان کلی ته ورسوه، ماته څه معلومه وه چې هغه به مظاهره چیانو ته له وینا وروسته له ښاره وزي، او د هغوی اسونه هم بهر ته رسول شوي دي. ما د هغه ایسارولو زیاته هڅه وکړه خو د هغه اراده تل نه ماتیدونکې وي.
عبدالمنان ووېل : اوس له جعفر سره بحث بې ځایه دی، زما باور دی چې هغه د غدارانو په اړه څه خوشباوري نه لري او د ختیځې دروازې څخه یې د وتلو سبب هم همدغه کیدای شي چې د ده ملګري د دسیسې څخه پوره خبر دي.
ماته معلومه نه ده چې هغه به کومه لاره غوره کړې وي، خو که هغه تاته کلي ته درسیدو هدایت کړی وي نو د دې زیات امکان دی چې هغه د قبایلو د سیمو له دوری څخه دمخه کلي ته د تلو هڅه وکړي، اوس خو دا دې باران هم راغی امکان لري په غره کې چیرته ایسار شي.
سلمان ووېل : زه یوازې په یوه لاره خبر یم او هغه همدغه لاره ده چې زما په نظر، د هغه لپاره زیاته خطرناکه کیدای شي، زه اوس له تانه دا پوښتنه کوم چې اوس له ښاره زما د وتلو امکان شته؟
عبدالمنان ځواب ورکړ: زما په ګومان به څه ستونزه درته مخې ته نشي. تاسو پر اس سپور شي راځئ، زه په دې ګاډي کې ځم او په لویدیځه دروازه کې دې انتظار کوم، که پهره دار ولیدی دروازه یې خلاصه کړه ته بیله دې چې له چا سره څه خبرې وکړې ووزه، که نه نو بیرته راوګرځه.
: بیرته؟
: زما مطلب دا دی چې بیا به د ښار په نورو دروازو خپل نصیب وازمویو.
سلمان د خپلې چپنې دننه لاس ننه ویست او یوه کڅوړه یې را وایستله عبدالمنان ته یې ونیوه ویې ویل :
دا واخله سل اشرفۍ پکې دي. امکان لري ورته ضرورت دې شي.
: نه! دا درسره وساته او یوازې دعا کوی چې کوم افسران زه پیژنم له هغوی نه کوم یو په دروازه کې وي.
سلمان ووېل : زما یوې بنې لیندۍ او څو غشیو ته اړتیا ده، د سرای مالك یو بل خدمتګار خپل کورته په لینده او غیشو پسې واستاوه، او بیا په بیره ګاډي ته ورغی جعفر په منډه ورغی تر مټ یې ونیو ویې ویل :

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

که دلته د کوم بل اس بندوبست کیدای شی نو زه به له ده سره ولاړ شم که نه نو تاسو پهره دارانو ته ووایی چی په ده پسی یو بل سرې هم را روان دی. زه به تر لږ څنده د ولید اس راولم او ځان به راورسوم. که په لاره کی خطر ږی نو د ده یوازی سفر ښه نه دی. زه څو نور کسان هم له ځان سره بیولی شم، د الحمرا په مخکی په زرگونو تنه مظاهره چیان دی او زه چی هلته ورشم یوازی د یوه غر ضرورت دی.

عبدالمنان وویل : ته زما اس درسره بیولی شی. خو هغه داسی سست دی چی پری سپور شی له ده سره یوځای سفر نشی کولی. او د کوم بل بندوبست په وجه ناوخته کیږی. ته د هغه د ایسارولو هڅه مه کوه.

سلمان د غوسی په حالت کی وراندی ورغی او ویی ویل:

جعفره ! د خدای لپاره ما پریږده، د کومو خلکو لخوا چی هغه ته څه خطر پیښیدای شی ستا او د الحمرا د مظاهره چیانو د ورتگ انتظار نه کوی، زه ستا لپاره یوه شیبه انتظار هم نشم کولی.

جعفر ملامت غوندی شو سلمان ته یی وکتل او عبدالمنان په منډه په گاډۍ کی سپور شو.

سلمان د جعفر په اوږه لاس ورکیښود ویی ویل : ته باید خفه نه شی، زه یوازی د خپلی اندیښنی د لری کولو لپاره ځم. که هغوی په لاره کی په مخه راغلل نو ستا د خبرولو لپاره به ژر درته راولیږم.

جعفر وویل : صیب! زه د هغه په باب هیڅ اندیښنه نه لرم. کوم کسان چی له هغه سره تللی دی هغوی به یی په ساتنه کی غفلت ونه کړی! په گاډۍ کی ما له هغه سره دوه ناپیژندوی ولیدل. هغوی داسی معمولی خلك نه وو. یو خو یی د پوځ یو لوی افسر ښکاریدو. کله چی هغوی له گاډۍ نه پلی او پر اسونو سپاره شول پهره دارانو سلامی ورته ووهله. زه پردی ډیر حیران شوم چی له جامونه هغه د یوه عالم په څیر ښکاریده. او له سترگو پرته یی نور مخ په پرده کی پټ و. سره له دی هم پهره دارانو ته معلومه وه چی هغه څوك دی. زه د داسی خلکو په ملگری د خپل بادار سفر ته اندیښنه نه لرم زما اندیښنه پردی ده چی ته یوازی روان یی.

: ته زما په باب چورت مه وهه، إن شاء الله زه به ستاسو د کلی لاره نه غلطوم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

څو دقیقې وروسته چې سلمان پر اس سپور له سرای نه راووت نو باران پیل شوی ؤ، پر سرك چوپه چوپتیا وه او هغه اس چارګام زغلاوه.
دروازې ته چې نژدې ور ،ورسید هغه ګاډي ولیده بیا یې د درشل دننه د ډیوې په رڼا کې عبدالمنان له څلورو وسله والو کسانو سره ریدلی ولید، چې له هغوی نه یو د نورو منصبدار معلومیده. دوه تڼو نورو د دروازې درنې پلې بیرته کولې.
سلمان څو شیبې د درشل په مخکې ودرید بیا چې دروازه خلاصه شوه او وسله وال کسان یوې خواته لرې شول نو هغه افسر په لاس اشاره ورته وکړه او ده اس پونده کړ.
سلمان یوه شیبه اس ودراوه او بیا یې واګې سستې پرېښودې د دروازې نه چې تیر شو شاته یې وکتل منصبدار لاس د خدای پامانی په دود ورته اوچت کړل، سلمان په لوړ آواز ورته وویل : خدای پامان! او بیا یې اس چارګام کړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د حامد بن زهره شهادت

باران هره شیبه توندیده، څو دقیقې پرلپسې د ګرندي اس زغلولو نه وروسته سلمان هغه دوه لارې ته ورسید چې له بنې او کيڼ لورې دوې لارې سره بوځای شوې وې. هغه اس ودراوه او څو شیبې یې شاوخواته وکتل او بیا په همغه ګرندي توب پرمخ ولاړ.

نژدې یو مـیل نور چې وړاندې ولاړ د اسـونو شنهـار او د پښـو ترپهـار یې واورید، هغه په بیړه د خپل اس جلب را کش کړ له سرك نه کوز د یوې ونې شاته ودرید. د سترګو په رپ کې دوه اسونه ترې تیر شول او وړاندې ولاړل او ده داسې احساس کړه چې څوك پرې سپاره نه وو. بیا د ترورو برښنا دا اټکل سهي کړ.

تر اوسه ده خپل زړه ته تسلي ورکوله چې ښایي حامد بن زهره له بلې دروازې څخه د بهرکیدو نه وروسته خپل کلي ته د تلو اراده بدله کړې وي یا یې کلي ته د تلو لپاره د سرك پرځای بله لاره غوره کړې وي. خو چې تش اسونه یې د بنـلیـ په لور په منډو ولیدل زړه یې ولوید.

بیا یې په خیال کې ورغلل چې د حامد او یا د هغه د زوی اسونه خو باید د ښار پرځای د کلي په لوري تښتیدلي وای. امکان لري د دې اسونو خاوندان یا د دښمن سرتیري او یا دحامد بن زهره هغه ملګري وي چې له غرناطې څخه ورسره ملګري شوي وو، هغوی به له دښمن سره مقابله کړې وي او د حامد د ژوندي وتلو لپاره به یې فرصت برابر کړی وي هغه پر نا معلومو امیدونو تکیه کوله او وړاندې روان ؤ د هغه د اس زغاسته ورو ورو کراریدله.

بیا هغه ناڅاپه د څو نورو اسونو د پښو ترپهار واورید، مخامخ د سرك ژوره برخه تر اوبو لاندې وه، چې توري وریښیـدې ښې لورې ته یې څو ونې او د یوې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ویجاړې ودانۍ،کنډوالې ولیدې، هغه د اس واګې راکش کړې او آس یې د کنډوالو شاته ورساوه، په یوه ونه پورې یې وتاړه او په منډه راغی سړک ته تر ټولو نژدې ونې شاته ودرید.

څو شیبې وروسته هغه د تورو په بریښنا کې شپږ تنه سپاره ولیدل، د سړک په بهیدونکو اوبو کې هغو ناڅاپه اسونه ودرول او غوږونه یې واوریدل شول خو د باران په سبب د هغوی خبرې سلمان نشوای اوریدې. بیاهغوی ورو ورو وخوځیدل، د سړک په منځ کې اوبه ډېرې وې او اسونه ورو ورو په یوه لیکه پکې تیریدل، له اوبو څخه چې تیر شول هغوی بیا ودریدل، اوس هغوی سلمان ته دومره نژدې وو چې د باران د شور سره یې غږونه صفا اوریدل کیدل.

یوه سپاره په لوړ غږ ویل : موږ هسې په دې باران کې ځانونه په زحمت کړي دي. هغو به اوس غرناطې ته رسیدلي وي، او هلته پرې د لاس اوچتولو سوال نه پیدا کیږي.

دوهم سړي وویل : تاته معلومه ده چې که هغه ښار ته ننوزي نو زموږ پای به څه وړ وي؟

دریم وویل : د خدای لپاره اوس دا دعا کوی چې پهره دار هغوی ته دروازه خلاصه نه کړي.

: کله چې په دروازه کې هغه چیغه وکړي چې د حامد بن زهره وژونکی راپسې دي نو پهره داران به د هغو د درولو جرئت ونه کړي. بلکې زه داسې احساسوم چې هغوی به موږ ونیسي او پاریدلیوخلکو ته به مو په لاس ورکړي.

وروره! داسې هم امکان لري چې پهره داران هغوی زموږ ملګري وبولي او دروازه ورته خلاصه کړي، او چې موږ کله هلته ور ورسیږو د ښار خلك مو په دروازه کې مخې ته په انتظار ولاړ وي. اوس زموږ پای په هیڅ صورت هم ښه نشي کیدای.

که ماته دا معلومه وای چې هغه د حامد بن زهره د لارې نیولو لپاره روان دی نو ما به هیڅکله هم ملګري نه وه ورسره کړي. اوس به دا څوك ومني چې موږ له کومو خلکو سره راغلي وو هغوی موږ نه پیژندل او موږ ته یې یوازې دومره وویل چې دوی د یو دښمن د نیولو لپاره زموږ ملاتړ ته اړتیا لري، تاسو ټول پردې شاهدان یاست چې ما تاسو د غشو له ویشتلو نه منع کړي.

: ښاغلیه! تا هغه وخت ایسار کړو چې زموږ غشي له لیندو څخه تللي وو، او

Downloaded from: The Digital Library

پنځه تنه رالویدلی وو، اوس موږ ټول په یوه کښتي کې سپاره یو، موږ ته په تیاره کې دا څه معلومیده چې زموږ د غشیو نخښه حامد بن زهره دی، اوس یو د بل ملامتول هیڅ ګټه نه لري، زموږ هڅه باید دا وي چې په څه ډول خپلو خپلوکورونو ته ځانونه ورسوو.

که ستا سره دا اندیښنه ده چې هغه به ښار ته ننوتلی وي نو موږ باید ژر ژر ودریږو او وضعه وګورو او وروسته بیا څه پریکړه وکړو. بیا که زموږ نور ملګري راغلل نو امکان لري د هغوی په مرسته ښار ته د ننوتلو موقع ومومو، دا هم امکان لري چې کوتوال پر پهره دارانو اعتبار ونه کړي او پخپله زموږ د راتګ په انتظار وي. اوس د دې خبرو وخت نه دی درځئ!

سلمان ته پردې پوهیدل ګران نه وو چې حامد بن زهره او یا ژر تر ژره د هغه دوه ملګري له اسونو څخه د پریوتلو په وخت کې د دوی لاس ته نه دي ورغلي او دوی د هغه دوو اسونو د فرضي سپرو د نیولو په نیت ورپسې دي چې ده ژر ځنډ دمخه په تیښته لیدلی وو.

سمدستي ده ته دا خیال هم ورغی چې له اسونو څخه محروم شوي تېښتیان چیرته غلي شوي وي نو تعقیبوونکو ته به د غرناطي تر دروازې پورې دا څرګنده شي چې هغوی په تش اسونو پسې وو، بیا به د غدارانو یو پوځ د دوی د نیولو لپاره ورپسې راولي. د ده په ګومان د حامد بن زهره او یا د هغه د ملګرو دتښتې یوازیني لاره دا وه چې دغه کسان له غرناطې نه بهر مصروف وساتل شي، ځکه خو چې مخکینۍ سپاره اس پونده کړ سلمان غیښي خوشې کړ. دزخمي چیغې دا ګواهي ویله چې غشي یې په نخښه برابر لګیدلی دی او پخوا له دې چې د هغه نور ملګري وضعیت احساس کړي سلمان دوه نور غشي هم ویشتلي وو.

څو دقیقې په ختو او اوبو کې د اسونو د پښو شرپ شرپ او د سرتیرو چیغې اوریدل کیدې، بیا چې توري وبریښیدې سلمان نژدې په اوبو کې یو ټپي د منډې په حالت کې ولید.

یو بل سړي له لرې خپلو ملګرو ته چیغې وهلې سلمان په ډاډ خپل اس راخلاص کړ پرې سپور شو ژر ځنډ یې یوه او بله خوا وکتل، بیا یې اس پونده کړ او د سترګو په رپ کې تر ګونډو پورې په اوبو کې د تښتیدونکې پر سر ودرید، او په لوړ غږ یې وویل:

ودریږه! ته نور نشې خلاصیدای!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زخمي دواړه لاسونه اوچت کړل ويې ويل: پرما ورحميږه زه ټپي يم.

سلمان ورته وويل : چوپ زما په مخه کې روان شه، زخمي بيله دې چې څه ووايي د هغه په مخ کې روان شو چې له اوبو نه تير شول سلمان وويل : وسله دې وغورځوه! نور دې ملګرې مرستې ته نه راځي.

زخمي وسله وغورځوله او له ويرې په ريږديدونکې غږ يې وويل: د خدای لپاره په ما رحم وکړه، ما څه ګناه نه ده کړې.

سلمان ځواب ورکړ: د حامد بن زهره قاتل د رحم وړ نه دی.

زخمي چيغې کړې: ما له مجبورۍ د هغوی ملګرتيا وکړه. هغوی ټول به پردې ګواهي ورکړي چې ما په حمله کې هم برخه وانه خستله. ستا د ژغورل کيدو سبب هم دا و چې ما خپلو ملګرو ته وويل چې غشي ونه اوروی.

سلمان پردې د پوهيدو لپاره زيات فکر ته اړتيا نه درلوده چې زخمي دی د حامد بن زهره له ملګرو څخه بولي چې د غدارانو له حملې څخه ساتل شوی وو او د ده هم دا ګومان په يقين بدل ؤ چې په لاره کې يې کوم اسونه ليدلي وو د هغوی سپاره په زخمي حالت کې کومه خوا چيرته غلي شوي دي، بيا يې ډير زر په ذهن کې يو تدبير راغی او ويې ويل: کوم دوه کسان چې تاسو ورپسې وی، هغوی غرناطې ته نژدې موړ ته په مخه راغلل او تر اوسه پورې به د ښار نيمايي خلك پر هغوی راټول شوي وي.

زما يوازې پردې افسوس دی چې د حامد بن زهره د وژلو په دسيسه ناوخته خبر شوم. ستا په شان خلکو رحم کول ګناه ده خو که ته د حامد بن زهره په باب ريښتيا ريښتيا راته ووايي نوزه به دې ژوند وبخښم.

زخمي په اميدوارونکې لهجه وويل:

تاسو وعده کوئ!

: زه وعده کوم او زما وعده د يوه غدار او د دين د دښمن وعده نه ده.

ستا ملګرې چيرته دي؟ زخمي زړه نا زړه وپوښتل. سلمان په ذرانده غږ وويل : ته يوازې زما د پوښتنو ځواب راته وايه، او په ياد لره چې که دې کوم ځواب دروغ ؤ نو وبه دې وژنم، زه درنه پوښتم چې حمله په کوم ځای کې وشوه؟

زخمي په ويريدلې لهجه ځواب ورکړ: کلا ته نژدې د ويالې د پله دې لورې ته.

: حامد بن زهره وژل شويدی؟

: هوکې!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: د هغه زوی سعید څنګه دی؟ سلمان په ژړه غونی آواز وپوښتل.
: د هغه په اړه هیڅ نشم ویلی، کـه هغـه لـه دوی سـره ؤ نو امکان لري چي ژغورل شوی وی.
: تاسو څو کسه ووژل؟
: موږ چي کوم مړي ولیدل شمیر یې اوه کسه وو، په هغوی کی دوه زموږ ملګری وو، خو خدای شاهد دی چي ما په حمله کی هیڅ برخه نه ده اخیستی.
سلمان په درانه غږ وویل : ته دروغ وایې.
: په خدای سوګند زه دروغ نه وایم، د حامد بن زهره وژونکی ما نه پیژاند، موږ ته له غرناطی نه د روانیدو په وخت کی دا هم نه وه معلومه چي موږ حامد بن زهره ته د لاری نیولو په خاطر روان یو.
کوتوال موږ ته یوازی دومره وویل چي د ښار څو رضاکاران د یوه خطرناک پروګرام لپاره روانیږی هغوی ستاسو مرستی ته اړ دی، تاسو د پوځی جامو پر ځای په ساده جامو کی ولاړ شي.او د جنوبی دروازی نه بهر د هغه انتظار وکړی. له دی نه علاوه یې دا امر هم راته وکړ کله چي له چوکی څخه ووتلو باید مولونه ووهو، کله چي له دروازی نه بهر ورسید ولږ څند وروسته هلته شل تنه وسله وال مول وهلی نور راغلل بیا د هغوی قوماندان موږ په دوو برخو وویشلو یوه ډله د جنوب ختیځ لوری ته روانه شوه او زما دری تنه ملګری په هغی کی شامل شول، موږ دیارلس تنه په دی لاره راغلو.
سلمان خفه شو پوښتنه یې وکړه: احمقه! زما سره ستا د دومره اوږده داستان د اوریدو وخت نشته لنډه لنډه یې وایه!
: سپاغلیـه! ته بـه د پوره کیسی له اوریدو پرته باور ونه کړی چي زه ربښتیا وایم. موږ چي پله ته نژدی شوو باران په زور اوریده، د ډلی مشر پنځو تنو ته امر وکړ چي ټول اسونه د پله بلی غاړی ته ورسوی او نور د سړک دواړو خواوو ته د بوټیو او د ډبرو شاته کیناستل او په انتظار شول، بیا موږ د هغوی د اسونو د پښتو تربهار واورید، کله چي پله ته را نژدی شول ناڅاپه چاپه زوره وویل : ودریږی ورانډی مه ځی! .
له دی سره سم زموږ لارښونکی د غشو د ویشتلو امر راکړ. زما په ګومان پنځه تنه د غشیو په لومړی حمله کی راپریوتل، بیا ناڅاپه یو سپور چي له ټولو وروسته ؤ له سړک څخه راکوز شو د غشی ویشتونکو شاته یې ځان ورساوه، د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سترګو په رپ کې یې یو سرې وواژه، بیا د تورو په برېښنا کې ما دوه تنه نور ولیدل چې له سرك څخه ذ لویدیځ په لور یې منډې وهلې.

یو سپور پر زین ځان غورځولی ؤ او بل د هغه د اس جلب نیولی و، زما په ګومان هغه تپی ؤ دریم سپور چې ناڅاپه یې له ښي لوري څخه حمله وکړه او زموږ یو ملګری یې وواژه له سرکه تیر شو او کیڼ لوري ته یې ځان ورساوه، که ما خپل ملګري له غشي ویشتلو څخه نه وای ایسار کړي د هغه روغ وتل له امکان څخه وتلی وو، موږ ته هغه ځناور ګواښ وکړ که له دې درې واړو څخه کوم سرې روغ خلاص شو نو کوتوال به ستاسو ورمیږونه غوڅ کړي.

سلمان وویل : تاته د خپل ځان د وکالت ضرورت نشته، ماته معلومه ده چې ته څومره نیك سرې یې، زه له تانه د حامد بن زهره په اړه پوښتنه کوم.

: ښاغلیه! هغه وژل شویدی، هغوی د تورو په برېښنا کې د هغه مړی پیژندلی ؤ، زما په ګومان چې کله هغه له اس څخه ولوید چا پر سر او سینه د تورو ګوزارونه پرې وکړل، دوو نورو زخمیانو زګیروی کول هغوی یې هم ووژل.

: د هغوی مړي څه شول؟

: هغوی یې ویالې ته وغورځول، تر اوسه امکان لري سیند ته رسیدلي وي.

سلمان وویل : تایو دروغ وویل!

: صیب! زه سوګند یادوم چې هغوی یې په ویاله کې وغورځول.

: احمقه! زه د مړیو خبره نه کوم، تا وویل چې ستاسو له ملګریو څخه هم دوه تنه ووژل شول، په دې حساب خو د مړیو شمیر شپږ نه بلکې اوه کیږي.

: صیب ! اووم تن بیا وروسته ووژل شو، زموږ لاربښوونکي ماته د اسونو له راغوښتلو وروسته دا حکم وکړ چې له خپلو ملګرو سره پر سرك نیغ د غرناطې لاره ونیسم پخپله له خپلو ملګرو سره په کینه لار ولاړ.

موږ به ایله سل ګامه لرې تللي وو چې د تومانچې له غږ سره مو جوخت د رضا کارانو چیغې واوریدې، موږ اسونه ودرول او د احوال لپاره مو یو تن ور واستاوه هغه چې بیرته راستون شو دا احوال یې راکړ چې د تښتیدونکو سپرو څخه یو تن دویالې سره نژدې په بوټو کې ولاړ ؤ او هغه له رضاکارو څخه یو تن وواژه.

: بیا پر سرك یوازې دوه تنه سپاره تاسو ولیدل؟

: هوکې! موږ د لارې له یوه کلي څخه وړاندې د سرك په پیچومې د اسونو د پښو غږ واوریده او زموږ دا اټکل ؤ چې هغوی دوه وو، زموږ په ګومان دریم سرې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د تومانچي په ږز د رضاکارانو پام ځان ته ور واړاوه او دی نورو دوو تنو ته یې د تیښتې زمینه برابره کړه.

اوزه پردې خوښ شوم چې هغوی ځانونه وایستلی شول.

: ته به په دې خبره ډیر خوښ وې چې هغوی ژوندي ووینې او انعام پرې واخلې!

: د خدای په خاطر پر ما اعتماد وکړه، که موږ هڅه کولې نو د هغوی رالاندې کول راته ګران نه وو. موږ هسې دا ښودله چې په هغوی پسې یو او د دې یو سبب دا و چې موږ یو پر بل اعتماد نه درلود چې کله به مو فاصله ورسره لږ شوه نو موږ به کرار شوو او چې هغوی به رانه لرې شول موږ به بیا ورپسې ګړندي شوو.

تاته د حامد بن زهره د شهادت نه وروسته هم دا معلومه نه شوه چې ستاسو لارښود څوك ؤ؟

: نه، ما عرض وکړ چې هغه خپل مخ په نقاب کې پوښلی ؤ.

سلمان وویل : ته هغه جونګړې ته ننوزه، کیدای شي د بام کومه برخه یې روغه وي او له باران څخه پناه پکې واخلې، زه چې غرناطې ته ولاړ شم تاته به کوم مرستندوی راواستوم.

زخمي چیغې کړې: د خدای په خاطر دا ظلم مه کوه، که په غرناطه کې چاته دا معلومه شوه چې زه د حامد بن زهره د وژونکې ملګري یم نو کوتوال ته به مې هم د سر خیر ګران شي. خلك به مې د بوټیو شکولو ته چمتو شي.

: ته چیرته تلل غواړې؟

: ماته معلومه نه ده خو اوس غرناطې ته نشم تلای.

زما دا باور هم نه دی چې تر سهاره به ژوندي پاتې شم.

: تا غوندې خلکو ته زر مرګ نه راځي او زه دا احساسوم چې پر تا تر زخم د ویرې اغیزه زیاته ده، ته د څه رحم حقدار نه یې خو ما د بخښنې وعده درسره کړې ده. ستا له خبرونه ما دا اټکل کړی دی چې د پولیسو نور کسان ستا تر لاس لاندې وو.

: صیب ! زه له دې څخه انکار نه کوم چې هغوی زما تر قوماندې لاندې له غرناطې څخه راووتل، خو د ښار نه تر راوتلو وروسته زما ذمه واري یوازې دومره وه چې پر هغوی د خپل لارښوونکي هدایات عملي کړم، دا زما بد مرغي وه چې کله د رضاکارانو لارښود د غشو اورولو قوماندې ورکړه ما خپل ملګري پر وخت

Downloaded from: The Digital Library

ایسار نه کړل، خو که ما هغوی ایسار کړی هم وای څه توپیر به نه ؤ راغلی.
سلمان وویل : زما په گومان به ستا ملگری دا جرئت ونه کړی چی تا په دی حالت کی پری پږدی او غرناطی ته ولاړ شي. څکه خو ته زما په مغ کی دورمه، امکان لری لږ وراندی هغوی چیرته غلی شوی وی. راځه!

*****

زخمی د بی وسی په حالت کی د سلمان په مغ کی روان شو، پر سرك کوم دوه سوه گامه له تلو وروسته ناڅاپه له کوم لوری یو غږ راغی، یحیی، یحیی ! مروانه سلمان اس ودراوه او ملگری ته یی وویل : ودرېږه! ستا نوم څه شی دی؟
: زما نوم یحیی دی.
سلمان وویل : ته په څمکه پرېوزه او خپل ملگری را وغواړه، زر کوه که نه نو ورمیږ به دی غوڅ کړم. زخمی زر پرېوت او چیغی یی کړی: زه دلته یم.
سلمان وویل : احمقه په پوره زور چیغی کړه.
که تا د هغوی د پوهولو هڅه وکړه نو زما لومړنی گوزار به پرتا وی، هغوی ته ووایه چی زه ټپی یم او حمله راوړونکی پر ما د مړه گومان وکړ او پری یی ښودم.
زخمی کومی وشلاوه او په زوره زوره یی خپلو ملگروته چیغی وکړی، سلمان د سرك کیڼ لوری ته د څېړیږه بوټیو کی غلی کیناست. څو شیبی وروسته د سرك له ښی لوری د فصلونو له منځه د اسونو د پښو ترپهار اوچت شو بیا اسونه ناڅاپه ودریدل او د یوه سړی غږ واوریدل شو: یحیی ته چیرته یی؟
هغه ځواب ورکړ: زه دلته یم.
: مروان چیرته دی؟
: ماته نه دی معلوم.
: حمله کوونکی چیرته دی؟
: ماته نه دی معلوم ښایی هغه غرناطی ته رسیدلی وی. تاسو زر راشی موږ باید زر تر زره له دی ځایه ووزو.
یو بل غږ واوریدل شو: هغوی څو تنه وو؟
: ماته نه دی معلوم چی څو تنه وو، خو که تر څو شیبو پوری نور دی ټوکو ته دوام ورکړی نو له غرناطی څخه به په زرگونو کسان راورسیږی.
د اسونو د پښو غږ بیا پورته شو. او د سترگو په رپ کی څلور سپاره سرك ته راووتل. یو تن له اس څخه پلی شو او د ټپی د راپورته کولو هڅه یی وکړه ویی

Downloaded from: The Digital Library

وېل : ما په وار وار درته وېل چې له سرکه باید لرې شو، ستا اس په موږ پسې راغی موږ هغه لږ وړاندې تړلی دی.

دوه نور سپاره هم له اسونو پلې شول، له هغوی څخه یوه ووېل : اوس د خبرو وخت نه دی، ته دې پر خپل اس درسره سپوره کړه، موږ به مروان ولټوو. هغه د ختیځ په لوري ولاړ امکان لري د غرناطې پرځای اوس خپل کلي ته رسیدلی وي.

د بوټيو له منځه آواز راغی : اوس تاسو هیڅرې نشئ تلای. او له دې سره یو ډز اوچت شو، پر اس سپور کس په یوه غرب پر ځمکه راپرېوت او بیا د سترګو په رپ کې سلمان پر سرك دریدلی ؤ د هغه د توري په لومړي ګوزار یو بل تن هم وغورځیده، دریم پر اس سپور شو او د تیښتې هڅه یې کوله چې سلمان وروسته راوګرځید او خپل اس یې ورپسې خوشې کړ.

ناڅاپه هغه اس کیڼ لوري ته وګرځاوه او د سلمان لومړی غشی هسې ولاړ خو د سترګو په رپ کې هغه بیا د ده تر ګوزار لاندې راغی، هغه دا ځل هم ځان یوې خواته کوږ کړ او غوښتل یې ځان وساتي خو د یوې کربړې سره ځوړند شو، د هغه یوه پښه په رکاب کې بنده وه او بدن یې په اس پسې په ځمکه کش کیده.

ترهیدلی اس له څوګامه وروسته ودرید. ناڅاپه سلمان له شانه څه غږ واورید او هغه په بیړه د خپل اس جلب راوګرځاوه او پونده یې کړ، بیا یې د تورو په برېښنا کې دوه تنه ولیدل چې یو له بل سره غیږ په غیږ وو.

هغه چې ورنژدې شو چیغه یې کړه یحیی! په ځواب کې یې یوه کمزوري چیغه واوریده، له دې سره یو تن جګ شو او د تیښتې هڅه یې وکړه، خو دوهم یې تر پښو لاسونه راوغځول او هغه پرمخې پرېوت.

یحیی په ډوبیدونکې غږ ووېل : دې درنه خلاص نه شي، ده پر تا د غشي د ګوزار هڅه وکړه.

دوهم سړي د بیا جګیدو هڅه وکړه خو سلمان له اس څخه پلې شو او بیا یې د سترګو په رپ کې توره د هغه په وینو ولمبوله.

سلمان یحیی ته پام واړاوه ویې وېل : ما ګومان کاوه چې دې وتښتید او ته هم ښایي ورسره تللی وې، ما فکر وکړ چې تاته د یوه مرستندوی ضرورت شته، ځکه خو که تښتیدلی نو زه به نه درپسې تلم، اوس تاته یوازې د یوه اس ضرورت دی اوزه ستا دا اړتیا پوره کوم.

یحیی ځواب ورکړ: زما اوس هیڅ شی ته اړتیا نشته، زما وروستی منزل

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رارسیدلی دی. تا ماته دا احساس راکړ چې د یوه ګناهګار لپاره تر وروستی سلګۍ د توبې دروازه بیرته وی او زه ستا مننه کوم، اوس ته باید له دی ځایه ځان وباسی.

ته زما ملګری یې، او زه تا په دی حال کی نشم پرېښودلای. دلته نژدی یو کلی دی، زما باور دی چې که هلته ورسیږو زه به ستا د علاج څه بندوبست وکړای شم.

سلمان هغه ته د تکیې ورکولو هڅه وکړه خو یحیی د هغه لاس ونیو او خپل بغل ته یې نژدی کړ، د سلمان ګوتی په تودو وینو کی دوبی شوی، بیا یې د خفګان په حالت کی دهغه خنجر په موټی لاس وواهه چې د ده په ټټر کی ښخ ؤ.

یحیی له درده په زګیروبو شو ویې ویل : ستا غشی زما په ښی اړخ کی ښخ ؤ او ما همغه وخت هغه وکیښ او ومی غورځاوه خو دغه خنجر...

هغه د خپلی خبری د پوره کولو پرځای په توخی، پیل وکړ، او بیا یې سمدستی کانګې وکړی. سلمان نژدی ورسره کیناست، لږ څنډ وروسته یحیی لږ راسنبال شو ویې ویل:

ماته معلومه نه وه چې هغه تاته کمین نیولی دی. ما داسی ګڼله چې هغه له ویری تښتیدلی نشی. خو چې کله هغه غشی په لینده کی کیښود مایې لاس ونیو. هغه راته ویل چې ته له دښمن سره ملګری شوی یې، تا موږ ته دوکه راکړه، هغه پر ما زور ورنه ؤ خو زه ټپی وم، ته چې په کوم سړی پسی ورغلی هغه خو به تښتیدلی نه وی؟

: نه!

:اوس له موږ څخه یوازی یو تن چېرته تښتیدلی دی خو هغه ټپی دی او زما باور دی چې د غرناطی په ځای به یې هغه خیل کلی ته ولاړ شی.

زه له تا سره نشم تلای خو له دی ځنګو سره یوځای ښخیدل می زړه نه غواړی.

: زه تا دلته نه پرېږدم. که ته لږ همت وکړی نو ډیر زر ډیر خوندی ځای ته ځانونه رسولی شو. زه اوس اس درته راولم، سلمان جګ شو پر خپل اس سپور شو.

لږ څنډ وروسته هغه بیرته راغی او یحیی ته یې غږ وکړ: یحیی! راځه تاته می اس راوستی دی.

ته راپورته کیدای شې که زه درسره مرسته وکړم!

خو یحیی هغه ته هیڅ ځواب ورنکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: یحیی! یحیی! هغه په اندیښنه له خپل اس څخه راکوز شو، د یحیی نبضونه یې وکتل خو د هغه په بدن کې د ژوند نخښې نه وې.
د لږ فکر وروسته یې د هغه مړی پر اس واچاوه او بیا یې دواړه اسونه تر جلب ونیول او روان شو. لږ څنډ وروسته هغه د سرك پر غاړه د ویجاړ شوي کور مخې ته ودرید او مړی یې دننه یووړ، بیا زر راووت او پر خپل اس یې پښه واړوله، په بل لاس یې د دوهم اس جلب ونیو او له هغه ځایه روان شو، د هغه مخه جنوب لوري ته وه، د هغه لومړنی منزل همغه کلی ؤ چې سهار یوې ماشومې نجلۍ ورته بلنه ورکړې وه.
اوس باران دریدلی ؤ او سپوږمۍ د وریځو نه سر را ایستلی ؤ.

Downloaded from: The Digital Library

بــدریه

سلمان کلی ته نژدی ودرید او شاوخوا یی تر نظر تیرکړل، بیا څو گامه وړاندی د سرك ښی لوزی ته یوی چوپی کوڅی ته ننوت او د کیڼ لوري وروستی کور دروازی په مخه کی یی اس ودراوه تری پلی شو.

د کوڅی د نورو کورونو په څیر دغه کور هم داسی ښکاریده چی څوك پکی نه وی، بهر دیوال ځای ځای لویدلی ؤ او د انگړ د دروازی یوه پله ورکه وه.

څو شیبی یی یوه او بل لوری ته له کتلو وروسته دننه قدم کیښود وروکی انگړ ته یوه دروازه راوتلی وه او د شمال څپو د هغی ماتی پلی رچولی چی کرچ کرچ غږ یی اوچتیده.

سلمان له څو شیبو چوپتیا وروسته د احتیاط لپاره غږ وکړ:

څوك شته! څوك شته؟ او چی څه ځواب یی وانه ورید دواړه اسونه یی د برنډی په ستنی پوری وترل او په بیره بهر ته راووت.

څو شیبی وروسته د جومات په مخکی د پراخی حویلی په مخه کی ودرید، څو شیبی یی شاوخواته له څار وروسته ورو ورو وړاندی ولاړ، او له یوه لویدلی دیوال څخه دننه واوښت، هغه د یوه غله په څیر حویلی ته ننوتل نه غوښتل خو د ننه کور له بهرنی دروازی څخه دومره لري و چی که یی هر څومره په زوره چیغی کړی وای هم چا به دننه نه وای اوریدلی او د دی خبری ډیر امکان ؤ چی د کور د خلکو پر ځای کلیوال پری ور تول شوی وای.

په باغ کی نژدی دوه سوه گامه وړاندی هغه د یوی ښکلی مانی لویه دروازه ور وټکوله، خو هیڅ ځواب یی وانه ورید، هغه بیا دروازه وټکوله او بیا یی څو شیبی وروسته چیغه وکړه: مسعوده! مسعوده!

لږ ځنډ وروسته یی یو ښځینه غږ واورید : ته څوك یی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: تاسو مسعود راوغواړئ هغه مې پیژنی!

: ته ودرېږه!

سلمان نژدې پنځه دقیقې نور انتظار وکړ، بیا یې ناڅاپه له شانه څه غږ واورید، او ورسره جوخت چا له رعبه په ډکه لهجه ترې وپوښتل: ته څوك یې؟

سلمان مخ واړاوه شاته یې وکتل یو سړی د ونو له منځه را ووت چې په لاس کې یې توره وه.

هغه وویل: مسعوده! سهار زموږ لیده کاته شوی وو، زه افسوس کوم چې بې وخته زحمت درکوم. بهر دروازه تړل شوې وه، که بند نه وای هم زما دا ټمه نه وه چې غږ به مې دومره وړاندې ولاړ شي، له ما سره د دې خبرې په باب هم خطر و چې که ما شور ګډ کړ نو د کلي خلك به په سرك راټول شي، که ماته دا معلومه وای چې ته له کوره بهر پهره کوې نو ما به د کور خلك نه ناکراره کول، ته د کور خاوندې ته خبر ورکړه زه د حامد بن زهره ملګری یم.

له دننه څخه آواز راغی: ستاسو نوم څه شی دی؟

سلمان ته دغه غږ اشنا په غوږو ورولګید او بې له ځنډه یې وویل: زما نوم سلمان دی.

ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او یو د لوړ قد خاوند ترې راووت هغه ولید ؤ.

سلمان پر خپلو سترګو باور نه کاوه، پوښتنه یې ترې وکړه: سعید له تاسره ؤ

: هوکې!

: هغه ټپی دی؟

: هوکې مګر تاته څنګه دا معلومه شوه چې هغه ټپی شوی دی؟

: ماته ډیر څه معلوم دي. خو دا راته معلومه نه ده چې تا هغه دلته راوستی دی.

د ولید په پوښتنه سلمان خپل لنډ داستان تیرکړ په پای کې څو شیبې هغه سلمان ته په چوپتیا کتل بیا یې مسعود ته وویل: ته دې میلمستون ته بوزه، بیا د سرك په سر بهر اوسه چې عمر راغی ماته احوال راکړه.

: تشریف راوړئ! مسعود سلمان ته وویل:

سلمان په تذبذب ولید ته وکتل ویې ویل:

د سعید وضعه څنګه ده؟

هغه ځواب ورکړ: بې سده دی، اوس یې پر ټپونو مرهم ایښودل کیږي، خو د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اندیښنی خبره نه شته، هغه به انشا الله روغ شي.زه اوس راځم بیا دننه ولاړ او سلمان له مسعود سره روان شو.

دوی له برج سره روان وو او بیا ښې لوری ته وگرځېدل او له دوهم لوری څخه د کور د نارینه و برخی ته ننوتل، هلته په یوه پراخه کوټه کی ډیوه بلیده او بوډا نوکر چی سلمان سهار لیدلی ؤ دروازی ته نژدی په برنډه کی ولاړ ؤ.

مسعود سلمان له دروازی سره پریښود او بیرته روان شو، سلمان لمده چپنه او پگړی لری کړل، بوډا ته یی ورکړل او په یوه کرسۍ کیناست.

نوکر د لمدو جامو له مینځلو او پر دیوال [illegible] له راځړولو وروسته په نغری کی اور بل کړ او له کوټې نه راووت، سلمان د لومړی ځل لپاره احساس کړه چی له یخنی څخه یی بدن په لړزه دی. کرسۍ یی راکش کړه او اور ته یی لاسونه ونیول.

*****

نژدی تر نیم ساعت پوری هغه د ولید انتظار وکړ، بیا یی ناڅاپه په دهلیز کی د چا د درنو بوټونو غږ واورید او ده د دروازی لوری ته سترگی ور واړولی.

ولید کوټی ته ورننوت او بی سیکه یی ده ته نږدی په یوه بله کرسۍ ځان ور وغورځاوه.

سلمان په اندیښنه له هغه د سعید پوښتنه وکړه، هغه ځواب ورکړ: اوس خو یی وضعه لږ ښه ښکاریده خو تر اوسه پوری را پخود شوی نه دی.

دوی دواړو بیا تر لږ ځنډه یو بل ته په چوپړ خولو کتل بیا ناڅاپه د ولید په سترگو کی اوښکی راغلی او سر یی ځوړند کړ.

سلمان وویل : وروره! اوس باید له صبر او زغم څخه کار واخلی.

ولید ډیر په زحمت خپلی سلگی راتم کړی ویې ویل : زما اوس هم باور نه راځی چی حامد بن زهره موږ پریښی یو، ما هغه د غشو په لومړی حمله کی ولید چی له اس څخه راولوید پردی سربیره می خپل زړه ته دا دوکه ورکوله چی ښایی هغه ژوندی وی او ظالمانو د وژلو پرځای نیولی وی، خلك به اوس دا وایی چی ما هغه د مرگ په کومی کی پریښود او تری وتښتیدم، خو خدای شاهد دی چی زما په مخکی د سعید د ژغورلو مسأله نه وای نو د ژوند تر وروستی سلگۍ به ورسره ملگری وم، زما به تر مرگ ورځی دا ارمان وی چی زه یو ناپوه دوست وم، که ما تا، ته ور خلاص پرېښی وای ښایی ژوندی ژغورل شوی وای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان ده ته تسلي ورکړه وېي ويل : هغه خپل منزل ليدلی ؤ او لاره بدلول يې زموږ له وسه وتلي وه، اوس زموږ لومړنی ذمه واري همدغه ده چې د سعيد د ژغورلو هڅه وکړو. د هغه زخم خو به ډېر خطرناك نه وي؟

وليد ځواب ورکړ: سمدستي د هغه په باب هيڅ خبره نشي کيداى.

سلمان وويل : که ته د کوم ښه ډاکتر درك راکولی شې زه غرناطي ته تلو ته چمتو يم.

وليد ځواب ورکړ: که زه پر دې ډاډه واى چې د حکومت جاسوسان به هغه تر دې کوره تعقيب نه کړي نو د غرناطي هر ښه ډاکتر دلته راغوښتل کيداى شي خو تاسو بايد انديښنه ونکړي اوس د هغه زخمونه تړل کيږي لږ وروسته به يې پخپله ووينې.

سلمان وويل : دوهمه مهمه مسئله دا ده چې د هغه دريم تن د ژوندي ژغورل کيدو څومره امکان دی چې دوه تنه حمله کوونکي يې ووژل او د نورو پام يې ځان ته ور واړاوه او تاسو ته يې د تيښتي زمينه برابره کړه، د دغسي توريالي ژغورل زموږ لومړنی ذمه واري ده، که تاته معلومه وي چې هغه کوم لوري ته تللی زه د هغه مرستي ته چمتو يم.

وليد ځواب ورکړ: اوس به هغه ډېر لرې تللي وي.که موږ هڅه وکړو هم مرسته ورسره نشو کولی، خو تاسو د هغه په باب انديښنه مه کوی. د هغه اس دومره ګړندی دی چې دښمن يې په ګرد پسې نشي رسيداى.

که د حمله راوړونکو د دوکي لپاره موږ خپل اسونه نه واى پرېښي نو دلته د سعيد له رارسولو وروسته به زه ورپسي ورغلی وم. په دې کور کې يوازي دوه اسونه وو خو هغه د داسي کار ورنه وو، ما د سعيد په اړه له ډاډ وروسته د کلي خلك راټول کړل خو له هغوی سره يوازې يوه تن ښه اس درلود ، ځکه خو ما دا مناسبه وبلله چې څلور تنه پله ته ور واستوم چې دا معلومه شي چې غدارانو له ټېپيانو سره څه سلوك کړی دی. اميد دی چې تر لږ ځنډه هغوی بيرته راستانه شي.

سلمان له لږ فکر وروسته وويل : دا دريم تن څوك و؟

: ويخښئ د هغه په باب زه تاته څه نشم ويلی، موږ ته د هغه د نوم ښودلو اجازه هم نشته، اوس تاته همدومره پوهيدل بس دی چې هغه يو ښه سرتيری دی.

: هغو تاسو له پله نه اخوا له تلو څخه ايسار کړي وی؟

: هوکی!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: ته پردی ډاډه یې چې سعید ته دغه کور خوندی دی؟

ولید ځواب ورکړ: سمدستی له دی کوره غوره ځای د هغه لپاره نشته، که یې وضعیت لږ تردی غوره وای نو ما به غرناطی ته استولی ؤ. اوس به تر څو ورځو پوري هغه همدلته وی، دا زما د ماما د لور کور دی او یوه تپی ته تردی ښه سرپرست اوس نشی موندل کیداي، د هغی په گومان که سعید په خود شی هم ترځو ورځو پوری به د سفر توان نه لری.

: که هغه بی سده وی نو تر ټولو دمخه باید د یو ښه طبیب بندوبست ور وکړو.

ولید ځواب ورکړ: د طبیب په باب اندیښنه مه کوه، زما پلار د غرناطی د څو نومیالیو ډاکترانو څخه یو دي، که ضرورت ؤ هغه به دلته راشی، مگر اوس د حکومت جاسوسان ډیرمځك شوي دی، موږ دا خطر نشوزغملی چی هغه له کوره راووزی او قاتلان وریسی شی.

بدریه زما د ماما لور د هغه شاگرده ده او تر عامو طبیبانو زیاته تجربه لري، د سعید د بیهوښی سبب دا دی چی د ده له بدن څخه د دوو غیشو د ویستلو لپاره یی د بی هوشی دوا ورکړی وه.

سلمان وویل : اوس تاسو د هغه ښدمرغه د مړی ښخولو بندوبست هم وکړی چی ما په لاره کی پریښی دی، د سرك پر غاړه د یوه ویجاړ کور موندل به زیات گران نه وی. هغه ته نژدی ډیری اوبه بهیږی، دا ضروری ده چی هغه له هغه ځایه ښه لری ښخ کړای شی.

ولید وویل : تاسو د دی غم مه کوی زه ستا په مطلب وپوهیدم.

: اوس تاسو د سعید احوال واخلی که د هغه حالت ښه ؤ زه هم درسره ملگری کیږم.

* * * * *

مسعود کوټی ته ورننوت اوولید ته یی وویل : هغوی بیرته راغلل او وایی چی موږ د پله په شاوخوا کی هیڅ مړی ونه لید. عمر وایی چی که ستاسو اس ته ضرورت وی زما اس درسره بوزی.

: نه اوس هغه ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته، خو ته هغه ایسار کړه اوعمر ته ووایه چی دلته راشی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مسعود بیرته ولاړ ولید سلمان ته وویل : ماله تانه ډیر څه پوښتل خو اوس زما سمدستي غرناطي ته تګ ضرور دی.

: اوس به دوهم اس زما په کار راشي.

: خو ته سمدستي غرناطي ته نشي تلای.

سلمان وویل : نو دا څه وړ کیدای شي چي زه د غرناطي د سهي احوال نه پرته بیرته ستون شم؟

: نه،نه! ته هلته نشي تلای. ماته په لاره سعید ستا کیسه کړی وه، هغه په دې خبره ډیر خفه ؤ چي ته غرناطي ته راغلي یې. ځکه خو زما دا مشوره ده چي ته همدلته پاتي شې، إن شاء الله زه به ډیر زر بیرته راشم، که زه چیرته غلي شوم هم نو زما پیغام به خامخا درته راورسیږي. د سعید د ساتني لپاره هم ستا دلته پاتي کیدل ضروري دي. امکان لري د کوم ناڅاپي خطر څخه د هغه د ایستلو لپاره ستا مرستي ته ضرورت پیښ شي، ته تر څه وخته دلته پاتي کیدای شي؟

سلمان ځواب ورکړ: له نن نه څلور ورځي وروسته به یوه کښتي په ساحل کي چیرته زماانتظار کوي، که په ټاکلي وخت ور ونه رسیدم نو هغه به ولاړه شي او بیا به څو ورځي وروسته په بل ځای کي د هغې انتظار کوم. په دې ډول به تر راتلونکو دوو میاشتو پوري زماملګری پر ټاکلیو نیټو د مختلفو ځایونو چکري وهي که زه بیا د ډیر وخت لپاره پاتي شوم نو بیا په ساحلي سیموکي هغه کسان پیژنم چي څه مرسته راسره کولی شي.

ولید وویل : په عامو حالاتو کي د حامد بن زهره د شهادت څخه وروسته زموږ دښمن ښایي د سعید په باب زیات اندیښمن نه وای خو زه ویریږم چي د حامد بن زهره د نورو ملګرو د لټولو لپاره دوی د سعید نیول ضروري ونه بولي. که د دوی دا اشتباه وي چي له بهر نه هم کوم مرستندوی ورته رارسیدلی دی نو د سعید نیول به ورته د مرګ او ژوند سوال شي، ځکه ته باید زیات پام وکړې.

*****

مسعود له عمر سره کوټي ته ورننوت، د هغه عمر د ځلوېښتو کالو په شاوخوا کي معلومیده، ولید هغه ته سلمان د حامد بن زهره د یوه دوست په نامه معرفي کړ بیا یې د هغه مړی د ښخولو هدایت ورکړ او مسعود ته یې د اس د راوستلو وویل ، او چي هغوی بیرته ووتل سلمان وویل :زه داسي احساسوم چي په غرناطه کي مي خپل کار نیمګړی پریښي ؤ او زه باید هلته ولاړ شم، که ستا له خوا کوم

Downloaded from: The Digital Library

پیغام راونه رسید امکان لري یوه ورځ ناڅاپه هلته ولاړ شم، زه د دي دعوه نه کوم چي زیات هوښیار یم خو بیا هم زه ستا ملګرو ته دا مشوره ورکوم چي په اوسني وضعیت کي دي د حامد بن زهره د وژل کیدو خبره پټه وساتي. که اولس راپورته شي نو د قـوم له غـدرانو څخـه دا لري نه ده چي د ځانونو د ژغـورني په خـاطر دښمن ته د ښار دروازي خلاصي کړي. تاسو له ننني غدارانو او بهرنیو دښمنانو سره د ټکر نه وړاندي دومره فرصت خامخا باید ترلاسه کړي چي غرني قبایل له ځان سره ملګري کړي. له هغي وروسته د حامد بن زهره له قـاتلانو څخه هر وخت کسات اخستل کیدای شي.

ولیـد وویل: تاسـو ډاډه اوسي مـوږ ته مـعلومـه ده چي دښـمن به زمـوږ له هري غلطي نه د ګټي پورته کـولو هڅه وکړي. اوس وخت په ذهني کـشـمکش کي د حکومت د ښکیلولو لپاره غوره لاره دا ده چي موږ له خپل لوري هیڅ ونه وایو، له مـا پرته یوازي دوه کـسـان دي چي د دغي دردوونکي پیښي په باب خبـر دي یو سعـید چي ټپي دی او غـرناطي ته نشي تلای او دوهم سړی زمـا د مخـه په هیڅ صورت هم غرناطي ته نشي تلای او که ولاړشي هم هغـه ډیر باتدبیره او هوښیار دی، زه به یوازي خـو اعـتـمـادي ملګرو ته د دي پیښي په باب ووایم، یوی بوډۍ خدمتګاری له دروازي وروکتل ویی ویل : صیب! بدریه وایي چي اوس له میلمه سره دننه راشي.

دوی دواړه له کوټي نه ووتل.

*****

لږ ځنډ وروستـه دوی د کـور دننه یوی پراخي کـوټي ته ننوتل، سعید سترګي پټي په بسـتـره پروت ؤ او په څـیـره یی آرامي او سکون غـوړېدلي ؤ، داسي معلومیده چي هغه په درانه خوب ویده دی. سلمان ور وړاندي شو او پر تندي یی لاس کیښود ناڅاپه د بلي کوټي څخه یو ښځینه غږ اوچت شو:

تاسو به تر لږ ځنډه له زخمي سره خبري نشي کولی، تر اوسه د دواغـیـزه ده پری، سلمـان مخ ور واړاوه او سترګي یی په یوه ښایسته، با وقاره او جدي څیره ولګیدی.

ولید هغي ته وویل : بدریی! دی سلمان دی، او ده چي څه کیسه وکړه داسي ښکاري چي حامد بن زهره شـهـید شوی وی. او قـاتلاتو پر ده سر بیره زمـوږ د څلورو نورو ملګریو مـړی هم په ویاله کي غـورځـولی دی. زه اوس سـمدسـتي

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غرناطي ته تلل غوارم، دی به د سعيد د ساتنې لپاره ستاسو سره پاتې وي، که تاسو ته د سعيد د ساتنې په باب څه انديښنه پيدا شوه نو له دې ځايه پلار جان پسې څوك واستوی.

بدريې ځواب ورکړ: که د وژونکي غشي په زهرو ککړ نه وي نو هغه ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته، خو چې ته کله کور ته ورسيدې څو ضروري دواگاني راواستوه، ته يوه دقيقه تم شه زه به د ماما جان په نامه يو ليك درته وليکم امکان لري هغه کومه غوره مشوره راکړي.

وليد ووېل : زما کورته تگ د غرناطي په حالاتو پوري اړه لري، امکان لري زه تر څه وخته پوري غلی شم، په هر صورت زه دا هڅه کوم چې ستا رقعه پلار جان ته ورسيږي.

: زه اوس راځم.

بدريه زر بلې کوټې ته ولاړه، سلمان وليد ته ووېل : که د دواگانو د را استولو لپاره ېل بندوبست ونشو نو جعفر پيدا کړه او دلته يې راواستوه، تاسو نيغ سرای ته ورشی، اميد دی چې هلته يې پيدا کړی، او هغه دريم تن چې د سعيد لپاره يې د ليوانو دډلي پام ځان ته ورو اړاوه چې په خيريت در ورسيږي زما سلام ورته ووايه، او زما له لوري دا پيغام وررسوه چې که ماته بيا غرناطي ته د راتلو زمينه برابره شوه نو تر ټولو لويه آرزو به مې دا وي چې هغه يو نظر ووينم.

وليد ځواب ورکړ: زما باور دی چې کله زه هغه ته ستا په اړه يادونه وکړم نو هغه به هم ستا-ليدو ته ډير ناکرار شي.

د جگړې د بيا پيليدو په صورت کې به زموږ تر ټولو ړومبی ضرورت دا وي چې د ترکانو او افريقايانو سره د اړيکو لپاره بايد يو تجربه کار منصبدار ور واستوو اوزه دا احساسوم چې دغه سړی چې ته يې دريم کس بولې د دې کار لپاره ډير مناسب دی، ځکه خو دا له امکان نه لري نه ده چې هغه کله ناڅاپه درته راشي او درته ووايي چې زه له تاسره ځم.

: زه به د داسې سړي په ملگرۍ سفر د ځان لپاره وياړ وبولم.

بدريه د څنگ له کوټې نه راغله او يو کاغذ يې وليد ته په لاس کې ورکړ.

وليد سمدستي سلمان ته لاس ورکړ او خدای پاماني يې واخستله له کوټې ووت

*****

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدري کرسۍ راکش کړه نغرۍ ته نژدې یې مخامخ کړه او ویې ویل: وبخښئ! زما دې ته پام نه ؤ چې ته په باران کې لوند شوی یې، دلته کښېنئ زه د نورو جامو بندوبست درته کوم.

سلمان د اور خواته ور وښوییده ویې ویل: نه! تاسو کیني اوس زما ساړه نه کیږي او جامې به مې هم ډېرې زر وچې شي.

بدري د سعید نبض وکوت او بیا له سلمان نه دوه ګامه لرې په بوه کرسۍ کیناسته ویې ویل:

ولید ویل چې ته د ترکانو له سمندري ځواك سره یې، زه در څخه د حامد بن زهره د بندي کیدو او ژغورل کیدو کیسه اوریدل غواړم، آیا هغه وخت یې هغه نیولی ؤ. چې له اندلس څخه روان شوی ؤ؟

: نه! هغه د مراکش تر څنډو پورې رسیدلی ؤ. له هغه ځایه بوه بېړۍ مانو تر قسطنطنیې د رسولو ذمه ورته وهلې وه، خو په لاره کې د مالتا دوو جنګي بیړیو حمله پرې کړې وه او کومو مسافرو چې له اور اخستي کښتۍ څخه په اوبو کې ځانونه غورځولي وو هغوی یې نیولي وو او مالتا ته یې رسولي وو. څو اونۍ د حامد بن زهره په اړه دوی ته هیڅ معلومات نه ؤ، خو وروستیو پیښو وښودله چې په اندلس کې د هغه دښمنان غافل نه وو، بوه ورځ یې هغوی بندیان د فردیناند سفیر ته ور وسپارل او څو ساعته وروسته حامد بن زهره د هسپانیې بوې جنګي بیړۍ ته وروسپارل شوی ؤ.

په همغو ورځو کې د تونس او صقلیه ترمنځ د ترکانو دوو کښتیو ګزمې کولې، هغوی بو ماښام د هسپانیې د بیړیو څرك ولید او راتلونکي سهار وختي هغه د دوو لوریو څخه تر ډزو لاندې ؤنیو په لومړي ګولي بادبان را ولوید، دښمن ته له تسلیمې او ډوبیدوپرته بله لاره نه وه، ځکه خو یې په څو دقیقو کې سپینه جنډه اوچته کړه، تاته د دې تفصیل ضرورت نشته، حامد بن زهره په داسې حالت کې بلې کښتۍ ته ولیږدیده چې سخته تبه یې وه، هغه تر دوو ورځو پورې بې سده ؤ.

دریمه ورځ چې په هوښ راغی لومړنۍ پوښتنه یې د غرناطې په باب وه، او چې چا ځواب ورکړ چې هلته اوربند شوی دی نو په زوره زوره یې چیغې کړې: نه! نه! ته دروغ وایې، داسې هیڅکله نشي کیدای. ته موسی بن ابی غسان نه پیژنې، له دې وروسته هغه بیا بې سده شو. بله ورځ چې را په خود شو لومړنۍ غوښتنه یې دا وه چې د هسپانوي بیړۍ د کپتان توره بېرته ور وسپاري او دا ډاډ ورکړي چې

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغه سره به د یوه شریف دښمن په حیث چلند وشی. د دی سبب دا و چی کله پر دوی حمله وشوه نو د بیړۍ د نوروافسرانو پردی پریکړه اتفاق ؤ چی حامد بن زهره سمدستی ووژنی، خو کپتان ډیر په سختی دا تجویز رد کړی ؤ.

بدریی ویوښتل : ته په دې وخت کی د حامد بن زهره سره وی؟

: نه! زموږ ملګری له جګړی وروسته بیل شول زه د هغی بیړۍ کپتان وم چی پر هسپانوی کښتی یی ډزی وکړی، حامد بن زهره یی وروسته زما بیړی ته راوست.

زموږ د سمندری ځواك یوه برخه له یونان څخه د افریقا څنډو ته لیږدول کیده، او امیر البحر کمال رئیس ترابلس ته نژدی لنګر اچولی ؤ.

د غرناطی د وضعی په باب چی موږ د حامد بن زهره اندیښنه ولیده نو موږ د دی اړتیا احساس کړه چی سمدستی یې امیر البحر ته ورولو.

د سمندری قواو امیر د هغه ډیر تود هرکلی وکړ، او دا مشوره یی ورکړه چی بی له ځنده بیرته ولاړ شه او د دښمن له ولکی د غرناطی د ژغورلو هڅی وکړه، که د غرناطی اهل وسلی کیښودی نو سلطان ته به ستا ورتلل بی ګټی وی موږ به په هغه صورت کی د غرناطی مرسته وکړای شو چی ستاسو دننه مورچل مزبوت وی.

د حامد بن زهره د داډ لپاره امیر البحر دا ژمنه وکړه چی دی به پخپله سلطان ته د غرناطی خبره کوی. بیا یی اندلس ته د هغه د رارسولو ذمه واری ماته وسپارله. د افریقا د سمندری ځواکونو څو تنه مانوګان چی د ترکانو حلیفان وو زموږ د سمندری قواو له امیر سره د لیدو لپاره راغلی وو هغوی زما د بیړۍ د دفاع ذمه واری واخستله او خپلی کښتۍ یی راسره روانی کړی.

د اندلس د څنډونه څو میله لری د دښمن دوو بیړیو ګزمی کولی، هغوی په موږ پسی راغلی، ماښام لمر لویدوته دوه ساعته پاتی وو موږ د تکر نه د ژغورنی په خاطر د ساحل پرځای د لویدیځ لاره ونیوه او ترماښامه د هغوی ترمخی زغلیدو له هغی وروسته مو له تیاری نه ګټه واخسته او له خپلو ملګرو سره می تر مشوری وروسته خپله بیړۍ څنډی ته نژدی د دوو کمرونو ترمنځ یوه تنګ خلیج ته یوړه.

زموږ یوه کښتی له ساحل نه لږ لری ودریده او دوهمی کښتی دوه میله وړاندی د دښمن په یوه چوپنی حمله وکړه د دی نتیجه دا شوه چی د دښمن بیړۍ چی په عامو حالاتو کی باید ډیر په احتیاط وړاندی راغلی وای ډیری ګړندی وړاندی

Downloaded from: The Digital Library

راغلی او لږ ځنډ وروسته خلیج ته مخامخ زما د توپونو تر برید لاندی راغلی چی د سترګو په رپ کی یی تختی په هوا کې ځرخیدی او په هغه پسی بلی بیړی خلاص سمندر لوری ته د تیښتی هڅه وکړه خو هغه چی لاره بدلوله زموږ د بلی کښتی تر برید لاندی راغله

بیا موږ هم له خلیج څخه ور ووتلو او پر هغی مو برید وکړ چی تر څو دقیقو زیات یی د دواړو بیړیو د برید تاب رانه وړ چی له دی پیښی وروسته شاوخوا یو ځای هم د حامد بن زهره د پلی کولو لپاره مناسب نه ؤ.

موږ له ساحل څخه لری د دریمی کښتی د راتلو انتظار وکړ او له هغی وروسته بیا دا پریکړه وشوه چی هغه باید ختیځ لوری ته هغه ځای باید پلی شی چی پخوا مو غوره کړی و.

ماته امیر البحر دا امر کړی ؤ چی د حامد بن زهره د امنیت له پوره او ډاډمن بندوبست پرته بیرته راستون نه شم، او که ضرورت ؤ تر وروستی منزله باید ورسره ولاړ شم.

حامد بن زهره چی د کومې غرنۍ قبیلې د مرستی په تمه ؤ هغه له ساحل څخه پنځه میله لری وه، که د دښمن له کښتیو سره مو ټکرنه وای راغلی نو ما به هغه په شپه کی هغه ځاي ته رسولی ؤ او بیرته به ترې راستون شوی وم او زما ملګرو دومره زما انتظار کولی شوای خو اوس داسی امکان نه ؤ، سهار کیدونکی ؤ او زموږ کښتی د ورځی له مخی ساحل ته نژدی د جګړی خطر نشوای قبلولی.

ځکه خو ما خپل ملګری رخصت کړل او خپل مرستیال ته می امر وکړ چی هغه هم خپله کښتۍ بوزی، حامد بن زهره تر اوسه د پلی تلو توان نه درلود او په غرنی سخته لاره په وار وار ماته دا مجبوری وه چی هغه تر لاسه ونیسم. له لمر ختو سره مو د څو کهوالو جونګړی ولیدی ما له هغوی نه د حامد بن زهره د سپارلی په خاطر یو اس واخست او بیا موږ د بریر شپنو او کروند ګرو کلی ته ورسیدو.

د دی کلی مشر په غرناطه کی د حامد بن زهره شاګرد پاتی شوی و، هغوی زموږ دیر تود هرکلی وکړ، او پردی یی ټینګار کاوه چی ورسره پاتې شو، خو حامد یوه شیبه وخت تیرولو ته تیار نه ؤ، هغه وویل چی موږ ډوډی وخورو بیا به روانیږو او زما ملګری ته د یوه اس بندوبست وکړی، زموږ که زر به ماته یو ډیر غوره اس راکړ ویی ویل چی دا زما له لوری سوغات ومنی له هغه وروسته پاتی سفر په آرامی تیر شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دوی ورځې وروسته چې حامد بن زهره کور ته ورسید زما مسئولیت ختم شو، خو هغه ناڅاپي غرناطي ته د تلو پریکړه وکړه او ماته یې امر وکړ چې د ده تر راتګ پورې یې انتظار وکړم، خو بیا داسې حالات رامخې ته شول چې زه هم په هغه پسې غرناطي ته ورغلم.

بدریې له لږ فکر وروسته وویل : که غدارانو ته دا معلومه شي چې د حامد بن زهره یو ملګری د ترکانو دسمندري قواو څخه دی نو زر تر زره به دښمن ته دا حال ووایي او بیا به د سمندر څنډې ته ستا د تلو لارې بندې کړي. که تاسو د سعید په خاطر پاتې شوي یاست نو زه داډډرکوم چې د ده لپاره خو یوه شیبه هم مه ایساریږې.

سلمان ځواب ورکړ: ماته معلومه ده چې په موجوده حالت کې هیڅوک هم له سعید سره مرسته نشي کولی، خو اوس د بیرته ستنیدو څخه وړاندې باید د غرناطي وضعه معلومه کړم، که تر سبا پورې د ولید څه درك رامعلوم نه شو نو زه به پخپله هلته د تلو خطر قبلوم. حامد بن زهره د دې لپاره زه ایسار کړی وم چې بنایي په غرناطه کې له خپلو دوستانو سره تر مشورې وروسته امیر البحر ته د څه پیغام استولو ضرورت شي.

*****

بدریې په ډیر غور د سلمان خبرې اوریدلې، او سلمان داسې احساسوله چې ورو ورو یې د زړه بوج لږې کیږي، لږ څند د مخه چې هغه لومړی ځل دې کوټې ته راغی نو یوازې د یوې شیبې لپاره یې بدریې ته وکتل خو وروسته یې بیا دا حالت ؤ چې په بې پروايي کې به یې هم هغې ته وکتل نو له حیا څخه به یې سترګې ښکته واچولې. بیا یې ناڅاپه دا په ذهن کې ور وګرځیدل چې لکه چې تر ضرورت زیاتې خبرې کوي او هغه بیا چوپ شو.

بدریې له څو شیبو چوپتیا وروسته وویل : ماته داسې ښکاري چې ته زموږ د وطن سرې یې بهرنی سړی ته زموږ د سمندر غاړې دومره نه دي معلومې.

سلمان ځواب ورکړ: زه د المریې په یوه عربي کورنۍ کې زیږیدلی یم، مور مې بربري وه خو دا یوه اوږده کیسه ده.

: که ته ستومانه نه وې نو زه همدا اوږده کیسه اوریدل غوارم.

د بدریې پر ټینګار سلمان خپله کیسه پیل کړه:

بیرېدچلول او سوداګري زموږ کورنۍ کسب ؤ، زما د پلار څلور شخصي بیړۍ

Downloaded from: The Digital Library

وی، هغه المریې او مالقې نه علاوه په مراکش او الجزایر کې هم د سوداګرۍ مرکزونه جوړ کړی وو او زیاتره به د کوره بهر ؤ، چې زما عمر د شپږو کالو شو مور می وفات شوه، زه می بابا خپل کورته بوتلم، پلار جان می دوی میاشتې ورووسته راغی او زه یې له ځانه سره مالقې ته بوتلم هلته ما لومړنۍ زده کړې ترسره کړې، د پلار جان می تر ټولو لویه هیله دا وه چې زه یو بریالی ماڼو شم، د دې لپاره چې ما ورزی هغه به کله کله له ځانه سره بیولم. دوه کاله وروسته هغه په یوه اوږده سفر ووت او زه د ده په غیاب کې سخت ناروغ شوم، چې بیرته راستون شو هغه له ځانه سره دا پریکړه وکړه چې ما تل له ځانه سره وګرځوي؟ له دې ورووسته زما کور د هغه کښتۍ وه، زما د ښوونې لپاره یې یو داسې استاد راته ونیو چې په کښتۍ کې به راسره په سفر روان و.

د یو نیم کال په موده کې د المریې او مالقې په منځ کې موږ څو ځله چکر وواهه. کله چې ترکانو پر ایتالیا بریدونه پیل کړل نو د نورو ترکي ماڼوګانو په شان زما پلار جان هم د ترکانو د رضاکارانو په ډله کې شامل شو، دا ځل زه هغه په کور کې پریښودم، څو میاشتې وروسته چې هغه بیرته راستون شو نو سلطان ابو الحسن هغه د مالقې د سمندري زده کړو د ښوونځي ناظم وټاکه، زه یو کال نور هم له هغه سره وم، بیا یې زه د کښتۍ چلولو د اعلی تعلیم لپاره قسطنطنیې ته واستولم، د جګړې په موده کې ما واوریدل چې دې د سمندري قواو د امیر مرستیال ټاکل شوی دی.

ښه نو ته د نائب امیر البحر ابراهیم زوی یې؟

بلدریې وپوښتل.

: هوکې! د جګړې په موده کې ما له ماما څخه واوریدلې چې بابا می وفات شوی دی او کورنۍ یې الجیریا ته هجرت کړی دی. شپږ میاشتې وروسته یې دوهم پیغام دا ؤ چې پلار جان می هم په یوه تونده سمندري جګړه کې شهید شوی دی، له هغه وروسته زما اړیکې له اندلس سره غوڅې شوې.

کمال رئیس چې اوس د روم په سمندرګې کې د ترکي سمندري قواو امیر دی زما د پلار له هغه وخت دوستانو څخه دی چې دواړو د «ترانتو» (د ایتالیې مهمه سمندري قرارګاه وه چې ترکانو ونیوله) په جګړهکې برخه درلوده.

هغه به چې کله قسطنطنیې ته راغی نو زما پوښتنه به یې خامخا کوله، د پلار جان د وفات نه وروسته هغه زما پالنه په غاړه واخستله. کله چې زه له تعلیم نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فارغ شوم په خپله شخصي عمله کې يې شامل کړم او دوه کاله وروسته ماته د يوې جنګي بيړۍ کپتاني وسپارل شوه.

سلمان چې تردې ځايه خبره راورسوله چوپ شو، د بدريي په ذهن کې زياتي پوښتني را پيدا شوې، ناڅاپه سعيد د هغوی پام ور واړاوه، هغه د بيهوشي په حالت کې له ورو وروزګيرويو سره عاتکې ته ناري وهلې، هغوی دواړه په بيړه چګ شول او د سعيد د بستري خواته ورغلل، بدريي د هغه په نبضونو لاس کيښود او سلمان ته يې وکتل، سعيد د ناکراري په حالت کې څو ځلې اړخ په اړخ واوښت او بيا چوپ شو، بدريي د هغه له تندې څخه خولې پاکې کړې سلمان ته يې وويل:

: دی به تر ډيره وخته په هوښ رانشي، که تاسو لږ څند دلته کښينی نو زه له تا څخه نوري ډيري پوښتنی لرم.

سلمان پر کرسۍ کيناست ويې ويل : که ستا اعتراض نه وي نو زه به د سعيد تر بيداري پوري له دې ځايه لرې کيدل خوښ نه کړم.

بدريه او سلمان دواړه په خپلو خپلو ځايونو کيناستل او بدريي وويل : ولید ويل چې تاسو د غدارانو له دسيسو څخه د حامد بن زهره د خبرولو لپاره غرناطي ته تللي وي: خو تاته دا څنګه معلومه شوه چې د هغه پرخلاف دسيسې رواني وي؟

سلمان ځواب ورکړ: د سعيد د کلي يوه نجلۍ ده، هغه سهار وختي د دوی کره راغله هغې ماته وويل چې د قوم غداران د حامد بن زهره په لټه کې دي، دا يوه غميزه وه چې د ولید او د هغه د ملګرو په رامخې ته کيدو زه حامد بن زهره ته ورونه رسيداي شواى، هغوی زه په يوه کوټه کې بندي کړی وم.

بدريي وپوښتل : د کلي يوې نجلۍ ته څه دول معلومه شوه چې غداران د هغه په لټه کې دي!-تاته معلومه ده هغه څوك وه.

: د هغې نوم عاتکه دی، هغې دا انديښنه ښکاره کړه چې تره يې له خاينانو سره لاس يو کړی دی.

د بدريي په نور ټينګار سلمان خپله پاتي کيسه واوروله.

په پای کې هغې ورته وويل : سعيد د بې خودی په حالت کې هم دوه ځله عاتکې ته غږ وکړ، که تر سهاره دده حالت همدغسې ؤ نو ښايي همغه ورته راولو. خو که د هغې کاکا له خاينانو سره ملګرى شوی وي نو دی ته به له کوره

Downloaded from: The Digital Library

وتل آسان نه وي.

سلمان وویل:که د سعید د اوسني حالت په نظر کي نیولو سره یې دلته د راوستلو اړتیا احساسوی نو موږ باید وخت تیر نه کړو، تر یو دوو ورځو پوري به په شاوخوا ټوله سیمه کي د حکومت ځړي خپاره شي.

: د حکومت جاسوسان دي کور ته د ننوتلو جرئت نشي کولی، او هغوی ته دا معلومیدای هم نشي چي سعید ټپي دی. غرناطي ته سمدستي د ولید د تلو مقصد هم همدغه دی چي د غدارانو پام د دی سیمي پرځای غرناطي ته ور واوړي.

سلمان وویل : که تاسو اجازه راکړي نو زه همدا اوس هلته تلو ته تیار یم.

: نه ته اوس تشي تلای، امکان لري تر سهاره د ټپي حالت ښه شي او موږ هغه ځلی ته د پریشاني پرځای کوم ښه پیغام ورکړو.

دواړه لږ څنډ چوپ شول بیا بدریې وویل:

پرون زما لور ډیره خوښه وه، هغي چي ته ولیدی ماته یې پیغام راکړ چي یو مجاهد غرناطي ته تللی او چي بیرته راستون شي زموږ میلمه به شي. هغه ستا تر راتلو د مخه ویده شوي وه، که نه نو تر سهاره به یې خبري درسره کولی.

اسما پر دی اصرار کاوه چي زه یې میلمه شم. او ما هسي د دی د زړه ساتلو په خاطر کومه وعده کړي وه اوس یې په داسي حالاتو کي پوره کوم چي ماته یو ویروونکی خوب ښکاري.

بدریې وویل : تاته معلومه ده چي زه د سعید په څیر ستا په باب هم زیاته اندیښمنه یم. که غدارانو ته دا معلومه شوه چي له حامد بن زهره سره کوم ترکی یا بربر ملګري هم ؤ نو ستا په نیولو او دښمن ته په سپارلو به هم دریغه ونه کړي. که له تلو نه وړاندی دی د غرناطي له څینو مشرانو سره لیدل ضروري نه وای نو ما به دا مشوره درکوله چي همدا اوس روان شه.

اوس په دی کور کي هم باید چاته دا ځرګنده نه شي چي ستا له ترکانو سره څه اړیکي شته، که څوك پوښتنه وکړي نو ته ورته ووایه چي له «اندراش» نه راغلی یې او زما د میړه د عمه زوی یې، زما د خاوند نوم عبدالجبار ؤ.

سلمان وویل : کله چي زه د قسطنطنیې د سمندري قواو د ښوونځي زده کوونکی وم زیاتره به مي دا خوب لیده چي زه د یوې جنګي بیړۍ قوماندان یم او د اندلس پر څنډه د دښمن پر کومه کلا ډزي کوم، خو اوس داسي احساسوم چي

Downloaded from: The Digital Library

تقدیر ناځاپه پر داسی لاره برابر کړی یم چی بالکل راته نویی ده، زه د داسی کار لپاره مناسب نه وم، د دی لپاره زیات هوښیار سړی ته اړتیا وه په هر صورت زه به دا هڅه وکړم چی دلته زما له پاتی کیدو سره د غرناطی خپلواکی غوښتونکو ته څه گټه ونه رسیږی نو کوم تاوان هم ور ونه رسیږی.

بدریی وویل : ستا له راتلو څخه لږ وړاندی ولید ویل چی د حامد بن زهره وینی بهوونکو پر موږ د الله د رحمت دروازی بندی کړی دی په غرناطه کی د هغه وینا د دی اولس د ضمیر وروستی کریغه ده چی له کلونو راسی د مرگونو او ورانیو توپان ته ناری وهی. اوس به موږ ته د سلامتی لاره څوك راوښیی، بیا چی کله هغه وویل چی ته د ترکانو له سمندری پوځ سره اړیکی لری نو ما ناځاپه احساس کړه چی موږ یوازی نه یو، زه د غرناطی د اولس په اړه مایوسه کیدای شم خو له ترکانو څخه باید مایوسه نشو.

زه د محمد فاتح د میراث خواره لمن نیولی او ورته ویلی شم چی اوس زما د عزت او آزادی ساتونکی ته یی، اوس که ته د ترکانو د سمندری قواوو امیر را استولی وی نو دا د دی ثبوت دی چی هغوی له موږ څخه غافل نه دی.

سلمان وویل : کاشکی ما د ترکانو لخوا د څه اعلان اختیار درلودای.

له امیر البحر کمال رئیس سره دا اندیښنه وه چی اوربند د وسلی ایښودلو مقدمه نه شی. هغه پر دی خبری امیدوار ؤ چی که حامد بن زهره د هغوی حوصلی را اوچتی کړی نو ترکان به د دوی د جگړو چوپ نندارچیان نه وی، اوس موږ باید دا دعا وکړو چی د غرناطی اولس له وخت څخه وړاندی د ځان وژنی پریکړه ونکړی. تاسو دعا وکړی چی حامد بن زهره د خلکو په زړونو کی کومی ولولی راپارولی هغه سړی نشی.

ناځاپه د بدریی پر څیره د مایوسی سیوری خپور شو ویی ویل:

کله چی د اولس مشران د نفاق او بی لاری لاره غوره کړی او کله چی فاسق او بد چاری خلك د اولس د تقدیر د پریکړو واکمن شی نو اولس به څه وکړای شی؟

له ما سره د هغوی په اړه هم څه ښه گومان نشته، هغوی پر حامد بن زهره د دی لپاره نه وو راټول شوی چی زړونه یی د ژوند له ولولو او د آزادی له جذبو ډك وو، بلکی د پسونو درمی غوندی د مرگ له ویری د لږ وخت لپاره پر هغه راټول وو.

اوس چی هغوی دا واوری چی د آزادی په لاره د وینو ډیوی بلوونکی به بیا

Downloaded from: The Digital Library

درته رانشي، نو په دوی کې به زیاتره پردي داډه شي چې له نورو قربانیو ورکولو څخه وژغورل شول. زه تا مایوسه کول نه غواړم خو کاشکې ما د غرناطې د اولس په اړه غوره نظر درکولی شوای. ما په شپاړس کلنۍ کې د غرناطې د آزادۍ په جګړه کې برخه اخستل پیل کړل، په ډیرو جګړو کې می د تېپانو پر تېپونو پټۍ اېښې دي، ما هغه غازیان لیدلی دي چې ارادې یې د فتحې او برې ضمانت بلل کیدې، چې غر به یې وزو واورید له زمریانو سره د مقابلې حوصله ورسره پیدا کیده، زما د ژوند ملګری د هغوی له ډلې څخه یو ؤ. هغه د دې کلې مشر ؤ او له موسی بن ابی غسان سره یې په ډیرو جګړو کې برخه اخستې وه. د هغه پر بدن «۱۱» ټپونه وو، هغه له هغو زړګونو غازیانو څخه یو ؤ چې دښمن به یې د نامه په اوریدو په لړزه شو، که هغه مهال چا دا ویلي وای چې د دې غیرتي غازیانو د قربانۍ او اخلاص سره سره به یوه ورځ زموږ دغه لویې سوبې په ماتو بدلې شي نوزه او زما په څیر د اندلس هره لور به د هغه د مخ د شکولو لپاره تیاره وه، خو موږ ته خپل غداران بې اهلیته واکمن او دسیسه کوونکي امیران تر بهرنی دښمن زیات خطرناك ثابت شول او نن دا حالت دی چې د اولس با نفوذه طبقه د غلامۍ درس ورکوونکو پر ځای د جهاد لاربښوونکي خپل دښمنان بولي، زه ویریږم چې که د حامد بن زهره د شهادت خبر مشهور شي د اولس حوصلې به ماتې شي او غداران به پر دې خوښي کوي چې د جګړې له مصیبت څخه د تل لپاره خلاص شول، هغوی له دښمن سره د آزادۍ په معامله کې خپل کښتونه ، کوروته، او شتمنۍ ژغورلې دي.

هغوی به د حامد بن زهره په اړه خلك داسې پوهوي چې هغه یو شر خوښوونکی او باغي ؤ او د خپل غرور په خاطر یې غوښتل اولس د بربادۍ په لاره رهي کړي.

سلمان وویل : ماته ستا له نوکرانو څخه معلومه شوه چې ته دې خپل ویجاړ کور ته څو شپې وراندې راستنه شوې یې، ایا په دغسې ګډو وډو حالاتو کې دا غوره نه وه چې ته له دې ځایه لرې پاتې وای؟

بدرېي ځواب ورکړ: زه هغه وخت له دې ځایه تللې وم چې دلته د ماشومانو او ښځو پاتې کیدل ممکن نه وو، که یوازې د ځان ژغورنې مسئله وای نو زه به په هر صورت له خپل میړه سره پاتې وای خو په دې کور کې تر ځلوېښت تنو زیات زخمیان پراته وو، په غرناطه کاختې وه او ټول روغتونونه له ناروغانو ډك وو، کله چې زما خاوند ماته له زخمیانو سره د تلو امر وکړ نو انکار می ونکړای شو، هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وعده وکړه چې کله د دی کلی دفاع نا ممکنه شی نو له پاتی خلکو سره به زه هم ځان در رسوم، خو زما زړه هغه وخت هم دا ګواهی راکوله چې دا زموږ وروستی دیدن دی، موږ «اندراش» ته نژدی پناه یووړه، هلته زما د میړه د ماما کورنی اوسیږی.

کله چې پر کلی دښمن قبضه وکړه ځو تنه کډوال هلته راغلل هغوی راته وویل چې زما میړه شهید شوی دی، هغه یی د کور شاته ښخ کړی دی.

د اوربند نه وروسته زموږ په مخکې دوی لاری وی، یوه دا چې اندلس د تل لپاره پریږدو او مراکش، الجیریا، او یا تونس ته ولاړ شو، دوهمه دا چې موږ له هغو لکونو انسانانو سره پاتی شو چې د دی خاوری نه بهر ځان ته د راتلونکی تصور نشی کولی، زه له هغو یتیمانو او کونډو سره اوسیدل غواړم چې ورور، خاوند او یا پلار یی زما له میړه سره یوځای شهیدان شوی دی.

هغوی تر لږ ځنډه نور هم خبری سره کولی بالاخره بدریی وویل:

ویخښی ستا سره په خبرو کی زما د وخت تیریدو ته پام نه شو ستا خوب ته ضرورت دی.

سلمان ځواب ورکړ: ته زما غم مه کوه، زه له خوب نه د سعید په خدمت کی زیات آرام احساسوم.

: د سعید د خدمت لپاره له مانه پرته دوی خدمتګاری نوری هم دلته شته، ته لږ خوب باید وکړی امکان لری تاسو ناڅاپی سفر کولو ته اړ شی.

بدریی دا وویل او خدمتګاری ته یی غږ وکړ، خدمتګاره له برنډی څخه کوټی ته ورننوته او له دی سره په بله کوټه کی د اسماء غږ اوچت شو.

بدریی وویل : لوری زه دلته یم. تر اوسه تر سهاره لا ډیر وخت دی ته آرامه پر خپله بستره پریوزه زه دا دی درځم.

خو اسماً سترګی مبئلی کوټی ته ورننوته ځو شیبی یی په حیرانی سلمان ته کتل بیا ناڅاپه ور وراندی شوه او نژدی ورغله ورته ویی ویل : ته خو به زخمی نه یی؟

: زه بالکل روغ یم سلمان د هغی پر سر لاس ورکیښود

: مامی مور جانی ته وویل چې دی به خامخا راشی دوی راپوری خندل، ماتوله ورځ ستا د راتلو انتظار کاوه، کله چې باران پیل شو نو ومی ویل چې نه به راځی، بیا چې ولید ماما راغی نو ما داسی ګڼله چې ته راغلی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: لوري! د خبرو وخت نه دی، ده ته د خوب ضرورت دی ته هم ولاړه شه ویده شه.
بدریی دا وویل او بیا یی یوی خدمتگاری ته وویل: ته دی میلمستون ته بوزه.
سلمان جگ شو ویی ویل : نه! دی ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته.
لږ څنډ وروسته چی دی خپلی کوټی ته ورننوت په نغری کی اور بلیده او مسعود مخامخ ورته ناست ؤ او د ده چپنه یی ورته اړوله، سلمان یی چی ولید جگ شو چپنه یی پر میخ راوځړوله ویی ویل:
اوس به دا زر وچه شي، ولید ټینگار کاوه چی تاسو باید له میلمستون څخه بهر ونه وزی. تاسو څه شی ته ضرورت لری؟
: نه ته ورځه ویده شه.
مسعود څو لرگی نور هم نغری ته وروغورځول او له کوټی ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پلار او زوی

دلوی وزیر ابو القاسم په کور کی د هاشم بی وسی او نا چاری هره شیبه په زیاتیدو وه، هغه څو ځلی له محل څخه د وتلو هڅه وکړه خو د پهره دارانو او خدمتگارانو چلن دا ورته معلومه کړه چی دی د یو بندی حیثیت لری. ده هغوی ته بد رد وویل او اخطارونه یی ورکړل تر دی چی په غوسه یی یو خدمتگار پرڅپیره پر مخ وواهه، سلطان ابو عبدالله او لوی وزیر ابو القاسم یی وطن پلوری او غداران وبلل خو د محل پهره داران د ده د دی کنځلو او گواښونو څخه بی پروا وو، هغوی ظاهراً له ده سره په ډیر درناوی چلن کاوه خو د کوټی د دروازی څخه د ایستلیو تورو پهره دارانو لری کولو ته چمتو نه وو.

له پهر· دارانو سره د ده د ټولو پوښتنو . یوازی یو ځواب ؤ:

وزیر اعظم دا امر کړی دی چی ته دلته پاتی شی، هغهٔ وفرمایل چی ستا بهر ته وتل ډیر خطرناك دی، ځکه خو به د ده تر راتگه ته همدلته وی، اوس که ته بهر ته ولاړی او په لاره کی څه پیښه درته وشی نو هغه به زموږ خرمنی وباسی، موږ ته دا امر شوی چی تاته څه تکلیف نه وی خو دا لاربښونه راته شوی ده چی تاسو که بهر ته د وتلو هڅه وکړی نو له نیولو څخه به دی ډډه نه کوو.

هاشم د ابو القاسم د کور د ډوډی له خوړلو څخه انکار وکړ، ماسپښین یی د یخنی په پلمه وغوښتل چی بهر لمر ته کینی، وسله والو کسانو انگړ ته بوتلو، نژدی یو ساعت هغه سترگی پټی کړی او لمر ته بی سده ناست ؤ، بیا ناڅاپه جگ شو او د حویلی د غولی په لوری وراندی ولاړ، خو لا له دروازی څخه پنځوس گامه لری ؤ چی پهره دارانو ور منډه کړه راویی نیو او په زور یی د یوه کونج په کوټه کی بند کړ، اوس هغه د یوه وږی ځناور په څیر په کوټه کی قدم واهه.

هاشم پردی پوهیدلو ته ناکرار ؤ چی په غرناطه کی څه پیښیږی. هغه به چی د

Downloaded from: The Digital Library

چا د تګ او یا راتګ په وخت کې د پښو ترپهار واورید ور غږ به یې کړ خو هغوی له ده څخه بې پروا شوي وو.

بالاخره له ډېر غم او غوسې څخه یې سیکه پر بستره وروغورځېد.

*****

د شپې یوه برخه تیره وه چې د کوټې دروازه خلاصه شوه، یو افسر او دوه خدمتګاران ورننوتل، یوه نوکر د مشال له لمبې څخه د کوټې ډیوه بله کړه، هاشم په هیله منه لهجه ورته وویل : د خدای «ج» لپاره ماته ووایه چې تر څه وخته به ستاسو بندي وم. په ښار کې څه تیرېږي او ابو القاسم چیرته دی؟

افسر ځواب ورکړ: په ښار کې بد امنی ده بلکې د بغاوت خطر دی، او لوی وزیر خپل.دوستان له دې هنګامې څخه لرې ساتل غواړي، ته اندیښنه مه کوه، زموږ باور دی چې د ښار وضعه به ډېر زر ښه شي، اوس که ستا اجازه وي نو ډوډی به درته راوړي!

هاشم په غوسه ورته وویل : آیا دا نشي کیدای چې ماته زهر تیار کړي!

: ویخښې! موږ د دې سوال ځواب نشو درکولی، افسر د بیرته ګرځیدو په حال کې ځواب ورکړ.

هاشم چیغې کړې: د خدای «ج» لپاره ودرېږه!

هغه ودرید هاشم ته یې راوکتل.

هاشم له لږ ځنډ وروسته وویل : د حامد بن زهره په باب پوښتنه کوم، آیا ابو القاسم د هغه د نیولو او یا وژلو امر کړی دی؟

افسر ځواب ورکړ: لوی وزیر ته د هغه په باب د څه امر کولو اړتیا نشته، د هغه معامله د غرناطې د هغو لکونو انسانانو سره ده چې امن غواړي او له هغه نه ځان ژغورل د دغو خلکو لومړنی فرض دی چې ورونه، پلرونه او زامن یې له دښمن سره دي. زما زوی هم د هغوی په ډله کې دی او اوریدلی مې دي چې ستا هم دوه زامن په یرغملو کې تللي دي! ماته دا هم معلومه ده چې تا د هغه له شر څخه د غرناطې د ژغورلو ذمه واري منلې وه.

هاشم د درد په حالت کې چیغې کړې: زه ځان له دې شرمناکې دسیسې څخه لرې ساتل غواړم، زه له کومې بدې څخه د ځنګ کولواو له کومې ګناه د توبې او یا د کومې غلطۍ لارې پرځای د سمې لارې غوره کولو حق لرم او ابو القاسم ما له دې حق څخه نشي محرومولی.

Downloaded from: The Digital Library

: که ستا په گومان سهی لاره دا وی چی غرناطه یو ځل بیا د جگړی په اور کی ښکیل کړی نو زموږ لومړنی او لویه ذمه واری به دا وی چی د غرناطی اولس د داسی سړی له شره وژغورو چی په خبرو بی ستا په څیر هوښیار خلك هم تر اغیزی لاندی راغلی، زه درسره وعده کوم چی د حامد بن زهره جادو به ډیر زر مات شی.

دا یی وویل او افسر له کوټی نه ووت، هاشم تر ډیره بی حرکته ولاړ ؤ، د هغه په ذهن کی ډیر خیالونه راګرځیدل.

*****

هاشم د غرناطی د پاچاهی له راتلونکی نه تر مایوسی وروسته له ابو القاسم سره مرسته کړی وه، او د خپل ضمیر د داډ لپاره تر ټولو لوی دلیل دا ؤ چی حامد بن زهره یا د کومی پیښی قربانی شوی دی یا د غرناطی له وضعی او بهرنی ملاتړ څخه دومره مایوس شویدی چی بیرته راتګ نه خوښوی، خو تیره شپه له هغه سره د ناڅاپی لیدو ورسته بی په زړه کی د امیدونو مړژواندی ډیوی بیا بلی شوی. حامد بن زهره ویلی وو چی که د غرناطی اولس څو میاشتی نور هم دښمن له ښاره بهر ایسار کړی نو ترکان به دوی مایوسه نه کړی، خو که دوی پخپله پر غلامی راضی شول نو له بهر نه به هیڅ څواك هم د دوی د سیاسی ګناهونو د کفاری ادا کولو لپاره را نشی.

کله چی هاشم له غرناطی څخه د حامد بن زهره د ایسارولو لپاره د هغه ځای د خلکو د بی حسی او مایوسی تصویر کاږلو نو د ده پر ذهن دا ویره سپره وه چی که هغه د خلکو په پارولو بریالی شی او جګړه بیا ونښلی نو هغه به د فتحی او ماتی څخه بی پروا ورسره ملګری شی، د دی به لومړنی نتیجه دا وی چی کوم کسان فردیناند ته د یرغمل په توګه سپارل شوی دی هغوی به د دښمن د کسات نخښنه شی.

د اولاد مینی دی، دی ته مجبور کړ چی ابو القاسم ته راشی خو بیا هم هغه ابو القاسم ته د زاریو په وخت کی هم خپل ضمیر ته پردی ډاډ ورکاوه چی که حامد بن زهره د غرناطی د اولس په غیرت راپارولو کی بریالی شو او زما زامن د دښمن له منګولو راخلاص شول نوزه به دوی د آزادی د بیرغ اوچتوونکو په لومړی کتار کی وینم، د ابو القاسم چلند د هغه په خوبوری ضمیر د متروکی د ګوزار کار وکړ. هغه په وار وار په زړه کی ویل : حامد بن زهره داسی وخت راغی چی اولس

Downloaded from: The Digital Library

د زهرو پیاله پر سر اړولی ده، کاشکی هغه څو هفتی دمخه راغلی وای، او موږ د قوم له قاتلانوسره د خپل راتلونکی د تړلو له ذلت څخه ژغورل شوی وای.

آیا ماته له حامد بن زهره سره مرگ د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندی وطن پلورو سره تر ژوند غوره نه ؤ؟

عمیر به خامخا پردی خبره خوښ وی چی د ابو القاسم او ابو عبدالله د خوښی په ترلاسه کولو سره مو کورنی د راتلونکو خطرونو څخه وژغورله، د ددی په سبب به فردیناند موږ د غوره سلوک وړ وبولی، سلمی به هم د خپلو دوو زامنو په ورخوشی کیدو خوښه شی. خو که د حامد بن زهره اندیښنی ریښتیا شوی او نصرانیانو د غرناطی له اولس سره هماغسی وحشیانه سلوک وکړ چی تر دی دمخه یی د نورو فتحه شویو ریاستونو له مسلمانانو سره کړی دی نو راتلونکی نسلونه به زما په اړه څه وایی؟

زه ابو القاسم ته ولی راغلم؟ زه باید له حامد بن زهره سره پاتی شوای وای، ما دخپلو زامنو لپاره د غلامی د ژوند پرځای د آزادی د مرگ آرزو ولی ونه کړه؟ کاشکی ما هغوی د فردیناند د قید څخه را ایسارولی شوای. اوس به څه کیږی او زه څه کولی شم؟

*****

هاشم به لږ څنډ پر کرسی کیناست او بیا به د خفگان په حالت کی جگ شو او قدم به یی واهه، نژدی نیمه شپه ناڅاپه دروازه خلاصه شوه یو پهره دار مشال په لاس کی ورننوت او ویی ویل : لوی وزیر صاحب ورغوښتی یی: هغه دا هم وفرمایل چی که تاسو خوب کوی نو غرض مه پری لری.

هاشم د وینو غوړپ تر ستونی تیر کړ او له څه ویلو پرته چوپه خوله له پهره دار سره روان شو. څو شیبی وروسته د مجلس په کوټه کی د ابو القاسم په مخ کی ولاړ ؤ. هغه یو ځل هاشم ته وکتل او په لاس یی تشو کرسیو ته اشاره وکړه ویی ویل : مهربانی وکړی!

هاشم زړه نا زړه د هغه په مخکی په یوه کرسی کیناست. څو شیبی دواړو چوپ یو بل ته کتل، بالاخره ابو القاسم وویل : زه افسوس کوم چی زما په غیر حاضری کی په زحمت شوی. ما خپلو خلکو ته دا لارښوونه کړی وه چی تا بهر ته پرینږدی. زما اندیښنه ده چی که تاسو یو ځل د جگړی د پلویانو په گیر کی ورغلی نو د بیرته راتلو هیڅ لاره به ونه مومی. هیڅ هوښیار سړی دا نه خوښوی

Downloaded from: The Digital Library

چې له خپلو دوستانو څخه محروم شي. که ما ستاسو د ایسارولو هڅه نه وای کړې نو ښایي نن د الحمرا د دروازې په مخه کې زما پرخلاف په شعار ورکوونکو کې ترټولو اوچت آواز ستا وای.

هاشم ځواب ورکړ: که ما د غرناطې په اولس کې د ژوند څه نخښې لیدای، نو د دې پرځای چې حامد بن زهره د غرناطې له راتګه ایسارم کړم د هغه ملګرې به مې کړې وه، بیا به ما د دې پروا هم نه درلوده چې فردیناند زما له زامنو سره څه ډول سلوک کوي! ته باید له نارو څخه پریشانه نشې، دا د هغو بې وسه انسانانو وروستي احتجاج دی چې د تباهۍ پر وروستي ګړنګ دریدلي دي، زما باور دی چې د غرناطې په کوڅو او واټونو کې به ډیر ژر د هدیرو چوپتیا حاکمه شي.

ابو القاسم وویل : ماته یې وویل چې تاسو بهر ته تلو ته ډیر بې تابه یې؟

: ما غوښتل پردې وپوهیږم چې له حامد بن زهره سره مو څه چلند وکړ، خو دلته څوك له ما سره خبرې کولو ته تیار نه وو.

: موږ له هغوی سره کوم بد سلوك نه دی کړی، هغه د خلکو له پارولو څخه وروسته له ښاره ووت او موږ یې د لارې ترلو هڅه هم ونه کړه، زموږ معلومات داسې دي چې هغه به د غرنیو سیمو دوره وکړي او د قبایلو له منظم کولو وروسته به غرناطې ته د رضاکارانو را اسرلو پیل کړي.

هاشم وویل : کوم قبایل چې مایوسه شوي وي بیا جګړې ته دهغوی دتیارولو لپاره یوازې احساساتي وینا ګانې کافي نه دي ، او کوم چې تر اوسه په جګړه بوخت دي هغوی به دغرناطې پر اولس د اعتماد پرځای دا غوره وبولي چې همالته غرونوته د دښمن د راتلو انتظاروکړي هلته چې یو غیشي ویشتونکې د سلو تنو لاره بندولی شي ،د اوربند له ترون وروسته هغوی له موږ نه ډیرلرې شوي دي ،حامد بن زهره په هغه صورت کې بریالی کیدای شي چې ترکان اوبربریان زموږ مرستې ته راورسیږي ،هغه د ترکانو د سمندري ځواك دراتلو امید واردې خوماته یې دا داډ رانکړای شو چې داوربند دمودې له پای ته رسیدو وړاندې به هغوی زموږمرستې ته راورسیږي.

ابوالقاسم وویل : حامد بن زهره دغرناطې اولس ته هم کوم داډ من پیغام ورنکړای شو ،بیا هم هغه دبناریوزیات شمیر خلك جګړې ته چمتوکړي دي ،امکان لرې ځینې قبایل هم دهغه دخبروتراغیزې لاندې راشي اوهغه دجګړې اوربل کړي دښمن ته یوځل بیا دلوټ اووژنې پلمه برابره کړي ،دهغه هدف دادی چې موږ به

Downloaded from: The Digital Library

هرحال له دښمن سره په جګړه کې کيوزو.له هغه سره داولس د هغو څلور سوه تنو غم نشته چې د اولس د تباهي د مخنيوی لپاره مودښمن ته يرغمل ومنل، هغه ته دا خبره هم هيڅ ارځښت نه لري چې کله قبايل غرناطی ته مخه کړي نو دښمن به بيا پر ښار د کلابندي صرفه نه کوي.

هاشم وويل : تاسو له دې ټولو انديښنو سره د هغه د ايسارولو هڅه ونکړه؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: د هغه ايسارول يوازي زما مسئوليت نه دی، په غرناطه کې په زرګونو داسې کسان شته چې د جګړې د بيا پيليدو د پاى په اړه فکر کوي.

هاشم څو شيبې د ابو القاسم پر سترګو سترګې ورښخې کړې بيا يې وويل :

که هغه په خپله خوښه چيرته تللی وی نو د دې مطلب دا دی چې هغه پخپله ستاسو پريشانی لري کړه.

: زه ستا په مطلب ونه پوهيدم!

: زما مطلب دا دی چې تاسو په غرناطه کې پر هغه لاس نشواى اوچتولی، خو له غرناطی څخه بهر به د هغه د امنيت په اړه په تاسو هيڅ ذمه واری نه وی.

ابو القاسمه! ته له مانه څه خبره پټوی، زه پردې پوهيدل غواړم چې تاسو له هغه سره څه ور سلوك کړی دی؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: زه داسې احساسوم چې تاسو به زما پر کومه خبره باور ونکړی. ځکه خو به دا غوره وی چې تاسو نيغ له هغو کسانو سره خبره وکړی چې تر ما زيات معلومات لري.

: هغوی څوك دی؟

ابو القاسم لاسونه وپرقول او ويې ويل : اوس به درته معلوم شي.

هاشم تر څو شيبو پورې يوه او بله خوا کتل، بيا يې په مخامخ بله کوټه کې د پښو غږ واورید، دروازه خلاصه شوه او ده بيا په حيرانی عمير او عتبه ته کتل.

ابو القاسم وويل : عميره! ستا پلار د حامد بن زهره په اړه زيات انديښمن و ته څه تسلي ورکولی شی؟

عمير پلار ته وکتل خو د څه ويلو جرئت يې ونکړ، عتبه ور وړاندی شو ويې ويل : صيب! اوس د عمير د ورونو په اړه ستا انديښنه بايد لري شوی وی!

حامد بن زهره چې په غرناطه کې کوم اور بل کړی ؤ هغه د تل لپاره ګل شو، اوس خلك د هغو ليونيانو خبری نه اوری چې دغه لوی ښار يې په هديره بدلول

Downloaded from: The Digital Library

غوښتل او نور تاسو ته هم د دی ضرورت نشته چی قبایلو ته ولاړ شی.
هاشم په خپ غږ وویل : تاسو هغه وواژه!
عتبه د خواب پرځای ابو القاسم ته وکتل، هاشم د درد په حالت کی خپل زوی ته وکتل او په زوره یی چیغه کړه:
عـمـیـره! زه له تا پوښـتـم، د خـدای «ج» په خـاطر راته ووایه چی زه په دی دسیسـه کی شریك نه وم، ستـا لاسونه د حـامد بن زهره په وینو نه دی داغـدار شوی، زه له مرگه وړاندی دا اوریدل غواړم چی د غلامیٍ، ذلت او رسوایی له منلو سره سره زماکورنی د اولس په وروستی گناه کی برخه نه درلوده، ته ولی چپ یی؟
ابوالقاسم وویل : هاشـمـه !زه ستـا داحساساتوقدر کوم ،که ته دحـامد بن زهره دوست وی موږیی هم دښمنان نه یو ،خوزمـا به پردی خبره بالکل باوررانشی چی ته دیوه له سره تیرسړی دولولو د تسکین په خاطردغرناطی نوره تباهی خوښوی .تا پردی حقیقت اعتراف کړی دی چی موږجگړه بایللی ده ،ته پردی هم خبریی چی دغـرناطی دخلکو احـسـاسـات او جـوش به له شـعـارونو اوناروواندی ولاړنشی ،اوبهرپه قبایلوکی بیا زیات کسان داسی دی چی بی زړه اومایوس شویدی او هغه څو سرتیری چی تراوسه جنگیږی دانه خوښوی چی دغرناطی دخلکوپاره له خپلو مورچلو څخه راووزی په یوه لږ محدوده سیمه کی په محلی ډول جگړی دفردیناند لپـاره دڅه اندیښنی سـبب نشی کـیـدای ،داندلس دحـاصل ورکـوونکوسیـمـو مـهـموښارونواوبندرونوله نیـولووروسته به دوی دوروستی گوزارلپاره په پوره ډاډ دمناسب فرصت راتلو انتظارکولای شی .کله چی دهغو سرتیرو وروستی څاڅکی وینی هم وبهیږی نوددوی پوځونه به دڅه مزاحمت څخه پرته په هغو درو او گوټونو کی خپاره شی چی دغه خلك یی نه فتحه کیدونکی بولی.
حامد بن زهره ناڅاپه دا خطر را پیدا کړی ؤ چی امن خوښوونکی قبایل هم د جگړی په اور کی ور ښکیل شی او فـردیناند هسی انتقـامی چلن ته مـجبـور شی چی له ویری یی موږ د اوربند ترون ته مجبور شوی وو.
هاشمه! ته خپل زامن په خطر کی غـورځولی شی، خو د نورو د زامنو او ورونو ژوند په خطر کی اچولو حق نـه لری، ته د لکونو انسـانانو څـخه پردی مـاتی، بی وسی او مایوسی برسیره د ژوندی پاتی کیدو حق نشی اخیستلی.
عمیر بوازی د ژوندی پاتیکیدودهیلی له ښکاره کولوپرته هیڅ گناه نـه ده کړی.
هاشم په لرزیدونکی غـږ وویل : د دی لکونو انسـانانو مـاته، بی وسی او

Downloaded from: The Digital Library

مایوسی د هغو غدارانو د دسیسو نتیجه ده چی زموږ د ماضی ټول عظمتونه یی تر خپلو پښو لاندی کړی او د راتلونکی د امیدونو ټولی ډیوی یی ګل کړی دی.
حامد بن زهره اولس ته د هغو عیاشو، بی حسو او بی غیرتو چارواکو د ګناهونو د کفاری ادا کولو له بلنی سره راغلی ؤ چی د اقتدار لپاره یی د هیواد راتلونکی له ګواښونو سره مخ کړی وه.
ابو القاسمه ! ته دا ویلی شی چی هغه یو له سره تیر او بی پروا سړی ؤ، او په دغو حالاتو کی له هغه نه د معجزی هیله هسی لیونتوب ؤ خو ته دا حق نه لری چی ووایی اوس قوم د ذلت پر ژوند رضا شوی دی ځکه خو حامد بن زهره قوم ته د عزت د لاری په ګوته کولو هیڅ حق نه درلود. اوس چی په لکونو انسانان د ظلم او وحشت پرخلاف د جګړی له حق څخه د تل لپاره لاس پر سر شوی دی، ځکه هغه ستر انسان د وژلو لایق ؤ چی له دی حق څخه لاس اخستلو ته تیار نه ؤ
اوس چی د ذلت او رسوایی ژوند زموږ په برخه شوی دی ځکه خو د آزادی د ژوند او یا غیرت د مرګ د لاری په ګوته کوونکی ګناهکاران دی.
حامد بن زهره د هغه نیك ذاته خلکو د ضمیر غږ ؤ چی ډیر بدمصیبتونه یی هم د الله له رحمت څخه نه مایوسوی. که موږ هغه ته له لاس ورکولو څخه انکار کولی او دا مو ورته ویلی چی موږ د دښمن پرغلامی رضا شوی یو او یوازی د ژوندی پاتی کیدو د ذلت او رسوایی د زغملو لپاره تیار یو نو نړۍ به د بی همته او نامردانو پیغور راکړی ؤ، بیا به هم موږ په همدی تمه ژوندی پاتی وو چی د اوسنی وخت تیاری به تل نه وی، موږ به د بیا راپاڅیدلو او سنبالیدو د مناسب فرصت په انتظار وو، موږ به د مایوسی په تیارو کی د هغو لاربنوونکو انتظار کاوه چی لارورکو قافلو ته د رڼا څلی کیږی او په یوه غږ یی په مړو رګونو کی د وینی حرکت توندیږی.
که حامد بن زهره په خپلو مقصدونو کی نه وای بریالی شوی هم دا امید به پاتی ؤ چی تردی ښه لیدونکی او پوهیدونکی او تردی د لوړو ارادو خاوندان به راپورته شی او زموږ راتلونکی نسلونه به د هغوی د ضمیر په رڼا کی د خپلی بقا او سلامتی لاره ووینی.
خو د حامد بن زهره وژل کیدل به د دی ثبوت وی چی موږ د دایمی تیارو سره نه یوازی خپل بلکی د خپلو راتلونکو نسلونو برخلیك هم تړلی دی. اوس به په دی تیارو هیڅکله هم رڼا رانشی، موږ به د هغو تیارو شپو مسافر وو چی لمن به

Downloaded from: The Digital Library

یی د ستورو او سپوږمۍ له وړانګو نه تشه وی، اوس به هیڅ سرتیری هم د حامد بن زهره په پله د تلو هڅه ونکړی، هغه د دغه بدمرغه اولس په رګونو کی د ژوند د وینی وروستی څاڅکی ؤ، او په کومه څمکه چی دا وینی تویی شوی هغه بڼایی تر قیامته زموږ پر بی حسی ماتم وکړی.

د ابو القاسم حوصلی ځواب ورکړی ؤ شونډی یی وچیچلی او ویی ویل: هاشمه!

د غرناطی د زیاتی بربادی مخنیوی که ګناه وی نو د دی پړه یوازی پرما نه ده، تا پخپله پردی حقیقت اعتراف کړی ؤ چی موږ د بیا جګړی پیلولو توان نه لرو، څکه خو که حامد بن زهره بیرته راغی هم د خلکو، راپارولو ته یی پریښودل لویه اشتباه ده، تا د دی خبری ذمه واری منلی وه چی قبایل به د هغه له ملاتړ څخه ایساروی، اوس ته یوازی له دی ویری خپل دریغ بدلوی چی د خلکو په مخ کی له رسوایی ویریږی. خو زما پرخلاف د خولی خلاصولو نه وړاندی پردی ښه غور وکړه چی ستا خپل زوی په دی ګناه کی نیغ ککړ دی.

ته به یوه یادوی ورڅی خلك زما پرخلاف وپاروڵی شی، خو هغه با نفوذه خلك چی زامن او ورونه یی له دښمن سره برغمل پراته دی ستا تائید او ملاتړ نه کوی. هغوی تاته ښایی د خولی چوله کولو موقع هم درنکړی. زه دا هم تاته ویلی شم چی د غرناطی هغه خطیبان او مفتیان چی پرخلکو یی اغیزه شته په هر صورت زما ملګرتیا کوی.

هاشم په ماته خوړلی لهجه وویل: که ما خلکو ته خپل مخ وربښکارولی شوای نو له هر څه وړاندی به می په خپله بی غیرتی او بی همتی اعتراف کاوه، که زه چوپ پاتی شوم نو ستا له ویری به نه وم، بلکی د خپل شرم او پښیمانی په سبب به چوپ وم.

مګر ته ګواه اوسه چی زه د حامد بن زهره په وژلو کی شریك نه یم.

ابو القاسم څو شیبی په غوسه او اندیښنه هغه ته کتل بیا یی پر شونډو یو له حقارت څخه ډك تبسم خپور شو ویی ویل:

: تر اوسه یوازی څو تنو ته دا راز معلوم دی چی موږ غرناطه د هغه له شره وژغورله، او که ته خپله خوله چوپه وساتلای شی.نو په هغوی کی به یو هم دا ونه وایی چی ستا زوی هم په دی وژنه کی شریك و. چاته به د دی شاهدی ویلو ضرورت هم نه وی چی تا د قبایلو د نه پاریدلو ذمه واری منلی وه، ته له دی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

حقیقت څخه انکار نشي کولی چې موږ د یوې کبنتيېسپاره یو، توپیر یوازې دا دی چې ته پر موږ پره اچوې او د خپل ضمیر بار سپکول غواړې.

اوس تاته د خوب ضرورت دی، تر سبا پورې به دې طبعه ښه شي او ته به دا احساس کړې چې موږ د خپل ضمیر له فریادونو سره ژوندی پاتی کیدل غواړو. زه پردې خبره ډیر خفه یم چې حامد بن زهره وژل شوی، خو زه د دې پاچاهی وزیر یم چې اولس یې په خپلو وینو د آزادی د ډیوی بلولو پرځای یوازې د بې وسی په اوښکو سودا او معامله کول غواړې، زه یې د هغه هدیرې ساتونکی ټاکلی یم چې اوسېدونکی یې د کوم ژوندی انسان چیغې نشي زغملی، ته پخپله دا منی چې ما غرناطې ته د هغه د نه راتلو هڅه وکړه، آیا د دې مطلب دا نه دی چې ته د غرناطې له اولس څخه مایوس شوی یې او د نوی جګړې د دردونو او مصیبتونو څخه د ژغورل غوښتل؟ تاته اوس زما د پوښتنو د ځواب ارتیا نشته، زما باور دی چې دوی ورځې وروسته ته د البسین په څلور لارې کې د خلکو خبرې واورې نو د حامد بن زهره یاد به دې نه پریشانه کوي. ابوالقاسم لاسونه وپړقول، یو وسله وال سړی کوټې ته ورننوت. ابو القاسم ورته وویل : دی میلمستون ته ورسوه.

هاشم څو شیبې په غوسه او پښیمانی ابوالقاسم ته کتل بالاخره یې وویل : که زه ستا بندی نه وم نو اجازه راکړه!

ابو القاسم ځواب ورکړ: خلك په نیمه شپه کې له خپلو بندیانو سره بحث نه کوي، که زه ستا دښمن وای هم په دې وخت کې به مې رخصت نه و درکړی. تر سهاره آرام خوب وکړه، اوس د غرناطې وضعه ښه نه ده، تر اوسه د حامد بن زهره ملګری ډیر څك دی، امکان لري چې د بهر ته وتلو په وخت کې ورسره مخامخ شي، د حکومت د طرفدارانو معامله له تا سره توپیر لري. دوی به دلته د هغو تلو راتلو ته چندان اهمیت ورنکړي، خو ته د حامد بن زهره پخوانی آشنا او ملګری یې، که اوس ته هغوی زما له کوره د وتلو په حال کې ولیدی نو په زړونو کې به ډول ډول شکونه ورته پیدا شي، ته پاتی شپه همدلته ویده شه.

هاشم له نوکر سره روان شو خو چې دروازې ته نژدې شو ناڅاپه ودرید مخ یې راوګرځاوه او ویې ویل : عمیره! ته هم راسره راځه!

عمیر په یوازیتوب کې له پلار سره خبروته تیار نه ؤ، هغه په هیله من نظر ابو القاسم ته وکتل ابو القاسم یې پلار ته وویل: عمیر لږ څنډ له ماسره پریږده، زه

Downloaded from: The Digital Library

څو ضروري خبري ورسره لرم.

هاشم په دردناك نظر څو شیبی عمیر ته کتل او بیا ناڅاپه له کوټی ووت.

*****

ابو القاسم عمیر او عتبه ته وویل : که د حامد بن زهره زوی غرناطی ته رارسیدلی وی نو موږ ته به زر احوال راشي، خو که هغه تاسو ته دوکه درکړی وی او په بل لوری تللی وی نو د هغه موندل ستاسو تر ټولو لویه ذمه واری ده، هغه ته په هیڅ صورت هم د قبایلو د راپارولو زمینه باید برابره نه شی. که هغه خپل کلی ته تللی وی نو عمیر ته به یی درك معلومول گران نه وی.

عمیر وویل : صیب! تاسو د هغه غم مه کوی، موږ به سهار ته وخوځیږو.

ابو القاسم وویل : د ډیرو کسانو د بیولو ضرورت نشته، په اوسنیو حالاتو کی برالا له هغه سره د ټکر خطر نشو قبلولی، هغه ته باید معلوم نه شی چی د پلار قاتل یی څوك ؤ، او تاته باید د یوه دښمن پرځای د یوه دوست په حیث د هغه راقابو کول آسانه وی. ته اوس تلای شی، پلار به دی انتظار کوی، خو هغه ته د دی ویلو ضرورت نشته چی ته چیرته روان یی. زما باور دی چی تریو دوه ورځو پوری به د هغه غم او غوسه لری شی.

عمیر وویل : صیب! زه له هغه سره له مخامخ کیدو ویریږم.

ډیر ښه! ورځه اوس له هغه سره خبری مناسب نه دی. زه به سهار ته هغه ته د تسلی هڅه وکړم.

سمدستی د سعید راپیدا کول ضروری دی، د هغه اهمیت یوازی پردی نه دی چی هغه د حامد بن زهره زوی دی او د جگړی پلویان به یی د لاس اله کړی د حکومت پرخلاف به یو توپان را اوچت کړی بلکی د هغه په راقابو کولو سره به حکومت ته د حامد بن زهره د بهرنیو ملاتړ کوونکو نیول اسانه شی، د فردیناند پردی باور دی چی کومو بیړیو هغه د سمندر پر څنډه پلی کړی دی هغوی بهرنی جاسوسان هم راوړی دی. که د سعید په واسطه د هغوی درك ته معلوم کړای شی نو فردیناند به دی دا خدمت هیڅکله هم هیر نه کړی. سمدستی باید د حامد بن زهره د وژلو خبر پټ وساتل شی. که د هغه ملگرو دا خبر مشهوَر کړ هم تاسو ځانونه تری بی خبره ښیی.

عتبه وویل : موږ ته دا معلومه وه چی که موږ دا خبر مشهور کړ نو خلك به پر موږ شکمن شی، ځکه خو ما خپلو ملگرو ته پخوا دا ویلی وو چی باید پټه خوله

Downloaded from: The Digital Library

وي. که د هغوی کوم ملګري دلته رارسیدلي وي نو تر سبا پورې به دلته کړېږي پورته شي، د پهره دارانو په اړه موږ له پخوا نه ډاډه نه وو او اوس خو دا خبره هم ثابته شوې چې د هغوی مشر پټ له باغیانو سره ملګري شویدي، د پولیسو کوم کسان چې له موږ سره استول شوي وو هغوی هم د خپلې ذمه وارۍ ښه احساس نه دی کړی، که د هغوی مشر خپل ملګري له دوهم ځلي غیشو ویشتلو څخه نه وای ایسار کړي نو هغو پاتي درې تنو به هم د ژغورنې زمینه نه وه موندلې.

زه پدې خبره خفه یم چې موږ له څو میله اوږده چکر وروسته راورسیدو خو د پولیسو شپږ کسان چې نیغ پر سړك را استول شوي وو تر اوسه پورې ورك دي.

ابو القاسم وویل:

تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه کړې ده؟

: نه! موږ له لویدیځې دروازې څخه ښار ته راغلو او نیغ کوتوال ته ورغلو، خو هغه ته هم تر هغه مهاله څه خبر نه و ورغلي. ما پر هغه ټینګار وکړ چې زر تر زره د هغوی درك معلوم کړي او بیا دلته تاسو ته خبر درکړي، که له دې پېښو څخه ستاسو خبرول ضروري نه وای نو موږ به هم ورسره تللي وو، اوس به موږ بیا هغه ته ورشو.

عمیر وویل : موږ په یوه سپور پسې ورغلو او دوه نور ناڅاپه چیرته ورك شول، امکان لري هغه موږ ته دوکه راکړې وي او بیرته سړك ته وتلي وي او د پولیسو د ډلې کسانو ته یې درك معلوم شوی وي، دا هم کیدای شي چې هغوی تر اوسه هغه نیولی وي او په ډاډه زړه بیرته راغلي وي.

ابو القاسم وویل : دا هم کیدای شي چې هغوی تر اوسه د هماغه سپاره په تعقیب کې وي، په هر حال تاسو کوتوال ته ورشئ او درك یې معلوم کړئ. که کومه داندیښنې خبره وه هغه ته ووایئ چې سمدستي ما خبر کړي وروسته بیا ستاسو ذمه واري دا ده چې سعید پیدا کړئ.

*****

د ابو القاسم د ساتونکو ډلې مشر کوټې ته ورننوت او وې ویل : صیب! کوتوال د حاضریدو...!

ابو القاسم یې خبره بشپړولو ته پرې نښوده چیغه یې کړه : هغه راوله!

هغه په بیړه له کوټې نه ووت او یوه دقیقه وروسته کوتوال سیلېدلې کوټې ته ورننوت، د هغه جامې په ختو کې لیت پیت وې او پرمخ یې هم د ختو ځاځکي

Downloaded from: The Digital Library

ښکاریدل.

هغه وویل : صیب! پرسرك د څلورو تنو مړي ومونډل شول او د پاتي دوو نورو لټون دوام لري.

ابو القاسم په حیراني وپوښتل : څلور واړه د پولیسو کسان دي؟

: هوکي!

: د هغوی وژونکي روغ خلاص شویدي؟

: صیب! تر اوسه له هغو څلورو پرته د بل چا مړي موږ نه دي مونډلي، زموږ یو سړی د تومانچي پر ګولي وژل شویدی او پاتي نور دري..

ابو القاسم په غوسه شو ویې ویل : احمقه! زما له دی سره هیڅ مینه نشته چي دوزخ ته ستا د خلکو د لیږلو قاتلانو څه وړ وسله کارولی ده، ته باید اوس دا هڅه وکړي چي تر سهاره د خپلو دوو نورو ملګرو مړي هم پیدا کړي، چي هغوی زخمي د دښمن لاس ته نه وي ورآغلي که داسي وي د ځان د ژغورني په خاطر به تاسو قرباني ته وتړي، د هغوی مونډل او خولي یې ګنډل زما نه ستاسو مسئولیت دي.

کوتوال په دی اړه د نور څه ویلو جرئت ونه کړ او حیران حیران یې ابو القاسم ته کتل.

ابو القاسم لږ نرم شو ویې ویل : تاسو مړي څه کړل؟

: صیب! مړي مودلته راوړي!

: ابو القاسم چیغي کړي: دلته زما کورته!

: نه صیب، مړي به د هغوی کورونو ته ورسول شي.

: د څه لپاره؟

: صیب! که یې دلته راوړل مناسب نه ګڼي نو په لاره کي به یې ایسار کړو.

: زما پردي څه کار نشته چي تاسو مړي چیرته غلي کوي، خو زه دا درته وایم چي که خلکو ته دا معلومه شوه چي حامد بن زهره وژل شوی دی نو دا مړي به پر تاسو شاهدي وایي چي د هغه په وژلو کي مو لاس درلود، د خدای «ج» په خاطر ماته داسي مه ګوره!

عتبه کوتوال ته وویل : تاسو زر تر زره د مړیو بندوبست وکړي او د هغو نورو دوو تنو د مونډلو هڅه وکړي، له هغي وروسته په غرناطه کي د حامد بن زهره د ملګرو لټون پیل کړي. تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه وکړه؟

Downloaded from: The Digital Library

: هوکی! هغوی وویل چی تر اوسه هغوی بنار ته نه دی راغلی خو زه پر هغوی اعتماد نشم کولی.

ابو القاسم وویل : کاشکی تا دی ړ، خپلو کسانو په اړه هم داسی پام درلودای. د خدای په خاطر نور زما وخت مه ضایع کوه ورځه!

کوتوال له کوټی نه ووت.

ابو القاسم عتبه او عمیر ته وکتل: .تاسو سهار د سعید د کلی په لور ولاړ شی، کیدای شی چی هغه د پولیسو د کسانو له وژلو وروسته غرناطی ته تر راتګ دا مناسبه بللی وی چی همالته پناه واخلی، خو څوك باید پردی پوه نه شی چی تاسو د هغه دښمنان یی، په کلی کی پر هغه د حملی ضرورت نشته، مونږ چی د هغه د پټیدو ځای پیدا کړو مناسب ګام به اوچت کړو.

*****

هاشم په زړه یو له زغم نه وتلی بوج احساساوه او د میلمنو حجری ته ننوت، تر لږ ځنډه یی په ناکراری قدم واهه، هغه ته دا خبره له باور نه لری ښکاریده چی حامد بن زهره شهید شوی دی، او په زړه کی یی په وار وار ځانته دا ډاډ ورکاوه چی ابو القاسم یو خیالی داستان ورته اورولی او د ده د ازمویلو هڅه یی کړی ده، ښایی هغه نیول شوی وی او ابو القاسم د هغه د وژلو د امر څخه وراندی غوښتل دا معلومه کړی چی د هغه د دوستانو عکس العمل به څه وی، خو بیا به ناڅاپه د عمیر څیره مخی ته ورغله او زړه به یی ولوید، لږ ځنډ وروسته هغه له زغم نه وتلی فشار احساس کړ، له کوټی راووت په برنډه کی یی یو وسله وال پهره دار مخی ته ورغی او ورته ویی ویل:

: صیب تاسو چیرته ځی!

: زه له صدر اعظم سره یو مهمه خبره کوم.

: صیب! تاسو تر سهار د مخه له هغه سره نشی لیدای، هغه دننه تللی دی؟

: ماته معلومه ده، تاسو هغه ته ووایی چی زه می یوازی له زوی سره لیدل غوارم.

ستا زوی!

: هو هغه د ابو القاسم په کوټه کی دی.

: صیب! زه اوس د هغه کوټی ته چیرته تلای شم!

: تاته د دی ضرورت نشته چی د هغه کوټی ته ورشی، زه دا غوارم چی عمیر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له لومړي وزير سره د مجلس نه وروسته ماته راشي. څکه خو ته کوم نوکر ته ووايه چې هغه له کوټې نه راووزي زما پيغام دې ورکړي که نه نو زه به يې پخپله په لاره کې ودريږم.

: نه صيب! تاسو پخپله کوټه کې استراحت وکړئ. زه د هغه درك درته را معلوموم.

پهره داردا وويل او له هغه ځايه ولاړ، هاشم کوټې ته د ننوتلو پر ځای په برنډه کې قدم وهل پيل کړل. د فکر د خرابۍ په سبب په سخته يخنۍ نه پوهيده څو دقيقې وروسته پهره دار بيرته راوګرځيد له هغه سره د ساتونکو د ډلې مشر هم ؤ چې د ورځې يې هم له ده سره ملاقات شوی ؤ پهره دار څو ګامه وړاندې ودريد افسر هاشم ته نژدې ورغی وې ويل:

: صيب ! عمير خو ډير څنډ وشو چې تللی دی او صدر اعظم اوس د ښار له څو مشرانو سره مجلس کوي.

د هاشم زړه ولويد په لوېدلې غږ يې وپوښتل : عمير چيرته تللی دی؟

: صيب! ماته هيڅ معلومات نشته، که کومه ضروري خبره وي نو زه به سهار څوك د هغه په لټون پسې ور وليږم اوس تاسو بايد استراحت وکړئ.

هاشم د وړاندې تلو هڅه وکړه وې ويل : نه زه يې همدا اوس د لټولو هڅه کوم. خو افسر يې سمدستي مخې ته ورغی وې ويل : زه د دې ګستاخۍ بخښنه غواړم خو تاسو د لومړي وزير له اجازې پرته له محل څخه نشی وتلی. اوس پهره دار تاسو ته د ماڼۍ د دروازې خلاصولو جرئت نشی کولی.

هاشم له غوسې شونډې وچيچلې وې ويل : زه له صدر اعظم سره خبرې کول غواړم.

: صيب ! تاسو اوس له هغه سره نشی ليدای، او بيا افسر بيرته مخ واړاوه.

هاشم په پوره زور هڅه وکړه چې چيغې کړي خو غږ يې په کومې کې بند شو، هغه غوښتل چې منډه واخلي خو په پښو کې يې د ځان بوج پورته کولو توان نه ؤ.

هغه په دواړو لاسونو د برنډې پايه ونيوه او په ړندو ړندو يې پهره دار ته کتل، ساه يې ورو ورو تونده شوه او د درد په څپيکو کې يې د زړه درزا ورو ورو کراريدله، بيا يې ناڅاپه لاسونه يې سيکه شول او دواړه ګونډې يې پر ځمکه ولګيدې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پهره دار په بيره راوراندي شو او غوښتل يې هغه تر متو ونيسي، خو ده يې لاسونه وښنډل او بيا يوي خواته رنګ شو، بيا يې څو شيبې پښې ووهلې او د وروستي ځل لپاره يې اوږده ساه واخستله او د سترګو مخې ته يې د مرګ دايمي تياري خپرې شوې.

پهره دار يې په وارخطايي په بې روحه بدن لاسونه وهل او بيا يې د خپل افسر د خبرولو لپاره منډه واخستله، لږ ځنډ وروسته درې تنو د هغه مړې کوټې ته يوړ او په بستره يې څملاوه، د ساتونکي ډلې مشر يو پهره دار ته د دروازې ترلو او د کلکې پهرې هدايت ورکړ او بيا يې يو بل تن ته وويل چې سمدستي ولاړ شه په دروازه کې دا امر وکړه چې څلور تنه همدا اوس په کوتوال پسې ورشي، هغه ته دا ووايې چې له دروازې بهر يوه ګاډي تياره ودروي او هم ورته ووايې چې د لومړي وزير درسره ضروري کار دی.

: صيب! که تاسو غواړئ چې عمير را پيدا کړئ نو د کوتوال راوستلو ته هيڅ ضرورت نشته، کله چې دوی د صدر اعظم له کوټې راووتل نو ما واوريدل چې هغه عتبه ته ويل چې اوس سهار کيدونکي دی ځکه خو خپل هستوګنځي ته د تلو پرځای له ماسره ولاړ شه.

افسر وويل : نه اوس عمير ته د دې خبر ورکول ضرور نه دی. سمدستي خو په دې مانۍ کې دننه او بهر هيڅا ته هم بايد د هاشم د مرګ په باب معلومات ونه شي او په ياد ولرئ چې دا د لومړي وزير امر دی.

*****

لا سپيدې نه وې چاودلې چې يوه نوکر عتبه په زوره زوره وخوځاوه او ورته وېې ويل : صيب! زه د دې ګستاخۍ بخښنه غواړم خو کوتوال همدا اوس له تا سره په ليدو ټينګار کوي، هغه وايي چې لومړي وزير را استولی يم.عتبه ډير په زحمت خپله غوسه راقابو کړه وېې پوښتل: هغه چيرته دی؟

: صيب! هغه بهر په ګاډي کې ناست دی، ما هغه ته د ملاقات په کوټه کې د کيناستلو وويل خو هغه وايي چې زما بيړه ده او د عمير په موجوديت کې زما دننه راتګ ښه نه دی. دوه تنه سپاره نور هم ورسره دي، ما ورته وويل چې هغه اوس ويده دی خو دوی ويل چې ضروري پيغام يې راوړی دی.

عتبه له بسترې راپورته شو پايزار يې پښو کړ او نوکر ته يې د هغه پر اوږو ور واچوله. څو شيبې وروسته عتبه د کور دروازې ته ورسيد کوتوال چې وليد

Downloaded from: The Digital Library

له ګاډی نه پلی شو او ویې ویل : ویخښنې بې وخته مې له خوبه راپورته کړې، خو ستاسو خبرول ضروري وو، او د لومړي وزیر هم دا مشوره وه چې د هاشم په باره له تاسو سره مشوره وکړم.

عتبه وویل : مګر موږ خوله پریکړې وروسته له هغه ځایه راووتو، چې تر څو موږ د خپل پروګرام له برې وروسته بېرته نه یو راستانه شوی نو هغه همدلته وساتي، عمیر هم پردې پریکړه څه اعتراض نه درلود چې که د هغه پلار د څه اندیښنې سبب کیدای شو نو تر سهاره یې تردې مناسب ځای ته استولی شي.

: زه د دې لپاره راغلی یم چې درته ووایم چې هاشم مړ شو، زه چې کورته ورسیدم. بېرته هلته د ورتلو امر راته وشو، د هاشم زړه ناڅاپي ودرید، اوس یې مړی له هغه ځایه د یوه حکومتي طبیب ځای ته رسول شویدی، او هغه ته یې دا لارښوونه کړې چې سمدستي له دې راز څخه څوک باید خبر نه شي.

صدر اعظم غواړي پردې وپوهیږي چې که عمیر پردې خبره خبر شي عکس العمل به یې څه وي؟

عتبه د هاشم د مرګ په اړه له څو پوښتنو وروسته وویل : عمیر به په مناسب وخت کې خبر کړای شي، اوس هغه پر شرابو مدهوشه پروت دی، له هغه سره یوازینۍ اندیښنه دا وه چې که سهار ته موږ د سعید د لټون په غرض کلي ته ولاړ شو نو لومړي وزیر د ده پلار راخوشې نه کړي. هغه چې څومره د حامد بن زهره له زوی څخه ویریږي تر هغې زیات له خپل پلار سره د مخ کیدو څخه ویره لري.

اوس به هغه په خپل کلي کې په پوره داډ خپلو مشغولتیا و ته دوام ورکړي، او چې کله زموږ سفر پای ته ورسیږي نو دی به موږ ته د څه پریشانۍ سبب نه وي، په دې ښار کې چاته دا باید معلومه نه وي چې هاشم تیره شپه د ابو القاسم په ماڼۍ کې د هغه میلمه ؤ. که نه نو د هغه په ناڅاپي مرګ همدا نتیجه اخستل کیږي چې موږ د حامد بن زهره یو بل ملګری هم له خپلې مخې لرې کړ.

کومو خلکو چې هغه هلته لیدلی ؤ تاسو هغه هم ښه وپوهوی.

: خو د هغه مړی؟

: عتبه ځواب ورکړ: د هغه د لاش خوندي کول تر ټولو مهم کار دی او زما په ګومان په دې کار کې ته زما مرستې ته ضرورت نه لرې، موږ د ضرورت په وخت کې داهم مشهورولای شو چې هغه د حامد بن زهره د لټولو لپاره چیرته تللی دی.

یا هغه د خپلو بندي زامنو لپاره اندیښمن ؤ او لومړي وزیر هغه ته یو سپارښت لیک ورکړ او سینټانې ته یې واستاوه.

Downloaded from: The Digital Library

عاتكه د بدريي كره

غرناطي ته د تلليو كسانو په اړه عاتكيه د څه خبر په انتظار وه، سهار يي چي لمونځ ادا كړ د سعيد دوی كره ورغله په زبيدي او منصور يي ټينگار وكړ چي كه د غرناطي څخه څوك راغلل ماته سمدستي احوال راكړه، پر دی سربيره د هغي ناكراری شيبه پر شيبه زياتيدله، له ډېره زيات انتظار وروسته لمر ته د كيناستلو په پلمه بام ته وختله هلته به يي كله له كندی پوری غاړی د سعيد دوی كورته كتل او كله به يي شمال لوری ته د غرناطي لاری څارلي.

چي كله به يي له دری نه پوری غاړی ته پر كوم سپاره سترگي ونښتي نو د زړه درزا به يي ورسره زياته شوه خو چي كله به هغه له خوړ نه له پوری وتلو وروسته د سعيد دوی د كور پرځای بل لوری ته مخه كړه نو د دې پر تندی به د مايوسی سيوری خپور شو.

هغي اراده وكړه چي كوزه شي چي ناڅاپه يي يو سپور وليد د هغه اس ورو ورو كندی ته ښكته كيده، خوړ ته نژدی يي لږ څنډ هغه له سترگو پناه شو او چي بيرته يي سترگي پری ولگيدی نو مخه يي د كندې پورې غاړې ته د كلی بلې غاړې كورونو ته وه، او لږ څنډ وروسته دی سلمان ليده چي د سعيد دوی كورته ننوت.

دی منډه واخستله او د زينو په لوری ولاړه، نيمايي زيني ته چي كوزه شوه پام يي شو چي سلمی ورته گوری لږ خجالت شوه يوه شيبه ودريده خو بيا ورو ورو راكوزه شوه په انگړ كی يی د بهرنی دروازی په لوری مخه وكړه چي سلمی پری غږ كړ:

لوری چيرته ځی؟

: د منصور دوی كره كاكا ناوی! هغی يی له دی چي مخ راواړوی دا وويل او گړندی له كوره ووته.

Downloaded from: The Digital Library

لږ څند وروسته چې دا له خوږ ته ‌تیریدله منصور یې ولید ته وویل : زه ستا په لور در تلم، بیا په منده ورغی د دې په څنګ کې ودرید.

: هغه میلمه بیرته راغی او همدا اوس له تا سره لیدل غواړي.

عاتکې وپوښتل : هغه ستا د بابا په باب څه ونه ویل؟

: نه!

: هغه دا هم ونه ویل چې سعید او جعفر به څه وخت راشي؟

: نه هغه تاته کوم ضروري پیغام راوړی دی. ښه وشول چې ته مې دلته مخې ته راغلې، هغه په وار وار راته ټینګار کاوه چې زه د بل چا د وړاندې هم درته ونه وایم.

: هغه خو به ټپي نه وي؟

: بالکل روغ رمټ دی.

عاتکه لږ داده شوه او له هغه سره روانه شوه، کله چې د منصور دوی کورته ورسیده سلمان یې ولید چې په غولي ولاړ و له زبیدې سره یې خبرې کولې. هغه یوه شیبه تم شوه، بیا ور وړاندې شوه او په سوالیه نظر یې سلمان ته وکتل.

سلمان زبیدې ته وویل : تاسو منصور دننه درسره بوزئ، زه له دې سره یوه ضروري خبره کوم.

زبیده ور وړاندې شوه او منصور یې تر لاس ونیو او هغه زړه نا زړه ورسره روان شو.

عاتکه وارخطا شوه ویې ویل : د منصور دننه استول ضرور نه وو کوم خبر چې ماته د زغم وړ.وي هغه د حامد بن زهره د لمسي لپاره هم له زغم نه وتلې نه شي کیدای. موږ ټول ډېرو خبرو له اوریدو سره روږدي شوي یو.

سلمان وویل : کاشکې ما تاته ښه خبر راوړای شوای، سعید په یوه پیښه کې ټپي شوی دی.

عاتکې وپوښتل : ستا پردې باور دی چې تر دې بد خبر خو به دې نه وي راوړی؟

: د سعید په اړه زه دا درته ویلی شم چې حالت یې د خطر نه بهر دی.

: زه د هغه د پلار په اړه درنه پوښتم، چې ماته د هغه په خاطر استولی وی. او د خدای «ج» په خاطر ته زما حوصله مه ازمویه!

سلمان ځواب ورکړ: هغه د خپل بدمرغه اولس د ګناهونو کفاره اداء کړې ده،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هغه د لارې ترلو په خاطر زما ټولې هڅې ناکامي شوې. او چې کله پرې ... برید وشو زه ورسره نه وم. هغه د شپې ... ال ناڅاپي له غرناطې څخه د وتلو پریکړه کړې وه.

«هغه شهید شو»، إنا لله و إنا الیه راجعون». عاتکه څو شیبې هکه پکه ولاړه وه، بیا یې په ژړغونې آواز وپوښتل : سعید چیرته دی؟

سلمان وویل : له تېښتې کېدو وروسته یې غرناطې ته نږدې یوه کلي ته رسولی دی، هغه اوس د ډېرو اعتمادي خلکو تر ساتنې لاندې دی. او زه د دې لپاره راغلی یم چې هغه د بې هوښۍ په حالت کې په وار وار ستا نوم اخلي.

: ته به ما هغه ته بوروې؟

: هوکې خو له دې ځایه په وتلو کې ته باید ډېر زیات پام وکړې. د حامد بن زهره قاتل د هغه د زوی په لټه کې دی، که په تا پسې له شانه څوک د سعید د غلې کېدو ځای ته ورسیدل بیا به د هغه ساتنه ډېره ګرانه شي. هغه بناپي ډېرې ورځې نور هم د تګ راتګ وړ نه وي. ته زما پر اس سپره شه موږ باید بیله ځنډه هلته د رسیدو هڅه وکړو.

: او ته به څه کوې؟

: زه پلې تلای شم.

عاتکې وویل : نه تاته د پلي تګ ضرورت نشته، زموږ په طبیله کې اوس هم درې اسونه ولاړ دي، تاسو پر خپل اس ولاړ شې او د خوړ نه پورې غاړې ته زما انتظار کوی زه به ډېره ژر هلته ځان دررسوم.

سلمان وویل : سعید د غرناطې د لارې پر سر په یوه کلي کې دی، خو تاسو په کور کې چاته مه وایې چې ته چیرته روانه یې.

عاتکې وویل : په داسې حال کې بیا له دې ځایه زموږ یوځای وتل سمې نه دي، که په لاره کې چا ولیدم نو پردې پوهیدل به ورته ګران نه وي چې زه چیرته ځم.

: تا په لاره کې یوه ویجاړه کلا لیدلې ده؟

: هوکې! هوکې!

: نو ته هغې کلا ته ځان رسوه او زما انتظار کوه. زه به عامه لاره پرېږدم په بله لاره هلته ځان رسوم. دوهمه لاره ډېره اوږده او سخته ده، ځکه خو که لږ وځنډیدم اندیښنه مه کوه.

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل : که زه په کوم سبب کلا ته ونه رسیدای شوای نو ته هلته د ایساریدو هڅه مه کوه، د کلا نه وړاندې د غرناطي سرك د یوه کلي په مینځ کې تیر شویدی، هلته به د سرك کیڼ لوري ته یو جومات درته ښکاره شي چې له هغو نه څو گامه وړاندې د کلي د رئیس کور دی، چې سعید پکې دی، تاسو بې غمه ور ننوزئ د کور اوسیدونکي به ستا د ورتگ په انتظار وي، او تاته به ددې ضرورت نه وي چې ځان ور وپیژنې.

: ما له بهر څخه هغه کور لیدلی دی، تاته یې د دومره بیان ضرورت نشته، تا زبیدې ته ویلي چې سعید هلته دی؟

: نه! ما هغوی ته یوازې دومره ویلي دي چې ما عاتکې ته یو ضروري پیغام راوړی دی.

عاتکې وویل : اوس زه دا احساسوم چې د سعید لټوونکي خامخا دلته راځي، ځکه خو ته زبیده ښه وپوهوه چې که څوك د سعید په باب پوښتنه وکړي دا دې دا ورته ووایي چې یو نا آشنا سړی عاتکې ته کوم پیغام راوړی ؤ او اوس هغوی دواړه جنوب لوري ته ولاړل.

عاتکې چې دا وویل پر اس یې پښه واړوله او ولاړه خو چې سلمان وړاندې گام واخست زبیده او منصور یې مخې ته ورغلل.

زبیدې په شاکي لهجه وویل : تاسو له موږ نه څه خبره پټوئ!

سلمان ځواب ورکړ : زما د احتیاط سبب دا نه دی چې پر تا اعتماد نه لرم، کله چې جعفر بیرته راستون شي نو ټوله کیسه به درته وکړي.

: زه د سعید او د هغه د پلار په باب پوښتنه کوم هغوی خو په خیریت دي که نه!

: زما له هغوی سره ملاقات ونشو.

: مگر تا خو ویل چې د سعید له لوري دې عاتکې ته څه پیغام راوړی دی؟

: د هغه پیغام د یوه بل سړي په لاس ماته رارسیدلی دی. جعفر به نن یا سبا، راورسیږي، زه یوازې دومره درته ویلی شم چې سعید په غرناطه کې نه دی،هغه چیرته غلی شوی دی، هغه ته په کلي کې د هاشم له لوري خطر ؤ. ځکه هغه دلته را نه غی اوس که هاشم یا د هغه ملگري دلته راشي او له تاسو څخه د سعید په باب پوښتنه وکړي نو تاسو یوازې دومره ورته ووایئ چې یوه نا آشنا د هغه له خوا یو پیغام عاتکې ته راوړ او بیرته ولاړ او هغه موږ ته یوازې دومره وویل چې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سعید جنوب لوری ته تللی دی.

زبیدی وویل : که هاشم د هغه دښمن وی نو زه بیا دا کله ورته ویلی شم چی سعید کوم لوری ته تللی دی؟

سلمان له لږ فکر وروسته ورته وویل : کیدای شی هغه کوم بل لوری ته تللی وی، او موږ د هغه پلټونکی د الفجاره په لاره برابر کړو او له دوی سره څه مرسته وکړو، زه تاته ټولی خبری نشم کولی. سمدستی همدومره ویل کافی دی چی که تاسو د هغوی د دښمنانو پام الفجاره لوری ته ور واړوی نو لوی خدمت به ترسره کړی.

: ستا باور دی چی هاشم د سعید دښمن شویدی؟

: موږ ته به ډیر زر معلومه شی.

سلمان دا وویل او پر اس یی پښه واړوله، زبیدی د نور څه ویلو حوصله نه درلوده.

سلمان د اس د جلب له نیولو وروسته وویل : منصوره! ته باید پریشانه نشی، امکان لری ستا ماما تا ځان ته ور وغواړی.

: ته بیا راځی؟

: إن شاء الله زه خامخا راځم. خدای پامان!

سلمان دا وویل او اس یی پونده کړ.

*****

عاتکی له اوږدی او یوی غرنی سختی لاری مزله وروسته له هماغه ژور خوږ څخه تیره شوه چی دوهمه ځنډه یی د هغه ویجاړی کلا له جنوبی دیوال سره نبنتی وه، دی له ځانه سره توره، لینده او غشی را اخستی وو.

کله چی دا له سرك څخه څو گامه لری وه سلمان یی ولید چی زر زر یی شاته کتل او راواوښت، هغه زر د لاس په اشاره ورته وویل : زر راشه!

عاتکی خپل ستومانه اس پونده کړ او د سترگو په رپ کی د هغه ځنگ ته ورغله، سلمان د اس جلب ونیو او گرندی د کلا د ماتی دروازی له لاری دننه ننوتل.

عاتکی په ویره تری وپوښتل : څه وشول، ستا اس چیرته دی؟

سلمان د کلا په بله گوښه کی ودرید ویی ویل: څو تنه سپاره دی لوری ته را روان دی. ما په وړاندی غونډۍ ولیدل چی ښکته راکوز شول، تاسو زر هغه برج ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځان ورسوي.

عاتکه له اس ځخه پلې شوه او په منډه د برج زينو ته ورسيده سلمان د هغې اس په نژدې يوه کوټه کې له خپل اس سره وتاړه له خپلې کڅوړې ځخه يې تومانچه را وايستله او په منډه د برج د زينې په لوري ولاړ، عاتکې له يوې دريڅې ځخه سر ايستلی ؤ او لاندې يې کتل. د سلمان د پښو د ترپهار له اوريدو سره يې پام ور واوښت ويې ويل : د هغوی شمير اته تنه دی، پله ته نژدې شويدی، امکان لري د کلا د لټون هڅه وکړي.

سلمان وويل : تاسو انديښنه مه کوئ، که د دوی تر شا کوم لښکر نه وي نو دا شپږ، اته تنه موږ ته څه خطر نشي جوړولی، عاتکې له ترکش ځخه غيشي راويوست په لينده کې يې کيښود، ويې ويل : زما يوازې دا انديښنه ده چې که په دوی کې کوم يو بهر پاتې شو نو د تيښتې زمينه به ورته برابره شي.

: ته فکر مه کوه! موږ به ..له دې برج ځخه لاره پرې بند کړو. خو زه ويريږم چې ته بې سببه غشي ونه چلوې!

عاتکې له دريڅې ځخه لاندې وکتل ويې ويل : ته بې غمه اوسه، لږ ځنډ وروسته سپاره چې له پله پورې وتل د دوی له سترګو پناه شول، عاتکې د برج د بل ديوال دريڅې ته منډه واخستله، هلته يې د کمره کنډو ته کتل.

سپاره نژدې دوه سوه ګزه وړاندې بيا راښکاره شول، سلمان په انديښنه کې عاتکې ته وويل : ته شاته شه چې ودې نهويني.

عاتکه يو ګام شاته شوه هغه ته يې وکتل او ويې ويل:

ښايي دا هماغه وي!

: هماغه څوک؟

عمير او د هغه ملګري!

: که عمير له هغوی سره وي نو زما باور دی چې دوی د سعيد په لټون ستاسو کلي ته روان دي.

تر لږځنډه دواړو په چوپه خوله يو بل ته کتل او چې بيا د اسونو د پښو ترپهار ورنژدې شو نو عاتکه دريڅې ته ورنژدې شوه يو ځل يې پر سرك نظر وغوړځاوه، ناڅاپه يې له کڅوړې غيشي راويوست او په لېندۍ کې يې کيښود، خو په هماغه مهال چې دی سر له دريڅې بهر يوست او پر غشي يې نخښه نيوله سلمان دا تر مټ ونيوله او شاته يې کش کړه، عاتکې د بې وسی او غوسې په حالت کې هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته وکتل سمدستي يې له بهر څخه واوريدل چې دوراندې تلونه دا غوره نه ده چې لومړی دغه کلا ولټوو؟

دوهم ځواب ورکړ: هغه دومره احمق نه دی، که هغوی دې لورې ته راغلي وي نو له خپل کلي پرته به بل ځای ایسار نه شي، بلکې زما خو دا گومان دی چې هغوی به له خپل کلي څخه په میلونو، میلونو لرې تللي وي.

عاتکې د سلمان لاس وښندهٔ او بلې کړکۍ ته یې ځان ورنژدې کاوه خو هغه زر ترمټ ونیوه او د زینې لورې ته یې بوتله، عاتکه د هغه په اوسپنیزو پنجو کې بې وسه پاتې شوه.

سپاره تیر شول، سلمان له لږ ځند وروسته وویل : وبخښې ما داسې احساس کړه چې ته به ربښتیا غشې وولې، تا خپل سر له دریڅې نه ور ایستلی ؤ، او دا هسې یو تصادف ؤ چې په هغه مهال هغوی کوم یوه دې خواته نه راکتل.

عاتکې ځواب ورکړ: زه یوازې پردې خبره افسوس کوم چې عمیر د دوی په مخکې روان ؤ او چې هغه زما د غشي دم ته برابر شو تا مې لاس ونیو.

د عاتکې سترگې له اوښکو ډکې شوې.

: عتبه ورسره ؤ؟

عاتکې د هو په دود سر ورته وخوځاوه او له دې سره یې اوښکې له سترگو وبهیدې.

سلمان وویل : د سعید د ژغورلو مسئله له عتبه څخه د انتقام نه مهمه ده، که نه نو ستا دا هیله اوس هم زه پوره کولای شم، اوس به دوی کلا ته نه راځي، زه وریسې ورځم، ته د احتیاط لپاره څو دقیقې ودریږه، بیا وخوځیږه!

عاتکې وویل : نه! پر هغوی پسې ستا ورتلو ته اړتیا نشته.

هغوی تر لږ ځنده په چوپتیا د کلا انگړ ته کتل او بیا راښکته شول.

سلمان وویل : ته دلته ودریږه زه اوس بیرته راځم!

عاتکه ودریده او هغه په بیړه له کلا راووت، لږ ځند وروسته چې هغه بیرته ورغی نو عاتکه یې ولیده چې د یوې چوترې ترڅنگ له دوو قبرونو سره ولاړه وه او لاسونه یې په دعا لپه نیولي وو، د چوترې شاوخوا زیات قبرونه وو، سلمان چې نژدې ورغی هغه هم لاس په دعا اوچت کړل. د فاتحې له لوستلو وروسته سلمان وویل : راځه اوس به هغوی ښه وړاندې تللي وي.

: تاته معلومه ده چې دلته زما مور او پلار ښخ دي؟ عاتکې له هغه سره په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تلو کی وویل.

: هوکی! الله تعالی دی د هغوی قبرونه د خپل رحمت په گلانو کی پټ کړی، حامد بن زهره ماته د دی کلا د تباهی او ستا د پلار د شهادت کیسه کړی وه.

لږ څنډ وروسته هغوی پر اسونو سپاره له کلانه راووتل.

د ویالی له پله نه چی تیر شول سلمان ناڅاپه د اس جلب راکش کړ او عاتکی ته یی وویل : زه اوس د منصور په باب په تشویش کی یم، که ما هغه له ځانه سره راوستلی وای نو ډیر به ښه وو.

عاتکی ځواب ورکړ: ماته هم د عمیر په لیدو هغه را په یاد شو، خو ته غم مه کوه عمیر زموږ په کلی کی د حامد بن زهره پر لمسی د لاس اوچتولو جرئت نشی کولی.

: مگر زه داسی احساسوم چی هغه باید هلته نه وای پاتی شوی، له سعید سره تر مشوری وروسته که دا پریکړه وشوه چی هغه باید له کوره راوباسو نو زه به بیرته زر وریسی راشم.

: نه، نه! هلته چی ورسیدو کوم بل بندوبست به وکړو، ستا دوهم ځلی دلته راتلل سهی نه دی.

سلمان له څه فکر وروسته وویل : زه به د احتیاط له مخی د تانه دوه ډری سوه گامه وړاندی ځم، که کوم ځای زه ناڅاپه له سرکه لری شوم نو معنی یی دا ده چی په مخکی خطر دی او ته باید شاوخوا د کوم کمره او یا ونو تر شا پټه شی او د وضعی انتظار وکړی. کلی ته چی نژدی شوو نیغ د سرك پرځای په ښی لاس ته په کښتونو کی د کور د شا دروازی له لاری کور ته د ننوتلو هڅه وکړو.

*****

نوره لاره دوی ته څه ستونزه پیښه نه شوه، کله چی دوی د کور د شا دروازی ته نژدی شول اسما او مسعود بهر ته راووتل او د دوی د ور رسیدو په انتظار شول، اسما ور وړاندی شوه سلمان ته یی وویل : ما چی لری ته ولیدی ومی پیژندلی، زه له سهار راسی پریام ناسته وم.

بیا یی زړه نا زړه عاتکی ته وکتل ویی ویل : راځه مورجانه می ستا هم ډیر انتظار کوی، که لږ دمخه زارسیدلی وای نو د تپی شوی کاکا جان سره به مو خیری هم کړی وی، مورجانه وایی چی اوس هغه ته بیا خوب ورغی، خو هغه به ډیر زر روغ شی.

Downloaded from: The Digital Library

عاتکې د هغې لاس ونيو کورته ننوته، او لږ ځنډ وروسته د سعيد چپرکټ ته ولاړه وه او اوښکې يې پاکولې.

بدريې هغې ته په وار وار تسلي ورکوله:

له همت څخه کار واخله، إن شاء الله روغ به شي، تاسو کښينئ! هيله ده زر را په خود شي، اوس يې يو ساعت وړاندې خبرې کولې او پردې خبره پريشانه ؤ چې ما به تا پسې احوال ليږلی دی. خو بيا يې هم سترګې پر دروازه نښتې وې، زما انديښنه ده لکه چې تا دلته پر راتګ ډير لوی خطر قبول کړی دی، خو ما دا احساس کړه چې راتګ دې تر زر ځله علاج غوره او ضروري دی. موږ به هڅه وکړو چې د ده په باب ډاډ ترلاسه کړو او تا بيرته واستوو.

نه، نه! عاتکې په دردناکه لهجه ووېل : د خدای «ج» په خاطر داسې مه وايې چې زه دې د حامد بن زهره قاتلين بيا ووينم، او بيا هغې په زوره زوره وژړل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تبنتول

عميراو د هغه ملګرې د سعيد دوی له کوره لږ لرې ودريدل عمير له اس څخه پلی شو او عتبه ته يې ووېل : تاسو همدلته ودرېږئ! زه به يې اوس دلته درك معلوم کړم تاسو ته به خبر درکړم. زه به هم درسره ولاړ شم، عتبه له اس نه پلی شو ويې ويل.

دوه تنو نورو د دوی د اسونو جلبونه ونيول اول لږ ځند وروسته هغوی د کور انګړ ته ننوتل.

عمير چيغې کړې : سعيده! سعيده!

د کور له شنې اړخه دوه تنه نورکسان راښکاره شول له هغوی نه يو په منډه ورغی او ويې ويل : هغه دلته نشته. په دې ځند کې منصور او زبيده هم د مينځ له کوټې راووتل او په برنډه کې ودريدل، په انديښنه يې عمير او د هغه انډيوال ته کتل، عمير ور وړاندې شو ويې ويل : ماته معلومه ده چې سعيد دننه دی ما يو مهم پيغام ور رسول غوښتل.

زبيدې ځواب ورکړ: هغه دننه نشته تاسو يې ليدای شئ. عمير يې له دې چې څه ووايي دننه ننوت او يو پر بل پسې يې د ټيټ پوړ د کوټو له لټولو وروسته پرزينو پاس وخوت او د کور ګوټ ګوټ يې سنه ولټول، په دې موده کې عتبه په چوپه خوله د زبيدې ټول حرکات او د څېرې حالت څاره، عمير چې د کور له لټوُلو څخه وزګار شو زبيدې ته يې ووېل: کوم لورې ته تللې دی؟

هغې ووېل : زه دروغ نه وايم سعيد يې له پلار سره چې غرناطې ته تللی تر اوسه يو هم بيرته نه دی راستون شوی خو د عمير له څېرې داسې ښکاريدله چې تر اوسه يې تسلې نه ده شوې، بالاخره عتبه ووېل : عميره! دلته د وخت ضايع کولو هيڅ ګټه نشته، راځه!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عمیر زړه نا زړه زبیدی ته وکتل بیا یی له منصور څخه وپوښتل : منصوره! تا دی هم ماما دلته نه دی لیدلی؟ هغه ځواب ورکړ: نه!

خو عمیر زر د عتبه خواته ورغی او بیا دواړه له کوره ووتل. لږ وړاندی دواړه ودریدل او یو بل ته یی وکتل.

عتبه وویل : چی نوکران می ولیدل وپوهیدم چی سعید دلته نشته، تاته د کور لټولو ضرورت نه ؤ. بیا هم هغی ښځی چی مورړ ولیدو وویریدله.

عمیر وویل : که ته ماته د څه سختی کولو اجازه راکړی نو زه به هر څه درته پری ووایم.

عتبه ځواب ورکړ: اوس نه چی کله د سختی وخت راغی بیا به د ایسارنه کړم، که سعید دلته راغلی وای نو د حامد بن زهره په باره کی د خبر په اړه به د دی کور وضع او فضا خامخا بدله وای.

عمیر وپوښتل : ستا په خیال مورږ اوس باید څه وکړو؟

: زما په گومان مورږ باید همدلته پاتی شو، که سعید غرناطی ته نه دی رسیدلی نو کیدای شی کوم وخت دلته راشی، دا هم امکان لری چی هغه تپی وی او د خپل کور پرځای یی په کوم بل کلی کی پناه اخستی وی، په هر حال زما باور دی چی په هغه صورت کی هم د خپل ځان په باب خبر کورته ورکوی ترڅو چی د هغه وراره دلته شته هغه له دی سیمی څخه لری نشی تلای. ځکه خو دا ضروری ده چی مورږ دی کور ته د تلو راتلو څارنه وکړو.

عمیر وویل : راځی تاسو زمورږ په کور کی استراحت وکړی، زه له هماغه ځایه خپل نوکران د دی ځای د پهری لپاره را استوم. هو ربښتیا ستا خو پردی باور دی چی لومړی وزیر خو به زما پلار جان دی خواته زر نه را پریږدی؟

زه تر اوسه دا خطر احساسوم چی که هغه ناځاپه دلته راورسید نو زه به له سخت جنجال سره مخ شم.

عتبه وویل : ما څو ځله دا ویلی دی چی په اوسنیو حالاتو کی هغه د لومړی وزیر له کوره نشی راوتلی، که زما دا باور نه وای نو دی کلی ته به می د راتلو جرئت هیڅکله نه ؤ کړی. ستا پلار تا بخښلی شی خو پر ما به هیڅکله هم رحم ونه کړی، کله چی مورږ د سعید او د هغه د ملگرو له خوا داده شو بیا به لومړی وزیر ته ستا د پلار پوهول گران نه وی چی مورږ څه وکړل، د اولس او هیواد د خیر لپاره مو وکړل. اوس له دی ځایه ولاړ شه، ترڅو ستا کسان دلته نه وی رارسیدلی زمورږ یو تن به دلته غلی کور څاری.

لږ څنډ وروسته دوی پر اسونو پښی واړولی او د عمیر د کور په لور ولاړل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

*****

عمیر چې کورته ورسید له یوه غیر معمولي حالت سره مخ شو، د صحن دروازه خلاصه وه، شا او خواته یو نوکر هم نه ؤ، یوازې د کلي څو تنه د دوی د دروازې تر څنګ ناست وو، هغوی په بیړه راپاڅیدل او وړاندې راغلل خو عمیر تری وپوښتل: زموږ کسان چیرته تللي دي؟

یوه بوډا د اس جلب ونیو ویې ویل : معلومه نه ده چیرته تللي دي سهار ما ستاسو دوه نوکران ولیدل چې پر اسونو سپاره وو تل له هغې وروسته ښایي نور نوکران هم چیرته تللي وي، اوس ستاسو خادمې هم هغوی لټول.

عمیر پریشانه شو عتبه ته یې وکتل او بیا په منډه دننه ننوت.

پنځه دقیقې وروسته بیرته راووت او طبیلې ته د اسونو له بیولو وروسته یې عتبه د میلمنو حجرې ته بوت.

عتبه وپوښتل : عمیره! څه خبره ده ته ډیر اندیښمن معلومیږې؟

هغه په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: عاتکه په کور کې نشته، هغه سهار وختي له کوره وتلې ده، اوس زما یقین راغی چې سعید تپې دی، او شاوخوا چیرته غلي شوي دي.

: عاتکه د نصیر لور!

: هوکې! زما پخواهم دا اندیښنه وه چې که سعید دې خواته راغلی وي عاتکې ته به خامخا احوال ورکوي.

عمیر څو ځلې له عتبه سره سرسرې د خپلې تره دلور یادونه کړې وه خو دا یې نه وو ورته ویلي چې د هغې له سعید سره دلچسپي ده، هغه د خپل ذهني خفګان د پټولو هڅه وکړه ویې ویل : امکان لري چې په کلي کې د کومې ملګرې کره تللې وي؟

: هغه سهار د سپارلي په پلمه له کوره وتلې ده او تر اوسه بیرته نه ده راستنه شوې.

له بهر نه کوم استازي ورته راغلي ؤ؟

: نه! مګر سهار چې لږ ځنډ له کوره وتلې وه دایي ویلي وو چې زه د سعید دوی کره ځم. له هغې وروسته بیرته راغله او پر آس سپره شوې او کوم بل ځای ته ولاړه د کلي خلکو ته یوازې دومره معلومه شوې چې هغې د جنوب لاره نیولې وه، تاسو دلته ودریږئ زه ځم!

: ته چیرته ځې؟

: زه د سعید دوی کره ځم، زما باور دی چې هلته به د دې ملاقات له سعید

Downloaded from: The Digital Library

سره شوی وی او هغه به دا ورته ویلی وی چی په پلانی ځای کی به دی انتظار کوم.

: ته به اوس هلته څه وکړی؟

: زه به د هغوی له خدمتگاری او وراره څخه دا زر معلومه کړم چی هغوی چیرته ولاړل که ماتری ځرمن وویسته هم صرفه نه پری کوم.

: ته ډاډه کښینه!

:عمیر په حیرانی هغه ته وکتل وبی ویل : زه ډاډه کښینم؟

: هوکی! ته اوس بهر ته نشی تلای!

: مگر زه نه پوهیږم چی ته څه کول غواړی؟

عتبه په ډاډمنه لهجه ځواب ورکړ: د عقل په هیڅ خبره به اوس ستا سر خلاص نشی، اوس ته دا فکر نشی کولی چی د حامد بن زهره د لمسی کورته روان بی او د هغه په یوه وړوکی کړیږه به د کلی خلك ټول ورباندی راټول شی، ته پردی هم نه پوهیږی چی که ته هلته د سعید هستوگن ځای معلوم کړی هم د دی کلی د خلکو له مرستی پرته نشی ورتلای، او بیا عاتکه هم له هغه سره دد، نو په دی سیمه کی به داسی څوك نه وی چی هغه ته د پورته کتلو جرئت وکړی. ؟

: خو زه په هر قیمت چی وی غواړم عاتکه بیرته راولم.

: اوس ته هغه بیرته نشی راوستلای، خو زه بی بیرته راوستلای شم.

کښینه او په ډاډه زړه زما خبری واوره!

عمیر بی سیکه پریوه کرسۍ کیناست او عتبه یی په مخ کی کیناست وبی ویل: زموږ وروستنی هڅه باید دا وی چی د سعید وراره ونیسو او وبی تښتوو.

له هغه وروسته دا پیغام را استولی شو چی که مو عاتکه موږ ته راونه سپارله نوستا وراره به سینتپافی ته واستوو، بیا به وگوری چی هغوی دواړه څه وړ زموږ په گیر راځی، خو د هغه هلك د نیولو لپاره دغه وخت مناسب نه دی، موږ به د شپی لخوا د هغوی پر کور ورځو او تر څو شپه راځی ستا مسئولیت دا دی چی دوه تنه اعتمادی کسان دی هلته پهره وکړی، که نه نو زما نوکر به درسره مرسته وکړی، خو ته باید له کوره لری اوسی او شا و خوا د کلی څوك باید دا شك ونه کړی چی ته د څه پروگرام لپاره راغلی یی، اوس ته تلای شی زه لږ خوب کوم، خو دا په باد لره چی که دی زما د هدایت څخه یوه ذره هومره سرغړونه وکړه نو سر له نن څخه به د دواړو لاری بیلی وی.

عمیر وویل . ستا تجویز سمهی دی خو زما په زړه کی دا اندیښنه تر اوسه پاتی ده چی که پلاز جان ـ څی پی ,وزسیږی نو موږ به ډیر خطرنات حالت سره مخ شو

Downloaded from: The Digital Library

د هغه په موجودیت کی به د منصور په کور برید ته بیا د یوه لښکر ضرورت وی او د کلی یو سړی به هم زموږ ملګرتیاونه کړی.

زما سره یوازی د ځان په باب اندېښنه نشته بلکی ستا ژغورل به هم ماته محال شی، ځکه خو تاسو زما خبره ومنی د منصور نیول او له دی ځایه تېښتیدل به څو لحظي ونیسی.

عتبه په غوسه شو ویی ویل : زه به ترڅو ځلی تاته تسلی درکوم چی ستا پلار دلته نه راځی، ما نه غوښتل چی ته اندېښمن شی خو اوس ښایی دا ضروری وی چی درته ووایم چی هغه بالکل د تګ راتګ نه دی او تر ډیرو ورځو پوری ستا د مخامخ کیدو سوال نه پیدا کیږی. که ته نوره تسلی غواړی نو دا ده چی هغه یی د یوه طبیب کورته رسولی دی او طبیب ته یی دا هدایت کړی دی چی ته به دا حال چاته نه وایی. له دی کار څخه چی وزګار شوی ته د زړه له تله د هغه خدمت کولی شی او امکان لری چی څو ورځی وروسته د هغه د غوسی په سړولو بریالی شی. خو تر کومه چی ماته احوال راغلی دا دی چی په راتلونکی کی به ستاسو نرمښت د ناندریو او غوسی وار را نه شی، تقدیر د هغه د خبرو ځواک تری اخستی دی.

عمیر تر لږ ځنډه په حیرانی هغه ته کتل بیا یی وویل : مګر زه خو له تا سره بوځای وم دغه خبر تاته کله راغلی!

سهار وختی له مانېږنه یو استازی راغلی ؤ، ته هغه مهال ویده وی او ما د دی پروګرام د ارځښت په خاطر ستا راپاڅول مناسب ونه بلل، ته خوبه پردی خفه نه وی؟

عمیر ځواب ورکړ: تاته دا ګومان څه وخت پیدا شو چی زه به د یوه ناروغ سړی د کنځلو داوریدو په خاطر ستا ملګرتیا پریښودو ته تیار یم! ستا دا ګومان غلط دی چی زه له هغه څخه ویریږم، زما سره یوازی دا اندیښنه وه چی هغه زموږ پریشانی زیاتی نه کړی، دا اوس زه دننه کور ته تللی وم، داسی می احساسوله چی زه ښایی د پلار په ژوند کی بیا دلته رانشم. او ښایی په مرګ هم هغه په میراث کی ما له ناسکه ورونو سره شریک نه کړی، خو زما پردی خبره هیڅ خفګان نشته، ما ژمنه کړی وه چی خپله برخه مسئولیتونه به خامخا ترسره کوم.

عتبه وویل : ته به د خپلو مسئولیتونو له ترسره کولو وروسته تاوان ونه کړی. ستا ناسکه ورونه به ستا له رضا پرته له سینتهانی څخه راستانه نشی، زه د دی خبری ذمه واری اخلم، کله چی د جګړی خطر لری شی نو فـردینند ـ تا د ډیر لوی انعام حقدار وګنی او زما به دا هڅه وی چی زما دوست په دی سیمه کی تر

Downloaded from: The Digital Library

تولو لوی سردار وی، خو زما دا اندېښنه ده چې ستا یوه هیله به هیڅکله هم ترسره نه شي، ماته هغه تجلۍ ډېره سرتمبه ښکاري که هغه د سعید لپاره د خپل ظالم تره څخه بغاوت کولی شي او خپل کور او کهول پرېښودلای شي نواوس به په آسانۍ ستا ګیر ته رانشي.

عمیر وویل : زما سره د هغې د کرکې سبب سعید دی، کله چې مونږ د هغه کیسه ختمه کړو د عاتکې لارې ته راوستل بیا ګران نه دي.

عتبه وویل : مګر مخکې تا هیڅکله هم نه وو ویلي چې هغه تجلۍ تاته دومره مهمه ده؟

: ما تل دا فکر کاوه چې یوه ورځ به تاته د خپل ژوند تر ټولو لویه هیله بیانوم، او ته به ما مایوسه نه کړې.

عتبه وویل : زما باور دی چې د سعید او د هغه د وراره د ژغورنې په خاطر به هغه تر لویې نه لویې قرباني ته تیاره شي. خو که ته دا غواړې چې کومه ورځ د هغې کرکه لرې شي نو کیدای شي تر څه وخته پورې ته له صبر او حوصلې څخه کار واخلې. که هغه ډېره بد دماغه وي نو امکان لري چې د لارې راوستلو لپاره یې مونږ د کلیسا د احتساب له اداري څخه مرسته وغواړو، او بیا یوه ورځ تا د هغې د ژغورونکي په حیث ورمخې ته کړو، که ته په دې مسئله کې زما مرسته غواړې نو زه له تا څخه دا ژمنه اخستل غواړم چې ته به په هره خبره کې زما په مشوره او هدایت عمل کوې.

عمیر ځواب ورکړ: زما لخوا به یوه ذره غفلت هم نه وي، دعاتکې تر لاسه کول زما د مرګ او ژوند سوال دی.

عتبه هغه ته په ځیر ځیر وکتل او بیا یې ناڅاپه مخ واړاوه.

*****

نژدې نیمه شپه زبیدې داسې احساس کړه لکه څوك چې د کوټې دروازه ورټکوي، هغه وپسیده راجګه شوه او کیناسته، د کوټې په یوه کونج کې ډیوه بلیده، منصور دې ته نژدې په درانه خوب ویده ؤ، راجګه شوه، په ګوته یې د ډیوې ایرې لرې کړې، تیل یې پکې واچول او د دروازې تك تك یې خپل خیال وباله او بیرته پر بستره وغځیده. څو شیبې وروسته بیا چا دروازه وټکوله، زبیدې په ویریدلې لهجه وپوښتل : څوك یې؟

په ځواب کې د نوکر غږ اوچت شو: زه یم دروازه خلاصه کړې زر کوی. یوه سړي د سعید پیغام راوړی دی.زبیدې وره ته منډه ور واخسته خو چې زنځیر ته یې لاس ور و وړ څه یې په خیال کې ور وګرځیدل او لاس یې ودرید.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویې پوښتل : هغه څه وایي؟
نوکر ځواب ورکړ: هغه دا وایي چې د سعید حالت خراب دی او هغه منصور ورغوښتی دی.
: سعید چیرته دی؟ او له دې سره سم یې دروازه خلاصه کړه. یوه سړی ناڅاپه د دې ورمیږ کلک کړ او شاته یې تیل وهله ویې ویل : تاته به اوس معلومه شي چې سعید چیرته دی؟
د سترګو په رپ کې د نوکر نه علاوه دری نور کسان کوټې ته ورننوتل او زبیدې په حیرانۍ عمیر او د هغه ملګرو ته کتل.
عمیر د توری څوکه د هغې تر سترګو لاندې تیره کړه ویې ویل : که تا ډیر لږ دشور او زوږ هڅه وکړه پر سرغوڅولو به دې لږ ډیل ونه کړم. اوس ووایه عاتکه او سعید چیرته دی؟
دوهم سړی هغه خوشې کړه خو دی د عمیر د ځواب پرځای نوکر ته په سپک او له خفګان څخه ډك نظر کتل، د هغه پر مخ د نویو سوکونو خاپونه وو او له پزې څخه یې وینې روانې وې.
هغه زبیدې ته وکتل او سر یې کښته واچاوه ویې ویل :
: زه بې ګناه یم، دوی راته وویل چې که دروازه راته خلاصه نکړې کور ته به اور واچوو.
عمیر وغورید ویې ویل : دی خپل ملګری ته بوزی او دواړه کلك وتړی که کوم یوه شور ماشور جګاوه ویې وژنې!
خپلو ملګرو ته ووایې چې اسونه دننه راولې او تر څو چې موږ له دوی نه وزګاز شوی نه وو یو سړی له انګړ نه بهر ودریږي، دوو تنونوکر ونیو او بهر ته یې کش کړ.
زبیدې وویل : عمیره! د خدای څخه وویریږه، دا د حامد بن زهره د لور کور دی، د خپلې کورنۍ عزت او وقار وساته.
عمیر چیغې کړې : زما د کورنۍ د رسوایۍ سبب ته یې، ووایه عاتکه چیرته ده؟
: عاتکه؟!
عمیر هغه پر مخ پر څپېړه ووهله او ویې ویل : ته ماته دوکه نشې راکولی، ماته معلومه ده چې سعید دلته راغلی و او عاتکه ورسره تللې ده.
: نه په خدای «ج» سوګند که به سعید دلته راغلی وي!
عتبه وویل : عمیره! وخت مه ضایع کوه، ته دغه هلك درسره واخله له دې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خلکو سره زه پوهیږم چې څه وکړم!

عمیر په بیړه بستری خواته ورغی او منصور یې وخوځاوه، منصور له ویرې چیغې وکړې خو عمیر یې په لاس خوله ورپټه کړه او ورته ویې ویل : که دې شور ګډ کړ مړی به دې غوڅه کړم، ووایه ماما دې چیرته دی؟ زبیدې عمیر له ګریوانه ونیو او چیغې یې کړې : د خدای «ج» په خاطر دده ته څه مه وایه، دده ته د سعید په باب هیڅ معلومات نشته.

عمیر په پوره زور یوه څپیړه ورکړه او هغه یوې خواته لرې وغورځیده، منصور په غوسه راپورته شو او پر عمیر یې ور توپ کړل، خو عتبه هغه تر ورمیږ ونیوه او ټیله یې ورکړه چې له دیوال سره وجنګید او راوغورځید. هغه د بیا جګیدو هڅه وکړه خو عمیر ور وړاندې شو پر ټټر یې په لغته وواهه او هغه ولوید او بې سده شو. عتبه وویل : دی په اوږه کړه بهر ته یې بوزه.

عمیر منصور ورسره واخست او له کوټې څخه وت چې زبیده یې مخې ته ودریده عتبه د توری څوکه د هغې پرسینه ورکینبوده او ویې ویل:

بوډۍ! کــه ددې هلك ژوند درته ګــران وي نو چوپه اوســه اوس د دده د ژوند ژغورلو یوازې یوه لاره ده، ته سعید ته دا پیغام واستوه چې عاتکه یې کور ته ورسوي او ځان حکومت ته وسپاره!

زبیدې سلګۍ وکړې ویې ویل : ماته نه ده معلومه چې سعید ستاسو څه ګناه کړې، خو هغه کور ته نه دی راغلی او زه د عاتکې په اړه هم هیڅ خبره نه یم.

عتبه وویل : امکان لري تر اوسه ته له هغوی نه خبره نه وې، خو زموږ باور دی چې سعید دلته نژدې شا او خوا چیرته غلی شوی دی، که ژوندی پاتې شو نو خپل وراره ته خامخا راځي، ته زموږ له لوري دا پیغام ورکولی شې چې که هغه زموږ پرخلاف د خلکو د پارولو هڅه وکړه نو د خپل وراره مړی به هم ونه ګوري. موږ د هغــه دښمنان نه یو خــو زمـوږ په نظر د غرناطې د نورې بربادۍ د مخه نیـولو وروستۍ لاره همدغه ده چې شر خوښوونکو ته له سره د جګړې د اور بلولو فرصت برابر نه شي، تاته له دې د زیات څه ویلو ضرورت نشته، ستاسو نوکران تر سهاره باید په کوټو کې بند وي، او له هغه وروسته بې چې ته خلاصوی دا تسلی باید ورکړې چې هغوی باید زموږ په باب چوپه خوله وي، که موږ بیا دلته راغلو هیڅوك به ژوندي پرینږدو.

زبیده بې اختیاره د عتبه پر پښو ور پریوته:

د خدای «ج» لپاره هغه پریږدی! زه وعده کوم چې ستاسو حکم عملي کړم، زه سوګند کوم، خو عتبه له کوټې څخه بهر ووت.

Downloaded from: The Digital Library

*****

لږ څه وروسته هغوی له کور نه لږ لری وو عتبه عمیر ته ویل : ته اوس آرام خپل کور ته ولاړ شه، زه به دا هلك له ځانه سره بوزم، که عاتکه دلته شا او خوا وی نو ډیر زر به بیرته راشی. که هغه بیا رانغله هم بیله څنډه به راته معلومه شی چی هغه چیرته ده.

بیا یی یو بل ملګری ته مخ ور واړاوه او ویی ویل :

ضحاکه! زه تاته ډیر مهم مسئولیت سپارم، دغه خلك به د منصور د ژغورنی په خاطر خامخا د عاتکی د بیرته راوستلو هڅه وکړی، ځکه ته باید ټوله شپه کور ته نژدی ویښ وی، او پهره وکړی، که څوك له دی کوره ووتل نو ته ورپسی شه، هغه چی د کلی کوم کور ته ولاړ شی هلته پر عاتکه برسیره بنایی ځو نور باغیان هم وی.

ته باید له کور نه لږ لری انتظار وکړی، که کومه نجلۍ له هغه کوره راووته باید پوه نه شی چی څوك یی تعقیبوی، هغه به یا په منډه دی کورته ځان رارسوی او له دی ځایه به نیغه خپل کور ته ځی او یا به له هماغه ځایه سیده خپل کور ته ځی، د نورو خلکو د نیولو لپاره مونږ ته د بیړی ضرورت نشته، مونږ به د حالاتو سره سم ګام اوچتوو.

عمیر وویل : ایا دا به غوره نه وی چی له کلی څخه څو نور نوکران هم له دی سره وی، او چی کله د عاتکی د پناه اخستلو د کور درك معلوم شی نو هغوی پاتی شپه هلته پهره وکړی.

عتبه ځواب ورکړ: ته یوازی یو سړی د ضحاك د لاربنوونی لپاره را استولی شی او د هغه کار به یوازی دا وی چی هغه غلی په ضحاك پسی شی او د ضرورت پر وخت تاته خبر درکړی.

نور خلك دیوازی له کلی نه وتلی لاری وڅاری، زه خپل دری کسان درته پریږدم او ځم، دوی به د کلی نه بهر ته تللیو لارو په ترلو کی ستاسو د نوکرانو ملاتړ کوی، خو تاسو ته په هیڅ صورت کی هم پر کوم کور د یرغل اجازه نشته، که نه نو تاسو به د کلی د ټولو خلکو مقابله کوی، په دی صورت کی بنایی له عاتکی هم لاس پری مینځی، که د عاتکی له راتلو وروسته کوم بل چا له کلی د وتلو او تیښتی هڅه ونکړه نو د هغی سبب دا کیدای شی چی هغه ټپی دی او مونږ چی کله وغواړو نیولی یی شو. هغه وخت ډیر لری نه دی چی ته د دی کلی پر ټولو خلکو لاس واچوی.

زه سمدستی دغه هلك د غرناطی پرځای «ویګا» ته خپل کلی ته رسول مناسب

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بولم، او سمدستي زه په دې کلي کې د عاتکې اوسېدل هم مناسب نه بولم، که هغه راغله ته يې زموږ کلي ته راوله، موږ به بيا له ډېرو انديښنو څخه په امان شو، اوس که ته تر لږ ځنډه چوپ شې زه ضحاك ته څو نورې لاربښوونې هم ضروري بولم دابې وويل او بيا يې بيرته ضحاك ته مخ ور واړاوه:

ته زما خبرې په غور واوره، دا حتمي نه ده چې عاتکه او نور ملګرې به يې په همدې کلي کې غلې شوې وي، يو کس به د احتياط لپاره ستا له اس سره له کندې پورې غاړې ته وي، که د دې کلي له کوم کور څخه څوك پر اس سپاره راووتل نو مطلب يې دا دی چې هغوی لرې روان دي، ځکه به يوازې په هغه پسې ورځې چې شکمن نه شې، که هغه د سيمې په کوم بل کلي کې چيرته وګرځيد نو ته کور په نخښنه کړه او ماته ځان رارسوه. دا هم امکان لري چې ته د دې کلي د پيغام وړونکي سپاره په تعقيب آن غرناطي ته ولاړ شې او هغوی په غرناطه کې چيرته غلې شوې وي، په هغه صورت کې بيا ته کور په نخښنه کړه او نيغ کوټوال ته ورشه.

واخله! هغه له خپلې ګوتې يوه ګوته راو ايستله هغه ته يې ونيوله ويې ويل :
کوټوال ډېر احتياط کاره دی، له کومې ورځې چې د هغه څو تنه د غرناطي پر لاره وژل شويدي پر هر سړي د آزادۍ پالو ګومان کوي، که د هغه پردې خبره باور نه کيده چې ته زما په هدايت ورغلې يې نو دا ګوته ور وښيه بيا به ستا سره هر ډول مرسته وکړي.

لږ ځنډ وروسته عتبه او درې سپاره چې له ځانه سره يې غوره کړې وو له هغه ځايه وخوځيدل، يوه سپور خپلې مخې ته منصور پر اس اچولی ؤ.

هغه په نيمه بې هوښۍ کې د دوی خبرې اوريدلې وې او چې لږ مزل وروسته دوی سړك پريښود ښي لورې ته يې په يوه تنګه مخ ځوړې سفر پيل کړ هغه پوره وا په خود شوی ؤ. خو له ويرې يې د نيغ کيناستلو او يا له چا سره د خبرو جرئت ونکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د جعفر راتګ او د دریم کس پیغام

سعید په نیم بې هوښی حالت کې د عاتکې غېږ ته واورید، هغه څو شیبې دا یو خوب ګاڼه او بې حرکته پروت ؤ.

عاتکې په وار وار له بدریې څخه پوښتل: دې ولی تر اوسه په هوش رانغی؟ او بدریې به دې ته داسې تسلی ورکوله: ته غم مه کوه دغه دارو به اوس ډیر زر إن شاء الله اغیزه پرې وکړي، خو له ده سره په خبرو کې باید ډیر پام وکړو.

عاتکې وویل: زه له دې خبرې ویریږم چې که هغه ما دلته ووینی خفه نه شي! کله چې دې د کور د احوال پوښتنه وکړي نو زه به دا څنګه ترې پټه کړم چې موږ د حامد بن زهره قاتلان په لاره کې ولیدل، آیا داسې نشی کیدای چې تاسو یو حوك له کلي نه د منصور دوی کره واستوی او د هغوی احوال راوړي، زما باور دی چې دی په هوښ راشي نو زما څه یې لومړنی پوښتنه د منصور په باب وي.

سلمان وویل: که ولید جعفر ته دا ویلی وي چې سعید دلته دی نو هغه به له غرناطې څخه نیغ دلته راشي، موږ به یې د منصور دوی د احوال لپاره واستوو، که نه نو زه پخپله پسې ورځم.

عاتکې وویل: که عمیر په کومېده اراده تللی وي، نو له هغه سره د مقابلې همدا یوه لاره ده چې له کلیوالو څخه مرسته وغواړو، او دا کار تر هر چا زیات ماته آسانه دی. عمیر یو لیونی سړی دی او د هغه له ظلم نه د منصور د ژغورلو لپاره زه د خپل کاکا په پښو کې پریوتو ته تیاره یم، زما په خاطر د هغه یو ویښته هم باید بیځایه نشی، زه د بیرته ستنیدو څخه دمخه یوازې دا تسلی کول غواړم چې سعید به روغ شي؟

عاتکې ډیر په زحمت خپلې سلګۍ راتم کړې او بدریې هغې ته تسلی ورکوله: زما خورې! له همت څخه کار واخله، که ته دلته نه وای راغلې هم څه فرق یې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نه کاوه، د حامد بن زهره د قاتلانو لپاره د سعید موندل اوس د مرګ او ژوند سوال جوړ شوی، إن شاء الله موږ ته به ډیر زر دا معلومه شي چي هغوی هلته تللي دي څه یې وکړل، او موږ باید د دوی په مقابل کی څه وکړو، اوس ته یوازی دعا کولی شی.

سعید پوره په هوښ راغلی ؤ، څو څو دقیقی یی خپلو خدمتګارانو ته د کټو توان نه درلود، بیا یی یو ځل سترګی له رپولو وروسته وغړولي او دوی ټول چوپ شول. د سعید سترګی د عاتکی پر څیره میخ شوی او په کټو کی یی بی شمیر پوښتنی اوښتی.

بدریه په بیړه ورغله پر تندی یی لاس ورکیښود ویی ویل : وروره، د عاتکی په اړه اندیښنه مه کوه! ستا وضعه ښه نه وه ما پیغام ور واستاوه او راومی غوښته، ستا دی ته اړتیا وه، سعید هڅه وکړه چي پورته شي خو سر یی ورباندی وڅرخید او بیرته یی بی سیکه پر بالښت سر ورکیښود، بیا په خوب کی ویوګنیده: داسی می ګڼله لکه خوب چي وینم، کاشکی عاتکه مو نه وای راغوښتی، په دی حالت کی موږ له یو بل سره هیڅ مرسته نشو کولی، بیا یی څو شیبی ترخوله بی معنی غږونه ووتل او بالاخره بی سده شو.

بدریی او سلمان په ډیر زحمت دوا پری وخوړه، چی بیا لږ را په خود شو یوه شیبه یی خپلو خدمت کوونکو ته وکتل او بیا یی سترګی پټی کړی، لږ څنډ وروسته په درانه خوب ویده شو.

*****

دوه ساعته وروسته سلمان د میلمنو حجری ته تللی ؤ او بدریی په بله کوټه کی د مازدیګر لمونځ ادا کړ، چی جګیده اسما چی له عاتکی او سعید سره وه په منډه ورغله ورته ویی ویل : مور جانی! هغه بیا را په خود شو او له عاتکی خاله سره خبری کوی، هغه له دی نه خفه ښکاری، ما ورته وویل چی خاله پخوا هم ډیر ژړلی دی، اوس یی لږ دوت ناست دی. میلمه به لمونځ ادا کړی وی هغه راولم؟

بدریی د هغی لاس ونیو ویی ویل : نه ته دوی پریږده چی خبری وکړی، د میلمه د پریشانه کولو ضرورت نشته، ورشه هغه ته یوازی دومره ووایه چی اوس یی وضعه ښه ده.

یو ساعت وروسته بدریه په خپله کوټه کی ناسته وه چی یوه دردناکه چیغه یی واوریده، په منډه له اسما سره د سعید کوټی ته ورغله، خو هغه بی سده شوی ؤ،

Downloaded from: The Digital Library

او عاتکه ورته ناسته وه په زوره زوره یی ژړل.

بدریی په ویره تری وپوښتل : څه وشول؟

عاتکی ډیر په زحمت خپلی سلګی راتم کړی ویی ویل : دی بالکل روغ ترسترګو کیده، خو ناڅاپه د عمیر او عتبه یادونه راغله هغه لکه چی ماسپښین په نیم بیهوشی حالت کی زموږ خبری اوریدلی وی، اوس یی پرلپسی په همغه باره کی رانه پوښتنی کولی، د هغه ایسارول راته له وسه بهر وو او ټولی خبری می ورته وکړی، او چی د هاشم کاکا د غداری خبره می ورته وکړه نو په یوه خیز راپورته شو او بیا ناڅاپه بیرته بی سده پریوت.

بدریی وویل : ما ګومان کاوه چی له تا سره به په تسلی خبری اتری د ده وضعه ښه کړی، خو سمدستی تا باید د عمیر او عتبه په باب څه نه وای ویلی، اوس که دی را په خود شی نو ډیر به ناکرار وی ځکه خو باید بیا د خوب دوا ورکړم. اسما لوری، ته ورشه په بیړه میلمه راوله!

*****

سعید پاتی شپه را په خود نه شو، د هغه پالونکی د ماسختن لمانځه په وخت په یوه کونج کی کیناستل او ورو ورو یی خبری کولی چی مسعود کوټی ته ورننوت ویی ویل : له غرناطی ځخه یو سړی راغلی او وایی چی زه د سعید نوکر یم او ولید رالیږلی یم.

عاتکی په بیړه تری وپوښتل : د نوم پوښتنه دی تری ونه کړه؟

: نوم یی جعفر دی!

: هغه یوازی دی؟

: هوکی!

سلمان جګ شو نوکر ته یی وویل : زه یی یو ځل ګوره!

عاتکه خفه شوه ویی ویل : ته ودریږه تش لاس بهر ته مه وزه، امکان لری هغه بل څوک وی.

: تاسو زما په باب اندیښنه مه کوی، که هغه جعفر نه وی نو دا به ورته معلومه نه شی چی زه څوک یم. سلمان بیا د دروازی په لور روان نوکر ته اشاره وکړه او وریسی روان شو.

عاتکه او بدریه لږ څند چوپی وی چی جعفر له سلمان سره کوټی ته ورننوت د سعید د کټ ترڅنګ کیناست او تر لږ شیبی پوری یی سترګی اوښلنی شوی.

Downloaded from: The Digital Library

بدریې هغه ته تسلي ورکړه وې ویل : د سعید وضعه ښه ده، إن شاء الله ډېر زر به روغ شي. اوس یې راپاڅول مناسب نه دي.

جعفر څو شیبې په حیرانۍ عاتکې ته کتل بیا یې وویل : مګر ته...؟

عاتکې د خواب پر ځای بدریې ته وکتل هغې وویل : دا ما راغوښتې وه، سلمان وپوښتل : ته ولید دلته را واستولې؟

: هوکې! سهار د هغه نوکر د سرای مالك ته راغلی ؤ، هغه دا پیغام راکړی ؤ چې له سهاره زما په انتظار دی او څه ضروري خبره راته لري.

هغه د سرای مالك هم راغوښتی ؤ. هغه د خپل کور پر ځای له کوم دوست کره دی، ماته یې د ټولو پیښو له کیسې وروسته دا امر وکړ چې سلمان ته کوم مهم پیغام لیږم لږ څنډ په غرناطه کې ایسار شه، بیا هغه یو لیك راکړ او وې ویل چې له عبدالمنان سره زما پلار ته ورشه د سعید لپاره دوا واخله او بیرته راشه همدلته زما انتظار کوه.

زه ابو نصر ته ورغلم، هغه چې لیك ولوست څو دوله دوایي راکړه او دا ټینګار یې وکړ چې که تر سبا پورې د سعید حالت ښه نه شو ماته خبر راکړې، که حالاتو اجازه راکړه نو پخپله به ورشم، یا به مې له شاګردانو څخه څوك ور واستوم، واخلې په دې کڅوړه کې هغه له دواګانو سره یو لیك هم ایښی دی.

سلمان کڅوړه بدریې ته ونیوه هغې په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې بوخته شوه.

جعفر له جیبه دوهم لیك راوکیښ سلمان ته یې وړاندې کړ او وې ویل:

واخله! دا هغه لیك دی چې ما یې ټوله ورځ په انتظار تیره کړه، سلمان په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې مصروف شو د لیك مضمون داسې ؤ:

ګرانه وروره!

زه هغه درېم کس یم چې په تیاره شپه کې مې له ملګرو څخه بېل شوم، ستا سره مې لیدل ډېر ضروري دي، ځکه زما انتظار وکړه، زه به له یوه مهم کار څخه تر وزګاریدو وروسته ستا سره د لیدو هڅه وکړم. امکان لري ته غرناطې ته راشې، هغه زلمي چې د هغه په منځګړیتوب زموږ پته پیژندګلوی شوی په کوم کار پسې تللی دی او تر څو ورځو پورې به تاسو ته درنشي. خو ته باید پریشانه نشې، زه دلته یو بل دوست پیژنم د هغه په مرسته به له تا سره د اړیکو هڅه وکړم. سمدستي دي ته له هستوګنځي څخه مه راوزه، که تاسو په غرناطه کې خپلو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دوستانو ته کوم ضروري پیغام را استول غوښتل نو إن شاء الله ډیر زر به تاته زموږ یو اعتمادي استازی درشي. و السلام، دریم کس.

سلمان جعفر ته وکتل تري وې پوښتل : ته دا قاصد پیژني چې څوك دی؟

: نه!

:ته پوهیږې چې د دې لیك لیکونکی څوك دی:

: نه! ما هغه نه دی لیدلی، او له ولید سره هم زما دوهم ځلی ملاقات نه دی شوی، سرای ته چې بیرته راستون شوم تر ماښامه مې انتظار وکړ، په دې موده کې دوه ځله عبدالمنان په ولید پسې ورغی او چې بیرته به راغی راته ویل به یې چې، د کوم سرې پیغام چې باید ته ورسوی هغه چیرته تللی دی، ولید د هغه انتظار کوی او ته به هم په هر حالت د هغه انتظار وکړې، بیا د ماښام لمانځه نه وروسته یوه نوکر دغه لیك راوړ او وې ویل چې ولید د څه کار لپاره بهر ته روان دی ځکه دلته نشي راتلای، عبدالمنان ویل چې د ښار د نورو ځوانانو په څیر یې ښایي ولید هم د غرنیو قبایلو د مشرانو لپاره استولی وی.

سلمان وویل :

ولید به د حامد بن زهره د شهادت کیسه درته کړې وی؟ د جعفر سترګې راډکې شوې وې ویل : هوکې!

: هغه به تاته دا هم ویلی وی چې عام خلك باید له دې کیسې نه خبر نه شي؟

: هوکې! که هغه ماته د چوپ پاتې کیدو نه وای ویلی نو ما به د غرناطې په کوڅو کې چیغې وهلې وای.

سلمان وویل : ته باید د ولید په لارښوونه عمل وکړې اوس ته بیله ځنډه خپل کور ته د ځان رسولو هڅه وکړه او په منصور پام کوه، هغه باید په هیڅ حالت کې هم له کوره بهر ونه وزي.

جعفر اندیښمن شو وې پوښتل : هغه ته څه خطر دی؟

: هوکې! عمیر او ملګرې یې کلی ته رسیدلی دی، زه ویریږم چې د سعید ددرك معلومولو په خاطر به هغه څه جبر ونکړي، کورته د نیغ ننوتلو پرځای یو ځل څوك واستوه چې هغوی ستا د ورتګ په انتظار غلی نه وی.

جعفر په غوسه وویل : د هاشم زوی زموږ په کور کې دننه پل نشي ایښودلای، زه به یې غوښې وشکوم، خو تاته څه وړ معلومه شوه چې عمیر کلی ته رسیدلی دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان لنډ لنډ پېښې ورته بیان کړې. جعفر تر لږ ځنډه په چوپه خوله هغه ته کتل: بیا یې وویل : په دې حال کې زه باید زر تر زره کور ته ځان ورسوم.

بدرې وویل : که دې په کلي کې څه خطر احساس کړ، نو منصور دلته راوله.

جعفر ځواب ورکړ: زما باور دی چې که عمیر څه جبر پرې وکړ کلیوال به ترسره پرې تیر شي.

عاتکې وویل : بیا هم ته باید ډیر پام وکړې.

تاسو چورت مه وهئ، زه چې کلي ته ورسیږم وضعه به داسې جوړه کړم چې عمیر ته هلته د تم کیدو امکانات نه وي.

سلمان وویل : کله چې هغوی په دې پوه شي چې عاتکه په کور کې نشته پوچوکارونو ته لاس اچولی شي، خو ته باید په هیڅ صورت کې هم احساساتي نه شې دوی باید ونه پوهیږي چې ته د حامد بن زهره په شهادت خبر شوی یې او پر ده شکمن یې، اوس ورځه، که زما له سعید سره پاتې کیدل ضروري نه وای نو له تا سره به یوځای تللی وم.

جعفر وویل : نه ! ولید ماته په وار وار دا ټینګار کړی چې ته باید همدلته پاتې شې، که خدای مه کړه کوم وخت ستا د مرستې ضرورت شي نو زه به درته پیغام واستوم.

سلمان وویل : راځه زه دې بهر ته رسوم.

جعفر څو شیبې په بې حسې سعید ته کتل او بیا یې اوښکې پاکولې له کوټې ووت.

لږ ځنډ وروسته هغه پر خپل اس پښه اړولې وه او سلمان ته یې ویل : که له ما سره د منصور غم نه وای نو یوه شیبه به هم له سعید څخه نه وای لرې شوی. زه له تا څخه یوه ژمنه اخلم، چې تر څو د سعید په اړه نه یې ډاډه شوی ته یې ملګری مه پریږده، که تا دا احساس کړه چې حالت یې د اندیښنې وړ دی نو ماته پیغام را واستوه.

سلمان هغه ته د تسلی په دود وویل : زه وعده کوم، خو ته باید دومره اندیښمن نه وې، إن شاء الله سعید به ډیر زر بیرته روغ شي.

: خو هغه تر اوسه بې سده دی؟

: دا د دارو اغیزه ده، په موجوده حالت کې هغه ته خوب ډیر ضروري دی.

: بیا هم زما په ګومان د ابو نصر په هدایت باید عمل وشي. زما پوره باور دی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چی کومی دواګانی هغه را استولی دی ډیری به ورته ګټوری وی.

: ته غم مه کوه، سلمان ورته وویل:

جعفر هغه ته یو شیبه وکتل او بیا یی اس پونده کړ.

*****

راتلونکی سهار عاتکه د سعید له بستری سره نژدی په چوکی ناسته وه ا بیمی یی ایستل، بدریه کوټی ته ورننوته او.

وراندی ورغله د سعید په نبض یی لاس کیښود او بیا یی وویل : ما درته وویل چی ته خوب ته ضرورت لری. اوس ته ولاړه شه په بله کوټه کی ویده شه، تا ده ته دوا ورکړی ده؟

: هوکی!

: مګر زه حیرانه یم چی دومره څنګه ولی را په خود نه شو؟

عاتکی ځواب ورکړ: ما چی دوهم ځل دوا ورځښله را په خود شو او تر ډیره وخته یی له ما سره خبری کولی، بیا د شپی په دریمی برخی کی هغه په لرزه شو، ما غوښتل تا راویښه کړم خو هغه زه منع کړم، بدریی په اندیښنه وویل : تا باید زه راویښه کړی وای، تر اوسه یی تبه نه ده شکیدلی، اوس ته جګه شه په بله کوټه کی ویده شه.

عاتکی ځواب ورکړ: اوس ماته خوب نه راځی.

: زما خوری! ستا خوب ته اړتیا ده، ولاړه شه!

بدریی په ډیره مینه ورته وویل.

عاتکه جګه شوه بلی کوټی ته ولاړه او بدریی بیا د سعید نبض وکوت او پر کرسی کیناستله، څو دقیقی وروسته بوډا نوکر ورو ورو ور وټکولو او بیا دننه ورغی ویی ویل : میلمه وایی که اجازه وی زه سعید وینم.

بدریی زر ټیکری پر سر راسم کړ ویی ویل : هغه زر راوله.

نوکر ولاړ او لږ څنګه وروسته سلمان کوټی ته ورننوت.

: مهربانی وکړی! بدریی وویل : بیا یی زیاته کړه : سعید د شپی بیا را په خود شوی ؤ، ظاهراً یی وضعه ښه معلومیږی خو زه یی د تبی په باب اندیښمنه یم.

سلمان د سعید د نبض له کتلو وروسته په کرسی کیناست او ویی ویل : که یی مناسبه بولی زه به غرناطی ته ولاړ شم ډاکټر به راولم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه که یې ډاکتر ته ضرورت شو ستا پر ځای به بل څوك واستوم. هغوی خبری کولی چې مسعود په منډه کوټې ته ورننوت ویې ویل : صیب! جعفر بیرته راغی.
سلمان خفه شو بدرېي ته یې وکتل او بیا یې مسعود ته وویل : هغه چیرته دی، دلته یې راوله!
مسعود بهر ته ووت او عاتکه له بلې کوټې راووته ویې پوښتل: جعفر راغی؟!
بدرېي ځواب ورکړ: هوکې! مګر ته باید ویده شوی وای.
: زه د منصور په باب پوښتنه کوم خدای «ج» دی وکړی چې هغه کوم ښه خبر راوړی وی.
بیا یې سیکه بدرېي ته نژدې کیناستله.

*****

لږ ځند وروسته جعفر له مسعود سره یوځای کوټې ته ورننوت او له ځیری یې ښکاریده چې کوم ښه خبر یې نه دی راوړی. هغه په ډیر زحمت خپلې سلګۍ ټمی کړی او ویې ویل:
صیب! کورته زما تر ور رسیدلو دمخه هغوی منصور نیولی ؤ او کوم لوری ته یې ورسره بیولی ؤ.
سلمان له ځایه اوچت شو ویې ویل: چا؟
: عمیر او د هغه ملګرو، هغوی زما میرمن ته دا ګواښونه هم کړی وو چې که عاتکه زر کورته راستنه نه شوه نو بدل به یې له منصور نه اخلی.
د سلمان په پوښتنه جعفر زر زر کیسه ورته تیره کړه.
سلمان بیا وپوښتل : هغوی کومې خواته تللی دی؟
: ماته معلوم نه دی، ما پر سرك نه دی لیدلی.
: تا د عمیر له کوره معلومه نه کړه؟
: نه! امکان لری هغوی له هغه ځایه تللی وی، ما په دوی پسې د ورتلو پرځای دا ضروری وبلله چې تاسو ته خبر درکړم.
عاتکې چې دا واوریدل سر یې کلك ونیو بیا یې وویل : د دې ټول مصیبت سبب زه یم خو زه دا نه خوښوم چې زما په سبب د سعید وراره ته څه تکلیف ورسیږی.
زه همدا اوس بیرته تلو ته تیاره یم.
له دې سره یې په سترګو کې اوښکې راوخوټیدې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل : پردی خبرو به وروسته فکر وکړو، سمدستی ما پرېږدی چی له جعفر نه پوره معلومات ترلاسه کړم، مسعوده ته زر تر زره زما اس تیار کړه.
مسعودِ له کوټی څخه ووت او سلمان له جعفر څخه وپوښتل : ته سیده دلته راغلی یی؟
: هوکی!
: په لاره کی خو به دی څوك نه وی لیدلی چی په تا پسی وی؟
جعفر وویل : زه چی له کوره راووتم د خوړ پلی غاړی څخه یو سپور راپسی شو.
سلمان په غوسه وویل : تا چی د منصور په اړه واورېدل بیا دی هم دا په خیال کی در ونه گرځېدل چی ستا تگ راتگ به څارل کیږی؟ که د هغوی کوم جاسوس په تا پسی را روان وی نو تا خو دی کلی او کور ته د هغه لارښونه وکړه.
جعفر وویل : د شپی په وروستی برخه کی ما هغه ونه لیدای شو چی څوك دی، زموږ په منځ کی ډېره فاصله وه، بیا چی زه کلی ته را نژدی شوم شکمن شوم اس می ودراوه او په فکر کی شوم.
سلمان وویل : هغه تردی کلی درسره راغلی او ته دومره احمق یی چی نیغ دلته راغلی!
: جعفر وویل : صیب! له ما څخه اشتباه خامخا شوی ده خو ته لږ په ډاډ زما خبره واوره! امکان لری بیا می دومره احمق ونه بولی.
کلی ته چی را نژدی شوم پر دی باوری شوم چی هغه په ما پسی دی ځکه چی جومات ته نژدی شوم له اس څخه پلی شوم. اس می په ونه پوری وتاړه او جومات ته ننوتم، له نیکه مرغه د سهار اذان وشو او څو تنه لمونځ کوونکی راټول شوی وو، ما د جومات له غولی څخه د دیوال له څنگه سرك ته وکتل هغه سپور لږ لری ولاړ ؤ، زما باور ؤ چی هغه زه جومات ته د ننوتلو په وخت کی لیدلی یم او ترڅو زما اس د سرك تر څنگ وی دی به ډاډه وی چی زه په جومات کی یم، ځکه خو زه له شا څخه پر دیوال راواوښتم او له جومات څخه راووتم.
له یوه اوږده چکر وروسته می ځان دلته رارسولی دی. زما باور دی چی تر څو خلك له لمانځه څخه وزگار نه شی او بهر راونه وزی هغه به دا گومان نه کوی چی زه په جومات کی نه یم او بل لوری ته تللی یم.
سلمان لږ ډاډه شو ورپی وویل : اوس ته ورځه همدغسی جومات ته ننوزه او له

Downloaded from: The Digital Library

دروازی څخه ووځه او غرناطی ته مخه کړه، زه به په لاره کی درسره ملګری شم، ستا له ځه حرکت څخه باید دا معلومه نه شی چی ته پر هغه شکمن شوی یی.
جعفر وویل : که تاسو ځنډ وکړی نو زه به په غرناطه کی په همغه سرای کی ستاسو انتظار کوم.
: ته عادی مزل کوه، زه به نه ځنډیږم.
ورځه اوس بیړه کوه!
جعفر په منډه له کوټی څخه ووت.
بدریی وویل : ته ځه کول غواړی؟
سلمان ځواب ورکړ: زه تاسو ته د دی زمینه برابرول غواړم چی سعید له دی ځاینه وباسی کوم بل ځای ته یی ورسوی، دی کلی ته نژدی کوم بل ځای شته چی تر دی زیات خوندی او په امن وی؟
بدریی ځواب ورکړ: د شیخ ابو یعقوب کلی له دی ځایه یوازی دوه نیم میله لری دی، هغه ځلور ورځی له موږ نه وړاندی خپل کور ته راغلی دی. که زه هغه ته خبر ورکړم نو په خوښی به سعید ته په پناه ورکولو راضی شی. خو په داسی حال کی د سعید وړل خطرناک دی.
: که هغه جاسوس یوازی وی نو دلته سملستی سعید ته ځه خطر نشته، زه به په لاره کی ورسره ټکر شم، خو بیا هم سعید او عاتکه هر وخت باید له دی ځایه وتلو ته چمتو وی... هغه کلی کوم لوری ته دی؟
بدریی ځواب ورکړ: ختیځ لوری ته زموږ د کور سره نژدی لاره تیره شوی ده، خو دا لاره ډیره سخته ده، یوه اوږده خو هواره لاره زموږ له کلی څخه دوه میله لری له سړکه بیله شوی ده او په تنګه دره کی د ابو یعقوب تر کلی پوری رسیدلی ده، خو په هغه لاره د خلکو تګ راتګ وی ځکه خو که ضرورت شو نو سعید باید په غرنی لاره هغه کلی ته ورسوو.
سلمان وویل : که تاسو پر شیخ ابو یعقوب اعتماد کولی شی نو دلته یی راوغواړی!
بدریی ځواب ورکړ: هغه زما د میړه ډیر ښه اندیوال ؤ. هره دوهمه دریمه ورځ زموږ د احوال د پوښتنی لپاره راځی!
عاتکی وویل : که کور ته زما په بیرته ستنیدلو سره د سعید او منصور د سرونو خیر وی نو زه تیاره یم. سعید هم پردی ډیر ناکرار ؤ چی زه ولی دلته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راغلی یم.

سلمان ځواب ورکړ: سعید دا نه خوښوي چې تا هغه لوټمارو ته وسپاري، د هغوی لاسونه د حامد بن زهره په وینو رنګ دي، تاسو په خپله قرباني منصور نشي راژغورلی، اوس د خبرو وخت نه دی که نه نو ستا پر دې قانع کول راته ګران نه دي چې که ته د هغوی په لاس ورغلی نو لاسونه به یې د سعید شارګونو ته ورسیږي.

سلمان د دروازې په لوري ولاړ او بیا یې بډریې ته مخ راواړاوه ویې ویل:
تاسو پر دوی پام کوئ.
: تاسو د دوی غم مه کوئ خو...!
سلمان زر بهر راووت او بډریې خپله خبره پوره نکړای شوه.

*****

له کلې نه نږدې دوه میله لرې له جعفر سره دوهم سپور ولیدل شو، هغوی په عادي رفتار مزل کاوه، لږ ځنډ وروسته سلمان هغوی ته نږدې ور ورسید او د خپل اس جلب یې راکش کړ، له جعفر سره روان سپور یو زلمی ؤ چې په یوه شین وزمه رنګ اس سپور و، سلمان خپل اس د هغه له اس سره نژدې کړ تري ویې پوښتل :
دغه سړك غرناطې ته تللی دی؟
: هوکې! هغه په بې پروایي ځواب ورکړ او د اس رفتار یې لږ ګړندی کړ.
سلمان بیا وپوښتل : غرناطه له دې ځایه څومره لرې ده؟
نا آشنا ځواب ورکړ: غرناطه هغه مخامخ ښکاري، ته له کوم ځایه راغلی یې؟
سلمان ځواب ورکړ: زه له ډیر لرې ځایه راغلی یم، ته هم غرناطې ته روان یې؟
ځوان د ځواب پر ځای اس پونده کړ او څوګامه وړاندې شو.
جعفر په خپ غږ وویل : دا هماغه دی!
: ماته معلومه ده خو دا ځای د حملې لپاره مناسب نه دی، څو تنه دې لوري ته را روان دي او لکه چې په هغوی پسې یوه ګاډۍ هم را روانه ده، تر څو هغوی وړاندې نه دي تیر شوي ته داده راسره روان اوسه زموږ له خبرو نه باید دا ښکاره نه شي چې دواړه سره پیژنو.

هغه وړاندې روان وو، د شین وزمه اس سپور اوس اندیښمن و او په وار وار یې شاته پسې راکتل، تر څه وخته دیرش څلویښت ګامه فاصله د دواړو ترمنځ پاتې وه، بیا نا آشنا تګ ورو کړ او چې سلمان ورنژدې شو په زوره یې جعفر ته وویل:

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ډېر له لرې راغلی يم، ما چې تر دې وړاندې غرناطه ليدلې وه هغه وخت زه ډېر کوچنی وم، دوهم ځلي ترڅو ساعته زيات ماته د ابساريډو فرصت په لاس رانغی، د غرناطې وضعه دومره خرابه وه چې کاکا مې سمدستي له هغه ځايه د تلو امر راته و کړ، اوس ماته دا معلومه نه ده چې د هغه به څه حال وي؟ له جګړې وروسته د هغه هيڅ احوال نه دي راغلي.

مخکينی سپاره بيله دې چې ده ته وګورې دا خبرې اوريدې، لږ چې نور وړاندې ولاړل درې تنه چې يو يې په کچره سپور و په مخه ورغلل او ترې تير شول. بيا سلمان څو دقيقې پر هغوی پسې د ګاډۍ‌انتظار وکړ، د ګاډۍ‌خاوند چې پنځلس شل ګامه ور نژدې شو دواړه لاسونه يې اوچت کړل. دا عثمان ؤ، خو سلمان د دې پرځای چې هغه ته پام وکړي خپل اس يې پونده کړ، د شين وزمه اس خاوند په بيره وغوښتل چې ځان يوی خواته کړي خو سلمان ناڅاپه پرې ور تيټ شو او يو لاس يې د هغه تر ملا راوڅرخاوه هغه يې له زين څخه راپورته کړ او لاندې يې وغورځاوه. له دې سره سلمان په بل لاس د اس جلب راکش کړ خو ګړندې اس څو ګامه وړاندې تير شو او بيا ودريد.

غورځېدلې زلمي څو شيبې بې حرکته پروت ؤ، بيا زر راپورته شو او توره يې وکښله، سلمان هم بيرته راوګرځېد او له اس څخه پلی شو د هغه مخې ته راغی، په دې ځنډ کې جعفر هم له اس څخه پلی شو او توره يې را ايستلې وه، خو سلمان ورته وويل :

جعفره! ته شاته شه او زموږ اسونه ونيسه. نا آشنا په ډېره تيزې حمله وکړه، خو سلمان پر خپله توره د هغه حمله ودروله، بيا د هغوی تورې سره ټکر شوې. سلمان څو دقيقې دفاع کافې وبلله، خو بيا يې يو پر بل پسې څو حملې وکړې او مقابل لورې يې په شا تلو ته اړ ويست، لږ ځنډ وروسته هغوی له سرك نه لاندې کيوتلي وو، نا آشنا زلمي ناڅاپه پل بدل کړ او د ځوابي حملې هڅه يې وکړه خو په سلمان يې داو ونه چليده او يو ځل بيا مات شو او پر شا ولاړ، چې بيا د اوبو په يوه وړوکي ډنډ کې وغورځېد ورسره سم د سلمان د تورې څوکه د هغه پر خيټه ولګيده. هغه ورته وويل : جګ شه! زه يو ځل بيا موقع درکوم.

نا آشنا وپوښتل : ته حوك يې؟

: اوس به درته معلوم شي راجګ شه؟نا آشنا توره يوی خواته وغورځوله او له کندې څخه راوچت شو دواړه لاسونه يې اوچت کړل ويې ويل : زه خپله ماته منم!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وپوښتل : ملګری دی چیرته دی؟
:زما ملګری ؟
: هوکی! ستا ملګری! سلمان په درانه غږ وویل او بیا وراندی ورغی د هغه پر مری یی توره ورکیښوده. هغه په ویریدلی لهجه ځواب ورکړ: صیب! له ما سره هیڅوك نشته، زه یوازی غرناطی ته تلم او دغه سړی می په لاره کی ملګری شو.
سلمان وویل : ته دا خوښوی چی همدغه وړوکی کنده دی قبر شی؟
: مګر زما ګناه څه ده؟
: ستا ګناه دا ده چی د حامد بن زهره له وژونکو څخه یی، تاسو یو معصوم ماشوم تښتولی دی. او اوس ته د عتبه او عمیر په امر د هغه په نوکر پسی راغلی یی. ستا هیڅ خبره له مانه پټه نه ده، ستا ملګرو د منصور له تښتولو څخه وروسته دا امر تاته کړی چی راشه غلی د دی کور څارنه کوه او که د شپی څوك تری راووتل وریسی ورشه او دا معلوم کړه چی هغه چیرته ځی؟ ځکه چی یو د شریف سړی زوی چیرته غلی شوی دی او د دښمن جاسوسان د هغه د نیولو هڅه کوی.
نا آشنا د ځواب پرځای په حیرانی سلمان ته کتل.
سلمان مخ واړاوه او عثمان ته یی وکتل چی د هغه اس یی رانیولی ؤ او دوی ته نژدی ورغلی ؤ، هغه وویل : جعفره! ماته د دی سړی د خولی چوله کولو په خاطر یوازیتوب ته ضرورت دی، ته یی سمدستی لاس او پښی وتړه، بیا یی بندی ته پر ګاډی د سپریدو امر وکړ او هغه هم سمدستی ومانه، جعفر یوه رسی را خلاصه کړه د هغه لاس او پښی یی وتړل او پر خوله یی یوه ټوټه ورننویستله.
سلمان پر خپل اس سپور شو او عثمان دواړه نور اسونه پر ګاډی له شانه پسی وتړل او بیا یی سلمان ته وویل:
: صیب زه تاته څه وایم!
: ووایه!
عثمان د هغه د اس جلب ونیوله ګاډی څخه څوګامه لری ولاړل ویی ویل : زه عبدالمنان د تپی د پوښتنی په خاطر را استولی یم. هغه دا هم راته وویل چی ولید په یوه مهم کار پسی تللی دی، خو هغه سړی چی تاته یی لیك را استولی ؤ ډیر زر به له تا سره د ملاقات هڅه وکړی، د ډاکتر په باب هغه وویل چی سمدستی له غرناطی څخه د هغه بهر ته وتل خطرناك دی.

Downloaded from: The Digital Library

د حکومت جاسوسان ډیر ځك دی، خو که هغه تاسو راغواړی نو نن یا سبا ته به یی ورته راواستوو.

سلمان وویل : ډیر ښه اوس ته زر ځان کلی ته رسوه موږ به په ګاډی کی وابنه درواچوو او تا به بیرته واستوو. امکان لری چی پر وښو برسیره یو یا دوه تنه هم درسره بوزی.

ته خو واوه یی چی په دروازه کی به دی ګاډی نه تلاشی کوی؟

: که څوك تر وښو لاندی غلی شوی وی نو پهره داران یی نه تلاشی کوی، خو که تاسو څه خطر احساسوی نو د دی بندوبست کیدای شی چی په دروازه ډیر اعتمادی کسان زموږ هرکلی وکړی او کوم پهره دار ګاډی ته د راکتو جرئت هم ونه کړی.

: ستا دا مطلب دی چی ترتلو د مخه ته ږږ عبدالمنان ته پیغام استولی شی چی په دروازه کی له پهره دارانو څخه د خوندی کیدو په خاطر د هغه د مرستی ضرورت دی؟

: عثمان موسکی شو، موږ یوه داسی سړی ته پیغام استولی شو چی د ضرورت په وخت کی د غرناطی هری دروازی ته ستاسو هرکلی ته په سلګونو تنه استولی شی.

: هغه څوك دی؟

: آغا ویل چی هغه دریم سړی دی چی استازی یی هر وخت هغه ته ستا پیغام ور رسولی شی.

: خو هغه استازی یی څوك دی؟

: صیب! هغه استازی په هوا کی الوزی، تا زما په ګاډی کې د کوترو یو کپس ونه لید، ما څلور کوتری درته راوړی دی، او آغا چی دغه کپس ماته سپاره را ته ویی ویل:

دا د دریم سړی سوغات دی، او ته د ډیر سخت ضرورت پر وخت کار تری اخستلی شی. که سعید ته کوم خطر وی نو یوازی یوه کوتره والوزوی. هغه به له پیغام پرته وپوهیږی چی د سعید مرستی ته اړتیا ده، نوری کوتری ورروسته درته په کاریدای شی، تاته به د سړی د استولو ضرورت نه کیږی.

: ډیر ښه اوس زر کلی ته د ځان رسولو هڅه وکړه، له هغه ځایه په ګاډی کی وابنه بار کړه موږ به بیرته درسره راځو، په لاره کی به په کوم مناسب ځای کی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

جعفر دغه سړی کوز کړی او زموږ انتظار به کوی.

عثمان وویل : ما هم دا فکر کاوه چی کلی ته د هغه بیول خطرناك دی، د کلی خلك چی هغهووینی پری راټول به شی، له دی ځایه لږ لری د کروند ګرو څو څپرې تر اوسه پوری تشی دی، ته دی هلته غلی کولی شی.

هغه لوری ته د خلکو تګ راتګ هم زیات نه دی.

عثمان دا وویل او په ګاډی کی کیناست، نژدی له نیم میل مزله وروسته عثمان ګاډی کیڼ لوری ته وګرځوله او بیا نیم میل نور په کنډه کپره لاره له مزله وروسته پنځلس شل خامو کورونو ته ورسیدل.

عثمان له لاری څخه نژدی پنځوس ګامه لری د کلی د وروستی کور په مخ کی ګاډی ودروله.

جعفر زر راکوز شو بندی یی په اوږه کړ او دننه یی یووړ، عثمان دواړه اسونه له بګی نه خلاص کړل او په غولی کی یی دننه وتړل، لږ ځنډ وروسته عثمان او سلمان بیرته تللی وو او جعفر په یوه کوټه کی پر بندی پهره کوله.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عاتکې پریکړه

مسعود چې د سلمان اس ولید چې حویلی ته ورننوت ورمنډه یې کړل او د اس جلب یې ونیو، هغه غوښتل څه ووایی خو سلمان خبروته پری نښود او له اس نه راکوز شو ویې ویل:

: زه زر بیرته روان یم، د اس څخه د زین اخستلو ته ضرورت نشته، ته اس وتړه بهر پر سړك ودرېږه، تر لږ ځنډه به هغه ځلك چې کلی ته په وښو پسې راځی را ورسیږی، ته د هغه ګاډی هم دننه راوله او د هغه لپاره سمدستی واښه برابر کړه، زه د یوه ضروری کار لپاره له هغه سره ځم.

مسعود پوښتنه وکړه: ته چې په کوم سړی پسې ورغلی هغه څه شو؟

: ته د هغه غم مه کوه هغه زموږ په ولکه کی دی، اوس د تپې وضعه څنګه ده؟

مسعود ځواب ورکړ: لږ ځنډ وراندې هغه ډیر ناکراره ؤ، خو اوس ویده دی.

سلمان په بیړه د کور د هستوګنی کوټو ته ولاړ، اسما په انګړ کی ناسته وه، هغه زر راجګه شوه او چیغی یې کړی: مورجانی! مورجانی کاکا جان راغی. بدریه د منځ له کوټی راووتله او سلمان یې دننه ورسره بوت، په پراخه کوټه کی یو عمر خوړلی سړی پر کرسی ناست ؤ چې پر سپین ږیرتوب برسیره زیات روغ او ځواکمن معلومیده.

بدریې وویل : دا شیخ ابو یعقوب دی.

ابو یعقوب جګ شو او سلمان وړاندی ورغی لاس یې ورکړ، بدریې وویل:

ما ستا له تلو وروسته د ده د رابللو اراده کوله خو ده پخپله تشریف راوړ، ته ډیر زر بیرته راغلی، د هغه سړی په باب څه معلومات وشول؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان ځواب ورکړ: هغه ربښتیا هم د قاتلانو جاسوس ؤ، خو اوس مور ته څه خطر نشي جوړیدای، هغه ټپي دی او ما دلته نژدی جعفر ته لاس او پښې تړلی پریښی.

د بدریې او ابو یعقوب د پوښتنو په ځواب کی سلمان ټوله کیسه ورته تیره کړه.

بدریې وویل : د یعقوب کاکا هم دا نظر دی چې په دی حالاتو کی د ددوی کلی د سعید لپاره ډیر مناسب دی.

ده خپل کلی ته پیغام استولی دی، له هغه ځایه به څو تنه راشي، او إن شاء الله چې ماښام شي سعید به له غزنی لاری هلته ورسوو. خو زه اوس له یوی بلی اندیښنی سره مخ یم، عاتکه خپل کورته تللی ده.

: څه وخت؟ سلمان په حیرانی هغی ته وکتل او وې پوښتل.

: لږ څنډ وراندی، ستا له تلو څخه نژدی نیم ساعت وروسته سعید را په خود شو، چې سترګې یې وغړولی لومړنی پوښتنه یې دا وه چې تر اوسه پوری جعفر د منصور په اړه کوم احوال نه دی را استولی؟

مور د هغه دپام غلطولو هڅه وکړه خو عاتکی ته د اوښکو ایسارول ممکن نه وو، هغه څو شیبې مور ته په چوپه خوله کتل بیا یې چیغې پیل کړی:

تاسو له مانه څه خبره پټوی، ما لومړی هغه ته د داړ ورکولو هڅه وکړه چې تاسو «سلمان» هم په منصور پسی تللی یاست. او مور ته به ډیر زر یو ډاډمن احوال راشي، او بیا چې مور ته د یوی خبری د پټولو امکان نه ؤ نو په ویره ویره مو د هغوی پر کور حمله او د منصور د تښتولو پیښه ورته یاده کړه، هغه تر لږ څنډه د بې وسی په حالت کی مور ته کتل، بیا ناڅاپه راپورته شو او له کوټی څخه یې د وتلو هڅه وکړه خو دروازی ته نژدی ولوید، مسعود هغه راپورته کړ او په بستره یې واچاوه، په ډیر زحمت ما د خوب دوا پری وخښله او تر لږ وخته د لاس او پښې وهلو او غړمبیدو وروسته ویده شو.

: بیا څه وشول؟

سلمان په سوالیه نظر بدریې ته کتل، عاتکی چې د هغه دا حالت ولید ناڅاپه یې د بیرته ستنیدو پریکړه وکړه، هغې پخوا هم څو ځله ماته وویل چې که هغو ظالمانو منصور ته څه زحمت ورکړ نو سعید به ما بالکل ونه بخښي او زه به د هغه له قیده را خلاصولو په خاطر تر سر هم تیره شم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما د هغې د ایسارولو ډېرې هڅې وکړې، خو اراده یې کلکه وه، هغې ویل چې که زه کور ته ولاړه نه شم د منصور او سعید دواړو ژوند په خطر کې دی، زما له عمیر څخه د څه خیر تمه نشته خو د خپل تره نه اوس هم تمه لرم چې هغه به د حامد بن زهره د زوی او لمسی د ژغورنې په اړه زما غوښتنه رد نه کړي، که نه نو زه به په کلي کې یو توپان راپورته کړم.

سلمان وویل : هغه یوه زړوره نجلۍ ده، او زه پوهېږم چې د منصور د تېښتولو نه وروسته د دې په ضمیر کوم بوج ؤ له هغه نه یې د ځان ژغورلو په خاطر ځان پخپله قربانی ته وړاندې کړ، خو هغه ته دا ولې په خیال کې ورنغلل چې کور ته ولاړه شي نو دا پوښتنه به تری کیږي چې ته چیرته وې؟ او بیا به هغوی نیغ دلته راځي.

بدریې ځواب ورکړ: له هغې سره د دې خطر احساس ؤ خو ویل یې چې زه به په اور کې ځان واچوم مگر د سعید درك به ورنکړم، د هغوی د غلطولو لپاره د دې په ذهن کې ډېر تدبیرونه وو، هغې ماته دا وویل چې زه به نیغه د خپل کور پر ځای ماښام مهال د جنوب له لورې کلي ته ننوځم، او کله چې دوی رانه پوښتنه وکړي نو ځواب به ورکړم چې ماته د سعید د کوم ملگري په لاس دا احوال راغی چې د هغه پلار یې وژلی دی او دی د خپل ځان د ژغورلو لپاره چیرته لرې روان دی، اوس د یوه تپي ملگري په سبب په یوه غار کې پټ دی، هغه پر هاشم کاکا او عمیر شکمن ؤ ځکه خپل کور ته رانغی، زه یې د ځای معلومولو لپاره تللې وم، هلته څو نور مجاهدین هم د دوی مرستې ته ورغلي وو، اوس زه په داډه زړه بیرته راستنه شوم چې دوی به څو میله نور تللي وي او له خطر څخه یې ځانونه ایستلي دي.

سلمان وویل : خدای «ج» د وکړي چې د هغې دا پلان کامیاب وي، خو زما اندیښنه ده چې هغه هلته په تللو اشتباه وکړه، هغه به عمیر تیر باسي او ښایي خپل کاکا هم دوکه کړای شي خو عتبه ماته خطرناك سړی ښکاري، که هغه لږ شك وکړي نو پر منصور به د تکلیف اخطار ورکړي او دا به ربښتیا ویلو ته مجبوره کړي.

ابو یعقوب چې تر اوسه پورې چوپ ؤ او خبرې یې اوریدلې وویل : تاسو ډاډه اوسئ، زه هاشم ډیر ښه پیژنم، او د قبایلي مشرانو له خوا هغه ته د دې پیغام ذمه واري اخلم چې دوی ته دسیسې معلومې شوې دي او د حامد بن زهره پر لمسي به

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ظلم وړنه زغمي، خو اوس سمدستي مسئله دا ده چې سعيد زر تر زره له دې ځايه وباسو.

سلمان ووېل : پخوا زما هم دا نظر ؤ چې دې بايد سمدستي ستاسو ځاى ته ورسوو. خو اوس تقدير يو بل سبب پيدا کړ، لږ ځنډ وروسته به له دې ځايه د وېښو يوه ګاډي روانيږي. موږ سعيد په هغې کې غرناطې ته رسولى شو، هغه ته به خامخا زحمت وي خو دغه سفر به ستاسو د کلي د غرنيو لارو نه ډېر آسانه وي.

ما د سعيد په نوکر پسې راغلي جاسوس هم غرناطې ته بيول غوښتل خو هغه به اوس ستا سره بندي وي، اس يې بايد همدا اوس درسره بوزې او چيرته يې غلى کړې.

بدريي ووېل : که سعيد يو ځل غرناطې ته ورسيږي نو هلته به هيڅ خطر ورته نه وي، هلته به په زرګونو آزادي غوښتونکي پرده ځان قربانولو ته تيار وي خو که په دروازه کې يې ګاډي ولټوله بيا به څنګه کيږي؟

سلمان ځواب ورکړ:

د دې خبرې بندوبست شوى دى، آزادي غوښتونکو ته به تر لږ ځنډه د هغه د روانيدو خبر ور ورسيږي. او هغه خلك به په دروازه کې زموږ هرکلي ته راغلي وي چې پهره داران د هغوى په وړاندې ګاډي ته د نيغ کتو جرئت نه لري.

سلمان ځواب ورکړ: دريم سړى د ګاډيد خاوند پـه لاس څلور کوترې را استولي دي، ماته يوازې د يوې رقعې ليکل ضروري دي خو د عاتکې په اړه زه اوس هم ډېر پريشانه يم، که ماته دا معلومه واى چې تر ماښام به دا چيرته وي نو ما به اوس جعفر ور استولى ؤ، او دا احوال به مې ور کاوه چې کورته ولاړه نه شي هلته يې تګ خطرناك دى.

بدريي ووېل : نه! هغې پردې ډېر تينګار کاوه چې ترڅو زه له تاسو سره احوال ونه نيسم څوك دې په ما پسې د راتلو هڅه نه کوي، ستاسو په باب هغې ويل چې د سعيد او منصور څخه پرته ستاسو مرسته هم زه خپله ذمه واري او مسئوليت ګڼم زه به غدارانو ته داسې ور فهموم چې يو مجاهد له حامد بن زهره سره راغلى ؤ هغه هم له سعيد سره د جنوب په لورې تللى دى چې د غدارانو پام په بل لورې واوړي.

ابو يعقوب ووېل : اوس ستا په اړه بدريي خبره وکړه او د اوسنيو حالاتو په پام کې نيولو سره خپل کور ته د عاتکې له ستنيدو وروسته بنايي د هغو خلکو تر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سعید هم زیات ستا په باب اندیښنه وی، ځکه خو ته باید زیات پام وکړی، زما څو تنه به د ښار تر دروازی ستا په مخکی او وروسته بدرگه درسره روان وی دخطر په وخت کی به ستاساتنه کوی.

انشاءالله په غرناطه کی به ډیر زرزموږ ملاقات وشی.

بدریی وویل : زه به په کومی لاری دعاتکی احوال واخلم که کومه ضروری خبره وه نودابو نصر په واسطه به تاسوته احوال در کرم، امکان لری پخپله غرناطی ته درشم، ماچی سعید ته کومه دوا ور کړی ده هغه به ترډیره پری په هوښ راشی، بیا هم تاسو داحتیاط لپاره یو څه دوا گانی درسره یوسی.

بوډا نو کرکوټی ته راننوت اودکوترو کپس یی دسلمان په مخکی کیښود ویی ویل:

دگاډی خاوند راغی ، مسعود هغه ته وابنه راټولوی سلمان اسما ته وویل چی قلم اوکاغذ ورته را وړی بیا پر کرسۍ کیناست او به بیړه یی څو کرښی ولیکلی، ترهغی وروسته یی له کپس نه یوه کوتره را وایستله او په نری تاری لیك دهغی پرپښه وتاړه بدریی ته یی وویل:

نوری کوتری به له تاسره وی ، زه به جعفر بیرته راواستوم، خو هغه سمدستی کورته دتلو پر ځای باید یوه ورځ وروسته ولاړ شی، ظاهراً ددی خبری امکان هیڅ نشته چی عمیر دمنصور له تښتولو وروسته په خپل کور کی دپاتی کیدو جرئت وکړی بیا هم ترڅه څنډه دجعفر دلته پاتی کیدل ضروری دی. بیا که له هغوی نه څوك هلته وو هم دی به ووایی چی نیغ له غرناطی څخه را غلی یم هلته چی دسعید څه دوستان ماولیدل له دی څخه خبر نه وو چی هغه چیرته دی.

ته له هغو کوترو څخه یوه ده ته ور کړه اوزما نه خوا داهدایت ورته وکړه چی دعاتکی احوال واخلی او بیا موږ ته احوال راواستوی، زه به یی له دریم کس څخه خبر اخلم.

سلمان چی له کوره بهرته ر اووت لیك وړونکی کوتره یی والوزوله ،کوتره په هواکی ترکوربو چکرراوگرځیدله اوبیا نیغه دغرناطی په لوری والوته.

سلمان چی بیرته راغی دابو یعقوب په مخکی کیناست وی ویل : جعفر به دلته تربیا راتگ دمخه ستادیوه تن په ملگرتیا بندی ستاسوکلی ته ورسوی، ماغوښتل له هغه نه څو خبری معلومی کړم.

خو هغه به په آسانه درازونو را سپړلوته چمتو نشی، ځکه خو ما هغه جعفر

Downloaded from: The Digital Library

ته وسپاره اوتري راغلم هغه ویل چې زه دداسې خلکو په چاره پوهیږم، په لاره کې به زه دهغه له چلن څخه ځان خبر کړم، که نه نو بیا به هغه زه ستارحم اومهربانۍ ته حواله کوم.

بوډا نوکربیا کوټې ته را غی اوابو یعقوب ته یې خبر ور کړ چې ستا له کلي څخه شپږ کسه سپاره راورسیدل اولس تنه نور په هغوی پسې پلي راروان دي.

ابو یعقوب خلکو ته دهدایت ور کولو لپاره بهرته ورووت اوسلمان څودقیقې له بدریې سره ترخبرو اترو وروسته جګ شو ویې ویل:

زه هم یوځل کوچوان ګورم اوراځم.

یوساعت وروسته له وښو ډکه ګاډۍ دهستو ګنې د کوټو مخې ته دریدلې وه، سعید یې په درانه خوب ویده پکې څملاوه او په وښو کې یې پټ کړ.

بدریه اواسما په دروازه کې ولاړې وې کله چې ګاډۍ روانه شوه سلمان هغوی ته نژدې ورغی دواړه لاسونه یې داسما پرسرکیښنودل هغې سرځوړند کړاو په سلګیو شوه، بیا لږ راتکیه شوه ویې ویل:

ته خو به بیرته راځې که نه اوس به زموږ سپې دشپې مهال هم تا ته نه غپیږي.

بدریې وویل : لورې ! ته دژړا پر ځای دی ته باید دعا وکړې.

سلمان چې بدریې ته وکتل دهغې په ستر ګو کې هم اوښکې ځلیدې. هغه پر خپل زړه له زغم څخه وتلی بوج احساس کړ بدریې اسما ته پام ور واړاوه ویې ویل:

اسما! ددې هیواد هرسر ته د سلامتۍ په خاطر دخپلو معصومو خویندو اولونو ددعا ګانو اړتیا ده ستاسو دکور سپې له یوه ناآشنا میلمه سره بلدیدای شي خو کاشکې دهغو بې وسه انسانانو چاره له ماسره وای چې ټول اولس بهرنیولیوانو ته په مخ کې غورځوي.

بیا یې په ډیر زحمت خپلې اوښکې رااېساري کړې اوبدریې ته یې وکتل:

زه نه پوهیږم چې تاسو به بیا چیرته او په څه ډول حالاتو کې ولیدای شم، خو که الله تعالی زه د خپل نیمګري کار د بشپړولو لپاره ژوندی پریښودم نو تل به په دې خبره ویاړم چې له تاسو سره د پیژندګلوی او لیدو نیکمرغي را په برخه شوې وه، ما د الحمرا د لیدو ډیره مینه درلوده، خو اوس دغه کور ماته له هغې نه زیات له دیدبې ډک ښکاري.

Downloaded from: The Digital Library

زه به تل دا دعا کوم چی د اندلس له افق څخه د مرګ تیاری لیری شی، خو که خدای «ج» مه کړه غلامی زموږ برخه ګرځیدلی وی نو بیا به دا خیال ما ډیر خوږوی چی هغه ښځه چی په څیره کی یی داولس د تیرو عظمتونو داستانونه لیکل شوی وو د مرګ په تیارو کی سرګردانه ده.

بدریی په غمجنه لهجه ځواب ورکړ:

د اولس د لوښو د عزت او ذلت مسأله د اولس د زامنو په غیرت او همت پوری اړه لری، بیا هم که د ورکیدو او مرګ لاره غوره کوونکی ولس یوه بی وسه ښځه د عزت ورګنی نو له تا څخه مننه کوم او زه داسی احساسوم چی دا زموږ وروستی لیدل نه دی.

سلمان د نوکر له لاسه د اس جلب واخست او خدای «ج» پامان یی وویل پری سپور شو، له کوره تر راوتو وروسته د دغی ساده، له وقار او حیا څخه ډکی ښځی څو انځورونه د ده تر سترګو کیدل او ده ته هر انځور تر بل زیبات په زړه پوری او جذاب ښکاریدو.

له هغی سره د سلمان لومړی ځل لیدل په داسی حالت کی شوی وو چی که هغه د غیر معمولی شخصیت خاونده نه وای هم نو د یوی ښځی د ایثار او خلوص او د یوی ځوانی کونډی صبر او زغم او د یوه تپی په خدمت کی د دی خلوص او خواخوږی او بالاخره له یوه نا آشنا مسافر سره د مخامخ کیدو پر وخت د دی اعتماد او جرئت بس ؤ چی دی ئی تر اغیزی لاندی راغلی وای.

بیا په لومړی ځل چی هغی له ده سره په کوم جرئت خبری وکړی دی یوازی تر اغیزی لاندی رانه غی بلکی رعب یی پری ولوید، خو بیا هم بدریی چی په خپل ښځینه حسن او جمال او خپله بی پروایی د ده د روح په تل کی د ژوند د کتاب په څیر کومی اغیزی پریښودي د هغی سهی احساس ده ته هغه مهال وشو چی کله یی رخصت تری اخست.

*****

له کلی لږ لری هغه له عثمان سره مخ شو، بیا یی ناڅاپه دا احساس کړه چی له بدریی څخه ډیر پراوه لری شوی دی او وړاندی هر ګام د حامد بن زهره اروا ده ته د نویو هدفونو په لوری غږ کوی، دی به د مرګ تر شیبی پوری د عاتکی په څیر د زرګونو لجونو، د منصور په څیر زرګونو ماشومانو کریږی اوری، دی له یوه زړه وړونکی خوبه راویښیده او د ژوند د ترخو حقیقتونو سره مخ کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیخ ابویعقوب کسان له دوی نه لرلرې ورانږدي ورروسته ورسره روان ووهغه به کله کله کوچوان ته دګاډي درولو امرکاوه اوتروښولاندي دتپي زګیروی ته به یې غوږنیوه اوخپل داډ به یې کاوه.

دسرك دکومې دوه لارې نه لرېرانږدي چې ده بندي اوجعفر پریښي وو هلته ابو یعقوب دده انتظار کاوه ده ته یې وویل: مابندي ستاله ملګرې سره واستاوه،پخپله به هم ژرورپسې ځان رسوم، دالاره زموږکلي ته تللې ده ته یې ښه په یاد لره ،غوښتل مې درته ووایم چې دهغه تاآ شناسرې نوم ضحاك دې او د ورور نوم یې یونس دې.

جعفرووېل چې ماپه ډیرزحمت دامعلومات ترې واخستل اووروسته بیا هغه بې سده شو،مګرزه تردې غوره لارې پېژنم، ان شا الله ترسباپورې به غرناطې ته پوره معلومات درواستوم.

له ابو نصر سره لیدل

پاتې لاره دوی بېله څه پېښې ووهله،له دروازې څخه یو مېل لرې یې د عبدالمنان یو نوکر ولید چې پرخره سپورو،هغوی چې نژدې ورغلل ګاډی‌یې ودروله عثمان له هغه سره ښوخبرې وکړې اوبیا یې مخ راوګرځاوه اوسلمان ته یې چې څوګامه وروسته ور روان و غږوکړ،هغه اس ور وزغلاوه اودسترګوپه رپ کې ور ورسېد،خدمتګار په ادب سلام وکړاووېې ویل:

صیب ! زه آغاستالپاره رالیږلی یم چې درېم سړي ته ستا پیغام رسیدلی، خودځینو مهمو کارونو په سبب تراوسه ستاله هغه سره لیدل ممکن نه دی، دغر ناطې په دروازه کې به پهره داران ستاسو د درولو هڅه نه کوې اوتاسو به په پوره ډاډ ښارته ننوځئ، تاسوله درشل څخه ورانږدي کیڼ لورې ته په دوهمه کوڅه ننوزئ،هلته به جمیل پخپله ستاسو دلارښوونې لپاره موجود وي ، آغا ویل چې هغه تاسو ښه پېژني، ګاډي به په تاسو پسې راځي اوزه به هم له هغوی سره وم. سلمان ووېل: ستاداطمینان دی چې پهره داربه دګاډي تالاشي نه اخلي؟

:تاسې داده اوسي پهره داران زیات له موږ سره دي دکومو کسانو چې افسران داعتماد وړنه دي، هغوی به ګاډي ته نژدې هم راپرېنښودل شي، اوضرورت په وخت کې به هغوی پخپلو کې لاس اوګرېوان شي،شاوخوا به زموږرضاکاران هم وي خوداهسې داحتیاط لپاره که نه نو هیڅ خطراوویره نشته.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما عثمان ته ویلی دی چی ګاډی باید چیرته بوزی، آغا ته دا معلومه نه وه چی ځینی نور کسان هم له تا سره راغلی دی، خو اوس تاته د هغوی د وراندی بیولو اړتیا نشته.

سلمان ځواب ورکړ: دوی به تر لږ ځایه راسره ځی او بیا به بیرته راوګرځی، زه سمدستی په تاپسی یم او چی دروازی ته نژدی شم نو ستاسو څخه به مخکی شم.

نوکر وویل : آغا دا هم وویل چی کله د کوڅی په مخکی جمیل ووینی داسی به ښیی چی نه ورسره پیژنی، هغه به په چوپه خوله ستا په مخ کی روان وی.

*****

لږ څنډ وروسته سپار ته د ننوتلو په وخت کی سلمان داسی احساسوله چی د ده د ملګریو زیاتره تدبیرونه بی ځایه او غیر ضروری وو، له دروازی نه وړاندی د سرك په شاوخوا کی زیات خلك د کورونو نه بهر راوتلی وو او د حکومت پرخلاف بی ناری وهلی، د کوڅی په مخه کی یی چی جمیل ولیدونو وړاندی روان شو، بیا هم سلمان دګاډی په باب سخته اندیښنه درلوده شاته به یی پسی کتل، چی نژدی دوه سوه ګامه وړاندی ولاړل جمیل ته یی نژدی اس ودراوه او ورو یی وپوښتل : وروره! هغه ګاډی چیرته ورکه شوه!

هغه په ډاډ ځواب ورکړ: صیب! ته غم مه کوه زموږ په یوه لاره تګ مناسب نه ؤ، کوچوان ته لارښوونه شوی وه چی ګاډی په لومړی کوڅه وګرځوی، هغه به اوس زموږ مخی ته راووزی، د تپی وضعه څنګه ده؟

: هغه مو د بی هوښی په حالت کی راوړی دی.

لږ لری دوه ځوانان او یو نوی زلمکی ولاړ وو، جمیل په تلو تلو کی هغوی ته اشاره وکړه او هغوی هم ورسره ملګری شول، څو دقیقی وروسته سلمان شاته مخ واړاوه ویی لیدل چی اته، لس تنه له شاوخوا کورونو څخه راووتل او پر دوی پسی روان شول. وړاندی په یوه چوك کی جمیل ښی لاس کوڅی ته د سلمان پام ور واړاوه ویی ویل:

ته اوس ګاډی لیدای شی، خو موږ ورسره تلای نه شو، ما یوازی ستا تسلی کول غوښتل اوس دی له اس څخه پلی شه.

سلمان له اسه راکوز شو، جمیل کم عمره هلك ته وویل:

ته د ده اس درسره بوزه، میلمه به له ما سره پلی درځی. هلك پر اس سپور شو او پونده یی ورکړه، په دی څنډ کی د ښو ګاډی.چوك ته را رسیدلی وه، د سرای

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دوهم نوکر چی له عثمان سره را روان ؤ د سلمان په لیدو ودرید، جمیل په بیره وویل : اوس ستا له عثمان سره تلو ته ضرورت نشته، ته دی بیرته سرای ته ورځه، که کوم د بهر سری د عثمان پوښتنه کوله نو ورته ووایه چی د تولو وبنو بیه په دروازه کی یوه سری ادا کری ده او عثمان د هغه کور ته واپنه رسوی، د پهره دارانو خو د کوم یوه په تا شك را نه غی؟

ملازم یوی او بلی خوا ته وکتل بیا یی وویل چی له موږ سره عجیبه پیښه وشوه، که زما آغا عثمان ته دمخه هدایت نه وای کړی نو ټوله لوبه به خرابه شوی وه، یو پهره دار له عثمان څخه د مفته وبنو په اخستلو عادت و، په دروازی کی هغه د وبنو د گیډی اوچتولو هڅه وکړه، او عثمان دومره په زوره پری چیغی کړی چی هغه یی وارخطا کړ او شاته شو، افسر را وړاندی شو او د عثمان د چیغو او کوکارو په اړه یی تری وپوښتل زه وویریدم چی د غدارانو کوم جاسوس ته به د وبنو د پلټلو پلمه په لاس ورشی خو عثمان یوه هوښیاری وکړه، هغه زر خپله لهجه بدله کړه، ویی ویل : هیڅ خبره نشته صیبا دی زما پخوانی یار دی، ما ده ته هم د وبنو د یوی گیډی راوړو وعده ورکړی وه، خو کوم سپور چی همدا اوس تیر شو هغه په لاره کی د ټولو وبنو بیه راکړه هغه راته وویل چی که دی په لاره کی یو ډکی هم چاته تری ورکړ نو ورمیږ به دی غوڅ کړم، پر دی بیا افسر پهره دار ورټلود خدای شکر دی چی موږ تری راخلاص شوو او راغلو که نه نو زما حالت داسی ؤ چی له کوڅی نه راتیر شوم هم له ویری لړزیدم. چی که هغوی د وبنو گیډی اوچته کړی وای نو هر څه به یی لیدلی وو، په خدای «ج» سوگند هغه هلك ډیر هوښیار دی په ټوله لاره یی په کړس کړس خندل.

په دی خنډ کی گاډی وړاندی تیره شوی وه، جمیل لږ وړاندی ولاړ او بیا بنی لاس ته یوی‌تنگی کوڅی ته وگرځید، سلمان چوپه خوله وریسی روان ؤ، څو نوری کوڅی یی چی شاته پریښودی یوی پراخی کوڅی ته ووتل او د یوه کور مخی ته نژدی شول، عثمان یی ولید چی له تشی گاډی سره له کوره راووت، هغه په خوله د څه ویلو پر ځای د لاس اشاره وکړه او وړاندی تیر شو او سلمان له خپل لاربنود سره کورته ننوت.

په پراخ انگړ کی پر عبدالمنان برسیره یو بوډا سړی او هغه هلك چی د سلمان اس یی راوستلی ؤ ولاړ وو، په یوه کونج کی واښه انبار وو، څلورو نوکرانو واښه گیډی گیډی را اخستل او طبیلی ته نژدی یی په یوه خونه کی ځای پر ځای کول،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مخامخ یوه دوه پوړه ودانی وه، او کیڼ لوری ته په یوه لوړه چوتره څو نوری کوټې وی.

عمر خوړلی سړی ور وړاندی شو سلمان ته یی لاس ورکړ، عبدالمنان هغه سلمان ته ور وپیژاند ویی ویل : دا قاضی عنبید الله دی او دی یی زوی ابو الحسن دی.

ستا ملګرو سمدستی ستا د کوربه توب مسؤلیت دوی ته سپارلی دی او سعید به هم له دوی سره وی، د ده په باب همدومره ویل کافی دی چی د ابو الحسن بل ورور چی لس کاله تری مشر ؤ له حامد بن زهره سره په وروستی سفر کی ملګری ؤ. د حملی په ورځ موږ له سیند څخه دری مړی راوایستل، په هغو کی یو د ده د زوی، بل د اویس او دریم د یوه نا آشنا سړی ؤ.

څرنګه چی سملستی پریکړه وشوه چی دغه پیښه باید له عام اولس څخه پټه پاتی وی ځکه رضا کارانو هغوی غرناطی ته د راوړو پرځای همالته د ویالی شاو خوا غلی کړل او بله شپه یی د ویجاړ کلی په هدیره کی خاورو ته وسپا.ل.

ده خپل زوی په خپلو لاسو په لحد کی کیښود او چی بیرته راغی له خپلو دیرو نژدی خپلوانو پرته یی هیچا ته هم نه دی ویلی چی پر ده څومره لوی غم تیر شوی دی.

رضاکارانو نور مړی ونه موندلای شول، د هغوی په باب دا ګومان دی چی هغه به په سیند کی بهیدلی او سمندر ته به رسیدلی وی، او دا هم امکان لری چی غدارانو نصرانیانو ته خبر ورکړی وی او هغوی له سیند څخه ایستلی وی.

سلمان سر ښکته اچولی ؤ او ولاړ ؤ، بالاخره یی بوډا ته غیږ ورکړه او ویی ویل:

الله دی همت درکړی، او بیا یی سترګی له اوښکو ډکی شوی. بیا یی څو شیبی وروسته جمیل ته وکتل په ژړه غونی آواز یی وویل: ولید دا راته ونه ویل چی اویس هم له دوی سره ؤ.

جمیل وویل : دا نیکمرغی باید زما په برخه شوی وای خو هغه تر ما زیات نیکمرغه ؤ. ماته یی په وروستی وخت کی دا حکم راکړ چی زه باید د ولید په غیاب کی دلته پاتی شم، د حامد بن زهره دا نظر ؤ چی په قبایلو کی د کار لپاره یو ښه خطیب ته اړتیا لری، او په ځوانانو کی اویس ډیر ښه خطیب ؤ، ځکه خو یی ماته د پاتی کیدو امر وکړ.

سلمان له عبدالمنان څخه وپوښتل : د طبیب بندوبست شوی دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هوکې! ابو نصر دننه هغه ګوري.

: د ولید په سبب خو به دا خطر نه وي چې جاسوسان په هغه پسې وي؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: یوازې دغه کور داسې دی چې ابو نصر بې ویرې ورته راتلای شي او چاته دا نشي معلومیدای چې هغه په خپل کور کې دی که نه، د هغه د کور بام د دې کور له بام سره جوخت دی.

عبید الله وویل : اوس تاسو دننه ولاړ شئ، ابو نصر ویل چې تر ډیره وخته به بوخت وي.

لږ څنډ وروسته دوی د هستوګنې په یوه کوټه کې ناست وو، عبدالله سلمان ته ویل : دا زما نیکمرغي ده چې تاسو دلته تشریف راوړی دی، زما په کور کې چاته دا معلومات نشته چې ته څوك یې، نوکرانو ته به دا وویل شي چې ته له الفجاره څخه راغلی یې او ما له هغه وخته راسې پیژنې چې زه د اسونو د سوداګرۍ په اړه هلته تلم او کله کله به هلته له تاسو کره اوسیدم.

پرون تاسو زما د احوال اخستلو لپاره غرناطې ته راغلی یاست او ما د څو ورځو لپاره دلته ایسار کړی یې. په اوسنیو حالاتو کې د حکومت یو جاسوس هم ستا د احوال په خاطر الفجاره ته نشي تلای، تا چې څوك پیژني هغوی پر ما ډیر تینګار کړی دی چې تاسو سملستي له کوم نا آشنا سره خبرې مه کوئ، دلته چې کوم خلك راځي په هغوي کې کوم یو د حکومت جاسوس هم کیدای شي. ځکه خو ما ستا د هستوګنې بندوبست د میلمه د حجرې پرځای دننه په کور کې کړی دی.

سلمان په اندیښنه جمیل او عبدالمنان ته کتل بیا یې وویل: ولید تر اوسه پورې رانه غی؟

عثمان ځواب ورکړ: نه! امکان لري هغه دوې ورځې نور هم بهر پاتې شي.

سلمان وپوښتل : ستاسو کوم ملګري چې عثمان ته لیك ورکړی ؤ له هغه سره به زما لیدل څه وخت وي؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: تا ته به وخت پر وخت د هغه احوال په څه طریقه رارسیږي، کله چې وضعه اجازه ورکړي خبرې به دې هم ورسره وشي.

: خو وضعه داسې ده چې زه باید ژر تر ژره ورسره وګورم.

عبدالمنان جمیل ته کتل او ویې وویل:

هغه او د هغه نورو زیاتو ملګرو ته ستا د اندیښنو معلومات شته دی، په عامو حالاتوکې زه هم باید دلته نه وای او عبدالمنان هم ډیر نور کارونه درلودل،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خو هغه موږ ته دا احوال کړی ؤ چی له موږ پرته بنایی نور څوك ستا تسلی ونکړای شي، هغه د حامد بن زهره لمسی ته زيات خفه دی، د عمير او د هغه د ملګرو لټون دوام لری، که هغوی غرناطی ته را رسيدلی وی موږ ته به همدا اوس معلومه شی، بيا به هم هغه داسی کوم ګام اوچت نه کړی چی د کم عمره هلك سرته خطر وی. ستا د پيغام په رارسيدو هغه د هغه نجلی په باب هم زيات انديښمن شو، ځکه خو نور هم دا ضروری شوی ده چی راتلونکی هر ګام بايد په ډير پام واخستل شی، زموږ د بری تول راز به په دی کی وی چی کومو د قبايلو مشرانو ته موږ دلته د راتلو بلنه ورکړی ده هغوی تر کوم حده زموږ ملاتړ کوی، د غرناطی اولس د خپلو وګړنی او تولنيزو خطرو مقابلی ته څومره زر راويښيدای شی او بيا حکومت تر کومه حده د اولس د احتساب له خواك څخه ويريږی؟

که موږ د دی خبری عملی ثبوت وړاندی کړای شو چی اولس د بهرنيو دښمنانو په مقابل کی د سر قربانی ته چمتو دی نو دننه غداران به زر وپوهيږی چی ورروستی وخت يی را رسيدلی دی او دوی به له فرډيناند څخه د خپلی غداری د انعام وصولولو پرځای د غرناطی په هره خلور لاری کی راځړيدلی وی.

دوی به بيا د اولس يوه واړه کس ته هم د برندو کتو جرئت ونکړی، د خپلی آزادی او بقا لپاره د يوی پريکنده جګړی څخه دمخه به زموږ تر ټولو لويه او مهمه مساله دا وی چی زموږ ترکان ورونه به په څومره وخت کی زموږ مرستی ته راورسيږی او ته به څو ورځی د هغوی لپاره ايسار وی چی بنايی موږ دوی ته د خپلو مشرانو د يو هيأت استولو ضرورت احساس کړو.

تر لږ ځنډ نورو خبرو اترو وروسته چی کله دوی د ماښام لمانځه لپاره جګ شول نو طبيب کوټی ته ورغی او په لمانځه ورسرهٔ شريك شو، له لمانځه څخه چی وزګار شول هغه سلمان ته لاس ورکړ ويی ويل: زما نوم ابو نصر دی، إن شاء الله ستا د دوست ژوند به له خطره وساتل شی، زه غواړم له تانه ډيری پوښتنی وکړم، خو ممکن نن شپه د دی پوښتنو فرصت نه وی، تر څو ناروغ را په خود کی شوی نه وی زه بايد ورسره واوسم، إن شاء الله سبا ته به سره ګورو، بيا هغه عبيد الله ته ووېل : تاسو په ډوډی کی زما انتظار مه کوی، ما د ورځی ناوخته ډوډی خوړلی او اوس می اشتها نشته.

* * * * *

ابو نصر بلی کوټی ته ولاړ سلمان له لږ ځنډ وروسته له عبدالمنان څخه پوښتنه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وکړه : تاته د هاشم په باب څه معلومات وشو؟

: نه! موږ ته د هغه په باب د ښې پلټنې فرصت نه دی برابر شوی، نن د څینو لوړیو څخه دومره معلومه شوی ده چې د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه هاشم د لومړي وزیر ماڼۍ ته د ننوتو په وخت کې لیدل شوی دی، د حکومت یوه مامور هغه د محل تر دروازې پورې را رسولی ؤ، له هغې وروسته دی بیا چا نه دی لیدلی، په همغه ورځ او راتلونکې شپه د ابو القاسم په ماڼۍ کې څو غدارانو له هغه سره لیدلي وو، کیدای شي هاشم له کومې ډلې سره وتلی وي، په هغه ورځ کوتوال هم زیات بوخت ؤ هغه د شپې هم یو ځل ابو القاسم ته وراغلی ؤ.

سلمان لږ فکر وکړ بیا یې وویل : زما پوره باور دی چې که د یوې دقیقې لپاره هم له لومړي وزیر سره خبرې وکړم دا به تري معلومه کړم چې هاشم چیرته دی؟

جمیل وویل : له لوی وزیر سره د خبرو لپاره نور خلك شته، ستا ملګري تاته د خطر قبلولو اجازه نه درکوي.

سلمان وویل : دوهم کس کوتوال دی چې زما سره د دی په اړه پوره ثبوت شته چې هغه له ابو القاسم سره په هره دسیسه کې شریك دی.

جمیل وویل : دا ټولو ته معلومه ده چې ابو القاسم هر ډول ذلیل کارونه پر هغه کوي، خو تر اوسه د هغه په مخکې هم د څه جرم د ثبوتونو وړاندې کولو وخت نه دی راغلی.

سلمان وویل : زه له تا څخه بل کار اخستل غواړم لومړي دا چې ته د داسې پولیس د کور درك معلوم کړه چې یحیی نومیده، له هغې وروسته به د حامد بن زهره پر قاتلانو د لاس اوچتول درته ډیر آسانه شي، زه د غرناطې له پریښودو څخه دمخه خپلې مهمې ذمه واري پوره کول غواړم.

جمیل وویل : موږ ته د هغه د کور درك معلومول ګران نه دي، په پولیسو کې زموږ زیات ملګري شته په هغوی کې چاته دا کار سپارل کیدای شي.

سلمان وویل : د منصور د میندلو لپاره موږ ته د عمیر او عتبه د تګ راتګ نه خبریدل ضروري دي. إن شاء الله زه به ډیر زر درته ووایم چې هغوی چیرته دي؟ یوازې دا ضروري ده چې ماته کوم پیغام راځي هغه ماته سمدستي راشي. که ابو یعقوب له نیول شوی سړي څخه درازونو په راویستلو بریالی شو امکان لري هغه پخپله دلته راشي، هغه به له سرای څخه زما درك معلوم کړي، او تاسو یې بیله ځنډه ماته راولی او یا ما هلته وبولی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالمنان وویل : زه د دې ټولو خبرو مسئولیت پخپله اخلم، که په څه سبب زه پخپله رانه غلم، عثمان به درته راورسیږي اوس ماته اجازه راکړې.
جمیل وویل : زه هم بیرته ځم، زموږ ملګري به د دې اوریدو ته ناکراره وي چې تاسو په خیر غرناطې ته ورسیدئ. عبیدالله هڅه وکړه چې هغوی دواړي ته را ایسار کړي، خو عبدالمنان جګ شو ویې ویل : نه تاسو موږ ته اجازه راکړئ، تر اوسه به په سرای کې ماته زیات احوالونه راغلي وي، جمیل هم ډیر کارونه لري، زموږ هیله ده چې زموږ عزتمن میلمه به پر دسترخوان زموږ نشتوالی نه احساسوي.
عبیدالله د دوی د رخصتولو لپار د بهر ته راوتلو هڅه وکړه خو د عبدالمنان پر ټینګار پاتې شو.
لږ څنډ وروسته سلمان د خپل کوربه او د هغه له زوی سره پر دسترخوان ناست ؤ دوډۍ یې خوړله او د غرناطې د تازه حالاتو په اړه یې خبرې اوریدې، د ده اندیښنه شیبه په شیبه زیاتیدله.

*****

له نیمایي شپې نه یو ساعت دمخه په بستره هغه ناکراره پروت ؤ او لټ پر لټ اوښت، طبیب په خپو پښو دننه ورغی او هغه زر راپورته شو کیناست.
ابو نصر وویل : ته پریوزه! زه د دې لپاره راغلم چې ویل مې که ویښ وې د ناروغ په باب بشپړ ډاډ درکړم، إن شاء الله سهار به ما دلته وویني، زما یو کس به د ناروغ د خدمت لپاره پاتې شي او که ضرورت شو ما هم هر وخت راغوښتلی شې.
سلمان وویل : که تاسو ډیر نه وي ستومانه نو لږ کښیني! اوس چې ما د غرناطې په اړه کومې خبرې واوریدې ډیرې د اندیښنې وړ دي، کوم سړی چې ماته تسلي راکولای شوه له هغه سره مې سمدستي د لیدو امکان نشته، که زه پر دې ډاډه وای چې د غرناطې اولس را روانو مصیبتونو ته د څه مودې لپاره ایساریدلی شي نوزه به دومره اندیښمن نه وای.
ابونصر بسترې ته نږدې کیناست ویې ویل : ستا د خیال ساتلو په خاطر ټوله شپه خبرې درسره کولی شم، ولید ستا په باب ماته ډیر څه ویلي دي، خو زه ویریږم چې زما په خبرو به ستا اندیښنې لږ نه شي، د غرناطې وضعه ډیره په تیزۍ سره خرابیږي، د حامد بن زهره په راتلو چې کومې ټولنیزې ولولې راپاریدلې وې هغه اوس بیرته سړې شوې دي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

څومره چې آزادي غوښتونکو هڅه وکړه چې د هغه د وژلو خبره پټه کړي هومره حکومت د اولس په زړونو کې د شکونو را پیداکولو لپاره هڅې کوي چې له رواني وضعې څخه مایوس او خفه شوي او چیرته غلي شوي دي. هغه چې د غرناطې د کومو اغیزمنو خلکو د ملاتړ له هیلو سره بیرته راغلي ژ په هغوي کې زیاتره د اولس د زیاتي بربادي لپاره د هغه ملاتړ ته چمتو نه شول.

سلمان وویل : ما دا خبري اوریدلي دي او پردي پوهیدلی یم چې کومو غدارانو چې له فردیناند سره خپله راتلونکې تړلي ده هغوي به په اولس کې د مایوسي او بې همتي د احساس راپیدا کولو لپاره له هري حربې څخه کار واخلي، خو زما پر دې سر نه خلاصیږي چې د غرناطې اولس د حامد بن زهره په باب داسې خبري څنګه اوریدای شي؟

ابو نصر وویل : کومو خلکو چې د حامد بن زهره په رښا کې د خلکو د احساساتو او ولولو جوش ولید هغوي دا تصور هم نشو کولای چې اوس به کوم غدار له کوره بهر ته د راوتلو جرئت وکړي، خو د غرناطې تازه وضعه داسې ده ی پر دې تـرخه حقیقت باید اعتراف وکړو چې دښمن تر موږ څو چنده زیات چالاک ژ، دوي ته د خپلې لارې تول خنډونه معلوم وو او د ډیري مودې راهیسې یې د دغو خنډونو د لرې کولو لپاره تیاري نیوه، د غرناطې او سینتافې ترمنځ د سوداګرې لاره پرانستل موږ ته د فردیناند له تولو جنګي چالونو څخه زیات خطرناک شول.

زه په هغه غونډه کې وم چې ابو القاسم دا اعلان پکې وکړ چې دغه ورځ د غرناطې د لوږې او قحطي وروستي ورځ ده، په راتلونکې کې به په غرناطه کې د لوږې او قحطي نوم او نښه نه وي، فردیناند زما دا غوښتنه منلي ده چې د غرناطې د اولس د ستونزو د حل په خاطر له سینتافې سره باید د سوداګرې لاره خلاصه شي، ځکه خو به سبا ته له لمر ځرك سره سم تر مابنامه ستاسو سوداګر د فردیناند له پړاو څخه غلې او نور ضروري سامان راوړي.

څو شیبې د دغه ناڅاپي اعلان له اوریدو سره اوریدونکو پر خپلو غوږونو باور نشو کولی، او ما داسې احساسوله چې د خوب په حالت کې دغه اعلان اورم.

کله چې بیا ابو القاسم دا اعلان کاوه چې سر له سبا څخه به تاسو سینتافې د یوه دښمن د مرکز په څیر نه د یوه سخي ګاونډي د منډۍ په حیث وګورئ او د غرناطې هغه خلك به چې له میاشتو میاشتو یې په مړه ګیډه ډوډۍ نه ده خوړلی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

په ډېره ارزانه بيه د ژوند ضروري څيزونه وپېري. چې بيا د خلکو د خولې نعرې پورته شوې.

بيا ابو القاسم د خپلو فعاليتونو يادونه کوله.وييل : ما له فرديناند سره د دې غوښتنو د منلو په خاطر درې ځله وليدل او د هغه راضي کول عادي خبره نه وه!

د دې خبرو نتيجه او اغيزه دا وه چې د ده ډېر بد غليم هم دې ډېر د تدبير او عقل خاوند وباله او هوښياري يې ستايله، زه پخپله له هغو کسانو څخه يو وم چې سبا ته يې کور ته ورغلم او مبارکي مې ورکړه او زه به تل پر دې پښېمانه وم. خو هغه ورځ دا چا وېلای شو چې ابو القاسم خلکو ته د غنمو د کومې منډيې لاره ورښيي، هغه به څو ورځې وروسته مومړ ته د فرديناند د وسله تونو نو څخه زياته خطرناکه وي. له غرناطې څخه چې کوم سوداګر له هغه ځايه غله واخلي او را يې وړي په هغوی کې به ډېر داسې وي چې د خپل ضمير معامله به يې کړې وي او بيرته به راستنيږي او له هغوی سره به د دښمن جاسوسان هم غرناطې ته په راننوتلو برياليي شي.

زمونږ ګومان دی چې د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه غرناطې ته په سلګونو جاسوسان راغلي وو، په هغوی کې زياتره يهوديان دي چې د مسلمانانو په جامه کې د کارکولو هدايت ورکړ شوی دی، هغوی له ځانه سره ډېره زياته شتمني هم راوړې وه او بې ضميره خلکو د خپلو کورونو دروازې ورته خلاصې کړې، د حامد بن زهره تر راتګه د هغوی فعاليتونه پټ وو خو اوس هغوی ناڅاپه رابرالا شوي دي.

له غرناطې څخه د حامد بن زهره له وتلو نه يوه ورځ وروسته حکومت د څو ساعتونو لپاره د سپنتاڼې د لارې په تړلو مجبور شو. يوازې هغه خلك ملته تلای شوای چې د پوليسو مرسته به ورسره کېدله، خو ماسپښين مهال يې دروازې خلاصې کړې او ځای ځای يې د پوليسو په مرسته د امن پوستې جوړې کړې، اوس داسې وضعه ده چې د اولس اتحاد ورو ورو ماتيږي، حکومت د دې پوره هڅه کوي چې خلك سره په مخالفو ډلو ووېشي، د دښمن جاسوسان او زمونږ تش په نامه علماء چې د هغوی په اشارو ناڅې د پوليسو په امنيتي پهرو کې ويناوې کوي، امن خوښوونکي د خلکو د ويرولو لپاره د کسبي وژونکو څخه کار اخلي.

حکومت د اورېند له ټينګېدو وروسته د پوځ د شمير، راکمولو هڅې پيل کړې

Downloaded from: The Digital Library

خو د پولیسو شمیر ورځ په ورځ زیاتیږي.

ابو القاسم چې د پوځ په څیر په پولیسو کې له کومو افسرانو څخه ویریده په هغوی کې ځینې پرغمل استول شوي دي او پاتې یې یو یو برطرف کیږي.

پخوانی کوتوال د سینتیافي د لارې خلاصولو مخالفت کړی ؤ، ځکه خو یې د هغه پر ځای یو داسې څوك کوتوال ټاکلی دی چې ډیر بې ضمیره او بې همته دی او د صدر اعظم د خوشحالولو لپاره هره گناه کولی شي.

د حکومت په هڅو د غرناطي خلك په دري ډلو ویشل کیږي او د دښمن جاسوسان د عربو، بربریانو او د افریقا او هسپانیې پر مسلمانانو بد رد وایې.

دوهمه ډله د افریقایي سارایانو په پلوې خبرې کوي او نورو ته کنځلې کوي، دریمې ډلې د هسپانوي مسلمانانو قیادت اخستی او مقامي عیسایان او یهودیان یې ملاتړ کوي، دغه خلك تر اوسه د اولس له ویرې عامو ځایونو ته نه ځي یوازې په ځلور لارو او بازارونو کې غونډې جوړوي او پولیس د هغوی امنیت نیسي.

د هغوی د جرئت اندازه له دې څخه لگولی شي چې لس ورځې پخوا حکومت د یوې داسې سیمې د جومات خطیب وواژه چې زیاتره اوسیدونکي یې هسپانوي مسلمانان وو. دغه خطیب هم له دوی څخه یو ؤ. عربو او افریقایانو هم د هغه همفسې قدر کاوه، خو حکومت له هغه نه پر دې خبره خفه ؤ چې هغه د اورېند پرخلاف ویناگانې کولې، او لنډ مهالې سوله یې د دایمي غلامۍ مقدمه بلله، یوه شپه هغه د ماسختن له لمانځه وروسته کور ته را روان ؤ چې کوم نا معلوم سړي وواژه.

سبا ته څو د نفوذ خاوندانو د جومات د امامت ذمه واري یوه داسې چاته وسپارله چې د دې منصب لپاره بالکل نوی ؤ. زموږ خلکو دغسې خلك کلك ځارل، خو د یوه وړوکي جومات نوي امام ته د چا پام نه شو او له جومات څخه بهر د هغه فعالیتونه چاته معلوم نه وو، خو تیره شپه هغه په یوه پراخ میدان کې په یوه ډیره لویه غونډه کې پخپله اصلي څیره زاڅرگند شو، ظاهراً دا د ځایي مسلمانانو غونډه وه خو یهودیان او نصرانیان هم زیات پکې وو. نیمې شپې ته نژدې د هغې سیمې یو طبیب چې زما شاگرد پاتې شوی ؤ د هغه خطیب له خبرو اوریدو وروسته تیغ ماته راغی او ویې ویل:

د خدای لپاره د حامد بن زهره ملگري خبر کړه چې پر موږ په دې نژدې وختونو کې د خدای «ج» عذاب نازلیدونکی دی.

Downloaded from: The Digital Library

بیا چې هغه د غونډۍ د جریان کیسه راته وکړه زما پخپله وضعه داسی شوه چې پاتی شپه په بستره کی لټ پر لټ اوښتم، که کوم بل چا د هغه غدار د وینا په باب راته ویلی وای نو باور به می نه و شوی چې د غرناطی اولس په دغه گرځیدلی ورځ کی هم داسی خبری اوریدای شی، په خاص ډول په داسی وخت کی چې د حامد بن زهره غږ یی لا په غوږونو کی کرنگیږی، هغه غدار خطیب هسپانوی مسلمانانو ته په خطاب کی ویلی وو:

عرب او افریقایان پردی خلك دی، هغوی یوازی د حکم چلولو مینی دلته راوستی دی، اوس اته سوه کاله پردی ځمکه له حکومت کولو وروسته دوی ته دا خطر دی چې کله د دوی برلاسی پای ته ورسیږی نو دلته به یی اوسیدل گران شی، د هغوی وروستی امید دا دی چې که جگړه بیا پیل کړی نو د افریقا مسلمان هیوادونه او ترکان به یی ملاتړ ته راشی، بیا که دوی له څلور واړه لوریو څخه مایوسه شی نو دا امید واری به ورسره وی چې په کومو لارو دلته راغلی وو په همغو لارو بیرته تلای شی، خو موږ دلته پیدا شوی وو او همدلته به مرو.

موږ د دی خاوری زامن یو چې د ساتنی لپاره یی «را درك» توره اوچته کړی وه او له اته سوه کاله غلامی وروسته فردیناند آزاده کړه، پر مسلمانی برسیره پر دی هیواد کی له زیاترو سره زموږ نسلی اړیکی ونه شلیدی.

طارق بن زیاد او موسی بن نصیر تیری کوونکی وو، د هغوی بری د عربو او افریقایانو بری ؤ، او د «رادرك» ماته زموږ ماته وه.

زه عربو او بربریانو «افریقایانو» ته دا مشوره ورکوم، چې که هغوی دلته اوسیږی نو باید د دی هیواد له اکثریت سره په امن د اوسیدو او گاونډیتوب اداب زده کړی، که نه نو هغوی ته د مراکش، مصر او شام لاری خلاصی دی.

موږ د ابو عبدالله او ابو القاسم مننه کوو چې د امن خوښی ثبوت یی وړاندی. کړ او د اندلس د مسلمانانو د زیاتی بربادی مخنیوی یی وکړ.

موږ د فردیناند او ملکی ازابیلا څخه هم مننه کوو چې د عیسویانو او مسلمانانو ترمنځ د کرکی پخوانی دیوالونه یی راوغورځول او پر موږ یی د بشپړ بری ترلاسه کولو سره سره له خپلو عیسوی رعایاؤ څخه زیات امتیازات راکړی.

سلمان وویل : ما فکر نشو کولی چې د غرناطی خلك داسی خبری هم اوریدای شی.

: د غرناطی د اولس زیات اکثریت اوس هم پر دی خبره اتفاق لری چې موږ هر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

څومره زر د خپلی بقا جګړی ته میدان ته راووزو همدومره زموږ لپاره غوره ده، د غرناطی د اولس جرئت به د قبایلو حوصلی اوچتی کړی، خو په موږ کی یوه ډله داسی هم ده چی دا احساسوی چی هغه افسران چی زموږ د پوځ جوهر پېژندل کېدل د دښمن په جیل کی دی، ځکه خو موږ باید د جګړی له پیل څخه پخوا د هغوی د راخلاصولو څه تدبیر ونیسو، لږ تر لږه [illegible] د اورېند په دوران کی باید داسی ګام اوچت نه شی چی فردیناند ته د هغوی د ایسارولو پلمه په لاس ورشی.

سلمان وویل :

فردیناند ته د هغوی د ایسارولو لپاره د کومی پلمی اړتیا نشته، هغه به د غرناطی له نیولو پرته هغوی په هیڅ صورت هم بیرته را پری نږدی. او له هغی وروسته هم زما اندیښنه ده چی له کومو خلکو څخه چی د ابو القاسم څخه د تحقیق او پوښتنی وېره ده هغوی به په هیڅ صورت هم بیرته را نشی، زه حیران یم د کومو غازیانو پالنه چی د موسی بن ابی غسان غوندی حقیقت خوښوونکی سپاهی کړی وی هغوی په دی دسیسه کی ولی راغلل؟

د هغوی پردی خبره ولی باور شو چی کله د غرناطی خلك د غذایی موادو څخه ځانونه پوره کړی نو فردیناند به یی د خپلو پوځونو سره د مقابلی لپاره بیرته واستوی.

ابو نصر ځواب ورکړ:

په پوځ کی دننه کومو لویو لویو منصبدارانو چی د ابو القاسم دوکی پیژندلی هغوی د اورېند له تړون سره جوخت برطرف کړای شول، او هغه غوندی چالاك سړی ته دا اسانه وه چی ځوانانو ته دوکه ورکړی چی که تاسو غواړی چی د اورېند له مودی پای ته رسیدو وروسته بیا جګړه وکړی نو همدا اوس غذایی مواد ذخیره کړی او همدایی یوازینی لاره ده، او دا کار هغه مهال امکان لری چی د یرغملو په باب د فردیناند شرط ومنل شی.

دا زموږ دومره لویه بدمرغی ده چی په هغه مهال کی حامد بن زهره غوندی ستر شخصیت په غرناطه کی نه ؤ ابو القاسم د سولی غوښتونکو سره جوړ جاړی وکړ، نه یوازی دا چی د غرناطی څو ډیری د نفوذ خاوندانی کورنی یی د ځان پلوی کړی؛ بلکی د پوځ زیات شمیر ځوان افسران یی هم د ځان ملاتړی کړل.

له اوس څخه هغه د مخالفت اندیښنه نه درلوده، د سینتافی د لاری په خلاصولو سره ده ډیر هوښیار او باتدبیره خلك هم پردی فکر کولو ته مجبور کړل

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چی فردیناند د ده په لاسو کی دی او په کومه آسانی چی هغه خلك د لوږی له مرگه وژغورل همدغسی به په اسانی سره زموږ سری د دښمن له جیل څخه راوژغوری.

په دی دسیسو کی د هغو یهودیانو د ماغونو هم کار کاوه چی په غرناطه کی دننه یی د دښمن د لومړی لیکی د سرپو کار کاوه، زه ستا له دی خبری سره موافق یم چی فردیناند به په هیڅ حالت کی هم د خپلو هدفونو له ترسره کولو پرته جنگی بندیان خوشی نکړی.

ابو القاسم هره دوهمه او دریمه ورځ د یرغملو د لیږلو په پلمه سینتهافی ته ځی او په ښار کی داسی جار وهل کیږی چی هلته هغه بندیان ډیر آرام او په مزو کی دی خو زموږ د مشرانو دا گومان دی چی تر اوسه هغه له بندیانو سره هیڅ لیدلی هم نه دی. اوس د پوځ د افسرانو خوشباوری لری شوی ده او هغه پردی خبره ویریږی چی کله د هغوی سترگی پری ولگیږی نو بوتی به یی وشکوی.

ابو نصر له لږ او ډیر ونورو خبرو وروسته ولاړ او د سلمان حالت داسی ؤ چی نوره شپه خوب ورنغی.

هغه په وار وار په خپل زړه کی ویل، ای زما پروردگاره! زه څه کولی شم؟ داولس د گناهونو بار یوازی اولس اوچتولی شی، زه یو تن یم، ماته یوازی دومره بری را په برخه کړه چی د خپل محدود عقل او څواك سره سم خپله برخه ذمه واری ترسره کړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عمير مشغوليت

د منصور له تېښتولو وروسته عمير ته دا خبر ضروري ؤ جعفر کلي ته راغی او بېرته غرناطي ته روان شوی دی او ضحاك ورپسې دی. خو سبا ته هغه سخت خفه ؤ چې که عاتکه ناڅاپه کور ته راشي شور ګډ کړی نو دی به څنګه ورسره مخامخ کېږي.

څکه خو ده لومړی د هغو نوکرانو څخه ځان بیغمه کاوه چې د ده د ناسکه مور «میرې» په څېر یې په هره معامله کې د عاتکې پلوی کوله، چې سهار شو دوو تنو ته یې امر وکړ چې سملستي «لانجران» ته روان شي د عاتکې ماما ته ورشي او د دې درك معلوم کړي، دریم نوکر یې د ګاونډیو اتو تنو سره د جنوب ختیځ هغو لرې کلیو ته واستول چې هلته د دوی نور خپلوان اوسېدل. په کور کې یوازې یو. داسې خدمتګار پاتې شو چې د ده پرې بشپړ اعتماد ؤ.

د خپلې مېرې د وېرولو لپاره یې همدومره ویل بس وو چې: پلار جان به ډېر زر له غرناطي څخه بېرته راستون شي، که هغه شکمن شو چې عاتکه ستا په مشوره چېرته تللې ده نو هغه به دې هیڅ ونه بخښي.

له دې وروسته د هغې دا حالت ؤ چې د خپلې بې ګناهۍ د ثابتولو لپاره یې څو ځلې اوښکې تویې کړې وې، تر ماسپښین پورې زیات خلك د غرناطي د احوال په خاطر ده ته راغلل خو د عمیر په لارښوونه خدمتګار هغوی ته بهر ځواب ورکړ چې آغا مریض دی او بشپړ استراحت ته اړتیا لري.

تر قضا ماسپښین پورې عمیر د عاتکې په انتظار کې ؤ د هغه وضعه داسې وه چې د خفګان په حالت کې به کله خپلو ملګرو ته د مېلمنو حجرې ته ورغی او کله به یې د ننه په کور کې په برنډه یا کوټو کې قدم واهه.

ماښام مهال هغه خپلو ملګرو ته د اسونو د تیارولو هدایت وکړ، پخپله پر بام

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وخوت یوی او بلی خواته یی وکتل، ناڅاپه یی د جنوب ختیځ په غونډیو کی پر یوه سپاره نظر ولگید، تر لږ ځنډه یی په ځیر ځیر ورکتل، بیا ناڅاپه د ده په رگونو کی وینه توده شوه، سپور تر اوسه پوری نیم میل لری ؤ، بیا هم د ده زړه گواهي ورکوله چی هغه عاتکه ده، څو دقیقی یی نور په ځیر ځیر په هغه لوری له کتلو څخه وروسته په بیړه د سلمی کوټی ته راغی او ویی ویل : موری مبارك دی شه عاتکه بیرته راغله، خو ترڅو زه د دی دماغ سم نه کړم ته د ځان وربنودلو هڅه مه کوه، ځکه خو ته پاس کوټی ته ولاړه شه او غلی هلته کښینه!

د غه لجلی او خدمتگاره هم هلته درسره بوزه، که ستا له طرفه لږ اشتباه وشوه نو خبره به خرابه شی، راځه زر کوه!

سلمی د خپلی خدمتگاری او خالدی سره زینی پلو ولاړه، عمیر په دوی پسی د پاس پورتر دروازی پوری ورغی، سلما چی کوټی ته ننوته ناڅاپه یی مخ راوگرځاوه او ویی ویل:

عمیره! زه ویریږم چی که دی څه توندی خبری ورسره وکړی نو خبره به ډیره وراندی ولاړه شی.

: موری! ته غم مه کوه دا ددی لومړی حماقت دی او زه یوازی دا تسلی غواړم چی بیا به له کوره دوتلو جرئت نه کوی. عمیر دا وویل او له بهر څخه یی دروازه ورپسی زنځیر کړه.

سلما چیغی کړی : عمیره! عمیره! ودریږه زما خبره واوره!

هغه ځواب ورکړ: که ته نه غواړی چی ټول کلی دلته راټول شی نو شور مه کوه!

سلمی نرمه شوه ویی ویل : زویه! زه یوازی پردی ویریږم چی هغه په خبره ونه پاریږی.

: ته فکر مه کوه، که ستا له خوا د هغی حوصله اوچته نه شی زه به یی د پارولو هڅه ونه کړم.

عمیر دا وویل او بیا گړندی په زینو کی ښکته شو هغه نوکر ته وویل : عاتکه را روانه ده خو دننه تر راتلو پوری هغی ته باید دا معلومه نه شی چی موږ یی دلته په انتظار کی یو، که هغی د پوښتنی هڅه وکړه پردی یی ایساره کړه چی زه له نورو نوکرانو سره ستا په لټون کی مشغول وم، دا ضروری ده چی پردی پسی بل ځوك له درشل څخه دننه رانشی. ځکه خو د دی له راتلو وروسته دروازه زنځیر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

کړه، زما یو ملګری به د میلمنو په حجره کې ستا سره د مرستې لپاره چمتو وي، بیا دې په منډه د میلمنو حجرې ته ولاړ یوه شېبه وروسته له دوو تنو نورو سره د هستوګنې د کوټو په لور روان ؤ.

*****

لږ څنډ وروسته عمیر د ډېرې اندېښنې په حالت کې د عاتکې په انتظار ؤ، هغه باید تر اوسه پورې کور ته راغلې وای، خو ماښام شوی ؤ لا د هغې د راتګ نښه هم نه وه، د کور په منځ یوه کوټه کې د ډېوې له بلولو وروسته به کله هغه راووت او په برنډه کې به یې قدم واهه او کله به د کوټې دننه په کرسۍ کیناست.

بالاخره هغه له کور څخه بهر د اس د پښو ترپهار واورېد، په بېړه راووت، عاتکه چې په درشل ورننوته له اس څخه پلې شوه او دې په منډه بېرته کوټې ته ننوت.

عاتکه د برنډې په مخکې یوه شیبه ودرېده او بیا زړه نازړه کوټې ته ورننوته چې په عمیر یې سترګې ولګېدې ویې ویل : کاکا ناوې چېرته ده؟

عمیر چې د دې څېرې ته وکتل د لومړي ځل لپاره یې په کور کې د بړلاسې احساس وکړ په بې پروایی یې ځواب ورکړ:

خالدې له کلي څخه بهر کوم سپور کلي خواته راروان ولید هغوی دواړه بیا ستا په لټه پسې ووتې، که ته نیغه کورته راغلې وای په مخه به درغلې وای. زما په ګومان ته د منصور دوی کره وځنډېدې!

ناڅاپه د عاتکې څېره له غوسې تکه سره وځلیده او ویې ویل: زه په دې تمه هلته تللې وم چې ښایي د حامد بن زهره د قاتلانو د هغه پر لمسې رحم راغلی وي.

: ته څه وایې؟ عمیر په وارخطایی له کرسۍ نه جګ شو زیاته یې کړه؛ آیا حامد بن زهره چا وژلی دی؟

عاتکې وویل : که دې اوس هنداره مخ ته ونیسې ځواب به پخپله واورې، زه یوازې دا پوښتنه درڅخه کوم چې منصور چېرته دی؟ په یاد ولره چې دروغ ویل دې هیڅ ګټه نه لري، که تا ماته ډاډ رانکړای شو نو تر سبا پورې به د کلي د هر ماشوم او بوډا پر خوله همدا پوښتنه وي.

عمیر وویل : تاته دا سعید ویلې دي چې د هغه پلار وژل شوی دی.

: هوکې! ته دې خپلو ملګرو ته دا خبر ورکولی شې چې هغوی پر خپلو ګناهونو پردې اچولو کې نه شي بریالي کېدای، سعید ژوندی دی او ستاسو له ولکې څخه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ډیر لږی تللی دی، سمدستی هغه ته دا نه ده معلومه چی د پلار قاتل یی څوك دی، هغوی د شپی پر مخ نقابونه راخپاره کړی وو خو په غرناطه کی دننه او بهر داسی خلك شته چی ستاسو او ستاسو د ملګرو هیڅ خبره تری پټه نه ده، که هغوی سعید ته د قاتلانو په باب څه ویلی وای نو هغه پردی سربیره چی تپی ؤ په بدله اخستلو کی به یی یوه شیبه هم ځنډ نه ؤ زغملی، خو د هغه ملګری داسی ګنی چی د حامد بن زهره له مرګه وروسته د هغه زوی ته اړتیا ده، هغوی به دی غرناطی ته د بیا راوستلو لپاره د مناسب فرصت په انتظار وی او پردی بیا فکر کول ستا کار دی چی د اولس د غدارانو د ورمیږونو او د وطندوستو غازیانو د تورو په منځ کی به څومره فاصله وی.

د عمیر رنګ تك ژیړ شو هغهٔ تر لږ ځنډه په حیرانی عاتکی ته کتل، بیا یی پر ځان د قابو کیدو هڅه وکړه ویی ویل:

عاتکی ! ما ته نه ده معلومه چی حامد بن زهره کله او چیرته وژل شوی دی، او زه ډاډ درکوم چی منصور ته هیڅ خطر نشته، ما د جعفر له میرمنی سره ژمنه کړی وه چی ته کله راستنه شی نو هغه به روغ رمټ بیرته کورته راستون کړای شی، زه اوس هم پر همغه وعده ولاړ یم.

: ته په ډیرو خبرو خبر نه یی، خو زه پر ډیرو پوهیږم، ځکه خو که نه غواړی چی تر سبا پوری دغه کورایرې او خاوری شی نو په دی.کې دې خیر دی چی د منصور په بیا راوستلو کی یوه شیبه ځنډ مه کوه. ،

: زه د منصور دښمن نه یم، دا ټول ستا په سبب وشول، ستا لټول د کورنی د عزت سوال ؤ، د خدای «ج» لپاره اوس کښینه او په ډاډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، تا د حامد بن زهره د وژنی آوازه او پر ما بی سببه د هغی د تور لګولو ضرورت ولی احساس کړ؟

د عاتکی د زغم او صبر ځواك پای ته ورسید، هغی په زوره وویل : زه پردی شرمیږم چی د کاکا زوی می یی، ته چی د لیوانو له کومی ډلی سره ملګری شوی یی د هغو لاربښوونکی زما د مور او پلار قاتل دی، د هغه اصلی نوم طلحه نه بلکی عتبه دی، زه چی څومره د خپل پلار او مور قاتل پیژنم همدومره د حامد بن زهره قاتلان هم پیژنم، ځکه خو ته منصور ته د تکلیف رسولو او یا د سعید د لټولو پرځای د ځان غم کوه.

د عمیر حالت هغه زخمی ځناور ته ورته ؤ چی پر خپل ښکاری وروستی حملی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته تیاري نیسي، هغه وویل:

عاتکې! ډېرې خبرې داسې وي چې پر خوله یې راوړل خطرناك وي، ترکومه چې په ما پورې اړه لري زه ستا هره خبره زغملی شم، خو که تا د کلي د نورو خلکو په مخکې هم داسې بې احتیاطي کړې وي نو یوازې زما لپاره نه بلکې د ځان لپاره دې هم لوی خطر پیدا کړی دی.

عاتکې وویل: زه په دې تمه کور ته راغلې یم چې ته به کورته د منصور د راوستلو وعده ترسره کړې او بیا به خلکو ته زما د خبرو ویلو اړتیا پاتې نه شي.

: ته دا وعده کوې چې ته به بیا ما د یوه دښمن په حیث نه ګورې! ؟

: زه یوازې دا وعده کولی شم چې چاته به ستا په باب څه نه وایم، خو زما یو شرط دی.

: څه شرط؟

: دا به راته وایې چې زما د پلار او مور قاتل چیرته دي؟

: په خدای «ج» سوګند چې ماته ستا د پلار او مور قاتل نه دی معلوم.

: کیدای شي چې پخوا درته معلوم نه وي خو اوس ما درته وښود.

: هغه دلته نشته.

: که زما د کورنی غیرت مړ شوی وی نو زه به یې د دنیا تر وروستي کونجه ولټوم، تاته معلومه ده چې انسان د یوې ګناه د پټولو لپاره د څو نورو جرمونو په کولو مجبورېږي.

ماته معلومه ده چې ثا د حامد بن زهره د وژلو د پټولو په خاطر د سعید د وژلو هڅه کوله، خو اوس د هغه یو وینبته ضایع کولی نشې.

عمیر وویل: فرض کړه چې پرکومو خلکو تا د حامد بن زهره د وژلو تور لګولی دی په هغوی کې څینې دلته موجود وي او ستا خبرې یې اوریدلې وي او دا پریکړه یې کړې وي چې ستا دلته اوسیدل سهی نه دي. عاتکه پریشانه شوه یوې او بلې خواته یې وکتل او بیا ګرندی د بهر دروازې په لور ولاړه خو عمیر زر تر مټ ونیوه، له دې شره سم بنې او کیڼ لورې ته دروازې خلاصې شوې او دوه تنه دننه ورغلل.

عاتکې په بل لاس خنجر راوایست او چیغه یې کړه:

غداره! خاینه! خو یو تن په بیړه د هغې مړوند ونیو او دوهم یو دروند څادر پرې وروغوځاوه، عاتکه په ترپکو شوه، چیغې او کوکارې یې وکړې خو زر د هغوی په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پنجو کی یې وسه او یې سیکه شوه.

عمیر هغه په غولی وغورځوله او په خوله کی یې دسمال ورکړ بیا یې یوه ریتاړه و ایستله او خوله یې پری وتړله، د هغه نورو ملګرو زر زر د هغی لاس او پښی په پړیو وتړل.

پنځه دقیقی وروسته عمیر عاتکه اوچته کړه له کوټی راووت د هغه ملګری له برنډی سره له اسونو سره ولاړ وو ده عاتکه پر یوه اس واچوله او وروسته دی پری سپور شو، بیا یې خپلو ملګرو ته وویل:

اوس موږ باید په بیړه له دی ځایه ووزو، سمدستی دغه لجلی‌پوازی پر اس نشو سپرولی، خو چی لږ لیری ولاړ شو بیا به کوم خطر نه وی ځکه خو د دی اس هم درسره بوزی.

سلمی د پاسنی پوړ له کوټی نه چیغی کړی: عمیره! عمیره! دا څه پیښه ده؟ ته چیرته ځی!

: زه د عاتکی د درك معلومولو لپاره ځم!

: مګر اوس ما د هغی غږ اوریده.

: تا وهم کړی دی، زه د پاس دروازی د خلاصولو لپاره نوکر در استوم دا یی وویل او اس ته یی پونده ورکړه.

لږ څند وروسته هغه له کلی څخه وتلی ؤ او خلك د شپی په تیاره کی له کوړونو څخه راوتل، له یو بل څخه یی پوښتل : دا څوك وو، او اوس چیرته روان دی؟ خو د دوی تګ دومره ګرندی ؤ چی چاته یی د لاری نیولو او څه خبرو فرصت ورنکړ.

له کلی نه چی یو میل لری ولاړل په یوه نری‌غرنی‌لاره ورسم شول، پر عاتکی د غوسی پرځای د بی وسی احساس زوروور کیده او له عمیر څخه یی د ژغورنی په لارو چارو فکر کاوه. ناڅاپه عمیر اس ودراوه او تری کوز شو ویی ویل:

زه ستا په تکلیف پوه یم خو دا یوه مجبوری وه، اوس که ته له هوښیاری څخه کار واخلی نو پاتی لاره به په آرامه مزل وکړو.

اوس به تاته زما هره خبره بده درلګیږی خو سبا ته بنایی ته پخپله دا احساس کړی چی زه دی دښمن نه یم.

بیا هغه د عاتکی د پښو پړی غوڅ کړ بیا یی د دی د اس جلب یوه سپاره ته ورکړ او امر یی ورته وکړ چی له دی سره یوځای درومه او بیرته پر خپل اس سپور شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه چې يوازې پر اس سپره شوه د بدني درد او تکليف سره له روحي او ذهني تکليف څخه هم تر ډېره حده خلاصه شوه، بيا هم د دې لاس اوس هم تړلی او په غوله کې يې تو کر ورتړلی ؤ.

*****

د عبيد الله په کور کې تر دوو ورځو سلمان د منصور په باب څه خبر وانه ورېد، د بدريې له لوري هم کوم پيغام رانه غی، هغه دوه ځله ابو الحسن د عبدالمنان د درك معلومولو لپاره واستاوه، خو هغه هم په خپل سرای کې نه ؤ، هغه يوازې پر دې داډه ؤ چې د سعيد تبه شکيدلې وه او وضعه يې ورځ په ورځ ښه کېده.

د سلمان زيات وخت د ده په خدمت کې تيرېده خو څومره به چې ده تسلی ورکوله هومره به هغه خپل ضمير ملامت کاوه چې تش الفاظ د هغه د زړه بار نشي کمولی، د منصور په باب ده په وار وار همدا ويل چې د هغه لټون دوام لري، امکان لري تر اوسه کورته راستون شوی وي، او نن يا سبا به موږ ته له کلي څخه خبر راشي، خو هغه د عاتکې د انجکل نه لري پريکړې په باب د څه ويلو جرئت نه کاوه او د خبرو په وخت کې هغه سعيد ته د داسې ښودلو هڅه کوله چې هغه د بدريې په کور کې خوندي او آرامه ده.

سعيد د عاتکې او منصور په باب د څه نا آرامی ښودلو پرځای په چوپه خوله د سلمان خبرې اورېدې او په ډېر ژور فکر کې به ډوب شو، هغه ډېر کمزوری او ډنګر شوی ؤ. او طبيب چې هر سهار او ماښام د هغه د ليدو لپاره راتلو د هغه خدمت کوونکو ته يې په کلکه دا ټينګار کاوه چې د غرناطې په باب کوم خطرناك خبر ورته ونه وايي، څکه خو به چې کله هغه له عبيد الله، د هغه له زوی يا له کوم نوکر څخه څه پوښتنه کوله نو هغوی به د ده د تسلي په خاطر د غرناطې د خلکو د احساساتو او د غرنيو قبايلو د اميدواروونکو پيغامونو خبرې ورته کولې.

*****

دريمه شپه سلمان له سعيد سره ناست ؤ، ابو الحسن له طبيب سره کوټې ته ورننوت او ويې ويل: پلار جان مې تاسو بللې ياست.

سلمان جګ شو په هغه پسې روان شو کله چې له کوټې ووت ابو الحسن په ټيټ غږ ورته وويل : ته دې خپلې کوټې ته تشريف يوسه.

سلمان زر خپلې کوټې ته ننوت، هلته د عبيدالله پرځای وليد د ده په انتظار

Downloaded from: The Digital Library

ؤ.

سلمان لاس ورکړ او ویې ویل : د خدای «ج» شکر دی چې راغلی، زه ډېر اندیښمن وم، زما له عبدالمنان او جمیل څخه دا تمه نه وه چې دومره غفلت به وکړي.

ولید ځواب ورکړ: ستا ملګري ستا له احساساتو څخه بې پروا نه دي، هغوی ته معلومه ده چې ستا پر زړه څه تیرېږي، همدغه سبب دی چې زه کله غرناطې ته راورسیدم، هغوی امر راته وکړ چې ستا خدمت ته حاضر شم.

: دلته خو به دې په راتګ کې څه خطر نه وي؟

: نه! غدارانو ته معلومه ده چې زه یوازې نه یم.

: تاته معلومه ده چې د سعید وراره یې تښتولې دی؟

: هو کې، ماته دا ټول معلوم دي، ما د عاتکې په باب هم اوریدلي دي، ما غوښتل له تا سره د خبرو نه وړاندې سعید ته داډ ورکړم، خو پلار جان مې سمدستي مناسب ونه بلل او د هغه له لیدو څخه یې ایسار کړم، هغه وایې چې تا وویني ځو پوښتنې به وکړې خو سمدستي د هغه وضعه داسې نه ده چې د بهر احوال ورته ورکړای شي.

سلمان ورویل : تاته معلومه ده چې ما هغه ته په وار وار په دروغو تسلی ورکړې ده، او اوس حالت داسې دی چې زه یې اوس مخې ته په ورتلو پښیماني احساسوم.

دلته ما درې ورځې وایستلې خو ماته دا هم معلومات ونه شو چې قاتل منصور چیرته بیولی دی، ما یو داسې څوك پریښې او راغلی یم چې ډیر څه تری معلومیدای شوای، زما پردې باور ؤ چې یو څه پیغام به خامخا راشي او په غرناطه کې به ستا ملګري هغه احوال ماته راوړي، خو چې مایوس شوم د کوربه زوی مې په عبدالمنان پسې واستاوه، خو هغه هم په سرای کې نه ؤ، اوس ما سر له سبا څخه پخپله د منصور د لټون اراده کړې ده، ماته په دې کار کې یوازې د یوه ملګري ضرورت دی.

موږ تاته زر تنه درکولی شو خو د هغوی لومړنی مسئولیت به ستا ساتنه وي، ته زما پر خبره خپه نه شې، زه تاته د دې لپاره راغلی یم چې درته ووایم چې ملګري دې د منصور په باب ډیر اندیښمن دي، که دوی سمدستي تاته څه احوال درنکړ نو سبب یې دا ؤ چې په غرناطه کې ستا دوستان نه غواړي تا په خطر کې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وغوږ ځوي.

: د څه احوال؟

ولید له جیبه دوه ټوټې کاغذونه راوکښل او سلمان ته یې ونیول وېې ویل : دغه دواړه احوالونه له لږ ځنډ وروسته رارسیدلي دي، د بدرپي لیک پیژنم، ته یې هم ولوله.

سلمان یو پر بل پسې دواړه لیکونه ولوستل.

«د ضحاك خوله چوله شوې ده، د هغه ورور یونس هم د عتبه خدمتگار دي، په ویگا کې درنده لورې ته تلونکې سرك پر سر یو لوی بڼ دي په هغه کې یو کور دي چې د جگړې په وروستیو شپو ورځو کې زما د پلار قاتل قبضه کړی ؤ، د شاوخوا نورو باغونو څلور دیوالونه دومره اوچت نه دي، هغوی منصور هلته بیولی دی، تاسو په غرناطه کې خپلو ملگرو ته ووایې چې تر تولو دمخه یونس پیدا کړي، د هغه دا یقین دی چې د ده په لټولو پسې به ویگا ته خامخا راشي او ستاسو ملگرې به له هغه نه زیات معلومات ترلاسه کړي.

سلمان سمدستي دوهم لیك خلاص کړ د هغه مضمون داسې ؤ:

ما کوتره الوزولې وه چې جعفر راغی، هغه دا خبر راوړ چې عمیر تیره شپه عاتکه هم ورسره تښتولې ده، په اوسني وضعه کې هغه غرناطې ته نشي تلای، همدغه اټکل دی چې عاتکه به یې هم منصور ته ور وستلي وي، خو زه هیله کوم چې تاسو دغه معامله هغو خلکو ته پرېږدی چې د ویگا له وضعې ښه خبر دي.

سلمان د ډیر خفگان په حالت کې ولید ته وکتل او هغه ورته وویل : اوس ته پوهیدای شې چې تاته یې ولې احوال درنکړ، د هغوی موندل د غرناطې د خلکو مسئولیت دی، تاته د څه خطر زغملو اجازه نشي درکول کیدای.

سلمان وپوښتل : دا لیکونه چاته لاس ته ورغلي وو؟

: دریم کس تهٔ ولید ځواب ورکړ، بیا یې زیاته کړه:

ما نن دیرش تنه د قبایلو مشران راسره راوستي دي او له څو نورو سردارانو سره د لیدو لپاره د یوه هیأت سره مې بیرته د تلو نیت ؤ خو دریم کس حکم راته وکړ چې زه تا ووینم او بیا ولاړ شم، هغه تاته دا تسلي درکول غواړي چې موږ منصور او عاتکې له حاله بې خبره او غافل نه یو.

سلمان لږ فکر وکړ بیا یې وویل: هغوی د عتبه له هستوگنځی څخه د ضحاك د ورور درك معلوم کړی وي؟

Downloaded from: The Digital Library

: هوکې! مګر هلته يوازې دوه تنه نوکران وو، هغوی ويل چې يونس دلته نه دی راغلی.

: ته د عتبه کور راښودلی شې؟

: نه ستا تګ هلته مناسب نه دی، زه د دې خبرې ذمه واری اخلم چې که د ضحاك وړور راغی نو بيرته به تلو ته پرې نښودل شي.

سلمان ووېل : وليده! دغه وضعه زما له زغم څخه وتلې ده، کله چې سعيد وينم او په هغه او دغه خبره داډ ورکوم نو خپل ضمير مې ملامتوي، زه تاته دا نشم ويلی چې د منصور او عاتکې په خاطر د خپل ټولنيز مسئوليت څخه مخ واړوي، خو د هغوی په څير زه هم يو فرد يم، که زه په خپله ښربښند نه د حامد بن زهره د لمسي او يا د يوه مجاهد د لور عزت وساتلای شم نو دا سودا به راته ګرانه نه وي.

که تاسو د ترکانو د سمندري قواو د امير لپاره کوم هيأت ليږئ نو هغه زما څخه پرته هم استولی شي، زه د دې هيأت مشر ته معرفي خط ورکولی شم او دا هم ورته ويلی شم چې هغه په کومه نيته په کوم ځای کې د کښتۍ د راتلو انتظار وکړي.

وليد ووېل : د جيل پر بدلولو د بنديانو په وضعه کې بدلون نه راځي نن منصور او عاتکه د دښمن په بند کې دي، که يې سبا ته تاسو له ويګا څخه غرناطې ته راولې او څو ورځې يا څو هفتې وروسته غرناطه بيرته د دښمن په لاس کيوزي نو پردې به ستا څه داډ حاصل شي. د منصور په څير په لکونو هلکان او د عاتکې په څير په لکونو لونې به په نيول شويو سيمو کې د دښمن د ظلمونو سره مخ وي.

سلمان ووېل : کاشکې ما په لکونو څله ساه ورکړې وای او د هر منصور او د هرې عاتکې لپاره يو يو ځل مړ وای، د وليد سترګې راډکې شوې او تر لږ ځنډه يې هغه ته کتل، بيا يې ووېل : ګوره زموږ هيله ده چې زر تر زره ته له دې ځايه روان شې خو دوې ورځې به خامخا نور انتظار کوې، کوم سړې چې دلته ستا په انتظار تېنګار کوي هغه اوس په غرناطه کې په کوم ځای کې د قبايلو له مشرانو سره په مشورو بوخت دی، امکان لري نن يا سبا څه پريکړه وکړي او سبا ته تاته وويلی شي چې تر څه وخته تلای شې.

: ستا باور دی چې کوم سرداران چې له تا سره راغلي دي له غدارانو څخه به څه خطر ورته پيښ نه شي؟

: نه! ترڅو حکومت ته دا معلومه نه شي چې موږ څه کول غواړو هغوی تر هغې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پورې څه لانجه او جنجال نه خوښوي او زموږ هڅه دا ده چې تر وروستي وخته زموږ ارادې چاته معلومې نه شي. د قبايلي مشرانو د غولولو لپاره د حکومت غداران هم بوخت دي، ځکه خو ډېرو اعتمادي کسانو ته دا ويل کيږي چې موږ به څه وخت او چيرته خپل کار پيلوو.

: تاته دا معلومات شته؟

: هوکې! موږ د تيارۍ لپاره چې څومره کولی شو فرصت ترلاسه کول غواړو، ځکه خو زموږ د مشرانو دا پريکړه ده چې د اوربند د مهال تر پای ته رسيدو پورې له ډير احتياط څخه کار واخلي او يوازې يوه يا دوې ورځې پخوا بايد په ټول اندلس کې جګړه پيل شي.

: ستاسو دا باور دی چې په غرناطه کې دننه او بهرني دښمنان به تاسو ته د څه تيارۍ فرصت درکړي او د حکومت د هڅو په نتيجه کې چې په ښار کې دننه کوم فسادونه پيل شوي دي هغه به تر څو ورځو پورې د بشپړې کورنۍ جګړې بڼه غوره نکړي؟

وليد لږ په فکر کې ډوب شو بيا يې ځواب ورکړ: موږ ته تر ټولو لوی خطر همدغه دی او موږ له دې خطر څخه د خلکو د خبرولو پوره هڅې کوو، بيا هم زه ستا د دې پوښتنې په باب ډاډمن ځواب نشم درکولی چې زموږ هڅې به تر کومه حده بريالی شي.

که موږ ناڅاپه په غرناطه کې د کورنۍ جګړې خطر احساس کړ، نو د اولس د پام اړولو په خاطر موږ بايد سمدستي د جګړې ډګر ته راووزو، خو زموږ دغه هڅه به هم هغه وخت نتيجه ورکوي چې پيل قبايل وکړي او ورسره جوخت زموږ بهرنی مرستندوی که سمدستي پر ساحلي برخو حمله ونکړای شي نو لږ تر لږه زموږ دومره ملاتړ وکړای شي چې زموږ خلکو مورال ورسره اوچت شي، همدغه مسأله ده چې ستا مرستي ته په کې اړ يو.

سلمان ورېل : مګر تاته دا معلومه ده چې زه د سمندري قواو له امير څخه د څه پريکړې له صلاحيت سره يوځای نه يم راغلی. زما هدف د حامد بن زهره رارسول وو، اوس زه هغوی ستاسو له وضعې څخه خبرولای شم، کيدای شي زما غوښتنه هغه څه اقدام ته اړ کړي خو زه له تاسو سره وعده نشم کولی.

: که ستا کښتۍ له لرې پر څنډو ډزې وکړي هم ډيرې ښې او اوږد مهالي اغيزې به ولري، زموږ مشران ګومان کوي چې تقدير به له کوم سببه ته دلته نه

Downloaded from: The Digital Library

یې را استولی.

تاته معلومه ده چې سیلاب اخستی انسان ته د خاشاکو تکیه هم غنیمت وي، زموږ د ملګرو دا خیال دی چې کله قبایلي مشران دلته راټول شي نو تا به د هغوی په وړاندې د وینا کولو لپاره ور وغواړي له هغې وروسته به ته زموږ له یوه هیأت سره روان شې، خو ته چې ستا خبرې او ملاقات ورسره ضروري دي تر اوسه پورې دلته نه دي را رسېدلي خو زموږ هغه ده چې تاسو ته به تر دوو ورځو زیات دلته د پاتې کېدلو ضرورت پېښ نه شي.

د سعید په باب پلار جان داده دی چې تر څو ورځو پورې به د تګ راتګ شي، بیا به په یوه مناسب وخت هغه د البسین په جامع جومات کې په منبر ودرېږي چې له هغه ځایه یې پلار وروستی وینا کړې وه، زما باور دی چې د پلار د شهادت کیسه خلك د زوی له خولې واوري نو غداران به دا احساس کړي چې د حساب ورځ یې زا رسېدلې ده.

سلمان وویل:

ولیده زه یوه خبره درته کوم.

: روایه!

: زه دا نه درنه پوښتم چې هغه دریم کس څوك دی؟

خو زه غواړم هغه ووینم، له هغه سره زما څو خبرې ضروري دي.

: ستا دا هیله به ډېر زر پوره شي، او زه دا هم درته ویلی شم چې هغه د «بنو سراج» له کورنۍ څخه دی، مور یې د سلطان د مور د خاله لور او د الحمرا د ناظم لور ده، د جګړې په وروستیو شپو کې د پنځو زرو تنو قومانده ور سپارل شوې وه، خو د موسی بن ابي غسان له شهادت څخه وروسته د نورو غو وتلیو مشرانو په څېر دی هم له پوځ څخه ووت، ظاهراً اوس هغه له سیاسي او پوځي معاملو څخه بېل دی خو د ده ارځښت کم نه شو، په غرناطه کې ډېر لږ کسان د ده له پټو مصروفیتونو څخه خبر دي، زه هم پوازې پردې پوهېدلم چې د یوه با نفوذه سړي په واسطه زموږ اړیکې له پوځ سره ټینګې شوې دي، خو له غرناطې څخه د حامد بن زهره له روانېدو څخه لږ دمخه ماته دا معلومات نه ؤ چې هغه سړی له موږ سره روانېږي او نوم یې یوسف دی.

طبیب ابو نصر له ابو الحسن سره کوټې ته ورننوت، دوی دواړه د احترام لپاره ودرېدل، هغه ولید ته وویل : زویه! نن د سعید وضعه ډېره ښه ده، او د دې امید

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دی چی که د خدای «ج» رضا وه نور به په وار وار دلته زما د راتلو ضرورت نه وی.

ولید وویل : پلار جانه! که ته اجازه راکړی نو زه به کور ته د تلو پرځای له همدی ځایه بهر ته ووزم، پرما ډیره ناوخته شوه او ملګری می انتظار کوی.

ابو الحسن وویل : زه به ګاډی درته تیاره کړم.

: نه، نه! زه له دی ځایه پلی ځم.

هغوی بهر ته ووتل او له ولید سره یی خدای پامانی وکړه لږ ځنډ وروسته سلمان، عبیدالله او زوی یی په بام طبیب ته رخصت ورکاوه، د ابو نصر او ګاونډیو کوروتو ترمنځ کوم دوه نیم ګزه لوړ دیوال و چی یوځای یی نړولی ؤ او د تګ راتګ لاره یی په کی جوړه کړی وه. سلمان د لومړی ځل لپاره د هغه د رخصتولو لپاره بام ته راختلی ؤ، ابو نصر هغه ته وویل : که کله درته ضرورت شو ته بی له ځنډه په همدی لاره زما کره راتلای شی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د یوه راز څرګندیدل

راتلونکی سهار چی سلمان د سعید د پوښتنی لپاره د هغه کوټی ته ورننوت نو هغه د بستری پرځای په کرسی ناست و او له ابو الحسن سره یی خبری کولی، سلمان یی چی ولید د جګیدو هڅه یی وکړه خو دی زر ور وړاندی شو او هغه ته یی تکیه ورکړه، ورو یی پر بستره څملاوه ویی ویل: تر اوسه ستا استراحت ته اړتیا ده.

سعید د موسکی کیدو هڅه وکړه ویی ویل : د شپی ابونصر ویل چی ته به زر د ګرځیدو راګرځیدو وړ شی، نن می لومړی ځل له څه تکیی پرته په کوټه کی د ګرځیدو هڅه وکړه، ابو الحسن په زوره پر کرسی کینولم، که نه نو بنایی زه ستا تر کوټی درغلی وای.

: إن شاء الله ته به ډیر زر روغ شی، خو تر اوسه پوری باید ته د ګرځیدو راګرځیدو په باب د طبیب هدایت په پام کی ونیسی.

ناڅاپه عبدالمنان له یوه نوکر سره په دروازه کی راښکاره شو او بیا ژر یوی خواته شو.

سلمان جګ شو بهر ته وتلو ته چمتو شو ویی ویل : زه اوس بیرته راځم. او بیا یی د عبدالمنان لاس ونیو او هغه یی خپلی کوټی ته ورسره بوتلو په یوه ساه یی څو پوښتنی تری وکړی:

ما پر ولید تینګار وکړ چی سهار تا یا عثمان ماته را واستوی تا دومره ځنډ ولی وکړ؟ هغه کور څومره لری دی؟ تر اوسه د ضحاک په لټه څوك راغلی دی که نه؟

عبدالمنان وویل : تاسو ډاډه کښینئ، ما ډیر مهم خبر درته راوړی دی، یو سپور وختی سهار د عبته کور ته رسیدلی هغه اوس زموږ په ولکه کی دی.

Downloaded from: The Digital Library

: تاته معلومات شته چې هغه څوك دی؟
: د ضحاك ورور دی.
: تاسو د عتبه نور نوكران هم نيولي دي؟
: نه د هغوی د نيولو ضرورت نه ؤ.
: كه هغه ژوندی وی او تاسو د عتبه د كوره يو تن راوستلی وی نو دا بايد ورته معلومه وی چې دا خبره له عتبه څخه پټه نه پاتې كيږي، ستاسو د كړو وړو نتيجه به دا وی چې هغه به نور هم پام كوی او زموږ لپاره به د منصور درك لګول او يا د عاتكي راخلاصول ناممكن كړي، ځكه خو ما غوښتل چې زه پخپله هلته بايد تللی وای.

عبدالمنان په ډاډ ځواب وركړ: د عتبه په كور كې يوازې دوه تنه نوكران وو هغوی د ضحاك د ورور له نيولو څخه خبر نه دي، كله چې ته ټوله كيسه واوری نو ډاډه به شي. د ضحاك ورور يونس د شپې په وروستې برخه كې هلته راغی، د عتبه نوكران دننه ويده وو، بهرني دروازه تړلې وه، هغه له اس څخه پلی شو لومړی يې دروازه وټكوله بيا يې په پوره زور دروازه ټيله كړه او چيغې يې وكړې خو دننه څخه يې څه ځواب وانه وريد، ما يوه بل ملګري ته زر دا هدايت وركړ چې شاوخوا رضاكاران خبر كړي پخپله له عثمان سره كوڅې ته ووتم، د يونس پام مې ځان پلو ته واړاوه ومې ويل:

ګوره وروره شور او زوږ هيڅ ګټه نه لري، ستا ملګری به د ملر له راختو دمخه راويښ نه شي، كه د دروازې خلاصول ضروري وی نو دغه هلك له ديوال څخه اوښتلی شي، هغه زما څخه مننه وكړه عثمان د ده په اوږو ودريد او پر ديوال وخوت، دننه كوز شو دروازه يې خلاصه كړه هغه زر دننه ننوت او په دومره زور يې د نوكرانو د كوټې دروازه ورټيله كړه چې هغوی په چيغو او فرياد بهر ته راووتل، د هغوی د رتلو او ګواښونو څخه وروسته د ده لومړنی پوښتنه د ضحاك په باب وه، هغوی ځواب وركړ چې ستا ورور له آغا سره يوځای وتلی دی او بيا مو نه دی ليدلی

لږ ځنډ نور له هغوی سره په خبرو اترو كې موږ ته معلومه شوه چې هغه كوتوال ته د كوم مهم پيغام لپاره ورځي او بيا به بيرته راګرځي، موږ له هغه ځايه لږی شوو او څو دقيقې وروسته چې هغه د كوڅې يوه سرته ورسيد هغه وخت يې د خطر احساس وكړ چې د څلورو تنو رضاكارانو توری په يوه وخت د هغه په سينه، ګېډه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او پوښتیو ولګیدی، یوه ځوان د هغه غاړی ته کمند وراچولی ؤ او عثمان د ده د اس جلب نیولی ؤ، اوس هغه زموږ په لاس کی بندی دی.

سلمان زر راپورته شو ویی ویل : راځه چی ځو.

: چیرته؟

: زه دغه سړی لیدل غواړم.

: نه ته سملستی هلته نه‌شی تلای، زما هدف تاته دا داو درکول وو چی موږ له خپلو مسئولیتونو څخه غافل نه یو، ماته ولید دا ویلی وو چی ته ډیر پریشانه یی، ځکه خو زه سهار وختی باید ستا خدمت ته راغلی وای خو هغه دا تینګار هم کړی چی لږ تر لږه به دوی ورځی نور هم ته انتظار کوی، هغه تاته د یوسف په باب خبره کړی ده، او ته باید د هغه په ذهانت او مسئولیت پیژندنه اعتماد ولری.

ما دا ټولی پیښی هغه ته په لیک کی ولیکلی او وامی ستولی او زما باور دی چی هغه فارغ شی دی مسألی ته به پام وکړی، سملستی هغه ډیر مصروف دی، که تاسو په دی مسئله کی څه هدایت راکوی نو زه به ډیر ګړندی عمل پری وکړم. ستا مقصد له دی پرته بل څه کیدای شی چی موږ دضحاک ورور مرستی ته اړ کړو، او دا کار ماته مشکل نه ښکاری چی هغه به د خپل ورور د ځان ژغورنی په خاطر د عمیر او عتبه غوندی خلکو وژلو ته هم چمتو شی.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو هغه ته ویلی چی ضحاک زموږ په لاس کی بندی دی؟

: هوکی! ما هغه ته دا هم ویلی دی چی که ته زموږ سره مرسته وکړی نو د ورور ژوند دی ژغورل کیدای شی. په عامو حالاتو کی هغه بنایی زما پر خبره باور نه وای کړی خو چی کله عثمان د ضحاک د خیری، جامو او قد او د اس نخښی ورته وویلی نو د ده رنګ وتښتید او چیغی یی کړی:

د خدای «ج» لپاره ما ضحاک ته ورولی، زه یوازی هغه ژوندی لیدل غواړم، بیا به زه ستاسو هری خبری منلو ته چمتو یم.

ما ځواب ورکړ چی:

ضحاک دلته نشته، زموږ اندیښنه وه چی عتبه او د هغه ملګری به یی د خپلو ګناهونو د پټولو په خاطر ووژنی ځکه هغه موږ داسی ځای ته رسولی دی چی د عتبه او نورو جنایتکارانو له ولکی لری وی، که ته زموږ سره مرسته وکړی نو د هغوی د کسات څخه ستا او ستا د بوډا پلار د ژغورلو ذمه واری هم اخلو، که نه

Downloaded from: The Digital Library

نو دا امکان نه لري چي ته هغه بیا ووینې.

هغه تر لږ ځنډه په فکرونو کې ډوب شو بیا یې پوښتنه وکړه: تاسو په څه خبره کې زما مرسته غواړئ؟

ما لږ په تونده لهجه ورته وویل : احمقه! ته په هر څه پوهیږې، ته د فردیناند د هغه جاسوس خدمتګار یې چې په ویګا کې یې یو کشر هلك او یوه عزتمنده نجلۍ بندي کړي دي، ستا ورور موږ ته هر څه ویلي دي او هغه پر دي پوهیدلی دی چې د هغو دوو بندیانو د یو یو ویښته په بدل کې به په سلګونو کسان ووژل شي، د فردیناند جاسوس به په قسطله او یا ارغون کې پناه واخستلی شي خو تاته به په اندلس کې په هیڅ ګوټ کې هم د امن ځای نه وي.

هغه وویل : په خدای سوګند چې هغوی کله هغه ماشوم راوست زما ورور ورسره نه و، او د هغې ځوانې نجلۍ په راوستلو کې هم د هغه لاس نه ؤ، هغه یوه تا اشنا او د هغه دري نوکرانو راوستل، نجلۍ او هلك یې په پاسنۍ پوړ کې په جلا جلا کوټو کې واچول او هغه تا آشنا سړی چې د عتبه د دوست په نامه مو نه پیژاند یوه ورځ یې په حجره کې تیره کړه سبا ته یې زولنې ور واچولې او په یوه زیر زمیني کوټه کې یې واچاوه.

زما خور چې د هغوی په کور کې کار کوي د دې سبب دا باله چې عتبه سهار سینټافې ته ولاړ او د کور ښځو او نوکرانو ته یې دا امر وکړ چې د بندیانو سخته څارنه وکړي او چاته له هغوی سره د خبرو اجازه مه ورکوئ.

میلمه دري ځلور ځله نجلۍ ته د ورتلو هڅه وکړه خو نوکرانو هغه ایسار کړ، ماسپښین مهال هغه یو ځل بیا هڅه وکړه او نوکرانو ته یې دا ګواښ وکړ چې کله مو اغا بیرته راشي نو ځرمن به مو وباسي، زه په دې کور کې بندي نه یم میلمه یم او نجلۍ زما د کاکا لور ده، زه یې یوازې د احوال پوښتنه کوم.

د عتبه مور او خور د ده خبرې واوریدلې او هغه ته یې د پاس تلو اجازه ورکړه، بیا چې کله هغه کوټې ته ورننوت نو نجلۍ لومړی هغه ته ډیکه ورکړه بهر یې ویوسته او بیا یې کرسۍ راپورته کړه او پر سر یې د وهلو هڅه وکړه، د هغه د کاکا زوی کرسۍ تری واخستله او دواړه لاسونه یې ونیول، زما خور او د کور دري ښځو له بهر څخه دغه ننداره کوله، هغه ویل : عاتکې! د خدای «ج» لپاره زما خبره واوره، او هغې به په ډیر زور چیغې وهلې : بې غیرته! دا زما د پلار او مور د قاتل کور دی، زما له مخې لرې شه، زه له تا سره تر خبرو مرګ غوره بولم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کله چې هغوی جګړه کوله، په بله کوټه کې نژدې هغه هلك د دروازې د ماتولو هڅه کوله، بیا ناڅاپه عتبه راورسید او څو دقیقې وروسته د هغه نوکرانو هغه میلمه زیر زمیني ته کشولو.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو له هغه نه پوښتنه وکړه چې کوټوال ته هغه څه پیغام راوړی ؤ؟

عبدالمنان له خپل جیب څخه دوه کاغذونه راواخستل هغه ته یې ونیول او ویې ویل:

موږ لومړی د هغه تلاشي واخستله او دغه کاغذونه ورسره راووتل، یو د حکومت ځانګړی اجازه لیك دی چې درلودونکی یې هر وخت کولی شي له ښار څخه ووزي او دروازه ورته خلاصه وي، او دا د هغه لیك نقل دی چې د ښندې په وینا عتبه کوټوال ته را استولی دی، ته یې پخپله ولوله.

سلمان زر زر لیك ولوست چې مفهوم یې داسې ؤ: تاسو سمدستي صدر اعظم ته ورشئ او ورته ووایئ چې فردیناند له پرون راسې د خپل احوال د خواب په انتظار دی، تاسو باید سمدستي سینتهافي ته ولاړ شئ، اوس له باغیانو څخه زموږ هیڅ خبره پټه نه ده، او هغوی د کوم کلك انتقامي حرکت لپاره د مناسب فرصت په انتظار دی.

سمدستي د غرناطې د راتلونکي پریکړه زموږ په لاس کې ده، خو باغیانو ته زیات مهلت ورکول به سخت خطرناك وي، موږ سعید پیدا نکړای شو، هغه غالباً په غرونو کې پناه اخستې ده او ښایي ملګري یې هم هلته ورغلي وي، خو که لوی وزیر پر وخت څه ګام اوچت کړي هغوی به موږ ته د څه اندیښنې سبب نه شي.

سلمان خفه شو ویې ویل : تاسو خپلو مشرانو ته د دې لیك احوال ورکړی دی؟

: هوکې! تر اوسه به د دې لیك خبر یوسف ته هم رسیدلی وي، خو موږ د هغه معلومات نشو اضافه کولی، ځکه چې ابو القاسم سینتهافي ته روان شوی دی.

: څه وخت؟

: نژدې یو ساعت وړاندې، زه چې تاته راتلم په لاره کې خبر شوم چې د غدارانو زیات شمیر مشران له هغه سره د خدای پاماني لپاره په دروازه کې ولاړ وو او د هغه ډنډورچي ځای ځای دا اعلانونه کول چې لوی وزیر د نورو اسانتیاو د ترلاسه کولو لپاره سینتهافي ته روان شو، ځکه خو د هغه د برې لپاره دعاګانې وکړئ، تاسو باید پریشانه نه شئ، هغه څو ځلې سینتهافي ته تللی، موږ د هغه په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

باب هیڅ خوشباوري نه لرو بیا هم دا امید لرو چې ترڅو د اولس په باب پوره ډاډه نشي د کوم خطرناك ګام اوچتولو جرئت ونه کړي، اوس ماته اجازه راکړه.

سلمان په پریکنده ډول وویل : زه له تا سره ځم.

: چیرته؟

: یونس ته.

عبدالمنان پریشانه شو ویې ویل: مګر ما ګومان کاوه چې اوس به ستا ډاډ حاصل شوی وي.

. سلمان وویل : که د عاتکې خبره تر عمیر پوري محدوده وای نو ما به دا ګنله چې هغه یې د کاکا لور ده، او دی به د بې غیرتۍ او بې حیایی له یوه حد نه وړاندې نه ځي خو اوس دا د کور د یوه سپي ځخه د ځان ژغورنې په هڅه کې د ځنګل د یو خونړي لیوه په پنجو کې لویدلې، عتبه یوازې د قسطلې یو جاسوس نه بلکې د عاتکې د پلار قاتل هم دی، اوس به هغه پر بلو سکروټو ولاړه وي او د خپلو ورونو غیرت ته چیغې وهي او زه خپل غوږونه نشم بندولی، هغې زه د حامد بن زهره د ځان ژغورلو په خاطر غرناطې ته را استولی وم، هغې د حامد د تپې زوي د خدمت په خاطر د کور پریښودلو خطر قبول کړی ؤ او اوس د حامد بن زهره د لمسي د ژوند ژغورلو په خاطر د خپل پلار د قاتل منګولو ته لویدلې ده.

په خدای «ج» سوګند! زه دا په داسې حال کې نشم پریښودلای، نن شپې زه د دې مرسته وکړای شم، خو سبا ته که عتبه هغه سینتافې یا کوم بل ځای ته واستوله نو امکان لري چې ځو میاشتې د ځمکې چان کولو وروسته هم ور ونه رسیدای شم.

تاسو یوسف ته ویلې شې چې تاسو د سمندري قواو د امیر حضور ته د هیأت له استولو ځخه پخوا ما دلته حاضر واخلې، که نه نو دغه خلك زما ځخه پرته هم تلای شي، که زه بیرته راستون نه شوم نو دوی امیر البحر ته دا خبر ورکولی شي چې ستا یو ملګري د یوې داسې نجلۍ پر عزت قربان شوی دی چې هغې ته په لور او خور ویلو به هر ترك ویاړ کوي.

عبدالمنان په چوپه خوله سلمان ته کتل او د سترګو په پرده یې ورو ورو د اوښکو پردې راغوړیدې بیا یې وویل:

زه له تا سره بحث نه کوم، او زما باور دی چې که یوسف‌هم دلته وای ستا د ایسارولو هڅه به یې نه وای کړې.

Downloaded from: The Digital Library

راځه! زه ستا د ېرې لپاره دعا کوم، خو ته سملستي باید د عتبه پر نوکر اعتماد ونه کړې، امکان لري ویګا ته په رسیدو د هغه نیت بدل شي.

: دا پرېکړه زه هغه وخت کولی شم چې هغه ووینم زما باور دی چې هغه به ماته دوکه رانکړای شي.

: ډېر ښه راځه! سلمان جګ شو او ویې ویل: ودرېږه زه مې اس تیار کړم.

: نه اوس اس ته ضرورت نشته، زه چې په کومه ګاډۍ کې راغلی یم هغه له دروازې څخه لې بیرته ولاړه ده، لومړی تاسو له یونس سره ووینې له هغه وروسته که ضرورت ؤ، نو اس به دې هلته را وغواړم.

هغوی لـه کوره راووتـل او نژدې دوه سوه ګامـه لرې په یوه ګاډۍ کـې سپاره شول.

*****

ګاډۍ د یوې تنګې کوڅې په مخ کې ودرېده او هغوی ترې پلې شول او کوڅې ته ننوتل، لې وړاندې چې ولاړل عبدالمنان د یوه کور دروازه درې ځلې له لږ وقفې وروسته وټکوله او یوه وسله وال ځوان دروازه خلاصه کړه، بیا سلمان په عبدالمنان پسې کور ته ننوت.

یوه دقیقه وروسته هغه د کور په شاتنۍ برخه کې په یوه کوټه کې د یونس په مخ کې ولاړ ؤ، هغه په غولي پروت ؤ او لاس او پښې یې په پړي کلك تړلي وو، له عثمان څخه پرته دوه تنه نور رضاکاران هم نژدې ورسره ناست وو، هغوی جګ شول او ودریدل.

سلمان څو شیبې یونس ته کتل بیا یې وویل:

که ته د ضحاك ورور وې نو دا باید درته معلومه وي چې موږ یوازې اته خابنته نور د بندیانو د راتګ انتظار یو که په دې موده کې هغوی رانه غلل نو سبا دغه مهال ښایي ستا ورور غرغره کړای شي.

یونس په ګونګرو ژبه وویل:

د خدای «ج» لپاره په ما رحم وکړې! زه د خپل ورور لپاره سر قربانولی شم خو د بندیانو را ایستل له هغه ځایه به زما په وس کې نه وي، هلته شپږ تنه وسله وال کسان شپه او ورځ پهره کوي او وړاندې د ویګا په پهره کې یو نیم سل تنه پهره داران دي.

زه یوازې هیڅ نشم کولی، که تاسو له ما سره څو تنه واستوئ هم پر هغه کور

Downloaded from: The Digital Library

حمله امکان نه لري.

: پردې فکر کول زموږ کار دی، موږ یوازې دومره معلومات کوو چې پر تا څومره اعتماد کیدای شي.

: زه د خپل ورور د ژوند ژغورلو په خاطر له خپل ځانه تیریدلو ته حاضریم، خو هلته زما بوډا پلار او د ضحاك میرمن هم ده او هغوی به د عتبه له کسانو څخه خلاص نه شي.

: زه د هغوی د ژغورنې مسئولیت اخلم، موږ به هغوی هم له هغه ځایه راوباسو او کوم داسې ځای ته به یې ورسوو چې هلته هیڅ خطر هم نه وي.

: مگر په غرناطه کې هیڅ ځای هم موږ ته خوندي نه دی.

: ما ته معلومه ده او زه د دې مسئولیت هم اخلم چې د خطر په وخت کې به غرونو ته ورسولي شي. هلته داسې خلك شته چې تاسو ته پناه درکړي او له ما سره د دې خبرې احساس هم شته چې ته به خپل سامان او لوښي لرگي پریږدې او ځې به، ځکه خو زه تاته د پنځوس طلایي دینارو وعده د ر کوم.

یونس وویل : که زموږ سره دومره پیسې وای نو د عتبه نوکري به مو نه وای کړې، له باغ سره جوخت چې کوم کور دی هغه هم د عتبه دی، زموږ اصلي بادار د ویگا له رئیسانو څخه یو تن ؤ، د حملې څخه دوې میاشتې دمخه هغه خپل جایداد موږ ته پرېښود او هجرت یې وکړ، بیا چې کله عتبه زموږ د آغا په کور او جایداد قبضه وکړه نو ده ته د خو نوکرانو او موږ ته د سر پناه ضرورت ؤ.

سلمان وویل : زه ستاسو په مجبوري پوهیږم، اوس که له اخلاصه ته زموږ سره مرستې ته چمتو وې نو په ډاډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، بیا دې له بندې سره کیناست نورو کسانو ته یې وویل ماته قلم او کاغذ برابر کړې او د ده لاس او پښې خلاص کړې.

له یونس سره تر یو ساعت پورې خبرو وروسته سلمان د «ویگا» کور ته د تلو او راتلو دننه او بهر لارو نقشه وایستله بیا یې عبدالمنان ته وویل : اوس ماته پنځه تکړه ځوانان په کار دي، زه به د بیرته ستنیدو پرځای همدلته واوسم ته عثمان واستوه چې زما اس راولي.

عبدالمنان ځواب ورکړ: صیب! زه شل تنه سربښندویان درته برابرولی شم، خو اوس تاسو ویگا ته نشي تلای.

سلمان ځواب ورکړ: د دې پروگرام لپاره یوازې پنځه تنه بس دي او ما دا نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دی ویلی چی زه به همدا اوس «ویګا» ته روانیږم، که د سینتهافی لاره تر لمر لویدو پوری خلاصه وی موږ به د مازیګر له لمانځه وروسته د لویدیځی دروازی څخه ووزو، خو دا ضروری ده چی تر هغه وخته دغه نقشه او زما هدایات زما د ملګرو په ذهن کی ښه کښینی، تاسو هغوی ته د ګرندیو اسونو بندوبست هم وکړی.

یوه ځوان وویل : جنابه! زه ستا په وړاندی د دی ادعا نشم کولی چی ښه سپاهی یم خو دغه نقشه می ښه یاده شوه، زه ستا د ملګرو په اره ویلی شم چی تا به مایوس نه کړی، که تاسو اجازه راکوی زه به هغه مجاهدین راولم او د دی خبری مسئولیت اخلم چی دوی به په هر ازمویښت کی پوره وخیژی او له هغوی سره خپل اسونه هم شته.

سلمان عبدالمنان ته وکتل او هغه وویل : ته پردی ځوان اعتماد کولی شی.

سلمان رضا کار ته وویل : ډیر ښه ته ولاړ شه او زر د بیرته راتلو هڅه وکړه. ځوان جګ شو او بهر ته ووت.

*****

سلمان تر ډیره نقشی ته کتل او په قلم یی پر هغو نوری کرښی ایستلی او د نخښو په لګولو بوخت ؤ، بالاخره یی عبدالمنان ته وویل :

ستا دا باور دی چی موږ ترمابنامه بیله څه خنډه له لویدیځی دروازی څخه تیریدای شو؟

: هوکی! د سینتهافی لاره ترمابنامه خلاصه وی او که تګ راتګ دوام ولری پهره دار تر څه خنډه وروسته هم دروازه خلاصه پریږدی. خو کوم خلك چی په ګاډۍ سامان راوړی هغوی معمولاً ترمابنام دمخه بیرته رارسیږی. سهار وختی پر دروازه ډیر بیروبار وی، ځکه خو ځینی سوداګر د وخت .د تیریدو په خاطر خپل بارونه له مابنام څخه دمخه اړوی او خپلی ګاډۍ له مابنام څخه دمخه له دروازی څخه بهر ته باسی او شپه بهر تیروی هلته د کوچوانانو لپاره د شپی لخوا د ساز او نڅا محفلونه هم تاوده وی.

سلمان وویل : دا ټولی خبری ما اوریدلی، ته یوازی زما د خبری ځواب راکړه.

: تاته په بهر وتو کی څه ستونزی نشته، زموږ ملګری به هلته نږدی وی، یوازی د دی خبری خطر دی چی کله شپږ تنه وسله وال کسان پر اسونو سپاره له هغه ځایه ووزی نو هغوی به زموږ د دښمنانو او زموږ د حکومت د جاسوسانو له نظره پناه نه شی، بیا به تاته یوه بله ستونزه جوړه شی چی د ویګا په لوری لاره

Downloaded from: The Digital Library

چې د سینتهافی له سرك څخه جلا شوی ده هغه دوه میله لری ده، تر هغه ځایه د وررسیدو نه وړاندی د دښمن لومړی پهره په مخه راځی.

: تا څنګه دا خیال کړی دی چې موږ د شپې له سرك پرته سفر نشو کولی؟

موږ به له مابنام څخه دمخه یو یو له دروازی څخه ووزو او دروازی تـه نژدی به چیرته له سرك څخه کوز شو او فصلونو ته به ننوزو، له هغې وروسته به یونس زموږ لارښود وی څنګه یونسه سهی ده؟

: بلکل سهی ده صیب!

سلمان عبدالمنان ته وویل : اوس زه تاته دا ویل غواړم چې موږ به وسله وال نه روانیږو، خنجر له ځان سره ساتلای شو خو د نوری وسلې تیرولو ذمه واری به له دروازی نه هغه کوچوان تـه وسپارو چې په ګاډي کی پروښـو راوړو برسیره په ډیرو نورو کارونو هم پوهیږی.

عثمان له دروازی سره نژدی ناست ؤ چې د ګاډي نوم یې واورید سترګی یې وځلیدی.

سلمان وموسکل ویې ویل : عثمانه! ته زما په مطلب پوهیدی؟

: هوکی! خو واښه له بهر څخه غرناطی ته راوړل کیږی له دی ځایه بهر تـه نه وړل کیږی.

سلمان وویل : ته به د «غنمو» د راوړو په پلمه بهر ته ولاړ شی او زموږ وسلی به د تشو بوریو لاندی غلی کړی او رښتیا! ما ته د لس دولس ګزه رسی اړتیا ده، ستا آغا به پرګاډي د سوداګری یو څه سامان هم بار کړی، ته به زموږ ترشا راځی او خپله ګاډي به له نورو څخه لږ لری دروی، موږ به د ننداړچیانو په څیر هلته دلته ګرځو او په مناسب وخت کی به خپلی وسلی واخلو او روانیږو به.

عبدالمنان وویل : زه له عثمان سره یو بل سړی هم استوم هغه به د وسلو غوټه ورسره واخلی او مناسب ځای ته به یی ورسوی.

سلمان وویل : ·ﺍچې موږ له دی کار څخه وزګار شو د شپې مهال به د دروازی د خلاصولو لپاره ستا مرستی ته اړ یو.

: تاسو به ما د هرکلی لپاره حاضر وګوری، او پرما برسیره به هلته ستاسو نور مرستندوی هم وی، له دروازی بهر به هم څو رضاکاران ستاسو انتظار کوی.

سلمان وویل : که له ویګا څخه څوك په موږ پسی راغلل نو امکان لری چې موږ د جنوبی دروازی لوری ته مخه کړو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: زموږ ملګري به هلته هم ستاسو هرکلي ته موجود وي، تاسو پهره دارانو ته يوازې دومره ووايې چې تاسو د هشام ورور ياست، هغوی به سمدستي دروازې خلاصې کړي.

: هشام څوک دی؟

: هغه يو فرضي نوم دی، پهره دارانو ته به د پوځ له خوا دا امر ور واستول شي چې د هشام د ورور او د هغه د نورو ملګرو لپاره دروازه خلاصه کړي.

راځه عثمانه! تر اوسه نور ډير کارونه دي چې بايد سرته يې ورسوو.

عثمان وپوښتل : صيب! ستا اس همدا اوس راولم؟

: نه! هغه تر ماسپښين پورې همالته پرېږدې خو له دې څخه وړاندې زما کوربه او د هغه ګاونډي ته دا ويل ضروري دي چې زه په يوه مهم کار مصروف يم خو هغوی ته اوس دا ويل ضروري نه دي چې زه چيرته يم.

عبدالمنان ورويل : تاسو فکر مه کوئ، هغوی ته د تسلی لپاره به زه په خپله هلته ورشم.

عبدالمنان او عثمان جګ شول او له کوټې ووتل او نږدې يو ساعت وروسته د ويګا د عملياتو لپاره سلمان خپلو ملګرو ته هدايات ورکول.

ماښام يو يو له دروازې څخه ووتل، سلمان ترټولو دمخه ؤ، په هغه پسې يونس ؤ او ورپسې نور، په دروازه کې لا د خلکو تګ راتګ دوام درلود، عبدالمنان د پوځ له يوه ځوان افسر سره خبرې کولې، سلمان هغوی وليدل او په بې پروايي ترې تېر شو دروازې ته نږدې له آس څخه پلې شو او د خپلو نورو ملګرو انتظار يې کاوه، څو دقيقې وروسته هغوی ټول هلته ورورسيدل.

د عثمان ګاډی تر نورو ګاډيو لږ لرې ولاړ وه، له سرك نه پورې غاړې ته يو ځای څو کسان په لمانځه ولاړ وو دوی هم شاوخوا په ولاړو ونو خپل اسونه وتړل او په لمانځه ور شريك شول.

له لمانځه څخه چې فارغ شول يو رضا کار په عثمان او د سرای په بل نوکر پسې ګاډی لوری ته ورغی او پاتې نور ټول يوه او بله خوا سره تيت شول، سلمان يونس د احتياط لپاره له ځان سره وساته او يو رضا کار مجاهد په دوی پسې له شانه روان ؤ.

د دروازې په شاوخوا کې د خلکو ګڼه ګونه د دوی له هيلې څخه ډيره زياته وه چې د دوکاندارانو په خيمو او په څپرو کې سملاسي جوړو شوودوکانونو کې بې-

Downloaded from: The Digital Library

پروا گرځیدل، د لوړو مقاماتو خاوندان تر چتریو لاندی په آرامو کوچونو کی ناست وو او ډوډی یی خوړه او ځای ځای سازکوونکو ، سندرغاړو او نڅاګرو د دوی د تفریح او سات تیری لپاره د نڅا او سرود مجلسونه تاوده کړی وو.

ناڅاپه چا د سلمان په اوږه لاس کیښود ویی ویل: که زموږ د بی حسی او بی غیرتی سهی اټکل کول غواړی نو په ما پسی راځه! دا عبدالمنان ؤ، سلمان چوپه خوله ورسره روان شو، لږ وړاندی چی ولاړل د خانه بدوشو «کوچیانو» دیره وه، هلته د اور لمبو ته څو ښځو او نارینه ؤ ګډ اتڼ کاوه چی شاوخوا غریب خلك تری راچاپیر وو.

عبدالمنان وویل : د دی کوچیانو نڅا زموږ لپاره نه ده، خو زه یې څه درښودل غواړم.

لږ وړاندی تر یوه پراخ چتر لاندی خلك راټولیدل چی د مخی له کتار څخه دری فته لوړ په یوه ستیژ یوی ښکلی نجلی په قسطلی ژبه سندره ویله او زیاترو نندارچیانو بیله دی چی د دی د سندری په مفهوم وپوهیږی پر هغی افرینونه ویل، سندر غاړی د خپلی سندری له پای ته رسولو وروسته دپر دی شاته ورکه شوه، څو شیبی وروسته پنځه نجونی چی له جامو څخه دری مسلمانی او دوی نوری د قسطلی اوسیدونکی ښکاریدلی راووتی او نڅا یی پیل کړه.

سلمان وویل : د خدای لپاره له دی ځایه ځه! زه تر دی زیات څه نشم لیدای.

هغوی له تجیر څخه راووتل بیرته سرك لوری ته راغلل عبدالمنان یوی ونی ته نږدی ودرید یوه او بله خوا یی وکتل او بیا یی سلمان ته وویل:

تا تر اوسه هیڅ نه دی لیدلی، اصلی ننداره به دری څلور ورځی وروسته پیل شی، د سندغاړو او سرود دغه ډله پرون دلته را رسیدلی ده، په غرناطه کی د داسی خلکو کمی نشته چی د ښار په څلور لارو کی د هغوی د کمالونو د لیدلو په انتظار دی.

همدا اوس یوه جارچی دا اعلان کاوه چی د طلیطلی شهزادګی دلته راروانه ده.

: د طلیطلی شهزادګی! دا څوك ده؟

: هغه یوه سندرغاړی ده او د هغی په اړه دا مشهوره ده چی د طلیطلی د پخوانی یوی کورنی سره اړیکی لری نوم یی لیلی دی او ځینی خلك یوازی د دی د راګ د اوریدو لپاره سینتافی ته تلل، هغوی وایی چی په غږ کی یی جادو ده، زه د جګړی له اوربند څخه وروسته لومړی ځل دلته راغلی یم او ما دا تصور هم نشو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کولی چی دښمن زموږ د اخلاقي برجونو رانړولو لپاره کوم سوری وهلی دی هغه په دومره خطرناك وی.

هغه نڅاگری نصراني یا یهودي وي، خو دغو بدمرغو چي هغوی د مسلمانانو په جامه کی لیدلی پری خوښېدل، اوس ته پوهیدای شې چي په څومره جبهو کی باید وجنگیږو؟

سلمان تر لږ ځنډه د درد په حالت هغه ته کتل، بیا یې وویل : زما په گومان موږ ته نور دلته د ایساریدو ضرورت نشته.

عبدالمنان وویل : ته به لږ نور هم انتظار کوی، تر اوسه ابو القاسم له سینتافی څخه نه دي راستون شوی د هغه تر راتگه د دروازی دننه او بهر د حکومت جاسوسان بنه څك دي، هسی هم تاسو ته لږ وروسته سفر ډیر مناسب دی.

یونس وویل : صیبا ما هم همدا عرض کول غوښتل چي موږ باید تر لږ ځنډه دلته ایسار شو، د خدای تعالی لپاره پر ما اعتماد وکړه، اوس ستا بری زموږ لپاره هم د مرگ او ژوند سوال شو. ما دا عرض کاوه چي د دغه کور سانونکی ډیر ظالمان دی، او پر دی خبره وپاړ کوی چي څو تنه بی گناه خلك یې وژلی دی، که تا هغوی په ناخبری کی راقابو نکړل نو هغوی به د وړېو لیوانو په څیر مقابله وکړی او بیا دا خطر هم شته چی که له هغوی نه کوم یو وتښتید او د پرځ چونی ته ورغی زموږ څخه به یو هم د ژوندی راوتلو موقع ونه وینو، دا هم ضروری ده چی د طبیلی خدمتگار او دوه تنه نوکران هم ونه تښتی.

سلمان وویل : یونسه! که زما پر تا اعتماد نه وای نو له ځانه سره به می نه وای راوستلی، د حامد بن زهره د قاتلانو وروستی شیبې ډیری نزدی دی، خو زه د خپل ضمیر د ډاډ لپاره له تا څخه پوښتم چي په هغو اتو پهره دارانو کی څو تنو د حامد بن زهره په وژلو کی برخه درلوده؟

یونس په اندیښنه ځواب ورکړ: صیبه! زه قسم خورم چي ما د خپل ورور پر کوم جرم د پردی اچولو هڅه نه ده کړی خو هغه له هغو قاتلانو سره نه ؤ تللی، ما څو ځله د هغوی خبری اوریدلی دی چي ویل به یې چي عتبه یوازی له غرناطی څخه موږ ورسره راوستلو، او ضحاك یې په کور کی له نورو نوکرانو سره پریښود او چی کله تولـه شپه پر موږ اوریدل لانده خیشته وو ضحاك په کور کی خوبونه غوررول.

سبا ته یې د بل کار لپاره شپږ کسه له ځانه سره بیولی وو او زه له دی څخه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

منکر نه یم چې ضحاك هم په هغوی کې ؤ، نوری خبری تاسو ته پخپله هم معلومې دی، خو که ستاسو ملګری په همدی شپه له غرناطی څخه بهر وژل شوی وی نو په یقین سره ضحاك له هغوی سره نه ؤ.

عبدالمنان وویل : صیب! زما باور دی چې دا ځوان دروغ نه وایی.

: پردی خبره زما هم باور ؤ خو زه پردی ځان پوهول غواړم چې په پاتی نورو کسانو کې څوك زموږ د رحم حقدار دی، یونسه! ته ډاډه اوسه، تا د خپل ورور د ګناهونو کفاره ادا کړی ده.

هغوی تر لږ ځنډه نوری هم ورو ورو خبری کولی، په دی موده کې د سلمان نور ملګری هم ورو ورو هغوی ته نژدی ورغلل، بیا ناڅاپه د سینتهافی له لوری څلور ګرندی پر اسونو سپاره رابنکاره شول، چې دروازی ته رانژدی شول، چیغی یې کړی.

له لاری نه لری شی! لوی وزیر صیب تشریف راوړی! ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او وسله وال پلی او سپاره بل کړی مشالونه د سرك یوی او بلی غاړی ته کتار ودریدل.

څو دقیقی وروسته د سینتهافی له لوری د ډیرو اسونو د ښنو ترپهار واوریدل شو او بیا د سترګو په رپ کې پنځلس - شل اسونه ګرندی تیر شول، پر هغوی پسی د لوی وزیر ګاډی«بګی‌ړه وه، او د بګی‌ړشاته د وسله والو سپرو یوه بله ډله راروانه وه، لږ ځنډ وروسته هغوی ټول دننه تللی وو او عام خلك چې له سرك څخه لری ساتل شوی وو، پر دروازه راټول شول د خوښی نعری یې وهلی.

سلمان او ملګریو یې په ډاډه زړه له ونو څخه خپل اسونه راخلاص کړل او یو یو د هغه باغ په لوری ولاړل چې د عبدالمنان نوکر وسله ساتلی وه او د دوی د ورتلو انتظار یې کاوه.

Downloaded from: The Digital Library

پاچا او د هغه وزير

ښار ته تر ننوتو وروسته د ابو القاسم بګۍ د خپل محل پرځای نيغه الحمرا ته ولاړه اونيم ساعت وروسته هغه د الحمرا ماڼۍ په يوه کوټه کې د پاچا په مخکې ولاړ و.

: ابو القاسمه! تا ډير ځنډ وکړ، ابوعبدالله له شکايت څخه په ډکه لهجه ورېل:
عالي جنابه! که زه سهار وختي روان شوي واي نو ښايي ماسپښين ېيرته رارسيدلي واي، خو د شپې ځيني داسي خبرونه راورسيدل چې تر ډيره وخته ايسار شوم، او بيا سينتافي ته رسيدل او د فرديناند داډه کول خو آسانه خبره نه ده.

پاچا په مخه کې يوې کرسۍ ته اشاره وکړه او ويې ويل : کېښينه!

کاشکې زه د ده د نه داډه کيدو په سبب پوهيداي لومړي تا دا ويل چې موږ د ښار څلور سوه تنه وتلي مشران او افسران د يرغمل په ځير دوی ته وسپارل او داډه مو کړل، بيا دې ويل چې که د اوربند د مودې له پای ته رسيدو دمخه مو د ښار دروازې ورته پرانستلي نو د دوی پاتې انديښنه به هم لرې شي. د خدای «ج» لپاره ووايه! چې ددوی د بدګوماني د لرې کولو لپاره نور موږ څه کولي شو؟

د حامد بن زهره څخه وروسته د غرناطې په کڅوړه کې بل کوم داسي غشی پاتې دي چې هغه يې خطرناک ګڼي؟

ابو القاسم ورېل : عاليجنابه! د هغه ستا په اړه هيڅ بدګوماني نشته، که داسي څه خبره واي نو هغه به د حامد بن زهره په راتلو او د ښار د خلکو د جوش او احساساتو د خبر په اوريدو يوه شيبه هم نه ژ ايسار شوی.

: نو بيا هغه څه غواړي؟ ستا ځيره داسي ښيي چې کوم ښه خبر دې نه دی راوړی.

: اعليحضرته! له فرديناند سره دا انديښنه ده چې په غرناطه کې د باغيانو

Downloaded from: The Digital Library

لاربښوونکي مورېړ د حامد بن زهره د وژلو مسئول بولي او دغه خلك هر وخت كولى شي خلك وپاروي، چې بيا به تاسو ته د اوربند د تړون د شرطونو پوره كول ناممکن کړي.

: د دې چاره له دې پرته بل څه کېدای شي چې د اشرارو د آرام ساتلو په خاطر د فردیناند پوځونه بیله ځنډه غرناطي ته ننوزي!

: تاسو سهي فرمايي! فردیناند هم همدغه غواړي چې د جګړې پلويانو ته بايد د سر اوچتولو فرصت ورنکړاي شي خو...

: خو څه؟!

: اعليحضرته! ما دا ويل غوښتل چې فردیناند تاسو له نظره نه شي غورځولی، هغه له ما څخه پوښتل چې تاسو د خپلې راتلونکې په اړه څه پرېکړه کړې ده؟

ابو عبدالله د ويرې او خفګان په حالت کې چيغې کړې:

ابو القاسمه! د خدای «ج» لپاره صفا صفا خبرې کوه!

: اعليحضرته! تاسو په پوره ډاډ زما خبرې و اورئ، د فرديناند ستاسو په وفاداری کې شك نشته، خو هغه نه غواړي چې تاسو په کوم نوي ازموېښت کې واچوي.

د هغه اندېښنه ده چې کېدای شي د حامد بن زهره راورونکو کېښتيو د هغه د ملاتړ لپاره ډېر نور کسان هم پر ځنډه پلي کړي وي او دغه ترکان يا افريقايان به قبايلو ته د بهرنی ملاتړ اميدونه او وعدې ورکوي او جګړې ته به يې هڅوي.

فرديناند ويل چې که دترکانو جنګي بېړيو د ساحل په کوزه ځنډه يرغل راوړ او ويې نيوله نو په ټولو غرنيو سيمو کې به د جګړې لمبې پورته شي، په داسې صورت کې به د غرناطي د خلکو آرام ساتل ستا د وس خبره نه وي.

ابو عبدالله په وارخطايي وويل: تر اوسه ستا په مطلب نه يم پوهيدلی ما کله دا دعوه کړې ده چې د غرناطې اولس په امن او آرام ساتلی شم، که د فرديناند سر له اوسه زما په نيت شك وي او هغه دا ګومان کوي چې که د غرناطې اولس پاڅيد نو زه به ورسره ملګري شم نو د خدای «ج» لپاره ووايه چې د هغه د ډاډه کېدو لپاره زه نور څه کولی شم؟

ابو القاسم په ډاډ ځواب ورکړ: فرديناند ستا پر خلوص اعتراف کوي، خو هغه نه غواړي چې که په غرناطه د قبضې په صورت کې د هغه لښکر د چا له مقاومت سره مخ شو د هغې پړه پرتا ولوېږي. ته پردې پوهيدای شې که د هغه درې څلور

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تنه سرتيرى تېپيان يا ووژل شي نو د لښکر عكس العمل به يې څومره توند وى. د دوى په پوځ كي د داسي كسانو كمي نشته چي د غرناطي له اولس څخه د تيرو ماتو بدل اخستل غواړى او له تاسره به هم څه نرمي ونه كړى.

فرديناند دا احساسوى چي د جګړى په صورت كي چي څومره ته د خپل رعيت په اړه بې وسه يې هومره به دى د خپل لښکر په مخکې بې وسه وى. ځکه هغه غواړى چي سمدستي ته بايد په غرناطه كي ونه اوسي.

ابو عبدالله په رډو رډو هغه ته حيران كتل، په پوره زور يې غوښتل چيغې وكړى خو غږ يې په كومي كي خپ شو ابو القاسم له لږ ځنډ وروسته وويل:

: اعليحضرته! فرديناند غواړى چي سمدستي تاسو د ليکلي تړون له مخي د خپل جايداد انتظام وكړى، كه په غرناطه كي د بغاوت په اړه د ده انديښني غلطي ثابتي شوى نو تاسو به بيله ځنډه بيرته راوغواړى او بيله څه ځنډه به د خپلي مرستيالي منصب درته وسپارى.

دا هم كيداى شي چي كومه ورځ هغه د ټول اندلس د واكمني چارى تاسو ته وسپارى. د جګړى په صورت كي تاسو ښايي څو اوني او يا څو ورځي انتظار وكړى خو چي كله د باغيانو زور اوبه شي او فرديناند پردى ږاوه شي چي تاسو كومه لويه ذمه وارى ترسره كولى شي نو ستا تر ټولو وړوكي انعام به دا وى چي د غرناطي حكومت درته وسپارل شي، زما باور دى چي كله تاسو بيرته راشي نو هغه كسان چي نن پرتاسو د غدار تور پورى كوى ستاسو په مخه كي به خپلي ليمي پړدى.

فرديناند ډير د تدبير خاوند دى او لرى ګورى، هغه پردى پوهيږى چي په فتحه شويو سيمو كي په ځانګړى ډول د بې شميره پوځ د ساتلو پرځاى به د يوه مسلمان په مرسته حكومت كول ډير آسانه وى.

د ابو عبدالله حالت هغه وزى ته ورته ؤ چي پر مرى يې چاړه ور ايښودل شوى وى، هغه په پوره زور چيغه وكړه:

ته خاين يې! ته زما دښمن يې!! ته د فرديناند جاسوس يې!!! تاته ښه معلومه ده چي فرديناند به خپله يوه وعده هم پوره نه كړي، زه غرناطه نه پريږدم، زه جګړه كوم، تر وروستي سلګي پورى جګړه كوم، زه به اولس ته دا ووايم چي تا يوازى له ما سره نه بلكي له ټول اولس سره دوكه كړى ده، تا ځلور سوه تنه د يرغملو په توګه فرديناند ته وسپارل، ته د حامد بن زهره قاتل يې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ابو القاسم په داډ ځواب ورکړ: ستا ګومان دی چی د غرناطی خلك به تا په اوږو سپور کړی!

زه به ستا خرمن وباسم! پهره دارانو! پهره دارانو!!

ابو القاسم وویل : ته زما په وینو د خپلو ګناهونو کفاره نشی ادا کولی.

څلور وسله وال کوټی ته ورننوتل او زره نازره یی بو بل ته کتل، ابو عبدالله له ډیری غوسی لړزیده او چیغی یی کړی: وبی نیسی!

سپاهیان زره نازره ور وړاندی شول، خو ناڅاپه د ساتونکی ډلی یو مشر کوټی ته ورننوت او په منډه ورغی د ابو القاسم او سرتیرو ترمنځ ودریده.

ابوالقاسم وویل : لوی پاچا! زه هری سزا ته چمتو یم، خو د خدای «ج» لپاره زما خبره واوروړما تاته دا نه ویل چی که تر سبا مابنام پوری زما لخوا فردیناند ته داډمن ځواب ورنکړای شی نو بل سهار به هغه پر غرناطه یرغل کوی، او هغه بدنصیبه کسان چی تا فردیناند ته سپارلی دی ټول به لاس ترلی راولی او داسی به یی په مخکینی کتار کی را روان کړی چی دبنمن ته د ډال حیثیت ولری.

له دی وروسته بیا ته فکر کولی شی چی د غرناطی خلك به له تا څخه څه ډول د بی ګناهو خلکو د وینو حساب اخلی او که تاسو د هغه د انتقام څخه وژغورل شی هم نو فردیناند به بیا څه ډول سلوك درسره کوی؟

ابو عبدالله د بی وسی په حالت کی سر ځوړند واچاوه او څو شیبی په کوټه کی چوپتیا خپره وه، بیا هغه په لاس اشاره وکړه او سرتیری او افسر یی له کوټی څخه بیرته ووتل.

ابو عبدالله وویل : تاته هر څه معلوم وو او ته له پیله د فردیناند د لاس آله وی.

: اعلیحضرته! موږ دا پریکړه باید تاریخ ته وسپارو چی څوك د لاس اله ؤ؟

ابو عبدالله بی وسه شو ویی ویل: ابو القاسمه! ته ما خپل دوست بللی وی.

: زه اوس هم ستا دوست یم.

: ما تل ستا په مشورو عمل کړی دی خو تا ماته د سهی لاری رابنودلو پرځای زما د بربادی سببونه برابر کړل.

: اعلیحضرته! ماته د هسی لاربنوونکو انجام معلوم ؤ، تاته د یوه داسی وزیر ضرورت ؤ چی ستا د ضمیر د ډاډه کولو سببونه برابر کړای شی.

: د دی مطلب دا دی چی تا قصداً ماته دوکه راکوله!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه جنابه! تا یوازی زما پر هغو مشورو عمل کاوه چی ستا دغوښتنو په تائید به وی او زه دا منم چی ما د خپل ضمیر د غږ اوچتولو پرځای ستا د ضمیر د داړ بندویست کړی دی.

: اوس ته ماته د دی احوال لپاره راغلی یی چی زه د خپلی لاری د وروستی گرنگ پر خنده دریدلی یم؟

: زه تاته د دی لپاره راغلی یم چی اوس دواړه په یوه کښتی کی سپاره یو، او زما وروستی هڅه به دا وی چی دغه کښتی ډوبه نه شی.

: او ستا په گومان دا کښتی یوازی په دی له ډوبیدو څخه ژغورل کیدای شی چی موږ له غرناطی څخه وتل ومنو؟

: جنابه! زه پردی پوهیږم چی دا پریکړه به تاته څومره گرانه وی خو دا یوه مجبوری ده.

: تا دا پریکړه کړی ده چی زه باید الفجاره ته ولاړ شم.

: اعلیحضرته! یوازی ته پریکړه کولی شی.

: فردیناند درته ویلی دی چی هغه ماته کوم جیل او یا کلا غوره کړی ده؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: اعلیحضرته! ما له فردیناند څخه دا لیك اخستی دی چی دی په الفجاره کی کومه سیمه تاته وسپاری نو ته به د یوه واکمن په حیث په کی اوسی او د هغی حاصل به دومره خامخا وی چی ته د بی وسی احساس ونکړی.

: ابو القاسمه! ما ځان ته پخپله ډیره دوکه ورکړه، خو دا دوکه نشم ورکولی چی په الفجاره کی د ځمکی کومه ټوټه داسی هم کیدای شی چی زه په کی داړمنه ساه واخستلای شم. د الفجاری یاغی خلك به هلته په خپلو هدیرو کی زما مړی هم پری نږدی.

: عالم پناه! دا خبره ماته پریږده چی د دی سیمی اوسیدونکی به تاسو په سر سترگو کښینوی، هغوی به پری پوه کړای شی چی فردیناند په کومه سیمه ستا حق ومنی هغه به د نصرانیانو له غلامی نه خوندی وی، زما باور دی چی د الفجاره اوسیدونکی به د عیسویانو په لاس د تباه کیدو پر ځای ستا تر سیوری لاندی د امن ژوند غوره کړی.

: هغه خو وعده کړی وه چی ما به تر یوه کاله پوری د ازمویښت لپاره له الحمرا څخه نه وباسی، اوس ته دا ولی نه وایی چی هغه ماته یو ځل بیا دوکه راکول

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غواړي.
: عالي مقامه! هغه تاته د دې خبرې فرصت درکول غواړي چې ته د الفجاره جنګيالي قومونه آرام کړې او په دې ډول ځان د يوې لويې ذمه وارې اهل ثابت کړې. هغه پوهيږي چې غرني قومونه به په آساني د ده برلاسي ونه منيءِ ځکه خو که تا هغوی سمې ته راواړول نو دې به د خپلې متعصبې ملکې او د قسطلي د سردارانو د مخالفت سره سره تاته په اندلس کې د سلطنت د نايب منصب درکړي.
: ته ويلی شې چې فرديناند به څومره ورځې په الفجاره کې د ايساريدو اجازه راکړي؟
: عاليمقامه! ته داوه اوسه، فرديناند به پردې اقرار او سوګند کوي چې د الفجاره کومه سيمه تاسو ته درکړای شي پر هغې به ستاسو مالکانه حقوق د تل لپاره وي، او په هيڅ صورت کې به هم نه درڅخه اخستل کيږي، د هغه د ليك په لوستلو به پخپله ستا داډ حاصل شي.
: کوم ليك!
: ابو القاسم د خپلې درنې چپنې په جيب کې لاس ننه ويست يو ليك يې راويوست او په دواړو لاسو کې يې ونيوه ابو عبدالله ته يې وړاندې کړ ويې ويل:
واخلې! دا ترون زما د وفادارۍ او وظيفې پيژندلو وروستې ثبوت دی. د دې مضمون ما پخپله ليکلې او فرديناند زما د يوه ټکي د بدلولو هڅه هم نه ده کړې. د کليسا مشرانو د قسطلي اميرانو او نورو متعصبو سردارانو ډير شور او زور واچاوه، ملکه ازابيلا هم خوښه نه وه خو بيا هم د الفاظو په جګړه کې هغوی ستا خدمتګار مات نکړای شو، تاسو پردې ليك د پاچا او ملکې مهرونه ليدلی شی.
ابو عبدالله په خپلو لړزيدليو لاسونو ليك راپورته کړ او له لږ ځنډ وروسته يې ابو القاسم ته وکتل ويې ويل:
د غرناطې د اولس بدمرغي داوه چې زما ټول کارونه نيمګړي وو، او زما بدمرغي دا ده چې زما د وزير يو کار هم نيمګړی نه وي.
زه ستا له ډيرې ښخه د دې ليك مفهوم لوستی شم، اوس دا راته ووايه چې کله زه له غرناطې څخه ووزم نو ته به الحمرا ته راځې او که به په خپل کور کې پاتې کيدل خوښوې؟
ابو القاسم د خپلې موسکا د پټولو هڅه وکړه ويې ويل:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاليمقامه! کوم حالات چې ستا لپاره نامناسب دي هغه ستا د غلام لپاره هم مناسب نشي کيداى. ما تر ورروستي سلګۍ له تا سره د اوسيدو پريکړه کړې ده، فرديناند ستا په ګاونډ کې ماته هم يوه وړوکې سيمه رابخښلې ده.

: يو سړى د دوو بادارانو غلام نشي کيداى.

: همدغه سبب و چې ما د غرناطې پريښودو پريکړه وکړه.

: ته به ربښتيا له ما سره اوسې؟

: هوکې! زه وعده کوم چې په غرناطه کې خپله برخه مهم کارترسره کړم بيا به ستا په خدمت کې حاضر شم.

ابو عبدالله په وربښمين دسمال کې نغښتې ليك پرانست او په لوستو يې بوخت شو.

بيا يې کاغذ بېرته قات کړ يوې خواته يې کيښود او تر لږ ځنډه يې سر ښکته راچاوه په چورتونو کې ډوب شو، بالاخره يې ابو القاسم ته ووېل:

فرديناند دا غواړي چې زه بې له ځنډه الحمرا بايد پرېږدم، او ته وايې چې د دې ليك مضمون ما تيار کړى دى.

ما له فرديناند سره تر خبرو اترو وروسته دا مضمون وليکه، ماته معلومه وه چې الحمرا په تاسو ګرانه ده، خو ما دا احساس کړه چې په دربار کې د هغو خلکو خوله بندول ضروري ده چې تر اوسه ستا پر اخلاص شکمن دي.

: اوس تا د هغوى خولې بندې کړې؟

: زما باور دى چې کله تاسو له الحمرا څخه ووزئ نو د فرديناند په دربار کې به ستاسو د بدغوښتونکو خولې پخپله بندې شي، بيا به موږ د هغې ورځې انتظار کوو چې په غرناطه کې ستا ضرورت احساس کړاى شي.

: ته تر اوسه په دې فکر کې يې چې په غرناطه کې به زموږ ضرورت احساس کړاى شي؟

: هوکې! زما باور دى چې که موږ د الفجاره جنګيالي قبيلې د لږې مودې لپاره په امن او آرامۍ وساتلاى شواى نو فرديناند او ملکه ازابيلا به زموږ خدمتونه له پامه ونه غورځوي او په داسې حال کې چې په غرناطه کې هر وخت د امنيت د خرابۍ خطر وي زه همدا مناسبه بولم چې تاسو د ډېرو بدو ذمه واريو څخه د ژغورنې په خاطر له ځنډه پرته له غرناطې څخه ووزئ.

: ته ماته دا ډاډ راکولى شې چې د فرديناند نيت به بيرته خراب نه شي او ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

به کومه ورځ له دې احوال سره نه راځي چې اوس د نور اخلاص د ثبوت ورکولو په خاطر باید له الفجاره څخه هم ووزي؟

: عالیمقامه ! دا چیرته کیدای شي؟

: که موږ غرناطه باید پرېږدو نو بیا خو د اورېند د مودې د پای ته رسیدو انتظار ولې ونکړو، آخر فردیناند ولې دومره بیړه کوي؟

: د فردیناند هیڅ بیړه نه ده، خو ستا خیر په دې کې ده چې موږ بیله ځنډه له دې ځایه ووزو، تاسو ته معلومه ده چې د غرناطې باغیانو له کومو قبایلي سردارانو سره سازشونه کول له هغوی څخه څو تنه دلته رارسیدلي دي.

: تا هغوی نیولي نه دي؟

: سمدستي د هغوی نیول امکان نه لري، د غرناطې د خلکو احساسات او جوش تر اوسه نه دي سوړ شوي، او زه دا نه غواړم چې ستا په موجودیت کې د غرناطې وضعه ویجاړه شي، کله چې تاسو الفجاره ته ورسیږئ نو فردیناند به پخپله له دوی سره دغري وهي، تاسو بیا په دې هم پوهیږئ چې تر اوسه له پوځ نه موږ ته زیات خطر دي.

اوس اجازه راکړه تر سهاره باید څو کارونه وکړم.

ابو القاسم جګ شو ودرید ابو عبدالله څو شیبې هغه ته حیران حیران کتل، بیا یې د لاس اشاره ورته وکړه او هغه ځوړند سر له سلام وروسته له کوټې څخه ووت.

له دروازې څخه بهر په برنډه کې د الحمرا ناظم ولاړ ؤ، ابو القاسم چې هغه ولید ولړزید بیا یې په اندیښنه وویل:

: ته دلته ولاړ وې؟

: ما ستا انتظار کاوه.

: تا هر څه واوریدل؟

: صیب! زما غوږونه دومره ښك نه دي، ناظم په شمیرلیو جملو ورته وویل.

: مګر ته له دروازې سره جوخت ولاړ وې.

: صیب په الحمرا کې دننه ستا ساتنه زما ذمه واري ده او زه ډیر لږ ځکه نه ولاړیم چې، بنایي ستا راته ضرورت شي. چې تاسو کله له الحمرا څخه ووزئ نو زما مسئولیت به پای ته ورسیږي.

ابو القا سم وویل: زه ستا څخه مننه کوم، ما یوازې دا ویل غوښتل چې د ماني

Downloaded from: The Digital Library

ناظم باید د داسې خبرو د اورېدو خطر قبول نه کړي چې بیا یې په خپل زړه کې ونه ساتلای شي.

: تاسو ډاډه اوسئ! ما د پاچا له کنځلو پرته بله داسې خبره نه ده اورېدلې چې په زړه کې یې ونه ساتلای شم، زه له دروازې څخه بنه لرې ولاړ وم.

ابو القاسم له څه ویلو پرته وړاندې ولاړ او نظام له هغه سره ملګری شو. له ړنډې څخه لاندې په مرمرو ډبرو فرش لاره څو وسله وال ساتونکي د دوی په مخکې روان شول.

*****

ابو عبدالله تر څه ځنډه پر دیوالونو کښلي ګلونه لیدل بیا یې سر په دواړو لاسو ونیو، په غمجنه لهجه یې وویل: زما غرناطه، زما الحمراء.

او بیا یې لاس سترګو ته ونیول او بې اختیاره په ژړا شو، د شا دروازه خلاصه شوه او مور یې ملکه عایشه خپ خپ کوټې ته ورننوته او دواړه لاس یې د هغه پر سر ورکیښودل. هغه ټکان وخوړ مورته یې وکتل او په ارمانجنه لهجه یې وویل:

مورې! ما خپل سر د یوه ښامار په خوله کې ایښی دی.

مور یې ځواب ورکړ: زویه! دا د نن خبره نه ده، تا په هغه ورځ خپل سر د ښامار په خوله کې ورکړی ؤ چې له پلار سره دې خیانت وکړ، او تا یوازې خپل سر نه بلکې ټول قوم دې د ښامار مخې ته وغورځاوه.

: مورې! زه د فردیناند په اړه نه د ابوالقاسم په باب درسره غږېږم، هغه ماته دوکه راکړې ده، اوس به مونږ په الحمرا کې نه اوسو، د فردیناند وعده هسې یوه دوکه وه.

: ماته معلومه ده.

: تاتولې خبرې اورېدلې دي؟

: هوکې! او ماته دا خبرې له اټکل څخه لرې نه وې.

: مورې! اوس زه څه وکړم؟ څه کولی شم؟!

: دا دې باید هغه وخت پوښتلې وای چې تا څه کولی شوای، اوس ته هیڅ هم نه شې کولی او ستا مور هیڅ مشوره نشي درکولی. د اندلس د تاریخ ترټولو شومه ورځ هغه وه چې ستا په زړه کې د واکمنۍ خیال را پیدا شو.

: نه مورې! تر هغې شومه ورځ هغه وه چې زه وزېږېدلم، کاشکې تا هغه ورځ زما مړی‌خپه کړی وای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: زه اعتراف کوم چی اولس ته می یو مار زیږولی ؤ، ته دا ویلی شی زه ګناهکاره یم،

: خو زه به دوی ته دا ور وښیم چی ابو القاسم خاین دی، او هغه له مور سره دوکه وکړه.

: ته په وار وار تول اولس ته دوکه نشی ورکولی، کله چی ته د اولس مخی ته ورشی نو غوښی به دی وشکوی، دوی به د هغو بی ګناهو د وینو حساب درڅخه وغواړی چی تا د میړو او وزو په څیر وګڼل او دښمن ته دی وسپارل، ته د مالقی، الحمرا او المیریه د بربادی مسئول یی. لاسونه دی د حامد بن زهره غوندی سپیڅلو سربښندونکو په وینو سره دی.

ابوعبدالله! ته داندلس لپاره مړشوی یی،اومور دی اوس راژوندی کولی نه شی.

: موری! که ته امر راته کوی نو زه به همدا اوس د ابو القاسم کور ته ورشم او وبه یی وژنم.

: ای بدنصیبه! تا غرناطه له خاینانو څخه ډکه کړه، اوس به د یوه خاین په وژلو هیڅ ترلاسه نه شی.

: موری! ماته د غرناطی هر سړی خاین ښکاری.

: دا ستا د کر حاصل دی، تا د اندلس په ځمکه د غداری تخم وشینده، اوس دغه فصل پوخ شوی دی.

: موری د خدای لپاره پیغورونه مه راکوه.

: زه به تر ډیری مودی پیغورونه درنکړای شم، خو د اندلس میندی به تر قیامته پر ما لعنتونه وایی.

ابو عبدالله له پښیمانی سر کښته واچاوه، او تر لږ ځنډه چوپ ؤ. بیا یی په اندیښنه وویل:

مورجانی! زما اوس هم باور نه راځی چی له الحمراء څخه به ووزم، زه داسی ګنم لکه خوب چی وینم. د مور په سترګو کی اوښکی ډنډ شوی وی ویل:

زویه! اوس د خوبونو وختونه تیر شوی دی، اوس به ته یوازی د تیرو وختونو خوبونو تعبیرونه ګوری.

: مورجانی له مور وروسته به په الحمرا کی څوک اوسیږی؟

: ستا څخه وروسته به الحمرا د هغه قوم د پاچاهانو هستوګنځای وی چی تا د خپل قوم د آزادی او عزت معامله ورسره کړی ده.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ویگا عملیات

سلمان او د هغه ملګرو د یونس په لارښونه سفر کاوه، بالاخره دوی د ونو یوه ګڼ بڼ ته ورسیدل اسونه یې ودرول یونس مخ راوګرځاوه سلمان ته یې وویل:

موږ اوس ډیر لنډ راغلي یو، ځکه خو نور اسونه وړاندې بیول سمې نه دی. د سلمان په اشاره هغوی ټول له اسونو پلي شول او اسونه یې په ونو پورې وتړل او پر خولو یې ټوکرې ور وتړلې چې ونه شنهیږي او بیا خپ خپ د بڼ په لور ولاړل.

لږ وړاندې چې ولاړل د دیوال له شانه یې د ګزمې کونکو غږونه واوریدل او دوی چوپ ودریدل.

چې کله پهره داران په خبرو خبرو کې تیر شول او د باغ شاپلو ته ولاړل سلمان له دوو تنو سره دیوال ته ورنژدې شو او نور کسان دیوال ته د نژدې ورتلو پرځای خو ګامه لرې پاتې شول، بیا یو تن له دیوال سره په ملا خم شو او یونس او سلمان یو پر بل پسې د هغه په اوږه اوچت شول او پردیوال وختل.

اوس د دوی په مخکې هغه وړوکې کور ؤ چې د انګړ دوه دیوالونه یې د باغ له دیوالونو سره نښتي وو، د انګړ نه وړاندې د یوې کوټې له نیم کښنې دروازې څخه د ډیوې تته رڼا بهر راوتله، ښې لورې ته د انګړ د دیوال په منځ کې یوه وړوکې دروازه وه چې نژدې یوه څپره هم ورسره ترسترګو کیده، کیڼ لورې ته له کونج څخه څوګامه لرې یوه ونه لیدل کیده چې پانې یې رژیدلې وې، په تیاره کې چې سلمان څومره لیدی شوای هغه ټول د ده د نقشې سره برابر ؤ چې همدا اوس یې هم په جیب کې وه، ځکه خو هغه بیله ځنډه له یونس سره یوځای پر دیوال وځړیده او انګړ ته ورښکته شو.

• کوټې څخه د چا په ویریدلې لهجه غږ اوچت شو: څوک یې؟ هغه خپ خپ وړاندې ورغی او په کرار غږ یې وویل: پلار جانه زه یم! د خدای «ج» لپاره چوپ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شه چې تول به ووژلي شو.
سلمان په بيره رسی له اوږی رابښکته کړه او له ونی سره يې نژدې کېښودله او په داده زړه په يونس پسې کوټې ته ورننوت، يو بوډا چې د اندېښنې په حالت کې پر بستره ناست و خپل زوی ته يې کتل، هغه چې له زوی سره يو نا آشنا سړی وليد نور هم وويريده او په وارخطايي يې وويل: ضحاک رانه غی؟
د يونس پر ځای سلمان ځواب ورکړ: ضحاک په يوه ځای کې ستاسو انتظار کوی، تاسو به ډير زر هغه ته ور ورسول شی. خو په دی شرط چې زما خبره ومنی!
يونس ته دا معلومه ده چې ستاسو يوه وړوکې غلطی د هغه ژوند په خطر کې غورځوی.
يونس وويل: پلار جانه! دی رښتياوايی، له ضحاک پرته موږ د خپلو ځانونو دژغورلو په خاطرهم بايد ددوی خبره ومنو.
بوډا د څه ويلو نه پرته په حيرانی سلمان ته کتل چې يوه ځوانه ښځه له بلی کوټی ښځه وربښکاره شوه وړاندی ورغله اوپوښتنه يې وکړه: يونسه څه خبره ده، ضحاک چيرته دی؟ ستا د غږله اوريدو ښځه مخکی می خوب ليده چې هغه له آس ښځه لويدلی اوټپی شوی وی.
سلمان هغی ته وويل: ستا ميړه بلکل روغ دی، خو ستاسو آغا ته داګه معلومه شوه چې هغه چيرته دی نوژوندی به يې پری نږدی.
:آغانن هم رانه غی اوموږته يې ويل چې بنايی سبا ته هم رانشی. دخدای «ج» په خاطر ما همدا اوس ضحاک ته وروورسوی!
:ستاد دخاوند د ژغورلو يوازينی لاره دا ده چې موږ يوه درنه ټجلی اوبوبی ګناه هلك له دی ځايه خلاص کړو او راسره بوبی ځو.
:دا امکان نه لری تاته معلومه نه ده چې هلته څومره کلکه پهره دريدلی ده.
:موږ ته هر څه معلوم دی، او موږ د هغوی د را خلاصولو لپاره تول بندلو بست کړی دی.
يونس وويل: سمعيی! دا دخبرو وخت نه دی، موږ سمدستی له دی ځايه دوتلو اراده لرو او په څو دقيقو کې بايد ځوکارونه ترسره کړو، که بنديان همدا نن و نه رسيدل نو موږ ته به د ضحاک ژغورل نا ممکن شی.
سمعيی په اندېښنی وويل:کاشکی د هغوی ژغورل زما په وس کی وای.
يونس پر شونډو ګوتی کېښودی ويی ويل:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سمعيى! وروغږيږه، كه نه تول به ووژل شو. ضحاك رك روغ دي اوترسبا پورې به يى پخپلو سترګو ووينى، خو زما ګومان ږ چې ته به اوس له بنديانو سره يى.

:زه ستاپه انتظاروم اوترماښامه څو ځلى راغلم او ستا پوښتنه مى وكړه، بيا مى د سرخوږ پلمه كړل او كوټى ته راغلم، آغا زما په كوركى نـه ږكه نه د كورخلكو بـه يى هيڅكله هم اجازه نه واى راكړى، د خداى «ج» لپاره راتـه ووايه چې ضحاك موږته ولى خبر نه راكوى؟

:هغه نه غوښتل چې تاسوپريشانه شى.

سلمان وويل: يونسه! ته دى ته تسلى وركړه زه اوس راځم.

د سمعيى سترګى راډكى شوى سلمان ته يى وويل: ته له هغه سره راغلى يى؟ د خداى«ج» لپاره راته ووايه چې هغه چېرته دى؟ هغه ته خوبه كوم خطرنه وى؟

:اوس هغه ته ترتولولوى خطردادى چې ته شورګډ كړى اودكور نوكران اوپهره داران را ويښ كړى.

يونسه! كه دا له هوښيارى نه كارواخلى نود ضحاك ژوند ژغورل كيداى شى.سلمان دا وويل اوله كوره ووت.

بيايى په انګركى ونى ته نژدى پړى راواخيست يوسريى په ونه پورى وتاړه اويل يى ددېوال بل لورى ته و غورځاوه، لږځنډوروسته دوى يوپربل پسى په پړى ختل اويل لورته كوزيدل ، چې كله ورروستى كس هم انګړته ورښكته شونو سلمان هغوى ترڅپره لاندى په انتظارپريښودل اوپخپله په بيړه كوټى ته ننوت.

سمعيى په وېريدلى غږوويل: يونسه! هغه ځناوردى كه تاسوبه بهرنيو پهره دارانو بريالى هم شى د ننه نور پنځه‌تنه بى رحمه قاتلان به درسره مخ كيږى.

سلمان وويل: موږته داهر څه معلوم دي اوله هغو ځناوروسره مقابله نورزموږكاردى ، ته يوازى زموږخبروته ځواب راكړه، اوس له كوره څخه بهرڅو تنه پهره كوى؟

: صيب! درى تنه ګزمه كوى، يود دروازى څخه بهر پهره كوى،خو پردى سر بيړه يو د طبيلى سنبالوونكى او دوه تنه نوكران هم له طبيلى سره نژدى په خپلو كوټو كى پراته دى، زه دا ددى لپاره وايم چې بنايى له هغوى نه هم كوم يو اوس ويښ وى.

: په طبيله كى څو اسونه دى؟

: سمعيى بوډا ته وكتل او ويى ويل:

Downloaded from: The Digital Library

صيب! اوس هلته اته اسونه شته دی.

: تر لږ ځنډه به زموږ کار دلته سرته رسیږي او بیا به موږ ته یوازې پنځه اسونه په کار وي. بیا سلمان یونس او نورو ملګرو ته زر زر ځو لارښوونې وکړې او بهر ته ووت.

د یونس پلار او سمعیي تر نیم ساعته په ناکراری د دوی انتظار کاوه چې بالاخره د طبیلې پاکوونکي او دوه تنه نوکران د ایستلو تورو په سیوري کې کوټې ته ورننوتل.

سمعیي وپوښتل : تاسو ډیر ځنډ وکړ زه وویریدم چې چیرته پهره دارانو لیدلي نه یاست:

یونس ځواب ورکړ: پهره داران زموږ د لیدو څخه دمخه بلې دنیا ته رسیدلي ؤ. د چا له خولې څه چیغه هم ونه وتله.

سلمان وویل : دوی درې واړه ښه کلك وتړئ او بیره کوئ. اوس د خبرو وخت نه دی.

څو دقیقې وروسته چې هغوی بهر راووتل نو له لرې یې د اسونو د پښو ترپهار واورید. یونس چې د سلمان په څیره کې د اندیښنې نخښې ولیدې ویې ویل: دا د ویګا د پوځ د ګزمې ډلګې ده چې د شپې دې وخته یو ځل په ګزمه وزي. ته اندیښنه مه کوه هغه به له دې ځایه لږ وړاندې بیرته وګرځي.

*****

د کور دننه درشل څخه دننه دوو پهره دارانو د مشال رڼا ته د شطرنج لوبه کوله، یوه تن دیوال ته ډډه وهلې وه او خریده، چا برنی دروازه ډیکه کړه ویې ویل: دروازه خلاصه کړئ زه یونس یم.

یوه پهره دار له څو شیبې ځنډ وروسته ځواب ورکړ: تاته معلومه ده چې موږ ته د شپې د دروازې خلاصولو اجازه نشته، ته له کومه ځایه راغلی یې؟

زه له سینتافي څخه راغلم، آغا د یوه ضروري پیغام لپاره کورته را استولی یم، او تاسو باید ښه فکر وکړئ چې که ما د هغه مور او خور ته احوال ورنکړ نو سبا ته به ستاسو څه حال وي؟

: ته یوازې راغلی یې؟ ضحاك چیرته دی؟!

: هغه باغیانو تپي کړی دی، هغه به څو شپې نور هم په غرناطه کې پاتې شي.

زه د هغه له لیدو وروسته سینتافي ته آغا ته ورغلم. اوس دروازه خلاصوی که د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کور ښځو ته غږ ور وکړم؟

: ښه ودرېږه!

څو ثانيې وروسته د زنځير کړچ کړچ غږ اوچت شو او له دې سره سم د سلمان ملګرو په پوره ځواك دروازې پله تيله کړه او په يوه درز خلاصه شوه.

پهره دار چې دننه دروازه خلاصه کړې وه، څو ګامه لرې وغورځېده، سلمان په دوو نورو کسانو باندې حمله وکړه او د سترګو په رپ کې يې په ځمکه ورپولي.

په دې ځنډ کې د سلمان ملګرې په درشل ورټول شول. دريم تن چې د دروازې د پلې سره په ټکر کې غورځېدلی ؤ ناڅاپه يوه چيغه وکړه او راپورته شو، خو د يوه رضا کار توره يې پر سر ور برابره شوه او بېرته وغورځېد.

سلمان د انګړ پله دروازه خلاصه کړه او کور يې وڅاره، بيا يې خپلو ملګريو ته اشاره وکړه او انګړ ته ورننوت، لږ ځنډ وروسته د مانۍ له يوه کونج څخه څو ګامه لرې ودريد، او کيڼ لورې ته د يوه پراخ او اوږده دالان په لور ورغی په دالان کې ځای ځای مشالونه بليدل او په منځ کې يې يوه پراخه زينه پاسنی پوړ ته ختلې وه، دوه پهره داران چې خپلو ملګرو ته يې چيغې وهلې لاندې راکوز شول او سلمان په بيړه يو ګام وړاندې ښې لاس ته د برنډې د يوې ستنې شاته ودريد..

د پهره دارانو په شور ناڅاپه دوې ښځې زينې ته نژدې له يوې کوټې راووتې او د شور د سبب پوښتنه يې کوله.

يوه پهره دار ووېل : زه په دروازه کې پوښتنه کوم، تاسو دننه آرام وکړئ، او هغه به کوم ديرش ګامه ، تللی وي چې يو غشی يې پر پوښتيو ښخ شو او هغه پر ځمکه وغورځېد.

له دې سره سلمان په منډه ځان د دالان منځ ته ورساوه دوهم پهره دار راوړاندې شو او حمله يې پرې وکړه او ترڅو شيبو پورې د تورو په چکاچك کې د ښځو چيغې هم غبرګې پورته کيدې يوه پله ښځه په زينو کې راښکته شوه او چيغې يې وهلې پهره دار غږ پرې وکړ: د خدای لپاره! تاسو دننه درځئ. خو په دې ځنډ کې د سلمان نور ملګرې هلته ور ورسيدل يوه رضا کار چيغې کړې: اوس بهر ستاسو د چيغو اورويدونکی څوك نشته، که خپل ژوند درباندې ګران وي نو چوپې شئ!

ښځې له ويرې چوپې شوې.

د سلمان رقيب له څو ګوزارونو څخه وروسته په شاتګ پيل کړ او بيا په منډه ولاړ پر زينو وخوت، د زينې تر نيمايي وخوت او بيا يې ناڅاپه مخ راوګرځاوه

Downloaded from: The Digital Library

حمله یې وکړه، حمله دومره توند ه وه چې سلمان څو ګامه لاندې راښکته شو، خو د څو ګوزارونو څخه وروسته پهره دار بیا تیښته وکړه، سلمان د پاسنۍ پوړ په برنډه کې را لاندې کړ، هغه مخ راوګرځاوه او بیا یې حمله وکړه خو د سلمان په وړاندې یې څه داو ونه چلیده او خپ بیرته په شا روان شو. د برنډې په وروستي څنډه سلمان پر هغه وروستي ګوزار وکړ او توره یې د دیو په څېر لوی پهره دار په ټټر کې ښخه شوه.

بیا یې زر د دروازې زنځیر خلاص کړ دروازه یې تیله کړه، خو دننه خوا څخه تړلې وه، سلمان غږ وکړ: عاتکې دروازه خلاصه کړه زه د سعید دوست یم.

عاتکې دروازه خلاصه کړه او بهر ته راووتله. په دې څنډ کې یونس هم پاس ور ورسید او منصور یې له بلې کوټې څخه راوایست، هغه په سلګیو ورغی او د سلمان تر پښو یې لاسونه راچارپیر کړل.

سلمان یې په مینه پرسر لاس راتیر کړ ویې ویل: منصوره! همت وکړه، موږ تا خپل ماماته بیایو، بیا یې یونس ته وویل: ته هغه درې کسان د خپل کور څخه دلته تاکاوې ته راوله، او پلار ته دې ووایه چې پر اسونو زینونه کیږدي، خو ترټولو وړاندې د تاکاوې د دروازې کلي ترلاسه کول ضروري دي.

یونس له غاړې څخه یو زنځیر راوبوست سلمان ته یې وویل: صیب! دا د کلي ګانو زنځیر له هغه پهره دار سره ؤ چې مړی یې په انګړ کې پروت دی.

سلمان کلي ګانې ورسره واخستلې او ویې ویل: ته اوس بیړه کوه او یوه ملګري ته دې ووایه چې په بهرنۍ دروازه کې ودریږي.

یونس په منډه لاندې ښکته شو او چې سلمان د لومړې حل لپاره په څېر وکتل عاتکې سر کښته اچولی ؤ ولاړه وه.

ده ورته وویل : عاتکې! اوس څه خطر نشته، هغې ورو سر راپورته کړ او بیا هغه احساسات چې د دې د روح تر ژورو پورې څپاندوو په اوښکو بدل شول او تر سترګو یې راوبهیدل.

سلمان یې لاس پر سرورکیښود ویې ویل : عاتکې! سعید مخ په رغیدو دی ما هغه غرناطې ته راوستلی دی.

عاتکې په لړزیدلي غږ وویل: سلمانه، سلمانه! زما احسان کونکیه او بیا یې بې اختیاره د هغه لاس ونیو او شونډې یې پرې کیښودې ویې ویل: ته به له مانه ډیر خفه وې!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: خفه! په څه به درڅخه خفه یم؟
: زه ستا له اجازې پرته کورته تللی وم.
: عاتکې! زه له تا څخه خفه نه یم، زما له یوې غیرتي او زړوري نجلۍ څخه همدغه تمه وه، اوس راځه په غرناطه کې ټول ستا په انتظار دي.
عاتکه ور وړاندې شوه د لویدلي سپاهي توره یې اوچته کړه او منصور د هغه پر ملا راځړیدلې خنجر ترې کش کړ.
سلمان وویل :عاتکې راځه تاته به لاندې یوه ښه لینده او له غیشو ډکه کڅوړه هم په لاس درشي، که دې خوښه وه نو زه تومانچه هم درکولی شم.
: نه تومانچه باید له تا سره وي.
دوی لاندې ښکته شول، د سلمان نور ملګري د ښځو په مخکې توره ایستلې ولاړ ؤ او د عتبه مور هغوی ته زارۍ کولې او ویل یې: ما د ټولو صندوقونو کلي ګانې تاسې ته وسپارلې هر څه درسره یوسی خو پر مونږ رحم وکړئ.
سلمان وویل : مونږ د زوی د ګناهونو سزا د هغه مور او خور ته نشو ورکولی، خو دا مجبوري ده چې مونږ تاسو همداسې خلاص نشو پریښودای. څکه به تر څه څنډه له خپل میلمه سره اوسئ.
د عتبه خور چیغې کړې: د خدای «ج» لپاره مونږ له بندي سره د یو ځای بندي کولو پرځای په بله کوټه کې واچوئ. کوم سړي چې د خپل تره د لور سره داسې سلوك کوي زمونږ د مرۍ دخفه کولو څخه به دریغه ونه کړي.
سلمان وویل : که ته ژوندي پاتې کیدل غواړۍ نو چوپه شه. بندي ته دا معلومه ده چې ستا له زندۍ کولو وروسته به دی د تا له وینې ښبونکي ورور سره مخ کیږي، پردې سربیره به ستاسو درې تنه نوکران هم ستاسو د ساتنې لپاره درسره وي.

* * * * *

لږ ځنډ وروسته هغه د کور په بل کونج کې د یوې دروازې په مخکې ولاړ ؤ.
ناڅاپه بهر د پښو غږ اوچت شو او سلمان خپل یوه ملګري ته کلي ګانې ورکړې او ورته یې وویل: هغوی راغلل ته په بیړه دروازه خلاصه کړه.
هغه یو پر بل پسې کولپ ته درې کلي ګانې ورواچولې خو پر خلاصولو یې بریالی نه شو، بالاخره یوه کونجي ور ولویده او هغه زر کولپ لرې کړ دروازه یې خلاصه کړه، په دې ځنډ کې یونس درې واړه بندیان په زغاسته راوړسول، سمعیه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له خپل خسر سره وه هغې چې د مشال په رڼا کې عاتکه ولیده په منډه ورغله او ترغځ نګ یې ودریده.

د سلمان په اشاره دوه ځوانان چې د یوه په لاس کې مشال او له بل سره کلی ګانې وې کوټې ته ننوتل او بیایې نورو ملګرو بندیان کوټې ته ورتېل وهل. سلمان خپلو نورو اندیوالانو ته وویل : تاسو بهر ودرېږئ موږ اوس بیرته راځو خو چې په دهلیز یې پښه کیښوده ناڅاپه یې څه په زړه کې وروګرځېدل او بیرته راوګرځېد ویې ویل: یونسه! د ضحاك میرمن د عتبه له کوره تش لاس باید ولاړه نه شي هغه درسره بوزه.

سلمان کوټې ته ورننوت او سمیعی زړه نا زړه عاتکې ته کتل، عاتکې وویل: ورحه سمعیې! زموږ سره وخت لږ دی بیړه کوه.

د اوږدې کوټې په وروستي څنډه کې زینې ښکته تللې وې او چې دوې ورښکته شول د یوه تنګ دهلیز مخې ته پر یوه دروازه کولپ اچول شوی ؤ. کله چې د سلمان ملګري د کولپ خلاصولو هڅه وکړه نو له کوټې څخه د بندي چیغې او کریکې واوریدل شوې:

عتبه! پوهیږم چې ته مې وژنې، خو زه ستا دوست یم، که راته معلومه وای چې ته به دومره په غوسه کیږې نو عاتکې ته به مې د ورتلو جرئت نه ؤ کړی. عتبه ما وبخښه!

دروازه خلاصه شوه او سلمان د خپل ملګري څخه مشال واخست دننه یې وکتل ویې ویل: عتبه دلته نشته، او هغه به دا هیڅ کله هم ونه غواړي چې په شپه کې ستا کریږې ښځې پریشانه کړي.

: ته څوك یې؟

سلمان د ځواب ورکولو پرځای یوې خواته شو او خپلو ملګریو ته یې اشاره وکړه، هغوی یو پر بل پسې بندیان دننه ورتېل وهل، بیا یې مشال ور وړاندې کړ ویې ویل: عمیره! ته خپل ملګري ښه وګوره! دوی به تر یوې مودې له تاسره یوځای اوسیږي. عمیر ترځو شیبو پورې د عتبه مور او خور ته په رډو رډو کتل، بیایې چیغې کړې:

که تاسو زما د وژلو لپاره نه یې راغلې نو د خدای «ج» لپاره روایې چې څوك یاست؟

: عمیره! ته مړ شوی یې او زه په مړي وار نه کوم، خو عاتکه بهر ولاړه ده، که

Downloaded from: The Digital Library

هغې ستا چیغې واوریدلې او دلته راغله تو کیدای شي پردې مجبور شم چې خپله توره ستا پر مردارو وینو ککړه کړم.

: ته له سعید سره راغلی یې، د خدای «ج» لپاره هغه راوغواړه، که عاتکه هم پر ما رحم نشي کولی نو ورته ووایه چې د عتبه غوندې بې رحمه او ظالم سړي ته مې د پریښودو پرځای په خپل لاس ووژني، زه ناروغ یم، که زما پلار مړ شوی نه وي نو په کوم جیل کې به خامخا ساه ورکوي.

: د غدارانو پای تل همداسې وي.

: زما گناهونه یقیناً د بخښنې وړ نه دي، خو زما پلار خاین نه ؤ، د هغه گناه یوازې دا ده چې د حامد بن زهره د ژوند ژغورلو هڅه یې وکړه، هغه زه د دې ظالمانو له ملگرې څخه ایسارولم، خو افسوس چې پرما د توبې دروازې تړلې وې.

: که ستا پلار د غرناطې په جیل کې وي، نو امکان لري چې راخلاص کړای شي، خو ته باید هیڅکله هم دا گومان ونه کړې چې د حامد بن زهره د قاتلانو په اړه به یې فریاد واوریدل شي.

: د دې خبرې معلومات یوازې له صدر اعظم، عتبه او کوتوال سره دي چې هغه یې چیرته بندي کړی دی.

زه پوهیږم چې هغه به هم ما ونه بخښي خو که زه پردې داده شم چې زما سره به عتبه او د هغه ټولو اندیوالانوته په یوه ځای د پانسي سزا ورکول کیږي نو په مرگ به هیڅ خپه نه شم.

سلمان شاته شو او ملگریو ته یې اشاره وکړه، یوه رضا کار د دروازې د تړلو هڅه وکړه، خو عمیر یوه پله په دواړو لاسونو ونیوله او په پوره زور یې کش کړه، او بهر ته راووت وېې ویل:

د خدای «ج» لپاره ودریږئ! ما درسره بوزئ، زه به د غرناطې په ترټولو لویه څلور لارې کې ودریږم او په خپلو نه بخښونکو گناهونو به اعتراف وکړم. زه د خپل مرگ څخه پخوا دا راز افشا کول غواړم چې ابو القاسم هغوی ته د سرپناه کولو څخه دمخه د غرناطې دښمن ته سپارلو پریکړه کړې ده، او له سینتافې څخه په سلگونو جاسوسان غرناطې ته رانوتي دي.

په زینه کې د عاتکې غږ واوریدل شو: ته څه کوې، موږ کله د سعید د پلار قاتل ژوندي پریښودلای شو؟

سلمان چې مخ وروااړاوه وېې لیدل چې عاتکې غشې په لینده کې ایښې او له

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غوسې نه لړزېږي..

منصور دوه ګامه تري مخکې ؤ، هغه ور وړاندې شو سلمان یې ترمټ ونیو او ورته ویل: ته له مخې لرې شه!

سلمان خپلو ملګرو ته اشاره وکړه او هغوی په یوه او بله خوا لرې شول، عمیر جګ شو له پښیمانۍ ډکه په ډکه لهجه یې وویل:

عاتکې ودرېږه! زه پوهېږم چې د رحم وړ نه یم، زما د ژوند هیڅ ارځښت او قیمت هم نشته، خو زه په دې جیل کې د سپي په مرګ له مړ کیدو ځخه ستا په لاس وژل کیدل غوره ګڼم، د خدای «ج» لپاره له دې ځایه زر د وتلو هڅه وکړه او که د سعید د پلار کوم ملګري درسره مرسته کولی شي نو ورته ووایه چې سمدستي مو له سمندر څخه پورې باسي، که نه نو هغه ورځ لیرې نه ده چې دښمن پر غرناطه قبضه وکړي او ستاسو پرمخ د اندلس څخه د وتلو ټولې لارې بندې شي، تاته معلوم، نه ده چې ستا په باب د عتبه ارادې څومره خطرناکې دي، هغه به ستا په لټون پسې اندلس لویشت په لویشت تربښو لاندې کړي.

عاتکې! پرما د تقدیر ورروستی احسان همدا کیدای شي چې ته مې په خپل لاس ووژنې، خو د خدای «ج» لپاره له دې ځایه ووزه!

عاتکې د څه ویلو پرځای لیندۍ برابره کړه او غشی یې ورو ورکش کړ، د هغې لاس ریږدیدل، ناڅاپه سلمان مخې ته ورغی وبې ویل:

عاتکې! چا چې په خپلو لاسو خپلې مړی ته د غرغرې پړی اچولی وي پر هغې تاته د غشي د ضایع کولو ضرورت نشته، ده ته به د عتبه په لاس مرګ ستا له غشي څخه دردناک وي.

عاتکه راسنبال شوه ویې ویل: د خدای «ج» لپاره ته یوې خواته شه، زما د زړه نا زړه توب سبب دا نه ؤ چې د خپل تره پر خاین زوی مې رحم راغی، د حامد بن زهره له وژلو وروسته زموږ ترمنځ د وینې ټولې رشتې غوڅې شوی، ما غوښتل چې له مرګه وړاندې څو شیبې هغه په غور ووینم، خو دغه بدبخته اوس هم ګومان کوي چې زه یې د خبرو تر اغیزې لاندې راغلې یم.

سلمان دویم ځلې لرې شو، خو پخوا له دې چې عاتکه غشی خوشې کړي منصور په یوه ټوپ ځان ور ورساوه او یو خنجر یې د هغه په زړه کې تر موټې پورې ښخ کړ. له دې سره د عاتکې له لیندۍ څخه غشی خوشې شو او د هغه تر شاه رګ بوټ وخوت.

Downloaded from: The Digital Library

عمیر ټالونه وخوړل شاته ولاړ او بیا ستونی ستغ وغورځید او لغتی یی ووهلی.
منصور سلګی وهلی او سلمان ته یی وکتل ویی ویل: ما ویښتی خو دا زما فرض ؤ.
سلمان په ډیره مینه د هغه په اوږه لاس کیښود او خپلو ملګریو ته یی اشاره وکړه او هغوی دروازه کولپ کړه.
له کوټی نه چی راووتل سلمان په بیړه د بیرون انګړ په لوری روان شو، سمیعی یوه غوټه په غیږ کی نیولی ولاړه وه، د هغی خسر او یو بل ملګری یی هم څو ګامه شاته وو او درانه پیټی یی پر اوږو وو. د دوی وضعه داسی وه چی له لری ښکاریده چی غوټی یی درنی دی، سمیعه هم په یوه ډډه کږه روانه وه، هغی هم خپلی زړی جامی په نویو بدلی کړی وی.
عاتکې چی د مشال په رڼا کی ورته وکتل ویی ویل: ماته خو داسی ښکاریدله چی له کوره کومه بله ښځه راوتلی ده.
هغی ځواب ورکړ: ما فکر وکړ چی د یوی سوالګری په جامو کی که له تاسو سره سفر کوم نو عجیبه به ښکاری، بیا هم ما د دی جامو څخه پرته د کور د ښځو په هیڅ شی لاس نه دی لګولی، د هغوی ګانه می هم پریښوده، ما خو د عتبه له صندوق څخه یوازی دوی کڅوړی راواخستلی.
لږ څند وروسته چی دوی طبیلی ته نژدی ورغلل هلته یوه تن پر اسونو زینونه تړلی او تیار ولاړ ؤ.
سلمان په بیړه د خپل ملګری له لاسه مشال راواخست او په ځمکه یی وغورځاوه او د دوی ترمخ شو چی کله د بهرنی دروازی درشل ته نژدی شول او بیا لږ څنډ وروسته ټول له بهرنی دروازی څخه ووتل پنځه تنه د سلمان ملګری پلی روان شول او لږ څنډ وروسته د ونو هغه ځای ته راورسیدل چی یوه رضاکار له نورو اسونو سره د دوی انتظار کاوه، او بیا ټول پر اسونو سپاره شول او مزله ته یی دوام ورکړ.

* * * * *

د ویګا څخه د راستنیدو په وخت کی د یونس پرخای پخپله سلمان د خپلو اندیوالانو لارښونه کوله، د سینتافی له سرك څخه لږ لری یوه ویجاړ باغ ته نژدی سلمان خپل اس ودراوه او مخ یی ور واړاوه په ورو یی وویل:
تاسو لږ دلته تم شی زه به اوس احوال درته راوړم. یو سړی ناڅاپه د باغ له

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوی څندې څخه راښکاره شو اوویې ویل:

صیب! موږدلته یو،خوستاملګری موچې دیرولیدل اتکل موکاوه چې کوم لښکرراروان دی.

عثمان دبلې ونې له ډډې څخه راښکاره شو وړاندې ورغی دسلمان داس جلب بې ونیو ویې ویل:

صیب! وړاندې څه خطر نشته خوآغا ویل چې که څوك درپسې راوتلی نه وی نود دروازې تر خلاصیدو پورې همدلته انتظار وکړی.

:هغه تراوسه همدلته دی؟

: صیب ! هغه چې ته رخصت کړی ولاړ اونژدې نیمه شپه بیرته راغی تاسو باغ ته ولاړ شی زه به هغه ته احوال ورکړم،که ضرورت شونو موږله وخته مخکې هم دروازه خلاصولی شو خوغوره داده چې زموږ له خوا دڅه ناکراری احساس چاته پیدا نه شی، تاسوخویه خیر راغلی که نه!

هوکی ،ته ورځه!

عثمان دسرك په لورګرندی شو اوهغه خلك له اسونوڅخه پلی شول وبی ته ننو تل، بیا سلمان یونس ته وکتل ویې ویل:

یونسه! اوس تاته ددې ضرورت نشته چې له موږسره غرناطې ته ولاړشې، ستاپلار به دخپل زوی لیدوته ناکراروی، عثمان ته دغرناطې څخه بهرهغه کلی معلوم دی چې ستاورور مووررسولی دی، که ته سددستی هلته ورتلل غواړې نو له عثمان پرته خپل یو بل ملګری هم درسره استولی شم، موږچې کوم اسونه دعتبه له طبیلې څخه راوستی دی هغه ښار ته بیول خطرلری، که عتبه ته دااحوال ورغی نوهغه به ستاسو په لټون پسې غرناطه لویشت په لویشت وګوری.

دیونس پرځای یې پلار ځواب ورکړ:

صیب! که ستاسو اجازه وی نو یود شیبه به هم موږدلته ایسار نه شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

که ضحاك سفر کولای شوای نو په هغه کلی کی به هم پاتی نه شو.

سلمان وویل:

ته داسی مه گڼه چی ستاسو دیوه خوندی ځای ته رسولوله وعدی نه منکریم،زه به په غرناطه کی زیات ایسار نه شم، که تاسو زما انتظار کولی شی نوامکان لری دافریقا تر څنډو پوری مووړسوم، که نه نو په غرونو کی داسی خلك شته چی تاسو ته پناه درکړای شی زموږ ملگری به تاسو له هغوی سره کوم چاته وسپاری.

بوډاوویل: په الفجاره کی زموږ داصلی بادار دقوم زیات خلك اوسیږی د المریه په لاره کی هم دهغوی دکورنی څوکلی شته، پرموږ ستاسو له دی څخه لوی احسان څه کیدای شی چی د دوزخ له اور څخه مووژغورلو اوذلته موراوستو.

لږ څنډ وروسته عثمان له خپل بادار اودری نورو کسانو سره ور ورسید اوچی پرختیځ افق دسباسترگه رابریدله دوی له باغ څخه ووتل اودعتبه نوکران یی له عثمان اویوه بل رضاکار سره رخصت کړل.

سلمان عثمان ته وویل: ته به دادواړه اسونه له شیخ ابو یعقوب سره پریږدی او پلی به بیرته راځی.

:صیب ماته معلومه ده چی موږ به ددښمن پر اسونو سپاره بیرته نشو راتلی خوموږ ته دپلی راتگ ضرورت نشته ددی په بدل کی به موږ دوه نوراسونه ترلاسه کړای شو، که ستااجازه وی زه به دی کورینو خیرت هم معلوم کړم.

داد سلمان دزړه غږ و وی ویل:

:هوکی! بدریه به دعاتکی او منصور په اړه ډیره اندیښمنه وی، خوستا رومبنی کاربه ددی خلکو رسول وی ابو یعقوب ته زما له لوری داپیغام ورسوه چی ضحاك زموږ له لوری آزاد دی، موږ ته ددی خلکو

Downloaded from: The Digital Library

له مرستی پرته دعاتکی اومنصور ژغورل ممکن نه وو، داهم امکان لری چی عاتکه اومنصور کومه ورځ ناڅاپه دهغوی کورته ورشی اوبنایی زه هم په بیرته ستنیدو کی د دوی پرکلی ورشم.

کله چی یونس اودهغه نور ملگری پراسونو سپریدل نو سمعیی دعاتکی لاس ښکل کړ ویی ویل:

خوری! ښایی بیا د دواړو دیدن ونه شی خوزما دژوند هره ساه به ستالپاره د دعاګانو په خوشبویی تازه وی، داژمنه کوم چی ضحاك به هم دژوند تر وروستی سلګی ستا احسان هیر نه کړی.

بیا هغه پراس سپره شوه اوپه خپلو ملگرو پسی روانه شوه

******

سلمان ترلږ خنډه په هغوی پسی کتل بیا یی عبدالمنان ته وکتل ویی ویل: اوس زه له تاڅخه دښاردوضعی په باب پوښتنه کوم دابو القاسم پرراتگ خوپه ښار کی څه نوی هنگامه جوړه نه شوه؟

:نه . نه! په ښار کی له دی پرته بله فوق العاده خبره نه وه چی ابو القاسم د خپلی مانۍ پرځای الحمرا ته ولاړ بیا لږ ځنډ وروسته چی کله هغه خپل کورته بیرته ستون شو هلته دښار وتلی خاینان دده هرکلی ته راټول شوی وو. دی خلکو له مابنامه ترهغه مهال انتظارکړی و، بیا چی زه نیمه شپه له خپلو ملگریو سره د یوه پټ مجلس څخه وروسته بیرته راتلم نود ووروستی خبر له مخی دابو القاسم په کور کی دهغه دملگروغونډی جریان درلود.دصدراعظم دساتونکی دلی یوافسر زموږ ملگری دی ، دهغه په مرسته موهلته دراغونډو شویو وطن پلورونکو لست برابر کړی دی، کو تموال اودحکومت څو نور مهم کسان هم پکی شریك وو.خوبیر مانۍ کلکه پهره ولاړه وه، ځکه تراوسه بیا موږ ته معلومه نه شوه چی څه مشوری وشوی ،خوښیا می هم باور دی چی ترسبا پوری به

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هيڅ خبره هم له موږ څخه پټه پاتي نه شي.

په خاينانو کي ځيني داسي هم دي چي موږ ډير ښه تري معلوموليشو.

: که کوتوال هلته و نو تاسو ته ددي ضرورت نشته چي په وړوکو ونسپلورونکو پسي منډې واخلي.

:تاسو داډه اوسی که ددی ضرورت شونودورمېړله غوڅولو به يي دريغ ونه کړو اوس تاسو پراس سپور شي زموږ نور ډېر ملګري اودپوځ دوه تنه افسران ستاانتظار دي خواوس دروازه خلاصيدونکي ده اوموږ ته ددوی دمرستي ضرورت نشته.

بيا هغه رضاکارانو ته وويل:

تاسو مخکي ولاړ شي خپل سامان په ګاډي کي کيږدی.رضاکاران يو يو ولاړل.

څو دقيقي وروسته سلمان، منصور اوعاتکه په عبدالمنان پسي شول، دوی له دروازي څخه نژدي پنځوس ګامه لري وو چي په پوځي جامو کي يو ځوان په منډه دوی ته ورغي اولاس يي پورته کړل ويي ويل: تاسو دلږ ځنډ لپاره له سرك څخه لري شي، عبدالمنان پوښتنه وکړه: څه خبره ده؟

.:داندیښني څه خبره نشته، پهره دارانو ته حکم شوی چي دحکومت څو کسان سينټهافي ته روانيږي ځکه خوعام خلك دلږ وخت لپاره تم کړي.

سلمان د دروازي لوري ته وکتل، وسله والو کسانو پر سرك راتول خلك يوی او بلي خواته لري کول. پنځه دقيقي وروسته دچارګام اسونو دپښو ترپهار واوريدل شو اودستر ګو په رپ کي لس تنه سپاره تير شول.

پوځي افسر وويل: اوس تاسو په ډاډ زړه تلای شي ، عبدالمنان ور وړاندي شو ويي ويل : زما په ګومان داهماغه خلك دي چي دشپې دابو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

القاسم دساتونکی ډلگۍ سره را غلی وو.

څوځوانان له دوی سره ملگری شول، له دروازی څخه لږ لری دوه سپاره دریدلی وو، یو سپورپلی شو اس یی عبدالمنان ته ورکړ اوهغه پری سپور شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له بدريي سره بيا ليدل

سعيد په داسې حال کې چې نه ويښ ؤ او نه ويده په کوټه کې يې د چا د راتلو احساس وکړ، هغه پر لټ واوښت او سترګې يې وغړولې او بيا څو شيبې نه پوهيده چې خوبويني که ويښ دی.

دروازه خلاصه وه او عاتکه او منصور نژدې ورته ولاړ وو او سترګې يې له اوښکو ډکې وې.

هغه په کمزوري غږ وويل: عاتکې، عاتکې! او بيا جګ شو دواړه لاسونه يې منصور ته ور وغځول.

منصور سلګې وهلې او ورسره تر غاړې وت، ماما جانه! نور مو ته څه خطر نشته، نور مو له عمير څخه بدل واخست هغه وژل شوی دی!

د سعيد سترګې د عاتکې پر څيره ميخ وې، هغې د منصور پر سر لاس راتير کړ ويې ويل: عاتکې کښېنه!

هغه ده ته نژدې پر کرسۍ کيناسته او خپل لړزانده لاس يې د هغه پر تندي ور کېښود.

: زما تبه نشته، عاتکې! زه ډېر مضبوط يم، او اوس خو مې پردي باورراغی چې د خپلې عاتکې په ژوند ماته مرګ د کتلو جرئت نشي کولی.

د سعيد پر شونډو موسکا وه، خو سترګې يې په اوښکو ځمجنې وې: عاتکې د خپل ټيکري په پيڅکه د هغه اوښکې پرې پاکې کړې.

بيا ناڅاپه سعيد د هغې ښکلی لاس ونيو او شونډې يې پرې کېښودې.

: عاتکې! ما څو ځلې ته په خوب کې وليدې، اوس هم له سترګو غړولو څخه پخوا زه ستا په ملګرې چيرته روان وم. ته دلته څه دول راورسيدې؟ منصور دی چيرته وموند او عمير څه ډول ووژل شو؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکې ځواب ورکړ: سعيده! دا د تقدير يوه معجزه ده چې ته اوس موږ دلته وينې، موږ د عتبه په جيل کې وو. منصور ووېل: ماماجانه! موږ سلمان کاکا د هغه له جيل څخه راخلاص کړو، عتبه په خپل کور کې نه ؤ. که نه نو هغه به يې هم ژوندی نه ؤ پرېښی.

: سلمان چېرته دی؟ سعيد په اندېښنه وپوښتل.

عاتکې ځواب ورکړ: هغه له موږ سره راغلی ؤ، او ستا له يو نظر ليدو وروسته بلې کوټې ته تللی.

: زه وېرېږم چې هغه زما له ليدو پرته ولاړ نشي. زه هغه ته ډېرې خبرې لرم.

عاتکې ووېل: سعيده! داسې کله کېدای شي چې هغه ستانه له پوره ډاډ ترلاسه کولو پرته ولاړ شي، هغه وېل چې زه به په مناسب فرصت ورسره خبرې وکړم، اوس ته پرېوزه.

منصور يوې خواته شو او سعيد د عاتکې په ټينګار سر پر بالښت کېښود او ويې وېل:

عاتکې! ستا به باور رانشي خو پرون ماښام ما په انګړ کې درې ځلې چکر وواهه، او اوس زه داسې احساسوم چې که دسيرانوا داټرلوړې څوکې «مولای حسن څوکې» پورې منډه وهلی شم.

سعيد موسکل خو ناڅاپه يې پر څېره مايوسې خپره شوه ويې وېل:

: عاتکې! ماته ټوله کيسه واوروه، سلمان عجيب سړی دی ماته يې دا هم ونه وېل چې هغه ستا په لټه پسې ځي. بلکې ماته يې تل دا تسلې راکوله چې ته په خير او خيريت يې او منصور به ډېر ژر کورته راستون شي. عاتکې د خپل نيول کېدو او ژغورل کېدو پېښې ورته واورولې.

سعيد له منصور څخه څو پوښتنې وکړې او بيا تر لږ خنده په ژورو سوچونو کې ډوب شو، بيا يې ووېل:

عاتکې! نن زه هغه خبرې درسره کوم چې ښايي په عامو حالاتو کې مې پرخوله نه وای راغلې:

ماته داسې معلومېږي چې سعيد دوه تنه ؤ، يو هغه چې له دې اولس او هيواد سره يې مينه له پلرونو په ميراث وړې وه او هغه ته يې د اندلس لپاره مرګ او ژوند وربښولی وو، چې له وروکتوبه د اندلس يوې غيرتې لور د سترګو په هر ځل کتو کې دا پيغام ورکاوه چې موږ په دې هيواد کې د آزادۍ ساه ايستلو لپاره

Downloaded from: The Digital Library

پیدا شوي یو. دا زما وطن دی او ته یې ساتونکی! په کومه ځمکه چې زما د پلار او مور وینه تویه شوی ده له همدی ځخه مونږ د ژوند د ټولو راحتونو او آرامیو ترلاسه کولو حق لرو خو نن زه پوهیږم چې هغه سعید مړ شوی دی بلکې، هغه مهال مړ شو چې د پلار مړی یې په بوه کنډواله کې پروت ؤ.

عاتکې په غمجنه وویل : نه، نه! سعید داسې خبری مه کوه!

هغه وویل : عاتکې! ما خبری پای ته نه دی رسولی دوهم سعید هغه دی چې د مرګ پر دروازه له تك تك ځخه بیرته راوګرځید او اوس ژوندی پاتی کیدل غواړی. عاتکې! کله چې زه تپی تپی وم او زما د نظر په وړاندی له تیارو پرته هیڅ نه وو. زما په زړه کې د مایوسۍ، بې وسی او ذلت په دی هستوګنځای کې د ځو ساه کښلو هیله هم ختمه شوی وه چې ناڅاپه می احساس کړه چې ته چیغې راته وهې ته دا راته وایی: سعیده! ته د ځناورو په دی کلی کې ما چاته پریږدی او ځی؟ او بیا ما د بې هوښۍ په حال کې هم د ژرند لمن ونیوله او چې په هوښ راغلم په وار وار می دا دعا کوله چې کاشکې سلمان د اندلس له پریښودو دمخه زه ووینم او له مرګه وړاندی زه دا هیله تری وکړم چې ته عاتکه درسره بوزه!

د اندلس دغه لور باید د اولس د ګناهونو سزا ونه ګالی.

عاتکې په ژړه غونې آواز وویل: سعیده! ته څه وایی! تا دا ځنګه سوچ کړی دی چې زه به تا پریږدم او ځم به؟

: زه پوهیدم چې ته به زما خبره ونه منې، خو د سلمان په راتلو زما په زړه کې دا امید را پیدا شوی دی چې خدای «ج» مونږ ته مرستندوی را استولی دی او زه چې روغ شم تا به پردې قانع کړم چې په اوسنی وضعه کې ته دلته نشې اوسیدای، کله چې د اندلس له افق ځخه تیاری لری شی نو تا به بیا راوغواړو.

عاتکې! زه پردې اعتراف کوم چې نن زه تر اندلس زیات ستا په باب فکر کوم، د دی لپاره نه چې د اندلس مینه می په زړه کې پای ته رسیدلی ده، بلکې که ته غواړی چې ستا هغه سعیدچې په موسکا یې مرګ قبلولی شوای خپل فرض پوره کړای شی نو د خدای «ج» لپاره زما خبره ومنه!

د سلمان کار په غرناطه کې پای ته رسیدلی دی، اوس که زما وس ورسید نو بوه ورځ به یې به نور دلته را ایسار نه کړم، تیره شپه زما کوربه او ډاکتر د لومړی ځل لپاره د زړه له تله زما سره خبری وکړی، ما چې د هغوی دا خبری واوریدل زره می ګواهی راکوی چې هغه توپان چې پلار جان غوښتل ویې دروی

Downloaded from: The Digital Library

ډېر ګړندی زموږ په لور را الوتی دی.

نن د غرناطې اولس يو قوم نه دی بلکې د مېږو يوه رمه ده چې لېوان خپل شپانه ګڼي، پر موږ عذاب پيل شوی دی، د دې وروستی حجت په هماغه ورځ پوره شوچې پلار جان يې شهيد کړ.

عاتکې! ته پوهېږې چې عتبه څوك دی او که خدای «ج» مه کړه دښمن غرناطه ونيسي نو څومره نور عتبه ته ورته کسان به پيدا شي.

لږ فکر وکړه! په هغه وخت کې به ته له څه وړ حالاتو سره لاس او ګريوان وې؟ زه منصور هم له تا سره استوم، نن به له سلمان سره زما خبرې پر همدې موضوع وې او زما باور دی چې هغه به زما خبره رد نه کړي.

عاتکه ناڅاپه نرمه شوه ويې ويل: که ته امر راته کوې نو زه په سمندر کې ځان غورځولو ته هم تياره يم، خو زما او ستا لپاره خطر يو شان دی، او چې څومره ته زما په باب انديښمن يې همدومره سلمان ستا په اړه پريشانه دی. موږ په هيڅ صورت هم تا يوازې نشو پرېښودای. سلمان ويل چې ته به ډېر زر د سفر کولو وړ شې او که ته سمدستي په غرناطه کې د خطر احساس کوې نو موږ درې څلور ورځې بهر هم د پناه لپاره ځای موندلی شو، کله چې ته د سفر وړ شې نو بيا به موږ د غرونو په لوري ولاړ شو او بيا چې کله داسې ځای ته ورسيدو چې زما باور شو چې نور له دښمن څخه تاته څه خطر نشته او ستا پاتې کيدل په اندلس کې ضروري دی، بيا به زه او منصور د افريقا پر ساحل يا د روم د سمندرګۍ په کوم ټاپوکې ستا انتظار کوو.

: عاتکې! خدای «ج» ته دعا کوه چې سبا ته زه روان شم، زه پوهيږم چې په غرناطه کې زما ايساريدل زما د ځان لپاره نه بلکې د خپلو ملګرو لپاره هم خطرناك دي.

سعيد جګ شو دروازې پلو ته ولاړ.

عاتکې ترې وپوښتل: ته چيرته روان شوې؟

: زه له سلمان سره خبرې کوم.

: ته لږ آرام شه، منصوره! ته دننه ورشه خدمتګاره راوله، هغه به دې بلې کوټې ته بوزي

* * * * *

لږ څنډ وروسته سعيد د سلمان کوټې ته ورننوت. له هغه سره هغه وخت پر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

جمیل پرسیره بو نا اشنا ناست ؤ، هغوئ جګ شول، په نوبت یې له سعید سره په غیږو ستړي مشي وکړل، جمیل نا اشنا سړی معرفي کړ دی عبدالملك دی د ده کور المریې ته نژدې دی، له هغه ځایه دی د غرناطې د وضعې معلوملو او د خپل پلار د دوستانو د احوال لپاره راغلی دی. د المریه د جګړې په وروستیو شپو کې د ده پلار د جګړې د سالار مرستیال ؤ. په غرناطه کې یوسف او ځینې نور پوځي افسران هغه پیژني.

سلمان وویل: تر اوسه ته باید له ګرځیدو راګرځیدو ډډه وکړې.

: ورور جانه! زه بلکل روغ یم اوس ډاکتر هم له دې پابندۍ څخه خلاص کړی یم.

سلمان وویل : ښه کښینه! زه اوس وزګار یم.

بیا یې پام عبدالملك پلو واړاوه. ستاسو د کلي شمال ته څو سمځې هم وې چې کله کوچیان په کې اوسیدل او لویدیځ پلو یوه وړوکې شرشره په یوه خوړ کې توئیږي او څو میله لاندې له سمندر سره ګډیږي نو تاته د نور څه ویلو ضرورت نشته، ما ستاسو کلي لیدلی دی او هغه تپوله سیمه چې په وړکتوب کې په کې ګرځیدلی یم زما په سترګو کې ګرځي، که ضرورت شو ستا د کور پیدا کول راته آسانه دي. که نه نو دا خبر به خامخا درته ورسیږي، چې ستا ملګری له ما سره په کوم ځای کې لیدای شي، زما لخوا چې کوم سړی تاسو ته درځي هغه به ستاسو په کلي کې نا آشنا نه وي.

: ته د هغه نوم نشي اخستی!

: ته زما او یوسف تر لیدو پورې انتظار وکړه بیا به له تانه هیڅ خبره پټه پاتې نه شي.

سلمان دا وویل بیا یې جمیل ته مخ راواړاوه زیاته یې کړه:

ته دوی ته ووایه چې زه څومره زر له غرناطې څخه وخوځیږم غوره ده او سعید هم زر تر زره له غرناطې باید وویستل شي. که هیأت سره د ده استول ضروري وي نو تر څو چې دی د اوږده سفر توان پیدا نه کړي موږ به ورسره په کوم ځای کې پاتې شو.

سعید وویل: زه په همدې خبره له تا سره مشوري ته راغلی یم. د عاتکې او منصور خبره تر ما څو ځله مهمه ده، عتبه او ملګري به یې د دوی په لټه پسې ځمکه او اسمان ګز کړي، او که غدارانو ناځاپي دښمن ته د غرناطې دروازې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خلاصې کړې نو بیا به دوی ته د تیښتې لارې بندې شي. په دغسې وضعه کې د غرناطې په نسبت په غرنیو کلیو کې دوی څو څو چنده خوندي وي.

سلمان وویل:

سعیده! ته ډاډه اوسه زه به پر کښتۍ هغه وخت گام ایږدم چې د عاتکې او منصور په باب پوره ډاډه شم، او دا کیدای شي چې په راتلونکو څو ورځو او یا څو ساعتونو کې وضعه دا ایجاب نکړي چې یو ځای سفر وکړو، او عاتکه به له تا څخه دمخه او یا وروسته له دې ځایه روانیږي او بیا دا هم امکان لري چې منصور او عاتکه هم په جلا جلا لارو غوره کولو اړ شي، تن ماسپښین به زه له یوسف سره ووینم، ولید به هم له هغه سره وي که موږ ناڅاپه څه پریکړه وکړه نو تاسو ته به خبر درکړو زه یوازې دا غواړم چې که منصور جدا سفر ته اړ شي او یا یې څو ورځې له تا څخه د جلا کیدو اړتیا حس شي نو ته به اندیښمن کیږې نه.

سعید وموسکل وېې ویل: زما وراره له یوه ازموینت څخه راوتلی دی اوس زما دا هیله ده چې تاسو یې درسره بوزی، هغه غواړي چې یو مانو شي او زه دا احساسوم چې په راتلونکې کې به ترکانو ته زموږ د مرستې لپاره څو بیړې چلوونکو ته اړتیا وي.

جمیل وویل: صیب! اوس موږ ته اجازه راکړه، ابو الحسن او یا د هغه نوکر به تا ماسپښین مهال د جومات دروازې ته ورسوي، هلته به ستا لپاره گاډۍ ولاړه وي. او که زه پخپله را نه غلم نو عبدالمنان یا د هغو رضاکارانو څخه به یو څوک درته راواستوو چې د ویگا په عملیاتو کې ستا ملگري وو.

د عبدالملك او جمیل څخه وروسته سعید هم له کوټې راووت او سلمان پر خپله بستره وغځید، لږ څنډ وروسته په درانه خوب ویده شو.

* * * * *

کله چې د سلمان سترگې وغړیدې منصور یې د بسترې ترڅنگ ولاړ و د هغه شاته یوه نجلۍ خپ خپ له کوټې څخه وتله، سلمان د هغې د جامو له یوه څرک څخه زیاته ونه لیده.

هغه راپورته شو کښیناست وېې ویل: راشه منصوره!زما په گومان چې دیر زیات ویده شوی یم.

: اوس ماسپښین دی، خور جانه او ماما جان دوه ځلې ستا لیدو ته راغلل، عاتکې خور ویل خدای جل جلاله د وکړي چې ستا طبیعت ښه وي.. اوس ډاکتر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هم راغلی ؤ. له هغه سره میلمه هم ؤ.
: ما نوکرانو ته ویلي وو چې که چا زما پوښتنه کوله او راغلل نو ما سملستي راویښ کړې.
: عاتکې خور غوښتل راویښ دې کړي خو طبیب ایساره کړه او میلمه هم ویل چې خوب ته یې اړتیا ده.
: میلمه چیرته دی؟
: همدلته دی زه به یې راخبر کړم، او بیا منصور په منډه له کوټې ووت.
یوه نوکر له دروازې څخه وروکتل ویې ویل:
: صیب! ډوډۍ راوړو!
: هوکې رایې وړه!
نوکر بیرته ستون شو.
سلمان غرناطي ته له راتګ وروسته د لومړي ځل لپاره د لوږې احساس وکړ. هغه د لاس او مخ له مینځلو او د جامو له بدلولو وروسته بیرته په کرسۍ کیناست.
نوکر د ډوډۍ پتنوس راوړ او د ده مخې ته یې په یوه میز کیښود ویې ویل:
: صیب! اوس ډیره ناوخته ده، ما سهار د ناشتې لپاره پاځولی خو ته ویده وې.
سلمان وویل : لکه چې کوم میلمه له ما سره لیدل غوښتل هغه خو به تللی نه وي؟
: نه صیب! میلمه همدلته دی وایي چې ته یو ځل په داده زړه ډوډۍ وخوره.
سلمان د عبدالمنان او یا د هغه د کوم استازي نه علاوه د عثمان د راتلو انتظارهم کاوه، زرزر یې ډوډۍ وخوړه او نوکر ته یې غږ وکړه بیا یې ناڅاپه داسې احساس کړه چې دی لکه چې خوب ویني، بدریې د خپلي لور لاس په لاس کې نیولی و او کوټې ته ورننوته. سلمان څو دقیقې په رډو رډو هغې ته کتل او بیا یې ناڅاپه سترګې ښکته واچولې.
اسما زړه نا زړه وړاندې ورغله ویې ویل: مورجانه مې وایي چې تا زموږ لپاره ډیرزحمتونه وګالل.
سلمان په مینه د هغې پر سر لاس راکش کړ بدریې ته یې وویل:
مهرباني وکړي! زما تر اوسه باور نه راځي چې تاسو دلته راغلي یاست، عثمان

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مو ولید؟

: هوکی! خو که هغه موږ نه وای لیدلی هم ما دلته د راتلو کلکه اراده کړی وه.

زما په خیال کی په وار وار دا راګرځیدل چی که تاسو ناڅاپی روان شی نو بیا به مو ونه لیدای شو.

دا کیدای شوای چی وضعی زه ناڅاپی تلو ته مجبور کړی وای خو له تاسو سره له خدای پامانی پرته به ماته د اندلس پریښودل یو لوی ازمویښت ؤ. او بیا به زما سره تر ورروستی سلګی دا امید ؤ چی یوه ورځ به خامخا بیرته راځم.

د وی بیا تر لږ ځنډه چوپ وو بیا بدریی دخبرو د موضوع بدلولو لپاره وویل:

زما عاتکی او منصور ته ډیره اندیښنه وه، جعفر هره ورځ ماته راتلو، که ما نه وای ایسار کړی نو پر ویګا به یی له حملی دریغ نه و کړی. نن چی زه دی لوری ته راتلم د ده د ډاډ لپاره می د خپل کلی یو سړی ور واستاوه او هو ربنتیا!

بدریی بیا په بیړه لاس جیب ته کړ یو کاغذ او بوه ګوته یی چی د وریښمو په دسمال کی نغښتی وو راوایستل سلمان ته یی وړاندی کړل ویی ویل:

عثمان دغه لیك او ګوته غوښتل پخپل لاس تاسو ته وسپاری، خو له لږ انتظار وروسته یی دا امانت ماته وسپارل.

سلمان پر لیك لنډ مضمون ولوست ویی ویل:

: تا دا لیك لوستی دی؟

: هوکی ما ویل چی کـه کـوم مـهم احـوال وی تا باید راویښ کـړو، داسی معلومیږی چی د ضحاك په ذهن کی لوی بدلون راغلی دی، ما پر ګوته د عتبه نوم هم ولوست.

سلمان له دسمال څخه ګوته راوایستله چی ویی لیده ویی ویل: زما په ګومان د هغه د خپلی خوښی وړاندیز اصلی سبب د هغه میرمن ده.

: هوکی! عثمان ویل چی کله هغی ولید په ژړا شو او ابو یعقوب ته یی ویل چی د دغسی سړی لپاره زه خپل سر قربانولو ته تیاره یم.

: د دی ګوتی په واسطه موږ د کوتوال په غاړه کی پړی اچولی شو.

بدریی په اندیښنه وویل: د خدای «ج» لپاره دکوتوال مسئله هغو خلکو ته پریږده چی هغوی یی تر تا په اسانی راقابو کولی شی، له ماسره وعده وکړی چی تاسو به نور د هغو ملګرو له مشوری پرته هیڅ ګام نه اوچتوی چی ته هغوی ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوه لویه تکیه شوی یی.

سلمان وویل: ته فکر مه کوه! نن زما له دریم کس سره ملاقات دی، او وعده کوم چې د هغه د هدایاتو پر خلاف به څه گام اوچت نه کرم.

: دریم سړی! زما پوره باور دی چې هغه به تاته غلطه مشوره ورنکړي، ته هغه پیژنی چې څوک دی؟

: تر اوسه مې ورسره لیدل نه دي شوي خو زه د هغه په باب ډیر معلومات لرم، د هغه نوم یوسف دی او د موسی بن ابی غسان له نومیالیو سالارانو څخه و.

بدریې وموسکل ویې ویل: زما باور و چې له یوسف پرته بل څوک نه دی، هغه د ماما ډیر اندیوال و، او په وروکتوب کې ما او ولید د هغوی په کور کې لویدلی یو. د هغه میرمن زما سره ډیره مینه کوله، د جگړې په وخت کې د هغه یوازینی زوی شهید شو.

هغه څو شیبې چوپه شوه بیا سلمان په غمجنه لهجه وویل: بدریې زه داسې احساسوم چې د تلو وخت مې نژدې شوی دی، امکان لري زه په کوم سبب بیرته دلته را نه شم، ما له تا سره ډیر څه ویل غوښتل خو اوس چې زه د خپلو احساساتو د ترجمانی لپاره په کومو الفاظو فکر کولی شم هغه پر یوه لنډه دعا پای ته رسیږي.

بدریې! سلمان د لومړي ځل لپاره د هغې نوم واخست.

: زه الله «ج» ته دعا کوم چې ستا ملگري او ساتندوی شي، او زه کومه ورځ تاته له دې پیغام سره راشم چې د اندلس کښتۍ د گردابه راووته، د ماضی تیاري لرې شوې، او د نوي سهار رڼا په ځلیدو ده.

اسمأ وویل: کاکا جانه! که ته ناڅاپي بیرته روان شوې؟ نو زه به دې هره ورځ انتظار کوم او چې بیرته راغلې بیا به دې پرې نږدم چې ولاړ شې.

بدریې سلمان ته وکتل په سترگو کې یې اوښکې راغلې ویې ویل: کله کله زه داسې گڼم چې ښایي له موږ نه د دعا وختونه تیر شوي دي، ما اوریدلي دي چې د قیامت په ورځ به هیڅوک د بل چا پوښتنه نشي کولی. خویندې به خپل ورونه هم ونه پیژندلی شي، او میندې به د خپلو اولادونو پر کړیږو خپل غوږونه کاڼه کړي، خدای «ج» دې وکړي چې دا عذاب لرې شي که نه نو په موږ چې کوم وخت را روان دی دا به له قیامت څخه کم نه وي.

خو پردې برسیره زه دا احساسوم چې کله زموږ په مخ کې د مایوسی له تیارو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پرته هیڅ نه وی هم زموږ سترګی به ستا په لټه کی سرګردانی وی، او چی کله د مرګ له ویری زموږ مغزونه جام شی او تیر وختونه د یوه خوب په بڼه شی، بنایی هغه وخت هم زه اسماً ته دا تسلی ورکړم چی یوه ورځ به یو شریف او زړور انسان زموږ احوال واخلی.

ابو نصر کوټی ته ورننوت، دوی ټول په احترام پاڅیدل هغه وړاندی ورغی سلمان ته یی لاس ورکړ ویی ویل:

تاسو مهربانی وکړی! سهار دی د لیدو لپاره راغلی وم، خو ته ویده وی، زه تاته مبارکی وایم، خبر شوم چی یوسف وړیللی یی.

: هوکی! زه لږ څند وروسته هغه ته ورځم، او له تا څخه دا پوښتنه کوم چی سعید به تر څه وخته د سفر وړ شی؟

ابو نصر ځواب ورکړ: که کوم معمولی سفر وی نو تر دری ځلورو ورځو پوری به پر اس د سپریدو جوګه شی، خو د اوږده سفر لپاره هغه باید څو ورځی نور هم استراحت وکړی، د هغه یوزخم تر اوسه پوری ښه نه دی روغ شوی.

سلمان وویل: زما مطلب دا دی چی که ناڅاپی د.دی ضرورت پیښ شی چی دی باید چیرته ولاړ شی نو د مجبوریت په وخت کی به څو میله پر اس سفر ده ته څه تاوان نه کوی؟

: د مجبوری په حالت کی موږ هر ډول خطر باید وزغمو خو که سفر داسی وی چی په هغه کی د اس ځغلولو ته ضرورت نه وی نو هیڅ د اندیښنی خبره نشته، یوازی احتیاط ته ضرورت دی نن د هغه وضعه ښه ده، خو بیا هم هغه تر اوسه ډیر کمزوری دی.

: زموږ هڅه به دا وی چی هغه ډیر آرام وکړی، خو په بدو حالاتو کی به دا مجبوری وی. ځکه زه غواړم چی کومه دوا هغه ته ضروری وی باید د سفر په وخت کی هغه له موږ سره وی.

ابو نصر وویل: د هغه لپاره به د پټی تړلو سامان او د دوا کڅوره تل تیاره وی او په هغی کی به ضروری هدایات هم وی.

سلمان وویل: زه ستا څخه مننه کوم چی زما د زړه بوج دی لږ کړ.

ابو نصر وویل : که له ولید سره ستا ملاقات وشو نو دا تینګار پری وکړه چی هغه ته د بل کوم دولت پرځای د یوسف کور ترټولو خوندی ځای دی.

ابو الحسن د دروازی له ټک ټک وروسته کوټی ته ورننوت او سلمان ته یی

Downloaded from: The Digital Library

وویل:

صیب ! مازدیگر کیدونکی دی، ځکه خوتاسو تیاری نیسی!

ابو نصر وویل: زویه! ته چی له ده سره روانیږی باید زیات پام وکړی:

: پلار جانه ته چورت مه وهه! نیم ساعت وروسته سلمان له یوه رضا کار سره په ګاډی کی ناست و.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دریم کس

ګاډی د یوه کور په مخکې ودریده د سلمان ملګري وویل: ته کوز شه او نیغ دننه ولاړ شه، په درشل کې به تاته د ځان معرفي کولو اړتیا نه وي.
سلمان ښکته شو او د کور د انګړ د دروازې په لوري ورغی، ناڅاپه ولید راښکاره شو او ورغی ده ته یې په مینه لاس ورکړ ویې ویل:
راځه! هغه دننه ستا انتظار کوي، لومړی ته له هغه سره وګوره وروسته به موږ بیا سره غږیږو!
دوی بیا له یوه پراخ انګړ څخه چې یوه لوري ته یې دالان او بل ته طبیله ده تیر شول او د کور دننه برخې ته ننوتل.
لږ ځنډ وروسته سلمان د لاندیني پوړ په یوه کوټه کې د یوسف په مخکې ولاړ و.
هغه جګ شو لاس یې ورکړ ویې ویل: زه هغه دریم کس یم! بیا یې زیاته کړه: کاشکې زموږ لیدل څو میاشتې وړاندې شوي وای او بیا دواړه غاړه غړې شول.
د یوسف قد تر سلمان لږ لوړ و، د پراخه سینې او غوړیدلې تندې خاوند دغه سړی چې د ږیرې تر نیمایي زیات ویښتان یې سپین شوي وو اوس هم د نیغ زلمي په څیر ښکاریده.
د هغه مخ لږ بیضوي او وچ و، ژورې ځلیدونکې سترګې یې د هوښیارۍ او جرئت ښکارندوي وې.
سلمان یې میز ته نژدې په یوه کرسۍ له کښینولو وروسته هغه ولید ته وکتل او ویې ویل: اوس ته په میلمستون کې د میلمنو خدمت کوه، دوی به لږ ځنډ وروسته راورسیږي او عبدالملك ته ووایه چې خپل کار خلاص کړي دلته دې راشي.
ولید بهر ته ووت او یوسف پر خپله کرسۍ ناست و سلمان ته یې وکتل ویې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وېل:

زه افسوس کوم چې زما په سبب ستا ډېر قیمتي وخت ضایع شو.

سلمان ځواب ورکړ: زه پردې پوهېدم چې ته ډېر مصروف یې خو زه پر دې حیران یم چې تازه کور ته راغلی یم او هغه هم په داسې وخت کې چې د حکومت جاسوسان دلته راتلونکې کسان ښه لیدای شي، ما ګومان کاوه چې د هرې شیبې بدلېدونکو حالاتو به ته نور هم محتاط کړی یې!

یوسف ووېل: تازه حالات داسې وایي چې موږ نور د احتیاط له پړاوه تېر شوي یو، ته زما په اړه څه خوشباوري مه کوه، زه د هغه بدنصیبو خلکو له ډلې څخه یم چې په سهي وخت کې غلطي او په غلط وخت کې سهي پرېکړې کوي.

کله چې په الحمرا کې د جګړې د اورېند په باب پرېکړه کېدله، نو ما تر وروستې شیبې پردې باور درلود چې د موسی بن ابي غسان وینا به بې اغېزې نه پاتې کېږي، او بیا چې کله هغه د غرناطې له مشرانو څخه مایوس شو او د شهادت لاره یې غوره کړه نو ما له پوځ څخه استعفی ورکړه. زه به تر مرګه پردې خبره خفه یم چې تر وروستې شیبې زه ولې له هغه سره ملګری نه شوم.

او بیا چې کله حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطې څخه د وتلو پرېکړه وکړه، نو زما د شخصي فعالیتونو نتیجه له دې پرته هیڅ نه شوه چې هغه له غرناطې څخه بهر څو میله وړاندې شهید کړای شو.

د سعید د ژغورنې لپاره د قاتلانو پام خپل ځان ته را اړول دومره لویه کارنامه نه ده چې زه پرې وویاړم، که ما له هوښیارۍ څخه کار اخستی وای نو کله چې د هغه پلار د البسین په څلور لارې کې وینا کوله، هغه وخت پوځ باید پردې پوهول شوی وای چې له موسی وروسته حامد ستاسو وروستۍ هیله ده، او د ده ساتنه ستاسو تر ټولو لوی مسئولیت دی. د هغه د ساتنې لپاره په سلګونو رضاکار هم استول کېدای شوای خو موږ په دې خوشباورۍ کې راګیر شوو چې که هغه ناڅاپه غلی ووزي نو په غرنیو سیمو کې به څو ورځې د ده فعالیتونه غلي پاتې شي او د غرناطې اولس به د تیارۍ نیولو فرصت ترلاسه کړي.

کاشکې هغه وخت زموږ څخه چا دا فکر کولی چې دښمن تر موږ زیات ښېدار دی. او کله چې ولید ستا په باب راته ووېل ما ډېر امیدونه په تا پورې وتړل، همدغه سبب و چې ما غوښتل ته له هر ډول خطر څخه لرې وې.

تیره شپه کله ماته پر وخت معلومه شوې وای چې ته د یوه خطرناک پروګرام

Downloaded from: The Digital Library

لپاره روانيږي نو خامخا به مې ستا د راګرځولو هڅه کوله، خو دا به زما يوه بله اشتباه وه.

سلمان وويل: ته رښتيا وايې! د دې عملياتو نتيجه زما د هيلې پرخلاف هم کيداى شواى، خو دا نورې د تيرې زماني خبرې دي، زه دا پوښتنه کوم چې د راتلونکي لپاره دې څه چورت وهلى دى؟

يوسف په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: کاشکې له موږ سره د چورت وهلو او پريکړې کولو واك واى، خو زه به تا ډير پريشانه نه کړم، اوس زموږ لومړنۍ مسئله دا ده چې تاسو زر تر زره له دې ځايه روان شئ.

: د قبايلو کوم مشران چې تاسو غرناطې ته رابللي ؤ هغوى څه پريکړه وکړه؟

: هغوى يوازې په هغه صورت کې پريکړه کولاى شي چې د پوځ له لورې څه وعده ورسره وشي، او د پوځ بيا داسې حال دى چې کله د غرناطې اولس ته ګوري او کله ابو القاسم خپله ورورستې پناه بولي.

: ابو القاسم!

: هوکې! کله چې د يوه اولس ذهني او جسماني قوه فلج شي نو بيا د خپل تولنيز ځواك د فعالولو پرځاى د کوم هوښيار سړي اشارې ته ګوري. ابو القاسم د خپل پخواني کرکتر سره سره په خلکو کې داسې ذهنيت پيدا کړې دى چې دى د اندلس ترټولو هوښيار سړى دى. او دا د عامو خلکو نه بلکې د ډيرو هوسيارو خلکو رايه هم ده چې اوس يوازې هماغه ورورستې ديوال دى چې زموږ او دغه ورانوونکي توپان ترمنځ ولاړ دى له ده پرته زموږ هغه بنديان بيرته نشي راتلاى او ده چې د سينتافې لاړه خلاصه کړه موږ يې د لوږې له مرګه وژغورلو.

د حامد بن زهره په راتلو د هغه پرخلاف د خفګان يوه څپه راپورته شوه خو اوس دا حالت دى چې کوم خلك هغه پيژني په هغوى کې هم ډيرداسې خلك دي چې ته به دا ترې واورې چې اوس له موږ سره د دښمن د پوځي ځواك د ځواب لپاره بل څوك شته؟

دغه خلك ابو عبدالله ته براالا بدرد وايې خو پر ابو القاسم د انتقاد جرئت نه کوي.

: مګر زما په ګومان د قبايلو غازيان د ابو القاسم په اړه خوشباوري نه کوي!

يوسف ځواب ورکړ: د قبايلو ديرش تنه سرداران غرناطې ته را رسيدلي دي او د هغوى زياتره له موږ سره موافق دي خو ابو القاسم هم له هغوى څخه غافل نه ؤ،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغه هم خو تنه سرداران دلته راوغوښتل او د آزادی غوښتونکو د اغیزی کمولو هڅی یی پیل کړی، دا زموږ یوه بله اشتباه وه چی موږ د قبایلو د مشرانو د غونډی لپاره د غرناطی پرځای د غرنیو سیمو څخه کوم ځای ولی غوره نه کړ، هغوی مو دلته راوبلل او غدارانو ته مو دا فرصت برابر کړ چی د هغوی په زړونو کی بدگومانی راپیدا کړی.

ورمه شپه د حکومت جاسوسانو د الفجاره څلور تنه ساده زړی سرداران په دوکه ابو القاسم ته وروستلی وو، د هغوی نیتونه بد نه وو هغوی خپلو ملگرو ته دا ویلی وو او تللی وو چی موږ به ابو القاسم نیغی لاری ته راوگرځوو، خو د دی لیدو کتو نتیجه دا شوه چی هغوی بیرته راغلل څو نور ملگری یی هم دوه زړی کړل.

د هغه منطق تل دا وی چی زه د خپل اولس دښمن کله کیدای شم! تاسو دا ولی گڼلی چی کله تاسو د جگړی لپاره تیار شی نو زه به مو را ایسار کړم، خو د کوم گام اوچتولو څخه دمخه تاسو د پوره حقیقت په رڼا کی باید د خپل بری امکانات وڅیری.

زما دوسته! یوسف له خو شیبو څند څخه زیاته کړه:

نن زه د توپان لومړنی څپی احساسوم ځکه خو می د غرناطی له مشرانو او خو تنو قبایلی سردارانو سره نیغ په نیغه د خبرو اترو ضرورت ولید، زما زړه گواهی راکوی چی غداران به زموږ داتکل څخه وړاندی د غرناطی د قسمت پریکړه وکړی، له هغوی څخه څو تنه دلته راغلی دی او څو تنه نور به تر لږ ځنډه راشی.

له دغه خلکو سره به زما خبری ډیری لنډی وی، لومړی زما دا هیله وه چی هغوی په غرناطه کی راټول شی خو اوس زما دا هڅه ده چی دوی زر تر زره خپلو سیمو ته ولاړ شی ما په همدی تمه ته دلته را ایسار کړی چی ته د ترکانو لخوا دوی ته څه امیدواروونکی خبرورکړی. خو حکومت دومره ځک دی چی اوس په کومه غونډه کی ستا گډون مناسب نه گڼم. ما چی غوښتل کومی خبری ته وکړی هغه به زه په خپله کوم.

له نیکه مرغه د المریی یو هوښیار او زړور سپاهی دلته رارسیدلی دی او ما هغه تاته ددی لپاره در واستاوه چی تاسو یو له بل سره ښه بلد شی، هغه زموږ د سمندری پوځ د تجربه کارو افسرانو یوه ډله په خپله سیمه کی راغونډه کړی او ستا سره یی د استولو ذمه واری قبوله کړی ده، له دی ځایه چی څو کسان

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

روانيږي هغوی به په مختلفو لارو ځان رسوي. عبدالملك په بله کوټه کې ناست دی د هغوی لپاره ضروري لارښوونې ليکي، له هغې وروسته به له تا سره تفصيلي خبرې کوي.

سلمان لږ په خفګان ووېل: مګر! تاسو د سعيد په اړه څه فکر کړی دی؟

يوسف په ډاډ ځواب ورکړ: وروره! ته چې اوس له کومو جنجالونو سره مخ يې زه ترې بې خبره نه يم. زه پوهيږم چې ته سعيد، عاتکه او د حامد بن زهره لمسی دلته نشې پرېښودلای، هغوی ته دلته واقعاً خطر دی. خو سعيد تر اوسه د سفر وړ نه دی.

سلمان ووېل : مګر زما په ګومان هغه له غرناطې پرته په بل هر ځای کې په امن دی، که هغه په بيړه واستول شي نو په لاره کې کېدای شي هغه ته ډېر خوندي پناه ځای پيدا شي.

يوسف ووېل : ربړه دا نه ده چې هغه ته د پناه ځای پيدا شي، بلکې له هيأت سره بايد بهر ته واستول شي. اوس موږ په غرناطه کې له هغه څخه د څه کار اخستلو موقع له لاسه ورکړې ده، خو په هيأت کې د غرناطې د خلکو د ترجمان په حيث هغه اغيزمن رول درلودلی شي. ما له وليد او عبدالملك سره پر دې خبرې کړې دي، زما رايه هم دا ده چې ته له ده سره د يو ځای سفر په ځای ساحل ته نژدې د هغه د رسيدو انتظار وکړې، موږ به هڅه وکړو چې هغه زر تر زره تاسو سره يوځای شي.

سلمان ووېل: که تاسو د هغه د ساتنې مسئوليت اخلې نو زما په تلو کې بايد ځنډ ونه شي.

يوسف ووېل: زه به د هيأت غړي تاته دروپيژنم بيا به پرېکړه وکړم! بيا يې يوه ژوره ساه واخسته ويې ويل:

وروره! زما زړه ګواهي راکوي چې ډېر زر به يو بد خبر واورم.

له تيرو دوو ورځو راهيسې مې کور ته د يو قدم ور اخستلو فرصت نه دی موندلی، له خپلو پوځي انډيوالانو او ځينو سردارانو سره په پټو خبرو اترو مصروف يم.

ماته يوه دوست ووېل چې ته په يوه خطرناك پروګرام وتلی يې، ځکه ټوله شپه راباندې په شوګيرو تيره شوه، که مې سهار له څو مهمو کسانو سره ملاقات نه وای نو د عبيدالله کورته به مې د جميل او عبدالملك د درليږلو پرځای پخپله

Downloaded from: The Digital Library

درتلم. اوس چې کورته راغلم راته معلومه شوه چې زما په غیاب کې له الحمرا څخه دوه پیغامونه راغلي دي.

سهار د شاهي ماڼۍ د ناظم پیغام راغلی ؤ او زما میرمن هلته تللې وه، هغې پیغام را استولی دی چې زه کله کور ته راورسیږم باید سمدستي الحمرا ته ورشم د پاچا مور له ما سره لیدل غواړي په ژوند کې مې دا لومړی ځل دی چې هغه ته په ورتلو د ویرې احساس کوم، که هغه زما میرمن، د خپلې مور په واسطه الحمرا ته نه وای وربللې او لیك یې نه وای ورکړی ماته یې پخپله نیغ په نیغه امر کړی وای چې ورشم نو دومره به پریشانه نه وم.

اوس زه هلته له تلو پخوا دا واډ ترلاسه کول غواړم چې که زه وځنډیږم یا په څه سبب هلته پاتې شم نو زما ملګری به خپله دنده او مسئولیت سرته رسوي څکه ما خپلې میرمنې ته دا ځواب ولیکه او ورمې کړ چې تر ماښامه به زه درشم.

*****

عبدالملك کوټې ته ورننوت او د یوسف په مخکې یې څو کاغذونه کیښودل ویې ویل:

صیب! ما د غرناطې څخه تر المریې پورې د درې لارو نقشې کښلې دي، تر کومه چې زما ذهن ته راتلل پر هغو تولو ځایونو مې نخښې ایښې دي چې د خطر احساس ترې کیږي. او یا له شاو خوا کلیو څخه مرسته ترلاسه کیدای شي.

څلورمه نقشه چې ستا له حکم سره سم مې د سلمان لپاره جوړه کړې ده ډیره تفصیلي ده، په هغې کې مې د لاړې د تولو پړاوونو په اړه معلومات لیکلي ، پردې سربیره مې د لارې په اوږدو کې د مهمو کسانو نومونه هم لیکلي چې د دوی د روانیدو څخه دمخه باید هغوی ته خبر ورکړای شي. یوسف درې نقشې او ورسره کاغذونه ولیدل یوې خواته یې کیښودل بیا یې څلورمه نقشه راواخسته قلم یې راویوست او په هغې کې یې څو نخښې نورې زیاتې کړې او سلمان ته یې وراندې کړه ویې ویل:

دا نقشه ښه وګوره! کیدای شي ستا دې ته اړتیا پیښه نه شي او له غرناطې څخه وړاندې په دوهم یا دریم پړاو تول په یوه لاره سره یوځای شي. خو د خطر په صورت کې به دا نقشه درته په کار شي.

دغه لاره اوږده هم ده او سخته هم، خو موږ غواړو چې دښمن پر تا هیڅ شك ونه کړي. او د کومې نه اتکل شوې پیښې په وخت کې مرسته هم ترلاسه کړای

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. ستا سره يوځاى روانيدونكى به لږ ځند وروسته دلته راورسيږي. كه زه د هغوى په موجوديت كى له الحمرا بيرته راستون شوم نو هغوى ته به نورى لارښوونى هم وكړم. كه نه نو كوم بل تجربه كار افسر به راواستوم.

عبدالملك سلمان ته په خطاب كى وويل: په دى نقشه كى بى پوازى د المريى لاره ښودلى ده، كه ته ماته ووايى چى د ساحل له كوم ځاى څخه به په كښتى كى سپريږى نو زه به د شاوخوا د لوړو ژورو او ددښمن د پوستو ځايونه او د سمندرى ځنډو د تانو ځايونه هم درته تيار كړاى شم.

سلمان وموسكل ويى ويل:

له المريى نه تر مالقى پورى ټوله سمندرى سيمه ماته د خپل لاس د كرښو په څير معلومه ده ، خو كه تاسو پر ځنډه د دښمن د نويو تانو او پهرو ځايونه په نخښنه كړى دا به راته په گټه وى.

وليد كوټى ته ورننوت او ويى ويل:

صيب! هغوى ټول راورسيدل، د «الحمرا» له.احصار څخه يو افسر هم راغلى دى او له تاسره ليدل غواړى، هغه وايى چى ما د قوماندان له خوا يو مهم احوال راوړى دى.

: هغه راوله.

وليد له كوټى ووت غږ يى وكړ: مهربانى وكړى!

* * * * *

څو شيبى وروسته يو پوځى افسر كوټى ته ورننوت او له سلام وروسته يى وويل:

صيب! د قوماندان هيله وه چى د لږ ځنډ لپاره كلا «الحمرا» ته تشريف راوړى! هغه ته دا خبر رسيدلى چى د ښار مشران او د قبايلو سپين روبى ستا په كور كى راغونديږى، خو هغه دا غوارى چى معلومه كړى ته تر څه وخته وزگاريږى چى سركارى گاډى درته راواستوو؟

يوسف څو شيبى په انديښنه نوى راغلى سړى ته كتل بيا بى په زحمت خان راسنبال كړ ويى ويل: زه به هڅه وكړم چى زر تر زره ځان وزگار كړم، خو كه كومه خاصه خبره وى ته په ځغرده راته ويلى شى، دا زما ملگرى دى.

: صيب! زه په دى نه پوهيږم چى هغه به ته د څه لپاره وربللى يى، خو كومه خبره چى ما اوريدلى ده دا ده چى لوى وزير به ډير زر له خپل محل څخه كلا

Downloaded from: The Digital Library

«الحمرا» ته راکښه شي، پاچا د هغه د سمدستي هستوګنې لپاره د يوه کور د وزګارولو امر کړی دی. پردې سربېره يې له کلا «الحمرا» څخه د پوځ يوه بله ډلګۍ هم د هغه د کور د ساتنې لپاره ور استولې ده . داسې ښکاري چې نن هغه څه خطر احساس کړی دی، هغه دوه ځله له سلطان سره ملاقات هم کړی دی. په لومړي ځل کښته کې د غرناطې هغه مهم مشران او علما هم په الحمرا کې وو چې د ابو القاسم په اشاره ناڅي، خو په دوهم ځل يوازې د سلطان مور ورسره وه.

يوسف وويل: زه پردې خبرو خبر يم، زما لپاره يوازې دا نوې خبره ده چې ابو القاسم کلا «الحمرا» ته کډه وړي.

لږ څند دمخه د ښارپرکوتوال برسېره څو نور چارواکي هم د ده د نوې هستوګنځي د ليدو لپاره راغلي وو. زموږ قوماندان له هغوی نه دده ددې ناڅاپي کډې د سبب پوښتنه وکړه کوتوال وويل چې اوس به هره شيبه پاچا د لوی وزير مشورو ته او پوځ د هغه هداياتو ته اړتيا لري.

يوسف سلمان ته وکتل او په غمجنه لهجه يې وويل: زما انديښنې سهي شوې، ابو القاسم خامخا کوم خطرناک ګام اوچت کړی دی..

بيا يې د قوماندان استازي ته وويل: ته سمدستي بېرته ولاړ شه، هغه ته ووايه چې ډېر زر به کلا ته درشم، نه رښتيا ته ودرېږه زه يوه پاڼه درته ليکم چې ور يې کړې. يوسف په بېړه قلم راواخست او څو کرښې يې وليکلې کاغذ يې قات کړ هغه استازي ته يې ورکړ ويې ويل: دا هغه ته ورکړه!

وليد وويل: صيب! زه داسې احساسوم چې موږ به له وخته وړاندې په څه ګام اوچتولو مجبور شو، د کور څخه بهر زموږ ملګري ډېر پرېشانه دي، اوس ماته يوه رضاکار وويل چې په شاوخوا سر کونو پوليس ګزمې کوي.

د قوماندان استازي وويل: صيب! پوليس ډېر وارخطا ښکاري! ما له درشل څخه لږ وړاندې د کوتوال له مرستيال سره څو تنه وليدل ګاډۍ يې ودروله ښه يې ولټوله بيا يې هم په وار وار پوښتل چې زه چېرته ځم او چې ما ورته وويل چې زه د خپل پخوانۍ مشر سلام ته ځم هغوی د يوې مسخره موسکا سره خواب راکړ چې ته ډېر بې وخته راغلی يې دننه دومره کسان راټول شوي دي چې تاته به په اسانۍ د سلام کولو فرصت په لاس درنشي.

:تاته! هغه موسکل؟... او تايې د غابښونو ماتولو هڅه ونه کړه! د غرناطې پر سپاهيانو څه شوي دي، اوس درځه او د ګاډۍ پردې دې راخوشي کړه له دې ځايه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

روان شه، که د کوتوال مرستیال چیرته تللی نه وی امکان لری بیا ورسره مخ شی.
افسر وویل: صیب! که تاسو ما د قوماندان له سزا څخه ژغوری نو زما دوهم ملاقات به داسی وی چی تر ډیره وخته به یی په یاد وی.
د پوځی افسر له رخصتولو څخه وروسته یوسف جګ شو سلمان ته یی وویل: ته زما سره راځه!

هغه ورپسی ورغی او دواړه یوی بلی کوټی ته ننوتل. دغه کوټه د یوه وړوکی وسله تون په څیر وه، په دیوالونو توری، ډالونه، خنجرونه، نیزی، تومانچی او نوری وسلی راځړیدلی، یوسف د یوه صندوق کولپ خلاص کړ. وی ویل: کیدای شی د دی ځای د اضطراری حالاتو په سبب تاته له دی ځایه د وتلو په خاطر پوځی جامو ته ضرورت شی. د سمدستی اړتیا لپاره ته له دی ځایه مناسبه وسله هم درسره اخستلی شی، اوس ته همدلته کښېنه او زما تر راتګه انتظار وکړه زه به په حجره کی له میلمنو سره خبری وکړم او الحمرا ته به ولاړ شم، إن شاء الله چی زر به بیرته راستون شم. او هو ربښتیا! ترمابښامه به د هیأت غړی چی زیاتره یی پخوانی د پوځ منصبداران دی زیاتره راورسیږی.

*****

لږ ځنډ وروسته یوسف په لویه حجره کی د قبایلو له سردارانو او د غرناطی له سپین ږیرو سره خبری کولی.
د غونډی زیاترو خلکو هغه د لومړی ځل لپاره په یوه غونډه کی لیده او ډیر داسی هم وو چی د ده د پټو فعالیتونو په اړه په څه خبر نه وو، د غرناطی اولس په دی ګرځیدلی او بده ورځ هم د ښی وینا او خطبی لیوال وو، په ځانګړی ډول په داسی ورځو کی چی د دوی د برخلیك پریکړه کیدله دوی د موسی بن ابی غسان د یوه نومیالی ملګری څخه د ډیری له جوشه ډکی او احساساتی وینا هیله درلوده، خو د یوسف حالت هغه سړی ته ورته و چی هره شیبه د یوی پیښی په انتظار وی.
هغه د څه مقدمی پرته په غمجنه لهجه وویل:
وروڼو! د احتیاط غوښتنه دا وه چی زه تر څه وخته نور هم داولس د یوه نوموړکی رضاکار په توګه خپل خدمت ته دوام ورکړم، او چی کله زه پردی ډاډه شم چی له هڅو څخه می څه ښی نتیجی راپیدا کیدای شی. او زما د اولس له

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نظره پټ اوسیدو ته اړتیا پاتې نه شي نو زه به د البسین په څلور لارې کې ودرېږم او دا اعلان به وکړم چې د اولس زامنو !که تاسو ژوند او شهادت نه پرته بله دریمه لاره نه وي غوره کړې نو د موسی بن ابی غسان ملګري به مو مایوس نه کړي، ما د تاسو له ځینو ښاغلیو سره خبرې کړې دي او تر پرون پورې زما زیاته هڅه دا وه چې د قبایلو مشران د جګړې په باب د وروستي پریکړې له کولو وړاندې باید ولاړ نشي. خو نن وضعه داسې ده چې زه یې د یوې ورځې لپاره د ایسارولو مشوره نشم ورکولی، د دې لپاره نه چې ما یا زما ملګرو خپله ماته منلې ده. غلامي،ذلت او رسوایی د هغو خلکو برخلیك نشي کیدای چې د حق لپاره یې مړه کیدل او ژوندي پاتې کیدل زده کړي دي، موږ به جنګیږو تر هغه وخته به جنګیږو چې زموږ په رګونو کې د وینو وروستي څاڅکي وینې هم وبهیږي.

خو اوس ښایي غرناطه زموږ هستوګنځای نه وي، موږ به په غرونو کې نوی هستوګنځای پیدا کوو، په کوټه کې ترلږځنډه چوپتیا شوه، بیا د پوځ یوه پخواني منصبدار وویل:

صیب! که تاته کومه داسې خبره معلومه وي چې موږ پرې خبر نه وو نو زموږ صبر مه ازمویه، موږ په هره شیبه د بد خبر اوریدو روږدي شوي یو. همدا اوس له حصار څخه د پوځ یو افسر ستا لیدو ته راغلی ؤ او ما چې هغه له ولید سره یوځای ولید له بګۍ څخه راکوز شو او دننه راغی وپوهیدم چې موږ له کومې نوې اندیښنې سره مخ کیدونکي یو.

یوسف ځواب ورکړ: زما هدف دا نه دی چې تاسو پریشانه شي، اوس په الحمرا او پوځي قرارګاه کې ځوك راته متنظر دي. او هلته زما هغه ملګري په ځه خبره خفه دي چې د شپې په یوازیتوب کې د وطن د غدارانو څخه پټ د راتلونکې جګړې نقشې جوړوي. کیدای شي چې ما له نوي خبر څخه غلط تعبیر کړی وي او زما اندیښنې غلطې وي ځکه خو تاسو ته د سهي ځواب درکولو په خاطر زما ورتګ

(c) watan.dw.com: The Digital Library

هلته ضروري دي. او زه د دې مسئوليت اخلم چې که کومه نوې خبره راته معلومه شوه يا مې کوم سمدستي خطر احساس کړ نو تاسو ته به خامخا احوال درکوم.

زموږ رضاکاران به کور په کور دروازې وټکوي، خو د قبايلو د مشرانو په باب زما همدا رايه ده چې سمدستي له دې ځايه ولاړ شي او خپل غازيان چمتو کړي. وخت ډېر ګړندی روان دی، د غرناطې دننه دښمنان هر وخت داسې وضعه جوړولی شي چې د غرناطې مجاهدين کور او کلي پرېږدي او په غرونو کې پناه واخلي. اوس زموږ درانه ميلمانه بيله څه ځنډ او ستونزو تلای شي، له رضاکارو غازيانو پرته پوځ هم د دوی د ساتنې ذمه واري اخستلی شي. غداران به دوی ته د پورته کتو جرئت هم ونه کړي. خو يوه دوې ورځې وروسته به څه کېږي پردې هيڅوک څه نشي ويلای که زموږ درانه ميلمانه زما له خبرې سره سلاوي نو زه ترې غوښتنه کوم چې سهار ته له خيره روان شي.

د اندراش يوه غرنې سردار وويل: صيب!

موږ ټول درسره موافق يو، اوس چې د غرناطې اولس له کومو خطرونو سره مخ دي موږ ته دا نوې نه دي. زموږ د خاينو چارواکو وروستي پرېکړه دا کيدای شي چې ناڅاپي د دښمن لپاره د ښار دروازې خلاصې کړي، خو موږ غواړو پردې وپوهيږو چې که خدای مه کړه زموږ دغه انديښنې او اټکلونه سهي شول نو د پوځ عکس العمل به څه وي؟

يوسف ځواب ورکړ: که د غرناطې اولس دا پرېکړه وکړه چې د غلامۍ تر ژوند د شهادت مرګ غوره دی نو د پوځ زياته برخه په هر حال د دوی ملاتړ کوي، او د غرناطې د خلکو مورال به په هغه صورت کې اوچت وي چې قبايل ډګر ته راووزي.

د غرناطې يوه بوډا عالم وويل: په اوسنې حالت کې غرنې قبايل په هغه صورت کې سر پورته کولی شي چې له دوی سره د بهرنې ملاتړ اميد وي، د هغوی استازي له تلو مخکې پردې پوهيدل غواړي چې د جګړې د پيلولو په

Downloaded from: The Digital Library

صورت کې به تر څه وخته د ترکانو د جنګي بېړيو انتظار کوی؟

یوسف لږ سوچ وکړ بیا یې ځواب ورکړ: زه د خپلو شخصي معلوماتو له مخې په پوره باور ویلای شم چې له ترکانو سره د اسلامي نړۍ په اړه پوره د مسئولیت احساس دی او اندلس د اسلامي نړۍ څخه بیل نه ګڼي، خو هغوی پردې هم پوهیږي چې په اندلس کې د اسلام د دښمنانو پرخلاف د کوم اغیزمن ګام اوچتولو څخه وړاندې د دوی شا باید مزبوته او خوندي وي ځکه خو د روم په سمندرګي کې د ایتالیا، جینوا او وینس پر جنګي بېړیو پریکنده ګوزارونه ضروري ګڼي، تاسو ته معلومه ده چې که د روم په سمندرګي کې د ترکانو جنګي کښتۍ نه وای نو له مصر څخه تر مراکش پورې به یوه اسلامي هیواد هم د ازادۍ ساه نه وه اخستې. زما باور دی چې ترکان او افریقایان به ډېر زر د روم په سمندرګي کې دومره ځواکمن شي چې د دښمن هره ساحلي کلا به زموږ د توپونو تر دم لاندې راشي. او بیا به د اندلس مسلمانانو ته د دې ضرورت نه وي چې هغوی ته ورغږ کړي.

زموږ له لورې د خو مسئولو کسانو یو هیأت د روم په سمندرګي کې د ترکانو د سمندري قواو امیر ته ورغلی دی، او یو داسې مجاهد د هغوی لارښونه کوی چې حامد بن زهره یې د اندلس په څنډو پلې کړې او د دښمن دوی جنګي بیړۍ یې ویجاړې کړې وي.

یوه تن وویل: مګر موږ ته خو یې دا ویلي وو چې ډېر زر به هغه مجاهد چې له حامد بن زهره سره راغلی ؤ په یوه غونډه کې کوم مهم خبر واوروي!

یوسف ځواب ورکړ: ښاغلیو! د دې لپاره چې هغه د اندلس له څنډو څخه د وتلو فرصت ترلاسه کړي موږ خپلو داخلي او بهرنیو دښمنانو ته داسې ذهنیت ورکړ چې هغه په غرناطه کې چیرته غلی دی، اوس زه تاسو ته دا زیری اوروُلی شم چې تیره شپه د ساحل له کومې ګوښې څخه هغه په خپله کښتۍ کې سپور شویدی زه د هغه له خوا تاسو ته دا زیری هم درکوم چې په کومه ورځ تاسو د

Downloaded from: The Digital Library

جهاد اعلان وکړی د هغو نه څو ورځې وروسته به تاسو دا خبر واوری چې د ترکانو جنگی بیړیو په ساحل کی د دښمن په کومه مهمه پوځی تانه ډزی کړی، خو اوس د وطن خلکو ته دا احساس ورکول ستاسو ذمه واری ده چې اولسونه د خپلې بقا او آزادی جگړی د بهرنی ملاتړ په امید نه کوی، دا هغه سپیڅلی فریضه ده چې په هر حالت کی یی باید دوی پوره کړی.

ترکان او د افریقا خلك به خامخا ستاسو مرستی ته رارسیږی خو کاشکی چې ما له تاسو سره له دی ډاډ سره خدای پامانی کولی شوای چې د اولس غداران به ستاسود پښو له تکیه کیدو نه وړاندی دښمن ته دغرناطی دروازی نه خلاصوی، زه اوس له تاسو څخه اجازه غواړم، که په پوځی قرارگاه او یا الحمرا کی کومه نوی خبره راته معلومه شوه نو زه به‌ستاسو د سمدستی خبرولو هڅه کوم.

بیا یی ولید ته مخ واړاوه ویی ویل: اوس د عزتمندو میلمنو رخصتول ستا په غاړه دی. یوسف زر بهر ته ووت او بیا یی بگی‌ږ گرندی‌روانه شود.

* * * * *

له دی پیښو دمخه د یوسف د کور په مخکی د کوتوال مرستیال له یوی نه اټکل کیدونکی پیښی سره مخ شو، هغه له دروازی څخه څو گامه لری هر تلونکی او راتلونکی ډیر په څیر څارلو، اوه تنه وسله وال کسان چې دوه کسه یی پر اسونو سپاره وو ده ته نژدی ولاړ وو، او ده پر خپل گومان یوه ډیره مهمه ذمه واری سرته رسوله.

یوه افسر خپل اس بگی‌ږته ورنژدی کړ او ویی ویل:

صیب! دا ځای موږ ته مناسب نه دی، یوسف غوندی سړی باید پردی پوه نه شی چې وسله وال کسان یی پر کور پهره کوی، کوتوال موږ ته لارښونه کړی وه چې هغه ته یوازی د یوسف په کور کی د راغونډو شویو کسانو د لست ضرورت دی او دا کار زموږ جاسوسان کولی شی.

: زه پوهیږم! هغه په بی پروایی ځواب ورکړ، خو کوتوال ته تر اوسه دا خبر نه

Downloaded from: The Digital Library

دی رسیدلی چی زمور. لاس ته یو لوی ښکار راتلونکی دی، هغه پردی څوک چی د خبر سره سم نه د غرناطي دی او نه د کومی غرنی قبیلی سردار دی، خامخا د هغو جاسوسانو څخه کوم څوك دی چی له حامد بن زهره سره یوځای دلته راغلی ؤ. ناڅاپه د یوسف د کور څخه د هغه افسر بګۍ رابښکاره شوه چی د قرارګاه د قوماندان پیغام بی راوړی ؤ. خو څرنګه چی د بګۍ پردې تیتې شوی وی او د کوتوال د مرستیال کسانو دا ونه لیدل چی دننه څوك دی ځکه وړاندی ورغلل او ګاډی بی ودروله.

کوچوان په غوسه وویل: ته زما بګۍ نه شی درولی که د سر خیر غواړی نو له مخی لری شه! که نه نو دا ګستاخی به درته ګرانه پریوزی.

د کوچوان جرئت د نورو خلکو پام وروااړاوه او د سترګو په رپ کی هلته ډیر کسان راټول شول.

د کوتوال مرستیال له خپلی بګۍ څخه راکوز شو وړاندی ورغی او وبی ویل: ګوری تاسو شور مه کوی، موږ یوازی دا غواړو چی ووینو د بګۍ دننه څوك دی؟ بیا بی د دروازی پرده لری کړه دننه بی وکتل، یوځی افسر په دروند غږ وویل: تاسو دومره بی شرمه شوی چی اوس د پوځ عزت هم درڅخه خوندی نه دی. تا دوه ځله زما د ګاډی د درولو هڅه وکړه.

: صیب! د دی بی ادبی بخښنه غواړو! د بګۍ پردی لویدلی وی، ځکه مو ونه لیدل چی دننه تاسو یاست! یوځی افسر د هغه خبره بشپړیدو ته پری نښوده او پریزه بی په زوره په سوك ووا‌هه او په زوره بی وویل: کوچوانه درځه!

کوچوان اسونو ته مترکه ور واچوله د کوتوال د مرستیال ملګری له وارخطایی یوی او بلی خواته شول او بګی د سترګو په رپ کی لری ولاړه.

د کوتوال نایب چی پر خوله یو اوسپنیز سوك وخوړ او وغورځید د خپلو ملګرو په مرسته راپاڅید او زګیروی بی کاوه. یو تن له اس څخه پلی شو د هغه خوله بی په دسمال پاکوله وبی ویل: صیب! که ستاسو امر وی چی ورپسی ورشو!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نائب کوتوال په شرمیدلي لهجه وویل: اوس ټوکې مه کوئ!

بیا یې خپلې جامې له خاورو وڅنډلې او ګاډي ته ور وخوت ویې ویل: کوچوانه د کوتوال په لور درځه! یو سپاهي ور وړاندې شو ویې ویل:

صیب! زموږ لپاره څه حکم دی؟

: تاسو هم زما له مخې نه ورك شئ!

د سترګو په رپ کې د هغه بګۍ له هوا سره خبرې کولې، او نیم ساعت وروسته یې د کوتوال په مخکې فریاد کاوه، د هغه دې ته هم پام نه شو چې دوه تنه نور هم ناست دي. ده وویل:

صیب! اوس اوبه له سره اوښتې دي، هغه د کلا د ساتونکي خاص سړی و، له یوسف سره یې ولیدل او بیرته راروان ؤ، زما پزه یې ماته کړه.

کوتوال په داډ ځواب ورکړ: زه دې وینم، ستا د خپل مظلومیت د ښودلو لپاره دې ته اړتیا نشته چې خپلې په وینو ککړې جامې دې راوړې، خو زه دا پوښتنه درنه کوم چې تا په لویه لاره کې د پوځ له یوه افسر سره ولې د جنجال هڅه وکړه؟ او دا ګومان دې ولې کاوه چې د خلکو په زړونو کې د پوځ احترام پای ته رسیدلی دی؟

: صیب! ما له هغه سره د جنجال هڅه نه ده کړې، ما یوازې د بګۍ د تنه سر ورلرې کړ.

کوتوال وویل: امکان لري هغه ته زما د مرستیال پرځای کوم عادي سړی ښللی وي!

: صیب! هغه ما ډیر ښه پیژني، کله چې هغه د یوسف کورته تلو ما ودرواه او څو خبرې مې هم ورسره وکړې، هغه وخت هغه هیڅ په غوسه نه شو.

: ستا مطلب دا دی چې تا د پوځ یو افسر دوهم ځلې درولی دی، په دې صورت کې که هغه ستا ټول غاښونه مات کړي وای هم زه به حیران نه وم.

: ښاغلیه! دوهم ځلې چې کله سپاهیانو د ده د ګاډي درولو هڅه وکړه د ګاډي

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پردی غورځېدلی وی. او هغوی ته دا نه ښکاریده چی دننه څوک دی؟

: زه د پوځ خلکو ته دا حکم نه شم کولی چی له بګیو نه دی پردی لری کوی چی ستا پاتی غابنونه روغ پاتی شی.

: ښاغلیه! ماته دا معلومه وه چی د یوسف په کور کی د قبایلو مشران راغونډیږی.

: او ته پخپله هلته ورغلی او پهره دی پری کوله؟

: نه صیب! زما د ځک کیدو سبب دا و چی د ګزمی په وخت کی ماته خبر راغی چی یو نا آشنا د یوه با نفوذه سړی له کوره په بګۍ کی سپور شو او له هغه وروسته په همغه بنه او جامه یو ناپیژندوی زموږ جاسوسانو لیدلی ؤ چی د یوسف کورته ورغلی ؤ. بیا ما څو کسان هغه کور ته واستول او پخپله د یوسف د کور په لور ولاړم. زما په ګومان دا د هماغو جاسوسانو څخه یو دی چی موږ یی له څو ورځو را په دی خوا په لټه کی یو. د کور د خاوند زوی تر بګی پوری ورسره راغلی ؤ او د هغه په باب زه په ډاډ سره ویلای شم چی حکومت یی بدایسی.

کوتوال جدی شو ویی ویل: اوس په پوره ډاډ ماته ټول جریان واوروه!

کله چی مرستیال ټولی پیښی په تفصیل سره وزته ور اوږولی نو کوتوال وویل: اوس ته ورځه او د یوسف دکور پر ځای د عبید الله کورته زیات پام کوه، په هر صورت موږ له ښه ډاډ پرته څه اقدام نشو کولی خو که د هغه د هستوګنی ځای معلوم شی موږ یی هر وخت نیولی شو. د یوسف د کور په شاوخوا کی له چا سره ته باید څه جنجال ونه کړی،په هغه بل ځای کی هم ستا مسئولیت تر اوسه پوری یوازی د سهی معلوماتو ټولول دی.

د کوتوال مرستیال نورو کسانو ته په فاتحانه انداز وکتل او له کوټی څخه ووت.

دوی دقیقی وروسته د کوتوال نوکر کوټی ته ورننوت له سلام وروسته یی یو لیک ور وړاندی کړ، کوتوال چی لیک پرانیست د عتبه لیک یی وپیژاند هغه لیکلی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وو:

زه د يو له باور نه اوچت خبر په اوريدو له سينتهافي څخه خپل كور ته راغلم، د شپې زما په غير حاضرۍ كې څو كسانو چې اسونو د پښو نخښې يې غرناطې ته تللې دي زما په كور حمله كړې وه او زما باور دی چې دغه خلك له سعيد سره راغلي وو.

ته پوهيږې چې زه دوې ورځې بښار ته نشم ننوتلی ځكه خو ته د سعيد د هستوګنې ځای معلوم كړه، دا هم كيدای شي چې هغه ښار ته له ننوتلو څخه ويريدلی وی او خپل كلي خواته تللی وی، زه به د اندلس تر ورروستی څنډې په هغه پسې ورشم. كه ته ماسپښين مهال د لويديځې دروازې څخه بهر كوم دوه ميله لرې د سينتهافي په سرك زما انتظار وكړې زموږ د ليدو امكان دی، امكان لری تر هغه وخته ماته نور معلومات هم په لاس راشي.

كوتوال په غوسه شو ويې ويل: دا ليك چا او څه وخت راوړی دی؟

: صيب! هغه ماسپښين مهال راغلی ؤ.

: او تاسو ماښام ماته دا ليك راكوی!

: صيب! زه درې ځلې دلته راغلم خو هر ځل دا راته وويل شول چې تاسو له دفتر څخه بهر په كوم مهم كار مصروف ياست.

: احمقه! تا دا ليك كوم مسئول افسر ته ولې نه سپاره؟ زه به څرمن درنه وباسم.

: صيب! استازي ټينګار كاوه چې زه دا ليك له تا پرته بل چاته ور نه كړم.

كوتوال وويل: ته همدا اوس كورته ولاړ شه او كه له كوم ځايه كوم بل احوال راغلی ؤ ماته سمدستي خبر راكړه.

نوكر وويل: صيب! ته نن ډوډې ته هم كور ته را نه غلې، باداره صاحبه ډيره انديښمنه وه!

: هغې ته ووايه چې زه ډير مصروف يم اوس وځه!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوسف له بګی څخه راکوز شو د قوماندان د هستوګنی ځای ته یی مخه کړه، ناڅاپه یو ځوان ګړندی مخی ته ورته راغی او ویی ویل: صیب! قوماندان شاهی ماڼی ته تللی دی او دا پیغام یی تاسو ته پرېښی چی سیده لویی ملکی ته تشریف یوسی.

یوسف په بیړه راوګرځېد او په بګۍ کی سپور شو. څو دقیقی وروسته هغه د محل په یوه کوټه کی د خپل خسر او د الحمرا د ناظم په مخکی ولاړ و. بوډا سړی چی دی ولید ویی ویل:

زویه! ته ډیر ناوخته شوی، لویې ملکی دی څو ځله پوښتنه وکړه، دلته ته زما د لټون پرځای باید نیغ د هغی لیدو ته ورغلی وای.

یوسف وویل: خو زه غواړم پردی ځان وپوهوم چی هغی زه د څه لپاره ورغوښتی یم! د کلا ساتونکی هم دا پیغام را استولی ؤ خو هغه هم په خپل ځای نه ؤ.

: هغه دلته دی او په څه کار ډیر مصروف دی.اوس ته نور ډیر وخت مه تیروه، ملکی ته ورشه تا ته به د هری پوښتنی ځواب په لاس درشی، زه یوازی دا مشوره درکول غواړم چی هغه تا خپل زوی ګڼی او د هغی له تا څخه دا تمه ده چی د مصیبت په وخت کی به د دوی ملګرتیا نه پرېږدی اوس ورځه! په لاره کی به خواجه سرا درته په انتظار وی.

د لویی ملکی تر ټولو لوی مصیبت د هغی زوی دی زه د ابو الحسن د کورنۍ هر خدمت ته چمتو یم خو د ابو عبدالله د مور خوشحالول زما له وسله وتلی خبره ده.

یوسف دا وویل او له کوټی ووت

لږ ځنډ وروسته هغه د محل د خواجه سرا په لارښونه یوی لویی کوټی ته ننوت، د ابو عبدالله مور چی په مړاوی څیره کی یی د اندلس د تاریخ د وروستی باب سرلیک کښل شوی و په دالان کی ناسته وه.

Downloaded from: The Digital Library

يوسف به ادب سلام پرې واچاوه او له دې نه خوګامه لرې ودرېد، ملکې څو شيبې په چوپه خوله هغه ته کتل، بيا يې په لاس اشاره وکړه او هغه بيا وړاندې ورغی پر يوه کرسۍ کيناست.

ملکې له لږ ځنډ وروسته وويل:

د خدای «ج» شکر دی چې ته راغلې! کله چې د انسان وروستي وخت راشي نو هيله لري چې د هغه خپل ځيني دوستان نژدې ورته ناست وي، خو ستا د ليدو لپاره زه په څو نورو سببونو ناکراره وم. سهار ما غوښتل د الحمرا د ناظم په لاس يو احوال در واستوم، خو دا داسې معامله وه چې د هغه نيغ په نيغه له تا سره د خبرو حوصله نه وه، او ما د خسر او زوم د اړيکو نزاکت احساس کړ دلته مې ستا د راغوښتلو اړتيا حس کړه، خو ته په کور کې نه وې او ميرمنې ته دې معلومه نه وه چې چيرته يې.

اوس زه د ابو عبدالله د مور په حيث نه بلکې د سلطان ابو الحسن د ملکې په حيث څو خبرې درسره کوم. يوسف بوډۍ ملکې ته وکتل او بيا يې د اوښکو پردې د ليدو په مخه کې وغوړيدې.

: زويه! ملکې په ژړه غوني غږ زياته کړه: که ماته ستا د مصروفيتونو لږ او ډير معلومات نه وای، هم زه پردې بوهيدم چې په دې ورځو کې به ستا په زړه کې څه تيريږي.

ما په زړه کې ستا لپاره دعاګانې کولې، اوله دې ټولو مايوسيو سره مې زړه ته دا ډوکه ورکوله چې ښايي ډوبيدونکې کښتۍ کله له کوم ساحل سره ولګيږي.

خو اوس زه غواړم تاته ووايم چې مونږ ته له الحمرا څخه د وتلو لپاره بوازې دوې ورځې مهلت راکړل شوی دی، او دريم سهار به هغه لمر چې اته پيرۍ پخوا يې د اسلام غازيان ليدل چې په جبل الطارق يې پښه کيښودد د اندلس وروستي پاچا په داسې حال کې وينې چې له غرناطې څخه رخصتيږي او بيا ښايي په دې ځمکه د تل لپاره زمونږ پخوانی کنډ والي پر هغه مور لعنتونه وايي چې ابو

Downloaded from: The Digital Library

عبدالله یې زیږولی و.

یوسفه! زه څومره بدنصیبه یم!

ملکې ډېرې په زحمت خپلې سلګۍ را ایساری کړې او د یوسف هم دا همت نه و چې دی ته یې کتلی وای. هغه سر ځوړند اچولی و د هغو ورځو تصور یې کاوه چې د ابو الحسن ملکه به د کلا په برج کې ولاړه وه جهاد ته پر تلونکو او بریالی بیرته راستنیدونکو به یې ګلونه ورشیندل. ملکې د ځان راټابوکولو هڅه وکړه ویې ویل:

زموږ له روانیدو څخه به لږ ځنډ وروسته د دښمن پوځ غرناطې ته ننوزي، موږ ته یې د خپلو شخصي خدمتګارانو څخه پرته د پوځ د پنځه زره تنو د بیولو اجازه راکړې ده، خو... ملکې بیا یو کاغذ اوچت کړ یوسف ته یې ورکړ او بیا یې څو شیبې وروسته وویل: دا د هغو پنځوس کسانو لست دی چې د هغوی په باب دا شرط ایښودل شوی دی چې په دوی کې کوم کسان که له موږ سره تلل غواړي دوی باید زموږ له تلو څخه لږ تر لږه دوی ورځې باید دلته پاتې شي، په دې کې د کلا د ساتونکي نه علاوه ته خپل نوم هم لوستی شې.

ابو القاسم سهار له ابو عبدالله سره لیدلی دی او هغه یې پر دې قانع کړی دی چې د غرناطې د پوځ او اولس د آرام ساتلو لپاره ضروري ده چې دغه د نفوذ خاوندان همدلته پاتې وي. خو له هغه وروسته چې کله سلطان له ما سره ولیدل نو ماته پردې پوهیدل ګران نه وو چې ابو القاسم دغه پنځوس کسه چې زیاتره یې د پوځ پخواني افسران دي د ځان لپاره څومره خطرناك بولي، او کله چې د دښمن پوځ پر غرناطه قبضه وکړي نو له دوی سره به څه ورو سلوك کوي.

ځکه خو زما په ټینګار ابو عبدالله له خپل وزیر سره بیا وکتل زه په دې ملاقات کې موجوده وم، هغه ډېرې پلمې او دلیلونه راوړل، خو زما دې ګواښ کار وکړ چې که تا د دوی له خوښې پرته دلته د یو تن د پاتې کیدو هڅه وکړه نو زه به دا مسئله پوځ ته وړاندې کړم، او تاته به له دې ځایه د تلو له اجازې څخه

Downloaded from: The Digital Library

دمخه هغه پنځوس کسان هم خبر کړای شي چې دغاړې لپاره غړوندي ورته تیاریږي.

بیا ابو القاسم دا وویل چې دا هسې یو احتیاط و که تا له دې څخه کومه بله نتیجه اخستې وي نو زه دا ورانديز بيرته اخلم.

هغه زموږ دا غوښتنه هم منلې ده چې د لښکر څخه هغه پنځه زره تنه چې له موږ سره درومې موږ به یې غوره کوو، پردې سربیره کوم کسان چې غرناطه پريږدي او غواړي کوم بل ځای ته ولاړ شي له هغوی سره به هم هيڅوك څه تيرې نه کوي.

زما دا امید نشته چې ته به له ابو عبدالله سره اوسيدل خوښ کړې خو دا ضرور وایم چې ته باید په غرناطه کې پاتې نشې. زه پوهیږم چې ته به تر وروستی مهاله ماته ونه منې. خو یو سپاهي باید د توري له پورته کولو څخه دمخه باید په پهو ودریږي. په اوسني حالت کې چې د ابو القاسم پلویان د دښمن لومړنی د حملې ګروپ جوړ شوي دي ستا د مقاومت يوازينی نتیجه دا کیدای شي چې له دښمن سره د ټکر نه پخوا باید د خپلمنځي جګړې خطر قبول کړې.

بیا کله چې د فردیناند لښکر د توري په زور ښار ته ننوزي نو دلته به د مالقه او الحمه تاریخ په څو چنده تریخ او دروند تکرار شي. که زما په مخکې دا خطرونه نه وای نو ما به تیره شپه له خپل زوی سره د ابو القاسم د خبرو اوریدو وروسته هغه ضرور وژلی وای.

یوسفه! ستا پردې پوهول ضروري نه بولم چې د اولس د لونو به څه حالت شي؟ زه پوهیدم چې د اولس مشران د قبایلي مشرانو سره سلا مشوري کوي او ماته دا خبر هم را رسیدلی دی چې کله د کلا د ساتونکې ايلچي تاته درغلی ؤ هغوی ستا په کور کې راټولیدل خو اوس هغوی ته د دې ویلو ضرورت دی چې تاسو باید د توپان له راتلو څخه دمخه له دې ځایه ووزی، اوس د آزادی د جګړی لپاره باید تاسو غرناطي څخه لرې نوې مورچلونه جوړ کړی.

Downloaded from: The Digital Library

یوسف ځواب ورکړ: ما دا خبره احساسوله او ما هغه مشرانو ته همدا مشوره ورکړه او راغلم چې هغوی دې سهار له غرناطې څخه وخوځېږي.

ملکې وویل:

سبا ته به د پوځ څو ډلګې او زموږ د خدمتکارانو د کورنیو څو قافلې له دې ځایه روانېږي او د ناظم هیله ده چې د ده د کور له نورو غړو سره ستا میرمن هم روانه شي. که ستا اجازه وي نو چې کور ته ولاړ شې هغې ته د تیاریدو لارښونه وکړه.

ته خپلو ملګریو ته هم احوال واستوه هغوی که سبا ته نه وي بله ورځ له بلې قافلې سره تلای شي، ته که مناسبه بولې دوی ورځې ایسار شه که نه له دوی سره یوځای روان شه.

یوسف وویل: په داسې حالاتو کې ماته له دې پرته بله چاره نشته چې میرمن مې له قافلې سره واستوم. او د خینو ملګریو په اړه هم زه دا ضروري بولم چې هغوی باید سمدستي له دې ځایه ځانونه وکاږي، که هغوی ما په څه سبب د شپې روان نکړای شول نو سهار به له قافلې سره روان شي، د ځان په اړه به زه له څو دوستانو سره له مشورې وروسته څه پریکړه وکړم. زه هغوی ته داسې احساس نه ورکوم چې زه له خطره تښتیدم. اوس ماته اجازه راکړه.

: ودرېږه! ملکې لاسونه وپړکول.

د بلې کوټې نه یوه وینځه راووتله دې ورته وویل:

د یوسف میرمن دننه راواستوه؟

څو شیبې وروسته د یوسف میرمن دننه ورننوته او چې د خپل میړه مخ ته یې وکتل اوښکې یې په سترګو کې ډنډ شوې.

د ابو اعبدالله مور وویل: لورې! ستا اوښکې د غرناطې تقدیر نشي بدلولی، ته اوس کورته ولاړه شه او د سفر تیارې ونیسه، تاته د یوسف په اړه د دومره اندیښنې ضرورت نه و.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: مګر ... هغې په ژړه غوني آواز وویل:
که هغه دلته د پاتې کیدلو پریکړه کړې وي نو زه دې نشم پریښودلای.
: لوري زه د دې ذمه واري اخلم چې یوسف به دلته نه پاتې کیږي، ما له ده سره خبرې کړې دي، د هغه پردې پوهول ضروري نه دي چې دوی ورځې ورروسته به دلته اوسیدل ځومره ګران وي، نه دې اوس زر کورته ځان رسوه یوسف به تر لږ ځنډه همدلته پاتې شي.
وفاداري میرمن د اجازې په دود یوسف ته وکتل هغه وویل:
معلومه نه ده چې زه به دلته څومره پاتې شم نه ولاړه شه. ما په کور کې ولید او ځو تنه نور کښېنولي دي، هغوی ته دا ووایه چې تر لږ ځنډه زما انتظار وکړي.
د یوسف میرمن ور وړاندې شوه د ملکي لاس یې ښکل کړل او بیا یې په هیله من نظر خپل میړه ته وکتل او له کوټې څخه ووته.
ملکي یوسف ته وویل: ما چې ته د کوم کار لپاره ایسار کړې یې هغه په پوځ پورې اړه لري، د کلا ساتونکي زموږ سره په تلو راضي دي او د پوځ څو تنه افسران د هغوی د لست په جوړولو بوخت دي چې موږ یې له ځان سره بیایو، هغوی په دې اړه ستا مشورې ضروري بولي.
یوسف ځواب ورکړ: زه به ستا حکم عملي کړم، خو که پوځ ته دا پریکړه معلومه شوې وي نو دهغوی پردې پوهولو ته ضرورت نشته چې د کوم هیواد پاچاهي پای ته ورسیږي نو پوځ یې هم شړېږي. اوس زه په کومه خوله دوی ته څه مشوره ورکړم؟
ملکي ځواب ورکړ: زه یوازې دا غواړم کوم خلك چې په خپله خوښه زموږ ملګرتیا ګوي د هغوی په غوره کولو کې باید ډیر پام وشي، لږ تر لږه په افسرانو کې باید داسې څوك نه وي چې پر هغوی د فردیناند د جاسوسۍ ګومان کیدای شي. زه په دې پوهیږم چې زموږ ملاتړ کوونکي به زیاتره هغه خلك وي چې کور او کورنۍ یې له غرناطې څخه بهر دي او مقامي خلك خو به پخوا له دې چې د ابو

Downloaded from: The Digital Library

عبدالله په خاطر جلا وطنه شي سل ځله به سوچ کوي. خو زه دا ضروري بولم چي ته د پوځ کومو لويو افسرانو چي هغوی ته سملستي خطر احساسوي د هغوی نومونه بايد د غرناطي دپريښودونکو په لست کي شامل کړای شي.

که زما سره دا احساس نه وای چي زموږ نه وروسته به ډير خلك له غرناطي ځخه بهر د پناه اخستلو په هڅو مجبور شي نو ما به له ځانه د پنځو زرو تنو د بيولو غوښتنه نه کوله.

هغه سيمه چي دښمن زما زوی ته په نظر کي نيولي د هغي د اداري لپاره پنځه سوه تنه هم بس دي، او زه د خپل زوی د ټولي خوشباوري او ځان تير ايستلو سره سره پردې پوهيږم چي زموږ هستوګنه به عارضي وي، د ټوپان يوه بله څپه به موږ د اندلس ځخه پورته کړي او د افريقا ځنډو ته به مو ورسوي له هغي وروسته که خدای «ج» د دې بد نصيبه اولس فرياد واوريد نو امکان لري چي يوه نه يوه ورځ به غرني قبايل د بهرني کوم کومك په اميد راپاڅي او هغوی به ستا د ملګرو ځخه کوم لاربنود پيدا کړي.

يوسفه ! زه پخپله هم د سلطان ابو الحسن د کوم نوميالي سالار په مخکي د دې خبري جرئت نشم کولی چي اوس دې د فرديناند د يوه وړوکي باج ورکوونکي خدمتګاری ومني.

زما وروستی هڅه دا ده چي پرکومو غازيانو، دغه بدمرغه اولس خپله راتلونکي تړلي شي هغوی بايد په غرناطه کي پاتي نشي. اوس ورځه! هغوی ستا انتظار کوي او زه د دې خبري مسئوليت اخلم چي ابو عبدالله به ستا په کار کي څه لاسوهنه نه کوي.

لږ ځنډ وروسته يوسف پر خپل زړه له يوه له زغم ځخه اوچت بار سره د دوو وسله والو کسانو په لاربنوونه د الحمرا د هغي کوټي په لوري روان ؤ چي هلته د کلا قوماندان او د هغه ملګری راټول وو. بيا هم د سلمان، سعيد، عاتکي او منصور له غرناطي ځخه زر تر زره دوتلو په اړه دده ناکراری يو څه کمه شوې وه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ترورمی مسافر

د یوسف له روانیدو څخه لږ څنډ وروسته د سمندری قواو پنځه تنه پخوانی افسران د هغه کورته راورسیدل او نژدی تر یوه ساعت پوری یی له سلمان او عبدالملك سره د خپل سفر په باب ضروری خبری پای ته ورسولی. اوس دوی له الحمرا څخه د یوسف د راستنیدو په انتظار وو.

ناڅاپه عبدالمنان او جمیل ویریدلی کوټی ته ورننوتل، او عبدالمنان ساه نیولی سلمان ته وویل: د خدای «ج» احسان دی چی ته بیرته نه وی ستون شوی، د عبید الله د کور په شاوخوا کی د حکومت خلك پهره کوی.

سلمان په وارخطایی جګ شو ویی ویل: هغوی ته د سعید په باب معلومات شوی دی؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: نه! سعید ته څه خطر نشته، پولیس ستا په بنه او څیره د چا لټون کوی، زما باور دی چی د حکومت کوم جاسوس ته له ابو الحسن سره لیدلی یی چی د دوی له کوره راوتلی یی او دریسی شوی دی. پولیسو ته ستا نه پرته د هغه کوچوان بنه او حیره هم معلومه ده چی ته ورسره سپور شوی وی.

ولید پوښتنه وکړه: تاته چا وویل.

: ماته د پولیسو یو افسر وویل چی د خپلو نورو یو شمیر ملګرو په څیر پټ زموږ سره ملګری دی. هغه له پخوا څخه د ابو الحسن د مشر ورور دوست و او

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زما د کور ترڅنګ اوسيږي، هغه ماته دا وويل چې د کوتوال نايب ته د ابو الحسن له کوره د وتلي پردې په باب دوه خبرونه ورغلي دي، لومړی دا چې هغه په سرك جومات ته نژدې په بګۍ کې سپور شوی ؤ، او دوهم دا چې هغه له بګۍ څخه پلې شو د يوسف کورته ننوت. هلته دښار ځينې خلك او قبايلي مشران راغونډيدل.

د کوتوال مرستيال په ښار کې د ګزمې په وخت کې دا معلومات ترلاسه کړي وو اوبيا پخپله هما لته ورغلی ؤ.هلته دی له يوې نه اټکل کيدونکې پيښې سره مخ شو،هغه دکوم پوځي افسرګاډی درولی وه او غوښتل يې تلاشي يې واخلي چې...

سلمان وارخطا شو ويې ويل: ته د ټولې کيسې اورولو نه پرته په دوو جملو کې نشې ويلای چې اوس وضعه څه ډول ده؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: صيب! اوس وضعه داسې ده چې د پوليسو اته، لس تنه د عبيد الله د کور په شاوخوا کې په ساده جامو کې پهرې کوي، او هغوی په کوڅه کې له هر چا څخه چې تيريږي د يوه نا آشنا سړي په اړه پوښتنه کوي. هغه دوست چې ماته يې دا خبر راکړ د کوتوال او د هغه د مرستيال خبرې اوريدلې دي هغه دا انديښنه ښکاروله چې د هغوی په کوم سړي د ترکانو د جاسوس شك دی. زه ويريدم چې تاسو بيرته هلته نه وی راستون شوی. ځکه مې جميل او نور ملګري خبر کړل او بيا مې ستا د دفاع لپاره د خو رضاکارانو له استولو وروسته زه له جميل سره د وليد دوی کورته ورغلم خو د وليد پلار ته دمخه د پوليسو د تګ راتګ او ګزمې احوال رسيدلی ؤ. هغه د احتياط لپاره سعيد او د هغه ملګري خپل کورته ورسره بيولي وو. بيا چې ما کله هغه ته دا وويل چې پوليس سعيد نه بلکې ستاسو په نيولو او لټون پسې راوتلي دي نو هغه په بيړه خپله بګۍ تياره کړه او موږ ته يې دلته د راتلو حکم وکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وپوښتل : د پولیسو کوم چا له ابو الحسن سره هم خبره کړی ده؟

: نه ! تر اوسه پولیسو د عبید الله د کور دروازی ټکولو جرئت نه دی کړی، او د نورو خلکو په څیر ابو الحسن هم د ولید د پلار کورته راغلی دی. هغوی ټولو ټینګار کاوه چی ته بیله ځنډه له غرناطی څخه ووزه او پر لاره په کوم خوندی ځای کی غلی شه او د خپلو ملګرو د راتلو انتظار کوه، هغوی چی مناسب فرصت پیدا کړی تاته به ځان دررسوی.

ما په لاره کی دا بندوبست کړی او راغلی یم چی څو سپاره د ښار له دروازی څخه بهر ځانونه ورسوی، هغوی به تر یوه پړاوه ستا سره ملګری وی او له دی تسلی وروسته به راستنیږی چی د غرنیو قبیلو کوم مشر ستا د ساتنی لپاره مناسب بندوبست وکړی، ماتاته اس رانه وستلای شو، خو اوس له دی ځایه تاته یو ښه اس برابریدای شی عثمان یا د دی کور کوم بل نوکر به یی د ښار نه بهر ورسوی. مونږ به تا په بګۍ کی بوزو.

د څو شیبو لپاره د سلمان د پریکړی قوت ځواب ورکړ، هغه د اندیښنی په حالت کی کله عبدالمنان او کله نورو خلکو ته کتل.

عبدالمنان له خپل جیبه یو کاغذ راویوست او سلمان ته یی وړاندی کړ ویی ویل:

وبخښئ! ما د اندیښنی په وجه دا لیک تاته درونه ښودلای شو. سلمان کاغذ پرانست ویی لوست، د بدریی یو لنډ پیغام ؤ او د کږوږو لیکونه معلومیده چی دغه څو کرښې یې په ډیره بیړه لیکلی:

د تروږمی مسافره!

که زه تاته د څه ویلو حق لرم نو زما ږومبی او وروستی هیله دا ده چی تاسو د ماما جان خبره ومنی! او زما باور دی چی په دی مسئله کی سعید او یوسف کاکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم له ماما سره همنظره دی چی ته باید بی له ځنډه نور له غرناطی څخه ووزی.

تاته خدای پامان ویل ماته په هر حالت کی ډیر گران دی، خو که خدای مه کړه ته غدارانو ونیولی نو دا به یوازی زما لپاره نه بلکی د سعید او عاتکی لپاره هم له زغم نه وتلی صدمه وی. د خدای لپاره زما خبره ومنه!

په دی دنیا کی خو داسی څوك هم باید وی چی له سترگو ډیر لری وی هم د ژوند یوه هیله پری تړلی وی. که وخت اجازه راکولای نو زما دا لیك به ډیر اوږدوای خو په هر حال... ستا دوستانو ته بگی تیاره ده، ماما جان ماته ناری وهی او زه به تل تاته ناری وهم، خدای دی مل شه سلمانه!

«بدریه»

سلمان تر لږ ځنډه پردی گډو وډو کرښو د اوښکو هغو وچو شویو څاڅکو ته کتل بیا یی ژوره ساه واخسته او لیك یی ولید ته ور اوږد کړ.

ولید د لیك له لوستلو وروسته بیرته هغه ته ورکړ ویی ویل: زه له بدریی سره همنظره یم، خو یوسف کاکا تر اوسه بیرته نه دی راگرځیدلی او موږ د هغه له مشوری پرته هیڅ گام نشو اخستی. له بده مرغه دا وخت داسی دی چی موږ په آسانی سره په الحمرا کی هغه ته احوال هم نشو استولی

په همدی کی دوی بهر د بگی د عرابو غږ واورید، سلمان وویل: لکه چی هغه راغی!

تولو دروازی لوری ته وکتل او ولید جگ شو له کوتی څخه ووت.

بگی ودریده او څو شیبی وروسته د ولید او د یوسف د میرمنی د خبرو اترو غږ اوچت شو:

کاکا جان درسره رانه غی؟

: نه! هغه اوس د یوه ضروری کار لپاره په الحمرا کی پاتی دی او بنایی تر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځنډه پاتې شي، خو د عزتمندو میلمنو لپاره هغه دا پیغام را استولی دی چې د ده انتظار وکړي.

: کاکا ناویی! ته یو څه اندیښمنه ښکاري! هغه ته خو به هلته څه خطر نه وي؟

: نه! هغې په غمجنه لهجه وویل: لږ تر لږه تر دوو نورو ورځو پورې هغه ته خطر نشته.

: دوی ورځې! د ولید غږ په ستوني کې خپ شو او سلمان او نور ملګري یې د پریشانې په حالت کې له کوټې څخه برنډې ته ور ووتل.

د یوسف میرمن هغه ولید ور وړاندې شوه او په لړزیدلي غږ یې وویل:

ما باید د خپل خاوند میلمانه پریشانه کړي نه وای، خو دا داسې خبره ده چې زړه مې غواړي د خپل کور پر بام وخیژم او چیغې کړم چې: د غرناطې د برخلیك پریکړه شوې ده. دوی ورځې وروسته به سلطان ابو عبدالله الحمرا پریږدي او له هغې وروسته به د دښمن پوځونه غرناطې ته ننوزي، زما میړه په دې وضعه کې هم د څه معجزې منتظر ؤ، خو اوس ښایي د معجزو وخت تیر شوی وي.

هغه اوښکې پاکولې او د کور د پاسني پوړ د زینو په لوري ولاړه، سلمان او ملګري یې تر څه ځنډه حیران دریان ولاړ وو او یو بل ته یې کتل. بالاخره ولید وړاندې ورغی او خپلې سلګۍ یې ایساري کړي ویې ویل:

: تاسو دننه تشریف یوسې! زه به الحمرا ته ورشم او د دې احوال د ور رسولو هڅه به وکړم. خو په دې ځنډ کې د سلمان د دفاع شعور پوره راویښ شوی ؤ، هغه په یوه پریکنده لهجه وویل:

نه! که هغه په الحمرا کې په خپله رضا پاتې وي نو ددې یوازې یو مطلب کیدای شي چې هغه د کومې مهمې ذمه واری سره مخ شویدی. لږ تر لږه به زه په داسې وخت کې دې د خپلو ذمه واریو په ترسره کولو کې پریشانه نکړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالملك ووېل: زما هم همدا مشوره ده، چې په دې وضعه کې ته بايد نور يوه شيبه وخت هم ضايع نه کړې، کله چې راشي نو موږ به ورته ووايو چې له غرناطې څخه ستا وتل ضروري وو. امکان لري له هغه سره تر خبرو وروسته موږ په تا پسې درشو که نه نو سبا ته خو به خامخا در پسې روان شو.

سلمان وليد ته ووېل:

وليده ته که له بي بي څخه اجازه واخلې زما د هغې له بګۍ پرته څلور د سپارلۍ اسونه هم په کار دي. بګۍ به بهر له سرك څخه بيرته راشي او بيا به بي اسونه هم وروسته بيرته ورته راواستوو.

وليد ځواب ورکړ: د بي بي د اجازې ضرورت نشته، زما سره د دې پوره صلاحيت دی چې ستا څه شی ته ضرورت وي هغه درته وسپارم، زه همدا اوس اسونه تياروم او وليد له کوټې څخه بهر ته ووت.

سلمان جميل ته ووېل: ته بهر ته ورشه معلومات وکړه چې که شاوخوا رضاکار وي څلور تنه ترې راوغواړه هغوی به هغه فالتو اسونه بهر ته ورسره بوزي.

بناغليه! د دې سيمې سربندونکو ته لاربښونه شوې ده چې تر څو د يوسف هدايت نه وي له خپلو ځايونو څخه بايد لرې نه شي زه به يې همدا اوس راوغواړم.

جميل دا ووېل: او بهر ته ووت.

عبدالمنان چې تر اوسه پورې چوپ ولاړ ؤ سلمان ته يې ووېل: بناغليه ماته څه امر کوې؟

سلمان وړاندې ورغی په مينه يې د هغه پر مټ لاس کېښود ويې ويل: دوستانو ته څوك امر نه کوي غوښتنه ترې کوي، او ته يو داسې دوست يې چې د غوښتنې ضرورت هم درته نشته، ته له ما سره بهر راځه!

بيا يې نورو کسانو ته ووېل: تاسو دننه کېښينئ زه له تاسو څخه له خدای

Downloaded from: The Digital Library

پاماني پرته نه څم.

*****

لږ څنډ وروسته سلمان له ‌درشل څخه راووت عبدالمنان ته يې وويل: عثمان له تا سره راغلی ؤ؟

: هوکی! هغه د ابو نصر د کوچوان سره ناست دی.

سلمان وويل: دا عجيبه خبره ده چې کله ماته د يوه هوښيار ملګری ارتيا احساس شي نو دغه زلمی هلك را ورسيږي.

: عثمان ته تر دی لوی انعام څه کيدای شي چې تاسو يې يو با کماله هلك بولی.

هغه داسې ګڼي چې ته به يې درسره بيايې او ما وعده هم ورکړې وه د هغه د سمندر او بيړيو له ليدو سره ډيره مينه ده.

: تا د ځان په باب څه فکر کړی دی؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: کله چې محشر جوړ شي نو ما غوندی خلك بوازی ليدای شي فکر نشي کولی.

که ما ستا د ارادو او عزايمو ملګرتيا کولای شوای نو ځواب مې بايد همدا وای چې زه هم ستا سره تلل غوارم خو د غرناطې له سقوط سره به زما ارادې او هدفونه هم ختم شي او زه به بوازې د ژوند د ساه ګانو پوره کولو لپاره ژوندی يم.

سلمان وويل: په هر صورت تاته د فکر کولو څه وخت شته که دی په خيالونو کې څه بدلون راغلی نو يوسف به تاته په ساحل کې هغه ځای در وښيي چې زما کښتۍ به هلته نژدې چيرته لنګر اچولی وي. او په هغه کښتۍ کې به ستا لپاره ډير ځای وي.

دوی په خبرو کې طبيلی ته نژدی ورسيدل هلته نوکران پر اسونو د زينونو په

Downloaded from: The Digital Library

ترلو بوخت وو، ولید بهر ولاړ ؤ هغه سلمان ته وکتل وېې ویل:

: صیب! اسونه به اوس چمتو شي او ترڅو دقیقو پوري به رضاکاران هم دلته راورسیږي.

ولیده! تا دا پوښتنه ونه کړه چې زه فالتو اسونه د څه لپاره بیایم؟

: صیب! ماته د پوښتنې ضرورت نشته. زه پوهیږم چې ته د سعید او د هغه د ملګرو څخه پرته نشې تلای خو پردې مې سر نه خلاصیږي چې زموږ د بګې پر موجودیت برسیره ته بله بګې ولې درسره بیایې؟

: تاته به دا هم معلومه شي ته اوس ورځه! د یوسف له وسلتون څخه دوې لیندۍ غشې، دوې تومانچې او باروت درسره راوړه.

ولید وویل: ښاغلیه! ته که زموږ کره روان یې نو هلته هم پوره وسله موجوده ده.

:زه یوازې احتیاط کوم، کیدای شي موږ ته ستاسو تر کوره ددې ضرورت شي.

سلمان څو ګامه وړاندې ورغی او عثمان ته یې ناري کړې، هغه له بګۍ نه توپ وواهه او نژدې ورغی سلمان ورته وویل: ستا د کبنتې لیدو ته هوس دی؟

عثمان لومړی خپل آغا او بیا سلمان ته وکتل وېې ویل: که آغا اجازه راکوي نوزه له تاسره د تلو اراده لرم، د هغه په سترګو کې اوښکې ځلیدلې.

سلمان عبدالمنان ته په وویل:

اوس تاته دلته د ایساریدو ضرورت نشته.

ته د ابو نصر په بګۍ کې سپور شه د هغه کور ته ولاړ شه هغه ته ووایه چې عاتکه، منصور او سعید له ما سره د تلو لپاره سفر ته چمتو کړي. او کله چې زما بګۍ دروازې ته نژدې ورغله تاسو سمدستي دروازه خلاصه کړې، د ښار تر دروازې پوري تاسو هم باید راسره ولاړ شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما به په عادي وضعه کی د جنوب ختیځ په لور مخه کړې وه خو سعید لا استراحت ته اړتیا لرې موږ به بګی د هغه تر کلی پورې بوزو او له هغه ځایه به رضا کاران هم بیرته راستانه شي، د سعید دوې له کلی څخه موږ ته د مرستی لپاره ډیر کسان پیدا کیږي.

دوهمه بګی به له لارې څخه بیرته راواستوو.

عبدالمنان وویل: شیخ ابو یعقوب عثمان ته یو ډیر ښه اس ورکړې دی، ستا سره د تګ لپاره ده ته پر ښه اس برسیره د ښو جامو هم ضرورت دی، ځکه خو که ستا اجازه وی نو زه به په لاره کی په سرای کی د ده جامی وربدلی کړم او په لویه دروازه کی به ستا انتظار کوی.

سلمان وویل:

هوکی ! عثمانه ته له ده سره تلای شې خو که ته په تیارې کی ځنډ ونکړې نو یو بل کار هم درسره کولی شي.

عثمان ځواب ورکړ: ښاغلیه! څومره ځنډ چی زما په جامو بدلولو کی وزی په دی ځنډ کی به زما پراس زین وتړې تاسو امر وکړې!

: ته نیغ ابو یعقوب ته ورشه هغه ته دا احوال ورکړه چی سرك ته بیرته راشه موږ لږ ځنډ وروسته در روانیږو سمدستی له موږ سره همدا اراده ده چی بګی له سرك څخه لږ لرې بوزو، ځکه خو هغه باید څو تنه سپاره راواستوی چی که په لاره کی څه خطر وی موږ ته دمخه احوال راکړي. دا هم امکان لرې چی موږ د سرك لاره پریږدو او د ابو یعقوب د کلی په لور مخه کړو، تا به په لاره کی یو ویجاړ کور لیدلی وی چی په مخکی یی مخ حُوړې سرك د باران اوبو د ویالی په څیر ژور کړې وی؟

عثمان ځواب ورکړ: صیب! تاسو امر وکړې زه په پټو سترګو هم هلته رسیدای

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شم.

: کوم رضاکار چی له دروازی څخه بهر ته وتلی هغه ته ووایه چی د کور شاته غلی ودریږه!

سلمان دا وویل او بیا یی عبدالمنان ته مخ راواړلوه ده ته خو به له ښاره په وتلو کی څه ستونزه نه وی؟

: نه صیب! تاسو ډاډه اوسی، موږ هلته پوره بندوبست کړی او راغلی یو، راځه عثمانه!

هغه په منډه بگی ته ورغی او په کی سپور شو.

*****

د غرناطی کوتوال پر بستره غځېدلی ؤ او د ورځی په پیښو یی فکر کاوه، ناڅاپه چا دروازه وټکوله. دی له غوسی جگ شو ویی ویل: څوك یی؟ نوکر دروازه خلاصه کړه او دننه راغی یوه گوته یی ده ته وښودله ویی ویل:

صیب! یو څوك په دروازه کی بهر ولاړ دی له تا سره د لیدو هیله لری، هغه د ښلبسی په توگه دا گوته راواستوله.

کوتوال د ډیوی په رڼا کی گوتی ته وکتل ویی ویل: هغه بهر ولاړ دی... تا ولی دننه رانه وست؟

: صیب! په دی وخت کی ستا له اجازی پرته پهره دار ویریده، او هغه د دروازی د څنگ له کړکی څخه د دغه گوتی د ورکولو په وخت کی د خپل نامه له ویلو څخه ډډه کوله. هغه یوازی دا ویل چی دغه نخښه یوسه، زما ډیره بیړه ده او یو ضروری احوال ورکوم او بیرته ځم.

: هغه خره د عتبه غږ هم ونه پیژاند! کوتوال دا وویل او بیا یی بیرته پڼی په پښو کړی یوه درنه کمپله یی په اوږو واچوله له کوټی څخه ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لږ څنډ وروسته پهره دار د هغه ګواښونه او کنځلې اوریدلې او د بهرنی دروازې په خلاصولو بوخت شو. کوتوال په بیره بهر ووت خو په همدې څنډ کې بهر پر سرك ولاړه بګی روانه شوه.

: ودریږه! ودریږه! کوچوانه بګۍ ودروه، هغه ډیر ګړندی منلوی پسې وهلی، چاغ کوتوال سیلیده او ګاډی ته یې ځان ورساوه دننه یې ور وکتل وېی ویل: عتبه! په خدای «ج» سوګند ستا پیغام ماته ډیر ناوخته...

هغه خپله خبره پوره نکړای شوه، د سترګو په رپ کې د هغه ورمیږ د سلمان اوسپنیزو ینجو ته لویدلی ؤ، ولید د هغه متې ونیولې او دننه یې ګاډی ته ننه یوست. بګۍ بیا ګړندی شوه، جمیل خپل خنجر د هغه په سینې ورکیښود او زور یې پرې راوړ د هغه لږ او ډیر همت هم ځواب ورکړ. سلمان د هغه پر ورمیږ فشار کم کړ او ورته ویې ویل:

ګوره! که دی د شور هڅه وکړه نو پخوا له دې چې غږ دې اوچت شي ورمیږ به دې بوټ مات شي. موږ به د خنجر اویا تومانچې په استعمال دغه بنکلی بګی ستا په وینو ککړه نه کړو.

کوتوال وټوخیده او په ډیر زحمت یې وویل: زه پوهیږم چې ستاسو له خوښې پرته زما غږ تر ستونی نشي راوتلای خو تاسو څوك یاست، او څه غواړئ؟ زه به ستاسو هره خبره ومنم؟

سلمان له شا څخه د بګۍ پرده لرې کړه څو شیبې یې سرك لورې ته وکتل بیا یې کوتوال ته وویل: ته هوښیار سړی ښکارې، زما لومړنی حکم دا دی چې که د پولیسو کوم سړی دې بګی ته درانژدې کیدو هڅه وکړه ته له لیرې غږ پرې وکړه او ترې ایسار یې کړه که ضرورت ؤ له بګۍ دې سر ورته راوباسه او ورته وایه چې ته دې له دوستانو سره چیرته روان یې. خو ستا د غږ په اوریدو باید څوك دا!

Downloaded from: The Digital Library

احساس نکړی چی ته له ویری او یا مجبوری زموږ امر منلو ته مجبور یې.

ستـا دا اشتبـاه به یوازی ترتا پوری محدوده پاتی نه شی. باید دا درته ووایم چی اوس زموږ ملگرو ستـا کوړ کلابند کړی دی که هغوی ته څه وخت دا خبر ور ورسید چی زموږ په بگی پسی څوك را روان دی نو هغوی به ستا د کور یو تن هم ژوندی پری نږدی.

: صیب! پر ما ورحمیږی! زه وعده کوم چی هیڅ غلطی به نه رانه کیږی.

سلمـان جگ شو له دروازی څخه یی سر ویوست غږ یی وکړ: کوچوانه بگی آرامه بیایه!

بیابیرته پر خپل ځای کیناست ویی ویل:

إن شاء الله موږ به تا ته د څه غلطی کولو فرصت درنکړو. اوس راشه او داړه زما ترڅنگ کښینه!

جمیله ته یی لاسونه او پښی وتړه، خو ډیر باید په زحمت نشی.

کوټوال بیله دی چی څه پلمی او دلیل ووایی په پټه خوله امر ته غاړه کیښوده سلمان له لږ څنډ وروسته تومانچه را وایستله د هغه پر ککره یی ورکیښوده ویی ویل:

زه له تا څخه یوه بله پوښتنه کوم! که دی لږ دروغ وویل هم نو ستا په سر کی د یوه سوری کولو وروسته به زه یوازی پردی خپه وم چی لږ باروت می مصرف شول.

صیب! هغه په ریږدیدلی غږ وویل: زه به دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: عتبه چیرته دی؟

: صیب! هغه به په ویگا کی وی.

: تا هغه ته څه پیغام ورکړی و؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هغه ماسپښین مهال له ښار څخه بهر له ماسره لیدل غوښتل خو د هغه احوال ماته څو ساعته وروسته راورسید.

: ستا باور دی چی هغه ښار ته نه دی راغلی؟

: صیب! زما پوره باور دی، که هغه دلته په راتګ د خطر احساس نه کولای نو زه به یی لیدو ته له ښاره بهر ته نه ورغوښتم.

: خو د هغه د نخښی په لیدو چی ته څومره په ګرمی او ناکراری راووتی له دی څخه داسی ښکاری چی ته یی په انتظار وی.

: صیب! ما داسی وګڼل چی که هغه له خطره بی پروا شوی وی او راغلی وی نو خامخا به کومه خبره وی.

: تاته معلومه نه ده چی هغه به په څه له تاسره لیدل؟

: صیب! هغه په خپل لیك کی یوازی دومره لیکلی وو چی د هغه په کور کی یوه له اهکل نه لری پیښه شوی ده:

: ډیر ښه اوس ته چوپ اوسه، او د دی خبری خیال ساته چی ستا په کور کی هم څه پیښه ونشی.

*****

لس دقیقی وروسته د ابو نصر د کور د شانداری کلا دروازه خلاصه شوه، بګی دننه ننوته او نوکرانو زر بیرته دروازه‌پوری کره. بیا پنځه دقیقی وروسته دروازه بیا خلاصه شوه او دوی بګی یوه پر بله پسی بهر ته ووتی، پر لومړنی بګۍ‌چی د یوسف له کوره راغلی وه یوی خواته سعید، عاتکی او منصور ته مخامخ د سلمان په څنګ کی کوتوال ناست ؤ. پر هغوی پسی په بله بګۍ کی ولید، جمیل او عبدالمنان سپاره وو. هغه شپیی څومره زر تیری شوی چی کله د تروږمیو مسافر له خپلو دوستانو او ملګریو څخه خدای پامانی اخسته، هغه داستان څومره اوږد ؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چی یوازی د خدای «ج» پامان په الفاظو پای ته ورسید! او بیا هغه چوپتیا چی کله سلمان یوه پښه په بګۍ کې کیښوده بدریی ته یی د وروستی ځل لپاره سترګې ور واړولی د ژوند د څومره نغمو او خوبونو څومره جزیرې یی په خپله غیږه کی رانغښتی وې؟

بدریی! بدریی! بدریی! هغه په خیال کی‌ناری وهلی، هغه د ګرندیو اسونو د پښو په ترپهار او د بګۍ‌د عرابو په کړچهار کی هم د هغې سلګۍ‌اوریدلی، بیا یی داسی احساس کړه چی سعید غږ ورته کوی تکان یی وخوړ، د خوب او خیال نړۍ‌یی له سترګو څخه پناه شوه.

سعید وویل: ورورجانه! له ښاره بهر اسونه دی نو بګۍ‌باید بیرته راواستوو، زه نور بالکل روغ یم او ستاسو سره پر اسونو په سفر کی به هیڅ په زحمت نه شم.

ولید او جمیل باید زر تر زره د یوسف کور ته ورشی، زه نه غوارم چی زموږ په سبب دی زموږ دوستان د دی بګیو له امله په اندیښنه کی شی.،

سلمان ځواب ورکړ: زما په ګومان خو چی تر کومه ځایه سړک تللی تا ته به په ګاډۍ‌کی سفر کول ښه وی، خو که ته د اس د سپارلی تکلیف زغملی شی نو موږ به له ډیرو ستونزو څخه وژغورل شو.

: وروره! نن زه داسی نه احساسوم چی زه کله ناروغ وم. نن می په کور کی تر لږ څنډه د غشو ویشتلو تمرین هم وکړ، او ډاډه شوم چی په منډه کی له اس څخه هم ما پرغشی نخښه ویشتلای شوه.

: ما ستا لپاره دوی لیندی او دوی تمانچی هم راوړی دی. زه پردی ډاډه نه وم چی تاسو به د عبید الله له کوره زما سامان هم درسره راوړی.

سعید وویل: د دی سړی په باب دی څه فکر کړی دی؟

: دغه سړی اوس په دومره خبرو پوهیدلی دی چی موږ یی د ژوندی پریښودو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خطر نشو قبلولی موږ به له بناره بهر په دی اړه څه پریکړه وکړو.

کوتوال وویل:

د خدای «ج» لپاره پر ما رحم وکړی!

: چوپ! سلمان په درانده غږ ورته وویل ستا له خولی چی د رحم لفظ وزی د حامد بن زهره روح به څوریږی.

کوتوال په ویریدلی لهجه وویل: صیب! د حامد بن زهره له قاتلانو سره زما هیڅ اړیکی نشته، زه د هغوی ټولو نومونه دربنودلی شم او پر خدای «ج» سوګند زه به هیڅ دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: په نړیکی پر هر بدکرداره سړی یو داسی مهال راځی چی هغه ته په دروغو ویلو کی هیڅ ګټه نه بنکاری، خو ته زما تر اټکل هم زیات بد خصلته یی. ته یحیی پیژنی هغه ستا په پولیسو کی کار کاوه؟

: هوکی! مګر هغه اوس یی درکه دی!

: که هغه ستا په منځکی حاضر شی نو ته به له هغه سره سترګی پر سترګو کړی او دا به ووبلی شی چی د حامد بن زهره له وژونکو سره ستا هیڅ اړیکی نشته؟

د کوتوال تر سترګو لاندی یو ځل بیا د مرګ تیاری خپری شوی، لږ ځنډ وروسته د بګی تګ وروشو سلمان بهر ته وکتل ویی لیدل دوهمه بګی د دروازی په مخ کی ولاړه وه، عبدالمنان لاندی ورکوز شوی ؤ په ډاډ یی د څو پهره دارانو په منځ کی له یوه افسر سره خبری کولی او دوو نورو کسانو دروازه خلاصوله.

څو شیبی وروسته عبدالمنان پر بګی سپور شو او هغه افسر په منډه د سلمان دوی بګی ته راغی او ویی ویل:

صیب! تاسو په ډاډه زړه تلای شی! اوس به تاسو د دروازی شاوخوا هیڅ کوم

Downloaded from: The Digital Library

پولیس هم ونه گوري.

زموږ په خیر دوی ته هم دا خبر ورغلی دی چې دوی ورځې وروسته به نه د غرناطې پاچاهي وي او نه به یې پوځ او پولیس وي، ستاسو ملګري پر سرك درته انتظار دي خو تاسو دښمن ته پام کوي. سلمان له دروازې څخه سر بهر راویوست هغه ته یې لاس ورکړ او بیا بګۍ روانه شوه.

بګۍ د سرك په مخ خوږ ودریدی او رضاکاران د رنګ کور له کنډوالو رابښکاره شول پر دوی راټول شول، سلمان کوتوال ته ډیکه ورکړه او لاندې یې وغورځاوه او پخپله له بګۍ څخه راووت. په دې څنډ کې د بلې بګۍ سپاره هم راکوز شوي وو، عثمان چې خپل کمال ښودلو ته سخت ناکراره ؤ را وړاندې شو ويې ويل:

زه نیم ساعت مخکې د ابو یعقوب له کلي څخه راګرځیدلی یم، هغه ویل چې زما سړي به د راتلونکي کلي د خلکو له خبرولو وروسته ستاسو سره ملګري شي او د سعید دوی تر کوره به ورسره ملګري وي.

بل سړي وویل: صیب! موږ ستاسو لپاره اسونه همدلته راوستلي دي. سلمان ولید ته وویل: د یحیی اروا په دې ویجاړ کور کې د کوتوال انتظار کوي دی همالته وروله، جمیل په خنجر د هغه د پښو رسۍ پریکړه، دوو تنو تر مټو ونیو او پورته یې کړ ولید په توره وزغلاوه.

کوتوال چې تر اوسه پورې د نامعلومو امیدونو په تکیه ؤ خپل وروستی وخت بې چې ولید په چیغو شو: د خدای «ج» لپاره! په ما رحم وکړی زه ستاسو ملاتړ ته چمتو یم، زه د حامد بن زهره د ټولو قاتلانو نومونه دربښودلای شم.

تاسو د ابو القاسم په وروستۍ خیانت تر اوسه خبر نه یاست. د خدای «ج» لپاره. زما خبره واورئ. بله ورځ به د دښمن پوځ غرناطې ته ننوزي، ما خوشې کړئ. زه به عتبه لاس ترلی تاسو ته راولم، ما وبخښئ پر ما رحم وکړئ!!

Downloaded from: The Digital Library

د کوتوال پښې د بدن د وزن اوچتولو څخه بې وسه وې او پښې يې په څمکه کشولې، بيا د رنګ کور له يوې تيارې کوټې څخه د هغه وروستي کريغه واوريدل شوه، او بيا په فضا کې بشپړه چوپتيا خپره شوه.

سلمان عبدالمنان ته وويل: اوس تاسو بيرته پر بګيو ولاړ شئ، او موږ ته بې چې اسونه راوستل دغه رضاکاران هم درسره بوزئ، بيا يې خپلو ملګرو ته وويل: تاسو سمدستي پر اسونو سپاره شئ، زه او عثمان به له تاسو څخه پنځوس شپيته ګامه وړاندې وو، ظاهراً کوم خطر نشته خو بيا هم احتياط ضروري دی. پنځه دقيقې وروسته د اسونو او بګيو سپرويو د بل مخالف لورې ته خپل سفر پيل کړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تعقیب

کله چی دوی له سرك څخه د شیخ ابو یعقوب د کلی په لوری ورگرځیدلی لاری ته ورسیدل نو مخامخ یی د اسونو دپښو ترپهار واورید.

عثمان وویل: صیب! داسی ښکاری چی د ابو یعقوب د کلی خلك لکه چی موږ له څه خطر څخه خبروی!

سلمان وویل:

ته په بیړه شاته ورشه ورته ووایه چی له سرکه یوی خواته شی.

عثمان خپل اس راوگرځاوه، د سترگو په رپ کی سپاره سلمان ته راورسیدل او چیغی یی کړی:

ود ربیی! ودریږی چی وړاندی تاسو ته خطر دی!

عثمان ته دغه غږ آشنا معلومیده او ویی ویل:

یونسه څه خبره ده؟

: صیب! ستاسو دښمنان وړاندی کلی ته راورسیدل، بیا یی دوهم سپاره ته مخ واړاوه ویی ویل:

ته بیرته ولاړ شه خپلو ملگریو ته خبر ورکړه چی زه له دوی سره ولاړم.

کله چی هغه د اس جلب راوگرځاوه یونس سلمان ته وویل:

صیب! د ابو یعقوب د کلی په لور وروگرځی، موږ به هڅه وکړو چی د عتبه کسان هر څومره زیات ایسار کړای شو، بیړه کوی چی له سرك څخه لری ولاړو زه به بیا ټول حال درته بیان کړم.

Downloaded from: The Digital Library

سلمان خپلو ملگرو ته غږ وکړ او هغوی اسونه وزغلول او نژدې ورغلل، بیا هغه ورته وویل: موږ باید لاره بدله کړو، تاسو په موږ پسې راځئ!

لږ ځنډ وروسته دوی له سرك څخه لرې د ویجاړ کلي د کنډوالو ترشا ولاړ وو او یونس سلمان ته کیسه کوله.

: موږ د ابو یعقوب له کلي څخه په بله لار د بل کلي په لوری راغلو کله چې کلي ته رانژدې شوو دوه تنه په مخه راغلل چې ابو یعقوب ته یې دا احوال ورسوو چې د وسله والو سپرو یوه ډله د دوی کلي ته ورغلې ده، او پاتې شپه هم الته غواړي تیره کړي.

هغوی د کلي په یوه ویجاړ کور قبضه کړې ده او په کې اړولې یې دي، له هغوی نه د څو پوښتنو څخه وروسته موږ ته معلومه شوه چې دغه کسان د جنوب له لوري راغلي، دي او ماښام مهال د سپرو یوه بله لویه ډله چې دلویدیځ لوري راښکاره شوه خلکو ولیده چې د خوړله پله څخه له تیریدو وروسته د ویجاړې شوې کلا په لوري ولاړه ځکه خو د کلي د خلکو دا اندیښنه ده چې د ډاکه مارانو یوه لویه ډله د دې سیمې د لوټ لپاره راغلې ده. له دې وروسته موږ بیا د کلي پر سر راوڅرخیدو سرك ته چې رانژدې شوو د اسونو د پښو ترپهار او شنهار مو واورید او موږ د احتیاط لپاره یوه باغ ته ننوتو، بیا مو. څو تنه سپاره ولیدل چې کرار کرار د غرناطې په لور روان وو، ستاسو سمدستي خبرول ضروري وو خو ضحاك دا اندیښنه وښوده چې که موږ د هغوی په مخکې د تیښتې هڅه وکړو نو راپسې راځي ځکه خو موږ هغوی مخې ته پریښودل او بیا چې سرك ته راورسیدو گرندي مو اسونه چارگام وزغلول، هغوی ښایي موږ خپل ملگري بللي وو د تښتیدو پرځای ودریدل ځکه خو د سترگو په رپ کې موږ له هغوی څخه درې کسان پرسرك راوغورځول او بیا مود سرك کیڼ لوري ته په فصل کې ترلږځنډه نور کسان وزغلول یو یې ضحاك په نیزه وواهه او راویې غورځاوه، کله چې موږ بیرته سرك ته راستانه شوو یوه تن د قسطله خلکو په ژبه خپلو ملگریو ته څه ویل،

Downloaded from: The Digital Library

خو زموږ پوره باور وو چې دوی د عتبه خلك دي.

خو افسوس چې موږ دوه نور کسان ونه وژل، اوس به هغوی په کلي کې خپل نور ملګري خبر کړي. له ضحاك سره د شيخ ابو يعقوب د کلي پنځه تنه نور شته هغوی به ستاسې له دې ځايه د وتلو لپاره چې هر څومره ممکن وي هومره لاره بنده ساتي، ضحاك يو تن ماته را استولی ؤ ويلي يې وو چې دښمن به زموږ پر مړيو تيريږي بيا به ستاسو لوري ته درځي.

سلمان سعيد ته وويل: سعيده ته له عاتکې او منصور سره سمدستي روانيږه، د ابو يعقوب په کلي کې زموږ انتظار کوه، عثمان به تاسو ته لاره درښيي. سعيد زړه نا زړه کله سلمان او کله عاتکې ته کتل. سلمان بيا په درونده غږ وويل:

ورځه سيعده! زما خبره ومنه، او عاتکې! ته په څه فکر کې يې! دلته کومه کلا نشته او تاته د دې ثابتول ضروري نه دي چې ته يوه زړوره نجلۍ يې. کله چې زما د غشيو کڅوړه تشه شي نو زه به تا په جګړه کې د ګډون څخه نه منع کوم. تر لږ ځنډه به ضحاك او د هغه ملګري دلته راورسيږي او زما باور دی چې عتبه او د هغه کسان به يې تعقيبوي. بيا به له هغوی سره د مقابلې لپاره ستا تر مرستې ماته دا ضروري وي چې ته د هغه لاس ته نه ورځې، د خدای «ج» لپاره ولاړه شه، ستا د دې زړه نازړه کيدو په سبب به خلك بيځايه مړه شي.

هغوی اسونه پونده کړل.

سلمان خپلو ملګرو ته پام راواړاوه:

ملګريو! خپل اسونه شاوخوا ونګو کورونو ته بوزئ، امکان لري د دښمن شمير زموږ څخه ډير زيات وي ځکه خو ستاسو بری پردې خبره پوري تړلی دی چې کوم غشی مو تش ولاړ نشي. کوم کور چې لاري ته ډير نژدې وي د هغې بام ته وخيژئ. د غشو له اورولو څخه دمخه زما د ... نچې د غږ انتظار وکړئ.

يونسه! ته سرك ته ورشه د خپل ورور او نورو ملګرو انتظار کوه او هغوی دلته راوله، زه ويريږم چې هغوی پردې ګومان ورانه دي تير نشي چې موږ د ابو

Downloaded from: The Digital Library

یعقوب د کلی لوری ته خوځیدلی یو او موږ ته د زیات فرصت په خاطر په بل لوری کی د دښمن د زیات بوخت ساتلو ضرورت دی. اوس چی موږ څومره زر له دښمن سره مقابله وکړه هومره به په پاتی سفر کی زموږ ستونزی لږ وی. ځکه خو اوس باید زموږ هڅه دا وی چی د عتبه کسان په تاسو پسی دلته راشی او دا ضروری ده چی تاسو زموږ تر شا د دریدو پرځای د کلی د وروستی کور ترشا پوری ولاړ شی.

: صیب زه وپوهیدم! د هغوی د دلته راوستلو لپاره که تر هماغه کلی پوری زموږ ،وورتګ ته اړتیا وه هم دریغه به ونکړو. یونس دا وویل او اس یی پونده کړ، دوی تر لسو دقیقو پوری د هغوی د راتلو انتظار وکړ بالاخره یونس له شپږو کسانو سره بیرته راورسید او له دی سره سم سلمان ورپسی د نورو اسونو د پښو ترپهار واورید.

بالاخره اوده تنه سپاره رابښکاره شول او د کلی تر وروستی کور پوری ولاړل پر دوی پسی د ګڼو اسونو د پښو ترپهار رانژدی شو او بیا شل پنځه ویشت تنه سپاره چی د دوی د غشو دم ته راورسیدل د سلمان د تومانچی غږ اوچت شو او بیا پر هغوی د غشو باران جوړ شو. هغوی په بربری، هسپانوی او عربی ژبو فریادونه اوچت کړل. د مخی سپرو د بیرته ګرځیدو هڅه کوله د هغوی اسونه په تیاره کی د خپلو ملګریو له اسونو سره ټکر شول، څو سپرو د وارخطایی په حالت کی د وړاندی وتلو هڅه وکړه چی پر هغوی د کلی په پای کی غلیو شوبو سپرو غشی واورول. څو کسان روغ پاتی شول او ووتل خو په تیاره کی د هغوی د شمیر معلومول ګران وو.

په دوو دقیقو کی دغه جګړه پای ته ورسیده سلمان داړه راپورته شو او خپلو ملګریو ته یی وویل: د مړیو د شمیرلو ضرورت نشته بوازی ټپیان پرځای کړی.

یو: تن چی خپل اس یی تر جلب رانیولی ؤ سلمان ته په مخکی ودرید ویی ویل: بناغلیه زه ضحان یم. څو سپرو د وړاندی وتلو هڅه وکړه، په هغو کی موږ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دري تنه راوغورځول خو زما په ګومان په هغو کې هم يو تن تپې ؤ، که ستا اجازه وي زه د احتياط لپاره وړاندې ولاړ شم.

سلمان ځواب ورکړ: زموږ ملګري به د ابو يعقوب کلي ته رسيدلي وي، ځکه خو موږ د يوه يا دوو تنو په باب بايد څه انديښنه ونه لرو، هغوی به خامخا په لاره کې په يوه او بله خوا د تيښتې هڅه وکړي.

په دې کې هغه يو پر بل پسې دوه د تومانچې ډزونه واوريدل او سلمان په بيړه پر اس سپور شو ويې ويل: ضحاکه ته له ماسره راتلې شې او نور کسان دې دلته خپل کار پای ته ورسوي او په ډاډه زړه په موږ پسې راځي، دا ډزې زموږ د ملګريو کارنامه معلوميږي او زه ويريږم چې هغوی په بدګوماني کې پر موږ غشې ونه چلوي. بيا هغه ګام پر ګام عثمان ته ناري وهلې او وړاندې روان وو.

لږ وړاندې چې ولاړل د عثمان غږ يې واوريد:

صيب! موږ دلته يو، او بيا د سترګو په رپ کې دوی د عاتکې او عثمان په مخکې د يوی خاورينی غونډۍ ترڅنګ ولاړ وو، دواړه مړي دوی ته نژدې په خاورو پراته وو تر څو شيبو پورې ټول چوپ وو.

عاتکې په لږ ويريدلې لهجه وويل: ورورجانه! ته به موږ احمق وبولې، خو موږ له تا پرته چيرته تلای شو؟ موږ کله ډاډه کيدای شوای چې راتلونکې سهار به تردې تياری شپې زيات تياره او ويرونکې نه وي؟

او بيا ما د حمد بن زهره زوی او لمسی ته دا څه ډول ورښودلي شوای چې هغوی دې خپل احسان کوونکې د انتظار پرځای د هغه حکم عملي کړي، د غرناطې لور په خپل ژوند کې د لومړي ځل لپاره په زوره زوره ژړيدله.

سلمان په ژړه غوني آواز وويل:

عاتکې! زه تا احمقه نشم بللی! کاشکې پردې اوښکو د دې بدنصيبه اولس د کرو وړو داغونه مينځل کيدای شوای، سعيده! زه له تا څخه هم نشم خفه کيدای، خو ته زما د ناکرارۍ په سبب پوهيږې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سعید وویل: وروره! موږ ته د ابو یعقوب کلی ته رسیدل او په لاره کی غلی کیدل یو شان وو، موږ د غونډی شاته ولاړ و او بنایی په دی کی به هم کوم مصلحت ؤ، منصور له وړاندی تلو څخه انکار کاوه، د هغو دوو سپرو د پښو غږ مو چی واوزید اسونه مو عثمان ته وسپارل او لاری ته نژدی د ډبرو شاته غلی وو د تومانچی له ډزو نه وړاندی موږ ته د دی تسلی ضروری وه چی هغوی زموږ خلك نه وی، بیا له دوی نه یو تن چی غالباً پخوا تپی شوی ؤ له اس نه پلی شو او په قسطله یی ژبه یی له خپل ملگری څخه څه غوښتل، هغه موږ ته دومره لنډ ؤ چی په ډبره مو هم راغورځولی شوای.

سلمان وویل: سعیده موږ یو لوی بری گټلی دی. او زموږ د دی بری یو سبب دغه ځوان دی. بیا یی خپل ملگری ته وویل:

ضحاکه زه ستا مننه کوم خو زما دومره تمه نه وه.ضحاك ځواب ورکړ: صیب! دا زما فرض و یو سړی بد کیدای شی خو ستا غونډی داحسان کوونکی ناشکری نشی کولی.

: خو اوس زه ستا پوروړی شوم.

: صیب! که ته وغواړی نو دا پور هم ادا کولی شی.

یوازی زما یوه وړوکی غوښتنه ومنی!

: هغه وړوکی غوښتنه څه ده؟

: صیب! زه، یونس او زما میرمن غواړو له تاسره ولاړ شو.

: تاته معلومه ده چی موږ چیرته ځو؟

: صیب! ماته د دی ضرورت نشته.

: او ستا پلار!

: صیب! دا د هغه هیله ده چی موږ له تاسره ولاړ شو.

: مگر هغه د ابو یعقوب په کلی کی نشی اوسیدای.

: صیب! هغه به په غرونو کی د خپل مالك له عزیزانو سره پناه واخلی، که هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د سفر وړ وای نو راسره بیولی به مو ؤ.

: ډیره ښه ده، زه ستاسو یوه هیله هم نشم ردولی، ته ولاړ شه خپلی میرمنی ته دی ووایه چی تیاره شی، عثمانه ته هم ورسره ولاړ شه او شیخ ابو یعقوب ته زما دا پیغام ورکړه چی موږ غواړو د شپی له پای ته رسیدو مخکی یو پړاو مزل ووهو، زموږ څخه سمدستی خطر لری شوی دی او اوس له موږ سره د رضاکارانو د وړاندی تک ضرورت نشته.

*****

کله چی د سلمان نور ملګری راورسیدل دوی ټول د ابو یعقوب د کلی په لور وخوځیدل، او بیا لږ څنډ وروسته ابو یعقوب پخپله له څو کسانو سره له کلی څخه بهر د دوی هرکلی ته راوتلی ؤ.

سلمان له اس څخه پلی شو ابو یعقوب ته یی لاس ورکړ، او د غرناطی رضاکارانو ته یی وویل:

اوس به موږ سعید کلی ته دبیولو پرځای له همدی ځایه نیغه د غرونو لاره غوره کړو څکه تاسو له همدی ځایه بیرته ستانه شی او ژر تر ژره غرناطی ته د رسیدو هڅه وکړی.

او کوم کسان چی په بګی کی زموږ سره راغلی وو هغوی ته دا ووایی چی اوس موږ په بله لاره ځو. کوم کسان چی په موږ پسی راځی هغوی به د شیخ ابو یعقوب څخه زموږ د بل پړاو معلومات واخلی، نور وخت مه تیروئ! هغوی خدای پامان وویل او د اسونو جلبونه یی وګرځول، دوی تر لږ څنډه د شپی په تیاره کی د هغوی د اسونو د پښو ترپهار اوریده. ابو یعقوب د سلمان پر اوږه لاس ورکیښود ویی ویل:

بچیه! ځینی مسلمانه داسی وی چی د خدای پامان ... ل وړنه ډیر تکلیف غواړی. خو زه له تاسره څو دقیقی هم خبری نشم کولی، مګر ستا د احوال له راتلو سره سم به تن مخکی استولی چی د مخکی کلیو خلک خبر کړی. له ضحال او

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یونس پرته به له کلي څخه څلور تنه نور هم له تاسره ولاړ شي. وړاندې د غره پیچومې ډیر سخت دي او تاسو باید ډیر په احتیاط پرې ولاړ شي، زما د سعید د روغتیا په باب ډیره اندیښنه وه خو دا یوه مجبوري ده، په راتلونکې پړاو کې به تاسو ته د پوره ارام موقع په لاس درشي او إن شاء الله له هغه وړاندې به هم د هیڅ کور په دروازه کې هم د حامد بن زهره زوی او د نصیر لور ته د دوهم غږ کولو ضرورت نه وي سلمان له بوډا سردار سره خدای «ج» پاماني وکړه او پر اس سپور شو.

*****

عتبه او د هغه ملګري دویجاړي کلا په انګړ کې اور ته شاوخوا ناست وو چې ناڅاپه د برج له کونج څخه غږ راغی: صیب! یو سپور راروان دی.

: هغه را پریږده چې راشي!

څو شیبې وروسته سپور دننه راغی او په لوړ غږ یې وویل: صیب! زموږ خلک له هنه کلي څخه چیرته تللي دي او ما هغه پاتې درې سپاره وړاندې واستول.

: تا د کلي له خلکو څخه معلومات وکړ؟

: صیب! د کلي خلك دومره ویریدلي وو چې چا بهرته د راوتلو او زموږ سره د خبرو جرئت ونکړ.

: دا کله کیدای شي! ما هغوی ته په کلکه دا هدایت کړی ؤ چې پر سرك د ګزمې لپاره له شپږو اوو کسو څخه زیاتو ته ضرورت نشته.

یوه تن وویل: هغوی به په کوم ویجاړ کور کې ننوتلي او ویده شوي وي!

سپاره وویل: ستا په ګومان ستا نه پرته ټول په دنیا احمقان دي؟ زه په یوه یوه کور راوګرځیدم او چیغې مې ووهلې.

یوه بل تن په قسطله یې ژبه وویل: ایا دا ضروري ده چې کوم کسان تاسو لیږلي هغه دي په همدې لارې راغلي وي؟

عتبه په وارخطایي وویل: ما تا ته ویلي دي چې تر اوسه به په غرناطه کې هر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ګوټ ته دا خبر رسیدلی وی چی زموږ پوځونه بنار ته ننوتونکی دی. او له هغی وروسته به هغه کسان چی زما په کور یی د چپاو جرئت کړی ؤ یوه شیبه هم هلته د پاتی کیدو جوئت ونه کړی.

: مګر د غرناطی ښخه د تیبنتی نوری لاری هم شته!

: که هغوی سمدستی د تیبنتی هڅه کړی وی نو د شپی لخوا دوی د خپل کلی نه پرته بل لوری ته نشی تلای.

: په داسی حال کی دا غوره نه وه چی موږ د هغوی کلی نیولی وای؟

که ته د دی کار ذمه واری په خوبنی قبلوی زه تیار یم چی اجازه درکړم، خو هلته به د هغه په یوه غږ د شاوخوا کلیو په سلګونو کسان راټول شی.

هوکی! دوی ورځی وروسته به دا ټوله سیمه زموږ رحم او کرم ته پاتی وی او زه به تا هغه وخت د هغه کلی د سردار په کور کی پریږدم، اوس غلی شه!

عتبه د خفګان په حالت کی قدم وهل پیل کړل. یو ساعت وروسته یو بل سپور چی چیغی یی وهلی هلته ور ورسید، او بیا عتبه چی خپلو ملګریو ته د سفر د تیاری حکم ورکاوه په ډیره وارخطایی د هغه کیسه اوریده:

: صیب! موږ ته دا معلومات نه ؤ چی دغه ټوله سیمه له دبنمنانو ډکه ده، هغوی زموږ زیات ملګری ووژل، او زما ښخه پرته یوازی دری یا څلورو کسانو ژوندی ځانونه وژغورلای شوای.

عتبه د غوسی په حالت کی خپلی شونډی وچیچلی او ویی ویل: پر تاسو په هغه کلی کی حمله وشوه؟

: نه هغوی له کلی نه لږ بهر پر موږ حمله وکړه.

: احمقه داسی کله کیدای شی چی هغوی ټولو دی کلی پریښی وی او تللی دی وی؟

: نه صیب! موږ ستاسو د امر سره سم د ګزمی لپاره د سپرو یوه ډلګی واستوله، خو د دبنمن یوی ډلی چی له کلی ښخه بهر یی مورچل نیولی ؤ پر

Downloaded from: The Digital Library

هغوی حمله وکړه او څلور کسان یې ترې ووژل. دوه تنه نور بیرته راوګرځیدل او مونږ ته یې احوال راکړ چې د حملې کوونکو شمیر له اوو اتو کسانو څخه زیات نه ؤ. بیا مونږ په هغوی پسې ورغلو، بیا دوی مونږ په ځان پسې هماغه ځای ته ور وستلو چې اوس هلته د مړیو ډیرې جوړې دي.

ما د دښمن له منګولو څخه یوازې دوه تنه ولیدل چې د لویدیځ لورې ته ووتل، له هغوی څخه یو سپور چې ټپي ؤ له ما سره راروان ؤ. له سرك څخه لږ لرې هغه له اس څخه ولوید، تاته سمدستي احوال ضروري ؤ خو د څنکدن په حالت کې د هغه پرېښودل راته ممکن نه وو. ما هغه پر خپل اس را واچاوه لږ لرې مې د ونو منځ ته ورساوه او په دې امید هلته تم شوم چې که کوم ملګري بل دې لورې ته راووزي او زه ټپي هغه ته وسپارم او پخپله ستاسو خدمت ته راشم، خو چې کله ما د دوهم ځل لپاره غوښتل هغه پر اس را واچوم احساس مې کړه چې یخ شوی دی له هغه وروسته زه دې لورې ته را روان شوم او ما له لرې د دښمن د اسونو د پښو تربهار اوریده.

عتبه وپوښتل: د شپې تاته څه معلوم شو چې هغوی د دښمن خلك دي.

هغه لږ په ترخه لهجه ځواب ورکړ: صیب!

زمونږ ملګري خو بیرته نشي ژوندي کیدای او د اسونو د پښو له غږ څخه ماته دا اندازه لګول ګران نه و چې د هغوی وژونکي د غرناطې په لور روان دي.

: ته چې بیرته راتلې څوك دې ولیدل؟

: نه! زه د سرك لورې ته د تلو پرځای له یوې اوږدې دورې وروسته د ویالې په بله ډډه راتیر شوم.

هغوی ترڅو شیبو په چوپه خوله یو بل ته کتل بالاخره عتبه ووېل:

ما تاسو ته د هر سړي سر ۳۰ دوګت «د هسپانیې د هغه وخت د سکې نوم» وعده درکړې وه اوس زه هر یوه ته د شپیته دوګته وعده کوم، زما باور دې کوم کسان چې مونږ یې په لټه کې یو بیرته نه دې ستانه شوي، کیدای شي چې هغوی

Downloaded from: The Digital Library

زموږ له رارسیدو دمخه د دې ځایه وړاندې تیر شوي وي.

*****

د لمر ختو په وخت کې سلمان او د هغه ملګري له يوې غرنۍ سختې لارې څخه تیریدل. د دوی شاته د سترګو ترڅاره د غرونو او درو هسکې تیتې درې تر ګردونو لاندې ډوبې وې، ستومانه اسونو ورو ورو ګامونه اخستل، سپاره د ډيرې يخنۍ له امله ريږديدل سعيد د خپل اس پر زين سر ځوړنداچولی ؤ. سلمان شاته وروکتل هغه ته يې وکتل ويې ويل: سعيده ته خوبه روغ يې؟

سعيد سر راپورته کړ ويې ويل: بالکل روغ رمټ يم، سلمان بل لوري ته پام واړاوه ويې ويل: ضحاکه! لاره ډيره خرابه ده ته پلې شه د ده د اس جلب ونيسه.

ضحاك په بيړه پلې شو د اس واګې يې يونس ته ورکړې او وړاندې ورغی د سعيد اس يې تر جلب ونيو.

سمعيه د عاتکې تر شا را روانه وه، هغې اس راوړاندې کړ ويې ويل. ګوره! يخنۍ ډيره زياته ده، ته زما شال هم درواخله!

هغې د سفر په وخت د دوهم ځل لپاره دا وړانديز وکړ.

عاتکې ځواب ورکړ: نه سمعيې! ته دې خپل شال له ځانه سره وساته ماته د دوو اړتيا نشته. لږ وړاندې چې ولاړل په ګرځندې کې راوګرځيدل او لاره يوې تنګۍ درې ته مخ په ځوړ شوې وه، او يو ساعت وروسته د سارايي شپنو او بزګرانو له کلي څخه بهر ځو کسانو دوی ته هرکلی وايه.

د کلي مشر ته دوه ساعته دمخه د دوی د ورتګ خبر ور رسيدلی ؤ. د ډيرې يخنۍ او ستومانۍ څخه د سعيد وضعه خرابه وه، له اس څخه چې پلې شول د خپل ميلمه د کور په لور د تلو په وخت کې يې پښې لړزيدلې، سلمان ورغی تکيه يې ورکړه ويې ويل:

سعيده! زموږ د سفر ستونزمنه لاره پای ته رسيدلې ده، اوس به په دې کلي کې د آرام لپاره ښه زيات وخت ولرو، که د خدای رضا وه بيا به له دې ځايه سفر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کوو.

د کلي رئيس ووېل: د حامد بن زهره زوی کوم يو دی؟

: هغه همدی دی، خو تر اوسه پورې بېه نه دی روغ شوی، سلمان سعيد ته اشاره وکړه، بوډا سړي په بيړه وړاندې ورغی سعيد ته ورترغاړې ووت.

لږ ځنډ وروسته عاتکې او سمعيې د کور له ښځو سره ډوډۍ خوړله او په بله کوټه کې په يوه لوی دسترخوان پر نورو ميلمنو علاوه د کلي څو کسان هم ناست وو.

منصور چې ترټولو زيات تازه تر نظره کېدو له خپل ماما سره په جڼګ کې ناست ؤ، د ډوډۍ نه چې وزګار شول کور به خپلو ملګريو ته ووېل: ميلمانه ډېر ستړي دي آرام ته يې پرېږدئ! هغوی پر وچو وښو د غوړېدلې پوزې پرسر بسترې وغوړولې او سعيد په يوه بستره د پرېوتو په وخت کې سلمان ته ووېل: له لږ استراحت وروسته به زه دمه شم له هغې وروسته غواړم چې د شپې تر رارسيدو څو ميله نور هم مزل وکړو.

رئيس ووېل: اوس ته بايد سېه زيات استراحت وکړې، دلته تاته هيڅ خطر نشته.

زموږ کسان د کلي نه بهر په ټولو لارو پهرې کوي پر آسمان وريځې راخورې دي، امکان لرې چې نن باران يا واوره پيل شي.

سلمان د ابو يعقوب له کلي نه راغليو ملګرو ته وکتل وېې ويل: تاسو هم ترماسپښين پورې آرام وکړې او وروسته بيا له دې ځايه بيرته ستانه شي.

يوه تن ځواب ورکړ: زموږ سردار به د دې خبر اوريدو ته ناکرار وي چې تاسو په خير ترديٰ ځايه راورسيدی، ځکه خو موږ ته همدا اوس اجازه راکړی!

سلمان د هغوی د رخصتولو لپاره له رئيس سره بهر ته راووت چې ضحاک او يونس هم ورسره ملګرې شول، او بيا چې لږ ځنډ وروسته د ابو يعقوب کسان پر اسونو سپاره شول ضحاک د کلي مشر ته ووېل: صيب! موږ به بهر د نوکرانو سره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پاتی شو.

سلمان وویل: ضحاکه! دغه کوټه زموږ ټولو لپاره بس ده.

هغه ځواب ورکړ: نه صیب! زه دا گستاخی نشم کولای او له موږ څخه بیا د یو چا وینښ پاتی کیدل هم ضروری دی.

د کلي مشر دی د کلي له یوه تن سره بهر ته واستاوه، لږ ځنډ وروسته چی سلمان بیرته راوگرځید نو سعید او عثمان هم په درانده خوب ویده وو.

منصور وویل: کاکاجانه! طبیب ماما جان ته له خوب څخه مخکی د یوی دوا د خوړلو ټینگار کاوه، د دوا کڅوړه د عاتکی خاله سره ده زه یی تری راوړم؟

: نه! اوس د هغوی راویښول مناسب نه دی او ته هم ویده شه!

سلمان دا وویل او پریوت، منصور هغه ته نژدی په بله بستره څملاست ویی ویل: کاکا جانه! ما اسماً ته وویل چی زه لوی شم نو ته به بیرېء راکوی او زه به یوه ورځ غرناطی ته راشم!؟

هغی ویل چی که نصرانیان موږ ونیسی او یوموزی نو ته به څه وکړی؟

ما وعده ورسرد وکړه چی زه به د کاکا جان په څیر یو ډیر لوی ماټو شم او د دښمن ټولی کښتیبه ویجاړی کړم. خو هغی ژړل او د هغی د مورجانی په سترگو کی هم اوښکی ډنډ شوی وی، عاتکی خاله ویل چی د اسماً مورجانه یوه پرښته ده، هغی د سعید ماما ژوند ژغورلی دی.

کاکا جانه! په غرناطه کی خو به هغوی ته څه خطر نه وی؟ د سلمان په زړه یوه څړیکه راغله او په ژړغونی غږ یی ځواب ورکړ: زما باور دی چی ته به یوه ورځ ډیر لوی کښتی چلوونکی شی، او اسماً به دربانډی ویاړی! خو اوس ویده شه.

منصور چوپ شو، سلمان تر څه ځنډه په ناکراری کې اړخ په اړخ اوښت بالآخره خوب ورغی. په بله کوټه کی سمعیه له عاتکی سره په خواکی پرته وه او دواړو ورو ورو خبری کولی سمعیی، ویل: خوری! ښښی دی چاپی کړم؟

: نه سمعیی ته آرامه ویده شه. زموږ راتلونکی سفر به ډیر سخت وی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: په خدای «ج» سوگند که ما ستاسو په سبب دا احساس کړی وی چی خومره مزل مو وکړ.

تاته معلومه ده چی کله ضحاك دا خبر راوړ چی موږ به له تاسو سره یوځای سفر کوو نو ما د کور ښځو ته څه وویل:

: تا څه ورته وویل؟

: ما ورته وویل چی زه د خپلی شهزادگی د وینځی په دود ځم.

عاتکی په زړه گوزار وخوړ په زحمت یی وویل:

سمعیی تا هغوی ته باید ویلی وای چی د اندلس په یوی لور د خپل وطن ځمکه تنگه شوه او زه د هغی د تسلی لپاره ورسره ځم.

سمعیی د نور څه ویلو حوصله نه درلوده.

*****

سلمان چی له درانه خوبه راویښ شو نو بهر یی د باران وریدو غږ واورید، سعید او منصور تر اوسه ویده وو، دی ور وړاندی شو د سعید په تندی یی لاس کیښود د هغه بدن لږ تود ؤ، بیا یی هم چی هغه په ارام خوب ویده ولید ډاډه شو چی د باران په سبب به نوره ورځ او راتلونکی شپه هم آرام پاتی شی. او که واوره اوریدل پیل شی نو د ده لږ او ډیره نوره اندیښنه به هم لری شی.

د کوټی څخه راووت یوه نوکر ته یی د اوداسه لپاره د اوبو راوړو وویل او لږ ځنډ وروسته له اوداسه وروسته بیرته کوټی ته راغی او مازدیگر په لمانځه ودرید، له لمانځه وروسته بیرته راغی او په بستره وغځید.

سعید په اړخ واوښت سترگی یی وغړولی او په بیړه را اوچت شو کیناست ویی ویل:

لکه چی ډیر زیات ویده وم، زه دی ولی راویښ نه کړم؟ موږ باید تر ماښام وړاندی څو میله نور هم وړاندی تللی وای.

سلمان وویل: سعیده ته آرام ویده شه، بهر باران وریږی او امکان لری واوره هم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پیل شی، ستا صحت څنګه دی؟

: زما ستوماني لږ شوی ده او اوس به په واوره او باران کی هم څو ساعته مزل ماته هیڅ زحمت نه وی.

سلمان وویل: مګر ما بی سببه نه غوښتل چی ته په تکلیف شی. مخامخ دروازه خلاصه شوه عاتکه وړاندی راغله د سعید په لاس کی یی د دوا یوه پوړی ورکړه ویی ویل: ما ته ناځاپه دوا رایاده شوه، خو ته ویده شوی وی، ډاکټر په ټینګار ویلی وو چی دغه دوایی باید قضا نه کړی. زه اوس شیدی راوړم، دایی وویل او بیرته ووته.

لږ څند وروسته هغه بیا کوټی ته راننوته او سعید ته یی د تودو شیدو پیاله ورکړه، د دوا له خوړلو وروسته ده لا شیدی څښلی چی د کلی رئیس بله دروازه ټک ټک کړه.

سلمان چی دروازه خلاصه کړه نو بوډا سړی په ولاړه ولاړه وویل:

زه د دی لپاره راغلم چی درته ووایم چی په دی موسم کی تاسو سفر نشی کولی، سبا ته که موسم ښه ؤ نو زه مو د ایسارولو هڅه نه کوم خو نن تاسو په هیڅ صورت هم وړاندی نشی تلای.

سلمان وویل: ستا څخه مننه، خو موږ پخوا دا پریکړه کړی وه، بوډا سردار بیرته ستون شو. او سعید سلمان ته وویل:

زه په وار وار داسی احساسوم چی له مرګه تیښتم،

: نه سعیده! تقدیر زموږ مرستندوی دی، زما باور دی چی تاته نور هیڅ خطر نشته.

سعید ځواب ورکړ: کله چی په یوه اولس تباهی نازلیږی نو د کوم یوه کس ژوندی پاتی کیدل هیڅ معنی نه لری.

هغوی ترلږ څنډه یو بل ته کتل، او چوپ وو، بیا سلمان وویل:

سعیده! څو شیبی وړاندی زما په خیال کی هم نه راګرځیدل چی د څو کسانو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ګناه به ټول اولس د مرګ دروازې ته ورسوي.

سعيد ځواب ورکړ: دا څو کسان زموږ د ډله ايزې ګناه سزا ده، د هرې لارې يو وروستی منزل وي، موږ چې له پيړيو پيړيو په کومه لاره روان وو د هغې وروستي منزل او پړاو له دې پرته بل نشو کيدای. پر موږ په ناخبرۍ کې ناڅاپي دا مصيبت نه دی را نازل شوی بلکې يو، يو ګام وړاندې تللي يو او دې پړاو ته رارسيدلي يو. موږ د دې اور لپاره پخپلو لاسونو خس راټول کړي دي. په اندلس کې زموږ د لوړتيا او ځوړتيا داستان اته پيړۍ غځيدلی دی، موږ ته معلومه ده چې کله په نيغه لاره روان وو پروردګار څه وړ وپاللو، او چې کله مو د ټولنيزو غوښتنو څخه مخ واړاوه نو څومره قيامتونه راباندې راکوز شول، کله چې موږ يو اولس وو، يو بيرغ او يو مرکز مو درلود د جبل الطارق څخه د اندلس تر وروستي څنډې موږ په هر ډګر د الله د نصرت او لوړيني معجزې ليدلي، خو...!

کوم ښاخونه چې د يوې لويې ونې څخه غوځ شي، هغه بالاخره تونداو ګرندي توپان ورسره والوزوي او وړي يې، د کومې ودانۍ تاداوونه چې وراسته شي او درزونه وکړي د هغې د راغوځيدو لپاره يوازې د زلزلې يوې جټکې ته اړتيا وي.

زموږ د يووالي يوازينی بنسټ دين ؤ او موږ پوهيدو چې څومره زموږ عقيدوي بنياد کمزوري کيږي هومره به مو ږ تيت پرک او د يوه مرکز نه لرونکي وو، قرطبه زموږ سياسي او نظامي مرکز ؤ، او موږ له هغې ورځې د بربادۍ په لور روان شوو چې موږ دغه ستر ملي حصار د قبيلوي او نژادي عصبيتونو د جګړې په مرکز بدل کړ. ماته ستا په مخ کې د هغو ورځو د داستان تکرارولو ضرورت نشته چې د عربو بچيانو له خپل کلي کور څخه په زرګونو ميله لرې پردې پوهيدو برسيره قومي جاهلي عصبيتونه را ژوندي کړل چې له اندلس پرته دوی د پناه لپاره بل ځای نه لرې، او تاسو د هغو وختونو له تاريخ څخه هم خبر ياست چې عرب افريقايي او هسپانوي مسلمانان يو له بل سره په جګړه وو.

پر موږ د تيت او پرک کيدو او اختلاف يوځلي داسې دوران هم راغی چې په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دې هیواد کې دری خلافتونه جوړ شول، له هغې وروسته ملوك الطوایفي د اولس په هڅوکو د عیش او مستی مانۍ جوړولې، موږ لیدل چې په شمال کې د عیسوي ریاستونو په یووالي کې د کلیسا هغه قوت رامنځته کیږي چې لومړی او وروستی هدف یې د اندلس مسلمانان دي، خو زموږ برخلیك د هغو طالع ازمویونکو په لاس کې ؤ چې د هغوی په نظر اندلس یو هیواد نه بلکې یو ښکار ځای ؤ. چې دوی په څو برخو ویشلی ؤ. بیا په هغو وړو وړو ښکارځایونو کې د بهر هغه لوی ځیرونکي ښکاریان ننوتي وو چې غابښونه یې ډیر تیره وو، ځکه خو هغوی شاته تګ غوره کړ.

بیا د دوو پیړیو له سیاسي، پوځي، ذهني او اخلاقي شاتګ وروسته غرناطه زموږ وروستی مورچل او د دفاع او پناه ځای شو، خو د ماضي تیارو موږ دلته هم پرېنښودو، موږ خپل پروردګار ته دا شکایت نشو کولی چې په دې ګرځیدلی ورځ کې هم که کله موږ په نیغه لاره قدم پورته کړی نو هغه د څه انعام وړ نه یو بللی.

سعید تر دې ځایه راورسید او بیا چپ شو. او سلمان تر ډیره هغه ته کتل، هغه داسې احساسوله چې د حامد بن زهره روح ناڅاپه د دغه چوپې خولې خاوند انسان بدن ته ننوتی دی.

*****

د شپې په وروستی برخه کې اورښت تم شو، او لږ څنډ وروسته هغوی روان شول.

د کلي دری کسان پر اسونو او څلور نور پلي له دوی سره روان شول، د کلي سردار سعید ته پر یو تود پوستین بخښلو برسیره د خپلو میلمنو لپاره د سهار ډوډی هم یوه سپاره ته ورکړه.

نژدې یو میل وړاندې د بل غره پیچومې پیل شو د دوی اسونو ورو ورو ګامونه اخستل. پلیو کسانو د سعید او منصور د اسونو جلبونه نیولی وو، له نژدې دوه ساعته مزله وروسته دوی یوه داسې ځای ته ورسیدل چې یوه ژور خوړ دوه غرونه

Downloaded from: The Digital Library

سره بیلول، او لاره د لوړېدو سره ورو ورو نرۍ کېدله، پیچومی ډېر سخت ؤ، هره شیبه ژور خوړ ته د کوم اس د ورښوئیدو خطر ؤ، نژدې یو میل په دې لاره له سفر وروسته دژور خوړ سور پنځوس فټه پاتې شو او مخامخ لږ وړاندې د رسیو هغه پل برالا ښکارېده، وړاندې لاره لږ څه پراخه وه او د خوړ د اوبو غږ اورېدل کېده، پله ته نژدې چې ورسیدل سلمان له خپل لار بلد څخه وپوښتل:

اوس هغه کلی څومره لرې دی؟

: صیب! تاسو چې له غره نه واوړی لږ ښکته به کوز شی، وړاندې لاره سمه ده، که پر هغه پله ستاسو اسونه تیریدای شوای نو بیا تاسو ته دوو مره اوږدې لارې غوځولو ضرورت نه ؤ. د کندې پورې غاړې ته درې څلور میله وړاندې هغه کلی راځی چې تاسو به سبا ته ور ورسیږئ.

له درې میله مزله وروسته چې سلمان د کندې د وروستی څنډې پرسر د غره څوکې ته نژدې د سپرو یو تت څرك ولید نوخپلو ملګریو ته یې د اسونو د بیرته ګرځولو امر وکړ. لږ څنډ وروسته دوی بیرته د رسیو پله ته راوګرځېدل. سلمان له اس څخه پلی شو ویې ویل: سعیده! ته اس دلته پرېږده پر پله پورې وزه، ما د غره څوکې ته نژدې څو سپاره ولیدل، که هغوی دې خواته راغلل نو ډېر ژر به راته معلومه شی چې هغوی څوك دی او څه غواړی.

په هر صورت تر څو زه غږ در ونه کړم ستا هلته چوپ او غلی اوسیدل ضروری دی، عثمانه! ته هم له دوی سره ولاړ شه! او عاتکې! ښایی په ژوند کی د لومړی او وروستی ځل لپاره تاته هم دا امر کوم! سعید د پله په لوری ورغی ویې ویل: عاتکې راځه! د غرناطې لور د بې وسۍ په حالت کې سلمان ته وکتل او منصور یې تر لاس ونیو او په هغه پسې روانه شوه، څو شیبې وروسته سمعیه او عثمان هم په هغوی پسې پر پله تیرېدل.

د شاته کلی یو ځوان سلمان ته ورنژدې شو او ویې ویل:

صیب! د کندې پورې غاړې ته د هغه کمره نه لږ وړاندې یو غار دی که ستا

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اجازه وی نو ستاسو ملګری به زه هلته ورسوم.

: څومره لری دی؟ سلمان زر وپوښتل، ځوان وړاندی یوی لوړی اوږی ته اشاره وکړه ځواب یی ورکړ: صیب! هغه ګرنګ ته بالکل نژدی، د ګنو بوټو په سبب یی له دی ځایه تاته لاره نه ښکاری، ستا ملګری چی هلته غلی شی دښمن به یی ونه وینی.

سلمان وویل: ډیر ښه ته هغوی زر هلته بوځه او بیرته دلته د راتلو پرځای کلی ته احوال ورسوه، إن شاء الله موږ به څو ساعته د دښمن پام خپل لور ته راواړوو، پر سعید تینګار وکړه چی له سمڅی څخه د راوتلو هڅه ونه کړی. ځوان په منډه پر پله تیر شو او د سترګو په رپ کی د سعید له ملګریو سره یوځای شو.

سلمان د کلی نورو کسانو ته مخ واړاوه ویی ویل: اوس تاسو دوه تنه اسونه شاته لږ لری بوزی! اسونه په تنګه دره بوی او بلی خواته تېښتیدای نشی، ځکه خو یی یو تن له مخی او بل له شانه ایساروِلای شی، نور له ماسره راځی.

*****

بیا سلمان، یونس او د کلی څلور نور کسان له پله څخه وړاندی تیر شول پر غره وختل او له لاری څخه دیرش څلویښت فټه لری د بوټو او ډبرو شاته غلی شول، ضحاک له دوی نه لږ وړاندی تیر شو او نژدی پنځوس متره پاس په یوه کمره پریوت، تر یوه ساعته پوری هلته چوپه چوپتیا وه، بیا ضحاک له پاسه یوه ډبره راوغورځوله او ویی ویل: هغوی راروان دی.

لس دقیقی وروسته دوی د اسونو د پښو ترپار اوریده او بیا د سترګو په رپ کی هغوی د دوی د غشو دم ته برابر شول، څلور تنه ټپیان وغورځیدل، دوو ټپیانو پر خپلو نورو ملګرو پسی اسونه وروګرځول، یو سپور وارخطا شو اس یی وښوئیده او لاندی کندې ته وغورځیده له دی وروسته نورو سپرو د وړاندی تلو همت ونه کړ، دوی لږ لری ودرېدل او په زوره زوره یی چیغی وهلی.

ضحاک چیغی کړی:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

صیب! دوی د کندی ښل لوری ته مخونه اړولي او څه اشاري کوي!

سلمان د کندی بری غاړی ته وکتل او یوه شیبه یی وینی په رګونو کی وچی شوی، د کمره ښی لوری ته په څه فاصله کی څوکسان په بوټو کی غلی غلی راکوزیدل، دی هم له غره راکوز شو او په پوره زور یی چیغی وهلی د پله پوری غاړی ته ځی! د پله پوری غاړی ته ځی! د سترګو په رپ کی هغه لاندی کوز شو او د پله په لور یی منډی وهلی، بیا یی د تومانچی د ډز غږ واورید، او چی څو دقیقی وروسته پر پله تیریده ویی لیدل چی څلور کسان چی له غره راکوزیدل بیرته یی ولیدل چی پر غره د ختلو هڅه کوي.

سلمان له هغوی نه یو په غشی وویشت او ښرا ویی غورځاوه، نور دری کسان یی خپلو ملګریو ته پریښودل او تری راوګرځید په عاتکه او سعید پسی یی چیغی وهلی.

سمعیی له بوټو سر راوپوست او ویی ویل: هغوی دی خواته دی هلته ګوره! هغوی ټول په عتبه پسی دی.

سلمان پورته وکتل عتبه نږدی شل ګزه پاس پر غره د ختلو هڅه کوله او سعید پر هغه پسی ؤ.

بیا لږ لاندی منصور او عثمان وو، سلمان ته دا اټکل ګران نه و چی سعید او عتبه دواړه ټپی دی هغه تر بوټو او ډبرو تیرپونه ووهل او ورلندی تلو چیغی یی وهلی: عاتکی! عاتکی!!

سمعیی چیغی کړی: عاتکه دلته ده ټپی ده!

سلمان یو نظر پر عاتکه واچاوه، هغه د یوه بوټی تر خوا پرته وه او جامی یی په وینو تکی سری وی، د یوی شیبی لپاره د سلمان پر سترګو تیاره راغله او بیا د لیونتوب په حالت کی پر غره وروخوت د هغه تر زړه کوکی وتلی خو شونډی یی ګنډلی وی.

د کمره څخه نږدی څلویښت ګزه پاس نور د هغوی همت ځواب ورکړی ؤ، ډیر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

په زحمت یې یو یو ګام اخست، سلمان چیغې کړې:

عتبه! عتبه!! ته نور خلاصون نه لرې، عثمانه ته منصور ښکته درسره بوزه، او بیا دې پخپله ګرندې پورته وخوت او سعید ته یې چیغې وهلې:

سعیده! ودرېږه! زه راغلم عتبه نور نشي تښتیدای، ته لاندې راځه!

خو سعید څه ځواب ورنکړ او په خپل ټول توان یې هڅه کوله چې پر غره وخیږي.

سلمان لا نژدې پنځه ګزه لاندې ؤ چې سعید عتبه تر پښه راونیو، هغه پښې ته جټکه ورکړه او غوښتل یې ځان د سعید له منګولو خلاص کړي په دې ټېل ماټیل کې د عتبه لاس له ډېرې خطا شول او بیا د سترګو په رپ کې دواړه پنځوس شپیته ګزه لاندې پرېوتل.

لږ څنډ وروسته سلمان د سعید مړي د عاتکې ترڅنګ کېښود، د هغه پر مټ د توري درې زخمونه له پخوا څخه وو او اوس له ګړنګ نه د لویدو په سبب د هغه هیڅ هډوکی هم روغ نه و پاته شوی. عاتکې اوس هم سلګۍ وهلې، د هغې په ټتر کې خنجر او په پوښتیو کې یو غشی ننخ وو، چې د سعید مړي ته یې ولید سترګې یې پټې کړې.

سلمان نژدې ورته کیناست او په نبض یې لاس کېښود، عاتکې سترګې وغړولې، په ډوبیدونکې غږ یې وویل: زه پوهېدم چې دې به ژوندې بیرته راستون نه شې، سعید له ما پرته ژوندې نشوای پاتې کیدای، اوس به مونږ څوک تعقیب نکړای شي، او چاته به زمونږ د بار اوچتولو ضرورت هم نه وي، دې د موسکې کیدو هڅه کوله خو په سترګو کې یې اوښکې ځلیدلې، عتبه خو به تښتیدلی نه وي؟ زما د تومانچې ننبه پرځای ولګیده خو ظالم ډېر سخت سري دی.

: هغه مړ شوی دی عاتکې! ما هغه ډېر ښه ولید او راغلم، د هغه پر غوږ ستا د غشي نخښه اوس هم شته.

: سلمانه! زما وروره! هغې د سلمان لاس ونیو ویې ویل: ته ولې دومره ښه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سرې يې؟

سعيد ويل چې نور ماته د سلمان د نيکيو د بار اوچتول ګران دي، بيا يې په بل لاس د سعيد بې حرکته لاس ونيو:

سعيده! ته اوس خپل دوست ته ويلې شې چې زه د ژوند له هر بار څخه خلاص شوی يم، د هغې نظر بيا د منصور په خيره بنخ پاتې شو، سمعيې هغه په خپلو پښو کې کلك نيولې ؤ.

څو شيبې وروسته دې بيا سلمان ته وکتل: وروورجانه! اوس په دې دنيا له تا پرته د منصور هيڅوك هم نشته، څومره چې ژر کيداى شي تاسو له دې ځايه ځانونه وباسئ، موږ همدلته بنخ کړئ، سلمان چوپ ؤ له سترګو يې اوښکې بهيدلې، عاتکې څو ځلې بنده بنده ساه واخسته او بيا يې وويل: تاته خو معلومه ده چې زما وروستى هيله څه ده؟

سلمان په دردناکه لهجه وويل: عاتکې! زه به ستا هره هيله پوره کړم.

: زه غواړم چې کله د ترکانو جنګي بېړۍ راشي، نو زما ارواپي د اندلس پر څنډو هرکلي ته راشي. او بدريه !

ستا لپاره د ګلونو اميل په لاس کې ولاړه وي. هغه يوه ستره ميرمن ده، له وقاره ډکه او سپيځلې!ته خو به هغه هيروې نه؟

سلمان په ريږيدونکي غږ ځواب ورکړ:

نه، هيڅکله هم نه!

د کمزورۍ په سبب د عاتکې غږ ورو ورو خپ کيده، هغې تر څه وخته سترګې پټې کړې او بې حسه پرته وه، بيا ناڅاپه وتوخيده، سترګې يې وغړولې او له دې سره يې تر خولې د وينو داره ووتله او سر يې د سعيد پر سر ورکيښود.

سعيده! سعيده!! زه درسره يم. سعيده، سعيده!!! بيا يې سلګۍ ووهلې او غږ يې د تل لپاره چوپ شو.

عاتکې! عاتکې!!

Downloaded from: The Digital Library

سلمان په بې وسی او وارخطایی د هغه نبض کوت خو د تروږمي دشپې دوارو مسافرو خپله خپل سفر پای ته رسولی ؤ.

هغه جګ شو خپله چپنه یې خیری کړه او د هغوی په یخو بدنونو یې وغوړوله او د تیارو په پنډو پردو کې دوب شول.

*****

د سیرانویدا په لمنو کی خپرو رڼاګانود تیاره شپې له راتګ څخه دمخه خپلې لمنې نغښتې، خو هغه په خپلو ژورو چورتونو کی ډوب ؤ. د ماضي او حال له کړکیچو یې کتل، چې پر غوږو یې یو آشنا غږ ولګید:

آغا! آغا!

سلمان داسې احساس کړه لکه څوک یې چې له خوبه راویښوی، چې را بیدار شو وېې لیدل چې عثمان یې خوځوی، وګوره دوه مری!!

: هغوی له کوم لوری راغلل؟

په دردمنه لهجه یې له عثمان څخه وپوښتل: عثمان خپلې اوښکی پاکې کړې ځواب یې ورکړ:

صیب! ماته معلومات نشته زه د غار دننه وم، او هغوی مړی په یوه کونج کی کښېنولې وو. بیا هغه ناڅاپه د غار خولی ته راغلل، د منصور خاله او ماما غشې پری واورول، له هغې وروسته هغوی په بوټو کی غلی شاته ولاړل، خو عاتکی خاله د منصور ماما ته ویل: چې زما د پلار قاتل ژوندی نشی تلای، او هغه غشې ویشتل بهر ته راووته.

بیا عتبه خپلو ملګریو ته د حملې امر وکړ، د منصور ماما لینده وغورځوله توره یې راواخستله او پر هغوی یې حمله وکړه، دغه دواړه کسان هغه ووژل، خو پخپله هم ډیر بد ټپی شو، پر عتبه د منصور د ترور د تومانچې ګولی ولګیده، خو هغه د بوټو له شانه غشې وویشتل، بل سړی په خنجر ووهله او وېې غورځوله، زه او منصور هم له غار څخه راووتو او د عاتکی خاله قاتل مو په غیشو سوری

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سوري کړ، له دې دوو کسانو څخه هم يوه تپې د بيا اوچتيدو هڅه کوله، خو سمعيي پر سر پر ډېره ورېشت او وې واژه، بيا عتبه چې د عاتکې ترور پر تومانچه زخمي شوی ؤ ناڅاپه جګ شو او د تېښتې هڅه يې وکړه، خو د منصور ماما چې ډېر په وينو تك سور شوی ؤ ورپسې شو.

سلمان تر لږ ځنډه چوپ ؤ، بيا يې منصور راپورته کړ او په غېږ کې يې ټينګ کړ او هغه سيلاب چې تر اوسه د ده په سترګو کې تم ؤ ناڅاپه وبهيده، لږ ځنډ وروسته د نژدې کلي څخه ديرش څلويښت کسان هلته ور ورسيدل او ماسپښين مهال د سعيد او عاتکې پر قبرونو خاورې واړول شوې.

او چې لمر په لويديځو غرونو کې پناه شو، دوی شهيدانو ته د وروستي دعا او اوښکو له نذرانې وروسته پر اسونو پښې واړولې.

*****

دوهمه ورځ دوی د سيرانويدا له واورينو څوکو څخه لږ لاره چپه کړه او په هغو غرونو کې يې سفر ته دوام ورکړ چې لمنې يې د سمندر له څنډو سره نښتې وې.

يوه ورځ وروسته ماسپښين مهال له سمندر څخه اته ميله لرې يې عبدالملك او د هغه ملګري وليدل چې يوه کلي ته ننوتل، سلمان ته بيا معلومه شوه چې د ابو يعقوب په کلي کې يې دوی ته د انتظار پرځای هر يو په جلا جلا لارو هلته رارسيدلي وو. عبدالملك په دې موده کې په پنځلس، شل ساحلي سيمو کې د دښمن د بېړيو د تګ راتګ په باب پر معلوماتو برسيره د شاو خوا سيمو څخه پر خپل سر پنځه ويشت تنه بېړۍ چلونکي هم راټول کړي وو، دغو ځوانانو ډېر په تودو احساساتو له سلمان سره سترې مشې وکړل او د هغه لاسونه يې ښکل کړل.

د ډوډۍ له خوړلو وروسته عبدالملك يوازې له سلمان سره خبرې کولې وې ويل: مونږ به زيات نه زيات تر درې ورځو پورې د خپلې کښتۍ د راتلو انتظار کوو، ته له څو اعتمادي کسانو سره لرګي او د وښو ورې درسره واخله او ختيځ لورې ته يې له کلي نه لږ لرې يوسه. هلته يې په لوړو لوړو غونډيو څلور ځايه لږ لږ

Downloaded from: The Digital Library

کیږده او اور ورواچوه، لومړۍ اور د شپې د لومړۍ برخې له تیریدو وروسته بیرته باید مړ شي. دوهم باید د دوهمې برخې او دریم د دریمې او څلورم د شپې د وروستي برخې په پای کې باید مړ شي.

دوهمه شپه باید د اور بلولو او مړ کولو ترتیب بدل شي، خو دغه اور باید په داسې برخه کې نه وي چې د سمندر له څنډې څخه ولیدل شي. إن شاء الله دریمه شپه که موسم خراب نه ؤ او یا بل څه سبب نه وي نو د نیمې شپې او وروستي برخې ترمنځ به زموږ کښتي څنډې ته راورسیږي. دغه ټوله هفته به زموږ دوې کښتي په سمندر کې ګزمې کوي.

*****

عثمان په منډه راغی او ویې ویل: صیب! له جمیل سره دوه تنه نور سپاره را روان دي. هغه جګ شو بهر راووت ویې لیدل چې جمیل او دوه تنه نور ملګري یې د کلي د رئیس د کور په مخکې له اسونو پلي کیدل.

سلمان وویل: ماګومان کاوه چې ته به له یوسف سره اوسې.

: موږ ته هغه ټینګار کاوه چې کله لومړنی قافله الفجاره ته ورسیږي نو موږ به په دوهمه لاره بنځي او ماشومان راسره ملګرې کړو او تاسو ته به ځانونه رارسوو، اوس پنځه تنه ښځي، یوولس ماشومان او اوه کسه نور هم په موږ پسې راروان دي.

: ولید درسره را نه غی؟

: نه! هغه به خپل مور او پلار او نور دوستان په بله قافله کې الفجاره ته له رسولو وروسته پریکړه کوي، هوکې د یوسف میرمن راسره راغلې ده.

سلمان وپوښتل: هغوی به څه وخت راورسیږي؟

: صیب! إن شاء الله بله ورځ تر سهاره به راورسیږي، موږ ویریدو چې ستاسو کښتي زموږ د رارسیدو څخه دمخه ولاړه نشي، ځکه خو ستاسو د خبرولو لپاره ګړندي راغلو.

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل: اوس د هغوی دلته راتلو ته ضرورت نشته، ته همدا اوس بیرته ولاړ شه! زما له خوا دا احوال ورکړه چې په لاره کې څنډی ته نژدې چیرته په یوه خوندي ځای کې ایسار شي، او سر له سبا دي د غونډیو پر سرونو اوورونه بلوي، زموږ سره وخت ډیر لږ دی، ځکه خو باید ساحل ته نژدې وي، اوس ته ورځه او د خپلو ستومانه اسونو پرځای زموږ اسونه درسره بوزې، هغه لږ څه تازه دمه دي.

لږ ځنډ وروسته جمیل روان شوی و.

Downloaded from: The Digital Library

بیرته ستنیدل

دریمه ورځ نیمه شپه یوې جنګي بیړۍ له ساحل څخه لږ لرې لنګر غورځولی ولاړه وه او یوه وړوکی کښتۍ د سلمان دوی د راوستلو لپاره څنډې ته وخوځیده.

یو ساعت وروسته د کښتي افسرانو او ماڼو ګانو د خوشالي په نعرو د خپل کپتان او د هغه د ملګرو د راتګ هرکلي کاوه.

سلمان تر لږ ځنډه په چوپه خوله خپلو سربښندویانو ته کتل او دغه چوپتیا هغه وخت ماته شوه چې د ده مرستیال وپوښتل:

صیب! تاسو له غرناطې څخه څه خبر راوړی دی؟

د سلمان له زړه یوه څړیکه اوچته شوه او د خبرو د موضوع د بدلولو لپاره یې منصور ته اشاره وکړه ویې ویل:

زما دوستانو! زه چې تاسو ته کوم مهم خبر اوروول غواړم دا دی چې ماته د کوم لوی شخصیت غرناطي ته د رسولو امر شوی و د هغه لمسی له تاسو څخه د کښتي چلولو د زده کولو په اراده راغلی دی. زه هیله کوم چې دی به تاسو نا امیده نه کړی، او دغه عزتمن کسان! چې تاسو یې له ما سره وینی، د غرناطې د اولس لخوا د سمندري قواو امیر ته کوم مهم پیغام وړی.

د غرناطې یوه بله وړوکی قافله چې څو عزتمندې ښځې او ماشومان په کې شامل دی له دې ځایه څو میله لرې زموږ انتظار کوی، زه دا غواړم چې د کښتي یوه برخه ښځو او ماشومانو ته ځانګړې شي او نوره برخه نورو میلمنو ته، او د دوی د استراحت او آرام هم پوره خیال وساتلی شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زه پوهیږم چې تاسو به د غرناطې د وضعې په اړه زيات ناکرار وئ، خو ستومانه مسافر په کښتۍ کې چې سپاره شي آرام ته اړتيا لري اوس چې تاسو له دوی څخه څه وپوښتئ نو د اوښکو پرته به څه ځواب وانه ورئ، او ښايي زما وضعه هم له دوی څخه بدله نه وي.

اوس زه د تاریخ د يوې ډيرې ستري غمیزې ټول تفصيلات نشم اورولی، يوازې دومره ويلی شم چې غرناطه دښمن ونيوه، سلمان چې دا وويل غږ يې کښيناست، او د هغه ملګربو د عزم او ارادې خاوند لارښود ته کتل، چا د نور څه پوښتلو جرئت ونکړای شو.

سلمان خپل مرستيال ته څو لارښوونې وکړې او بيا يې د کښتۍ پر مخ قدم وهل پیل کړل، کښتۍ د پراخ سمندر پر سينه د څنډې سره جوخت د لوېديځ په لور وخوځېده او درې ساعته وروسته ماښوګانو بيا لنګرونه غورځول، لږ ځنډ وروسته د مسافرو د راوړو لپاره دوه وړې کښتۍ څنډې ته رواني شوې.

*****

د لمر ځرك په وخت کې سلمان له ساحل څخه څو ميله لرې د کښتۍ د غولي له پنجرو سره ولاړ ؤ د جنوب د غرونو په لوري يې کتل چې شاته يې په ميلونو لرې په يوه ويرانه کې د عاتکې او سعيد قبرونه پرېښې وو. په تيرو څو شپو کې هغه وينبه او خوب کې څو ځله پر هغو قبرونو راګرځېدلی ؤ، څومره اوښکې هغه له خپلو ملګرو څخه پټې وبهولې! بيا د هغو ويرانو څخه وړاندې د غرناطې له وقاره ډکې ماڼې له ګنې ګوڼې ډك بازارونه او کوڅې هغه ليدلې ، د اندلس د تاريخ څومره رڼاګانې او تيارې وې چې يوه يوه د ده د سترګو مخې ته راتله.

هغه د ساحل له هغه ډېرينو ګرنګونو څخه لرې د اندلس د غازيانو هغه قافلې هم ليدلې چې د لارو په ګردونو او دوړو کې يې د اسلام د بچيانو د تيرو وختونو عظمتونه پټ وو.

او بيا ده د همغو شيبو تصور کاوه، چې کله د فرديناند پوځونه غرناطې ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ننوتل...

ده د طارق او عبدالرحمن د لوړو چیغی او فریادونه اوریدل، ده د غرناطی د هغو بوډاګانو او ځوانانو د ذلت او رسوایی زړه بوږنوونکی ننداری لیدلی شوای چی د رحم او بخښنی تهولی دروازې پری ترل شوی وی. او بیا ده د هغو غدارانو کړس کړس خنداګانی هم اوریدلی چی له یوی مودی را په دی خوا یی د دښمن د هرکلی تیاری کاوه. د اندلس د عظمته ډکه ماضی او دغمونکی حال ټول داستانونه ده ته یو خوب او خیال ښکاریدل.

او بیا لکه کوم ډوبیدونکی انسان چی خس ته لاس اچوی هغه ته بدریه ور په یاد شوه، ځو شیبی د هغه حالت هغه مسافر ته ورته ؤ چی د شپی په تیاره کی په یوه بی سر او پایه دښته کی له سرګردانی وروسته ناڅاپه د سهار ستوریووینی او د هغه په غوږونو کی تر ډیره د عاتکی وروستی الفاظ کړنګیدل:

«زه غواړم چی د ترکانو جنګی بیړی راشی زما اروا یی د اندلس پر څنډو هرکلی وکړی، او بدریه، ستا لپاره د ګلانو امیل په لاس کی ولاړه وی، هغه یوه ستره میرمن ده، له وقاره ډکه او لویه، ته خو به هغه هیروی نه؟!»

د هغه زړه بی ترتیبه ودرزیدو، بدریی! بدریی! زه تا چیرته هیرولی شم؟ او بیا هغه د خپل ژوند د دوو تیارو شپو تصور کاوه. یوه هغه شپه وه چی کله یی د لومړی ځل لپاره د بدریی په کور کی پښه کیښوده، او بله هغه چی د ابو نصر په کور کی یی خدای پامانی ورسره کوله. د دغو دوو شپو ترمنځ څومره پیښی وی چی اوس د ماضی داستان تری جوړ شوی ؤ.

سلمان تر ډیره له خپل شاوخوا څخه ناخبره ؤ، او بیا چا ورو د هغه په اوږه لاس کیښود ویی ویل: سلمانه! هغه تکان وخوړ او د بدریی غږ یی د اروا تر تل پوری ورسید.

هغه مخ راواړاوه ویی کتل او د دواړو د کتو ترمنځ د اوښکو پردی ودریدی.

اسماً د هغی شاته ولاړه وه، سلمان هغه زر راپورته کړه او په غیږ کی یی

Downloaded from: The Digital Library

واخستله.

هغې په سلګيو ترې وپوښتل: کاکا جانه! منصور چيرته دی؟

زما لوری! هغه ويده دی، دايي ووېل او بيا سلمان بدريي ته وکتل ويې ويل: تاته معلومه ده چې پر موږ څه تير شول؟

هغې سر پر اثبات وخوځاوه ويې ويل: ماته په کښتۍ کې د سپريدو په وخت کې عثمان ټوله کيسه وکړه. هغه تر لږ ځنده چوپ ؤ د دواړو غمجنو سترګو د جنوب په غرونو کې څه لټول. بيا عثمان احوال ورکړ:

صيب! يوه ښځه ستا سره ليدل غواړي. وايي چې ما کوم ضروري احوال ورته راوړی دی.

بدريي ووېل: هغه ښايي خالده ترور وي، زه هم له هغې سره ځم.

: خالده ترور!

: د يوسف ميرمن!

بيا دوی د کښتۍ يوې کوټې ته ورغلل چې هلته يوه معمرة او له وقاره ډکه ميرمن د دوی د ورتلو په انتظار وه.

خالدې ووېل: هغه پر ما ټينګار کړی ؤ چې دا ليك پخپله تاته درکړم. واخله!

سلمان ليك پرانيست او په لوستلو يې بوخت شو. يوسف ليکلي وو:

زما ملګريه! تردې وړاندې چې زما ليك ته ولولې ابو عبدالله به د غرناطې کنجيانې فرديناند ته سپارلې وي. او تردې وروسته به موږ هيڅ وطن ونه لرو.

د غرناطې بچيان به په دواړو لاسونو مخونه وهي او ژاړي به، د دين عالمان به خپلې سپينې ږيرې په اوښکو لمدوي او د اندلس لوڼې به خپل د سر ويښتان شکوي.

ما ليدلې چې کله توپان راځي مارغان ناڅاپه چوپ شي، همدغه حالت نن د غرناطې د اولس دی، نن هغه خلك هم ګونګ او چوپ وليدل چې د سينتافې د لارې په پرانستلو يې د خوښۍ نعرې وهلې، نن د غرناطې هر سړی له بل څخه

Downloaded from: The Digital Library

همدا پوښتې چې: اوس به څه کيږي؟ زه به هم له ورووستي قافلې سره ووزم، هغه زړه بوږنوونکې منظرې به ونه ليدای شم چې په تصور يې زما اروا ولړزيږي.

ماته معلومه نه ده چې کوم خلك له ما سره دروميې هغوى به په خپل هدف کې څومره کامياب شي، خو بوه خبره معلومه ده چې ژر يا وروسته د هغوى بيرته راګرځيدل هيڅ فرق نه کوي. او که ته دلته له رارسيدو سره سم بيرته ستون شوی وای هم هيڅ فرق به نه ؤ راغلی. اوس غرناطه زموږ له لاسو وتلې ده. او له دې وروسته زموږ ټولې هيلې په غرنيو جنګياليو قبايلو پورې تړلې دي، ځکه خو زه ستا ملګرو ته دا پيغام رسول ضروري بولم چې تر څو وخت بيا يو ځل وانه وړي او قبايل منظم نشي او په ټولنيز پاڅون او مبارزه لاس پورې نکړي تر هغه وخته دې دوی همالته له تاسو سره پاتې شي.

زما دوسته!

پر موږ يو داسې وخت هم راتلونکی دی چې د اندلس د مجبورو او ځپل شويو مسلمانانو لپاره د هجرت څخه پرته بله لاره نه وي. په هغه صورت کې که موږ ته د هجرت لارې خلاصې وي هم دا به ستاسو بوه لويه کارنامه وي.

سمدستي زه اندلس نشم پريښودلای، ځکه خو مراکش ته زما د ميرمن د رسولو بندوبست وکړی. هلته د هغې خپلوان شته، پاتې نور خلك به هم په مراکش او يا الجزاير کې خپل خپلوان پيدا کړي. د زمانې په توپانونو کې موږ ته کله کله دا هم په فکر کې نه راځي چې د ژوند څومره راحتونه چې موږ د وخت د بې رحمه لاسو څخه اخستي شوای.

زما دوسته!

له وليد سره تر ليدو وروسته زه حيران شوم چې تا بدريه په غرناطه کې پرېښې او ولاړې! آيا ماته د دې ويلو ضرورت ؤ چې د راتلونکو سيليو سره د مقابلې لپاره تاسو يو د بل تکيې ته اړتيا لرئ!

«يوسف»

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان لیك ولوست بیا یی بدریی ته په لاس کی ورکړ، څو شیبی د هغی په مخکی سری او سپینی څپی راوګرځیدی بیا یی په سترګو کې اوښکې راغلی.

الحمد لله ختم شو
د ۱۳۷۸ کال د غوایی ۱۲مه
یکشنبه د شپی اته نیمی بجی
الفاروق بلډنګ د سهار ورځپانی دفتر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ژباړن چاپ شوي آثار

* د جهاد زمزمې	د شعري غونډ
* د وینو پیغام
* د تیارو په تل کې	د لنډو کیسو مجموعه
* میړونه او ګړنګونه	منځنی داستان
* د جهاد او پاڅون په اړه څو رسالې
* شاهین	«ژباړه چاپ»
* محمد بن قاسم	«ژباړه چاپ»
* وروستی مورچل	«ژباړه چاپ»
* د غازي داستان	«ژباړه چاپ»
* د ترور مې مسافر	همدغه اثر
* وروستی جګړه	(ژباړه چاپ)
* د مرګ کاروا	(لیکنه) چاپ ته
* له تکبیره تر فریاده	(کالمونه) چاپ

او...

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get More e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com - ebooks library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library